

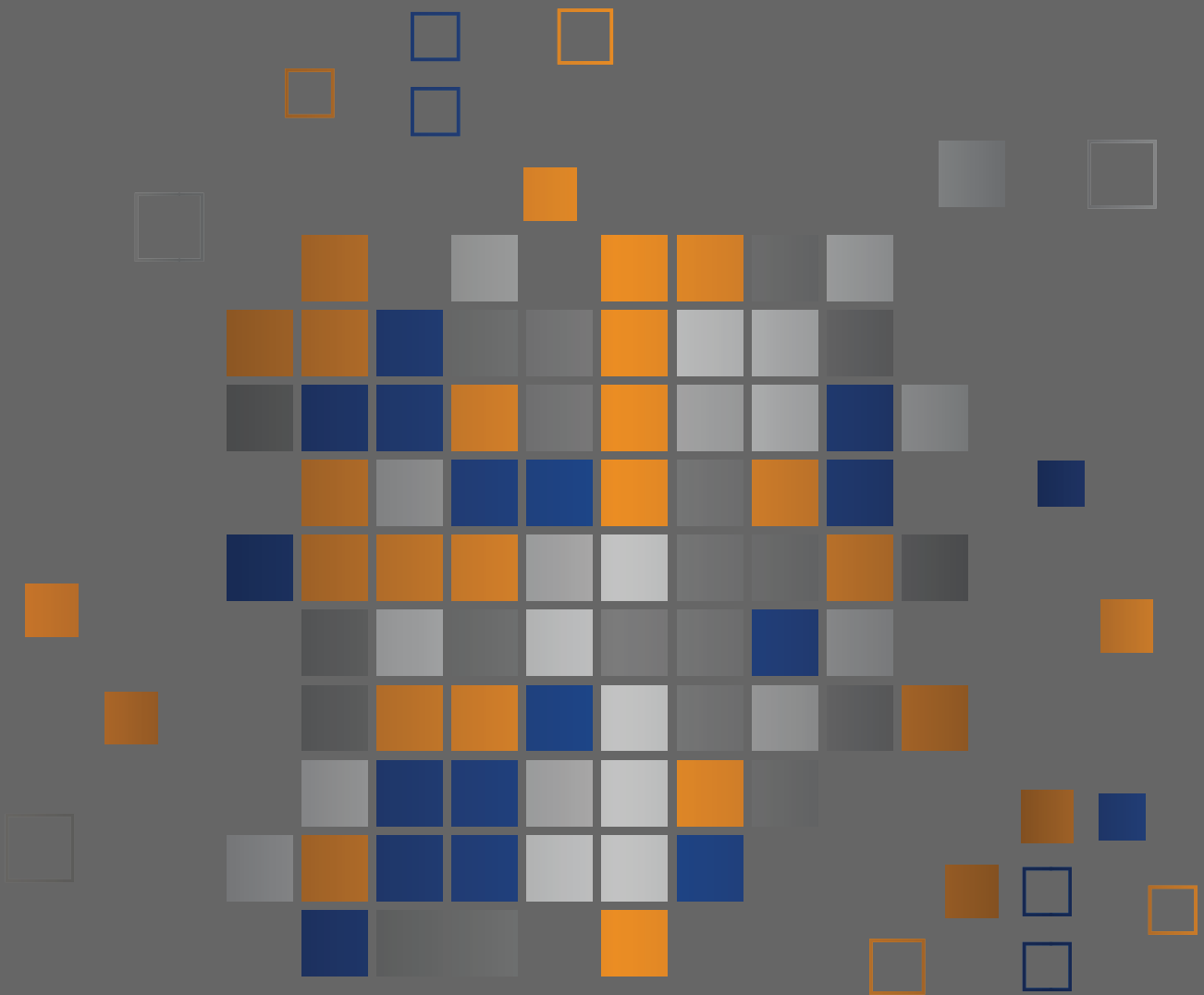
بانک خاورمیانه
Middle East Bank

گزارش سالانه

۱۳۹۹

سال مالی منتهی به
۳۰ اسفند

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است

به نام خدا

گزارش سالانه

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)

سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰

اقدام عمده مالی بانک

جدول ۱. اقدام عمده مالی بانک* - ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	
۵۳,۶۲۵,۳۱۶	۶۷,۸۲۱,۲۷۱	۹۵,۵۳۵,۲۰۶	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	مانده خالص تسهیلات اعطایی
۶۲,۷۸۱,۸۰۱	۷۸,۰۸۲,۸۲۵	۱۱۵,۸۳۹,۹۷۰	۱۷۴,۲۳۹,۱۲۰	۳۳۲,۸۸۹,۷۳۹	مانده سپرده‌های دریافتی
۷۴,۵۳۷,۱۳۱	۹۵,۲۷۲,۲۹۳	۱۳۸,۴۲۹,۴۸۰	۲۰۷,۹۶۹,۸۱۰	۴۰۲,۹۹۱,۰۲۱	جمع دارایی‌ها
۲,۰۱۶,۶۴۲	۲,۴۵۴,۰۶۳	۶,۳۹۷,۲۹۷	۸,۶۴۷,۶۶۹	۱۶,۶۲۶,۷۰۱	سود خالص
۵۰۶	۴۹۹	۹۱۴	۸۶۵	۱,۱۰۸	سود پایه هر سهم (ریال)
۲۱,۵۴۳,۱۴۱	۲۷,۹۳۹,۶۱۷	۳۸,۷۳۹,۹۹۲	۵۴,۰۴۰,۶۰۶	۹۲,۷۵۳,۰۱۲	مانده ضمانت‌نامه‌های صادر شده
۲,۹۷۵,۰۴۱	۴,۹۷۱,۱۱۹	۶,۱۴۵,۳۲۲	۵,۲۲۸,۸۸۲	۱,۱۴۴,۳۹۰	مانده اعتبارات اسنادی گشایش شده
۷,۳۱۴,۴۳۳	۸,۹۲۳,۷۸۰	۱۴,۲۰۴,۸۷۲	۲۱,۶۲۳,۵۷۴	۳۷,۸۲۹,۱۱۸	جمع حقوق صاحبان سهام
۱۳/۵۴	۹/۱۰	۸/۹۴	۱۲/۷۸	۱۲/۰۸	نسبت کفایت سرمایه (درصد)

* اقدام ارائه شده بر مبنای اطلاعات صورت‌های مالی حسابرسی شده تجدیدارائه شده می‌باشد.

این گزارش به خوانندگان محترم کمک می‌کند تا تصویر روشن‌تری از نحوه فعالیت بانک خاورمیانه پیدا کنند.

- در بخش نخست معرفی کسب‌وکار، تاریخچه‌ای از شروع فعالیت بانک، نگاهی بر استراتژی بانک، سهام و سهام‌داران، سرمایه انسانی، شعب و نحوه جذب منابع، نحوه ارائه تسهیلات، نقش مدیریت بین‌الملل و شعبه مونیخ، مبارزه با پولشویی و تطبیق قوانین و نقش فناوری اطلاعات آورده شده است. همچنین توضیح ریسک‌های کسب‌وکار، قوانین و مقررات نظارتی حاکم بر فعالیت بانک شامل کفایت سرمایه و کفایت نقدینگی، ریسک‌های کلی بانک و مدیریت آنها، ریسک‌های اقتصادی، امنیت، کنترل‌های داخلی و ریسک‌های شرکت‌های زیر مجموعه بررسی می‌شوند. در انتهای این بخش نیز حاکمیت شرکتی آورده می‌شود.
- در بخش دوم این گزارش مدیریت‌های سرمایه انسانی، بین‌الملل، اعتبارات، عملیات اعتباری و نظارت، بانکداری سرمایه‌گذاری، امور شعب، فناوری اطلاعات، ریسک، مبارزه با پولشویی و تطبیق قوانین، حسابرسی داخلی و امور مالی گزارش مفصل‌تری را از فعالیت‌های خود در سال ۱۳۹۹ ارائه می‌دهند.
- در بخش سوم گزارش حسابرس مستقل و صورت‌های مالی بانک به همراه یادداشت‌های توضیحی درج شده است.
- افشاگری ریسک‌های بانک طبق مدل پیمان بازل بخش دیگری (بخش چهارم) است که به منظور ارائه گزارش شفاف‌تری از شیوه مدیریت ریسک بانک در انطباق با رکن ۳ بازل شرح داده می‌شود.

پیام رییس هیأت مدیره

در ابتدای سخن بر خود لازم می‌دانم از یاد و نام آقای خسرو نایی رییس فقید هیأت مدیره بانک که از موسسان این بانک و چهره ماندگار نظام بانکی کشور بودند تجلیل به عمل آورم. آقای نایی از مدیران خوشنام و خلاق نظام بانکی و منشا نوآوری و اصلاحات بسیاری در بانک مرکزی بوده است. او پس از بازنشستگی با حضور در هیأت مدیره بانک کارآفرین و سپس ریاست هیأت مدیره آن بانک راهنمای بسیاری از مدیران بانکی در بانک‌های خصوصی کشور بود. مرحوم نایی عضو هیأت موسس بانک خاورمیانه و سپس از ابتدای فعالیت بانک ریاست هیأت مدیره را برعهده داشت. او از سوی بانک مرکزی به عنوان چهره ماندگار نظام بانکی معرفی و مورد تقدیر قرار گرفت. متأسفانه در پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۰ او را از دست دادیم. جای ایشان در این جمع و در هیأت مدیره بانک بسیار خالی است.

سید حسین سلیمی

نایب رییس هیأت مدیره طی سال ۱۳۹۹

معادل ۷۵/۴ درصد بیشتر از متوسط این نرخ در سال ۱۳۹۸ بود.

بازار پول کشور در انتهای پاییز ۱۳۹۹ شاهد رشد ۲۹/۷ درصدی پایه پولی نسبت به زمان مشابه سال قبل و ۱۵/۵ درصدی آن نسبت به ابتدای سال بود. در پایان آذرماه ۱۳۹۹ حجم نقدینگی به سطح ۳۱,۳۰ هزار میلیارد ریال رسید. رشد نقطه به نقطه نقدینگی در انتهای این ماه معادل ۳۸/۴ درصد بود و رشد نقطه به نقطه پول (۶۹/۸ درصد) بیش از دو برابر رشد شبه پول (۳۲/۳ درصد) بود.

بازار سرمایه کشور در نیمه نخست سال ۱۳۹۹ دوره بسیار پرنوکی را تجربه کرد ولی از اوایل مرداد نوساناتی در بازار رخ داد. روند کلی تا بیستم مرداد که شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران به قله ۲ میلیون و ۵۶ هزار واحد رسید صعودی بود. پس از آن افت شاخص کل آغاز شد، به نحوی که در هجدهم بهمن ماه به سطح یک میلیون و ۱۳۵ هزار واحد فروافتاد. در نهایت شاخص کل در آخرین روز کاری سال با یک میلیون و ۳۰۸ هزار واحد به کار خود پایان داد. به این ترتیب رشد شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۳۹۹ معادل ۱۵۵ درصد بود که بسیار بیشتر از رشد سطح عمومی قیمت‌ها در اقتصاد ایران محسوب می‌شود. در این سال ارزش کل معاملات به ۲۶,۸۶۶/۹ هزار میلیارد ریال رسید که ۴۲۴/۵ درصد نسبت به سال قبل رشد داشت.

در این میان و با وجود تمامی ناملایمات اقتصادی، بانک خاورمیانه توانست با پایبندی به استانداردهای خود در زمینه شفافیت، حفظ مشتریان ارزنده و

سال ۱۳۹۹ در تداوم سال ۱۳۹۸ سالی بسیار دشوار برای اقتصاد ایران و به تبع آن نظام بانکی کشور بود. اقتصاد ایران به دلیل تحریم‌های شدید و طاقت‌فرسا دچار مشکلات و محدودیت‌های بین‌المللی شده بود و تورم بالا، تشدید کسری بودجه، افزایش نابرابری‌ها، نوسانات گسترده در بازار ارز و تشدید فضای نااطمینانی نیز مشکلات را دوچندان کرد. ادامه شیوع ویروس کووید ۱۹ نیز به مشکلات فضای کسب و کار دامن زد.

در این سال تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت در سه فصل ابتدایی سال تقریباً برابر با میزان تولید در مدت مشابه سال ۱۳۹۰ بود که اگر به طور خوشبینانه این روند در فصل چهارم نیز تکرار شده باشد، بدین معنی است که اقتصاد ایران به سطح تولید ۹ سال قبل خود عقبگرد کرده است. در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ کل ارزش افزوده ایجاد شده در اقتصاد کشور حدود ۲۴,۹۲۹ هزار میلیارد ریال بوده که به قیمت‌های ثابت رشد اقتصادی ۲/۲ درصدی را نشان می‌دهد. گروه صنایع و معادن با ۲۷/۸ درصد رشد، بیشترین سهم از رشد را در بین گروه‌های عمده اقتصادی کشور به خود اختصاص داده است. گروه خدمات در طول نه ماه مذکور افت ۰/۳ درصدی را نشان می‌دهد. کشاورزی نیز با رشد اقتصادی ۴/۶ درصدی مواجه بوده است. در بخش نفت نیز رشد ۳/۹ درصدی مشاهده می‌شود.

بازار ارز ایران در سال ۱۳۹۹ تا اواخر مهر ماه روند افزایشی قیمت دلار آمریکا در برابر ریال را شاهد بود. پس از آن با فرود و ثبات نسبی مواجه بودیم که در دی‌ماه پایین‌ترین نرخ برابری به ثبت رسید. به‌طور متوسط در سال ۱۳۹۹ قیمت دلار آمریکا در بازار آزاد

همچنین گسترش تسهیلات اعطایی به آنها، با موفقیت از بحران‌های موجود عبور کند که این مهم در صورت‌های مالی بانک مشهود است. ما توانستیم همچون سال‌های پیشین با حفظ سودآوری خود در سال ۱۳۹۹ عملکرد چشمگیری به ثبت رسانیم به طوری که سود بانک نسبت به سال قبل از آن ۹۳ درصد رشد داشته است. در نظر داریم در صورت تصویب سهامداران محترم در این مجمع، از محل سود بانک معادل ۱۰ هزار میلیارد ریال به افزایش سرمایه تخصیص دهیم.

هیأت مدیره بانک در سال ۱۳۹۹ نیز مکانیزم حاکمیت شرکتی را به عنوان یکی از مهمترین وظایف و ماموریت‌های هیأت مدیره برای بهبود فرایندهای راهبری، مدیریت ریسک، تطبیق و کنترل‌های داخلی در دستور کار خود قرار داده است. بانک خاورمیانه به عنوان بانک پیشرو در ارائه خدمات بانکی بر بسترهای الکترونیکی با کسب مجوز از بانک مرکزی پروژه بانکداری دیجیتال را طراحی و اجرا کرده است و با فعال کردن شعبه بانکداری دیجیتال، خدمات‌رسانی عملی را آغاز کرده است.

با توجه به تاثیرات اقتصادی همه‌گیری ویروس کووید ۱۹ بر کسب و کار مشتریان، تلاش ما در بانک خاورمیانه توجه کامل و احساس مسئولیت اجتماعی

در قبال کسب و کارهایی است که بدلیل شیوع کرونا آسیب دیده‌اند و تلاش کردیم در تامین مالی سرمایه در گردش آنها کمک کرده و در قالب بخشنامه‌های بانک مرکزی شرایط بازپرداخت تسهیلات را متعادل کنیم. در مورد تسهیلات قرض‌الحسنه نیز با توجه به دستورالعمل‌های بانک مرکزی مهلت‌های قانونی امهال تسهیلات را برای مشتریان در نظر گرفتیم. همچنین تلاش داشتیم روش‌های مبادله وجوه بین‌المللی را تقویت کرده و مسیرهای موجود، بالاخص در حوزه تامین کالاهای اساسی و بشردوستانه را فعال نگه داریم.

لازم به تاکید است که دستاوردهای حاصله در نتیجه اعتماد مشتریان ارجمند، حمایت شما سهامداران محترم و تلاش بی‌وقفه کلیه مدیران و همکارانم در مجموعه بانک خاورمیانه بوده است که امیدوارم تداوم این تلاش‌ها، آینده‌ای روشن‌تر از پیش برای بانک فراهم آورد.

در پایان لازم می‌دانم از همکاری صمیمانه و مدبرانه کلیه اعضای محترم هیأت‌مدیره و زحمات خالصانه هیأت عامل، مدیران و همکاران عزیزم به ویژه مدیرعامل محترم بانک جناب آقای دکتر عقیلی صمیمانه قدردانی کنم.

سید حسین سلیمی

فهرست

بخش اول

معرفی کسب و کار و ریسک‌های بانک خاورمیانه ۷

- ۱. کسب و کار بانک ۹
- ۲. ریسک‌های کسب و کار ۱۸
- ۳. حاکمیت شرکتی ۲۶

بخش دوم

گزارش مدیریت ۳۵

- ۱. مدیریت سرمایه انسانی ۳۷
- ۲. معاونت بین‌الملل ۳۹
- ۳. معاونت اعتبارات ۴۰
- ۴. مدیریت عملیات اعتباری و نظارت ۴۴
- ۵. مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری ۴۶
- ۶. مدیریت امور شعب ۴۹
- ۷. معاونت فناوری اطلاعات ۵۰
- ۸. مدیریت ریسک ۵۱
- ۹. مدیریت مبارزه با پولشویی و تطبیق قوانین ۵۶
- ۱۰. مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی ۶۱
- ۱۱. عملکرد مالی ۶۳
- ۱۲. سرمایه‌گذاری‌های بانک ۷۱

بخش سوم

گزارش حسابرس مستقل و صورت‌های مالی ۷۳

بخش چهارم

افشای ریسک (طبق رکن ۳ رهنمودهای بازل) ۱۸۷

- ۱. افشای سرمایه نظارتی ۱۸۹
- ۲. افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR) ۲۰۱

بخش پنجم

گزارش اقتصاد ایران

۲۰۷

۲۰۹	خلاصه مدیریتی
۲۱۲	۱. بخش واقعی
۲۱۸	۲. بازار نیروی کار
۲۲۰	۳. وضعیت مالی و بودجه دولت
۲۳۲	۴. تراز پرداخت‌های خارجی
۲۳۴	۵. بازار ارز
۲۳۶	۶. بخش پولی و اعتباری
۲۴۱	۷. تورم
۲۴۳	۸. بازار سرمایه
۲۴۷	۹. محیط کسب و کار

۱

معرفی کسب و کار و ریسک‌های بانک خاورمیانه

بخش اول

۱. کسب و کار بانک

بانک خاورمیانه در آبان ۱۳۹۱ با مجوز بانک مرکزی ایران با سرمایه اولیه ۴,۰۰۰ میلیارد ریال شروع به کار کرد. فعالیت‌های اصلی بانک خاورمیانه در جذب منابع و ارائه انواع تسهیلات بانکی با هدف تسهیل فعالیت شرکت‌ها و صاحبان کسب و کار خلاصه می‌شود. نحوه جذب منابع و ارائه تسهیلات بانکی در بخش‌های مرتبط با توضیح کسب و کار آورده شده‌اند. فعالیت بانک خاورمیانه در تسهیل امور بانکی شرکت‌های بازرگانی واردکننده و صادرکننده منجر به تاسیس شعبه مونیخ در کشور آلمان با مجوز نهاد ناظر آلمان شد. اخذ مجوز از نهاد ناظر آلمان برای تاسیس شعبه در مونیخ یکی از نشانه‌های سلامت بانک خاورمیانه چه از نظر حاکمیت شرکتی و تطبیق با مقررات و چه از نظر مالی و سودآوری است. بانک خاورمیانه خود را متعهد به پیشرفت سیستم بانکداری در ایران از طریق پیاده‌سازی استانداردهای بین‌المللی بانکداری می‌داند و برای حفظ سلامت بانکی از سودجویی در مواردی مانند نوسان قیمت‌های ارز، کالا، سهام و یا فعالیت‌های بنگاه‌داری و غیر بانکی اجتناب می‌کند.

بانک خاورمیانه در طول فعالیت خود سرمایه خود را از محل سود انباشته، مطالبات حال شده سهام‌داران و سایر اندوخته‌ها از ۴,۰۰۰ میلیارد ریال به ۱۵,۰۰۰ میلیارد ریال رسانده است. در پایان سال ۱۳۹۹ جمع دارایی‌های بانک ۴۱۲,۸۴۱,۹۸۸ میلیون ریال و جمع تعهدات زیر خط ۱۰۷,۸۲۹,۲۶۷ میلیون ریال بوده است.

۱-۱. استراتژی بانک

مسئولیت‌پذیری اجتماعی و زیست‌محیطی را برای خود تعریف کرده‌ایم.

■ شایسته‌سالاری

- حصول اطمینان از بکارگیری بهترین سرمایه‌های انسانی در سطوح مورد انتظار و با توجه به نیازمندی‌های هر سطح، پرورش این سرمایه‌ها و آماده‌سازی آن‌ها برای عهده‌داری مسوولیت‌های آینده در مسیر شغلی طراحی شده؛
- پایش مستمر شایستگی سرمایه انسانی با در نظر داشتن الگوهای سرآمد عملکردی و مصالحه ناپذیری در برابر میانمایی در هر سطحی.

■ پاسخگویی و شفافیت

- رعایت اصل شفافیت در تمام فرآیندهای بانک و ارائه کلیه اطلاعات مورد نیاز مراجع نظارتی و قانونی در چارچوب قوانین و مقررات ناظر بر فعالیت بانک؛
- پاسخگو شمردن تمام کارکنان بانک در هر سطحی به ارکان نظارتی داخل بانک و خارج از آن در چارچوب قوانین و مقررات ناظر بر فعالیت بانک.

■ عمل‌گرایی

- اولویت بخشی به نتیجه محوری از طریق تعریف شفاف و پایش مستمر اهداف؛
- خلافت در ارائه راهکارهای عملی به منظور پاسخ‌دهی به نیازهای ذینفعان در چارچوب تطبیق با قوانین و مقررات.

سند استراتژی ۵ ساله بانک خاورمیانه یکی از مهم‌ترین اسناد بالادستی بانک محسوب می‌شود. در این سند هیأت‌مدیره بانک، مقصد بانک خاورمیانه، راه رسیدن به این مقصد، راهنما و چراغ راه طی مسیر و ارزش‌های سازمان را برای سیر در این راه طراحی و پیش‌بینی کرده‌اند.

■ چشم‌انداز

همواره مورد اعتمادترین بانک ایران باقی خواهیم ماند.

■ مأموریت

بانک خاورمیانه مأموریت خویش را در خلق ارزش برای تمام ذینفعان، شامل سهام‌داران، مشتریان و جامعه، به گونه‌ای تفکیک ناپذیر از نظام حاکمیت شرکتی، زیست‌محیطی و اجتماعی، از طریق توانمندسازی همکارانی متبحر، مطلع و مسوولیت‌پذیر با بکارگیری فناوری‌های نوین در ساختاری شفاف، پاسخگو و قانون‌مند می‌داند.

■ ارزش‌ها

ما در بانک خاورمیانه در راه رسیدن به هدف و چشم‌انداز خود و عمل به مأموریت‌های خویش هفت ارزش بنیادی شایسته‌سالاری، پاسخگویی و شفافیت، عمل‌گرایی، امانت‌داری، قابلیت اتکا، نوآوری و پایداری و

■ حوزه‌های تمرکز استراتژیک

- موارد زیر، حوزه‌های تمرکز استراتژیک بانک خاورمیانه در ۵ سال آینده را تشکیل می‌دهند:
- رشد درون‌زا از طریق افزایش سودآوری عملیات، بهینه‌سازی ساختار هزینه‌ها و گسترش عملیات بانکی از طریق طراحی محصولات جدید، گسترش کانال‌های ارائه خدمت و دستیابی به منابع جدید در چارچوب تعیین شده جهت حصول اطمینان از تطبیق با قوانین و مقررات و مدیریت مؤثر ریسک؛
- بهبود محصولات کنونی و تثبیت جایگاه بانک در محیط رقابتی این محصولات، به خصوص در حوزه‌های بانکداری شرکتی، مشتریان چندملیتی و امور بین‌الملل؛
- تجدید معماری سازمان به منظور تقویت حاکمیت شرکتی، مستند محوری، شفافیت فرآیندها و نهادسازی که منجر به مقیاس‌پذیری، افزایش بهره‌وری، رقابت‌پذیری و نیل به الگوهای درآمد عملکردی به منظور همپایی با پیشرفت‌های بین‌المللی و سهولت پیوستن به بازار جهانی می‌گردد؛
- پایش و بکارگیری فناوری‌های نوین در راستای چشم‌انداز و مأموریت بانک و همچنین انجام گذار دیجیتال جهت حصول اطمینان از مدیریت یکپارچه داده و اطلاعات به منظور آمادگی برای استفاده از ظرفیت‌های هوش مصنوعی، مدیریت یکپارچه ریسک، کتی سازی موقعیت‌ها و کمک به تصمیم‌گیری جامع‌نگر، شفاف و مسوولانه؛
- ایجاد نظام حاکمیت اجتماعی و زیست‌محیطی جهت در نظر داشتن مسوولیت‌های اجتماعی و زیست‌محیطی در تصمیمات عملیاتی، اعتباری و مرتبط با بازار و مدیریت و پایش وضعیت اثرگذاری و عملکرد بانک در این حوزه؛
- انتخاب، جذب، نگهداشت و آموزش سرمایه انسانی با رویکرد جانشین‌پروری با توجه به اصل عدم اتکا به افراد و توسعه فردی و حرفه‌ای همکاران به منظور ایجاد گزینه‌های مناسب برای پذیرش مسوولیت‌های راهبردی؛

■ اصول استراتژیک

- ارکان اساسی چارچوب استراتژی بانک خاورمیانه در نمودار ۱ به تصویر کشیده شده است:

■ امانت‌داری

- سرلوحه قرار دادن مسوولیت بانک در قبال سهام‌داران، مشتریان، جامعه و محیط‌زیست و رعایت صرفه و صلاح ذینفعان در تصمیمات و عملیات؛
- بهبود مستمر کارکنان به منظور احاطه بر محیط کسب‌وکار و حفظ کاردانی حرفه‌ای جهت حصول اطمینان از تشخیص بهترین نحوه عمل برای تسری امانت‌داری حرفه‌ای در تعامل با ذینفعان؛
- بهبود مستمر فرآیندها به منظور تضمین انعکاس الزامات تجاری و قانونی روز در آن‌ها جهت طراحی و حفظ ساختاری که در آن عمل صحیح از سوی بانک و کارکنان آن در چارچوب تطبیق قوانین و مقررات و با توجه به صرفه و صلاح ذینفعان در هر شرایطی ممکن، تضمین شده و قابل پایش باشد؛
- پایش پیوسته سلامت عملکرد کلیه همکاران در هر سطحی و همچنین فرآیندهای طراحی شده و تحمل صفر در خصوص هرگونه خدشه‌ای بر سلامت عملکرد؛
- آگاهی از فضای تطبیق، پایبندی به قوانین و مقررات و سرلوحه قرار دادن تعهد به و پیروی از آن‌ها در همه شرایط و بدون مصالحه‌گری؛
- همکاری کامل و شفاف با نهادهای ناظر.

■ قابلیت اتکا

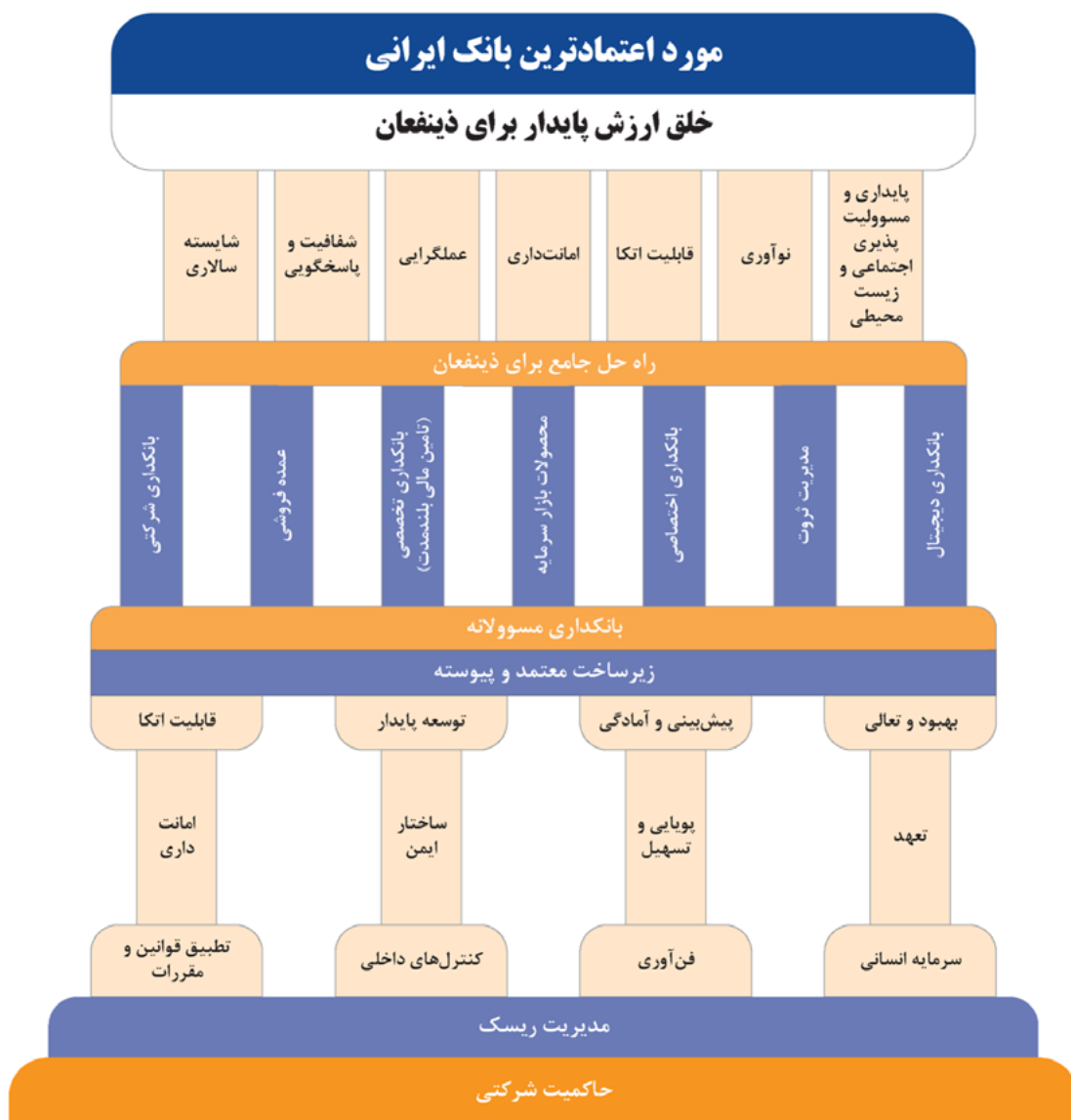
- رابطه تنگاتنگ و مستمر با مشتریان جهت درک کسب‌وکارشان و همراهی با ایشان در شرایط مختلف؛
- مسوولیت‌پذیری و پرورش توانایی قضاوت و تصمیم‌گیری صحیح برای توانمندسازی ذینفعان؛
- شکل‌دهی به خدمات بر مبنای نیاز مشتریان و پیش‌بینی نیازهای آینده.

■ نوآوری

- بهبود مستمر فرآیندها و نوآوری سازمانی؛
- تسلط به تغییرات فناوری و تعهد به استفاده مقتضی از این تغییرات برای تسهیل فرآیندها و ارائه خدمات نوین به مشتریان؛
- آینده‌نگری جهت پیش‌بینی نیازهای ذینفعان در بستر تغییرات فناوری.

■ پایداری و مسوولیت‌پذیری اجتماعی و زیست‌محیطی

- هم‌راستایی تصمیمات با اصل توسعه پایدار کشور؛
- آگاهی به تأثیرات تصمیمات و هدف‌گذاری صحیح با توجه به جوانب اجتماعی و زیست‌محیطی؛
- تسری معیارهای توسعه پایدار به ذینفعان به منظور ایفای نقش مؤثر در توسعه پایدار با رویکرد بومی؛
- شفافیت در ساختارها، تصمیمات، عملکرد و پایش عملکرد.

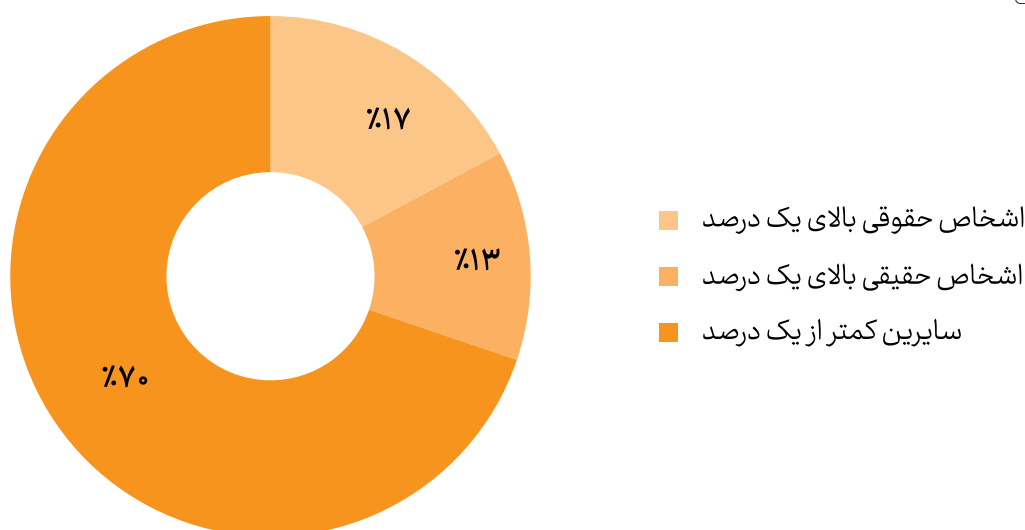
۱-۲. سرمایه و ترکیب سهام‌داران

تعداد سهام‌داران بانک در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ معادل ۲۶,۰۷۴ شخص و ترکیب سهام‌داران حقیقی و حقوقی در همین مقطع به شرح زیر است:

جدول ۱. ترکیب سهام‌داران حقیقی و حقوقی در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰

درصد مالکیت	تعداد سهام	گروه سهام‌داران
بیشتر از یک درصد:		
۲/۸	۴۲۴,۷۱۷,۸۸۰	شرکت سرمایه‌گذاری تامین آتیه مسکن (سهامی خاص)
۲/۱	۳۲۰,۶۶۵,۷۱۵	صندوق سرمایه‌گذاری مشترک افق کارگزاری بانک خاورمیانه
۱/۵	۲۲۶,۴۷۰,۹۱۵	شرکت سرمایه‌گذاری پارس توشه (سهامی عام)
۱/۴	۲۱۶,۰۰۰,۰۰۰	شرکت گروه صنعتی سپاهان (سهامی عام)
۱/۱	۱۶۱,۲۴۹,۹۹۸	شرکت سام گروه (سهامی خاص)
۱/۰	۱۵۴,۵۹۰,۰۰۰	شرکت رادیس (سهامی خاص)
۱/۰	۱۵۱,۴۹۹,۹۹۵	بانک سامان (سهامی عام)
۱/۰	۱۵۱,۳۳۶,۹۷۱	شرکت سرمایه‌گذاری ملی ایران (سهامی عام)
۱/۰	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	شرکت گروه راما (سهامی خاص)
۱۷/۲	۲,۵۷۵,۴۶۹,۷۳۲	اشخاص حقیقی بالای یک درصد
سایرین کمتر از یک درصد:		
۴۹/۹	۷,۴۷۹,۰۷۴,۱۸۵	اشخاص حقیقی (تعداد ۲۵,۶۵۲ سهام‌دار)
۱۹/۹	۲,۹۸۸,۹۲۴,۶۰۹	اشخاص حقوقی (تعداد ۴۰۱ سهام‌دار)
۱۰۰/۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	جمع کل

نمودار ۲. ترکیب سهام‌داران در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰

■ بانک از منظر سازمان بورس و اوراق بهادار

به علاوه، بانک خاورمیانه در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ با ۹۰/۶۶ درصد سهام شناور، در رتبه ششم شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران قرار گرفته است.

به موجب اطلاعیه شماره ۱۳۰/۵۵۲۸۹ مورخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۰ شرکت بورس و اوراق بهادار تهران، بانک خاورمیانه پس از احراز کلیه شرایط پذیرش از تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۵ به عنوان چهارصد و نود و یکمین شرکت پذیرفته‌شده در فهرست نمادهای بازار دوم بورس اوراق بهادار تهران درج گردید.

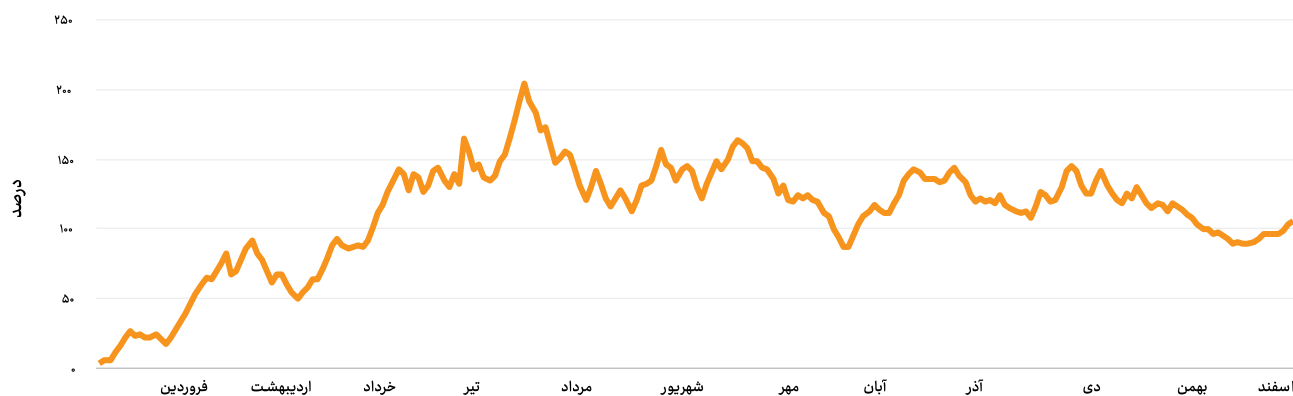
جدول ۲. وضعیت معاملات و قیمت سهام

سال منتهی به	تعداد سهام معامله شده	ارزش سهام معامله شده (میلیون ریال)	تعداد روزهای معاملات	ارزش بازار (میلیون ریال)	قیمت سهام در پایان سال (ریال)	سرمایه ثبت شده (میلیون ریال)
۱۳۹۱/۱۲/۳۰	۲,۶۵۸,۵۱۵,۴۵۱*	۲,۷۱۵,۲۴۱	۵۵	۴,۱۵۶,۰۰۰	۱,۰۳۹	۴,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۲/۱۲/۲۹	۸۲۵,۰۴۰,۲۶۶	۱,۱۲۶,۶۲۷	۲۲۱	۱۰,۲۷۲,۰۰۰	۲,۵۶۸	۴,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۳/۱۲/۲۹	۴۰۹,۰۸۵,۶۵۷	۸۴۲,۵۸۹	۲۲۹	۷,۷۷۶,۰۰۰	۱,۹۴۴	۴,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۴/۱۲/۲۹	۸۴۳,۶۸۹,۷۸۰	۲,۴۱۵,۵۰۵	۲۲۹	۱۲,۳۲۸,۰۰۰	۳,۰۸۲	۴,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۵/۱۲/۳۰	۷۱۷,۳۷۸,۵۷۷	۱,۸۱۴,۳۷۵	۲۲۸	۱۲,۲۱۵,۰۰۰	۲,۴۴۳	۴,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۶/۱۲/۲۹	۷۳۹,۰۷۰,۶۹۵	۱,۶۷۹,۸۴۸	۲۲۹	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۷/۱۲/۲۹	۲,۰۳۸,۹۷۱,۰۱۷	۴,۸۸۹,۷۱۵	۲۲۹	۲۱,۶۶۵,۰۰۰	۳,۰۹۵	۷,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۲,۱۲۶,۴۶۸,۶۱۰	۹,۹۲۸,۲۵۹	۲۲۶	۶۹,۶۴۰,۰۰۰	۶,۹۶۴	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۴,۱۷۴,۵۹۷,۸۵۲	۴۹,۳۰۹,۳۹۸	۲۳۷	۱۴۱,۰۰۰,۰۰۰	۹,۴۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰

* تعداد یک میلیارد و ۹۳۴ میلیون و ۵۰۹ هزار سهم به مبلغ ۱,۹۳۴,۵۰۹ میلیون ریال از ارزش معاملات سال ۹۱ مربوط به پذیره‌نویسی است.

نماد بانک خاورمیانه طی سال ۱۳۹۹ تنها در ۶ روز از ۲۳۷ روز معاملاتی بورس بابت برگزاری مجمع متوقف بوده است.

نمودار ۳. بازده سهام بانک خاورمیانه طی سال ۱۳۹۹

۳-۱. سرمایه انسانی

منابع انسانی مهم‌ترین بخش تغییر و تحول و توسعه سازمانی محسوب می‌شود. از جمله رموز موفقیت بانک خاورمیانه، بکارگیری پرسنل مستعد و متخصص در سطح ستاد و شعب برای اطمینان از ارائه خدمات با کیفیت به مشتریان و تضمین منافع سهام‌داران است.

پیشرفت‌های بانک خاورمیانه در توسعه منابع و محصولات و حاکمیت شرکتی با اتکا به نیروهای متخصص و آموزش نیروهای جوان دانش‌آموخته در بهترین دانشگاه‌های ایران صورت می‌گیرد. مدیریت سرمایه انسانی در راستای تأمین منافع همه ذی‌نفعان و به منظور توانمندسازی کارکنان و مدیران برای دستیابی بهتر و سریع‌تر به اهداف بانک، با رویکردهای مختلف، از جمله فراهم نمودن بسترهای مناسب برای خودآموزی، آموزش حضوری

و مجازی در تلاش است تا کارکنان از مهارت‌های شغلی لازم برخوردار شوند.

به منظور ایجاد اطمینان خاطر نسبی در کارکنان و حفظ نیروهای کلیدی، علاوه بر اعطای تسهیلات رفاهی، تسهیل امور درمانی، پوشش بیمه عمر و حادثه، اعطای تسهیلات ورزشی برای همه کارکنان و پوشش بیمه آتش‌سوزی و حوادث غیرمترقبه و وثایق ملکی کارکنان نیز انجام شده است.

در انتهای سال ۱۳۹۹ مجموع کارکنان بانک خاورمیانه ۵۶۵ نفر بوده که ۵۲ درصد کارکنان دارای مدرک لیسانس و ۴۴ درصد دارای مدارک فوق لیسانس و دکترا بوده‌اند.

۴-۱. شعب

بانک خاورمیانه با بکارگیری راهبردهای بانکداری شرکتی، تمرکز اصلی فعالیت‌های خود را بر مشتریان و تسهیلات تخصصی بنا گذاشته است. بر این اساس بانک به جای تمرکز بر توسعه فیزیکی و جغرافیایی شعب، بر استفاده از ابزارهای تخصصی و ارتباط سازمان یافته با مشتریان تأکید دارد. در همین راستا بانک خاورمیانه اقدام به تأسیس ۱۷ شعبه نقدی، غیرنقدی و دیجیتال در تهران و سایر شهرستان‌ها و همچنین کشور آلمان نموده است. شعب شهرستان بانک خاورمیانه شامل چهار شعبه نقدی در شهرهای اصفهان، تبریز، شیراز و مشهد و یک شعبه غیرنقدی در شهر کرج است. همچنین در سال ۱۳۹۹ شعبه بانکداری دیجیتال در تهران تأسیس و به مجموعه شعب بانک خاورمیانه اضافه شد. شایان ذکر است شعبه بانک خاورمیانه در کشور آلمان در شهر مونیخ مستقر است.

اقدام و ضمن برگزاری جلسات با ایشان نسبت به شناسایی خدمات مورد نیاز مشتری و مذاکره در خصوص ایجاد بسته‌های خدماتی خاص ایشان اقدام می‌کنند.

برخلاف دیدگاه رایج که بانک‌ها مجموعه‌ای از خدمات را به طور کلی برای تمام مشتریان خود ارائه می‌دهند، بانک خاورمیانه با شناسایی شرایط و نیازهای مشتریان، خدمات منحصر به فردی برای آن‌ها طراحی و پیاده‌سازی می‌کند. بدین ترتیب به جای این که بنگاه‌های اقتصادی و شرکت‌ها خود را با شرایط بانک تطبیق دهند، بانک خاورمیانه محصولات و خدمات متناسب با نیازهای مشتریان خود را ارائه می‌دهد.

■ خدمات بانکداری سیار

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های بانک خاورمیانه، ارائه کلیه خدمات بانکی با رعایت موارد ایمنی و قانونی بدون نیاز به مراجعه مشتریان به شعبه است. بانک خاورمیانه با ارائه این نوع خدمات به مشتریان ویژه خود که از آن به عنوان خدمات سیار نام می‌برد، با اختصاص رابطین مالی، شعب بانک را به صورت مجازی در محل کار شرکت‌ها مستقر می‌کند. بدین ترتیب حداکثر کارایی در ارتباط با بانک با حداقل مراجعه فیزیکی به شعبه برای مشتریان فراهم می‌گردد. شایان ذکر است مشتریانی که از خدمات سیار استفاده می‌کنند بالغ بر ۲۰ درصد از منابع بانک را در اختیار دارند.

■ جذب منابع

میزان جذب منابع یکی از شاخص‌های اصلی در عملیات بانکی محسوب می‌شود. به عبارت دیگر وظیفه اصلی شعب بانک، جذب منابع غیرفعال خانوارها و بنگاه‌ها به منظور هدایت آن به سوی مصارف اقتصادی و سودمند است. در این راستا بانک خاورمیانه طی سال‌های گذشته با افزایش کیفیت خدمات و جلب رضایت مشتریان، موفق به جذب مشتریان جدید و همچنین افزایش جذب منابع شده است. از آنجا که بانک خاورمیانه تمرکز اصلی فعالیت‌های خود را بر ارائه خدمات بانکداری شرکتی و بانکداری اختصاصی به اشخاص و کسب‌وکارهای موفق قرار داده است (بازار هدف در استراتژی بانک ذکر شده است)، شعب بانک خاورمیانه نسبت به شناسایی و جذب مشتریان هدف

۵-۱. بانکداری شرکتی

از اخذ استعلام‌های مورد نیاز و تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی شرکت و تأیید مدیر اعتباری، پیشنهاد متناسب با شرایط مالی و حجم فعالیت آنها را تهیه و به منظور اخذ مصوبه اعتباری در کمیته‌های اعتباری بانک مطرح می‌کنند. همچنین گروه‌بندی مشتریان اعتباری بانک بر مبنای فعالیت اقتصادی آنها با بکارگیری آخرین نسخه کدهای ISIC، به هفت بخش صنعت، بازرگانی، خدمات، ساختمان، کشاورزی، معدن و سایر تقسیم می‌شود.

■ بانکداری سرمایه‌گذاری

در حال حاضر یکی از فعالیت‌های بانک تمرکز بر حوزه تأمین مالی بلندمدت طرح‌ها است. این مهم عمدتاً از طریق استفاده از منابع صندوق توسعه ملی محقق می‌گردد. طرح‌های واجد شرایط در مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری مورد بررسی قرار گرفته و نهایتاً با یک ساختار تسهیلاتی متناسب با ریسک‌ها و شرایط هر طرح تأمین مالی می‌گردند. جهت پذیرش تأمین مالی طرح‌ها، بانک اقدام به بررسی درخواست‌ها در دو مرحله می‌کند. در مرحله نخست ریسک‌های غیرقابل پوشش مورد بررسی قرار می‌گیرند تا در صورت مشاهده، موضوع عدم امکان همکاری در اسرع وقت به متقاضیان اعلام گردد. در مرحله بررسی جامع، جنبه‌های اقتصادی، فنی، مالی و زیست محیطی طرح‌ها مورد بررسی قرار گرفته و در نهایت با توجه به سطح ریسک پروژه، وثایق و تضامین مقتضی جهت پوشش این ریسک‌ها در نظر گرفته می‌شوند.

همچنین جهت تأمین مالی بلندمدت بنگاه‌های فعال، اقدام به بررسی درخواست‌های ضمانت اوراق بدهی صورت می‌پذیرد. در حال حاضر امکان انتشار اوراق (صکوک) مختلفی مانند اجاره و مرابحه وجود دارد.

همچنین بانک خاورمیانه با الگوبررسی از تجربیات موفق سایر کشورها، حساب امین را برای تأمین مالی پروژه‌های ساختمانی از طریق پیش‌فروش واحدها به سرمایه‌گذاران ارائه کرده است. در این سازوکار، متقاضیان وجوه مربوط به پیش‌خرید املاک را به حساب امین نزد بانک واریز کرده و بانک این وجوه را به تناسب پیشرفت پروژه به سازنده پرداخت می‌کند. به این ترتیب دو هدف اصلی این حساب شامل اطمینان سازنده از تأمین مالی پروژه در زمان‌های مورد نیاز و اطمینان متقاضیان از وجود تضمین بانکی برای پوشش ریسک پیش‌خرید، برآورده خواهد شد.

به علاوه بانک خاورمیانه در تلاش است تا در مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری با ارائه خدمات مشاوره‌ای به مشتریان، آنان را در تأمین مالی مناسب، بهبود عملیات و بهبود ساختار مالی همراهی نماید. ارائه خدمات مشاوره‌ای هدفمند می‌تواند نقش به‌سزایی در اصلاح ساختار مالی شرکت‌ها داشته باشد و اهداف عملیاتی متعددی را از جمله تأمین مالی منطبق با استراتژی شرکت و وضعیت رقابتی، ایجاد و حفظ مزیت رقابتی پایدار، دستیابی به ساختار سرمایه‌بینه، دستیابی به ساختار

بانک خاورمیانه با استراتژی بانکداری شرکتی، ضمن تعامل نزدیک با مشتریان و درک ساختار مالی آنان، به نیازهای تأمین مالی کوتاه‌مدت و بلندمدت مشتریان در قالب تسهیلات و تعهدات و ارائه سبدهای از ابزارهای تأمین مالی پاسخ می‌دهد. این بانک علاوه بر ایجاد مزیت رقابتی و افزایش انعطاف‌پذیری با ارائه خدمات تخصصی بانکی، با تخصیص کارشناس اعتباری به هر مشتری به منظور همراهی مستمر، ارتباط با مشتریان را مدیریت می‌کند.

دامنه فعالیت بانک خاورمیانه در بانکداری شرکتی در برگیرنده تأمین مالی کوتاه‌مدت در قالب اعطای حدود اعتباری و اعتبارات موردی به صورت تأمین مالی خرید مواد اولیه، ماشین‌آلات و تجهیزات واحدهای تولیدی و صنعتی، تسهیلات از محل وجوه اداره‌شده، تأمین مالی فروش و حساب‌های دریافتی، سرمایه در گردش، زنجیره تأمین، تسهیلات کارگزاری، تأمین مالی جهت واردات، گشایش اعتبارات اسنادی و صدور انواع ضمانت‌نامه‌های بانکی است.

معاونت اعتبارات همواره مشتریان اعتباری خود را از میان آن دسته از شرکت‌ها و صنایع انتخاب می‌کند که دارای فعالیت اقتصادی مشخص با صورت‌های مالی شفاف و حسابرسی‌شده و همچنین دارای گردش وجه نقد و نسبت‌های مالی قابل قبول اند. ضمن توجه به گسترش فعالیت‌های اعتباری و با در نظر گرفتن شرایط اقتصادی کشور و مشکلات پیش روی نظام بانکی در وصول مطالبات، انتخاب مشتریان با بکارگیری پنج اصل صورت می‌گیرد:

- شناخت اولیه مشتری،
- شناخت کامل مشتری،
- نظارت مستمر بر وضعیت مشتری،
- شناخت مشتریان مشتری اعتباری،
- شناخت مشتریان وابسته و مرتبط و بررسی حدود کلان آنها.

■ تسهیلات بانکی

معاونت اعتبارات از نظر ساختاری دارای دو مدیریت اعتبارات و یک اداره پشتیبانی اعتبارات است. اداره پشتیبانی اعتبارات با هدف ایجاد، بهبود و توسعه امکانات سازمانی و سیستمی برای مدیریت‌های اعتبارات، تدوین و بهبود مقررات، آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و همچنین تهیه گزارش‌های مختلف بر پا شده است. مدیریت‌های اعتبارات پل ارتباطی مشتریان بانکداری شرکتی با بانک محسوب می‌شوند. کارشناسان اعتباری از بدو بازاریابی و تشکیل پرونده تا اجرای مصوبات اعتباری توسط واحدهای اجرایی بانک وظیفه راهبری امور اعتباری مشتریان را بر عهده دارند.

کارشناسان اعتباری حوزه معاونت اعتبارات با تهیه گزارش‌های اعتباری دقیق از عملکرد مشتریان با توجه به نوع و حجم فعالیت، تعداد پرسنل، سهام‌داران، شرکا، ارتباطات، فعالیت‌های مالی و موارد مشابه دیگر، پس

کارگزاری و مبادلات ارزی با بانک‌ها و موسسات خارجی و مدیریت بهینه منابع و مصارف ارزی بانک است.

بانک خاورمیانه در سال ۱۳۹۷ پس از افتتاح شعبه مونیخ آلمان، توانست با شروع فعالیت خود به عنوان تنها بانک فعال ایرانی در اروپا، حجم گسترده‌ای از امور مرتبط با نقل و انتقالات مالی واردکنندگان، بدون واسطه و با حداقل هزینه را به انجام رساند.

موقعیت ممتاز کسب شده بانک خاورمیانه در سال‌های اخیر و همچنین شهرت بین‌المللی ایجاد شده، موجب انتخاب این بانک توسط بسیاری از مشتریان ارزی شده است.

اولین تراکنش مالی ایران و اروپا از طریق اینستکس ۱ با عاملیت بانک خاورمیانه رخداد بزرگی بود که در دوره پسابرجام و بعد از ماه‌ها انتظار تحقق یافت.

انتخاب بانک خاورمیانه به عنوان عاملیت بانک‌های ایرانی برای انجام عملیات ارزی مربوط به یورو اروپا، لیر ترکیه و درهم امارات از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا. دستاورد ارزشمندی بود که سبب پیشتازی این بانک در امر تخصیص ارز بوده است.

همچنین علی‌رغم تحریم‌های بازدارنده، بانک خاورمیانه در راستای حفظ رسالت خود در زمینه واردات کالاهای اساسی از جمله غذا و دارو، تجهیزات پزشکی و نهاده‌های کشاورزی، در سال ۱۳۹۹ نیز توانست با تمرکز بر مزیت رقابتی خود به این امر ادامه دهد.

شرکتی ایده‌آل مبتنی بر مدیریت هزینه‌های عملیاتی و سیاست‌های انگیزشی، مدیریت جریان وجوه نقد و ایجاد و حفظ تعادل بین منابع و مصارف شرکت، محقق سازد. مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری در نظر دارد با توسعه خدمات خود در بخش‌های زیر در جهت نیل این مهم گام بردارد:

- ارزش‌گذاری، ادغام و تملیک؛
- تجدید ساختار، مشاوره استراتژیک و حاکمیت شرکتی؛
- عرضه خصوصی^۱؛
- تأمین مالی از طریق بازار سهام و بدهی؛
- مشاوره و ساختاردهی صندوق‌های خطرپذیر^۲ و سرمایه‌گذاری خصوصی^۳.

اهداف عملیاتی ارائه خدمات فوق عبارت اند از:

- تأمین مالی منطبق با استراتژی شرکت و وضعیت رقابتی متقاضی؛
- ایجاد و حفظ مزیت رقابتی پایدار برای متقاضی؛
- دستیابی به ساختار سرمایه بهینه؛
- دستیابی به ساختار شرکتی ایده‌آل مبتنی بر مدیریت هزینه‌های عملیاتی و سیاست‌های انگیزشی؛
- مدیریت جریان وجوه نقد؛
- ایجاد و حفظ تعادل بین منابع و مصارف شرکت در کوتاه مدت و بلندمدت

■ بانکداری بین‌المللی

ماموریت بانک خاورمیانه در حوزه ارزی شامل ایجاد امکانات لازم جهت ارائه انواع خدمات مطلوب ارزی به مشتریان، برقراری و توسعه روابط

۶-۱. رعایت قوانین و مقررات و مبارزه با پولشویی

مهم‌ترین اهداف این مدیریت شامل حفظ حقوق مشتریان در چارچوب قوانین و مقررات، جلوگیری از نقض و یا عدم رعایت قوانین و مقررات، افزایش شفافیت در عملیات و فعالیت‌های بانک، کاهش زیان‌های ناشی از قصور و تقصیر در رعایت قوانین و مقررات، ترویج فرهنگ رعایت قوانین و مقررات و حفظ شهرت و اعتبار بانک می‌شود. مشروح فعالیت‌های این مدیریت در بخش دوم این گزارش به اطلاع می‌رسد.

شناسایی و پیشگیری از ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات (ریسک تطبیق) در ارتباط با عملیات و فعالیت‌های بانکی، شناسایی و پیشگیری از ریسک پولشویی و تأمین مالی تروریسم در جهت شهرت بانک از مسایل عمده‌ای است که مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی بانک خاورمیانه برای دستیابی به آن ایجاد شده است. این مدیریت سیاست‌های عمده خود را در دو حوزه اصلی پایش مستمر رعایت قوانین و مقررات و نظارت دایمی در حوزه جرایم مالی متمرکز کرده است.

1. Private Placement
2. Venture Capital Funds
3. Private Equity Funds

۷-۱. فناوری اطلاعات

شبانه‌روزی به سیستم، بالاترین سطح انسجام داده‌ها و یکپارچگی سیستم و حداکثر امنیت را مستمرا پیگیری می‌کند.

در همین راستا در حوزه‌های هوش مصنوعی (هوش تجاری و یادگیری ماشین^۱) و تحلیل داده‌ای، ایجاد سامانه هوشمند پیش‌بینی نقدینگی شعب، سامانه تشخیص صدای کاربر موبایل بانک و سامانه پردازش تصاویر چک و امضای مشتریان از پروژه‌های در دست اجرای بانک است.

فناوری اطلاعات از دیدگاه استراتژی بانک خاورمیانه تنها یک زیرساخت دیجیتال برای سرعت بخشیدن به امور نیست، بلکه تمرکز خود را در سال‌های اخیر بر یافتن راهکارهایی برای توسعه بازار مشتریان شرکتی گذاشته است. جذب مشتریان جدیدی که بتوانند در این بستر خدمات را با سرعت بیشتر و کیفیت بالاتر دریافت کنند هدف توسعه‌ای بانک بوده است. ساختار شرکت‌های زیرمجموعه بانک نیز به عنوان زنجیره ارزش‌زایی چنین هدفی را تعقیب می‌کند.

بکارگیری فناوری در ایجاد نوآوری همواره از محورهای راهبردی بانک خاورمیانه بوده است. در همین راستا بانک خاورمیانه با رعایت کامل دستورالعمل‌های بانک مرکزی و مراقبت از صحت عملکرد زیرساخت و ارتباط سیستمی بانکی، موفق به توسعه و بهبود محصولات الکترونیکی بانک، مطابق با نیاز کاربران خود شده است.

ما توانسته‌ایم در حوزه فناوری‌های نوین با ایجاد سیستم‌های قابل اعتماد، امن و با عملکرد خوب و دسترسی آسان برای مشتریان و نیز کارکنان خود، پاسخگوی نیازهای ذی‌نفعان خود باشیم. همچنین توانسته‌ایم بانک اطلاعاتی گسترده و همه‌جانبه‌ای از داده‌های مشتریان و سازمان را فراهم آوریم به نحوی که مدیران بانک را در اتخاذ تصمیم‌های کلیدی یاری نماید. طراحی راه‌حلی متناسب با الزامات مشتریان سرلوحه نظام طراحی بانک قرار گرفته است. گروه فناوری ما همچنین پشتیبانی راهبردی برای نوآوری‌های کسب‌وکار بانک خاورمیانه را فراهم می‌آورد. گروه فناوری اطلاعات، اصول سه‌گانه: امکان دسترسی

1. Business Intelligence and Machine Learning

۲. ریسک‌های کسب و کار

ریسک‌هایی که بانک خاورمیانه با آنها مواجه است در چهار گروه اصلی دسته‌بندی می‌شوند: ریسک‌های اعتباری، ریسک‌های بازار، ریسک‌های عملیاتی و ریسک‌های نقدینگی. به طور خلاصه ریسک‌های اعتباری از عدم بازپرداخت به موقع تعهدات مشتریان، ریسک‌های بازار از تغییرات قیمت‌ها و ریسک‌های نقدینگی از ناتوانی بانک در نقد کردن دارایی‌ها برای پرداخت به موقع بدهی‌هایش ناشی می‌شوند. ریسک‌های عملیاتی طیف گسترده‌ای از ریسک‌های ناشی از عملیات بانک را شامل می‌شوند که در بخش ریسک از بخش دوم این گزارش توضیحات بیشتری درباره آنها داده شده است.

واحد مدیریت ریسک بانک، بخشی از خط دوم دفاعی است که مسئولیت کمک به شناسایی ریسک‌ها توسط خط اول دفاعی و گزارش‌دهی به هیأت مدیره، مدیران ارشد و کلیه ذی‌نفعان در مورد وضعیت ریسک‌های بانک را بر عهده دارد.

شناسایی ریسک‌های بانک و درجه اهمیت آن‌ها برای سپرده‌گذاران خرد کار مشکل و پیچیده‌ای است. بنابراین نهادهای ناظر، بانک‌ها را ملزم به افشای ریسک‌ها و رعایت پاره‌ای از قوانین و مقررات می‌کنند که تا حد زیادی اطمینان خاطر را برای سپرده‌گذاری در نزد بانک‌ها فراهم می‌کند. در اینجا خلاصه‌ای از قوانین و مقررات حاکم بر بانک‌ها از نظر شناسایی ریسک‌ها و سپس خلاصه‌ای از ریسک‌های بانک خاورمیانه ارائه می‌شود.

■ قوانین و مقررات نظارتی

بانک خاورمیانه (ستاد مرکزی و تمامی شعب در سراسر ایران) تحت شمول قوانین و مقررات حاکم بر جمهوری اسلامی ایران در حوزه فعالیت‌ها و عملیات بانکداری و نیز استانداردها و ضوابط بین‌المللی پذیرفته شده است. این حوزه گسترده، تمامی قوانین و مقررات مصوب نهادهای ذی‌صلاح در خصوص عملیات و فعالیت‌های بانکی، بورس اوراق بهادار، مالیات، مبارزه با پولشویی، مبارزه با تأمین مالی تروریسم، مقررات ضد فساد و موارد مشابه دیگر را در بر می‌گیرد. شعبه بانک در کشور آلمان علاوه بر مجموعه یادشده، مشمول قوانین و مقررات لازم‌الاجرا در این کشور و اتحادیه اروپا است.

صورت‌های مالی بانک خاورمیانه طبق مقررات بانک مرکزی و سازمان بورس اوراق بهادار ایران تهیه و در سامانه کدال بارگزاری می‌شوند. طبق مقررات بانک مرکزی، ۱۱ درصد منابع بانک خاورمیانه نزد بانک مرکزی به عنوان سپرده قانونی نگهداری می‌شود. در صورت درآمدها و هزینه‌های بانک، ۱۵ درصد تسهیلات جاری به عنوان ذخیره عام و همچنین ۱۰ درصد تسهیلات سررسید گذشته، ۲۰ درصد تسهیلات معوق و ۵۰ درصد تسهیلات مشکوک‌الوصول به عنوان ذخیره خاص لحاظ می‌شوند.

علاوه بر تهیه صورت‌های مالی طبق مقررات بانک مرکزی ایران، بانک خاورمیانه نسبت به تهیه صورت‌های مالی طبق استانداردهای گزارشگری مالی بین‌المللی (IFRS) اقدام می‌کند. یکی از مهم‌ترین تفاوت‌ها در این دو نوع گزارشگری، نحوه محاسبه ارزش منصفانه و ذخیره تسهیلات است.

■ ریسک تسهیلات

مانده تسهیلات پرداختی بانک خاورمیانه در تاریخ ۳۰ اسفند ۱۳۹۹ به اشخاص حقیقی و حقوقی برابر ۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴ میلیون ریال است که ۹۴,۸۸۰,۲۸۴ میلیون ریال آن از محل منابع صندوق توسعه ملی و ۱۴۵,۱۱۵,۶۴۰ میلیون ریال آن از محل سایر منابع بانک است که از این میزان ۷۳ درصد به شرکت‌های تولیدی، ۱۴ درصد به شرکت‌های بازرگانی و ۱۳ درصد به سایر صنایع و خدمات تخصیص یافته است. در این بین سهم اشخاص حقیقی ۲,۶ درصد بوده است. همچنین تعهدات زیر خطی بانک برابر ۱۰,۷,۸۲۹,۲۶۷ میلیون ریال است.

یکصد مشتری بزرگ بانک حدود ۸۱ درصد تسهیلات بانک خاورمیانه را به خود اختصاص می‌دهند (به استثنای تسهیلات صندوق توسعه ملی) که امکان زیان ناشی از خطر نکول این تسهیلات‌گیرندگان بزرگ وجود دارد. برای پوشش این خطر، بانک خاورمیانه دقت بسیار بالایی در شناخت وضعیت مالی، رتبه‌بندی و اندازه‌گیری احتمال نکول تسهیلات‌گیرندگان خود انجام می‌دهد. بانک خاورمیانه ضمن پوشش کافی وثایق، دقت بالایی در اندازه‌گیری زیان در صورت نکول تسهیلات‌گیرندگان انجام می‌دهد.

بانک خاورمیانه با انتخاب استان‌های صنعتی سعی کرده تا با حداقل تعداد شعب بیشترین پوشش از مناطق جغرافیایی را داشته باشد و مشتریان بزرگ فعال در صنایع گوناگون را جذب کند. همچنین با محدود نگه داشتن تعداد شعب، ضمن حفظ کیفیت ارائه خدمات، تلاش شده تا منابع بانک صرف کسب و کار اصلی بانک شود.

جدولی که در ادامه آمده است، نمایی از وضعیت ریسکی بودن تسهیلات بانک در صنایع مختلف را در انتهای سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

همچنین در چارچوب بیانیه اشتباهی ریسک‌پذیری بانک، با انتخاب مشتریان از صنایع مختلف سعی شده است تا ریسکی در زمینه تمرکز تسهیلات بر صنعت خاص وجود نداشته باشد.

جدول ۳. تسهیلات پرداختی در صنایع مختلف (به استثنای تسهیلات صندوق توسعه ملی)

درصد کل تسهیلات	درصد کل مشکوک‌الوصول*	صنعت
۲۴/۸	۶	نوشیدنی و مواد غذایی
۱۹/۵	۲۲	بهداشت و دارو
۸/۸	۰	مالی (غیر بیمه و املاک و مستغلات)
۵/۸	۰	وسایل نقلیه
۵/۵	۳	تجهیزات صنعتی
۵/۲	۰	معادن و فلزات
۵/۰	۵۰	اقلام مصرفی بادوام
۴/۵	۰	اقلام مصرفی
۴/۴	۰	مواد شیمیایی، پلاستیک و رابر
۳/۶	۷	حقیقی
۲/۳	۰	صنایع کاغذی
۲/۲	۰	زیرساخت ارتباطات
۲/۱	۰	انرژی: نفت و گاز
۱/۸	۵	ساختمان
۰/۶	۰	رادیو و تلویزیون و انتشارات عمومی
۰/۵	۶	انرژی: برق
۰/۵	۰	سایر
۰/۵	۰	بسته‌بندی
۰/۵	۰	زیرساخت حمل و نقل
۰/۵	۰	عمده فروشی
۰/۴	۰	خدمات حمل و نقل
۰/۴	۱	خرده فروشی
۰/۳	۰	خدمات توزیع نفت و گاز
۰/۲	۰	تبلیغات و انتشارات

* در مجموع حدود ۸٪ درصد تسهیلات در وضعیت مشکوک‌الوصول قرار دارد.

متغیرهای مهم محیطی انجام شده و معیار تصمیم‌گیری قرار می‌گیرد. همچنین در بررسی درخواست‌ها از چارچوب ارائه شده در استاندارد بازل ۳ ناظر بر تأمین مالی تخصصی نیز استفاده می‌شود.

استراتژی این مدیریت برای کنترل ریسک ناشی از تسهیلات درازمدت که عموماً مبلغ بالاتری در مقایسه با سایر تسهیلات داشته و باعث افزایش ریسک ناشی از تمرکز می‌شوند، بررسی دقیق و همه‌جانبه درخواست‌ها و وضع شرایط نظارتی و کنترلی مناسب است.

لازم به ذکر است با توجه به ایجاد واحد مستقل بانکداری سرمایه‌گذاری در بانک خاورمیانه و ماهیت درازمدت تسهیلات اعطایی و تعهدات ایجاد شده از سوی مدیریت منکوره، حداکثر تلاش برای بررسی درخواست‌ها در این واحد به شکلی دقیق صورت می‌پذیرد. در مرحله نخست تأثیر اعطای تسهیلات بر نسبت‌های ریسک و حدود مقرر در سند اشتباهی ریسک‌پذیری مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت همخوان بودن اعطای تسهیلات با حدود مقرر، نسبت به بررسی جامع درخواست اقدام می‌شود. در بررسی جامع، با توجه ویژه به پیش‌بینی صورت‌های مالی، جریان‌های نقدی و تحلیل حساسیت جریان‌های نقدی نسبت به

دهد. البته برای مشتریان بانک خاورمیانه ریسکی بودن شرکت‌های مالی غیربانکی و کم‌ریسک بودن بانک خاورمیانه عاملی بوده است که خروج سپرده‌ها ناشی از این ریسک را محدود کرده است.

برای حفظ و جذب منابع، ریسک دیگری در اثر توسعه شرکت‌های تکنولوژی محور با هدف ارائه بعضی از خدمات بانکی مانند خدمات پرداخت و یا سایر خدمات بانکی به صورت الکترونیکی و بدون حضور در بانک وجود دارد. قابلیت‌های فناوری بانک و کیفیت خدمات الکترونیک در جذب و حفظ مشتریان و توسعه این گونه خدمات در بانک خاورمیانه از عواملی‌اند که بانک خاورمیانه را در مقابل این رقبای جدید محفوظ می‌کنند.

ریسک‌های ناشی از تمرکز منابع در بخش کفایت نقدینگی این گزارش بررسی شده‌اند.

ریسک بازار

جدول زیر نشان‌دهنده میزان ریسک بازار بانک خاورمیانه در پورترفوی وضعیت باز ارزی، ریسک نرخ بهره در پورترفوی اوراق قرضه، ریسک نرخ بهره در پورترفوی تسهیلات و سپرده و ریسک تغییر قیمت سهام تجاری است.

اداره نظارت، تحت مدیریت عملیات اعتباری و نظارت، بر مبنای مصوبات صادره، وظیفه پایش مستمر وضعیت استفاده‌کنندگان از تسهیلات را بر عهده دارد. ترکیب بررسی دقیق و پایش مستمر، موجب کنترل ریسک‌های ناشی از اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات درازمدت می‌شود.

ریسک حفظ و جذب منابع

بانک خاورمیانه با ریسک خروج منابع ناشی از تفاوت نرخ بهره پایین‌تر سپرده‌ها در بانک خاورمیانه و نرخ بالاتر در سایر بانک‌ها مواجه است. این تفاوت ناشی از رعایت قوانین بانک مرکزی برای سپرده‌ها توسط بانک خاورمیانه و عدم رعایت این قوانین توسط سایر بانک‌ها است. وضعیت مالی خوب از نظر کفایت سرمایه، نقدینگی بالا و خصوصاً حسن شهرت بانک خاورمیانه از عواملی‌اند که به بانک اجازه می‌دهد علیرغم نرخ‌های بالاتر در سایر بانک‌ها، سپرده‌های بانک از ثبات خوبی برخوردار باشند.

ریسک دیگر ناشی از رقابت شرکت‌های مالی غیربانکی است که با ریسک بیشتر، نرخ سود بالاتری را به مشتریان پیشنهاد می‌دهند. در شرایط تورمی و در شرایطی که نرخ سود سپرده بانکی پایین‌تر از نرخ تورم است، جذابیت سود بالاتر حتی با ریسک بیشتر احتمال دارد که بعضی از مشتریان بانک خاورمیانه را به سمت شرکت‌های مالی غیربانکی سوق

جدول ۴. خلاصه محاسبات مربوط به ریسک بازار

نام پورترفوی	میلیون ریال	توضیحات
پورترفوی وضعیت بازاری	۲,۴۹۳,۴۹۰	ارزش در معرض خطر ۱۰ روزه با درجه اطمینان ۹۹ درصد
ریسک نرخ بهره بر ارزش پورترفوی اوراق قرضه	۱,۱۴۷,۶۹۷	کاهش در ارزش با فرض شیفت ۳ درصد افزایش موازی در نرخ بهره
ریسک نرخ بهره بر درآمد پورترفوی تسهیلات و سپرده	۲,۱۹۵,۱۵۳	کاهش در درآمد ناشی از بهره با فرض شیفت ۲ درصد افزایش موازی در نرخ بهره
پورترفوی سهام و ریسک سهام	۰	در انتهای سال ۱۳۹۹ بانک پورترفوی سهام ندارد

اثر شرایط اقتصادی بر روی ریسک‌ها

عوامل مختلفی مانند تحولات نرخ بهره، نرخ ارز، قوانین مالیاتی، قوانین تجاری، نحوه تأمین کسری بودجه دولت، نوسانات بازار سرمایه، تحولات بازار مسکن و موارد مشابه دیگر می‌توانند اثرات قابل توجهی بر ترانزاکشن بانک خاورمیانه و میزان سودآوری آن در سال‌های آتی داشته باشند. پس از خروج آمریکا از برجام و اعمال مجدد تحریم‌ها علیه ایران از اردیبهشت ۱۳۹۷ به این سو، بازارهای ایران با نوسان‌های شدیدی روبرو شدند. رشد افسارگسیخته نرخ تورم و کاهش جدی سطح تولید ناخالص داخلی در بخش‌های مختلف به ویژه نفت و صنعت در سال‌های اخیر نتیجه بازگشت مجدد تحریم‌ها بود. با توجه به شرایط سیاسی فعلی، افق پیش رو در مورد نتیجه مذاکرات فعلی و رفع تحریم‌ها بسیار مبهم بوده و بنابراین در آینده نزدیک به نظر می‌رسد شرایط نامطمئن فعلی ادامه داشته باشد. اعمال برخی سیاست‌های داخلی با هدف کنترل شدت اثرات منفی تحریم‌ها بر اقتصاد داخلی از جمله تخصیص ارز با نرخ

رسمی بر مبنای برابری هر دلار آمریکا معادل ۴,۲۰۰ تومان برای واردات برخی کالاها به ویژه کالاهای اساسی و الزام صادرکنندگان به بازگرداندن ارز حاصل از صادرات و عرضه آن در سامانه نیما با قیمتی پایین‌تر از قیمت بازار آزاد، تنها به افت صادرات غیرنفتی و کاهش انگیزه فعالیت تولیدکنندگان و صادرکنندگان در زمان اوج تحریم‌ها منجر شد. همچنین اعمال سیاست‌های متعدد و بعضاً متضاد در بازه‌های زمانی کوتاه‌مدت در بازارهای مختلف، به تشدید فضای بی‌ثباتی اقتصادی دامن زد و نشانه‌ای از توقف آن دیده نمی‌شود. با توجه به این که بخش مهمی از پورترفوی تسهیلاتی بانک خاورمیانه به صنایع غذایی و دارویی اختصاص دارد، تداوم دخالت دولت از طریق تخصیص ارز با نرخ رسمی، ممنوعیت واردات برخی محصولات دارای تولید مشابه داخلی و برخی از محصولات غیرضروری و لوکس و جلوگیری از صادرات برخی دیگر از محصولات همچنین ملزم کردن صادرکنندگان به تزریق ارز صادراتی به قیمت بازار ثانویه (سامانه نیما) می‌تواند سودآوری و در نتیجه توان بازپرداخت تسهیلات را از سوی شرکت‌های دریافت‌کننده تسهیلات کاهش داده

بانک مرکزی بوده و به رشد قابل توجه پایه پولی از محل رشد خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی منجر خواهد شد. اما از آنجایی که این دارایی‌های خارجی در دسترس بانک مرکزی نیست، امکان فروش آنها برای کنترل نرخ ارز و نرخ تورم وجود ندارد. بنابراین این فرآیند به افزایش بیشتر نقدینگی و تورم خواهد انجامید و نرخ بهره واقعی را منفی‌تر از پیش خواهد کرد. به همین دلیل انتظار می‌رود که در سال ۱۴۰۰ یا سال بعد از آن نرخ بهره اسمی افزایش بیشتری یابد. افزایش نرخ بهره می‌تواند از یک سو باعث تبدیل بیشتر سپرده‌های دیداری و کوتاه‌مدت به بلندمدت شده و به افزایش هزینه‌های تامین مالی بانک منجر شود و از سوی دیگر نیاز بانک به نقدینگی را کاهش دهد. برآیند این دو اثر نشان‌دهنده تأثیرپذیری سودآوری بانک از تحولات نرخ بهره در آینده خواهد بود.

تحولات نرخ ارز نیز به طرق مختلف بر ترانزنامه و سودآوری بانک خاورمیانه در سال‌های آتی اثرگذار است. وضعیت نرخ ارز در سال ۱۴۰۰ وابستگی زیادی به سیاست‌های اتخاذ شده از سوی سیاست‌گذاران ارزی و دیپلماسی بین‌المللی کشور دارد. در حال حاضر نرخ ارز در بازار آزاد منطبق با تئوری برابری قدرت خرید نیست و از آن فراتر رفته است. بسیاری از سیاست‌های اجرا شده از قبیل تخصیص نرخ ارز با نرخ رسمی ترجیحی به واردات برخی کالاها و پیمان‌سپاری صادرکنندگان در کنار انواع ممنوعیت‌های صادراتی، به شکل‌گیری این حالت کمک کرده‌اند. موارد دیگری از قبیل پیشی گرفتن رشد نقدینگی از رشد سطح عمومی قیمت‌ها نیز می‌توانند در رخ دادن این وضعیت اثرگذار باشند. با این حال انتظار می‌رود که تئوری برابری قدرت خرید در بلندمدت برقرار باشد. برای این منظور یا باید نرخ تورم افزایش یابد، یا نرخ ارز کاهش یابد و یا هر دو. بررسی روند متغیرهای اقتصادی از قبیل حجم نقدینگی و تغییر نسبت پول به شبه پول و همچنین بررسی شرایط ساختاری و نهادی از قبیل مشکلات موجود در ترانزنامه بانک‌ها و صندوق‌های بانزشتگی، از احتمال افزایش نرخ تورم و حتی تضعیف بیشتر پول ملی در مقابل سایر ارزهای بین‌المللی حکایت دارد. با این حال اصلاح سیاست‌های ارزی دولت، از قبیل حذف کامل نرخ ارز ترجیحی، حذف بازار ثانویه و یکسان‌سازی نرخ ارز، رفع پیمان‌سپاری ارزی صادرکنندگان و تسهیل موانع صادراتی می‌توانند اثر کاهشی بر نرخ ارز داشته باشند. برآیند این دو اثر تعیین‌کننده نرخ ارز در سال ۱۴۰۰ خواهد بود. در صورت رشد نرخ ارز، از یک سو دارایی‌های ارزی بانک افزایش خواهد یافت و از سوی دیگر ریسک نکول تسهیلات ریالی و ارزی افزایش می‌یابد. در مقابل، با توجه به این که نرخ تسعیر دارایی‌های ارزی جهت تهیه صورت‌های مالی به مراتب پایین‌تر از نرخ بازار بوده است، انتظار نمی‌رود با کاهش نرخ ارز بانک دچار زیان در صورت‌های مالی شود. مجموع این نیروها نیز درجه تأثیرپذیری ترانزنامه و سودآوری بانک از تحولات نرخ ارز در آینده را تعیین خواهد کرد.

به علاوه، با توجه به پیش‌بینی مواجهه دولت با بحران کسری بودجه شدید در سال ۱۴۰۰، پس از شیوع ویروس کرونا احتمالاً درآمدهای مالیاتی دولت نیز بیش از پیش کاهش خواهد یافت که در نتیجه دولت توان جبران زیان اقتصادی ناشی از بحران کرونا را نخواهد داشت. دولت برای پوشش مخارج جاری خود در سال ۱۴۰۰ روی انتشار اوراق و فروش اموال و دارایی‌های خود حتی بیشتر از ظرفیت و امکان تحقق آنها حساب

و ریسک اعتباری بالاتری را برای بانک ایجاد کند. کاهش توان واردات مواد اولیه و واسطه‌ای از سوی این شرکت‌ها در اثر تحریم‌های بانکی و دخالت گسترده دولت در فرآیند قیمت‌گذاری محصولات آنها نیز طبیعتاً به تشدید این شرایط منجر خواهد شد. تحولات نرخ بهره نیز اثرات قابل توجهی بر ترانزنامه و سودآوری بانک خاورمیانه خواهد داشت. نرخ سود بانکی در ایران به صورت دستوری و از سوی شورای پول و اعتبار تعیین می‌شود. این فرآیند فارغ از ایجاد محدودیت برای بانک‌ها در راستای حداکثرسازی کارایی تجهیز و تخصیص منابع، مشکلات دیگری را نیز برای شبکه بانکی ایجاد می‌کند. نرخ سود اسمی در سال ۱۳۹۹ با اختلاف ناچیزی نسبت به چند سال قبل از آن برای سپرده‌های یک ساله حداکثر ۱۶ درصد و برای تسهیلات حداکثر ۱۸ درصد تعیین شده بود. این در حالی است که نرخ تورم سالانه طبق اعلام مرکز آمار در سال ۱۳۹۶ معادل ۸/۲ درصد، در سال ۱۳۹۷ معادل ۲۶/۸ درصد، در سال ۱۳۹۸ معادل ۳۴/۸ درصد و در سال ۱۳۹۹ معادل ۳۶/۴ درصد بوده است. به این ترتیب نرخ واقعی سود سپرده و تسهیلات به طور مداوم تغییر کرده است.

نرخ سود تسهیلات در شرایط فعلی نیز منجر به ایجاد مازاد تقاضای تسهیلات شده و بانک‌ها را از بازدهی حداکثری تجهیز منابع باز می‌دارد. در عین حال عامل حفظ نرخ سود بازار بین بانکی در محدوده هماهنگ با نرخ‌های مصوب شورای پول و اعتبار، رشد قابل توجه پایه پولی بوده که تبعات تورمی شدیدی را به دنبال خواهد داشت. به این ترتیب با منفی‌تر شدن نرخ‌های واقعی سود بانکی این چرخه معیوب با شدت بیشتری ادامه خواهد یافت. از طرفی شکاف موجود میان دارایی‌ها و بدهی‌های سیستم بانکی و اثر تشدیدکننده پرداخت سود بیشتر به سپرده‌ها بر این شکاف، سیاست‌گذار پولی را در مورد افزایش نرخ سود سیستم بانکی محتاط کرده است. در سال ۱۳۹۹ نرخ‌های سود بانکی با افزایش ناچیزی به حداکثر ۱۶ درصد برای سپرده‌های یک ساله و حداکثر ۱۸ درصد برای سپرده‌های دوساله رسیده است که در مقایسه با تورم موجود، تغییر چندانی در وضعیت نرخ بهره منفی ایجاد نمی‌کند.

یکی دیگر از مهم‌ترین مواردی که می‌تواند بر نرخ بهره در سال ۱۴۰۰ تأثیرگذار باشد، وضعیت مالی دولت و چگونگی تأمین مالی کسری بودجه است. در سال‌های اخیر انتشار اوراق بدهی دولتی مهم‌ترین منبع تأمین مالی کسری بودجه دولت بوده است. انتظار می‌رود این ابزار در سال ۱۴۰۰ بیشتر مورد استفاده قرار گیرد، چرا که بخش عمده‌ای از هزینه‌های دولت اجتناب‌ناپذیر بوده و در مقابل درآمدهای نفتی دولت در پی تحریم‌های آمریکا به شدت محدود شده است. به دنبال تشدید کسری بودجه دولت و انتشار اوراق در حجم بالا برای تأمین مالی آن، نرخ بهره در بازار افزایش خواهد یافت. به همین دلیل بانک مرکزی انگیزه دارد با انجام عملیات بازار باز و از طریق انتقال این بدهی به ترانزنامه خود، نسبت به کنترل و کاهش نرخ بهره در بازار اقدام کند. اعمال این سیاست انبساطی می‌تواند به رشد بیشتر نقدینگی و تورم منجر شده و حتی شوک‌های ارزی بیشتری را رقم بزند. البته در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹، برداشت دولت از منابع صندوق توسعه ملی به یکی دیگر از راه‌های اصلی تأمین مالی کسری بودجه تبدیل شد. با توجه به عدم دسترسی بانک مرکزی به منابع این صندوق در پی اعمال تحریم‌های آمریکا، برداشت دولت از این صندوق مشابه استقراض از

سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ تحمیل خواهد کرد. باید در نظر داشت که نظام بانکی ایران تا پیش از شیوع ویروس کرونا نیز با معضل تسهیلات غیرجاری دست به گریبان بود و شرایط جدید، افزایش تسهیلات غیرجاری نظام بانکی را اجتناب‌ناپذیر کرده است.

در عین حال افزایش تورم انتظاری در پی شیوع ویروس کرونا و تشدید کسری بودجه دولت، به منفی‌تر شدن نرخ سود واقعی سپرده‌های بانکی دامن زده و از طریق تبدیل سپرده‌های غیردیداری به دیداری، علاوه بر کاهش پایداری منابع بانک‌ها، منجر به بروز آشفتگی در بازارهای دارایی شده است.

باز کرده است. استفاده از منابع صندوق توسعه ملی و حتی استفاده از تنخواه‌گردان خزانه نیز در قانون بودجه در نظر گرفته شده است و برای پوشش بخشی از این زیان چاره‌ای جز صرف نظر کردن از مخارج جاری و عمرانی غیرالزامی یا بدون اولویت نیست.

این در حالی است که دولت با اتخاذ تصمیماتی از قبیل الزام بانک‌ها به تعویق دریافت اقساط تسهیلات، بدون توجه به تعهد آنها به پرداخت سود سپرده در موعد مقرر و همچنین الزام بانک‌ها به اعطای تسهیلات تکلیفی به مشاغل آسیب‌دیده از بحران کرونا با نرخ‌های سود ترجیحی، در نهایت منجر به اضافه برداشت بانک‌ها از منابع بانک مرکزی خواهد شد و رشد پایه پولی از این محل، تورم قابل توجهی را به اقتصاد در

۲-۱. کنترل‌های داخلی

خط سوم دفاعی: مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی به عنوان خط سوم دفاعی نقش اطمینان بخشی در خصوص اثربخشی کنترل‌های داخلی و ارائه گزارش به هیأت مدیره و مدیریت ارشد در خصوص میزان موفقیت خطوط اول و دوم دفاعی در استقرار کنترل‌های داخلی و مواجهه با ریسک‌ها را بر عهده دارد.

به عبارت دیگر، فعالیت‌های کنترل‌های داخلی بانک شامل فعالیت‌های پیشگیرانه و فعالیت‌های کشف‌کننده (تخلف، تقلب، اشتباه، عدم رعایت و...)، طراحی و به مرحله اجرا در آمده‌اند و دربرگیرنده کنترل اقدامات در فعالیت‌های اجرایی، کنترل شبکه‌های ارتباطی و سیستم‌های اطلاعاتی و نیز سیستم گزارش‌گری مالی و کنترل‌های مربوط به تبعیت از مقررات است. از آنجایی که فعالیت‌های کنترل‌های داخلی، روبه‌هایی مانند فعالیت‌های روزانه‌اند که درون سیستم کنترل داخلی واقع می‌شوند، با تغییر در فرایندهای روزانه جاری و عملیاتی، تغییر یافته و با رویه‌های اجرایی مشخص شده در بانک از انعطاف‌پذیری مناسب و به موقع جهت همسو شدن با تغییرات برخوردارند. به منظور تحکیم نظام کنترل‌های داخلی، موارد زیر به طور مستمر مورد توجه قرار می‌گیرند:

- تدوین، تصویب، به‌روزرسانی و بازنگری مستمر خط مشی‌ها، رویه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی و نظارت بر اجرای آنها؛
- ایجاد سازوکارهای مورد نیاز برای شناسایی و مدیریت ریسک‌های موجود و نظارت مستمر و مؤثر بر آنها؛
- بهبود ارتباطات و جریان صحیح و به موقع اطلاعات قابل اتکا و بهبود نظام گزارش‌گری و اطلاع‌رسانی به موقع و قابل اتکا به مراجع ذی‌ربط؛
- حصول اطمینان از پایبندی کلیه سطوح بانک به قوانین و مقررات، الزامات نظارتی، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها و اجرای مؤثر آنها.

از طرف دیگر در راستای استقرار نظام کنترل‌های داخلی کارا و اثربخش در بانک، علاوه بر ایجاد نظام حاکمیت شرکتی و تشکیل واحدها و

تغییرات سریع محیط اقتصادی و رقابتی، تغییر تقاضا و سلیقه مشتریان و رشد تکنولوژی از منظر کمیته نظارت بال نیازمند اتخاذ رویه‌هایی است تا به تحقق برنامه‌های مدیریت و اهداف سازمان در پاسخگویی به این تغییرات یاری رساند. راهکار بانک خاورمیانه در وضعیت تغییر و پیشرفت محصولات و خدمات در صنعت خدمات مالی و مواجه شدن مؤسسات مالی با مجموعه‌ای از فشارهای داخلی و خارجی، ایجاد یک استراتژی کنترلی جامع است. کنترل‌های داخلی شامل فرآیندهایی می‌شوند که توسط هیأت مدیره بانک به منظور حصول اطمینان از اثربخشی و کارایی عملیات، قابل اعتماد بودن گزارش‌های مالی و رعایت قوانین و مقررات برقرار شده‌اند. به منظور حصول اطمینان از کارکرد مطلوب نظام کنترل‌های داخلی، هیأت مدیره و مدیریت ارشد بانک، مدل سه خط دفاعی - پیشنهاد شده توسط انجمن بین‌المللی حسابرسان داخلی و انجمن مدیران ارشد - را اتخاذ نموده‌اند تا بتوانند به فعالیت‌های نظارتی و اطمینان بخشی به نحو مطلوبی اتکا کنند. بر این اساس:

خط اول دفاعی: تمامی مدیران و کارکنانی که در حوزه‌های عملیاتی کار می‌کنند را در بر می‌گیرد. آنان موظف‌اند تا ریسک‌های حوزه خود را شناسایی و کنترل‌های لازم برای رویارویی مناسب و مؤثر با آنها را به کار گیرند. مدیران ارشد این واحدها، مسئولیت اجرای کنترل‌ها و مدیریت ریسک و اعمال نظارت‌های لازم در قالب نظام کنترل‌های داخلی را بر عهده دارند.

خط دوم دفاعی: مشتمل بر واحدهای مختلفی است که وظیفه نظارت، کنترل و حصول اطمینان از رعایت را بر عهده داشته و در صورت ناکارآمدی فرآیندهای کنترلی ترسیم‌شده در خط اول دفاعی یا در غیاب آنها، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار می‌شود. این واحدها در تعامل با یکدیگر به بهبود و ارتقای کارکردها در سطح سازمان یاری می‌رسانند. مدیریت ریسک، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، مدیریت امنیت و بخش‌هایی از کارکرد مدیریت‌های مالی، پشتیبانی ارزی و مدیریت امور شعب، خط دوم دفاعی را تشکیل می‌دهند.

- راه‌اندازی سامانه کشف تخلفات کارکنان به منظور کشف هر گونه تراکنش مشکوک که یکی از طرف‌های آن (انتقال‌دهنده یا انتقال‌گیرنده) از کارکنان بانک باشد؛
- راه‌اندازی سامانه افشای مجرمانه تخلفات که با حفظ محرمانگی و بدون شناسایی هویت گزارش‌دهنده امکان گزارش هر گونه نقص یا ناکارآمدی یا عدم پایبندی به دستورالعمل‌ها و رویه‌های اجرایی جاری بانک را برای کارکنان در کلیه سطوح فراهم کرده است.

کمیته‌های تخصصی مربوطه، اقدامات ذیل جهت مدیریت ریسک‌های مترتب بر عملیات و حصول اطمینان از استقرار نظام کنترل‌های داخلی در بانک صورت پذیرفته است:

- راه‌اندازی سامانه گزارشگری ریسک عملیاتی در راستای شناسایی، مدیریت و نظارت بر ریسک‌های عملیاتی، متکی بر روش خودارزیابی توسط کارکنان شاغل در کلیه بخش‌های بانک به ویژه کارکنان شاغل در واحدهای صف به عنوان خط اول دفاعی؛

۲-۲. امنیت اطلاعات

امنیتی، متدولوژی مشخصی در جهت ارزیابی و شناسایی آسیب‌پذیری‌های زیرساخت‌های ارتباطی و سیستمی مرکز داده، برنامه‌های موبایل و سرویس‌های مبتنی بر وب ایجاد شده و بر مبنای آن برنامه‌های جامع جهت تست نفوذ و ارزیابی امنیتی کلیه سامانه‌های بانک تدوین و پیاده‌سازی شده است. همچنین با توجه به اهمیت ارتقای سطح آگاهی امنیت سایبری، برنامه آگاهی‌رسانی آسیب‌پذیری‌های امنیتی طراحی و پیاده‌سازی شده و بر این اساس کلیه آسیب‌پذیری‌های امنیتی جدید منتشر شده به صورت مستمر اطلاع‌رسانی شده و پیگیری لازم در خصوص اعمال به‌روزرسانی‌های مرتبط به منظور کاهش ریسک امنیت اطلاعات صورت می‌پذیرد.

مدیریت امنیت بانک خاورمیانه به منظور مقابله با حملات سایبری و مدیریت ریسک امنیت اطلاعات، مطابق با سند راهبردی افتای ریاست جمهوری، مرکز مدیریت امن الکترونیکی کاشف و استانداردهای جهانی، رویه‌های مورد نیاز را پیاده‌سازی کرده، توسعه داده و به‌روزرسانی نموده است. لازم به ذکر است در مرکز عملیات امنیت بانک خاورمیانه، تمامی فعالیت‌های فضای تبادل اطلاعات این بانک به طور مداوم پایش و تحلیل می‌شوند تا هر گونه فعالیت غیرمعمول که می‌تواند منجر به وقوع یک حادثه امنیتی یا نفوذ به سیستم‌های اطلاعاتی شود را در اسرع وقت کشف و شناسایی کند. همچنین تمامی حملات سایبری و موارد مشکوک به نهادهای امنیتی کشور اعلام می‌شوند. به همین منظور تیم پاسخ‌گویی به حوادث سایبری بانک خاورمیانه در جهت کشف و پاسخ‌گویی به کلاهبرداری‌های دیجیتال، حملات DDoS (انکار سرویس توزیع‌شده) و سایر حملات هدفمند اختصاص یافته است.

در بانک خاورمیانه سرویس‌دهی، دریافت سرویس از اشخاص ثالث و آگداری حقوق دسترسی به ایشان بر مبنای چارچوب حقوقی مشخص نظیر تفاهم‌نامه، قرارداد یا تعهدنامه‌های ارائه خدمات صورت می‌پذیرد و کلیه نیازمندی‌ها و محدوده دسترسی اشخاص ثالث در ابعاد فیزیکی، سیستمی، فرآیندی، فناوری و منابع اطلاعاتی بانک به صورت دقیق و شفاف در چارچوب قرارداد تبیین می‌شود. همچنین قبل از ارائه خدمت توسط اشخاص ثالث، ارزیابی امنیتی آسیب‌پذیری‌های مرتبط با خدمت توسط بانک خاورمیانه صورت می‌پذیرد و نتایج به منظور رفع آسیب‌پذیری‌ها به ایشان ابلاغ می‌شود.

نظر به افزایش چشمگیر و روزافزون تهدیدات امنیتی در فضای سایبری و از آنجایی که بخش اعظمی از خدمات بانک نظیر سرویس‌دهی به مشتریان و سایر فعالیت‌ها در بستر فناوری اطلاعات اجرا می‌شود، صیانت از این دارایی با ارزش و امنیت فناوری اطلاعات در سطوح مختلف از اهمیت حیاتی برخوردار است. در این راستا بانک خاورمیانه به منظور ارتقای سطح امنیت صنعت بانکداری کشور، خود را ملزم به رعایت الزامات قانونی و مصوبات بانک مرکزی، شورای عالی امنیت فضای تبادل اطلاعات (افتا)، حراست کل کشور و سازمان پدافند غیرعامل در زمینه فضای تولید و تبادل اطلاعات می‌کند.

بانک خاورمیانه به منظور حفاظت از دارایی‌های اطلاعاتی و فراهم کردن محیط امن دسترسی به اطلاعات، اقدام به پیاده‌سازی سیستم مدیریت امنیت اطلاعات نموده است. همچنین اقدامات لازم در خصوص نگهداری این سیستم و حوزه‌های تحت پوشش صورت پذیرفته است. تمامی فعالیت‌های این حوزه در راستای ارتقای بهره‌وری فرآیندهای امنیت اطلاعات در بانک به صورت دوره‌ای در جلسات کمیته راهبری امنیت با حضور مدیر عامل و مدیران ارشد بانک، گزارش و بررسی می‌شوند. سیستم مدیریت امنیت اطلاعات بانک خاورمیانه مبتنی بر استانداردهای بین‌المللی امنیتی در حوزه مالی از جمله PCI DSS و ISO/IEC 27001:2013 است.

مدیریت امنیت بانک خاورمیانه با هدف مدیریت آسیب‌پذیری‌ها و تهدیدهای امنیتی به صورت پیشگیرانه، چارچوبی جامع به منظور ارزیابی امنیتی زیرساخت‌ها و سامانه‌های اطلاعاتی در فضای کسب و کار بانک طراحی کرده است. همچنین بانک خاورمیانه با ترکیب راه‌حل‌های فناورانه و مجموعه‌ای از فرآیندهای منسجم، اقدام به راه‌اندازی مرکز عملیات امنیت با هدف شناسایی، تحلیل و پاسخ‌دهی به حوادث و رخدادهای امنیتی کرده است. در مرکز عملیات امنیت، تمامی فعالیت‌های شبکه، سرورها، کلاینت‌ها، پایگاه‌های داده، برنامه‌های کاربردی، وب‌سایت‌ها و دیگر سیستم‌ها به طور مداوم پایش و تحلیل می‌شوند تا هر گونه فعالیت غیرمعمول که می‌تواند منجر به وقوع یک حادثه امنیتی یا نفوذ به سیستم‌های اطلاعاتی شود را در اسرع وقت کشف و شناسایی کند.

در این بانک بر اساس چارچوب مدیریت آسیب‌پذیری‌ها و تهدیدهای

۳-۲. کفایت سرمایه

وام‌دهندگان به یک شرکت می‌توانند میزان زیان‌های غیرمنتظره در اثر وقایع غیرمنتظره را که یک شرکت می‌تواند از محل سرمایه خود (حقوق صاحبان سهام) بدون وارد کردن زیان به وام‌دهندگان تحمل کند، اندازه بگیرند. بنابراین وام‌دهندگان از روی میزان سرمایه و ساختار آن می‌توانند تصمیم بگیرند که تا چه حد مایل به پذیرفتن ریسک عدم بازگشت تمامی یا بخشی از وام خود به شرکت هستند.

از آنجایی که برای سپرده‌گذاران خرد امکان ارزیابی ریسک بانک محدود است، در سیستم بانکداری، ارزیابی سرمایه بانک و ریسک عدم بازگشت سپرده‌ها به عهده نهاد نظارتی است که مجوز فعالیت بانک را صادر می‌کند. به این ترتیب سپرده‌گذاران خرد با اطمینان به قابلیت نهاد نظارتی در اندازه‌گیری ریسک، اقدام به سپرده‌گذاری نزد بانک می‌نمایند. اطمینان سپرده‌گذاران خرد به نهاد نظارتی باعث ثبات سیستم بانکی کشور می‌شود. یکی از معیارهایی که نهادهای نظارتی برای اجازه ادامه فعالیت یک بانک تعیین می‌کنند، کفایت سرمایه بانک است که نشان‌دهنده قابلیت بانک در جذب شوک‌های غیرمنتظره بدون صدمه زدن به سپرده‌گذاران است.

نسبت کفایت سرمایه به طور کلی یک کسر است که صورت آن نشان‌دهنده سرمایه قابل قبول بانک و مخرج آن نشان‌دهنده میزان ریسک‌های دارایی‌های بانک، ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی است.

جدول ۵. خلاصه محاسبات کفایت سرمایه بانک خاورمیانه طبق بخشنامه بانک مرکزی - ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸،۱۲،۲۹	۱۳۹۹،۱۲،۳۰	
۲۱،۲۱۱،۵۲۸	۳۶،۸۲۳،۳۵۹	سرمایه پایه ۱ بعد از کسورات سرمایه‌ای
۲۲،۷۰۸،۸۱۷	۳۹،۷۹۵،۲۶۱	سرمایه پایه ۱ و پایه ۲ بعد از کسورات مربوط
۱۷۷،۷۵۳،۹۲۸	۳۲۹،۴۳۶،۴۰۷	دارایی‌های موزون شده شامل تعهدات زیر خطی بعد از تبدیل و سرمایه مورد نیاز برای ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی
۱۱/۹۳	۱۱/۱۸	نسبت سرمایه پایه ۱ (درصد)
۱۲/۷۸	۱۲/۰۸	نسبت کفایت سرمایه (درصد)

هر میزان که این نسبت بزرگتر باشد، نشان‌دهنده سلامت برای پوشش ریسک‌ها به منظور جلوگیری از تحمیل زیان به سپرده‌گذاران است. به طور خلاصه، سرمایه قابل قبول شامل سرمایه آورده توسط صاحبان سهام، ذخیره قانونی، سود انباشته و سایر ذخایر قابل قبول از جمله ذخیره عام تسهیلات می‌شود. همچنین سرمایه قابل قبول کسوراتی از جمله دارایی‌های نامشهود را در بر می‌گیرد. برای محاسبه ریسک‌های بانک، هر دارایی بانک ضریب خاص خود را می‌گیرد که در مقدار دارایی ضرب و با هم جمع می‌شوند. هر چقدر که دارایی کم‌ریسک‌تر باشد، ضریب ریسک کمتر و هر چه پرریسک‌تر باشد ضریب ریسک بزرگتری به آن دارایی اعمال می‌شود. محاسبه ریسک‌های بازار و ریسک‌های عملیاتی نسبتاً پیچیده بوده و در بخش ۲ گزارش سالانه در زیر بخش مربوط به ریسک، توضیح کافی برای آنها داده شده است. بانک خاورمیانه نسبت کفایت سرمایه را طبق استاندارد بانک مرکزی ایران و همچنین به طور داوطلبانه طبق برداشت خود از پیمان بازل منتشر می‌کند.

■ مقررات مربوطه به کفایت سرمایه در ایران

در ایران بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران نهاد نظارتی است که بانک‌ها را ملزم می‌کند محاسبات کفایت سرمایه خود و اجزای تشکیل‌دهنده محاسبه را به طور سالانه و بر طبق بخشنامه مربوطه آن منتشر کنند.

■ پیمان‌های بازل مربوطه به کفایت سرمایه

علاوه بر استاندارد بانک مرکزی برای محاسبه کفایت سرمایه، بانک خاورمیانه محاسبات کفایت سرمایه خود را مطابق مدل استاندارد و مدل داخلی مورد تأیید کمیته بازل (Foundation Internal Rating Based Approach یا F-IRB) انجام می‌دهد. تفاوت اصلی استاندارد بانک مرکزی و مدل استاندارد بازل برای کفایت سرمایه در طبقه‌بندی دارایی‌ها و ضرایب ریسک است. برای بانک خاورمیانه، در مدل داخلی بنیانی (F-IRB) ضریب ریسک تسهیلات به جای

یک عدد ثابت از طریق اندازه‌گیری احتمال نکول هر یک از وام‌گیرندگان به دست می‌آید. برای آشنایی با جزئیات محاسبات مدل‌های داخلی کفایت سرمایه به بخش گزارش مدیریت ریسک در بخش ۲ همین گزارش مراجعه شود.

محاسبات کفایت سرمایه طبق مدل داخلی، آزمون بحران ناشی از ریسک اعتباری، محاسبات مربوط به کفایت نقدینگی و سایر بحث‌های مرتبط با مدیریت ریسک در بخش دوم این گزارش به اطلاع می‌رسد.

جدول ۶. خلاصه محاسبات کفایت سرمایه بانک خاورمیانه طبق مدل استاندارد بازل ۳ و متمم سال ۲۰۱۷ - ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸,۱۲,۲۹	۱۳۹۹,۱۲,۳۰	
۲۱,۸۵۶,۹۷۳	۳۹,۵۳۳,۶۴۴	سرمایه پایه ۱ بعد از کسورات سرمایه‌ای
۲۲,۸۴۴,۹۲۸	۴۳,۱۸۴,۸۴۲	سرمایه پایه ۱ و پایه ۲ بعد از کسورات مربوط
۱۹۵,۲۷۶,۲۰۰	۴۱۶,۶۵۸,۹۹۵	دارایی‌های موزون شده شامل تعهدات زیر خطی بعد از تبدیل و سرمایه مورد نیاز برای ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی
۱۱/۲	۹/۵	نسبت سرمایه پایه ۱ (درصد)
۱۱/۷	۱۰/۴	نسبت کفایت سرمایه (درصد)

۳. حاکمیت شرکتی

در بانک خاورمیانه، توجه به استقرار الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی، اصلی اساسی است. هیأت‌مدیره، با آگاهی کامل از استانداردهای بین‌المللی و ضوابط داخلی آن اقدام به سیاست‌گذاری نموده و با اتخاذ سیاست‌ها و راهبردهای لازم و نظارت بر استقرار و پیاده‌سازی آن در سطوح مختلف بانک، نقشی فعال در حصول اطمینان از صحت و سلامت مالی و حفظ حقوق تمامی ذی‌نفعان ایفا می‌نماید.

۱-۳. هیأت‌مدیره

هیأت‌مدیره بانک خاورمیانه متشکل از هفت عضو اصلی و یک عضو علی‌البدل است که در مجمع عمومی عادی به طور فوق‌العاده مورخ ۱۳۹۸/۰۲/۲۲ توسط سهام‌داران انتخاب شده‌اند.

مجدید صفریان

پرویز خاکپور

سید حسین سلیمی

خسرو نایبی اهرنجانی

پرویز عقیلی کرمانی

امیرحسین امین آزاد

جواد جوادی

■ اعضای هیأت‌مدیره

خسرو نایبی اهرنجانی رئیس هیأت‌مدیره

تحصیلات

کارشناسی ارشد حسابداری، آموزشگاه عالی حسابداری شرکت ملی نفت ایران

برخی سوابق اجرایی

مدیر نظارت بر بانک‌ها، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیرعامل، شرکت خدمات مالی ایران هدایت

عضو غیرموظف هیأت‌مدیره یکی از بانک‌های خصوصی

سید حسین سلیمی نایب رئیس هیأت‌مدیره

تحصیلات

کارشناسی ارشد، دانشگاه ایالتی یوتا، آمریکا

برخی سوابق اجرایی

رئیس هیأت‌مدیره، شرکت ایران گچ (سهامی عام)

عضو هیأت‌مدیره، انجمن مدیران صنایع ایران از سال ۱۳۶۴

عضو هیأت‌مدیره نمایندگان اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی ایران

رئیس انجمن سرمایه‌گذاری‌های مشترک ایرانی و خارجی، اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران

معدن ایران

عضو هیأت‌مدیره رئیس کمیته ایرانی اتاق بازرگانی بین‌الملل (ICC)

نایب رئیس هیأت‌مدیره، شرکت بیمه زندگی خاورمیانه

پرویز عقیلی کرمانی عضو هیأت مدیره و مدیرعامل تحصیلات

دکترای امور مالی (رشته فرعی اقتصاد)، دانشگاه ویسکانسین (مدیسون)، آمریکا
کارشناسی ارشد، دانشگاه ویسکانسین (مدیسون)، آمریکا
برخی سوابق اجرایی
عضو هیأت مدیره و مدیرعامل یکی از بانک‌های خصوصی
عضو هیأت مدیره و مدیرعامل، شرکت سرمایه‌گذاری صنایع ایران
رئیس هیأت مدیره، شرکت کارگزاری بورسیران

پرویز خاکپور عضو هیأت مدیره تحصیلات

کارشناسی ارشد معماری و شهرسازی، دانشگاه شهید بهشتی
برخی سوابق اجرایی
رئیس هیأت مدیره، شرکت مهندسی مشاور گنو
رئیس هیأت مدیره، شرکت فرآیند صنعت ساختمان گیو
رئیس سابق هیأت مدیره، انجمن صنفی مهندسی مشاور معمار و شهرساز
عضو سابق هیأت مدیره، انجمن صنفی صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی
عضو سابق هیأت مدیره، شرکت سرمایه‌گذاری سخت‌آزند (سهامی عام)
عضو سابق هیأت مدیره یکی از بانک‌های خصوصی
عضو سابق هیأت نمایندگان، اتاق ایران
عضو سابق شورای مدیریت، جامعه مهندسان مشاور ایران

امیرحسین امین آزاد عضو هیأت مدیره تحصیلات

کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی، دانشگاه علم و صنعت ایران
کارشناسی مدیریت دولتی، دانشگاه تهران
برخی سوابق اجرایی
رئیس کمیته حسابرسی بانک خاورمیانه
رئیس کمیته عالی ریسک بانک خاورمیانه
رئیس کمیته تطبیق بانک خاورمیانه
مدیر اداره مطالعات و مقررات بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مدیرکل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مدیر کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مشاور پژوهشکده پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
عضو هیأت مدیره شرکت لیزینگ رازی

جواد جوادی عضو هیأت مدیره و قائم مقام مدیرعامل تحصیلات

کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی (EMBA)، دانشگاه آلتو فنلاند
کارشناسی ارشد مدیریت مالی، دانشگاه شهید بهشتی
کارشناسی مدیریت بازرگانی، دانشگاه تهران
برخی سوابق اجرایی
عضو علی‌البدل هیأت مدیره، بانک خاورمیانه
معاون مدیرعامل یکی از بانک‌های خصوصی
مدیر امور مالی و سرمایه‌گذاری یکی از بانک‌های خصوصی

مجید صفریان عضو هیأت مدیره و معاون مدیرعامل تحصیلات

کارشناسی ارشد EMBA، دانشگاه آلتو فنلاند
کارشناسی حسابداری، دانشگاه شهید بهشتی
برخی سوابق اجرایی
عضو هیأت مدیره، کارگزاری بانک خاورمیانه
مدیر ارشد، یکی از بانک‌های خصوصی
مدیر امور مالی، یکی از بانک‌های خصوصی

عضو علی‌البدل هیأت مدیره

علیرضا عدالت عضو علی‌البدل هیأت مدیره و معاون مدیرعامل تحصیلات

کارشناسی حسابرسی، مؤسسه عالی حسابرسی
برخی سوابق اجرایی
عضو هیأت مدیره و معاون مدیرعامل در امور بین‌الملل، بانک خاورمیانه
نماینده لویدز بانک انگلیس در ایران
نماینده بانک میس پیرسون هلند در ایران
مدیر بین‌الملل، بانک صنعت و معدن
مشاغل مختلف ارزی، بانک توسعه سرمایه‌گذاری

هیأت عامل

پرویز عقیلی کرمانی مدیرعامل

شرح مختصری از سوابق تحصیلی و اجرایی در همین صفحه و در توضیح اعضای هیأت مدیره آورده شده است.

جواد جوادی قائم مقام مدیرعامل

شرح مختصری از سوابق تحصیلی و اجرایی در همین صفحه و در توضیح اعضای هیأت مدیره آورده شده است.

مجید صفریان معاون شعب و پشتیبانی

شرح مختصری از سوابق تحصیلی و اجرایی در همین صفحه و در توضیح اعضای هیأت مدیره آورده شده است.

علیرضا عدالت معاون امور بین‌الملل

شرح مختصری از سوابق تحصیلی و اجرایی در همین صفحه و در توضیح اعضای هیأت مدیره آورده شده است.

مهدی نجاتی معاون توسعه سیستم‌ها و تکنولوژی تحصیلات

دکترای علوم کامپیوتر، یونیورسیتی کالج، لندن، انگلستان
کارشناسی ارشد علوم کامپیوتر، دانشگاه استافورد، انگلستان
کارشناسی علوم کامپیوتر، دانشگاه هاتفیلد، انگلستان
برخی سوابق اجرایی
مدیر اجرایی طرح پیاده‌سازی سیستم بانکداری آفرین، بانک کارآفرین
رئیس هیأت مدیره، شرکت خدمات انفورماتیک
نایب رئیس هیأت مدیره و عضو موظف هیأت مدیره، شرکت ملی انفورماتیک

مجید نورمحمدی معاون مالی

تحصیلات

کارشناسی ارشد مدیریت (گرایش مالی)، دانشگاه تهران

برخی سوابق اجرایی

مدیر امور مالی، بانک کارآفرین

معاون سرمایه‌گذاری، شرکت سرمایه‌گذاری سپه

مدیر امور مالی، شرکت خدمات انفورماتی

■ مدیران اجرایی و مشاوران

هیأت‌مدیره و هیأت‌عامل با تفویض اختیار به مدیران اجرایی بانک و نظارت مستمر بر عملکرد آنان، از اجرای صحیح سیاست‌های بانک و در نتیجه حاکمیت شرکتی مؤثر اطمینان حاصل می‌کنند. اسامی مدیران اجرایی بانک و شرح مختصری از سوابق تحصیلی و اجرایی آنان به شرح زیر است:

وحید آزمون مدیر خدمات الکترونیک و توسعه محصولات بانکی

کارشناسی مدیریت صنعتی، دانشگاه آزاد اسلامی

مدیر امور شعب، بانک خاورمیانه

رئیس چندین شعبه، بانک کارآفرین

رئیس حسابداری، شرکت تولیدی ریسندگی و بافندگی زابل

امین آقاجانی یزدآبادی مدیر توسعه کسب و کار دیجیتال

کارشناسی ارشد MBA، دانشگاه صنعتی شریف

کارشناسی مهندسی برق، دانشگاه صنعتی شریف

مدیرعامل شرکت همراه کارت

مدیر تیم محصول و تحلیلگر استارت‌آپ گروه رهنما ونچرز

مشاور بازاریابی و مدیریت محصول روبیکا

آزاده احمدی کوشا مدیر امور مالی

کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی، دانشگاه تهران

کارشناسی حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی،

رئیس اداره سهام و سرمایه‌گذاری، بانک کارآفرین

کارشناس حسابداری، شرکت صنایع غذایی عالیا گلستان

بنفشه ادبی سرپرست عملیات اعتباری و نظارت بر طرح‌ها

کارشناسی مهندسی کامپیوتر سخت افزار

معاون مدیر عملیات اعتباری و نظارت، بانک خاورمیانه

رئیس دایره اعتبارات بانک کارآفرین

فرشید اسلامبولچی مدیر تحقیقات اقتصادی

کارشناسی ارشد مهندسی سیستم‌های اقتصادی-اجتماعی (گرایش اقتصاد)، دانشگاه صنعتی شریف

کارشناسی ریاضی، دانشگاه تبریز

کارشناس اقتصادی، مدیریت تحقیقات اقتصادی، بانک خاورمیانه

تحلیلگر اقتصادی و مالی، شرکت مدیریت آتی‌اندیشان شریف

مرتضی اکبری پور مدیر تحلیل و آنالیز

کارشناسی مهندسی کامپیوتر- گرایش نرم افزار، دانشگاه آزاد اسلامی

مدیر تحلیل و آنالیز، شرکت سیمای آفتاب

مدیر پروژه، شرکت رایان اقتصاد نوین

برنامه نویسن ارشد، شرکت SMZ آلمان

مهدی امیری مدیر عملیات ارزی ۱

کارشناسی علوم بانکی، مؤسسه عالی بانکداری ایران

رئیس دایره بروات اسنادی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

رئیس دایره گشایش اعتبارات اسنادی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

معاون اداره عملیات ارزی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

شپوا ایمانی مدیر تست و تضمین کیفیت

کارشناسی ارشد علوم کامپیوتر (گرایش مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی)،

دانشگاه مالایا کوالالامپور مالزی

کارشناسی مهندسی کامپیوتر (گرایش نرم افزار)، دانشگاه آزاد اسلامی

هدیه تبریزی مدیر اعتبارات ۲

کارشناسی ارشد EMBA، دانشگاه آلتو، فنلاند

کارشناسی مترجمی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی

رئیس شعبه، بانک خاورمیانه

رئیس چندین شعبه، بانک کارآفرین

نیما توکلی لاهیجانی مدیر امور بانکداری سرمایه‌گذاری

کارشناسی ارشد MBA، دانشگاه صنعتی شریف

کارشناسی مهندسی مکانیک جامدات، دانشگاه گیلان

بازرس مستقل تحت نظر مدیرعامل، بانک خاورمیانه

معاون مدیر در مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری، بانک خاورمیانه

کارشناس ارشد حوزه مدیریت عامل، بانک خاورمیانه

کارشناس مدیریت اعتبارات، بانک خاورمیانه

امیر جعفری مدیر امنیت اطلاعات

کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر، دانشگاه شفیلدهام انگلستان

کارشناسی مهندسی کامپیوتر، دانشگاه خوارزمی

مدیر امنیت اطلاعات شرکت سیمای آفتاب

کارشناس شبکه و ارتباطات گروه مپنا

مدیر طراحی امنیت شرکت آسان اندیش رایانه

غلامرضا حسنعلی‌زاده مدیر امور حقوقی

کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه آزاد اسلامی

کارشناسی حقوق قضایی، دانشگاه آزاد اسلامی

معاون و سرپرست مدیریت حقوقی، بانک خاورمیانه

وکیل پایه یک دادگستری و مشاور حقوقی

راهبر فنی بانکداری دیجیتال، شرکت سیمای آفتاب
مدیر فنی و عضو هیأت مدیره پردازش موازی آبان

محسن سلطانی محمدی مدیر عملیات
کارشناسی ارشد فناوری اطلاعات- گرایش تجارت الکترونیک، دانشگاه
سراسری قم
کارشناسی مهندسی کامپیوتر- گرایش نرم افزار، دانشگاه آزاد اسلامی،
مدیر عملیات شرکت داده پردازی سیمای آفتاب
معاون عملیات شرکت داده پردازی سیمای آفتاب
کارشناس ارشد مدیریت پایگاه داده بانک کارآفرین

غلامرضا صادق ویشکایی مدیر ارشد بازرسی
کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران
کارشناسی مدیریت صنعتی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران
عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی،
عضو هیأت مدیره شرکت بیمه کارآفرین
عضو هیأت مدیره شرکت صرافی کارآفرین
مدیر بازرسی، بانک کارآفرین
مدیر حسابرسی، بانک کارآفرین
مدیر مالی، بانک کارآفرین
سرپرست حسابرسی در مؤسسات حسابرسی

مریم طالب بیدختی مدیر سیستم‌های جانبی
کارشناسی مهندسی کامپیوتر- گرایش نرم افزار، دانشگاه بوعلی سینا
مدیر فنی، شرکت بهسا راهکار نوین
مدیر اینترنت بانک فناوری اطلاعات، بانک کارآفرین

حسین طایفه محمودی مدیر ارشد سرمایه انسانی
کارشناسی ارشد آموزش، دانشگاه تهران
کارشناسی روانشناسی، دانشگاه تهران
مدیر توسعه منابع انسانی، بانک کارآفرین
مدیر سازمان و منابع انسانی، بانک پارسیان
دبیر شورای عالی بانک‌ها و رئیس گروه سازمان و مطالعات نیروی انسانی،
بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

پوینده عابدی مدیر عملیات ارزی ۲
کارشناسی ارشد بازاریابی، دانشگاه بیرمنگهام- انگلستان
کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه علامه طباطبائی
کارشناسی مدیریت بازرگانی، دانشگاه تهران
مدیر ارتباط با مشتریان در امور بین‌الملل بانک خاورمیانه
معاون مدیر امور بین‌الملل بانک خاورمیانه
معاون دایره اعتبار اسنادی، بانک کارآفرین

سعید عابدی مدیر ارشد توسعه فناوری
کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه تربیت مدرس
کارشناسی مهندسی کامپیوتر-گرایش نرم افزار، دانشگاه آزاد اسلامی
مدیرعامل شرکت سیستم آفتاب
مدیر ارشد فنی، شرکت سیستم آفتاب

امیر خاوران مدیر معاملات ارزی
کارشناسی کامپیوتر، دانشگاه همدرد هند
معاون مدیر پشتیبانی و معاملات ارزی
رئیس اداره خزانه‌داری و معاملات ارزی
کارشناس امور ارزی بانک پارسیان

محمد مهدی خلجی مدیر سازمان و روش‌ها
کارشناسی مهندسی صنایع، دانشگاه آزاد اسلامی
معاون مدیر سازمان و روش‌ها، بانک خاورمیانه
کارشناس و سرگروه عملیات بانکی، بانک کارآفرین

سحر خلیل نژاد مدیر امور پشتیبانی بین‌الملل
DBA، دانشگاه تهران
کارشناسی ارشد MBE، دانشگاه صنعتی امیرکبیر
رئیس اداره مشتریان چندملیتی، بانک خاورمیانه
کارشناس اعتبارات (مسئول ارتباط با مشتری)، بانک خاورمیانه

علی خلیلی سادات لو مشاور مدیرعامل در امور حقوقی
کارشناسی حقوق، دانشگاه تهران
وکیل پایه یک دادگستری و عضو کانون وکلای دادگستری مرکز
وکیل بانک صنعت و معدن و بانک کارآفرین
کارشناس رسمی دادگستری در امور شرکت‌ها و علائم تجاری و اختراعات

محمدعلی دهقانی مدیر اعتبارات ۱
کارشناسی ارشد مدیریت بانکداری، مؤسسه عالی بانکداری ایران
کارشناسی مدیریت دولتی، دانشگاه تهران
رئیس چندین شعبه، بانک کارآفرین
معاون اعتباری شعبه مرکزی، بانک کارآفرین

فرزانه رجایی سلماسی مدیر ارشد تطبیق و مبارزه با پولشویی
کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر، دانشگاه صنعتی شریف
کارشناسی ارشد هنر (موسیقی)، دانشگاه هنر
کارشناسی مهندسی کامپیوتر (سخت‌افزار)، دانشگاه صنعتی امیرکبیر
رئیس دایره بانکداری الکترونیکی، بانک سامان
رئیس دایره امنیت اطلاعات، بانک سامان

علی رحیمی مدیر تدارکات و پشتیبانی
کارشناسی ارشد مدیریت بازرگانی، دانشگاه شهید بهشتی
رئیس اداره امور بازرگانی، شرکت توانیر
رئیس اداره امور بازرگانی، سازمان توسعه برق ایران

محسن زادمهر مدیر ارشد بانکداری دیجیتال
کارشناسی فناوری اطلاعات، دانشگاه صنعتی شریف
مدیر پروژه بانکداری دیجیتال، شرکت سیمای آفتاب

ماکان سپهری فر مدیر تحول بانکداری دیجیتال
کارشناسی ارشد مهندسی کامپیوتر- هوش مصنوعی، دانشگاه صنعتی شریف
کارشناسی مهندسی کامپیوتر- نرم افزار، دانشگاه صنعتی شریف

مجید علی مددی مدیر خدمات نوین

کارشناسی ارشد مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه پیام نور
کارشناسی مهندسی فناوری اطلاعات، دانشگاه جامع علمی کاربردی
مدیر خدمات الکترونیک، شرکت سیمای آفتاب
مسئول توسعه نرم افزار خدمات بین الملل، بانک کارآفرین

حسین گرمی مدیر ارشد ریسک

کارشناسی ارشد مهندسی سیستم های اقتصادی-اجتماعی (گرایش اقتصاد)، دانشگاه صنعتی شریف
کارشناسی مهندسی مکانیک، دانشگاه تهران
مدیر توسعه محصول شرکت سیمای آفتاب
عضو کمیته سرمایه‌گذاری شرکت کارگزاری بانک کشاورزی
کارشناس ارشد تحلیل و ریسک شرکت سرمایه‌گذاری مدبران هما
کارشناس تحلیل و ریسک شرکت تأمین سرمایه نوین

محسن کریمی مدیر ارتباطات

کارشناسی ارشد علوم ارتباطات، دانشگاه آزاد اسلامی
کارشناسی زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی
رئیس اداره بازاریابی و ارتباط با مشتریان، بانک کارآفرین
رئیس اداره روابط عمومی، بانک کارآفرین
قائم مقام مدیرعامل و مدیر بازرگانی، مؤسسه نشرآوران

مهدی گرکانی مدیر نوآوری

کارشناسی ارشد مهندسی فناوری اطلاعات-تجارت الکترونیک، دانشگاه امیرکبیر
کارشناسی علوم کامپیوتر، دانشگاه تهران
مدیر ارشد محصول، شرکت ADOTEL
مدیر هوش تجاری، شرکت سیمای آفتاب

حبیب اله محمدی مدیر ارشد امور بین الملل

کارشناسی ارشد مدیریت علوم بانکی، مؤسسه عالی بانکداری ایران
کارشناسی مدیریت علوم بانکی، مؤسسه عالی بانکداری ایران
رئیس اداره کل عملیات ارزی بانک کشاورزی
نایب رئیس هیأت مدیره شرکت صرافی مهر
رئیس اداره کل خارجه بانک کشاورزی
معاون اداره کل امور بین الملل بانک کشاورزی
معاون ارزی شعبه ممتاز مرکزی بانک کشاورزی

فائزه محمدی اروجه مدیر گزارشات، حسابداری ارزی و سهام

کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه الزهرا
حسابدار رسمی
معاون مدیر امور مالی، بانک خاورمیانه
حسابرس ارشد، مؤسسه حسابرسی بیات رایان

هنگامه مقدس پور مدیر ارشد حسابرسی و کنترل های داخلی

دکتری حسابداری، دانشگاه تهران
کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه تهران
کارشناسی حسابداری، دانشگاه تهران

مدیرعامل در گروه تحلیل گران کسب‌وکار پترو آرین

قائم مقام مدیر پروژه و مدیر اجرایی در پروژه‌های Due Diligence، دانشگاه صنعت نفت
مشاور مدیر مالی، بانک ملت
مدیر مالی، شرکت نفت طاهرین
مدیر مالی، شرکت پارس پترولیوم

رضا مهدوی وزیری مدیر هوش تجاری

کارشناسی مهندسی کامپیوتر- گرایش نرم افزار، دانشگاه آزاد اسلامی
مدیر واحد هوش تجاری، شرکت سیمای آفتاب
کارشناس ارشد انبار داده، شرکت سیمای آفتاب

لاله مهادپی مدیر فناوری اطلاعات

کارشناسی ارشد مهندسی سیستم های اقتصادی-اجتماعی، دانشگاه علوم و فنون مازندران
کارشناسی ریاضی کاربردی در کامپیوتر، دانشگاه صنعتی امیرکبیر
معاون سیستم های نرم افزاری در واحد فناوری اطلاعات، بانک کارآفرین
رئیس اداره عملیات واحد فناوری اطلاعات، بانک کارآفرین
رئیس اداره توسعه سیستم های بانکی واحد فناوری اطلاعات، بانک کارآفرین

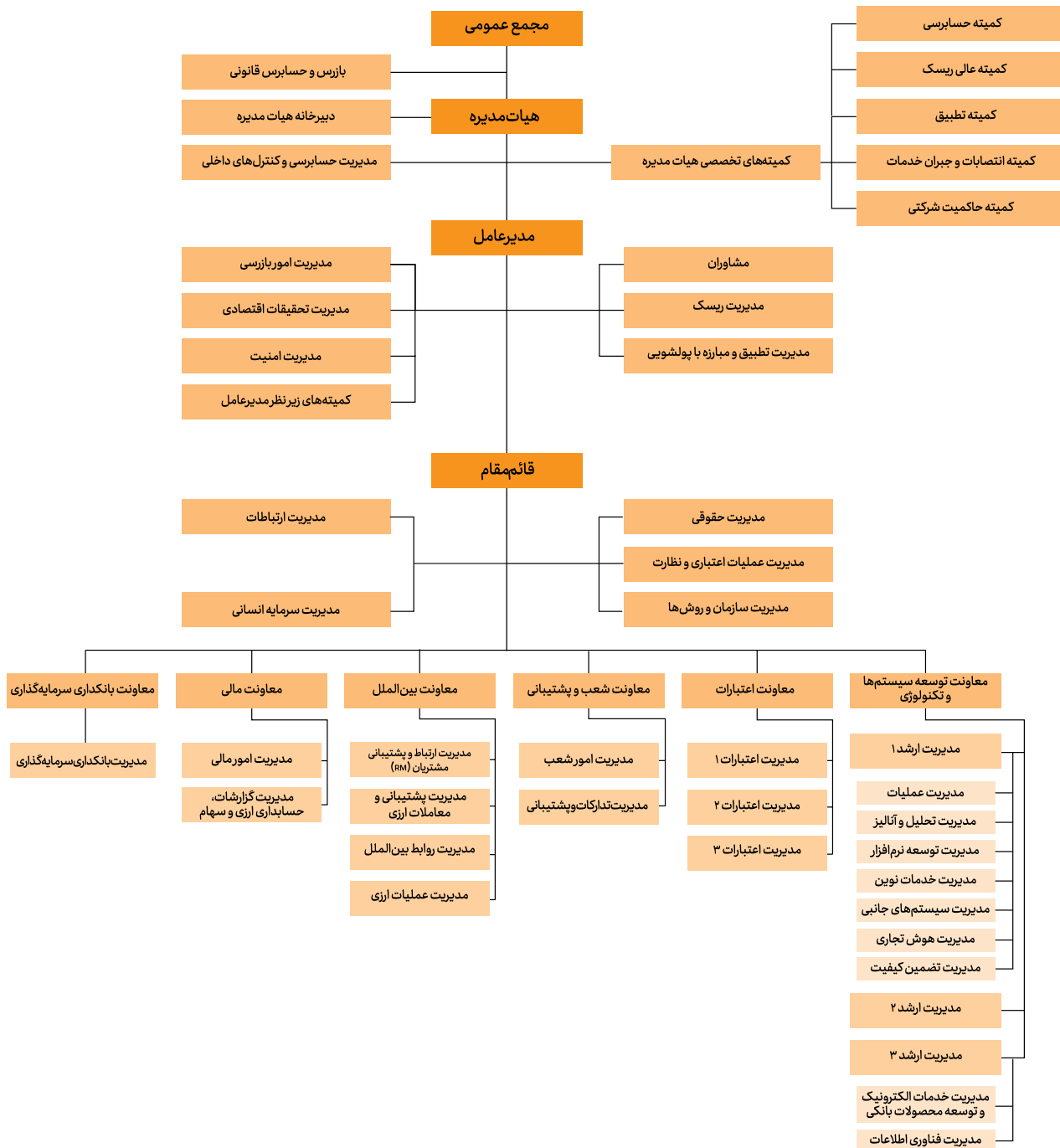
حمید نوری خشکناز مدیر توسعه نرم افزار

کارشناسی ارشد مهندسی صنایع، دانشگاه صنعتی شریف
کارشناسی علوم کامپیوتر، دانشگاه تبریز
مدیر توسعه نرم افزار، شرکت سیمای آفتاب
مدیر توسعه نرم افزار، بانک کارآفرین

امیراسد هدایتی پور مدیر ارتباطات بین الملل

کارشناسی ارشد مهندسی مکانیک، دانشگاه KINGSTON
کارشناسی مهندسی مکانیک، دانشگاه آزاد تهران مرکز
مدیر ارتباط با مشتریان در امور بین الملل بانک خاورمیانه
معاون مدیر امور بین الملل بانک خاورمیانه
مدیر خزانه داری بانک استاندارد چارتر امارات متحده عربی
مدیر خزانه داری بانک توسعه اسلامی عربستان

■ ساختار سازمانی بانک

۲-۳. کمیته‌های تخصصی

در راستای استقرار اصول حاکمیت شرکتی و در اجرای مواد مندرج در «دستورالعمل الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در مؤسسات اعتباری غیردولتی» و نیز «دستورالعمل حاکمیت شرکتی در بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران»، و به منظور افزایش کارایی و کارآمدی و تمرکز دقیق بر حوزه‌های خاص، هیأت مدیره بانک خاورمیانه کمیته‌های تخصصی زیر را ایجاد کرده است:

■ کمیته حاکمیت شرکتی

پایبندی به ثبات و سلامت بانکی، نیازمند استقرار روش‌های روزآمد و اثربخشی است که در تجربیات مؤسسات مالی بزرگ، کارآمدی خود را به اثبات رسانده‌اند. اتخاذ تدابیر پیشگیرانه برای مقابله با ریسک‌های سیستماتیک احتمالی و فراهم نمودن زمینه‌های استحکام برای کاهش هزینه بحران‌های مالی و دور نگه داشتن بانک از آسیب احتمالی به حسن شهرت، توجه به استقرار الزامات اساسی ناظر بر حاکمیت شرکتی در افزایش شفافیت و پاسخگویی اجتناب‌ناپذیر می‌سازد.

بانک خاورمیانه در راستای ایفای رسالت خویش در افزایش ثروت و ایجاد ارزش افزوده اقتصادی برای سهام‌داران و جامعه، همواره در تحقق منافع تمامی ذی‌نفعان کوشا و مصمم بوده است. با توجه به تعهد هیأت مدیره بانک در تحقق بخشیدن به این امر مهم، توجه به استقرار صحیح و کارآمد الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی و نظارت مستقیم بر پیاده‌سازی آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. به این دلیل و در جهت هماهنگ‌سازی اقدامات مورد نیاز برای استقرار این اصول و ایجاد همکاری لازم بین واحدهای حاکمیت شرکتی در راستای فعالیت‌های سایر بخش‌های بانک، کمیته حاکمیت شرکتی متشکل از سه عضو از اعضای هیأت مدیره، معاون مالی، معاون فناوری اطلاعات، مدیر واحد مدیریت ریسک، مدیر واحد تطبیق و مبارزه با پولشویی و مدیر واحد حسابرسی و کنترل‌های داخلی ایجاد شده است تا به بررسی و ارزیابی کفایت خط‌مشی‌ها و رویه‌های بانک و واحدهای تابعه در ساختارهای گروهی در خصوص حاکمیت شرکتی، انجام هماهنگی‌های لازم در این موضوع و سایر وظایف محوله بر اساس منشور مصوب هیأت مدیره بپردازد.

■ کمیته عالی ریسک

بر اساس رهنمودهای بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و اصول حاکمیت شرکتی بازل ۳، کمیته عالی ریسک بانک خاورمیانه متشکل از یک عضو از اعضای غیراجرایی هیأت مدیره به عنوان رئیس کمیته، حداکثر یکی از اعضای اجرایی هیأت مدیره یا مدیر عامل، و چند عضو مستقل دیگر وظایف زیر را به عهده دارد:

- سیاست‌گذاری نحوه شناسایی و اندازه‌گیری ریسک‌های عمده بانک شامل

- ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، بازار و عملیاتی و ریسک‌های دیگری نظیر تمرکز در سپرده‌ها و تسهیلات، حقوقی و شهرت بانک؛
- بررسی فرآیندهای شناسایی ریسک‌ها و کنترل‌ها و تمهیدات لازم برای کاهش و مقابله با خطرهای احتمالی؛
- ایجاد فرآیندهای لازم برای بررسی و اندازه‌گیری کفایت سرمایه؛
- بررسی روش‌های مدیریت سرمایه با توجه به نتایج ناشی از محاسبات کفایت سرمایه؛
- تعیین حد برای هر یک از ریسک‌های بانک و فرآیندهای مربوطه در صورت عبور بانک از حدود تعیین شده؛
- توصیه به هیأت مدیره برای تصویب آیین‌نامه‌های داخلی در ارتباط با مدیریت ریسک.

■ کمیته تطبیق (رعایت قوانین و مقررات)

یکی از اصول اساسی حاکمیت شرکتی، تشکیل کمیته‌های تخصصی هیأت مدیره برای ایفای صحیح و مناسب وظایفی است که هیأت مدیره در جهت انجام وظیفه هدایت و راهبری بانک بر عهده دارد. کمیته تطبیق (رعایت قوانین و مقررات)، یکی از این کمیته‌ها است که برای انجام صحیح و دقیق مسئولیت هیأت مدیره در خصوص نظارت بر کفایت و اثربخشی مدیریت ریسک تطبیق در چارچوب سیاست‌های کلان بانک و برنامه تطبیق است. منظور از ریسک تطبیق، ریسک‌هایی است که از عدم رعایت قوانین و مقررات اعم از داخلی و بین‌المللی در عملیات و فعالیت‌های بانک به وجود می‌آید. مسئولیت اصلی این کمیته که برای حصول اطمینان از حسن اجرای فعالیت‌های بانک در لایه دوم دفاعی ایجاد شده است، نظارت بر برنامه‌ها، سیاست‌ها و رویه‌های بانک در مورد رعایت قوانین و مقررات و ارزیابی انطباق با آنها است. بررسی و پایش وضعیت رعایت الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی در کنار سایر قوانین و مقررات، و اصول و خط‌مشی‌هایی که بانک باید از آنها تبعیت کند نیز بر عهده این کمیته است.

اعضای این کمیته عبارت‌اند از: دو عضو از اعضای هیأت مدیره و حداقل دو عضو مستقل. مدیر واحد تطبیق و مبارزه با پولشویی، به عنوان دبیر کمیته در جلسات حضور دارد. حسب دستور جلسات و صلاحیت اعضای کمیته، ممکن است سایر مدیران یا افراد دیگری نیز به عنوان عضو مدعو و بدون حق رأی در جلسات شرکت کنند.

■ کمیته حسابرسی

این کمیته با توجه به الزام بخشنامه شماره مپ/۱۱۷۲ مورخ ۱۳۸۶/۰۳/۳۱ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تحت عنوان «رهنمودهایی برای نظام کنترل‌های داخلی در مؤسسات اعتباری» و همچنین وفق ماده ۱۰ دستورالعمل کنترل‌های داخلی سازمان بورس و اوراق بهادار مصوب ۲/۱۶/۱۳۹۱، در تاریخ ۹/۱۷/۱۳۹۲ تشکیل و منشور فعالیت آن در همان تاریخ مورد تصویب هیأت مدیره بانک قرار

• **کمیته آموزش**
اعضا: قائم مقام مدیرعامل، معاون مدیرعامل در امور شعب و پشتیبانی، مدیر ریسک، مدیر سرمایه انسانی، معاون مدیر سرمایه انسانی (دبیر)

• **کمیته آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌ها**
اعضا: مدیر سازمان و روش‌ها، مدیر امور شعب، مدیر امور مالی، مدیر تطبیق و مبارزه با پولشویی، مدیر امور بازرسی، مدیر حقوقی

• **کمیته استراتژی و توسعه محصول**
اعضا: دو (چهار) نفر از اعضای هیأت‌مدیره، قائم مقام مدیرعامل، معاون مدیرعامل در امور توسعه سیستم‌ها و تکنولوژی، معاون مدیرعامل در امور شعب و پشتیبانی، مدیر خدمات الکترونیک و توسعه محصولات بانکی (دبیر)

• **کمیته اعتباری مرکز**
اعضا: قائم‌مقام مدیرعامل، مشاور مدیرعامل، معاون مدیرعامل در امور اعتبارات، مدیر اعتبارات، حسب مورد معاون مدیرعامل در امور مالی/ امور شعب و پشتیبانی/ بین‌الملل به عنوان عضو غیرثابت

• **کمیته عالی اعتباری**
اعضا: مدیرعامل، دو نفر به پیشنهاد مدیرعامل و تصویب هیأت‌مدیره (حداقل یکی از دو نفر عضو هیأت‌مدیره)، چهار عضو ثابت کمیته اعتباری مرکز

• **کمیته امنیت اطلاعات و حفاظت اسناد و مدارک**
اعضا: مدیرعامل یا نماینده ایشان، معاون مدیرعامل در امور توسعه سیستم‌ها و تکنولوژی، مدیر فناوری اطلاعات، مدیر سازمان و روش‌ها، مدیر امور بازرسی، مدیر حسابرسی و کنترل‌های داخلی، مدیر تدارکات و پشتیبانی، مسئول انتظامات، مدیر امنیت

• **کمیته بازاریابی و روابط عمومی**
اعضا: دو عضو هیأت‌مدیره، معاون مدیرعامل در امور شعب و پشتیبانی، معاون مدیرعامل در امور بین‌الملل، معاون مدیرعامل در امور اعتبارات، مدیر ارتباطات

• **کمیته بازرسی**
اعضا: مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل، معاون مدیرعامل در امور شعب و پشتیبانی، معاون مدیرعامل در امور مالی، مدیر امور بازرسی، مدیر سازمان و روش‌ها، مدیر ریسک، مدیر حسابرسی و کنترل‌های داخلی

• **کمیته راهبری امنیت**
اعضا: مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل، معاون مدیرعامل در امور توسعه سیستم‌ها و تکنولوژی، معاون مدیرعامل در امور شعب و پشتیبانی، مدیر ارشد ۱، مدیر فناوری اطلاعات، مدیر ریسک، مدیر امور بازرسی، مدیر سازمان و روش‌ها، مدیر امنیت (دبیر)

• **کمیته رسیدگی به شکایات**
اعضا: دو نفر از اعضای هیأت‌مدیره، مشاور مدیرعامل، مدیر ارتباطات، مدیر سازمان و روش‌ها، مدیر امور بازرسی

گرفت. این کمیته به عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان نظارتی بر حسن اجرای حاکمیت شرکتی، فرآیند گزارشگری مالی، ساختار کنترل داخلی، عملکرد حسابرس داخلی و فعالیت‌های حسابرس مستقل محسوب می‌شود و به نیابت از هیأت‌مدیره و از طریق اطمینان‌بخشی نسبت به پاسخگویی بانک، از منافع سرمایه‌گذاران و سپرده‌گذاران صیانت می‌کند.

هدف از تشکیل این کمیته، کمک به ایفای مسئولیت نظارتی هیأت‌مدیره و بهبود آن برای کسب اطمینان معقول از موارد زیر است:

- اثربخشی فرآیندهای نظام راهبری، مدیریت ریسک و نظام کنترل‌های داخلی؛
- کیفیت و صحت صورت‌های مالی، فرآیندهای گزارشگری مالی، نظام‌های حسابداری و کنترل‌های مالی؛
- استقرار، حفظ و حمایت از واحد حسابرسی و کنترل‌های داخلی؛
- استقلال، صلاحیت حرفه‌ای، عملکرد و اثربخشی حسابرسان داخلی و مستقل؛
- رعایت قوانین و مقررات مرتبط، الزامات نظارتی و سیاست‌های بانک.

کمیته از سه عضو دارای تخصص حسابداری، حسابرسی و مالی تشکیل شده است. رئیس کمیته، عضو غیراجرایی هیأت‌مدیره است. رئیس و دو عضو مستقل کمیته بعد از انتخاب توسط هیأت‌مدیره با اخذ تایید از «کمیسیون تایید صلاحیت و عزل یا هر گونه تغییر مدیران ارشد و اعضای کمیته حسابرسی بانک‌ها در بانک مرکزی» انتخاب شده‌اند. مدیر ارشد حسابرسی و کنترل‌های داخلی نیز پس از انتخاب توسط هیأت‌مدیره و اخذ تایید از کمیسیون مذکور به عنوان دبیر کمیته ایفای نقش می‌کند.

■ کمیته انتصابات و جبران خدمات

در راستای استقرار اصول حاکمیت شرکتی و دستورالعمل‌های مربوطه، این کمیته با هدف انجام صحیح و دقیق مسئولیت هیأت‌مدیره در خصوص اطمینان از استقرار و افزایش اثربخشی در جذب، ارتقا و جبران خدمات نیروی انسانی، از طریق تدوین سیاست‌های کارآمد برای انتخاب و بکارگیری مدیران شایسته و نیز استقرار نظام جبران خدمات کارآمد و نظارت بر حسن اجرای این سیاست‌ها تشکیل شده است. تصمیمات این کمیته در خصوص اعضای هیأت‌مدیره، مدیرعامل، هیأت‌عامل و مدیران ارشد واحدهای حاکمیت شرکتی قابل اجرا است و برای سایر کارکنان در کمیته‌ای دیگر بررسی می‌گردد. اعضای این کمیته شامل سه یا پنج عضو غیراجرایی هیأت‌مدیره می‌شود و مدیر سرمایه انسانی دبیر این کمیته است.

■ سایر کمیته‌ها

- **کمیته نیروی انسانی و جبران خدمات**
اعضا: دو عضو هیأت‌مدیره، قائم مقام مدیرعامل، مدیر سرمایه انسانی

اعضا: مدیر ریسک، مدیر امور بازرسی، مدیر سازمان و روش‌ها، مدیر امور شعب، مدیر عملیات اعتباری و نظارت، نماینده معاونت بین‌الملل، مدیر تطبیق و مبارزه با پولشویی، مدیر حسابرسی و کنترل‌های داخلی (به‌عنوان عضو ناظر و بدون حق رأی)، مدیر یا مدیران مدعو بر اساس انتخاب رئیس کمیته

• **کمیته ریسک نقدینگی**

اعضا: مدیر ریسک، معاون مدیر عامل در امور مالی، مدیر امور مالی، معاون مدیرعامل در امور شعب و پشتیبانی، معاون مدیرعامل در امور بین‌الملل، معاون مدیرعامل در امور اعتبارات

• **کمیته راهبری اعتبار بخشی صندوق اقلیم سبز**

اعضا: مدیرعامل، قائم‌مقام مدیرعامل، یک نفر از اعضای هیأت‌مدیره بانک، سایر اعضای هیأت‌عامل بانک، دبیر

• **کمیته عالی برنامه‌ریزی و تعالی**

اعضا: مدیرعامل، مدیر سازمان و روش‌ها، مشاورین، سایر معاونین و مدیران بانک حسب تشخیص مدیرعامل

• **کمیسیون ساختمان**

اعضا: مدیرعامل، دو عضو هیأت‌مدیره، معاون مدیرعامل در امور شعب و پشتیبانی، مدیر تدارکات و پشتیبانی

• **کمیسیون عالی معاملات**

اعضا: مدیرعامل (رئیس)، معاون مدیر عامل در امور پشتیبانی و شعب، معاون مدیر عامل در امور مالی، مدیر تدارکات و پشتیبانی (دبیر)، مدیر حقوقی

• **کمیسیون معاملات**

اعضا: معاون مدیرعامل در امور شعب و پشتیبانی، معاون مدیرعامل در امور مالی، مدیر حقوقی، مدیر تدارکات و پشتیبانی

• **کمیته وصول مطالبات**

اعضا: مدیرعامل، یک عضو هیأت‌مدیره، قائم‌مقام مدیرعامل، معاون مدیرعامل در امور اعتبارات، مدیران اعتبارات، مدیر عملیات اعتباری و نظارت، مدیر حقوقی، مدیر امور مالی

• **کمیته مدیریت ریسک‌های عملیاتی**

۲

گزارش مدیریت

بخش دوم

۱. سرمایه انسانی

با اعتقاد به نقش بی‌بدیل سرمایه انسانی در پیشرفت و تحقق اهداف بانک خاورمیانه، تمرکز بر جذب و آموزش مستعدترین دانش‌آموختگان دانشگاه‌های برتر کشور در کنار مدیران مجرب همواره از اولویت‌های مدیریت سرمایه انسانی بوده است. در این بخش ضمن مرور مأموریت مدیریت سرمایه انسانی، گزارشی در خصوص آمار کارکنان، روش‌های جذب و استخدام، آموزش و توانمندسازی کارکنان و امور رفاهی و درمانی ارائه خواهد شد.

مأموریت سرمایه انسانی

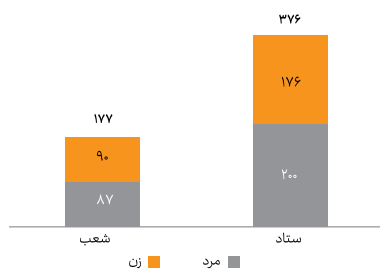
مشاغل کلیدی بانک را مد نظر قرار می‌دهد. همچنین حفظ و ارتقای سلامت روحی و جسمی کارکنان و ایجاد روحیه نشاط و سرزندگی در آنان همواره مد نظر مدیریت بانک بوده است. آمار کارکنان و چگونگی نسبت توزیع آنان در ستاد و شعب در پایان سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ به شرح زیر بوده است:

جذب و نگهداری سرمایه انسانی شایسته و صالح و توانمند نمودن آنها برای انجام فعالیت‌های تعریف‌شده در راستای تحقق اهداف بانک از جمله مأموریت‌های اصلی مدیریت سرمایه انسانی است. سرمایه انسانی ضمن آموزش و ارتقای شایستگی‌های کارکنان در راستای ایجاد ارزش‌آفرینی برای بانک، استعدادیابی و جانشین‌پروری برای هر یک از

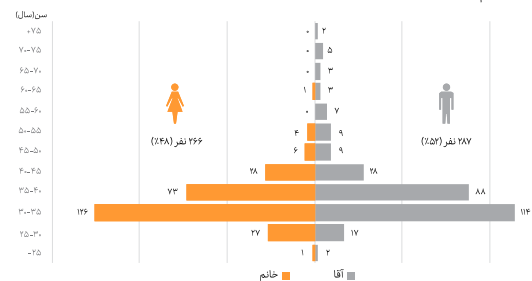
جدول ۱. آمار کارکنان و چگونگی نسبت توزیع آنان در ستاد و شعب در پایان سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹

محل خدمت	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶
ستاد	۳۷۵	۳۲۸	۲۳۲	۲۱۱
شعب و دفاتر استان تهران	۱۲۷	۱۲۱	۱۱۲	۱۰۵
صف شعب و دفاتر شهرستان‌ها	۵۰	۴۸	۵۲	۵۵
شعبه خارج از کشور	۱۳	۹	۶	-
جمع	۵۶۵	۵۰۶	۴۰۲	۳۷۱

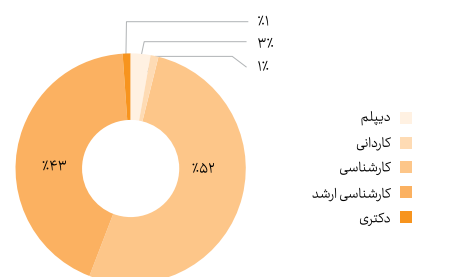
نمودار ۲. توزیع نیروی انسانی به تفکیک جنسیت در شعب و ستاد در سال ۱۳۹۹

نمودار ۱. هرم سنی جمعیت سازمان در سال ۱۳۹۹

نمودار ۳. توزیع نیروی انسانی به تفکیک مدرک تحصیلی در سال ۱۳۹۹

یادداشت: تعداد ۱۲ نفر از کارکنان شعبه خارج از کشور با ملیت خارجی در نمودارهای توزیع نیروی انسانی محاسبه نشده‌اند.

■ جذب و خروج نیرو

بانک خاورمیانه به منظور بکارگیری نیروی انسانی دانش محور و متخصص مورد نیاز خود از طریق پایگاه داده‌های استخدامی و به روز نمودن آن و نیز ارائه فراخوان در وبسایت رسمی بانک و مراکز حرفه‌ای کاریابی، سعی در ایجاد فرصت برابر برای متقاضیان داشته و با توجه به شایستگی‌های رفتاری، مهارت‌ها و توانمندی‌های افراد نسبت به انتخاب و استخدام بهترین و شایسته‌ترین فارغ‌التحصیلان و افراد با سابقه در صنعت بانکداری اقدام می‌کند.

فرآیند استخدام بانک به گونه‌ای طراحی شده است که با بکارگیری روش‌ها و ابزارهای مختلف مانند تست استعدادسنجی و روانشناسی و انجام مصاحبه رفتاری و فنی اطمینان لازم از استخدام نیروهای شایسته و کارآمد حاصل شود. به علاوه، افراد طی ۳ ماه دوره آزمایشی با دقت بالا بررسی شده تا بیشترین تطابق را با نیازهای بانک داشته باشند.

در سال ۱۳۹۹، تعداد ۸۸ نفر (۳۸ زن و ۵۰ مرد) به کارکنان بانک پیوستند که ۱۵ نفر از ایشان از شرکت داده پردازان سپیما آفتاب (شرکت زیرمجموعه بانک) منتقل شدند. از این تعداد ۱۸ نفر در شعب و ۷۰ نفر در ستاد مشغول به کار شده‌اند. علاوه بر این، تعداد ۴ نفر با ملیت خارجی به کارکنان شعبه خارج از کشور پیوسته‌اند. همچنین در این سال با ۳۳ نفر به دلایل مختلف قطع رابطه همکاری به عمل آمده است.

به منظور کاهش ریسک خروج نیروهای کلیدی، بانک سعی در جانشین‌پروری در مشاغل کلیدی دارد و همواره به دنبال پرورش نیروهای مناسب برای تصدی این گونه مشاغل بوده است. همچنین با طراحی یک بسته جبران خدمات متنوع و مناسب سعی در تأمین معیشت کارکنان و بالا بردن رضایت آنان داشته است.

■ آموزش و توسعه کارکنان

یکی از مهمترین دغدغه‌های مدیریت سرمایه انسانی توانمندسازی کارکنان و مدیران جهت دستیابی بهتر و سریع‌تر به اهداف بانک است. در سال ۱۳۹۹ تلاش شده است علیرغم محدودیت‌های کرونایی با رویکردهای مختلف از جمله فراهم نمودن بسترهای مناسب برای آموزش‌های تلفیقی حضوری-مجازی، خودآموزی و برگزاری آزمون‌های الکترونیکی، نیروی انسانی بانک در راستای تأمین منافع همه ذینفعان

توانمند شوند. بر اساس نیازهای آموزشی، معادل ۶ هزار و ۶۳۱ نفر ساعت آموزش شامل ۷۶ دوره در زمینه‌های مدیریتی، بانکداری، اعتباری، امنیت انتظامی و سایبری، مالی و حسابداری، عملیات ارزی، نرم افزارهای داخلی بانک، دستورالعمل‌های بانک مرکزی، حقوق بانکی، تطبیق و مبارزه با پولشویی، اقتصاد پول و بانکداری، ریسک، حسابرسی، بازرسی و مهارت‌های نرم، برنامه‌ریزی و به اجرا درآمده است.

■ امور رفاهی و درمانی

ایجاد اطمینان خاطر نسبی در کارکنان از برجسته‌ترین عواملی است که وفاداری نیروهای کلیدی را در بانک افزایش داده و سبب جلب اعتماد و رضایت مشتریان می‌شود. همچنین سلامت و رفاه حال کارکنان از اولویت‌های اساسی بانک است. مدیریت سرمایه انسانی در سال ۱۳۹۹ اقدامات انگیزشی شامل انجام معاینات و چکاپ سلامت کارکنان، انجام معاینات بدو استخدام و دریافت گواهی سلامت کارکنان جدید، صندوق درمان برای کارکنان و خانواده‌های آنان، تحت پوشش قراردادن کلیه کارکنان از لحاظ بیمه عمر و حادثه، ارائه تسهیلات ورزشی، ارائه تسهیلات ازدواج، مسکن و تحت پوشش قرار دادن وثایق ملکی کارکنان از لحاظ بیمه آتش‌سوزی و حوادث غیرمترقبه، از جمله فعالیت‌های مدیریت سرمایه انسانی در زمینه رفاهی و درمانی محسوب می‌شود.

■ حفاظت از کارکنان در مقابل ویروس کرونا

به منظور ادامه فعالیت بانک در شرایط همه‌گیری ویروس کرونا و در عین حال حفظ سلامت همه کارکنان، در سال ۱۳۹۹ اقداماتی توسط مدیریت سرمایه انسانی و سایر مدیریت‌ها از جمله امنیت اطلاعات، فناوری اطلاعات و پشتیبانی و تدارکات انجام شده است که شامل ایجاد بسترهای لازم دورکاری و بهره‌مندی همکاران از مرخصی استعلاجی کرونا، کاهش ساعت کار و ایجاد شناوری در ساعت شروع و پایان کار به منظور جلوگیری از تردد در ساعات پرازدحام، بهره‌مندی از بستر ویدئو کنفرانس برای برگزاری جلسات، برگزاری برنامه‌های آموزشی مقابله با کرونا با همکاری مؤسسه خانه نجات ایران برای کارکنان صف، ستاد و خدمات، درج تصاویر آموزشی مرتبط در داشبورد بانک، انجام چندین مرحله غربالگری و تست کرونا از تمامی کارکنان، ایجاد فضای مناسب و بهداشتی با رعایت فاصله ایمن بین کارکنان، کنترل روزانه علائم بالینی کارکنان و سایر مراجعین هنگام ورود به بانک و جلوگیری از ورود افراد مشکوک به کرونا، ضدعفونی روزانه محل کار و در اختیار قراردادن مواد ضدعفونی و ماسک برای کارکنان و مراجعین می‌شود.

۲. بین الملل

واردکنندگان را بدون واسطه و با کمترین هزینه انجام دهد. این مهم اعتماد بانک‌های خارجی و ذی‌نفعان را به بانک خاورمیانه بیشتر کرده و رضایت مشتریان را بیش از پیش جلب نموده است. موقعیت ممتاز کسب‌شده در سال‌های اخیر و همچنین شهرت بین‌المللی ایجادشده، موجب انتخاب این بانک توسط بسیاری از مشتریان ارزی شده است.

یکی از نکات قابل توجه معاونت بین‌الملل بانک خاورمیانه برای بهبود اهداف برنامه‌ریزی‌شده، تسهیل فرآیندهای عملیاتی و تسریع در واردات کالا به کشور از جمله کالاهای اساسی و دارویی مورد نیاز در شرایط تحریمی است. از این رو این معاونت با تأکید مدیران ارشد بانک، تمامی تلاش خود را برای رسیدن به اهداف مقررشده به کار بسته که در این خصوص می‌توان به حجم عملیات ارزی بانک مربوط به عملیات مختلف ارزی از جمله اعتبارات اسنادی گشایش‌شده، بروات وصولی ثبت‌شده و حواله‌های ارزی صورت‌گرفته اشاره کرد. در این خصوص جدول ذیل نمایانگر عملکرد این واحد برای سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ است.

از آنجایی که بانک خاورمیانه متناسب با ویژگی‌های محیط کسب و کار داخلی و بین‌المللی و با هدف پاسخگویی کارشناسانه به نیازهای اختصاصی فعالان اقتصادی و ارائه خدمات نوین و به‌روز بانکی تأسیس شده است، این بانک با پایبندی به اخلاق حرفه‌ای همواره حفظ منافع مشتریان، کارکنان و سهامداران را به عنوان ذی‌نفعان خود و همچنین منافع سازمان‌ها و بنگاه‌های دولتی و خصوصی طرف معاملات بانک و منافع عمومی کشور و شهروندان را سرلوحه اهداف خود قرار داده است.

مأموریت بانک خاورمیانه در حوزه ارزی شامل ایجاد امکانات لازم جهت ارائه انواع خدمات مطلوب ارزی به مشتریان، برقراری و توسعه روابط کارگزاری، مبادلات ارزی با بانک‌ها و مؤسسات خارجی و مدیریت بهینه منابع و مصارف ارزی بانک می‌شود. هر شرایط سختی می‌تواند در خود فرصتی داشته باشد تا در جهت اهداف بانک حرکت شود. این بانک از این فرصت‌ها استفاده کرده، به طوری که در سال ۱۳۹۷ پس از افتتاح شعبه مونیخ آلمان توانست با شروع فعالیت این شعبه به عنوان تنها بانک فعال ایرانی در اروپا، حجم گسترده‌ای از امور مرتبط با تبادلات مالی

جدول ۲. عملکرد معاونت بین‌الملل - ارقام به میلیون ریال

شرح

۱۳۹۸	۱۳۹۹	
۰	۰	تسهیلات ریفاینانس ارزی
۱,۵۲۱,۳۰۹	۱۲,۳۷۳,۳۳۸	تسهیلات از محل منابع بانک
۹,۵۵۴,۹۲۳	۸,۶۷۴,۵۱۳	تسهیلات از محل صندوق توسعه
۳,۳۲۳,۹۰۰	۱,۹۹۵,۲۶۴	گشایش اعتبار اسنادی ارزی
۹۴۸,۰۰۰	۱۲۳,۲۶۴	صدور ضمانت‌نامه
۱۰,۸۲۴,۷۶۱	۴,۹۵۰,۱۴۰	گشایش اعتبار اسنادی داخلی
۶۴,۴۳۸,۲۵۴	۱۱۲,۴۹۹,۵۴۶	حوالجات ارزی صادره
۱۱,۸۴۷,۷۴۳	۵۰,۱۵۳,۸۵۷	حوالجات ارزی وارده
۵,۰۴۲,۵۹۸	۸,۶۷۸,۱۳۴	بروات ارزی

ارزشمندی است که سبب پیشتازی این بانک در امر تخصیص ارز شده است.

در انتها لازم به ذکر است که انتخاب بانک خاورمیانه به عنوان عاملیت بانک‌های ایرانی برای انجام عملیات ارزی مربوط به یورو اروپا، لیر ترکیه و درهم امارات از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران دستاورد

۳. اعتبارات

کلیه فعالیت‌هایی که مرجع مصوبه‌های آنها معاونت اعتبارات بانک خاورمیانه بوده، به عنوان عملکرد این معاونت در جدول زیر قابل مشاهده است.

جدول ۳. خلاصه عملکرد معاونت اعتبارات در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳ - ارقام به میلیارد ریال

شرح عملکرد	مصوب	مانده
تسهیلات ریالی*	۱۹۷,۳۱۰	۱۴۴,۲۹۰
تسهیلات ارزی/ریفاینانس	۸۹,۴۰۴	۸۹,۴۰۴
تسهیلات از محل وجوه اداره شده	۱۰,۰۰۰	۴,۸۲۴
ضمانت‌نامه‌های ریالی	۱۳۴,۱۴۳	۷۱,۰۰۱
ضمانت‌نامه‌های ارزی	۲۱,۷۵۳	۲۱,۷۵۳
اعتبارات اسنادی ریالی	۱۴,۶۰۵	۵۷
اعتبارات اسنادی ارزی	۲۷,۱۳۵	۱,۰۸۷
برگ سبز گمرکی	۹۴,۴۱۳	۱۷,۲۷۶
جمع تسهیلات (ریالی/ارزی) و وجوه اداره شده)	۲۹۶,۷۱۴	۲۳۸,۵۱۸
جمع تعهدات (ریالی/ارزی)	۱۹۷,۶۳۶	۹۳,۸۹۸

* مانده تسهیلات ریالی، مانده اصل تسهیلات (بدون سود و جرایم) است.

تسهیلات در معاونت اعتبارات در درجه اول نه وثیقه، بلکه گردش وجه نقد مشتریان جهت بازپرداخت تسهیلات بوده است.

معاونت اعتبارات ضمن توجه به درآمدزایی و سودآوری بانک، با توجه به ریسک مشتریان از آنها وثیقه متناسب اخذ می‌کند. البته ملاک پرداخت

جدول ۴. ارزش وثایق بانک در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳ - ارقام به میلیارد ریال

شرح وثایق	ارزش
وثایق ملکی	۵۶,۶۶۶
چک‌های وصولی*	۲۵,۰۸۲
سهام بورسی	۱۱۲,۵۲۳
چک شرکت با تضمین سهامدار	۸۳۸,۷۲۳
سپرده شرکت یا سهامدار	۶,۴۸۴
سفته	۲۰,۶۱۸
اوراق بهادار	۲۹۷
اموال منقول	۳,۱۶۵
قرارداد لازم‌الاجرا	۲۰۰,۳۲۶
مانده حساب‌های جاری	۳۶,۱۸۷
سپرده نقدی ضمانت‌نامه/گشایش اعتبار	۱۰,۰۹۹

* چک‌های وصولی شامل چک‌های واگذار شده یا سررسید حداکثر ۱۸۰ روز از تاریخ سررسید

۱-۳. ترکیب تسهیلات و تعهدات معاونت اعتبارات به تفکیک بنگاه

بزرگ ۶۷ درصد از سهم تسهیلات، ۶۸ درصد از سهم ضمانت‌نامه‌ها و بنگاه‌های اقتصادی متوسط ۹۵ درصد از سهم اعتبارات اسنادی را در اختیار دارند.

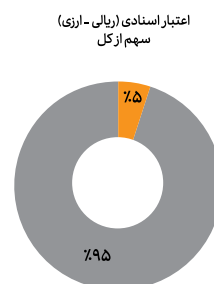
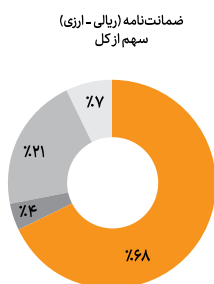
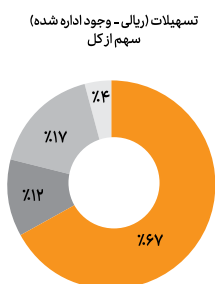
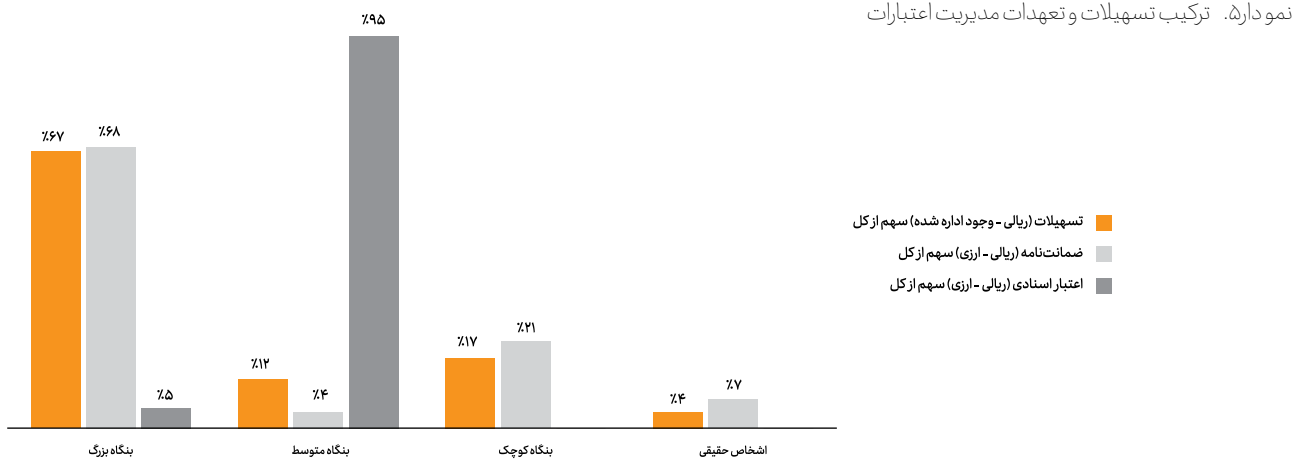
جدول زیر که ترکیب تسهیلات و تعهدات معاونت اعتبارات را با توجه به اندازه بنگاه‌ها نشان می‌دهد، از حرکت بانک در مسیر اهداف استراتژیک خود - بانکداری شرکتی - حکایت دارد. در این میان، بنگاه‌های اقتصادی

جدول ۵. ترکیب تسهیلات و تعهدات مدیریت اعتبارات

اعتبار اسنادی (ریالی-ارزی)			ضمانت‌نامه (ریالی-ارزی)			تسهیلات (ریالی-وجوه اداره شده)					
۱۳۹۸/۱۲/۲۹			۱۳۹۹/۱۲/۳۰			۱۳۹۸/۱۲/۲۹			۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
سهم از کل (درصد)	مبلغ (میلیارد ریال)	تعداد مشتری	سهم از کل (درصد)	مبلغ (میلیارد ریال)	تعداد مشتری	سهم از کل (درصد)	مبلغ (میلیارد ریال)	تعداد مشتری	سهم از کل (درصد)	مبلغ (میلیارد ریال)	تعداد مشتری
۹۵	۴,۹۹۵	۸	۵	۵۶	۳	۶۸	۳۶,۱۲۸	۱۲۵	۶۸	۶۳,۴۳۰	۱۲۵
۱	۳۲	۲	۹۵	۱,۰۸۷	۱	۴	۲,۱۸۹	۴۴	۴	۳,۰۴۸	۴۵
۴	۲۰۲	۴	۰	۱	۱	۲۹	۱۵,۶۱۱	۱۲۵	۲۱	۱۹,۵۹۸	۱۳۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۱۳	۲۱	۷	۶,۶۷۸	۱۹	۵
۱۰۰	۵,۲۲۹	۱۴	۱۰۰	۱,۱۴۴	۵	۱۰۰	۵۴,۰۴۲	۳۱۵	۱۰۰	۹۲,۷۵۴	۳۱۹
۱۰۰	۵,۲۲۹	۱۴	۱۰۰	۱,۱۴۴	۵	۱۰۰	۵۴,۰۴۲	۳۱۵	۱۰۰	۹۲,۷۵۴	۳۱۹

یادداشت: دسته‌بندی بنگاه‌های اقتصادی بر اساس تعداد کارکنان شرکت صورت می‌گیرد: (۱) بزرگ: بیش از ۱۰۰ نفر، (۲) متوسط: بیش از ۵۰ نفر و کمتر از ۱۰۰ نفر، (۳) کوچک: کمتر از ۵۰ نفر

نمودار ۵. ترکیب تسهیلات و تعهدات مدیریت اعتبارات

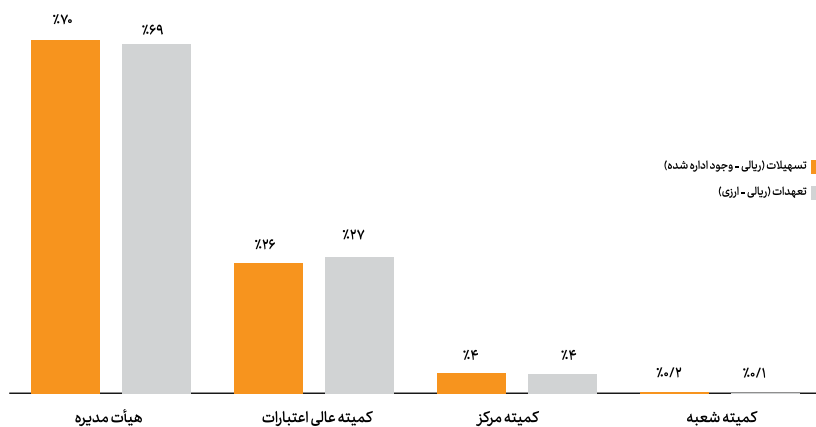

جدول زیر تمرکز تسهیلات و تعهدات بانک را براساس ارکان اعتباری تصویب‌کننده مصوبات نشان می‌دهد.

جدول ۶. ترکیب تسهیلات بانک براساس ارکان اعتباری در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳ - ارقام به میلیارد ریال

مشتريان	تعهدات (ریالی-ارزی)			تسهیلات (ریالی-وجوه اداره‌شده)			هیأت‌مدیره کمیته عالی اعتبارات کمیته مرکز کمیته شعبه
	تعداد	سهم مانده از کل (درصد)	جمع مانده	جمع مصوب	سهم مانده از کل (درصد)	جمع مانده	
۱۱	۲۲۰	۶۹/۱	۶۴,۹۲۶	۱۲۹,۱۳۴	۶۹/۹	۱۰۴,۰۵۸	هیأت‌مدیره
۱۲	۲۵۰	۲۷/۰	۲۵,۳۶۵	۶۱,۷۱۵	۲۵/۹	۳۸,۶۶۳	کمیته عالی اعتبارات
۴۱	۸۵۲	۳/۸	۳,۵۶۲	۶,۷۴۲	۴/۰	۶,۰۴۴	کمیته مرکز
۳۶	۷۵۶	۰/۱	۴۵	۴۵	۰/۲	۳۲۹	کمیته شعبه

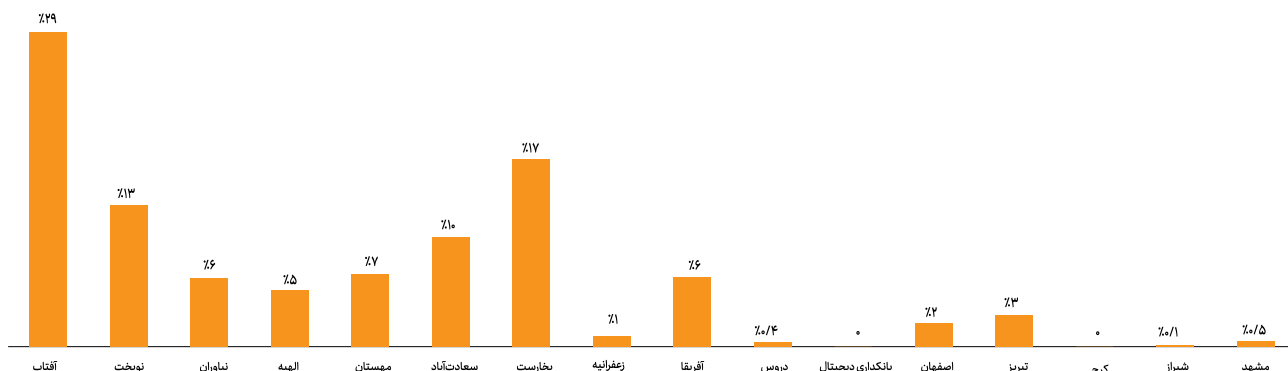
نمودار ۶. ترکیب تسهیلات بانک براساس ارکان اعتباری در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳

توزیع مشتریان دارای تسهیلات ریالی - وجوه اداره‌شده بانک در شعب

نمودار زیر توزیع مشتریان دارای تسهیلات ریالی-وجوه اداره‌شده در شعب مختلف بانک را در پایان سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

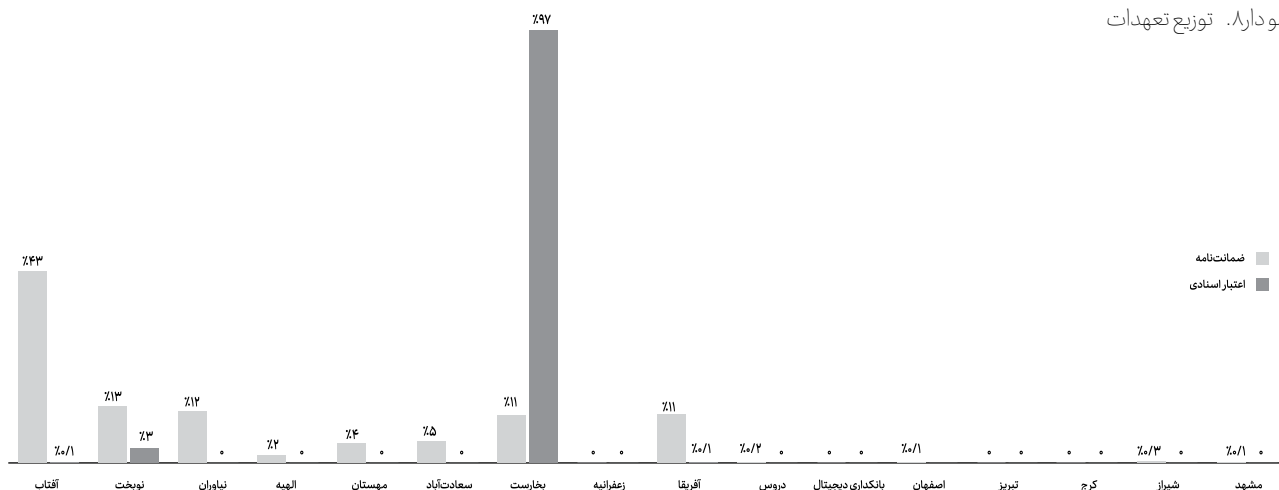
نمودار ۷. توزیع تسهیلات

توزیع مشتریان دارای تعهدات ریالی و ارزی بانک (ضمانت نامه/اعتبارات اسنادی) در شعب

نمودار زیر توزیع مشتریان دارای تعهدات (ضمانت نامه/اعتبارات اسنادی) ریالی و ارزی در شعب مختلف بانک را در پایان سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

نمودار. توزیع تعهدات

۲-۳. توزیع مشتریان اعتباری بر مبنای فعالیت اقتصادی

طبق دسته بندی اشاره شده، در سال ۱۳۹۹ بخش تولید صنعتی بیش از ۵۶ درصد از کل تسهیلات اعطایی را به خود تخصیص داده است، در حالی که در همین سال بخش ساختمان با سهمی بیش از ۳۵ درصد از کل تعهدات در رتبه نخست قرار دارد.

جدول زیر توزیع مشتریان اعتباری بر مبنای فعالیت اقتصادی آنها با بکارگیری آخرین نسخه کدهای ISIC را نشان می‌دهد. زمینه فعالیت مشتریان دارای تسهیلات و تعهدات به هفت بخش تقسیم می‌شود: تولید صنعتی، بازرگانی، خدمات، ساختمان، کشاورزی، معدن و سایر.

جدول ۷. توزیع مشتریان اعتباری بر مبنای فعالیت اقتصادی - ارقام به میلیارد ریال

مانده تسهیلات (ریالی)*	سهم از کل (درصد)	مانده تعهدات (ریالی-ارزی)	سهم از کل (درصد)	تولید صنعتی
۸۳,۷۳۸	۵۶	۹,۶۹۶	۱۴	تولید صنعتی
۳۴,۶۷۷	۲۳	۱۲,۸۴۱	۱۰	بازرگانی
۲۱,۳۱۵	۱۴	۲۷,۱۷۹	۲۹	خدمات
۲,۶۱۷	۲	۳۲,۴۳۲	۳۵	ساختمان
۱,۲۳۴	۱	۱	۰	کشاورزی
۳۲۹	۰	۵,۰۵۳	۵	معدن
۵,۲۰۴	۴	۶,۶۹۵	۷	سایر
۱۴۹,۱۱۴	۱۰۰	۹۳,۸۹۸	۱۰۰	جمع

* مانده تسهیلات ریالی، مانده اصل تسهیلات (بدون سود و جرایم) است.

۴. عملیات اعتباری و نظارت

مدیریت عملیات اعتباری و نظارت وظیفه بررسی و احراز مصوبات ارکان اعتباری، واریز تسهیلات یا صدور ضمانت‌نامه‌های ریالی در چارچوب شرایط این مصوبات را از طریق اداره عملیات اعتباری انجام می‌دهد. در جداولی که در ادامه آمده است، بخشی از عملکرد این اداره از ابتدای فرودین سال ۱۳۹۹ تا پایان اسفند ماه همان سال نشان داده شده است.

مدیریت عملیات اعتباری و نظارت در راستای سیاست بانکداری شرکتی بانک خاورمیانه و با هدف تمرکز بر امور اعتباری مشتریان عمده در ستاد تشکیل شده است. سازوکار طراحی شده برای این مدیریت به گونه‌ای است که ضمن افزایش دقت و سرعت در خدمت‌رسانی به مشتریان بانک، نظارت بر انجام این خدمات را تسهیل خواهد کرد. این مدیریت زیر نظر مستقیم قائم مقام مدیرعامل فعالیت می‌کند و متشکل از سه اداره عملیات اعتباری، اداره نظارت بر طرح‌ها و اداره وثایق و تضامین است.

جدول ۸. گردش تسهیلات ریالی - ارقام به میلیون ریال

وضعیت تسهیلات طی سال ۱۳۹۹	مبلغ	تعداد
مانده تسهیلات در ابتدای سال	۶۰,۸۰۴,۳۹۸	۱,۵۲۶
تسهیلات اعطا شده طی سال	۳۳۶,۷۱۹,۸۰۰	۳,۰۴۸
تسهیلات تسویه شده طی سال	۲۶۱,۰۴۱,۷۸۷	۲,۷۳۴
مانده تسهیلات در پایان سال	۱۳۶,۴۸۲,۴۱۱	۱,۸۴۰

جدول ۹. تسهیلات اعطا شده طی سال ۱۳۹۹ - ارقام به میلیون ریال

نوع عقد	مبلغ	تعداد
مرایحه	۲۳۶,۵۴۶,۶۳۶	۲,۱۲۱
فروش اقساطی	۵۴,۳۷۶,۶۳۹	۵۸۸
جعاله	۳۹,۵۴۳,۹۱۴	۳۰۶
مشارکت مدنی	۶,۱۷۸,۰۰۷	۱۷
خرید دین	۷۴,۶۰۴	۱۶
جمع	۳۳۶,۷۱۹,۸۰۰	۳,۰۴۸

جدول ۱۰. گردش ضمانت‌نامه‌های ریالی - ارقام به میلیون ریال

وضعیت ضمانت‌نامه طی سال ۱۳۹۹	مبلغ	تعداد
مانده ضمانت‌نامه‌ها در ابتدای سال	۴۸,۷۷۷,۴۵۱	۲,۹۸۴
ضمانت‌نامه‌های صادره طی سال	۷۸,۷۰۷,۱۱۳	۱,۸۲۷
ضمانت‌نامه‌های ابطال شده طی سال	۳۳,۶۵۷,۶۴۹	۱,۳۹۵
مانده ضمانت‌نامه‌ها در پایان سال	۹۳,۸۲۶,۹۱۴	۳,۴۱۶

جدول ۱۱. ضمانت‌نامه‌های صادره در سال ۱۳۹۹ - ارقام به میلیون ریال

نوع ضمانت‌نامه	مبلغ	تعداد
پیش‌پرداخت	۳۳,۷۵۹,۸۱۴	۳۲۴
حسن انجام کار	۲۴,۹۵۴,۰۱۹	۳۶۷
شرکت در مناقصه یا مزایده	۷,۵۹۹,۸۶۹	۸۳۲
تعهد پرداخت	۳,۸۰۴,۱۷۶	۱۴
گمرکی	۱,۳۳۷,۸۰۲	۲۲۲
استرداد کسور وجه‌الضمان	۷,۲۵۱,۴۳۳	۶۸
جمع	۷۸,۷۰۷,۱۱۳	۱,۸۲۷

طرح‌های بلندمدت، هماهنگی پرداخت تسهیلات، کنترل هزینه‌کرد طرح در چارچوب بودجه‌بندی و زمان‌بندی مصوب و نظارت بر تعهدات شرکت از ابتدای انعقاد قرارداد تا زمان تسویه کامل تسهیلات و ایفای تعهدات را بر عهده دارد. در جدول زیر به طور خلاصه منابع مختلف و طرح‌های تأمین مالی شده از آن منابع که در سال ۱۳۹۹ تحت بررسی اداره نظارت بر طرح‌ها قرار گرفت، تشریح شده است.

همچنین بانک خاورمیانه بر اساس سیاست‌های اتخاذ شده خود، اقدام به تأمین مالی طرح‌های بلندمدت برخی از شرکت‌ها از طریق منابعی غیر از منابع داخلی (از قبیل صندوق توسعه ملی، بازار سرمایه و ...) می‌کند. در تأمین‌های مالی مذکور، بانک عمدتاً به عنوان رکن ضامن ورود نموده و بازپرداخت اصل و فرع تسهیلات/اوراق را به منبع اصلی تأمین مالی تضمین خواهد کرد. اداره نظارت بر طرح‌ها به عنوان یکی از ادارات مدیریت عملیات اعتباری و نظارت، وظیفه احراز شروط ابلاغیه اعتباری

جدول ۱۲. منابع مختلف و طرح‌های تأمین مالی شده از آن منابع

منبع تأمین مالی	تعداد طرح	مصوب	استفاده‌شده
قراردادهای سپرده‌گذاری ارزی صندوق توسعه ملی	۲	۵۰۰ میلیون دلار	۵۰۰ میلیون دلار
قراردادهای عملیات ارزی صندوق توسعه ملی	۵	۲۳۹ میلیون دلار	۴۲ میلیون دلار
قراردادهای سپرده‌گذاری ریالی صندوق توسعه ملی	۶	۳۰۷۰۰ میلیارد ریال	۲۰۳۰۰ میلیارد ریال
قراردادهای ضمانت انتشار اوراق در بازار سرمایه	۳	۲۰۷۲۶ میلیارد ریال	۲۰۶۴۰ میلیارد ریال

اساس مصوبات اعتباری به عنوان پشتوانه کلیه بدهی‌ها و تعهدات ریالی و ارزی را از طریق اداره وثایق و تضامین بر عهده دارد.

نهایتاً باید گفت، مدیریت عملیات اعتباری و نظارت وظیفه ترهین وثایق ملکی، توثیق اوراق بهادار و اخذ و نگهداری تضامین (چک و سفته) بر

۵. بانکداری سرمایه‌گذاری

۵-۱. سابقه و اهداف

به منظور تأمین مالی بلندمدت طرح‌ها و همچنین مشارکت در گذار از بازار بانک‌محور به بازار سرمایه‌محور، بانک خاورمیانه با هدف استفاده از منابع خارج از بانک و افزایش درآمدهای کارمندی خود، اقدام به تشکیل مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری کرده است. علاوه بر این، مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری در حال پیشبرد مراحل فرآیند اعتباربخشی بانک نزد صندوق اقلیم سبز است. قبول بانک خاورمیانه به عنوان نهاد معتبر صندوق اقلیم سبز، موجب دسترسی کشور به منابع مالی قابل توجهی به منظور اجرای طرح‌های مرتبط با انطباق یا مهار تغییر اقلیم خواهد شد.

افزایش میزان درآمدهای متنوع کارمندی با پذیرش سطح قابل قبولی از ریسک از مهمترین اهداف بانک خاورمیانه در سال مورد گزارش بوده است. افزایش رقابت در میان بانک‌های کشور و کاهش چشمگیر درآمدهای مشاع، بیش از پیش توجه بانک‌ها را به لزوم کسب درآمدهای کارمندی معطوف کرده است. امروزه تأمین منابع مالی مورد نیاز فعالیت‌های اقتصادی بر مبنای مقتضیات متقاضیان، از طریق بانک‌ها و بازار سرمایه صورت می‌پذیرد. در کشورهایی مانند ایران که اقتصادی بانک پایه داشته و بازار سرمایه توسعه یافته‌ای ندارند، بانک‌ها به عنوان مهمترین واسطه‌های مالی جهت تأمین منابع مورد نیاز طرح‌ها فعال‌اند.

۵-۲. خدمات مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری

مجموعه خدمات بانک در مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری به شرح زیر است:

- اعطای تسهیلات سندیکایی؛
 - اعطای تسهیلات ارزی از محل منابع خطوط اعتباری خارجی؛
 - مشارکت در تأمین مالی طرح‌های ساختمانی در قالب حساب امین؛
 - ارائه خدمات مشاوره‌ای به شرکت‌ها در حوزه‌های تأمین مالی، ارزش‌گذاری، مدیریت دارایی و بدهی و همچنین تجدید ساختار.
- در ادامه گزارش خدمات ارائه شده در مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری شرح داده خواهد شد.

- اعطای تسهیلات ارزی از محل عاملیت / سپرده‌گذاری منابع صندوق توسعه ملی نزد بانک خاورمیانه؛
- اعطای تسهیلات ربالی از محل سپرده‌گذاری منابع صندوق توسعه ملی نزد بانک خاورمیانه؛
- تأمین مالی شرکت‌ها از طریق ضمانت اوراق بدهی؛

۵-۳. عملکرد اعطای تسهیلات ارزی از محل عاملیت / سپرده‌گذاری منابع صندوق توسعه ملی نزد بانک خاورمیانه

به مبلغ ۵۰۰ میلیون دلار با صندوق توسعه ملی است. همچنین این بانک در قالب انعقاد قراردادهای عاملیت با صندوق توسعه ملی طی چند سال اخیر، نسبت به تأمین مالی طرح‌های ایجاد و توسعه‌ای اقدام نموده است. تسهیلات ارزی پرداخت شده از این محل در سال‌های مختلف در جدول زیر قابل مشاهده است.

به منظور تأمین مالی بلندمدت طرح‌های بخش خصوصی، تعاونی و مؤسسات عمومی غیردولتی، منابع ارزی صندوق توسعه ملی در قالب قراردادهای عاملیت و سپرده‌گذاری در اختیار بانک‌های مورد وثوق صندوق قرار می‌گیرد. این منابع پس از انجام بررسی‌های کارشناسی لازم، در چارچوب نظامنامه پرداخت تسهیلات ارزی به متقاضیان واجد شرایط تخصیص داده می‌شود. بانک خاورمیانه حائز قرارداد سپرده‌گذاری ارزی

جدول ۱۳. تسهیلات ارزی از محل منابع صندوق توسعه ملی - ارقام به میلیون دلار

سال	موضوع تأمین مالی	مبلغ مصوب	مبلغ استفاده شده
۱۳۹۴	طرح تولید کنسانتره فسفات	۳,۳	۲,۳
۱۳۹۴	طرح تولید کاتالیست‌های RFCC و FCC	۲۲,۴	۲۲,۳
۱۳۹۵	گسترش میادین گازی مشترک	۳۰۰,۰	۳۰۰,۰
۱۳۹۵	گسترش میادین نفتی مشترک	۲۰۰,۰	۲۰۰,۰
۱۳۹۵	طرح تولید کود دی آمونیوم فسفات	۱۲,۰	۳,۷
۱۳۹۵	طرح تولید مبدل‌های تک لوله‌ای	۱۳,۷	۱۳,۷
۱۳۹۷	طرح تولید الفین	۱۸۷,۹	۰/۰
	جمع	۷۳۹,۳	۵۴۲,۰

۴-۵. عملکرد اعطای تسهیلات ریالی از محل سپرده‌گذاری منابع صندوق توسعه ملی نزد بانک خاورمیانه

تسهیلات به متقاضیان واجد شرایط می‌کنند. تسهیلات ریالی مصوب و پرداخت شده از محل سپرده‌گذاری ریالی صندوق نزد این بانک به شرح جدول زیر است.

صندوق توسعه ملی بخشی از منابع ریالی خود را نزد بانک‌های مورد اعتماد سپرده‌گذاری می‌کند. این بانک‌ها نیز در چارچوب نظامنامه پرداخت تسهیلات ریالی صندوق توسعه ملی اقدام به اعطای

جدول ۱۴. تسهیلات ریالی از محل سپرده‌گذاری ریالی صندوق توسعه ملی - ارقام به میلیارد ریال

سال	موضوع تأمین مالی	مبلغ مصوب	مبلغ استفاده شده
۱۳۹۵	احداث نیروگاه خورشیدی	۲۰۰	۲۰۰
۱۳۹۷	تولید محصولات سلولزی	۶۰۰	۶۰۰
۱۳۹۷	تولید شمش فولادی (بیلت)	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰
۱۳۹۷	تولید محصولات شیمیایی	۵۰۰	۵۰۰
۱۳۹۹	تولید فیلم کست ریخته‌گری CPP	۱,۰۰۰	۰
	مجموع	۳,۳۰۰	۲,۳۰۰

۵-۵. تأمین مالی شرکت‌ها از طریق ضمانت اوراق بدهی

که بنگاه‌های دارای اعتبار و اندازه مناسب، منابع مالی مورد نیاز خود را با هزینه کمتر از طریق انتشار مستقیم اوراق بدهی و سرمایه در بازار

رشد بازار سرمایه در ایران، بهبود سازوکارهای این بازار و آشنایی بیشتر بنگاه‌های اقتصادی با روش‌های مختلف تأمین مالی باعث شده است

توسط ارکان اعتباری، بانک رکن ضامن را برای انتشار این اوراق قبول کند. عملکرد این مدیریت در اخذ مصوبات ضمانت اوراق به شرح جدول زیر است.

سرمایه، تجهیز کنند. مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری بانک خاورمیانه بررسی درخواست‌های تأمین مالی شرکت‌ها بر اساس ابزارهای مبتنی بر بدهی و سرمایه را بر عهده دارد تا در صورت تأیید این درخواست‌ها

جدول ۱۵. ضمانت اوراق تأمین مالی - ارقام به میلیارد ریال

نام متقاضی	محل تأمین مالی	مبلغ مصوب	مبلغ منتشرشده	توضیحات
شرکت لیزینگ امید (سهامی عام)	اوراق مشارکت	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	اوراق ۴ ساله با نرخ سود ۱۸ درصد منتشر شد
شرکت لیزینگ رایان سایپا (سهامی عام)	اوراق مشارکت	۱,۰۰۰	۱,۰۰۰	اوراق ۴ ساله با نرخ سود ۱۸ درصد منتشر شد
شرکت داروسازی دکتر عبیدی (سهامی عام)	صکوک اجاره	۷۲۶	۶۳۹	اوراق ۴ ساله با نرخ سود ۱۸ درصد منتشر شد
شرکتی فعال در ساخت محصولات فلزی	صکوک مراحه	۱,۵۰۰	در دست انتشار	اوراق ۴ ساله با نرخ سود ۱۸ درصد
	جمع	۴,۲۲۶	۲,۶۳۹	

۵-۶. اعطای تسهیلات سندیکایی

۱۳۹۸ پیشنهاد تأمین مالی طرح پتروشیمی دیگری واقع در استان هرمزگان، از محل خطوط اعتباری خارجی و از طریق تشکیل سندیکای بانکی شامل بانک خاورمیانه و چهار بانک دیگر توسط مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری مطرح شد و مورد تصویب ارکان اعتباری بانک قرار گرفت.

در سال ۱۳۹۷ مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری موافقت ارکان اعتباری بانک در خصوص تأمین مالی یک طرح پتروشیمی واقع در استان ایلام، از محل منابع صندوق توسعه ملی و از طریق تشکیل سندیکای بانکی شامل بانک خاورمیانه و دو بانک دیگر را اخذ کرد. همچنین در سال

۵-۷. اعطای تسهیلات ارزی از محل منابع خطوط اعتباری خارجی

استفاده از خطوط اعتباری خارجی توسط مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری پیشنهاد شده و مورد موافقت ارکان اعتباری بانک قرار گرفت.

مدیریت بانکداری سرمایه‌گذاری همواره به دنبال استفاده از خطوط اعتباری بین‌المللی جهت تخصیص به نیازهای مشتریان بوده است. در همین راستا در سال ۱۳۹۸ موضوع تأمین مالی یک طرح پتروشیمی با

۶. امور شعب

می‌کند. بانک خاورمیانه با شروع فعالیت خود فصل جدیدی را در حوزه خدمات بانکی کشور گشوده و در تلاش است تا سطح عملیات بانکی را که با شروع فعالیت بانک‌های خصوصی ارتقای قابل توجهی یافته است، به مرزهای تخصصی بالاتر و هم‌تراز با آخرین استانداردهای بانکداری در سطح بین‌الملل برساند. به تبع آن مدیریت امور شعب نیز تلاش دارد حرکت شعب در راستای راهبرد تجاری بانک را تسهیل کند.

امور شعب بانک خاورمیانه در راستای مشتری‌مداری، اقداماتی از جمله بازدید دوره‌ای از شعب و کنترل کیفیت خدمات به مشتریان را در دستور کار خود قرار داده است. ارائه خدمات با کیفیت از سوی همکاران و رعایت اصول مشتری‌مداری را می‌توان از عوامل مهم رشد سپرده‌ها در سال ۱۳۹۹ دانست.

بانک خاورمیانه با استراتژی بانکداری شرکتی، تمرکز اصلی فعالیت‌های خود را بر ارائه خدمات اختصاصی به اشخاص و کسب‌وکارهای موفق قرار داده است. ارائه خدمات سپرده‌ای، اعتباری و ارزی توسط شعب و در برخی موارد با هماهنگی ستاد و همکاری معاونت اعتبارات و بین‌الملل بانک خاورمیانه انجام می‌پذیرد. مدیریت امور شعب نیز به عنوان هادی، پشتیبان و رابط شعب با سایر واحدهای ستادی، به اعمال استراتژی و سیاست‌ها و همچنین پایش عملکرد، بهبود کیفیت ارائه خدمات و ارتقای سطح دانش همکاران در شعب می‌پردازد.

بانک خاورمیانه با اتخاذ راهبرد تجاری خود و در چارچوب قوانین و مقررات پولی و بانکی کشور، به ویژه قانون عملیات بانکی بدون ربا و آیین‌نامه‌های مرتبط با آن، محصولات و خدمات بانکی را بر اساس نیازمندی‌های بخش‌های مختلف اقتصادی کشور، طراحی و عرضه

جدول ۱۶. تغییرات منابع و مشتریان

پایان سال مالی	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵
تعداد مشتریان بانک	۵۶,۱۷۰	۴۵,۴۶۷	۴۱,۴۰۳	۳۶,۴۶۶	۲۹,۶۶۲
منابع حاصل از سپرده‌های ریالی (میلیارد ریال)	۲۰۸,۲۴۴	۱۰۲,۳۳۴	۶۲,۷۰۴	۵۳,۰۸۲	۴۰,۹۰۲
نرخ سود اسمی سپرده‌های ریالی (درصد)	۱۰/۸۹	۱۰/۵۱	۱۲/۴۴	۱۴/۲۲	۱۶/۹۰

جدول ۱۷. ترکیب منابع - ارقام به میلیارد ریال

منابع	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۷/۱۲/۲۹
جاری	۳۸,۷۳۱	۱۷,۱۶۳	۱۲,۵۵۶
کوتاه مدت	۶۵,۲۸۹	۴۲,۳۶۵	۲۱,۳۲۹
بلند مدت	۱۰۴,۲۲۴	۴۲,۸۱۴	۲۸,۸۱۹

است که نشان‌دهنده عملکرد قابل قبول بانک خاورمیانه در جذب منابع نسبت به میانگین سایر بانک‌ها است.

نرخ رشد نقدینگی کشور در سال ۱۳۹۹ معادل ۴۰/۶ درصد بوده است. این در حالی است که با توجه به جدول زیر، نرخ رشد میانگین مبلغ سپرده ریالی بانک خاورمیانه در این سال معادل ۱۱۶/۹ درصد بوده

جدول ۱۸. میانگین مبلغ سپرده ریالی - ارقام به میلیارد ریال

میانگین مبلغ سپرده ریالی مشتریان	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷
	۱۷۳,۵۶۱	۸۰,۰۳۰	۵۶,۸۸۸

دهند. امور شعب بانک، با نیازسنجی مناسب از مشتریان و انتقال آن به معاونت فناوری اطلاعات تأثیر بسزایی در بهبود و توسعه نرم‌افزارهایی مانند خدمات بانکداری باز و اینترنت بانک و موبایل بانک داشته است.

همچنین در سال ۱۳۹۹ شعب بانک خاورمیانه توانستند با معرفی ارائه انواع خدمات بانکداری الکترونیک، در جذب و ترغیب مشتریان حقیقی و حقوقی برای بکارگیری این نوع خدمات عملکرد موفق‌تری را از خود نشان

۷. فناوری اطلاعات

در زمینه ارتقا و بهبود خدمات بانکداری الکترونیک نوین نیز موارد انجام شده شامل مدیریت اجرای تراکنش‌های مبتنی بر کارت بر روی دستگاه‌های سایر بانک‌ها و دستگاه‌های بانک، مدیریت ارتباط دستگاه‌های مبتنی بر کارت همچون ATM، PIN PAD، CRS و KIOSK، پیاده‌سازی و راه‌اندازی سرویس SSM به جای HSM و بهینه‌سازی و بهبود عملکرد موبایل بانک و اینترنت بانک می‌شوند.

در حوزه داده‌کاوی که امروزه در صنعت بانکداری نیز به کار می‌رود می‌توان به ایجاد سامانه کشف تخلف در خصوص تراکنش‌های اینترنت بانک و پیاده‌سازی رفتارهای مشکوک بر اساس قواعد در سامانه تراکنش‌های مشکوک کارت اشاره کرد.

همچنین ایجاد و تجهیز دیتاسنتر بحران در اصفهان، جزو فعالیت‌های انجام شده این واحد است که در صورت قطعی ارتباط دو سایت اصلی و پشتیبان در تهران در زمان بحران، امکان ارائه حداقل سرویس‌ها از این سایت وجود دارد.

مدیریت فناوری اطلاعات در سال ۱۳۹۹ بر اساس دستورات و تغییرات اعلام شده توسط بانک مرکزی و همچنین نیازهای جدید بانک، نسبت به توسعه و بهبود کیفیت و عملکرد سیستم‌ها و همچنین ایجاد و توسعه دیتاسنتر بحران بانک اقدام نمود.

در زمینه طراحی، این مدیریت نسبت به پیاده‌سازی سرویس‌های خدمت‌رسانی، زیرسیستم‌ها و سامانه‌هایی همچون تسهیلات ارزی، بازنگری و بررسی روال ضمانت‌نامه‌ها در فرآیندهای بین‌الملل، عملیاتی کردن تعدیل نتیجه تسعیر، تغییر در کنترل اسناد، تغییرات مرتبط با ساتنا و پایا در فرآیندهای مالی، فرآیند جدید دستور پرداخت گروهی ترکیبی، امکان فعال/غیرفعال‌سازی چک‌های رمزدار بانکی، تمکن مالی، نرخ شکست سپرده‌های مدت‌دار، اسکن دسته‌ای چک‌ها و خواندن اطلاعات بارکد دو بعدی، محاسبه و اخذ کارمزد ساتنا و زیرسیستم یکپارچه وجوه نقد بانک مرکزی (سینپ)، سامانه سیاح بانک مرکزی، سامانه آنلاین احکام قضایی، پروژه جدید طرح تحول چک فاز اول (در درگاه‌های موبایل و اینترنت بانک) و درخواست دستگاه‌های POS در زمینه شعب، ایجاد امکان بازپرداخت قسمتی اقساط، پیاده‌سازی زیرسیستم حد اعتباری برای تسهیلات و ضمانت‌نامه‌های ریالی و تسهیلات تبدیل‌شونده از زیر نوع مشارکتی به زیر نوع اقساطی در حوزه اعتبارات اقدام نموده است.

۸. ریسک

۸-۱. کلیات مدیریت ریسک

جدول ۱۹. چکیده نسبت‌های مهم ریسک در پایان سال مالی ۱۳۹۹ - ارقام به درصد

نسبت‌های مهم	مقدار
نسبت تسهیلات مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات*	۰/۹۷
نسبت سرمایه لایه ۱ (بر اساس بازل ۳)**	۹/۵
مجموع سرمایه لایه ۱ و ۲ (بر اساس بازل ۳)**	۱۰/۴
نسبت اهرمی بازل ۳***	۸/۹
نسبت تسهیلات به سپرده‌ها****	۷۲
نسبت پوشش نقدینگی (LCR)****	۹۵

* یادداشت ۲-۷-۳-۴۸ صورت‌های مالی

** بر اساس گزارش افشای سرمایه نظارتی طبق رکن ۳ بازل^۱

*** یادداشت ۲-۴-۴۸ صورت‌های مالی

**** بر اساس افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR) مطابق با پایه ۳ بازل^۲

در سال ۱۳۹۹ بانک در راستای استراتژی بانکداری شرکتی خود تأمین مالی سرمایه در گردش و سایر نیازهای مالی بنگاه‌های اقتصادی و صاحبان مشاغل را ادامه داد. حاکمیت شرکتی قوی، ضوابط محتاطانه در اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات، هزینه‌های عملیاتی پایین، به همراه نیروی انسانی متخصص سبب شده است تا بانک خاورمیانه جایگاه خود را به عنوان یک بانک پیشرو و پربازده تثبیت نماید.

مدیریت ریسک کارا بخش جدایی‌ناپذیر در مدل کسب‌وکار بانک خاورمیانه است و در درازمدت کمک شایانی به موفقیت سازمان می‌کند. از همین رو بانک اقدام به تهیه و تدوین چارچوب سیاست‌ها و رویه‌های جامع جهت شناسایی، ارزیابی، پایش و در نهایت کنترل تمام ریسک‌های قابل توجه در سازمان نموده است. اهداف واحد مدیریت ریسک در تدوین و نظارت بر چارچوب فوق عبارت‌اند از سودآوری درازمدت بر مبنای کسب‌وکار محتاطانه و ایجاد قابلیت کشف مداوم ریسک‌ها و کاهش زیان‌های ناشی از ریسک‌ها.

۸-۲. چارچوب حاکمیتی مدیریت ریسک

ارائه توصیه‌های لازم برای کنترل ریسک‌ها و توصیه به مدیرعامل و هیأت‌مدیره در خصوص حدود پذیرش ریسک‌های قابل کنترل برگزار می‌شود. کمیته عالی ریسک شامل یک عضو از اعضای غیراجرایی هیأت مدیره به عنوان رئیس کمیته، حداکثر یکی از اعضای اجرایی هیأت مدیره یا مدیر عامل، و سایر اعضای مستقل و مدیر ارشد واحد ریسک به عنوان دبیر کمیته است. مدیر ارشد ریسک موظف است اعضا را از مسائل مربوط به انواع ریسک (عملیاتی، اعتباری، نقدینگی، بازار و غیره) آگاه نماید. همچنین مسئولیت اجرا و پیگیری مصوبات و راهکارهای ارائه

هیأت‌مدیره بانک بر اجرای قوانین مرتبط با حاکمیت شرکتی جهت حصول اطمینان از فعالیت‌های بانک هم‌راستا با استراتژی‌های کلان، مطابق با اشتباه ریسک‌پذیری و تحت نظارت واحد مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی نظارت دارد.

کمیته عالی ریسک به طور منظم با هدف‌های سیاست‌گذاری و توصیه برای ایجاد سازوکارهای شناسایی ریسک‌ها، روش‌های اندازه‌گیری ریسک‌های شناخته‌شده، ایجاد تمهیدات لازم برای کاهش ریسک‌ها،

1. Pillar 3 Regulatory Capital Disclosure

2. Pillar 3 Liquidity Coverage Ratio (LCR) Disclosure

شده توسط کمیته عالی ریسک بر عهده مدیر ارشد ریسک است.

از دیگر کمیته‌هایی که جهت کنترل ریسک و بهبود بازدهی در بانک تشکیل می‌شوند می‌توان به کمیته هیأت‌مدیره، هیأت‌عامل، کمیته مدیریت دارایی و بدهی و کمیته‌های اعتباری اشاره کرد.

بانک خاورمیانه در جهت تحکیم حاکمیت مدیریت ریسک، به صورت مداوم سند خط‌مشی مدیریت ریسک خود را بازنگری و به‌روزرسانی می‌کند. سیاست‌گذاری مدیریت ریسک محور بانک، بر اساس ۲۰ اصل استاندارد COSO^۱ تنظیم شده است. سیاست‌های مندرج در خط‌مشی مدیریت ریسک بر پایه پنج دسته کلی حاکمیت شرکتی، استراتژی، کارایی، بازنگری و گزارش‌دهی طبقه‌بندی شده و تمام سطوح مدیریتی و کارشناسی بانک را ملزم به رعایت موارد مندرج می‌نماید. بر این اساس مدیریت ریسک در قالب حاکمیت شرکتی بانک خاورمیانه شامل سه لایه دفاعی زیر تعریف می‌شود.

۱. لایه اول دفاعی شامل واحدهایی است که در پیشبرد کسب‌وکار بانک ریسک می‌پذیرند و یا به طور مستقیم با مشتریان در ارتباط‌اند و عملیات اجرایی بانک را انجام می‌دهند. مسئولیت شناسایی، اندازه‌گیری و مدیریت ریسک‌ها و اجرای سیاست‌های مقابله با ریسک بر عهده واحدهای تعریف‌شده در خط اول دفاعی است. واحدهای خط اول دفاعی وظیفه دارند ریسک واحد عملیاتی خود را همگام با سیاست ریسک تعیین‌شده نگه داشته و ریسک‌های مربوطه را در محدوده‌های تعیین‌شده برای شاخص‌های ریسک، کنترل و مدیریت کنند.

۲. واحد مدیریت ریسک و واحد مدیریت تطبیق با مقررات در لایه دوم دفاعی قرار می‌گیرند و وظیفه تعیین استانداردها، دستورالعمل‌ها و آیین‌نامه‌هایی برای اجرا توسط خط اول مدیریت ریسک را بر عهده دارند. خط دوم دفاعی وظیفه نظارت مستقل و مستمر بر خط اول دفاعی در راستای اجرای مراحل شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و کنترل ریسک را بر عهده دارد. همچنین خط دوم دفاعی وظیفه آموزش خط اول دفاعی در راستای اجرای مراحل شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و کنترل ریسک را بر عهده دارد.

۳. واحد مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی لایه سوم دفاعی محسوب می‌شود. حسابرس داخلی بازوی اجرایی هیأت‌مدیره محسوب می‌شود و وظیفه اطمینان‌بخشی به هیأت‌مدیره را در ارتباط با اثربخشی مدیریت ریسک و کنترل به صورت مستقل بر عهده دارد.

بدین ترتیب کلیه واحدهای بانک خاورمیانه که در سه خط دفاعی مدیریت ریسک قرار دارند، موظف به اجرای رویه‌های شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و پایش ریسک‌های خود (از جمله ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، عملیاتی و بازار) بوده و موظف‌اند در این راستا گزارش‌های مربوطه را تهیه کنند.

بانک خاورمیانه استراتژی خود را در مدیریت ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، عملیاتی و بازار بر اساس سند استراتژی مدیریت ریسک تنظیم نموده است. بر این اساس تمرکز بانک:

۱. در مدیریت ریسک اعتباری، تفکیک پرتفو دارایی‌ها بر اساس صنعت، وثایق، تنوع تسهیلات‌گیرندگان و رتبه ریسک اعتباری است.

۲. در مدیریت ریسک نقدینگی، استفاده بهینه از نقدینگی همراه با ایجاد پوشش مطلوب در بازه‌های زمانی مشخص و متعدد است. در این راستا روش‌های سنتی نظیر میزان دارایی‌ها به بدهی‌ها، شکاف نقدینگی^۲ و نسبت میزان سپرده‌ها به تسهیلات و همچنین روش‌های نوین نظیر نسبت پوشش نقدینگی^۳ و نسبت خالص منابع پایدار^۴ به منظور اندازه‌گیری و مدیریت ریسک نقدینگی مورد استفاده قرار می‌گیرند.

۳. در مدیریت ریسک‌های عملیاتی، بر اساس روش RCSA^۵، خود ارزیابی و کنترل فرآیندها و پروسه‌ها است. همچنین بانک در خصوص بررسی و تصویب محصولات و خدمات جدید، از فرآیند میان رشته‌ای NPSP^۶ استفاده می‌کند.

۴. در مدیریت ریسک بازار، بررسی اثر تغییرات انواع نرخ‌های سود بر سودآوری بانک است. بانک خاورمیانه با رصد مداوم شرایط اقتصادی، حساسیت درآمد ناشی از تغییر موازی در نرخ سود دارایی‌های و بدهی‌های بانک (IRRBB) را اندازه‌گیری و مدیریت می‌کند. همچنین بانک حساسیت درآمد ناشی از تغییر موازی در نرخ بازده اوراق‌های بهادار سریع‌المعامله بر ارزش پورتفو بانک (IRRTB) را اندازه‌گیری و مدیریت می‌کند. همچنین بانک به منظور ارزیابی و مدیریت ریسک‌های ناشی از نوسانات در نرخ ارز و ارزش بازار سهام بر سودآوری خود از روش ارزش در معرض خطر (VaR) استفاده می‌کند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر به بخش «ساختار و وظایف واحد مدیریت ریسک» در گزارش «افشای سرمایه نظارتی طبق رکن ۳ بازل» مراجعه شود.

1. COSO - Enterprise Risk Management Integrating with Strategy and Performance (2017)

2. Liquidity Gap

3. Liquidity Coverage Ratio (LCR)

4. Net Stable Funding Ratio (NSFR)

5. Risks and Controls Self-Assessment

6. New Product and Services Process

۳-۸. ارزیابی داخلی بر اساس روش SREP

- ارزیابی مدل کسب و کار بانک به صورت مداوم،
- ارزیابی حاکمیت شرکتی و مدیریت ریسک بانک،
- ارزیابی ریسک‌های سرمایه بانک ناشی از عملیات اعتباری، عملیات بازار، ریسک‌های عملیاتی و ریسک نرخ سود بردارایی‌ها و بدهی‌های بانک و همچنین استفاده از فرآیند نظارت ICAAP به منظور تعیین میزان سرمایه پایه مورد نیاز،
- ارزیابی ریسک نقدینگی بانک ناشی از ریسک نقدینگی کوتاه‌مدت و پایداری منابع، همراه با استفاده از فرآیند نظارت ILAAP به منظور تعیین سپر نقدینگی لازم.

بانک خاورمیانه خود را متعهد کرده است که علاوه بر مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، رهنمودهای بازل در مورد رویه‌های ارزیابی داخلی را متناسب با شرایط داخلی خود پیاده‌سازی کند. در این راستا دستورالعمل‌های جامع چهارگانه مدیریت ریسک (از جمله ریسک‌های اعتباری، نقدینگی، عملیاتی و بازار) بر اساس استاندارد SERP^۱ منتشر شده توسط نهاد قانون‌گذاری بانک‌های اروپایی^۲، تهیه و تنظیم شده است. تمرکز استاندارد مذکور بر بهینه‌سازی پرتفوی دارایی‌های بانک بر مبنای ریسک بوده و سیستم گزارش‌دهی و پایش ریسک‌ها را بر اساس سطوح مختلف مدیریتی تنظیم می‌کند. بر اساس این استاندارد رویه‌های زیر اجرا می‌شوند:

۴-۸. اشتباهات ریسک

سرمایه‌ای و نقدینگی قوی در چرخه‌های اقتصادی و حفظ شهرت بانک است. سند چارچوب اشتباهات ریسک به طور سالانه توسط هیأت‌مدیره و با کمک واحد مدیریت ریسک مورد بازبینی قرار می‌گیرد. حصول اطمینان از اجرایی شدن این سند بر عهده هیأت‌مدیره است.

محدودیت‌های در نظر گرفته‌شده در سند اشتباهات ریسک بانک خاورمیانه در جدول زیر ارائه شده است.

اشتهای ریسک بیانگر میزان ریسکی است که بانک حاضر به قبول آن جهت نیل به اهداف کسب و کار خود است. ریسک‌های اساسی شامل ریسک‌های اعتباری، ریسک نقدینگی، ریسک‌های عملیاتی، ریسک‌های بازار (شامل ریسک تغییرات نرخ بهره و نرخ ارز) و ریسک شهرت است.

چارچوب اشتباهات ریسک محدودیت‌هایی را با توجه به وضعیت کفایت سرمایه، کفایت نقدینگی و ریسک‌های تمرکز، اعمال می‌کند. هدف نهایی این سند کاهش نوسانات در درآمد بانک و حصول اطمینان از داشتن ساختار

1. Supervisory Review and Evaluation Process
2. European Banking Authority (EBA)

جدول ۲۰. محدودیت‌های کلیدی ریسک

حدود ریسک (درصد)			شاخص
محدوده بحران	محدوده احتیاطی	محدوده امن	
کفایت سرمایه			
۸>	۸<	۹<	حداقل کفایت سرمایه بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا.
۱۰٫۵>	۱۰٫۵<	۱۳<	حداقل کفایت سرمایه بر اساس استانداردهای بین‌المللی
۸>	۸<	۱۰<	کفایت سرمایه درجه ۱ طبق استانداردهای بین‌المللی
۱۰۰>	۱۰۰<	۱۲۰<	نسبت سرمایه نظارتی به سرمایه اقتصادی ^۱
۶>	۶<	۱۰<	نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها
ریسک اعتباری			
۲۵<	۲۵>	۱۰>	نسبت تسهیلات بزرگترین ذینفع واحد پس از کسر وثایق سپرده نقدی و یا ضمانت مستقیم دولتی به سرمایه درجه ۱*
۱۵<	۱۵>	۸>	نسبت مجموع تسهیلات اشخاص مرتبط پس از کسر وثایق سپرده نقدی و یا ضمانت مستقیم دولتی به سرمایه درجه ۱
۴۰<	۴۰>	۲۵>	نسبت مجموع تسهیلات ۲۰ ذینفع واحد پس از کسر وثایق سپرده نقدی و یا ضمانت مستقیم دولتی به کل تسهیلات*
۵<	۵>	۲>	نسبت مطالبات مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات*
۱۰<	۱۰>	۵>	نسبت مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول به کل تسهیلات
تورم >	تورم =	تورم <	نسبت سود خالص به حقوق صاحبان سهام
ریسک نقدینگی			
۸۵<	۸۵>	۸۰>	نسبت تسهیلات ریالی به کل سپرده‌های ریالی
۱۵>	۱۵<	۲۰<	نسبت اوراق بهادار با درآمد ثابت و سپرده قانونی به کل سپرده‌های ریالی
۵۰<	۵۰>	۴۰>	نسبت مجموع سپرده‌های ۱۰۰ مشتری بزرگ سپرده‌گذار به کل سپرده‌های ریالی
۹۰>	۹۰<	۱۰۰<	نسبت پوشش نقدینگی بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا.
۱۰۰>	۱۰۰<	۱۱۰<	نسبت پوشش نقدینگی بر اساس استانداردهای بین‌المللی
۱۰۰>	۱۰۰<	۱۱۰<	نسبت خالص منابع پایدار بر اساس استانداردهای بین‌المللی
۳>	۳<	۶<	شکاف نقدینگی مثبت ریالی (ماه)
ریسک بازار			
۲<	۲>	۱>	سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت در سهام به کل دارایی‌ها
۲۰<	۲۰>	۱۰>	خالص بدهی ناشی از سپرده بین‌بانکی نسبت به سرمایه نظارتی
۳<	۳>	۱>	دیرش مجموع اوراق بهادار با درآمد ثابت (سال)
۸۰>	۸۰<	۹۰<	نسبت سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی به کل اوراق بهادار با درآمد ثابت
۲۰<	۲۰>	۱۰>	نسبت سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار شرکتی ^۲ به کل اوراق بهادار با درآمد ثابت
مقرر<	مقرر=	مقرر>	خالص موقعیت باز هر ارز و مجموع ارزها بر اساس مقررات بانک مرکزی ج.ا.ا.
ریسک عملیاتی			
۲۵<	۲۵>	۲۰>	تعداد ریسک‌های شناسایی شده رفع نشده در حوزه فناوری اطلاعات در مدت ۳ ماه
۲۵<	۲۵>	۲۰>	تعداد ریسک‌های شناسایی شده رفع نشده در حوزه فرآیندهای داخلی در مدت ۳ ماه
شعبه مونیخ			
۴۰>	۴۰<	۵۰<	نسبت سرمایه‌گذاری شعبه در اوراق بهادار با درآمد ثابت ناشران خارجی به سرمایه شعبه ^۳

1. Economic capital

* بدون لحاظ اصل منابع و مصارف ناشی از بند «ل» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۹۴
 ۲. حداقل رتبه اعتباری اوراق بهادار شرکتی باید بیش از AA باشد.
 ۳. حداقل رتبه اعتباری اوراق بهادار ناشران خارجی باید بیش از BB+ باشد.

جهت اطلاع از وضعیت ریسک نقدینگی به بخش رکن ۳ نسبت پوشش نقدینگی (LCR) مراجعه شود.

جهت کسب اطلاع بیشتر در خصوص نسبت کفایت سرمایه، ریسک اعتباری، ریسک بازار و ریسک عملیاتی به بخش رکن ۳ سرمایه نظارتی طبق بازل ۳ مراجعه شود.

۵-۸. ظرفیت ریسک پذیری

۱. محاسبه پتانسیل ظرفیت ریسک پذیری،
۲. برنامه ریزی جهت تخصیص سرمایه با توجه به ظرفیت‌ها،
۳. نظارت بر میزان انطباق با ظرفیت ریسک‌پذیری و گزارش‌دهی آن.

سرمایه اقتصادی سرمایه‌ای است که بانک برای پوشش زیان‌های غیرمنتظره خود در نظر می‌گیرد. بانک باید همواره به میزان کافی سرمایه اقتصادی جهت پوشش ریسک‌های خود داشته باشد و هدف از تعیین ظرفیت ریسک‌پذیری، کسب اطمینان از داشتن سرمایه اقتصادی کافی است. تعیین ظرفیت ریسک‌پذیری شامل سه مرحله است:

۶-۸. استراتژی ریسک

اقتصادی و بازدهی تعدیل‌شده نسبت به سرمایه ابزارهای مفیدی جهت پایش و سنجش عملکرد بانک و بهینه کردن ارزش اقتصادی‌اند. در این راستا بانک خاورمیانه به منظور بهینه‌سازی پرتفوی ریسک خود، از مدل بهینه‌سازی مدیریت دارایی‌ها و بدهی‌ها^۱ استفاده می‌کند.

پس از تصویب استراتژی ریسک توسط هیأت‌مدیره، واحد سازمان و روش‌ها مسئولیت تهیه رویه‌ها و بخشنامه‌های مرتبط و ابلاغ آن به واحدهای مربوطه را بر عهده دارد. مسئولیت‌های واحدهای ریسک‌پذیر (لایه اول دفاعی) و همچنین مسئولیت‌های واحدهای مدیریت ریسک و تطبیق (لایه دوم دفاعی) در رویه‌هایی که در سند استراتژی ریسک تعریف شده است مشخص شده‌اند. سند استراتژی ریسک همچنین مسئولیت‌های مدیران ارشد و هیأت‌مدیره را در زمینه‌های ریسک‌های کلیدی تعیین می‌کند.

استراتژی ریسک بانک خاورمیانه حول سه محور استراتژی کسب‌وکار، اشتباهات ریسک و ظرفیت ریسک‌پذیری استوار است. واحد مدیریت ریسک مسئول تهیه استراتژی ریسک، به‌روزرسانی آن و به تصویب رساندن آن توسط هیأت‌مدیره در آخرین فصل سال برای سال آتی است. کلیه واحدها موظف‌اند تمامی فعالیت‌های خود را در انطباق با سند استراتژی ریسک انجام دهند و وضعیت انطباق خود را گزارش دهند.

جهت عملیاتی کردن مؤثر استراتژی ریسک، دو مفهوم اساسی سرمایه اقتصادی و بازدهی تعدیل‌شده با ریسک نسبت به سرمایه^۱ (RAROC) مد نظر قرار می‌گیرند. بازدهی تعدیل‌شده با ریسک نسبت به سرمایه، ارزش اقتصادی فعالیت‌های دارای ریسک بانک را تعیین می‌کند. در واقع هر گونه فعالیتی که بازدهی سرمایه تعدیل‌شده با ریسک آن بیشتر از هزینه سرمایه‌ای آن باشد، ارزش اقتصادی ایجاد می‌کند. از این رو سرمایه

1. Risk Adjusted Return On Capital (RAROC)
2. Asset-Liability Management

۹. تطبیق و مبارزه با پولشویی

مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی بانک خاورمیانه برای اجرای سیاست‌های هیأت‌مدیره در مورد رعایت قوانین، مقررات و استانداردهای لازم‌الاجرا در حوزه عملیات و فعالیت‌های بانکی ایجاد شده و زیر نظر کمیته تطبیق که با عضویت اعضای منتخب هیأت‌مدیره، اعضای مستقل و مدیر ارشد مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی به عنوان دبیر کمیته ایجاد شده است، به ایفای وظایف خود می‌پردازد.

امر، کنترل و کاهش ریسک تطبیق، اجتناب از عواقب قانونی احتمالی و آسیب به حسن شهرت بانک است. دستیابی به این اهداف، مستلزم برنامه‌ریزی‌هایی است که در ادامه تشریح خواهد شد.

نظارت مستمر در حوزه جرایم مالی: بدین ترتیب، جرایمی از قبیل پولشویی، تأمین مالی تروریسم، رشوه، فساد مالی و نیز مسایل مربوط به تحریم‌ها مد نظر قرار می‌گیرند.

خلاصه مهم‌ترین اهدافی که این مدیریت با تأکید بر رعایت قوانین و مقررات در پی دستیابی به آنها است به شرح زیر است:

۱. حفظ حقوق مشتریان در چارچوب قوانین و مقررات؛
۲. جلوگیری از نقض قوانین و مقررات؛
۳. افزایش شفافیت در عملیات بانک؛
۴. کاهش زیان‌های ناشی از قصور و تقصیر در رعایت قوانین و مقررات؛
۵. ترویج فرهنگ رعایت قوانین و مقررات؛
۶. حفظ شهرت و اعتبار بانک.

انجام صحیح و دقیق مسئولیت هیأت‌مدیره در خصوص نظارت بر کفایت و اثربخشی مدیریت ریسک عدم رعایت قوانین و مقررات در چارچوب سیاست‌های کلان بانک و برنامه تطبیق، از طریق این کمیته به انجام رسیده و مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی علاوه بر همراهی با این کمیته در سیاست‌گذاری، وظیفه پیاده‌سازی سیاست‌های مصوب و اجرای مؤثر الزامات حاکمیت شرکتی را با هدف کاهش ریسک تطبیق بر عهده دارد. این مدیریت موظف است علاوه بر پایش مستمر حسن اجرای قوانین، مقررات و استانداردهای مربوطه، بر عملکرد مسئولین مبارزه با پولشویی و تطبیق در شعب، واحدهای اجرایی و شرکت‌های تابعه نظارت نماید.

سیاست‌های مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی به طور کلی در دو حوزه اصلی زیر قابل دسته‌بندی‌اند:

پایش مستمر رعایت صحیح قوانین و مقررات: بدین ترتیب، اطمینان حاصل می‌شود که قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای ناظر بر عملیات و فعالیت‌های بانکی که با روابط بانک با مشتریان و سایر ذی‌نفعان در ارتباط‌اند به درستی رعایت شده‌اند. هدف اصلی از این

۹-۱. تاریخچه و خلاصه عملیات

آموزشی عمومی برای کلیه کارکنان در حوزه مبارزه با پولشویی، برگزاری دوره‌های عمومی مبارزه با کلاهبرداری، رشوه و فساد اشاره کرد. در سال ۱۳۹۷ با توجه به تغییرات شدید نرخ ارز، سیاست‌های بانک مرکزی و تحریم‌های شدیدتر وزارت خزانه‌داری آمریکا، تغییراتی در نحوه ارائه خدمات بین‌المللی از سوی بانک صورت گرفت که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به تمرکز بر چهار گروه اصلی محصولات غذایی، محصولات دارویی، نهاده‌های کشاورزی و تجهیزات پزشکی اشاره کرد.

در سال ۱۳۹۸ تمرکز اصلی این مدیریت علاوه بر ایفای وظایف و تعهدات پیشین، بر استقرار و پیاده‌سازی الزامات و اصول حاکمیت شرکتی قرار گرفت، به گونه‌ای که با برنامه‌ریزی دقیق و همراهی سایر مدیریت‌ها بتواند به استقرار کام به کام این اصول دست یابد.

استراتژی بانک خاورمیانه علاوه بر رعایت قوانین، مقررات، ضوابط و استانداردهای مرتبط با فعالیت‌های بانک، انطباق کامل با آنها در دو حوزه داخلی و بین‌المللی است. به همین منظور و برای گسترش روابط تجاری بین‌المللی و افتتاح اولین شعبه خارج از ایران در مونیخ، در چند سال گذشته اقدامات پایه‌ای و اصلاحی گسترده‌ای به منظور شکل‌گیری صحیح فرهنگ تطبیق انجام شده است. در این راستا در سال ۱۳۹۵ از خدمات مشاوره‌ای شرکت KPMG (یکی از چهار شرکت بزرگ حسابرسی بین‌المللی) برای ارزیابی اقدامات اصلاحی استفاده شد. در سال ۱۳۹۶، برای بهبود و تکمیل فرآیندهای تطبیق و مبارزه با پولشویی و جرایم مالی، تمرکز این مدیریت بر اقدامات اجرایی در حوزه تطبیق قوانین و مقررات و مبارزه با پولشویی قرار گرفت که از مهم‌ترین اقدامات صورت گرفته در این حوزه می‌توان به ارتقای فرآیندها و سیستم‌ها، برگزاری دوره‌های

۲-۹. رعایت قوانین و مقررات (تطبيق)

خاورمیانه است که از آثار سوء احتمالی و عواقب ناشی از آنها می‌کاهد.

با توجه به اهمیت موضوع، در سال گذشته فرآیند شناسایی ریسک تطبيق شامل شناسایی نقض قوانین و مقررات و سنجش و اندازه‌گیری آن که در سال قبل از آن آغاز شده بود ادامه یافته است.

■ شناسایی ریسک تطبيق

مدیریت تطبيق و مبارزه با پولشویی در برنامه ای مشخص و با کمک واحدهای اجرایی، به شناسایی ریسک‌های تطبيق پرداخته و آنها را به همراه مجموعه‌ای از اطلاعات ضروری به اطلاع هیأت‌مدیره و کمیته تطبيق می‌رساند تا حسب مورد، تصمیمات لازم در خصوص هر یک از آنها اتخاذ شده و راهکارهای اجرایی کاهش ریسک توسط این مدیریت پیاده‌سازی شود. نظر به تعدد قوانین، مقررات و استانداردهای مورد بحث، این مدیریت، قوانین و مقررات لازم‌الاجرا را بر اساس اهمیت و سطح ریسک عدم رعایت آنها طبقه‌بندی نموده و موارد پریسک‌تر را با اولویت بیشتری بررسی می‌کند.

■ ارزیابی ریسک

پس از شناسایی قوانین، مقررات و استانداردهای مربوط به عملیات و فعالیت‌های بانک و به دنبال آن شناسایی ریسک تطبيق، مدیریت تطبيق و مبارزه با پولشویی، سطح مخاطره و اهمیتی را که هر ریسک برای بانک ایجاد می‌کند، تعیین و ارزیابی می‌کند تا بر اساس آن بتوان اقدامات مقتضی را به انجام رساند. روشن است که هر چه درجه ریسک ارزیابی شده بالاتر باشد، کنترل‌های اعمالی نیز شدیدتر خواهد بود. ارزیابی ریسک‌های شناسایی شده بر اساس مدل ارزیابی ریسک مشخص اعمال می‌شود.

■ اعمال کنترل

منظور از اعمال کنترل، اقدامات اصلاحی مورد تأیید هیأت‌مدیره است که نسبت به پیاده‌سازی و اجرایی نمودن آنها اقدام می‌شود. از مهم‌ترین انواع این کنترل‌ها می‌توان به تهیه سیاست‌نامه‌ها و اعمال دستورالعمل‌ها اشاره کرد که با نظارت هیأت‌مدیره، متناسب با موضوع و واحدهای مختلف بانک ابلاغ می‌شود. طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی متناسب با فعالیت‌ها و استفاده از نرم‌افزارهای مناسب نیز از دیگر کنترل‌های اعمالی است.

■ پایش

پایش، یکی از مهم‌ترین بخش‌های برنامه تطبيق است که با هدف کسب اطمینان از اثربخشی اقدامات انجام‌شده به انجام می‌رسد. اثربخشی به این معنا است که کنترل‌های اعمال‌شده تا چه میزان منجر به کاهش ریسک تطبيق در فعالیت‌های بانک شده است. این

رعایت قوانین و مقررات (تطبيق)، عبارت است از بررسی سازگاری فعالیت‌های بانک با قوانین، مقررات و استانداردهای مرتبط با فعالیت‌های بانکی. بدین منظور در گام اول لازم است تمامی قوانین، مقررات و استانداردهای کلان لازم‌الاجرا شناسایی شده و سپس گام‌های لازم برای انطباق کلیه فعالیت‌ها با آنها صورت گیرد. در این راستا، قوانین و مقررات در دو سطح داخلی و بین‌المللی مد نظر قرار گرفته است. گام دوم پس از شناسایی، ارزیابی ریسک عدم رعایت مقررات و ارائه سازوکارهای لازم و پیاده‌سازی راهکارهای کنترلی به منظور کاهش ریسک‌های مالی، اجتناب از عواقب قانونی احتمالی و پیشگیری از آسیب به حسن شهرت بانک است که تحت عنوان مدیریت ریسک تطبيق شناخته می‌شود.

بدیهی است برنامه تطبيق باید متناسب با سیاست‌های جدید بانک و شرایط بیرونی به‌روزرسانی شود. بنابراین یکی از مسئولیت‌های این مدیریت، بازنگری در عملکرد واحد و اعمال تغییرات و اصلاحات متناسب با تغییرات یادشده به صورت دوره‌ای و کاملاً منظم است تا بتوان از افزایش کارایی اطمینان حاصل کرد.

■ شناسایی قوانین و مقررات

یکی از مهم‌ترین اقدامات این مدیریت، شناسایی قوانین و مقررات لازم‌الاجرا و به‌روزرسانی آنها است، به گونه‌ای که تمامی ضوابطی که برای فعالیت در حوزه‌های مختلف برای بانک لازم‌الاجرا است به دقت مشخص شوند. علاوه بر این، رفع ابهام کارکنان در خصوص مقررات و دستورالعمل‌های ابلاغی جدید برای اجرای دقیق و کارآمد آنها، از وظایف این مدیریت است. به منظور حصول اطمینان از دریافت، ابلاغ و واحدهای ذیربط و اجرایی شدن تمامی مقررات و دستورالعمل‌های لازم‌الاجرا، فرآیند داخلی شناسایی و تخصیص مقررات به واحدهای اجرایی تصویب شده و نسبت به پیاده‌سازی آن اقدام شده است. همچنین تهیه شناسنامه قوانین و مقررات و چک لیست برای مقررات و دستورالعمل‌های پریسک انجام شده و پس از تأیید و تصویب در کمیته تطبيق، به مرحله اجرا درآمده و با زمان‌بندی مشخص نسبت به تهیه، تصویب و ابلاغ دستورالعمل داخلی آن اقدام شده است.

■ مدیریت ریسک تطبيق

ریسک تطبيق از هرگونه عدم رعایت قوانین، مقررات و استانداردهای مربوط به عملیات بانکی از جمله قوانین پایه، مقررات حوزه‌های خاص، مقررات احتیاطی، مقررات مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم، برنامه‌های تحریم، بنیانه فرهنگ و ارزش‌ها و منشور اخلاقی بانک و سایر حوزه‌هایی که بر اساس برنامه‌های بانک مورد توجه ویژه است، ناشی می‌شود. مدیریت این ریسک به مفهوم فرآیند شناسایی، ارزیابی، اندازه‌گیری، واکنش مناسب نسبت به این ریسک و نیز پایش مستمر آن است. به همین دلیل، شناسایی ریسک‌های تطبيق و اعمال کنترل به منظور کاهش آنها از روش‌های مؤثر طراحی سیستم تطبيق در بانک

مدیریت موظف است از انطباق اقدامات اصلاحی انجام شده با قوانین، مقررات و استانداردهای لازم الاجرا اطمینان حاصل کند. این امر به‌ویژه در هنگام تغییر یا اصلاح قوانین و مقررات اهمیت می‌یابد. در جایی که لازم است رویه‌ها و فرآیندها براساس مقررات تازه تغییر یابند، این مدیریت اطمینان حاصل می‌کند که واحد مربوطه به درستی به این امر مبادرت ورزیده است.

امر پایش به دو شکل کلی انجام می‌شود: به صورت دوره‌ای که براساس آن، در فواصل زمانی مشخص، فعالیت‌ها و رویه‌های کنترلی هر واحد که از اهمیت و ریسک بالاتری برخوردارند، مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ و به صورت موردی که بر اساس آن، فعالیت یک واحد به عنوان نمونه‌ای از مجموعه اقداماتی که باید به درستی انجام شود مد نظر قرار می‌گیرد.

۳-۹. پیاده‌سازی راهکارهای کاهش ریسک تطبیق

■ تهیه و به‌روزرسانی دستورالعمل‌ها

در این راستا سیاست‌های متعددی در حوزه‌های مختلف و پرسیک از جمله حوزه‌های مرتبط با مبارزه با پولشویی و مبارزه با تأمین مالی تروریسم تهیه شده و حسب مورد مورد بازنگری و ویرایش قرار گرفته است. علاوه بر این با توجه به استراتژی بهبود مستمر، ضمن بازنگری سیاست‌ها و دستورالعمل‌های موجود، مستندات مربوط به خط مشی رعایت قوانین و مقررات (سیاست تطبیق) مورد بازنگری قرار گرفته و نسبت به شناسایی و ارزیابی ریسک‌های تطبیق اقدام شده است.

■ آموزش

یکی از وظایف اصلی این مدیریت، آموزش مسایل و موضوعات مرتبط با مقررات و استانداردها در تمامی سطوح بانک با هدف نهادینه کردن فرهنگ تطبیق و آگاهی تمامی کارکنان از قوانین، مقررات و استانداردهای لازم در حوزه فعالیت آنها به گونه‌ای است که در هنگام ایفای وظایف خود آگاهانه به رعایت آنها بپردازند. برای دستیابی به این هدف، با توجه به موضوعات پرسیک متعددی که در مورد فعالیت‌های بانک وجود دارد دوره‌های آموزشی مشخصی در سه سطح طراحی شده که برنامه دقیق مربوط به محتوا و گروه‌های هدف در ابتدای سال به تصویب کمیته تطبیق می‌رسد.

در سال گذشته، با توجه به شرایط ویژه این سال، دوره‌های مجازی مربوط به مبارزه با جرایم مالی (مفاهیم پایه مربوط به مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و سایر جرایم مالی و میز مبارزه با رشوه، فساد و تقلب) در سطح اول و به عنوان دوره‌های مقدماتی بدو استخدام، برای تمامی کارکنان برگزار شد. علاوه بر این، در جهت استقرار فرهنگ و نهادینه کردن ارزش‌ها، دوره مقدماتی آشنایی با الزامات حاکمیت شرکتی و نیز فرهنگ و ارزش‌های سازمانی برای تمامی کارکنان آغاز شد.

■ گزارش دهی

برای افزایش شفافیت و نیز کاهش ریسک‌های شناسایی‌شده، مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، تمامی ریسک‌های تطبیق و موارد نقض

قوانین و مقررات شناسایی شده را به صورت ماهانه به کمیته تطبیق و هر سه ماه یک بار به هیأت مدیره گزارش می‌دهد. همچنین پس از ارایه گزارش و اخذ تصمیمات در خصوص چگونگی رفع موارد عدم رعایت قوانین و مقررات، این مدیریت موظف به اجرای تصمیمات اخذ شده و گزارش‌دهی در خصوص چگونگی رفع موارد نقض قوانین و مقررات و کاهش ریسک‌ها است.

■ بررسی محصولات و خدمات جدید

یکی از فرآیندهای مهمی که در بانک خاورمیانه انجام می‌شود، بررسی ریسک محصولات و خدمات جدید توسط مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی و مدیریت ریسک است. بر این اساس ریسک‌های پولشویی، تخلف و عدم تطبیق هر محصول و خدمت جدید باید توسط این مدیریت بررسی شود و در صورت عدم تأیید این مدیریت، امکان ارایه خدمت یا محصول مورد نظر وجود نخواهد داشت. علاوه بر این، برخی تغییرات در نحوه استفاده از محصولات و خدمات موجود نیز تنها با موافقت این مدیریت به انجام می‌رسد.

■ مصوبات اعتباری

در راستای پیاده‌سازی برنامه تطبیق و برای حصول اطمینان از رعایت چارچوب‌های مقرر، برنامه مربوط به تعیین چارچوب قانونی فعالیت‌ها در حوزه عملیات اعتباری در حال پیاده‌سازی در سامانه یکپارچه مدیریت اعتبارات است. با نهای شدن این برنامه، می‌توان اطمینان حاصل کرد که چارچوب ضوابط و مقررات مربوط به اعطای تسهیلات/اعتبارات در بخش‌های مربوطه، با رعایت کامل قوانین و مقررات صورت گرفته است.

■ استقرار اصول و الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی

نظر به اهمیت استقرار الزامات ناظر بر حاکمیت شرکتی برای ثبات و سلامت فعالیت‌ها و عملیات بانکی و لزوم پیاده‌سازی دستورالعمل‌های مربوطه، این مدیریت در کنار سایر واحدهای حاکمیت شرکتی اقدامات ویژه‌ای را برای ایجاد ساختار مناسب به انجام رسانیده است. از جمله سیاست‌های مربوط به استقرار الزامات حاکمیت شرکتی در ساختارهای گروهی، بیانیه فرهنگ و ارزش‌های سازمانی و سلامت مالی و نیز بازنگری در منشور اخلاق و رفتار حرفه‌ای است.

۴-۹. مبارزه با جرایم مالی

■ مبارزه با پولشویی

یکی از جرایم مالی بسیار مهم پولشویی است. این جرم از طریق کانال‌های مختلف از جمله بانک‌ها به وقوع می‌پیوندد و تبعات زیادی در پی دارد. بدیهی است مبارزه با پولشویی برای مجموعه بانک از اهمیت بسزایی برخوردار است. بر اساس سیاست‌های موجود، جلب اعتماد و اطمینان مشتریان و به تبع آن حسن شهرت بانک، گسترش روابط بین‌المللی، اجتناب از طرح دعوا علیه بانک یا صدور احکام قضایی و پیشگیری از پرداخت جریمه و مجازات از اهداف اساسی بانک خاورمیانه است. به همین دلیل و بر اساس دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های بانک مرکزی و الزامات مرکز اطلاعات مالی، این مدیریت عملیات کنترلی مختلفی را برای دستیابی به اهداف مورد نظر انجام می‌دهد. بدین منظور در سال گذشته سیاست‌های مرتبط با مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم مورد بازنگری قرار گرفته است.

■ شناسایی مشتری

یکی از مهم‌ترین اقدامات در فرآیند مبارزه با پولشویی، اجرای دقیق فرآیند شناسایی مشتری در سطوح و مراحل مختلف ارائه خدمات بانکی - از افتتاح حساب تا اعطای تسهیلات - و نیز در ارائه سایر خدمات است.

شناسایی بر اساس درجه ریسک مشتریان انجام می‌شود. مشتریانی که با توجه به شاخص‌های تعیین‌شده، به عنوان مشتریان با ریسک بالا مشخص شده‌اند، مورد شناسایی مضاعف قرار گرفته و تحت نظارت مستمرند. ارائه خدمات به این مشتریان منوط به تأیید مدیرعامل و یا سایر اقدامات احتیاطی است. به منظور شناسایی مضاعف، مدارک و مستندات بیشتری جمع‌آوری شده و منشأ پول مشتری نیز به طور دقیق مورد شناسایی واقع می‌شود.

همچنین تمامی مشتریان و ذی‌نفعان خدمات، پیش از شروع ارتباط با بانک، از نظر موضوعات مربوط به تحریم در سامانه جامع تطبیق مورد بررسی قرار می‌گیرند.

■ دسته‌بندی مشتریان و خدمات از نظر

ریسک پولشویی

فعالیت‌های بانک خاورمیانه بر اساس دیدگاه تطبیق مبتنی بر ریسک انجام می‌شود. در این راستا، مهم‌ترین اقدامات شامل تعیین، ارزیابی، نظارت و کنترل ریسک‌ها می‌شوند. در خصوص مشتریان و خدمات با ریسک بالا نیز شناسایی دقیق توأم با نظارت مستمر انجام می‌شود. هدف نهایی، مدیریت ریسک‌های مربوط اعم از ریسک‌های بالا، متوسط و پایین با راهکارهای کنترلی متناسب است.

این مدیریت با توجه به اطلاعات اخذشده از مشتری، نسبت به ارزیابی

ریسک مشتریان بر اساس عواملی چون سابقه ارتباط با بانک، زمینه فعالیت، شفافیت مالی و تابعیت اقدام نموده و تمامی مشتریان بانک را از نظر ریسک‌های مرتبط با پولشویی طبقه‌بندی می‌کند. این دسته‌بندی در نرم‌افزار مبارزه با پولشویی پیاده‌سازی شده است. تمامی اطلاعات لازم برای محاسبه ریسک پولشویی مشتری از سامانه جامع بانکداری دریافت می‌شود. با توجه به دسته‌بندی انجام‌شده، برای مشتریانی که دارای ریسک پولشویی بالاتری‌اند، شناسایی مضاعف صورت می‌گیرد.

■ شناسایی معاملات مشکوک

یکی از وظایف مهم تمامی کارکنان، بر اساس حوزه وظایف و مسئولیت‌های آنها، آگاهی از معاملات و فعالیت‌های مشکوک و گزارش موارد احتمالی به مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی است که در دوره‌های آموزشی به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته و بر آن تأکید می‌شود. علاوه بر آن، این مدیریت بر حسب وظیفه خود تمامی معاملات و فعالیت‌های مشکوک را که بر اساس سامانه موجود رصد می‌کند و نیز تمام گزارش‌های احتمالی دریافتی از سایر بخش‌های بانک را به اطلاع واحد اطلاعات مالی (FIU) می‌رساند.

■ نرم‌افزار مبارزه با پولشویی

اصول اساسی اعلام‌شده از سوی کمیته بال برای نظارت بانکی مؤثر، نظارت‌های حضوری و غیرحضوری را برای اداره کنترل داخلی و نظارت مؤثر در بانک ضروری می‌داند. در همین راستا از نرم‌افزارهای مختلفی برای دستیابی به اهداف مورد نظر استفاده می‌شود. یکی از مهم‌ترین آنها، پیاده‌سازی و استفاده از نرم‌افزار مبارزه با پولشویی است. این نرم‌افزار که دارای قابلیت‌های روز بین‌المللی در زمینه مبارزه با پولشویی است، مطابق با نیازهای داخلی بومی‌سازی شده است.

■ نرم‌افزار شناسایی اشخاص سیاسی

با توجه به قوانین و مقررات داخلی و بین‌المللی، ارائه خدمات بانکی به اشخاص سیاسی ممنوع نیست، اما به دلیل ریسک بالای احتمال ارتکاب به جرایم مالی توسط این افراد، مشتریان با ریسک بالا تلقی شده و تحت پایش مستمر قرار می‌گیرند. بنابراین با بکارگیری این نرم‌افزار، گروهی از مشتریان بانک که در دسته‌بندی‌های مربوط به قوانین و مقررات مبارزه با پولشویی تحت عنوان شخص سیاسی (PEP) در نظر گرفته شده‌اند، مورد بررسی موردی قرار می‌گیرند.

■ سامانه جامع تطبیق

به منظور رعایت هر چه بهتر قوانین و مقررات در مورد جرایم مالی به ویژه تحریم‌ها و رعایت احتیاط در ارائه خدمات بانکی به اشخاص مشمول، «سامانه جامع تطبیق» با استفاده از فهرست‌های متعدد تکمیل شده

بانک‌ها است. بدین منظور این مدیریت، سابقه و ذی‌نفعان بانک طرف قرارداد را از منظر ریسک‌های پولشویی و تأمین مالی تروریسم بررسی کرده و نظر خود را اعلام می‌نماید. همچنین این مدیریت مسئولیت تکمیل و به‌روزرسانی پرسشنامه‌های مبارزه با پولشویی سایر بانک‌ها را به عهده دارد. هر ساله نسبت به به‌روزرسانی پرسشنامه‌های وولسفرگ و انتشار آن در سایت بانک اقدام لازم صورت می‌گیرد.

■ سامانه افشای محرمانه تخلفات

موضوع مفاسد سازمان‌یافته اقتصادی یکی از جدی‌ترین مسایل در هر مؤسسه مالی است. فساد علاوه بر آثار سوء اقتصادی، اجتماعی و سیاسی، موجب نارضایتی مشتریان و در نتیجه کاهش اعتماد آنان است. به همین دلیل روش‌ها و ابزارهای گوناگونی برای مواجهه با آن در مؤسسات مالی بزرگ در نظر گرفته شده است. بدیهی است که وجود مقررات مناسب و اجرای کارآمد و صحیح آنها در واحدهای تخصصی مرتبط ضروری است. علاوه بر آن استفاده از توان نظارتی کارکنان برای کشف و کاهش تخلفات نیز یکی دیگر از ابزارهای قوی موجود در مبارزه با فساد است. این شیوه‌ای معمول برای آگاهی از وجود فساد است که با تدوین دستورالعمل‌ها و راهکارهای حمایتی مناسب از افشاکندگان آن، تأثیرات مثبتی در پی خواهد داشت.

به همین دلیل این مدیریت با راه‌اندازی سامانه افشای محرمانه تخلفات، این امکان را فراهم نموده است که هر یک از کارکنان در صورت مشاهده هر گونه تخلف، از نقض قوانین و مقررات شکلی تا بی‌توجهی به دستورالعمل‌های داخلی، شامل رشوه، دستور غیرقانونی مافوق و برخورد نامناسب با همکاران یا مشتریان را با روشی امن و بدون اعلام هویت خود و نگرانی از مقابله به مثل یا انتقام‌جویی شخصی فرد متخلف، به واحدهای مسئول گزارش کند. واحدهای مسئول در این زمینه، پس از دریافت گزارش آن را بررسی کرده و در صورت صحت گزارش، اقدامات مقتضی را به عمل خواهند آورد. سیاست و رویه‌های اجرایی مربوط به این سامانه در سال گذشته تدوین و به تأیید کمیته حاکمیت شرکتی و تصویب هیأت مدیره رسیده و اقدامات مربوط به به‌روزرسانی سامانه در دست اقدام است.

و به اجرا درآمده است. بدین ترتیب سامانه جامع تطبیق مجموعه‌ای ارزنده از اطلاعات مربوط به اشخاص ممنوع است. با استفاده از این سامانه، این مدیریت بررسی‌های لازم را در مسایل مربوط به اشخاص موضوع جرایم مالی انجام داده و متناسب با نوع ممنوعیت واکنش لازم را نشان می‌دهد. مهم‌ترین این موارد به شرح ذیل است:

- تحریم‌ها؛
- افراد مظنون به پولشویی؛
- لیست سیاه بانک مرکزی؛
- متخلفین (جاعلین و کلاهبرداران)؛
- اینترپل؛
- سایر اشخاصی که تحت عنوان لیست ممنوع توسط بانک مرکزی به مدیریت بین‌الملل اعلام شده‌اند.

■ گزارش دهی

یکی از وظایف مهم این مدیریت، ارایه گزارش‌های لازم و پاسخگویی به نهادهای نظارتی و قضایی است. در سال گذشته، در راستای ایفای وظایف، تعداد معتناهی نامه مورد بررسی قرار گرفته و به استعلام‌های مراجع قضایی در کوتاه‌ترین زمان ممکن پاسخ داده شده است.

گزارش‌های مهم موضوع قانون مبارزه با پولشویی و پاسخگویی به مراجع ذی‌صلاح به شرح زیر است:

- گزارش واریز وجوه نقدی بیش از حد مقرر؛
- گزارش معاملات مشکوک؛
- گزارش ارائه اسناد مثبت جهت تراکنش‌های بالای آستانه تعیین شده؛
- پاسخ به استعلام‌های واحد اطلاعات مالی.

■ نقل و انتقالات بین‌المللی

بانک خاورمیانه همواره بر ارایه خدمات بهینه بین‌المللی و توسعه روابط کارگزاری با بانک‌های خارجی به منظور تسهیل نقل و انتقال پول تأکید داشته و در راستای همین سیاست نسبت به افتتاح شعبه مونیخ اقدام کرده است.

■ بررسی پرونده‌های امور بین‌الملل

با توجه به ریسک بالای خدمات ارزی و همچنین وضعیت تحریم‌ها، تمامی پرونده‌های ارزی بانک توسط این مدیریت بررسی می‌شوند و تمامی عملیات اجرایی در معاونت بین‌الملل با اخذ تأییدیه از این مدیریت انجام می‌پذیرند.

■ روابط کارگزاری

یکی از وظایف مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، بررسی ریسک پولشویی و تأمین مالی تروریسم در هنگام برقراری رابطه کارگزاری با سایر

۱۰. حسابرسی و کنترل‌های داخلی

۱۰-۳. حاکمیت شرکتی

کاملاً مستقل از خطوط اول و دوم اقدام به بررسی و بهبود اثربخشی عملیات در بانک می‌کند و گزارش‌های خود را به کمیته حسابرسی و هیأت‌مدیره ارائه می‌کند. براساس این مدل، واحدهای اجرایی به عنوان خط اول دفاعی تلقی می‌شوند و مسئولیت نهایی عملیات و ریسک‌های ناشی از آن را بر عهده دارند. واحدهایی همچون مدیریت ریسک و مدیریت تطبیق به عنوان خطوط دوم دفاعی مسئولیت نظارت، آموزش، تسهیل عملیات و مدیریت صحیح ریسک‌ها را برعهده دارند و لازم است گزارش‌های خود را حسب مورد به هیأت‌مدیره و هیأت عامل ارائه کنند. بر همین اساس واحد حسابرسی و کنترل‌های داخلی بانک تحت نظارت هیأت‌مدیره و کمیته حسابرسی به عنوان سومین خط دفاعی در ساختار مدیریت ریسک بانک فعالیت می‌کند.

بر اساس آخرین رهنمودهای حاکمیت شرکتی کمیته بازل منتشر شده در سال ۲۰۱۵، واحد حسابرسی و کنترل‌های داخلی در بانک‌ها به عنوان یکی از ارکان اصول ۱۳ گانه حاکمیت شرکتی معرفی شده است. فعالیت‌های حسابرسی داخلی را می‌توان در حوزه‌های ارزیابی عملکرد، حصول اطمینان از کفایت و اثربخشی سیستم کنترل داخلی، بررسی فرآیند گزارشگری مالی برای حصول اطمینان از کیفیت و درستی ایجاد اطلاعات مالی قابل اتکا، مرتبط، مفید و شفاف برای تصمیم‌گیری و حصول اطمینان از مسئولیت‌پذیری در راهبری شرکتی و پیشگیری، کشف و اصلاح مواردی که بر کیفیت و درستی گزارش‌ها - به ویژه صورت‌های مالی - تأثیرگذارند، خلاصه کرد. براساس مدل سه خط دفاعی، واحد حسابرسی و کنترل‌های داخلی به عنوان سومین خط دفاعی به صورت

۱۰-۲. کمیته حسابرسی

حسابرسی در جلسات ارائه و پس از اصلاح و تصویب در کمیته حسابرسی نسبت به طرح، اصلاح و تصویب توسط هیأت‌مدیره بانک در قالب حضور در سیزده جلسه هیأت‌مدیره اقدام گردید.

کمیته حسابرسی از سال ۱۳۹۲ در بانک تشکیل شده است و در سال ۱۳۹۹ متشکل از یک نفر از اعضای غیراجرایی هیأت‌مدیره و ۲ نفر از اعضای مستقل و حرفه‌ای، سیزده جلسه برگزار کرد. گزارش‌ها توسط مدیر ارشد حسابرسی و کنترل‌های داخلی به عنوان دبیر کمیته

۱۰-۳. مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی

به رعایت مقررات و اصول منتشره انجمن بین‌المللی حسابرسی داخلی اقدام نموده است. مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی در سال ۱۳۹۹ مطابق با برنامه تصویب شده واحد، نسبت به اجرای خدمات اطمینان‌بخشی به هیأت‌مدیره اقدام کرد که با حضور مدیر ارشد حسابرسی و کنترل‌های داخلی در سیزده جلسه هیأت‌مدیره بانک به منظور تبیین نتایج یافته‌های کمیته حسابرسی صورت گرفت.

حسابرسی داخلی یک فعالیت مستقل، اطمینان‌بخش، واقع‌بینانه و مشاوره‌ای است که برای ارزش‌افزایی و بهبود عملیات سازمان طراحی شده است. حسابرسی داخلی با فراهم ساختن رویکردی ساختاریافته و روشمند برای ارزیابی و بهبود اثربخشی فرآیندهای راهبری، مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی، بانک را در دستیابی به اهدافش یاری می‌کند. واحد حسابرسی و کنترل‌های داخلی در بانک خاورمیانه به منظور تحقق این تعریف در سال ۱۳۹۷ از واحد بازرسی منفک و نسبت

۴-۱۰. حوزه‌های مورد تمرکز

حوزه‌های مورد تمرکز مدیریت حسابرسی و کنترل‌های داخلی در سال ۱۳۹۹ به شرح زیر بوده‌اند:

- تهیه و یا بازنگری مستندات بالادستی شامل بازنگری منشور کمیته حسابرسی و تهیه دستورالعمل اجرایی حسابرسی داخلی؛
- حسابرسی و رسیدگی به معاونت اعتبارات، بخشی از معاونت مالی (مدیریت گزارشات، حسابداری ارزی و امور سهام)، مدیریت عملیات اعتباری و نظارت، مدیریت سازمان و روش‌ها، مدیریت ریسک، مدیریت امور شعب و گزارش تجمیعی اهم یافته‌های ناشی از بازرسی شعب توسط مدیریت بازرسی؛
- بررسی و رسیدگی به مجموعه اقدامات اصلاحی پیشنهادی بر اساس مصوبه‌های هیأت‌مدیره در خصوص مدیریت تطبیق و مبارزه با پولشویی، مدیریت تدارکات و پشتیبانی و فرآیندهای بین‌الملل (فرآیند ضمانت‌نامه ارزی، تسهیلات ارزی، بروات ارزی، حوالجات ارزی، رفع تعهد ارزی، اعتبار
- اسنادی داخلی-ریالی، اعتبار اسنادی وارداتی و خزانه‌داری ارزی)؛
- تهیه گزارش‌های خودارزیابی کمیته حسابرسی، واحد حسابرسی و کنترل‌های داخلی و خودارزیابی اجرای منشور اخلاقی در بانک؛
- گزارش در خصوص متدولوژی و چگونگی اجرای حسابرسی فناوری اطلاعات و همچنین در خصوص متدولوژی حسابرسی شرکت‌های تابعه (شرکت صرافی و کارگزاری)؛
- گزارش بررسی پیش‌نویس گزارش شش ماهه حسابرس مستقل بانک، بررسی بندهای گزارش حسابرس و بازرسی قانونی برای سال مالی ۱۳۹۸ و اجرای اقدامات لازم جهت برطرف کردن آنها و گزارش پیگیری تکالیف مجمع عمومی در خصوص بندهای گزارش بازرسی قانونی برای سال ۱۳۹۸؛
- بررسی و رسیدگی به ریسک‌های عملیاتی و اجرای فرآیند اقدامات لازم جهت برطرف کردن آنها؛
- بررسی وضعیت عملکرد تسهیلات و تعهدات کلان و اشخاص مرتبط و تهیه گزارش شش ماهه مرتبط.

۱.۱. عملکرد مالی

خلاصه‌ای از عملکرد مالی و عملیاتی بانک طی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ به شرح جداول پیوست است.

۱-۱. ارقام عمده ترانزنامه

ارقام عمده ترانزنامه و توضیح مختصری در خصوص برخی از ارقام مزبور به شرح ذیل است.

جدول ۲۱. ارقام عمده ترانزنامه - ارقام به میلیون ریال

شرح	سال ۱۳۹۹	درصد به کل	درصد افزایش (کاهش) نسبت به سال قبل	سال ۱۳۹۸	درصد به کل	درصد افزایش (کاهش) نسبت به سال قبل	سال ۱۳۹۷	درصد به کل
الف) دارایی‌ها								
وجه نقد	۳۵,۳۲۷,۱۳۰	۹	۶۱	۲۱,۹۳۱,۳۱۸	۱۱	۴۰۷	۴,۳۲۲,۷۰۷	۳
مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری	۴۲,۲۷۹,۹۹۷	۱۰	۱۲۶	۱۸,۷۴۹,۰۲۵	۹	(۵)	۱۹,۶۸۲,۷۸۷	۱۴
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	۶۰	۱۰۴	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۵۷	۲۳	۹۵,۵۵۳,۲۰۶	۶۹
سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۴۹,۲۱۱,۷۸۵	۱۲	۷۶	۲۷,۹۶۸,۸۱۷	۱۳	۳۳۲	۶,۴۸۰,۳۲۹	۵
خالص دارایی‌های ثابت مشهود و نامشهود	۴,۱۵۷,۶۳۲	۱	۳	۴,۰۴۵,۸۱۵	۲	۱	۴,۰۱۷,۳۲۳	۳
سپرده قانونی	۲۱,۳۴۰,۰۴۸	۵	۹۳	۱۱,۰۴۷,۹۱۵	۵	۶۸	۶,۵۶۱,۷۳۱	۵
سایر دارایی‌ها	۱۰,۶۷۸,۵۰۵	۳	۶۲	۶,۵۸۹,۳۴۲	۳	۲۶۴	۱,۸۱۱,۳۹۷	۱
جمع دارایی‌ها	۴۰۲,۹۹۱,۰۲۱	۱۰۰	۹۴	۲۰۷,۹۶۹,۸۱۰	۱۰۰	۵۰	۱۳۸,۴۲۹,۴۸۰	۱۰۰
ب) بدهی‌ها								
سپرده‌های مشتریان	۳۳۲,۸۸۹,۷۳۹	۸۳	۹۱	۱۷۴,۲۳۹,۱۲۰	۸۴	۵۰	۱۱۵,۸۳۹,۹۷۰	۸۴
بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری	۱۳,۰۲۰,۴۹۷	۳	۷۴۲	۱,۵۴۷,۲۹۰	۱	(۴)	۱,۶۰۵,۲۰۲	۱
سایر بدهی‌ها	۱۹,۲۵۱,۶۶۷	۵	۸۲	۱۰,۵۵۹,۸۲۶	۵	۵۶	۶,۷۷۹,۴۳۶	۵
جمع بدهی‌ها	۳۶۵,۱۶۱,۹۰۳	۹۱	۹۶	۱۸۶,۳۴۶,۲۳۶	۹۰	۵۰	۱۲۴,۲۲۴,۶۰۸	۹۰
ج) حقوق صاحبان سهام								
سرمایه	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۴	۵۰	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۵	۴۳	۷,۰۰۰,۰۰۰	۵
سایر اندوخته‌ها	۱,۶۳۲,۱۱۱	۰	۲,۹۶۴	۵۳,۲۶۸	۰	(۹۶)	۱,۳۵۷,۱۲۲	۱
سود انباشته و اندوخته قانونی	۲۱,۱۹۷,۰۰۷	۵	۸۳	۱۱,۵۷۰,۳۰۶	۶	۹۸	۵,۸۴۷,۷۵۰	۴
جمع حقوق صاحبان سهام	۳۷,۸۲۹,۱۱۸	۹	۷۵	۲۱,۶۲۳,۵۷۴	۱۰	۵۲	۱۴,۲۰۴,۸۷۲	۱۰
جمع بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام	۴۰۲,۹۹۱,۰۲۱	۱۰۰	۹۴	۲۰۷,۹۶۹,۸۱۰	۱۰۰	۵۰	۱۳۸,۴۲۹,۴۸۰	۱۰۰
د) تعهدات مشتریان								
تعهدات مشتریان بابت اعتبار اسنادی	۱,۱۴۴,۳۹۰	۱	(۷۸)	۵,۲۲۸,۸۸۲	۸	(۱۵)	۶,۱۴۵,۳۲۲	۱۳
تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌های صادره	۹۲,۷۵۳,۰۱۲	۸۶	۷۲	۵۴,۰۴۰,۶۰۶	۸۶	۳۹	۳۸,۷۳۹,۹۹۲	۸۰
سایر تعهدات مشتریان	۳,۴۵۷,۰۱۷	۳	۲	۳,۳۸۲,۸۶۶	۵	(۲)	۳,۴۴۷,۲۶۸	۷
طرف وجه اداره شده و موارد مشابه	۱۰,۴۷۴,۸۴۸	۱۰	۲۵,۶۴۴	۴۰,۶۸۸	۰	۰	۴۰,۶۸۸	۰

■ تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی

تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی در پایان سال ۱۳۹۹ شامل ۱۴۵,۱۱۶ میلیارد ریال تسهیلات ریالی و ۹۴,۸۸۰ میلیارد ریال تسهیلات ارزی است که به ترتیب شاهد رشد ۱۲۳ درصدی و ۸۰ درصدی نسبت به پایان سال ۱۳۹۸ بوده‌اند. افزایش ۸۰ درصدی معادل ریالی تسهیلات ارزی عمدتاً به علت تغییر نرخ تسعیر ارقام پولی طبق بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۸۷۳ مورخ ۰۰/۰۲/۱۱ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۱۱ بانک مرکزی است که بر اساس آن مبلغ ۱۹۰,۰۰۰ ریال برای هر یورو و ۱۵۹,۰۰۰ ریال برای هر دلار آمریکا در نظر گرفته شده است. در سال ۱۳۹۸ برای هر یورو و هر دلار آمریکا به ترتیب ۱۰۲,۰۰۰ ریال و ۹۰,۰۰۰ ریال در نظر گرفته شده بود. افزایش ۱۲۳ درصدی تسهیلات ریالی نیز عمدتاً ناشی از اعطای تسهیلات جدید در ازای منابع جذب شده جدید است. همچنین سهم ۶۰ درصدی تسهیلات اعطایی از کل دارایی‌ها نشان می‌دهد که ضمن اهتمام بانک در صرف منابع در فعالیت‌های اصلی یعنی نقش واسطه‌گری، منابع به گونه‌ای مدیریت می‌شود که منافع سهامداران نیز به بهترین شکل رعایت شود. نسبت ۱/۳۱ درصدی تسهیلات غیرجاری به کل تسهیلات در پایان سال ۱۳۹۹ نشان از رعایت و حفظ کنترل‌های لازم در اعتبارسنجی مشتریان و فدا نکردن دقت و کیفیت برای دستیابی به رشد بیشتر توسط بانک خاورمیانه دارد.

■ سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

در پایان سال ۱۳۹۹، از مبلغ ۴۹,۲۱۲ میلیارد ریال سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار، مبلغ ۴۸,۰۵۴ میلیارد ریال مربوط به سرمایه‌گذاری در اوراق مشارکت و اسناد خزانه اسلامی دولتی است که بانک به منظور مدیریت نقدینگی و کاهش ریسک تأمین نقدینگی، بخشی از منابع مازاد خود را با نرخ بازده مناسب در این محل سرمایه‌گذاری کرده است.

همچنین مبلغ ۶۲۸ میلیارد ریال عمدتاً مربوط به سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت در شرکت‌های کارگزاری بانک خاورمیانه، داده پردازان سیمای آفتاب، خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه، بیمه زندگی خاورمیانه و ساز و کار ویژه تجارت و تأمین مالی ایران و اروپا است. مبلغ ۵۳۰ میلیارد ریال نیز مربوط به سرمایه‌گذاری در صندوق سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی مفید است که طبق نامه شماره ۱۸۱/۷۹۶۷۴ مورخ ۱۳۹۹/۰۶/۲۹ شرکت بورس اوراق بهادار تهران به منظور حفظ ثبات سرمایه و صیانت از حقوق سرمایه‌گذاران و سهامداران صورت پذیرفته است.

■ خالص دارایی‌های ثابت

عمده مانده دارایی‌های ثابت مربوط به زمین و ساختمان شعب و ساختمان مرکزی بانک است که این مبلغ در پایان سال ۱۳۹۹ نسبت به پایان سال ۱۳۹۸ افزایش چندانی نداشته است. همچنین سهم یک درصدی خالص دارایی‌های ثابت از کل دارایی‌ها بیانگر اهتمام بانک بر بکارگیری حداکثر منابع در دارایی‌های مولد است. در پایان سال ۱۳۹۹ از ۱۶ شعبه فیزیکی بانک، ۱۰ شعبه متعلق به بانک و ۶ شعبه دیگر استیجاری بوده‌اند.

■ سپرده‌ها

مبلغ سپرده‌های بانک در پایان سال ۱۳۹۹ با رشد ۹۱ درصدی نسبت به پایان سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۳۳۲,۸۹۰ میلیارد ریال بوده است. سپرده‌های ریالی در پایان سال ۱۳۹۹ رشد ۱۰۲ درصدی نسبت به پایان سال قبل از آن را تجربه کرده است که عمدتاً بابت جذب سپرده کوتاه‌مدت، سپرده‌های یک ساله و گواهی سپرده عام و سپرده قرض‌الحسنه جاری است. این افزایش جذب سپرده باعث شده است که با وجود ثبت افزایش سرمایه ۵۰ درصدی بانک، نسبت سپرده‌ها به سرمایه بانک از ۱۷/۴۲ برابر در سال ۱۳۹۸ به ۲۲/۱۹ برابر در پایان سال ۱۳۹۹ برسد.

۱۱-۲. ارقام عمده سود و زیان

ارقام عمده صورت سود و زیان و توضیح مختصری در خصوص برخی از ارقام مزبور به شرح جدول ذیل است.

جدول ۲.۲. ارقام عمده سود و زیان - ارقام به میلیون ریال

شرح	سال ۱۳۹۹	درصد به جمع درآمدها	درصد افزایش (کاهش) نسبت به سال قبل	سال ۱۳۹۸	درصد به جمع درآمدها	درصد افزایش (کاهش) نسبت به سال قبل	سال ۱۳۹۷	درصد به جمع درآمدها
الف) درآمدها								
درآمد تسهیلات اعطایی و سپرده‌گذاری	۳۵,۸۶۰,۲۱۶	۷۶	۱۰۶	۱۷,۴۲۸,۱۷۴	۷۸	۲۹	۱۳,۵۰۳,۸۳۹	۷۸
خالص سود(زیان) سرمایه‌گذاری‌ها	۱,۴۱۲,۷۶۷	۳	۲۸۲	۳۶۹,۴۴۸	۲	(۱۲)	۳۲۸,۸۰۸	۲
درآمد کارمزد	۲,۲۵۸,۰۵۴	۵	۶۷	۱,۳۵۰,۵۶۴	۶	۹۳	۷۰۰,۰۱۳	۴
خالص سود و زیان مبادلات و معاملات ارزی	۷,۴۴۹,۷۷۴	۱۶	۱۴۸	۳,۰۰۳,۵۱۵	۱۴	۹	۲,۷۶۱,۹۷۶	۱۶
سایر درآمدها	۱۲,۸۷۳	۰	(۸۵)	۸۳,۷۶۲	۰	۱۵,۰۴۷	۵۵۳	۰
جمع درآمدها	۴۶,۹۹۳,۶۸۴	۱۰۰	۱۱۱	۲۲,۲۳۵,۴۶۳	۱۰۰	۲۹	۱۷,۲۹۵,۱۸۹	۱۰۰
ب) هزینه‌ها								
هزینه سود سپرده‌ها	(۲۲,۳۹۰,۳۴۲)	۴۸	۱۲۴	(۱۰,۰۰۸,۹۶۱)	۴۵	۱۶	(۸,۶۵۴,۸۴۴)	۵۰
هزینه‌های اداری و عمومی	(۳,۱۰۹,۵۴۳)	۷	۶۷	(۱,۸۵۹,۴۶۶)	۸	۷۲	(۱,۰۷۸,۲۵۵)	۶
هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول	(۲,۱۱۵,۴۹۸)	۵	۴۴۲	(۳۹۰,۱۵۷)	۲	(۱۸)	(۴۷۷,۰۴۱)	۳
هزینه مالی	(۱۹۸)	۰	۱۰۰	-	۰	(۱۰۰)	(۳۲۵)	۰
هزینه استهلاک	(۴۱۲,۳۶۰)	۱	۱۵۰	(۱۶۴,۷۰۶)	۱	۱۳	(۱۴۵,۵۲۵)	۱
هزینه کارمزد	(۲۷۵,۰۸۳)	۱	۱۰۸	(۱۳۲,۰۱۳)	۱	(۶)	(۱۴۰,۹۵۰)	۱
جمع هزینه‌ها	(۲۸,۳۰۳,۰۲۴)	۶۰	۱۲۵	(۱۲,۵۵۵,۳۰۳)	۵۶	۲۰	(۱۰,۴۹۶,۹۴۰)	۶۱
سود پیش از مالیات	۱۸,۶۹۰,۶۶۰	۴۰	۹۳	۹,۶۸۰,۱۶۰	۴۴	۴۲	۶,۷۹۸,۲۴۹	۳۹
مالیات بر درآمد	(۲,۰۶۳,۹۵۹)	۴	۱۰۰	(۱,۰۳۲,۴۹۱)	۵	۱۵۸	(۴۰۰,۹۵۲)	۲
سود خالص	۱۶,۶۲۶,۷۰۱	۳۵	۹۲	۸,۶۴۷,۶۶۹	۳۹	۳۵	۶,۳۹۷,۲۹۷	۳۷

■ درآمدها

درآمد تسهیلات اعطایی و سپرده‌گذاری نسبت به پایان سال ۱۳۹۸ معادل ۱۰۶ درصد رشد داشته است و از طرفی ۷۶ درصد از کل درآمدهای بانک را به خود اختصاص داده است. از مبلغ ۲۴,۶۹۳ میلیارد ریال درآمد تسهیلات اعطایی، مبلغ ۱۹,۶۳۴ میلیارد ریال مرتبط با درآمد تسهیلات ریالی مشتریان و مابقی مرتبط با تسهیلات ارزی مشتریان بوده است که به ترتیب شاهد رشد ۹۲ و ۱۲۸ درصدی نسبت به پایان سال ۱۳۹۸ بوده‌اند. همان گونه که در جدول بررسی نوسانات درآمد تسهیلات اعطایی ریالی به مشتریان بر اساس حجم و نرخ مشخص است، افزایش حجم تسهیلات اعطایی منجر به افزایش درآمد به مبلغ ۹,۶۸۸ میلیارد ریال و از طرفی دیگر کاهش نرخ مؤثر تسهیلات اعطایی منجر به کاهش ۴۴۱ میلیارد ریالی در درآمدهای مذکور شده است و در نهایت شاهد افزایش ۹,۲۴۷ میلیارد ریالی در درآمد تسهیلات اعطایی ریالی نسبت به سال گذشته بوده‌ایم. افزایش درآمد

تسهیلات ارزی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ مربوط به افزایش نرخ تسعیر ارز مطابق با بخشنامه‌های بانک مرکزی بوده است.

■ هزینه‌ها

بانک خاورمیانه که سال مالی ۱۳۹۸ را با ۱۷۴,۲۳۹ میلیارد ریال منابع ریالی ارزی آغاز کرد، موفق شد با استفاده از ظرفیت‌های موجود مجموع منابع در دسترس را با افزایش ۹۱ درصدی به ۳۳۲,۸۹۰ میلیارد ریالی در پایان سال ۱۳۹۹ برساند. با نگاه به رشد قریب به ۱۱۷ درصدی متوسط مانده سپرده‌های ریالی طی سال مالی ۱۳۹۹ که بخش عمده منابع در دسترس بانک را شامل می‌شوند، می‌توان نتیجه گرفت ماندگاری و سطح گردش سپرده‌ها طی سال ۱۳۹۹ افزایش قابل قبولی را تجربه کرده و سطح ریسک نقدینگی را به سطح مطلوبی کاهش داده است. شایان ذکر است، اگرچه سود پرداختی به سپرده‌ها طی سال ۱۳۹۹ بیش از دو برابر افزایش نشان می‌دهد،

■ هزینه مطالبات مشکوک الوصول

ذخیره تسهیلات اعطایی، طبق «دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات مؤسسات اعتباری» مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره ۹۱/۲۱۲۷۰ مورخ ۱۳۹۱/۰۱/۳۱ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) در حسابها منظور شده است.

اما با نگاهی دقیق‌تر می‌توان پی برد که این افزایش عمدتاً ناشی از رشد حجم سپرده‌های سرمایه‌گذاری جذب شده بوده، در حالی که نرخ جذب این منابع کاهش یافته است که از کارآمدی بانک در جذب سپرده‌ها با هزینه کمتر حکایت دارد (کاهش نرخ سود سپرده‌های ریالی از ۱۰/۵۱ درصد به ۱۰/۳۷ درصد).

همچنین با توجه به محاسبات بانکداری اسلامی، در پایان سال ۱۳۹۹ بانک خاورمیانه ۲۸,۹۴۵ میلیون ریال کسر پرداخت به صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری دارد.

۳-۱۱. نرخ بازده دارایی‌ها و بدهی‌ها و مطابقت آن با صورت سود و زیان

جدول ۲۳. نرخ بازده دارایی‌ها و بدهی‌ها و مطابقت آن با صورت سود و زیان - ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۹						
شرح	متوسط مانده (ماهانه)	درصد از کل	نرخ بازده پیش‌بینی شده (درصد)	نرخ بازده موزون شده (درصد)	بازده پیش‌بینی شده ماهانه	بازده واقعی
موجودی نقد	۲,۳۱۳,۹۵۷	۰/۷۴	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
وجه نقد	۲,۳۱۳,۹۵۷	۶/۶۶	۰/۰۰	۰/۰۰	۵,۷۴۲	۵,۷۴۲
سپرده‌های دیداری محدود نشده	۶۵۰	۰/۰۰	۱۰/۳۰	۱۱/۱۱	۶۷	۷۲
سپرده‌های مدت‌دار محدود نشده-ریال	۳۷,۴۱۶	۰/۰۱	۲/۲۰	۲/۵۵	۸۲۳	۹۵۲
سپرده‌های مدت‌دار محدود نشده-ارز	-	-	-	-	-	-
کسر می‌شود: موجودی امانی سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری	-	-	-	-	-	-
مطالبات از بانک‌ها و موسسات اعتباری	۱۱,۴۱۳,۶۲۲	۳/۶۶	۰/۰۰	۰/۱۳	-	۱۴,۵۲۵
سپرده‌های دیداری	۳۰,۳۷۸	۰/۰۱	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سپرده‌های مدت‌دار	۱۹,۲۵۶,۸۶۳	۶/۱۷	۱۶/۱۴	۱۵/۰۶	۳,۱۰۸,۲۰۵	۲,۹۰۰,۸۲۹
سپرده بین بانکی اعطایی	-	-	-	-	-	-
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی	۱۱۲,۱۴۷,۶۲۵	۳۵/۹۶	۱۷/۸۰	۱۷/۵۱	۱۹,۹۶۲,۲۷۷	۱۹,۶۳۳,۷۹۴
تسهیلات ریالی	۶۶,۲۱۴,۲۷۶	۲۱/۲۳	۷/۰۰	۷/۶۴	۴,۶۳۴,۹۹۹	۵,۰۵۸,۹۶۳
تسهیلات ارزی	۱,۱۶۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۸۲۲,۳۱۵	۰/۲۶	۱۶۷/۵۰	۱۷۱/۸۰	۱,۳۷۷,۳۷۷	۱,۴۱۲,۷۶۷
سرمایه‌گذاری جاری در سهام سریع‌المعامله در بازار	۴۶,۳۶۱,۶۳۱	۱۴/۸۷	۱۷/۵۰	۱۷/۳۹	۸,۱۱۳,۲۸۵	۸,۰۶۲,۳۳۹
سرمایه‌گذاری بلند مدت در سایر سهام	۷,۰۸۱,۸۳۴	۲/۲۷	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
اوراق مشارکت	۵,۱۵۶,۲۵۶	۱/۶۵	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سایر حساب‌های دریافتی	۱۸,۵۱۱,۹۴۰	۵/۹۴	۱/۰۰	۱/۰۰	۱۸۵,۱۶۲	۱۸۲,۹۹۹
دارایی‌های ثابت	۱,۷۶۰,۰۰۶	۰/۵۶	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سپرده قانونی	۳۱۱,۸۸۴,۰۷۹	۱۰۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سایر دارایی‌ها	-	-	-	-	-	-
جمع دارایی‌ها	۳۱۱,۸۸۴,۰۷۹	۱۰۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری	۵,۹۲۴,۷۱۰	۱/۹۰	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سپرده دیداری	-	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سپرده مدت‌دار	۵۸,۴۵۸,۳۲۳	۱۸/۷۴	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سپرده‌های مشتریان	۲۳۲,۵۱۹	۰/۰۷	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سود سهام پرداختی	۱,۸۵۰,۷۶۰	۰/۵۹	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
ذخیره مالیات عملکرد	۴,۴۵۷,۵۹۹	۱/۴۳	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
ذخیره و سایر بدهی‌ها	۴,۱۱۲,۷۵۲	۱/۳۲	-۳/۲۰	-۳/۳۵	(۱۳۱,۶۰۸)	(۱۳۷,۶۳۰)
تسهیلات دریافتی از صندوق توسعه ملی	۲۲۵,۸۴۶	۰/۰۷	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
ذخیره مزایای پایان خدمت و تعهدات بازنشستگی کارکنان	۱۴۲,۰۱۱,۹۱۰	۴۵/۵۳	-۱۲/۷۶	-۱۲/۶۷	(۱۸,۱۱۵,۸۳۵)	(۱۷,۹۹۷,۲۶۰)
سپرده‌های مدت‌دار	۵,۰۲۷,۲۰۸	۱/۶۱	-۱۹/۱۵	-۱۹/۶۷	(۹۶۲,۸۰۱)	(۹۸۹,۰۴۵)
سپرده‌های بین بانکی	۵۶,۳۶۰,۴۵۶	۱۸/۰۷	-۶/۰۰	-۶/۰۰	(۳,۳۸۱,۶۲۷)	(۳,۲۶۶,۴۰۸)
سپرده‌های مدت‌دار ارزی	۱,۳۴۵,۹۱۶	۰/۴۳	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سود پرداختی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار	۲۸۰,۰۰۸,۰۰۱	۸۹/۷۸	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
جمع بدهی‌ها و حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری	۱,۰۹۴,۵۷۵	۰/۳۵	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
استهلاک انباشته	۳,۴۰۱,۶۰۰	۱/۰۹	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	۴,۴۹۶,۱۷۴	۱/۴۴	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
جمع ذخایر	۱۲,۹۱۶,۶۶۷	۴/۱۴	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سرمایه	۸۳۳,۳۳۳	۰/۲۷	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
افزایش سرمایه در جریان	۴,۴۷۱,۶۲۹	۱/۴۳	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
اندوخته قانونی	۹,۱۵۸,۲۷۵	۲/۹۴	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
سود انباشته، سایر اندوخته‌ها و تفاوت تسعیر ارز	۲۷,۳۷۹,۹۰۴	۸/۷۸	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
جمع حقوق صاحبان سهام	۳۱۱,۸۸۴,۰۷۹	۱۰۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	-	-
بدهی‌ها، حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری و حقوق صاحبان سهام	-	-	-	-	-	-
سود خالص قبل از درآمدهای کارمزدی، هزینه‌های اداری و عمومی و هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول	-	-	-	-	۱۴,۸۸۲,۶۴۱	۱۴,۷۹۰,۳۲۵
خالص نرخ بازده دارایی‌ها قبل از درآمدهای کارمزدی، هزینه‌های اداری و عمومی و هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول	-	-	-	-	۴/۸	۴/۷
افزایش سرمایه در جریان	-	-	-	-	۹,۴۳۲,۷۴۵	۹,۴۳۲,۷۴۵
اندوخته قانونی	-	-	-	-	(۵,۶۲۴,۷۲۶)	(۵,۶۲۴,۷۲۶)
سود انباشته، سایر اندوخته‌ها و تفاوت تسعیر ارز	-	-	-	-	۱۸,۵۹۰,۶۶۰	۱۸,۵۹۰,۶۶۰
کسر می‌شود: سایر هزینه‌ها	-	-	-	-	-	-
سود (زیان) قبل از مالیات بر درآمد	-	-	-	-	۱۸,۵۹۰,۶۶۰	۱۸,۵۹۰,۶۶۰

۴-۱۱. شاخص‌های مالی و عملیاتی

خلاصه شاخص‌های مالی و عملیاتی بانک برای سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۹ به شرح جداول پیوست است.

جدول ۲۴. خلاصه شاخص‌های مالی - ارقام به درصد

شرح	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵
نسبت کفایت سرمایه *	۱۲/۰۸	۱۲/۷۸	۸/۹	۹/۱	۱۳/۵۴
تسهیلات اعطایی به سپرده‌ها	۷۰/۳۰	۶۷/۸۷	۷۹/۸۸	۸۶/۲۹	۸۴/۵۳
تسهیلات اعطایی به مجموع دارایی‌ها	۶۰	۵۷	۶۹	۷۱	۷۲
نسبت هزینه کل به درآمد کل	۶۵	۶۱	۶۳	۸۰	۸۰
نسبت بدهی	۹۱	۹۰	۹۰	۹۱	۹۰
نسبت بازده دارایی‌ها	۵/۴۴	۴/۹۹	۵/۴۷	۲/۸۹	۳/۴۸
نسبت بازده سرمایه	۱۳۳/۰۱	۱۰۱/۷۴	۹۸/۴۲	۴۹/۰۸	۵۰/۴۲
نسبت کل سپرده‌ها به سرمایه - مرتبه	۲۲/۱۹	۱۷/۴۲	۱۶/۵۵	۱۳/۰۱	۱۵/۷۰
هزینه سود سپرده‌ها به سود دریافتی از محل تسهیلات و سپرده‌گذاری	۶۲	۵۷	۶۴	۷۳	۷۳
هزینه سود سپرده‌ها به سپرده‌ها - ریالی	۱۰/۳۷	۱۰/۵۱	۱۲/۰۳	۱۴/۳۳	۱۵/۳۶
سود دریافتی به تسهیلات - ریالی	۱۸/۴۶	۱۸/۸۸	۱۹/۷۶	۲۰/۶۶	۲۳/۳۵
هزینه سود سپرده‌ها به کل هزینه‌ها	۷۴	۷۴	۷۹	۸۱	۸۱
سود تسهیلات به کل درآمدها	۵۳	۵۶	۶۵	۷۳	۷۷
نسبت تسهیلات غیرجاری (NPL)	۱/۳۱	۲/۷۱	۶/۹۸	۴/۴۵	۴/۲۶
هزینه استهلاک به کل هزینه‌ها	۱/۳۶	۱/۲۱	۱/۳۴	۱/۹۳	۲/۲۳
سهم هزینه‌های پرسنلی از کل هزینه‌ها	۷	۸	۶	۴	۴
سهم هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول از کل هزینه‌ها	۷	۳	۴	۶	۷

* افزایش نسبت کفایت سرمایه در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به دلیل انجام محاسبات طبق بخشنامه جدید شماره ۹۸/۴۳۶۷۵۸ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۷ و کاهش نسبت کفایت سرمایه در سال مالی ۱۳۹۷ به دلیل انجام محاسبات طبق بخشنامه شماره ۹۷/۳۱۴۳۴ مورخ ۹۷/۰۲/۰۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران است.

جدول ۲۵. خلاصه شاخص‌های عملیاتی - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵
درآمد به ازای هر شعبه (بر اساس متوسط تعداد شعب)	۲,۹۳۷,۱۰۵	۱,۳۴۷,۶۰۴	۱,۰۴۸,۱۹۳	۷۸۰,۶۴۳	۷۰۰,۹۸۱
سود خالص به ازای هر شعبه (بر اساس متوسط تعداد شعب)	۱,۰۳۹,۱۶۹	۵۲۴,۱۰۱	۳۸۷,۷۱۵	۱۵۳,۳۷۹	۱۳۹,۰۷۹
نسبت سپرده به ازای هر شعبه (بر اساس متوسط تعداد شعب)	۲۰,۸۰۵,۶۰۹	۱۰,۵۵۹,۹۴۷	۷,۰۲۰,۶۰۴	۴,۸۸۰,۱۷۷	۴,۳۲۹,۷۷۹
نسبت تسهیلات به ازای هر شعبه (بر اساس متوسط تعداد شعب)	۱۴,۶۲۶,۸۷۸	۷,۱۶۶,۶۹۲	۵,۶۰۸,۱۳۷	۴,۲۱۱,۱۵۶	۳,۶۵۹,۸۷۰
نسبت درآمد کل به تعداد کارکنان (بر اساس متوسط تعداد کارکنان)	۸۷,۶۷۵	۴۸,۸۶۹	۴۴,۵۷۵	۳۴,۵۹۹	۳۰,۰۷۲
نسبت سود خالص به تعداد کارکنان (بر اساس متوسط تعداد کارکنان)	۳۱,۰۲۰	۱۹,۰۰۶	۱۶,۴۸۸	۶,۷۹۸	۵,۹۶۶
نسبت سپرده‌ها به تعداد کارکنان (بر اساس متوسط تعداد کارکنان)	۶۲۱,۰۶۳	۳۸۲,۹۴۳	۲۹۸,۵۵۷	۲۱۶,۲۹۶	۱۸۵,۷۴۵
نسبت تسهیلات به تعداد کارکنان (بر اساس متوسط تعداد کارکنان)	۴۳۶,۶۲۳	۲۵۹,۸۹۱	۲۳۸,۴۹۰	۱۸۶,۶۴۴	۱۵۷,۰۰۶

۵-۱۱. سپرده‌ها

خلاصه عملکرد بانک در حوزه جذب سپرده مشتریان در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۳۹۸ به شرح جداول ذیل است.

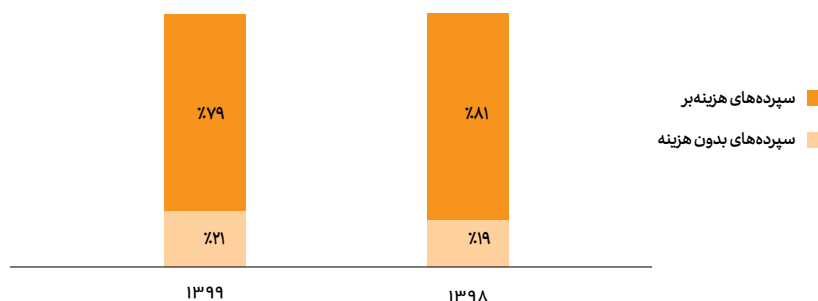
جدول ۲۶. گزارش تجهیز منابع ریالی مشتریان - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹	
	تعداد سپرده	مبلغ سپرده	درصد از کل	تعداد سپرده
سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی	۵۸,۰۳۰	۶۵,۲۵۱,۸۱۸	۳۱	۴۷,۶۸۸
سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه	۹	۳۷,۵۸۷	۰	-
سپرده و گواهی سپرده عام یک‌ساله	۴,۳۳۲	۱۰۳,۹۶۴,۹۹۷	۴۹	۴۲,۸۱۴,۴۴۸
سپرده سرمایه‌گذاری بلند مدت دوساله	۲۳۰	۲۵۸,۷۰۵	۰	-
سپرده قرض‌الحسنه جاری	۹,۸۳۴	۳۸,۷۳۱,۴۷۴	۱۸	۹,۲۳۵
سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌ها		۴,۵۴۸,۸۳۸	۲	۲,۷۴۵,۴۳۵
پیش‌دریافت اعتبار اسنادی		۶,۶۲۷	۰	۲۹۰,۳۳۶
سایر		۵۰۸,۸۹۰	۰	۲۷۵,۵۵۲
جمع	۷۲,۴۳۵	۲۱۳,۳۰۸,۹۳۶	۱۰۰	۱۰۵,۶۴۵,۲۹۲

جدول ۲۷. گزارش تجهیز منابع ارزی مشتریان - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹	
	تعداد سپرده	مبلغ سپرده	درصد از کل	تعداد سپرده
سپرده قرض‌الحسنه جاری و پس‌انداز ارزی	۱,۶۷۶	۳۷,۳۴۸,۷۵۵	۳۱	۱۵۹۲
سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت ویژه ارزی	۴۶	۱,۹۸۱,۶۱۶	۲	۵۲
سپرده سرمایه‌گذاری بلندمدت ارزی	۳۰۳	۷۷,۳۶۱,۲۷۲	۶۵	۳۸۲
سپرده نقدی ارزی ضمانت‌نامه‌ها		۳۳۱,۹۶۸	۰	۱۸۷,۰۰۵
پیش‌دریافت ارزی اعتبارات اسنادی		۱۰۸,۷۱۰	۰	۷۹,۲۴۴
سایر		۲,۴۴۸,۴۸۲	۲	۲,۴۱۳,۷۸۰
جمع	۲,۰۲۵	۱۱۹,۵۸۰,۸۰۳	۱۰۰	۶۸,۵۹۳,۸۲۸

نمودار ۹. ترکیب سپرده‌های هزینه‌بر و بدون هزینه در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰

جدول ۲۸. بررسی نوسانات هزینه سود پرداختی به سپرده‌های ریالی مشتریان بر اساس حجم و نرخ - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
متوسط مانده سپرده‌ها - روزانه	۱۷۳,۵۶۱,۴۱۲	۸۰,۰۳۰,۴۸۷
نرخ موزون شده سود سپرده‌ها (پیش از کسر سپرده قانونی)	%۱۰/۳۷	%۱۰/۵۱
هزینه سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری	۱۷,۹۹۷,۲۶۲	۸,۴۰۹,۶۴۹
افزایش (کاهش) هزینه سود سپرده‌ها	۹,۵۸۷,۶۱۳	۱,۳۷۵,۵۶۰
افزایش (کاهش) سود پرداختی سپرده‌ها ناشی از حجم	۹,۸۳۰,۱۰۰	۲,۵۹۲,۶۹۰
درصد افزایش (کاهش) ناشی از حجم	%۱۰۲/۵	%۱۸۸/۰
افزایش (کاهش) سود پرداختی سپرده‌ها ناشی از نرخ	(۲۴۲,۹۸۶)	(۱,۲۱۷,۱۳۰)
درصد افزایش (کاهش) ناشی از نرخ	(%۲/۵)	%۸۸/۰

۶-۱۱. تسهیلات

خلاصه عملکرد بانک در حوزه تسهیلات اعطایی به مشتریان طی دوره مورد گزارش به شرح جدول ذیل است.

جدول ۲۹. بررسی نوسانات درآمد تسهیلات اعطای ریالی به مشتریان بر اساس حجم و نرخ - ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
متوسط مانده تسهیلات اعطایی - روزانه	۱۰۸,۰۳۳,۲۷۲	۵۸,۰۵۴,۹۸۷
متوسط مانده تسهیلات اعطایی درآمد زا - روزانه	۱۰۵,۲۷۳,۷۷۸	۵۳,۹۵۹,۴۱۶
سود تسهیلات اعطایی به مشتریان	۱۹,۴۳۵,۹۵۲	۱۰,۱۸۸,۶۰۴
متوسط نرخ سود تسهیلات اعطایی درآمدزا	%۱۸/۴۶	%۱۸/۸۸
افزایش درآمد سود تسهیلات اعطایی	۹,۲۴۷,۳۴۸	۱,۱۹۱,۰۱۶
افزایش (کاهش) سود تسهیلات اعطایی ناشی از حجم	۹,۶۸۹,۱۶۵	۱,۵۹۲,۸۴۱
درصد افزایش (کاهش) ناشی از حجم	%۱۰۵	%۱۳۴
افزایش (کاهش) سود تسهیلات اعطایی ناشی از نرخ	(۴۴۱,۸۱۷)	(۴۰۱,۸۲۵)
درصد افزایش (کاهش) ناشی از نرخ	(%۵)	(%۳۴)

۱۲. سرمایه‌گذاری‌های بانک

خلاصه نتیجه سرمایه‌گذاری در سهام سریع‌المعامله در بازار و سرمایه‌گذاری‌های مستقیم در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ به شرح جداول ذیل است.

۱-۱۲. سهام سریع‌المعامله در بازار

جدول ۳. سرمایه‌گذاری در سهام سریع‌المعامله در بازار - ارقام به میلیون ریال

شرح	قیمت تمام شده	ارزش جاری	سود تقسیم شده	سود (زیان) حاصل از خرید و فروش
شرکت سهامی بیمه زندگی خاورمیانه	۲۴۰,۰۰۰	۱,۶۶۷,۰۴۰	۲۶,۴۰۰	-

۲-۱۲. سرمایه‌گذاری مستقیم

جدول ۳۱. سرمایه‌گذاری‌های مستقیم - ارقام به میلیون ریال

شرح	تعداد کل سهام	درصد سرمایه پرداخت شده	درصد سهم بانک	قیمت تمام شده
شرکت داده پردازان سیمای آفتاب	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۳۵	۱۰۰	۱۰,۵۰۰
شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۷۵	۱۲۷,۴۰۳
شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه	۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۲۴۷,۹۹۹
ساز و کار ویژه تجارت و تأمین مالی ایران و اروپا	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰	۱۱	۲,۲۰۰
صندوق سرمایه‌گذاری اختصاصی بازارگردانی مفید	۵۹,۱۵۶,۳۵۱			۵۴۳,۱۹۱

■ شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب

شرکت داده‌پردازان سیمای آفتاب (سهامی خاص) با سرمایه ۳۰ میلیارد ریال در تاریخ ۱۳۹۱/۱۱/۱۷ و با هدف خریداری نرم‌افزار جامع بانکداری از یک شرکت خارجی و پیاده‌سازی آن شروع به فعالیت کرده است.

ارائه خدمات تخصصی و مشاوره‌ای و اجرای پروژه در زمینه‌های کامپیوتری، شبکه و الکترونیکی، مکانیزاسیون و اتوماسیون شامل تحلیل و تولید، بهینه‌سازی، پیاده‌سازی سیستم‌های عملیاتی، مدیریتی و خدماتی، تحلیل، طراحی، منطبق‌سازی، ساخت، تأمین، پیاده‌سازی و راهبری سیستم‌های نرم‌افزاری از اهم فعالیت‌های این شرکت‌اند.

■ شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه

این شرکت در سال ۱۳۷۴ با نام کارگزاری سهام پویا تأسیس و در سال ۱۳۹۲ به شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه تغییر نام داد. خدمات کارگزاری معامله‌گری و بازارگردانی، خدمات مالی و مشاوره‌ای از اهم فعالیت‌های این شرکت‌اند.

■ شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه

شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه (سهامی خاص) در تاریخ ۱۳۹۳/۱۱/۱۳ به ثبت رسید. خرید و فروش نقدی ارز، مسکوک

شرکت در تاریخ ۱۳۹۵/۱۰/۲۵ تأسیس گردید و با سرمایه یک هزار و دو بیست میلیارد ریالی، به ارائه کلیه خدمات بیمه‌ای در بخش بیمه‌های زندگی می‌پردازد.

طلای ضرب شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و انجام عملیات مربوط به حواله‌های ارزی از طریق بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی مجاز داخلی و ارائه خدمات ارزی برون‌مرزی از طریق کارگزاران در چارچوب قوانین و مقررات ارزی از اهم فعالیت‌های تعریف شده برای این شرکت اند.

■ شرکت سهامی بیمه زندگی خاورمیانه

درخواست تأسیس شرکت بیمه زندگی خاورمیانه در شهریورماه ۱۳۹۱ به تأیید شورای عالی بیمه رسیده است و پذیره‌نویسی شرکت نیز در اسفند ماه ۱۳۹۴ از طریق بازار سوم فرابورس انجام شده است. این

۳

گزارش حسابرس مستقل و صورت‌های مالی

بخش سوم

بیات رایان

(مؤسسه حسابرسی)

عضو جامعه حسابداران رسمی ایران

خیابان بخارست، کوچه پژوهشگاه دوم،

شماره ۲۲، طبقه دوم، تهران ۱۵۱۴۶۱۳۹۱۵

شماره ثبت: ۱۹۱۰

تلفن: ۸۸۵۰۴۵۸۶-۸

فاکس: ۸۸۱۷۰۲۷۹

پست الکترونیک: Bayatrayan@Bayatrayan.com

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۴/۰۶

شماره: ۱۴۰۰-۰۵۴

گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی**به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام****بانک خاورمیانه (سهامی عام)****گزارش نسبت به صورتهای مالی****مقدمه**

۱- صورتهای مالی تلفیقی گروه و بانک خاورمیانه (سهامی عام) - ("بانک") شامل ترازنامه‌ها به تاریخ ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹ و صورتهای سود و زیان، تغییرات در حقوق صاحبان سهام و جریان وجوه نقد برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور و یادداشتهای توضیحی ۱ الی ۵۴ پیوست توسط این مؤسسه، حسابرسی شده است.

مسئولیت هیئت مدیره در قبال صورتهای مالی

۲- مسئولیت تهیه صورتهای مالی یاد شده طبق استانداردهای حسابداری، با هیئت مدیره بانک است. این مسئولیت شامل طراحی، اعمال و حفظ کنترل‌های داخلی مربوط به تهیه صورتهای مالی است به گونه‌ای که این صورتهای، عاری از تحریف با اهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه باشد.

مسئولیت حسابرس و بازرس قانونی

۳- مسئولیت این مؤسسه، اظهارنظر نسبت به صورتهای مالی یاد شده براساس حسابرسی انجام شده طبق استانداردهای حسابرسی است. استانداردهای مزبور ایجاب می‌کند این مؤسسه الزامات آیین رفتار حرفه‌ای را رعایت و حسابرسی را به گونه‌ای برنامه‌ریزی و اجرا کند که از نبود تحریف با اهمیت در صورتهای مالی، اطمینان معقول کسب شود.

حسابرسی شامل اجرای روشهایی برای کسب شواهد حسابرسی درباره مبالغ و دیگر اطلاعات افشا شده در صورتهای مالی است. انتخاب روشهای حسابرسی، به قضاوت حسابرس، از جمله ارزیابی خطرهای تحریف با اهمیت ناشی از تقلب یا اشتباه در صورت‌های مالی، بستگی دارد. برای ارزیابی این خطرها، کنترل‌های داخلی مربوط به تهیه و ارائه صورتهای مالی به منظور طراحی روشهای حسابرسی مناسب شرایط موجود، و نه به قصد اظهارنظر نسبت به اثربخشی کنترل‌های داخلی واحد تجاری، بررسی می‌شود. حسابرسی همچنین شامل ارزیابی مناسب بودن رویه‌های حسابداری استفاده شده و معقول بودن برآوردهای حسابداری انجام شده توسط هیئت مدیره و نیز ارزیابی کلیت ارائه صورتهای مالی است. این مؤسسه اعتقاد دارد که شواهد حسابرسی کسب شده، برای اظهارنظر مشروط نسبت به صورتهای مالی، کافی و مناسب است.

گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی - ادامه
بانک خاورمیانه (سهامی عام)

همچنین این مؤسسه به عنوان بازرس قانونی مسئولیت دارد موارد عدم رعایت الزامات قانونی مقرر در اصلاحیه قانون تجارت ("قانون تجارت") و مفاد اساسنامه بانک و سایر موارد لازم را به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام گزارش کند.

میانی اظهار نظر مشروط

۴- همانطوریکه در یادداشت توضیحی ۱-۱۱-۷ صورتهای مالی پیوست منعکس گردیده، در تاریخ ترازنامه ارقام پولی ارزی مرتبط با کالاهای مشمول فهرست گروه یک (کالاهای اساسی) با نرخ ارز رسمی اعلام شده توسط بانک مرکزی و سایر اقلام پولی مطابق با نرخ ارز اعلام شده طی بخشنامه ۰۰/۳۷۸۷۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۱۱ بانک مرکزی (هر یورو ۱۹۰,۰۰۰ ریال، هر دلار ۱۵۹,۰۰۰ ریال و سایر اسعار بر مبنای نرخ برابری آن) تسعیر شده اند. همچنین اقلامی که در طی سال مورد گزارش با نرخ هایی بالاتر از نرخ های فوق الذکر در دفاتر ایجاد شده اند، بر اساس همان نرخ زمان ایجاد و شناسایی، تسعیر گردیده اند. از این بابت مبلغ ۴,۲۶۹ میلیارد ریال نتیجه حاصل از مبادلات و معاملات ارزی در حساب سود و زیان و نیز مبلغ ۱,۵۷۹ میلیارد ریال از بابت تسعیر داراییها و بدهی های ناشی از عملیات خارجی، طبق استاندارد های حسابداری، در سرفصل تفاوت تسعیر ارز در طبقه حقوق صاحبان سهام شناسایی شده است.

در خصوص نرخ ارز استفاده شده از بابت موارد فوق، طبق الزامات استاندارد حسابداری شماره ۱۶ با عنوان "آثار تغییر در نرخ ارز"، در صورت وجود نرخ های متعدد برای یک ارز، از نرخ برای تسعیر استفاده می شود که جریانهای نقدی آتی ناشی از معامله یا مانده حساب مربوط، بر حسب آن تسویه می شود. با توجه به شرایط نرخ ارز در تاریخ ترازنامه که بالاتر از نرخهای مورد استفاده می باشد، آثار تفاوت تسعیر به نرخ های در دسترس بیشتر از مبالغ گزارش شده فوق خواهد گردید.

با عنایت به توضیحات فوق، تعدیل صورتهای مالی از این بابت ضروری است، لیکن با توجه به تعدد منابع ارزی و نرخهای ارز مربوط و در نتیجه مشخص نبودن نرخ ارز در دسترس بصورت قابل اتکا، تعیین میزان تعدیلات لازم در حال حاضر برای این مؤسسه میسر نمی باشد.

۵- صورتهای مالی سال مورد گزارش طبق نمونه ابلاغی بانک مرکزی ج.ا.ا تهیه شده و در برخی موارد از جمله عناوین صحیح صورت وضعیت مالی، تغییرات در حقوق مالکانه، صورت جریانهای نقدی، انعکاس تعدیلات سنواتی در صورت سود و زیان جامع و ارائه صورت جریانهای نقدی حاصل از فعالیت های عملیاتی در انطباق کامل با استانداردهای حسابداری نمی باشد.

اظهار نظر مشروط

۶- بنظر این مؤسسه، به استثنای آثار موارد مندرج در بندهای ۴ و ۵ فوق، صورتهای مالی یاد شده، وضعیت مالی گروه و بانک خاورمیانه (سهامی عام) در تاریخ ۳۰ اسفند ۱۳۹۹ و عملکرد مالی و جریانهای نقدی گروه و بانک را برای سال مالی منتهی به تاریخ مزبور، از تمام جنبه های با اهمیت، طبق استانداردهای حسابداری، به نحو مطلوب نشان میدهد.

گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی - ادامه
بانک خاورمیانه (سهامی عام)

تاکید بر مطلب خاص

۷- وضعیت مالیاتی بانک در یادداشت توضیحی ۲۲ صورتهای مالی پیوست توضیح داده شده است. همانطور که در یادداشت مزبور درج شده، مازاد مالیات‌های مطالبه شده عمدتاً مربوط به تخصیص بخشی از هزینه سود سپرده‌های پرداختی به سپرده‌گذاران به درآمد‌های معاف، برگشت برخی از هزینه‌های جاری، عدم پذیرش سود سپرده‌های پرداختی مازاد بر نرخ‌های سود علی‌الحساب ابلاغی بانک مرکزی ج.ا.ا و همچنین محاسبه تسعیر اقلام پولی به نرخ‌های مندرج در سامانه نیما می‌باشد. بانک نسبت به برگ‌های تشخیص صادره جهت سالهای ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ اعتراض نموده و موضوع در حال حاضر در مراجع حل اختلاف مالیاتی در جریان رسیدگی می‌باشد. همچنین این موضوع از طریق کانون بانکها و موسسات اعتباری خصوصی با مراجع مختلف قانونی از جمله بانک مرکزی ج.ا.ا در حال پیگیری می‌باشد. ضمناً مالیات بر درآمد سال مالی مورد گزارش بر اساس سود ابرازی و کسر معافیت‌های قانونی محاسبه و در حسابها منظور شده که تا کنون مورد رسیدگی قرار نگرفته است.

از بابت موارد مطالبه شده توسط اداره امور مالیاتی، ذخیره احتیاطی لازم طبق برآورد مدیریت در حسابها منظور شده است، لیکن تعیین مبلغ قطعی بدهی‌های مالیاتی بانک از بابت سالهای مالی مذکور موکول به تکمیل رسیدگی‌ها و اظهار نظر قطعی توسط مراجع ذیربط می‌باشد.

اظهار نظر این موسسه بر اثر مفاد بند فوق مشروط نشده است.

سایر بندهای توضیحی

۸- صورت‌های مالی سال مالی قبل توسط موسسه دیگری مورد حسابرسی قرار گرفته که گزارش آن موسسه حاوی اظهار نظر مشروط بوده و در تاریخ ۲۶ خرداد ۱۳۹۹ صادر شده است.

گزارش در مورد سایر اطلاعات

۹- مسئولیت "سایر اطلاعات" با هیأت مدیره شرکت است. "سایر اطلاعات" شامل اطلاعات موجود در گزارش تفسیری مدیریت است. نتیجه گیری این موسسه نسبت به صورت‌های مالی، در برگیرنده اظهار نظر نسبت به "سایر اطلاعات" نیست و نسبت به آن هیچ نوع اطمینانی اظهار نمی‌شود.

در ارتباط با حسابرسی صورت‌های مالی مسئولیت این موسسه مطالعه "سایر اطلاعات" به منظور شناسایی مغایرت‌های با اهمیت آن با صورت‌های مالی یا با اطلاعات کسب شده در فرآیند حسابرسی و یا تحریف‌های با اهمیت است. در صورتیکه این موسسه به این نتیجه برسد که تحریف با اهمیتی در "سایر اطلاعات" وجود دارد باید این موضوع را گزارش کند.

نظر به موارد مندرج در مبانی اظهار نظر مشروط، این موسسه به این نتیجه رسیده که "سایر اطلاعات" حاوی تحریف‌های با اهمیت به شرح بند های ۴ و ۵ فوق می‌باشد.

گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی - ادامه
بانک خاورمیانه (سهامی عام)

گزارش در مورد سایر الزامات قانونی و مقرراتی

گزارش در مورد سایر وظایف بازرس قانونی

۱۰- مفاد تبصره ۱ ماده ۷ اساسنامه در خصوص تملک سهام بانک توسط اشخاص تحت مدیریت دولت، در برخی موارد رعایت نشده است. لازم به توضیح است که خرید سهام بانک توسط سهامداران خارج از کنترل مدیریت بانک می باشد.

۱۱- معاملات مندرج در یادداشت توضیحی ۳-۵۰ صورتهای مالی پیوست بعنوان کلیه معاملات مشمول ماده ۱۲۹ قانون تجارت که طی دوره مورد گزارش انجام شده و توسط هیئت مدیره به اطلاع این موسسه رسیده، مورد بررسی قرار گرفته است. در مورد معاملات مذکور، مفاد ماده فوق مبنی بر کسب مجوز از هیئت مدیره و عدم شرکت مدیر ذینفع در رأی گیری رعایت شده است. نظر این مؤسسه به شواهدی حاکی از اینکه معاملات مزبور با شرایط مناسب تجاری و در روال عادی عملیات بانک انجام نگرفته باشد، جلب نگردیده است.

۱۲- گزارش هیئت مدیره درباره فعالیت و وضع عمومی بانک، موضوع ماده ۲۳۲ قانون تجارت، که بمنظور ارائه به مجمع عمومی عادی صاحبان سهام تنظیم گردیده مورد بررسی این موسسه قرار گرفته است. با توجه به رسیدگیهای انجام شده، نظر این موسسه به مواردی که حاکی از عدم انطباق اطلاعات مندرج در گزارش مذکور با دفاتر و اسناد و مدارک ارائه شده از جانب هیئت مدیره باشد، جلب نگردید.

گزارش در مورد سایر مسئولیت های قانونی و مقرراتی حسابرس

۱۳- موارد عدم رعایت الزامات مقرر در قانون پولی و بانکی و نیز بخشنامه ها و مصوبات لازم الاجرا در نظام بانکی به صورت جداگانه به بانک مرکزی ارسال گردیده است.

۱۴- در ارتباط با مفاد "آیین نامه میزان و نحوه دریافت حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده ها"، فرایند محاسبه حق عضویت سال ۱۳۹۹ صندوق ضمانت سپرده ها طبق آیین نامه مزبور توسط این موسسه مورد بررسی قرار گرفته است. نظر این موسسه به مورد با اهمیتی که حاکی از عدم رعایت مفاد آیین نامه فوق باشد جلب نگردیده است.

۱۵- در خصوص رعایت قوانین و مقررات سازمان بورس و اوراق بهادار ("سازمان") موارد زیر را به استحضار می رساند:

۱۵-۱- مفاد مواد ۱۰ "دستورالعمل اجرایی افشای اطلاعات شرکت های ثبت شده نزد سازمان" در خصوص ارائه صورتجلسه مجمع عمومی عادی صاحبان سهام مورخ ۱۳۹۹/۰۴/۲۵ حداکثر ظرف مدت ۱۰ روز پس از تاریخ مجمع به مرجع ثبت شرکتها با توجه به زمانبر بودن فرایند تصویب صورتجلسه مجمع توسط مراجع نظارتی رعایت نشده است.

گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی - ادامه
بانک خاورمیانه (سهامی عام)

۱۵-۲- مفاد بند ۳ ماده ۱۰ "دستورالعمل پذیرش اوراق بهادار در بورس اوراق بهادار تهران"، در خصوص نسبت حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها که بر اساس آخرین صورت مالی حسابرسی شده می‌بایست حداقل ۱۵ درصد باشد. نسبت مزبور در تاریخ ترازنامه معادل ۹/۴ درصد بوده است.

۱۶- مفاد تبصره ۶ ماده ۴ و برخی مفاد مواد ۱۶ و ۴۲ "دستورالعمل حاکمیت شرکتی" شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در خصوص تصدی اعضای هیات مدیره همزمان در بیش از ۳ شرکت بعنوان عضو غیر موظف هیات مدیره (در خصوص یکی از اعضای هیات مدیره) و افشای برخی اطلاعات اعضای هیات مدیره و مدیر عامل، کمیته تخصصی هیات مدیره و اعضای آنها در یک یادداشت جداگانه در گزارش تفسیری مدیریت و در پایگاه اینترنتی بانک رعایت نشده است.

۱۷- در اجرای ابلاغیه چک لیست کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی مصوب سازمان بورس و اوراق بهادار، چک لیست مزبور مورد ارزیابی این موسسه قرار گرفته است. در این خصوص این موسسه به مورد بااهمیتی که حاکی از عدم رعایت کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی باشد برخورد نکرده است.

۱۸- در اجرای ماده ۳۳ دستورالعمل اجرایی مبارزه با پولشویی توسط حساب‌رسان، رعایت مفاد قانون مزبور و آیین نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی مرتبط، در چارچوب چک لیستهای ابلاغی مرجع ذیربط و استاندارد‌های حسابرسی، توسط این موسسه مورد بررسی قرار گرفته است. در این خصوص این موسسه به موارد با اهمیت دیگری حاکی از عدم رعایت قوانین و مقررات یاد شده طبق چک لیست‌های ابلاغی، برخورد نکرده است.

تهران - بتاریخ ۰۶ تیر ۱۴۰۰

موسسه بیات رایان - حسابداران رسمی

عبدالحمید رهبری
 کد عضویت ۸۰۰۳۵۴

محمود عبدلی
 کد عضویت ۹۵۲۲۳۴

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)
ترازنامه تلفیقی
در تاریخ ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

رقم به میلیون ریال	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	یادداشت	بدهی ها و حقوق صاحبان سهام	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	یادداشت	دارایی ها
				بدهی ها				دارایی ها
				بدهی به بانکها و سایر موسسات اعتباری	۲۴,۸۸۲,۳۵۶	۴۸,۳۶۱,۳۸۰	۹	موجودی نقد
۱,۵۴۷,۲۹۰	۱۳۰,۲۰۴,۹۷۷			سپرده های مشتریان	۱۸,۷۴۹,۰۲۵	۴۲,۲۷۹,۹۹۷	۱۰	مطالبات از بانکها و سایر موسسات اعتباری
۴۰,۳۱۲,۲۵۲	۸۲,۸۴۵,۲۲۳			سود سهام پرداختی	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۹	۲۳۹,۶۶۹,۸۹۰	۱۱	تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی
۱۹,۲۷۹	۴۷,۱۰۹			ذخیره مالیات عملکرد	۲۷۸,۰۶۱,۳۸۸	۴۹,۳۵۹,۶۳۵	۱۲	سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
۲,۰۶۹,۳۷۵	۳,۵۸۷,۹۲۲			ذخایر و سایر بدهی ها	۱,۴۳۷	۱,۸۹۳	۱۳	مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته
۱۰,۵۸۲,۴۲۹	۲۰,۵۲۶,۷۱۹			ذخیره مرزای پایان خدمت	۵,۴۸۱,۹۸۶	۴,۸۱۰,۳۹۳	۱۴	سایر حسابهای دریافتی
۱۶۷,۹۹۷	۲۴۷,۹۹۴			جمع بدهی ها قبل از حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری	۲۹۹,۴۶۷	۳,۹۳۹,۷۲۷	۱۵	دارایی های ثابت مشهود
۵۴,۶۹۸,۵۷۲	۱۲۰,۲۷۵,۴۶۴			حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری	۲۲۹,۵۵۵	۳,۰۴۴,۲۰۰	۱۶	دارایی های نامشهود
				جمع بدهی ها	۲,۱۱۱,۵۵۴	۲,۷۷۴,۶۰۵	۱۷	سپرده قانونی
۱۳۴,۸۱۵,۲۴۶	۲۵۲,۴۶۹,۶۲۸	۲۵		حقوق صاحبان سهام			۱۸	سایر دارایی ها
۱۸۹,۵۱۳,۸۱۸	۳۷۲,۷۴۵,۰۹۲			جمع حقوق صاحبان سهام				
				سرمایه				
۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۲۶		اندرخته قانونی				
۳,۴۵۹,۱۴۷	۵,۹۶۹,۱۵۲	۲۷		سایر اندوخته ها				
-	۱۲۱,۳۲۳	۲۷-۲		تفاوت تسعیر ارز				
۵۳,۲۶۸	۱,۶۳۲,۱۱۱	۲۸		سود انباشته				
۸۸,۰۶۶,۶۷۴	۱۷,۱۱۵,۴۹۸			جمع حقوق قابل انتساب به صاحبان سهام شرکت اصلی				
۲۲,۳۱۹,۰۸۹	۳۹,۸۳۸,۰۸۴			حقوق سهام داران فاقد کنترل				
۵۴,۱۰۰	۲۵۸,۸۱۲			جمع حقوق صاحبان سهام				
۲۲,۳۷۳,۱۸۹	۴۰,۰۹۶,۸۹۶			جمع بدهی ها و حقوق صاحبان سهام				
۲۱۱,۸۸۷,۰۰۷	۴۱۲,۸۴۱,۹۸۸			تعمهات بانک بابت اعتبار اسنادی	۲۱۱,۸۸۷,۰۰۷	۴۱۲,۸۴۱,۹۸۸	۴۴-۱	تعمهات مشتریان بابت اعتبار اسنادی
۵,۲۲۸,۸۸۲	۱,۱۴۳,۳۹۰	۴۴-۱		تعمهات بانک بابت ضمانت نامه های صادره	۵,۲۲۸,۸۸۲	۱,۱۴۳,۳۹۰	۴۴-۲	تعمهات مشتریان بابت ضمانت نامه های صادره
۵۴,۰۴۰,۶۰۶	۹۲,۷۵۳,۰۱۲	۴۴-۲		سایر تعهدهات بانک	۳,۳۸۲,۸۶۶	۳,۳۸۲,۸۶۶	۴۴-۳	سایر تعهدهات مشتریان
۳,۳۸۲,۸۶۶	۳,۴۵۷,۰۱۷	۴۴-۳		وجود ازاره شده و موارد مشابه	۴,۰۶۸۸	۱۰,۴۲۴,۸۴۸	۴۴-۴	طرف وجود ازاره شده و موارد مشابه
۴,۰۶۸۸	۱۰,۴۲۴,۸۴۸	۴۴-۴						

یادداشت های توضیحی همراه بخش جدایی ناپذیر صورتهای مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)
صورت سود و زیان تلفیقی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

شرح	یادداشت	سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۳۹۹	تجدید طبقه‌بندی شده سال مالی منتهی به ۲۹/۱۲/۱۳۹۸
درآمد تسهیلات اعطایی، سپرده گذاری و اوراق بدهی	۲۹	۳۵,۸۶۰,۳۰۰	۱۷,۴۴۰,۰۸۷
هزینه سود سپرده ها	۳۱	(۲۲,۳۸۲,۸۹۰)	(۱۰,۰۰۵,۶۹۴)
خالص درآمد تسهیلات و سپرده گذاری		۱۳,۴۷۷,۴۱۰	۷,۴۳۴,۳۹۳
درآمد کارمزد	۳۴	۳,۲۳۹,۰۹۵	۱,۷۴۴,۹۶۹
هزینه کارمزد	۳۵	(۲۷۵,۰۸۳)	(۱۳۲,۰۱۳)
خالص درآمد کارمزد		۲,۹۶۴,۰۱۲	۱,۶۱۲,۹۵۶
خالص سود (زیان) سرمایه‌گذاری ها	۳۰	۳۴۰,۶۶۳	۶۹,۷۰۹
خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی	۳۶	۱۰,۴۰۶,۶۷۷	۴,۰۸۷,۷۰۵
جمع درآمدهای عملیاتی		۲۷,۱۸۸,۷۶۲	۱۳,۲۰۴,۷۶۳
خالص سایر درآمدها و هزینه ها	۳۷	۵۰,۶۷۶	۱۱۷,۸۳۱
هزینه‌های اداری و عمومی	۳۸	(۳,۷۴۶,۰۹۱)	(۲,۱۹۳,۹۱۲)
هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول	۳۹	(۲,۰۹۴,۴۲۱)	(۳۹۳,۶۶۰)
هزینه‌های مالی	۴۰	(۱۹۸)	-
هزینه استهلاك	۴۱	(۴۲۳,۲۶۸)	(۱۷۲,۹۴۹)
سود قبل از مالیات بر درآمد		۲۰,۹۷۵,۴۶۰	۱۰,۵۶۲,۰۷۳
مالیات بر درآمد - سال جاری	۲۲	(۲,۲۳۶,۹۶۰)	(۱,۲۶۷,۳۹۴)
مالیات بر درآمد - سنوات قبل	۲۲	(۵۷۶,۸۸۶)	-
سود خالص		۱۸,۱۶۱,۶۱۴	۹,۲۹۴,۶۷۹
سود قابل انتساب به:			
سهام داران شرکت اصلی		۱۷,۹۸۰,۵۹۴	۹,۲۲۹,۰۹۸
سهام داران فاقد کنترل		۱۸۱,۰۲۰	۶۵,۵۸۱
		۱۸,۱۶۱,۶۱۴	۹,۲۹۴,۶۷۹
سود هر سهم (ریال)	۴۶		
سود پایه هر سهم-ریال		۱,۱۹۹	۶۱۵

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی ناپذیر صورتهای مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)
صورت سود و زیان جامع تلفیقی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	یادداشت	شرح
۹,۲۹۴,۶۷۹	۱۸,۱۶۱,۶۱۴		سود (زیان) خالص
۱۷۱,۰۳۳	۱,۵۷۸,۸۴۳	۲۸	تفاوت تسعیر ارز
۹,۴۶۵,۷۱۲	۱۹,۷۴۰,۴۵۷		سود (زیان) جامع سال مالی
(۹۸,۴۴۰)	-	۴۲	تعدیلات سنواتی
۹,۳۶۷,۲۷۲	۱۹,۷۴۰,۴۵۷		سود جامع شناسایی شده از تاریخ گزارشگری سال قبل
			سود جامع سال مالی قابل انتساب به:
۹,۴۰۰,۱۳۱	۱۹,۵۵۹,۴۳۷		سهام داران شرکت اصلی
۶۵,۵۸۱	۱۸۱,۰۲۰		سهام داران فاقد کنترل
۹,۴۶۵,۷۱۲	۱۹,۷۴۰,۴۵۷		

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی ناپذیر صورتهای مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)
صورت تغییرات در حقوق صاحبان سهام تلفیقی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۳۹۹

یادداشت	سرمایه	افزایش سرمایه در جریان	اندوخته سهام	اندوخته قانونی	سایر اندوخته‌ها	مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها	تفاوت تسعیر از عملیات خارجی	سود انباشته	سهام خزانه	جمع حقوق قابل اتیان به صاحبان سهام شرکت اصلی	حقوق سهام داران فاقد کنترل	جمع حقوق صاحبان سهام
مانده در ۱۳۹۹/۰۱/۰۱	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	-	-	۳,۴۵۹,۱۴۷	-	-	۵۳,۲۶۸	۸۸,۰۶,۶۷۴	-	۲۲,۳۱۹,۰۸۹	۵۴,۱۰۰	۲۲,۳۲۳,۱۸۹
تعدیلات ستوانی سود (زیان) خالص	-	-	-	-	-	-	-	۱۷,۹۸۰,۵۹۴	-	۱۷,۹۸۰,۵۹۴	۱۸۱,۰۲۰	۱۸۱,۱۶۱,۶۱۴
تعدیلات ستوانی سود (زیان)های جامع پس از کسر مالیات	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
تفاوت تسعیر از مالیات سایر سودهای جامع	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
جمع سودهای جامع	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
جمع سود جامع	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
افزایش سرمایه	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	-	-	-	-	-	-	(۵۰,۰۰۰,۰۰۰)	-	-	-	-
افزایش / کاهش سرمایه ثبت شده	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
افزایش سرمایه در جریان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سهام خزانه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
خرید سهام خزانه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
فروش سهام خزانه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سهام شرکت اصلی در مالکیت فرعی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
توزیع و تخصیص	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
اندوخته قانونی	-	-	-	-	-	-	-	(۲,۵۱۰,۰۰۵)	-	-	-	-
سایر اندوخته‌ها	-	-	-	-	-	-	-	(۱۶۱,۷۶۵)	-	-	-	-
سود سهمی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
سود سهام مصوب	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
جمع تغییرات اقلام حقوق صاحبان سهام طی دوره	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	-	-	۲,۵۱۰,۰۰۵	۱۲۱,۳۲۳	-	-	(۹,۶۷۱,۷۷۰)	-	(۲,۰۴۰,۴۴۲)	۲۳,۶۹۲	۲۳,۶۹۲
مانده در ۳۰/۱۲/۱۳۹۹	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	-	-	۵,۹۶۹,۱۵۲	۱۲۱,۳۲۳	-	-	۱۷,۱۱۵,۴۹۸	-	۳۹,۸۳۸,۰۸۴	۷۵۸,۸۱۲	۴۰,۰۰۹,۸۹۶

یادداشت‌های توفیقی همراه بخش جابجایی ناپذیر صورت‌های مالی است.

**بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)
صورت تغییرات در حقوق صاحبان سهام تالیفی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۳۹۹**

ارقام به میلیون ریال

ادامه

سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی	مازاد تجدید ارزیابی دارایی ها	سایر اندوخته ها	اندوخته قانونی	اندوخته صرف سهام	افزایش سرمایه در جریان	سرمایه	یادداشت
۱۴۱,۴۲۷,۹۴۶	۲۴,۱۴۷	-	۱,۴۷۴,۸۸۷	۲,۱۵۷,۱۱۷	-	-	۷,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۹۸/۱۰/۱۰ مانده در سود زیان) خالص تصدیلات سنواتی
۹,۲۹۴,۶۷۹	۶۵,۵۸۱	۹,۲۲۹,۰۹۸	-	-	-	-	-	خرید حقوق سهام داران فاقد کنترل شرکت فرعی
(۹۸,۴۴۰)	(۹۸,۴۴۰)	(۹۸,۴۴۰)	-	-	-	-	-	سایر سود (زیان)های جامع پس از کسر مالیات
(۱۷,۰۲۹)	(۱۷,۲۲۹)	۲۰۰	۲۰۰	-	-	-	-	مازاد تجدید ارزیابی دارایی ها
-	-	-	-	-	-	-	-	تفاوت تسعیر از مالیات سایر سودهای جامع
۱۷۱,۰۳۳	-	۱۷۱,۰۳۳	-	-	-	-	-	جمع سایر سودهای جامع
-	-	-	-	-	-	-	-	جمع سود جامع
۱۷۱,۰۳۳	-	۱۷۱,۰۳۳	-	-	-	-	-	افزایش سرمایه
۹,۴۶۵,۷۱۲	۶۵,۵۸۱	۹,۴۰۰,۱۳۱	۹,۲۹۰,۰۹۸	۱۷۱,۰۳۳	-	-	-	افزایش / کاهش سرمایه ثبت شده
-	-	-	-	-	-	-	-	افزایش سرمایه در جریان
۱۲,۵۰۰	۱۲,۵۰۰	-	(۱,۵۲۵,۱۱۳)	-	-	-	۳,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه خزانة خرید سهام خزانة فروش سهام خزانة سهام شرکت اصل در مالکیت فرعی
-	-	-	-	-	-	-	-	توزیع و تخمینی
-	-	-	-	-	-	-	-	اندوخته قانونی
-	-	-	-	-	-	-	-	سایر اندوخته ها
(۱,۴۳۲,۵۰۰)	(۳۲,۵۰۰)	(۱,۴۰۰,۰۰۰)	(۱,۴۰۰,۰۰۰)	-	-	-	-	سود سهام مصوب
(۱,۴۲۰,۰۰۰)	(۱۸,۳۹۹)	(۱,۴۰۱,۶۰۱)	(۴,۲۸۷,۷۴۶)	-	-	-	۲,۰۰۰,۰۰۰	جمع تغییرات اقام حقوق صاحبان سهام طی دوره
۲۲,۳۳۲,۱۸۹	۵۴,۱۰۰	۲۲,۳۱۹,۰۸۹	۸۸۰,۶,۶۷۴	۵۴,۲۶۸	-	-	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

یادداشت های توضیحی همراه بخش جداول پذیر صورت های مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام) صورت جریان وجوه نقد تلفیقی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به
۱۳۹۸/۱۲/۲۹

سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰

شرح

فعالیت‌های عملیاتی

نقد دریافتی بابت:

سود و وجه التزام تسهیلات اعطایی
سود اوراق بدهی
کارمزد
سود سپرده گذاری
سود سرمایه گذاری ها
سایر درآمدهای عملیاتی

نقد پرداختی بابت:

سود سپرده ها
کارمزد
هزینه مالی
سایر هزینه‌های عملیاتی
مالیات بر درآمد

جریان ورود (خروج) وجوه نقد ناشی از فعالیتهای عملیاتی قبل از تغییرات در دارایی‌ها و بدهی‌های عملیاتی
جریانهای نقدی ناشی از تغییرات در دارایی‌ها و بدهی‌های عملیاتی:

خالص افزایش (کاهش) در بدهی‌ها و سپرده‌ها:

بدهی به بانکها و سایر موسسات اعتباری
سپرده‌های مشتریان
حصه عملیاتی ذخایر و سایر بدهی‌ها
حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری
خالص (افزایش) کاهش در دارایی‌ها:
مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری
اصل تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی
سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته
سایر حسابهای دریافتنی
سپرده قانونی
حصه عملیاتی سایر دارایی‌ها

جریان‌های نقدی ناشی از تغییرات در دارایی‌ها و بدهی‌های عملیاتی

جریان خالص ورود وجوه نقد ناشی از فعالیتهای عملیاتی

فعالیت‌های سرمایه‌گذاری

وجه پرداختی بابت تحصیل دارایی‌های ثابت مشهود
وجه دریافتی بابت فروش دارایی‌های ثابت مشهود
وجه پرداختی بابت تحصیل دارایی‌های نامشهود
جریان خالص ورود وجه نقد ناشی از فعالیتهای سرمایه‌گذاری
جریان خالص ورود وجه نقد قبل از فعالیتهای تامین مالی

فعالیت‌های تأمین مالی

سود سهام پرداختی
خالص جریان ورود (خروج) وجه نقد ناشی از فعالیتهای تامین مالی
خالص افزایش (کاهش) در وجه نقد
موجودی نقد در ابتدای سال
تأثیر تغییرات نرخ ارز وجه نقد
موجودی نقد در پایان سال
مبادلات غیرنقدی

۱۳,۷۶۰,۲۱۳	۱۶,۰۸۱,۱۲۹
۳,۱۰۸,۳۰۴	۴,۸۱۸,۹۵۵
۲,۷۴۲,۷۶۲	۳,۲۴۲,۵۴۱
۲,۵۶۷,۲۵۳	۳,۰۸۴,۵۶۴
۶۹,۹۳۰	۳۴۰,۶۶۳
۳۵,۹۴۲	۴۷,۶۸۸
(۹,۹۲۰,۳۷۱)	(۱۸,۶۶۸,۹۵۹)
(۲۰۵,۹۰۵)	(۲۷۵,۰۸۳)
-	(۱۹۸)
(۲,۰۵۹,۲۷۹)	(۳,۵۸۶,۵۸۸)
(۴۹۵,۳۹۱)	(۱,۲۹۵,۲۵۰)
۹,۶۰۳,۴۵۸	۳,۷۸۹,۴۶۲

(۵۷,۹۱۲)	۱۱,۴۷۳,۲۰۷
۱۸,۱۲۵,۴۶۶	۴۲,۵۳۲,۹۷۲
۱,۹۸۰,۳۷۷	۱۳,۰۱۸,۶۲۱
۴۲,۷۶۱,۳۵۵	۱۱۳,۹۴۰,۴۴۹
۹۳۳,۷۶۲	(۲۳,۵۳۰,۹۷۱)
(۲۴,۳۱۳,۳۷۰)	(۱۱۵,۴۳۲,۵۱۴)
(۲۱,۷۴۵,۹۵۳)	(۲۱,۵۵۳,۴۹۹)
(۲۱۷)	(۱۷,۴۸۹)
(۲,۷۱۴,۱۰۶)	۷۲۱,۹۵۸
(۴,۴۸۶,۱۸۴)	(۱۰,۲۹۲,۱۳۳)
(۹۸۱,۰۸۴)	(۲,۵۳۹,۷۵۰)
۹,۵۰۲,۱۳۴	۸,۳۲۰,۸۵۱
۱۹,۱۰۵,۵۹۲	۱۲,۱۱۰,۳۱۳

۴۳

(۳۹۳,۵۷۰)	(۲۹۶,۲۲۳)
۲۵۲,۱۳۰	۲,۹۸۷
(۹۲,۸۰۱)	(۲۰۲,۱۶۶)
(۲۳۴,۲۴۱)	(۴۹۵,۴۰۲)
۱۸,۸۷۱,۳۵۱	۱۱,۶۱۴,۹۱۱
(۱,۴۳۶,۷۸۳)	(۱,۹۸۸,۹۲۰)
(۱,۴۳۶,۷۸۳)	(۱,۹۸۸,۹۲۰)
۱۷,۴۳۴,۵۶۸	۹,۶۲۵,۹۹۱
۴,۷۰۵,۵۳۸	۲۴,۸۸۲,۳۵۶
۲,۷۴۲,۲۵۰	۱۳,۸۵۳,۰۳۳
۲۴,۸۸۲,۳۵۶	۴۸,۳۶۱,۳۸۰
۸۰۵,۰۸۵	-

۴۳-۱

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی ناپذیر صورت‌های مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام) ترازنامه در تاریخ ۳۰ اسفند ۱۳۹۹

رقم به میلیون ریال		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹	
بدهی ها و حقوق صاحبان سهام		پادداشت		پادداشت	
بدهی ها	۱۳۹۹/۱۲/۲۹	بدهی ها و حقوق صاحبان سهام	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	بدهی ها	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
بدهی ها		بدهی ها		بدهی ها	
۱۵۴۷,۲۹۰	۱۳,۰۲۰,۴۹۷	۱۹	بدهی به بانکها و سایر موسسات اعتباری	۲۱,۹۳۱,۳۱۸	۳۵,۳۲۷,۱۳۰
۴,۵۰۰,۷۲۴	۸۴,۰۳۳,۷۴۴	۲۰	سپرده های مشتریان	۱۸,۷۳۹,۰۲۵	۴۲,۲۲۹,۹۹۷
۱۹,۲۷۹	۴۷۱,۰۹	۲۱	سود سهام پرداختی	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴
۱,۸۱۱,۲۳۷	۲,۸۳۲,۲۰۵	۲۲	ذخیره مالیات عملکرد	۲۷,۹۶۸,۸۱۷	۴۹,۲۱۱,۷۸۵
۷,۵۳۵,۶۸۶	۱۱,۳۸۰,۰۴۰	۲۳	ذخایر و سایر بدهی ها	۳۲۴,۵۱۱	۱,۳۸۰,۰۰۸
۱۵۳,۱۸۱	۲۲۷,۴۳۹	۲۴	ذخیره مزایای پایان خدمت	۴,۲۰۹,۱۲۱	۶,۵۷۳,۹۱۴
۵۱,۵۶۷,۸۹۷	۱۱۱,۵۵۲,۰۳۴		جمع بدهی ها قبل از حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری	۳,۸۱۷,۴۷۱	۳,۸۵۶,۹۸۰
			حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری	۲۲۸,۳۴۴	۳۰۰,۶۵۲
۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹	۲۵۳,۶۰۹,۸۶۹	۲۵	جمع بدهی ها	۱۱,۰۴۷,۹۱۵	۲۱,۳۴۰,۰۴۸
۱۸۶,۳۴۶,۲۳۶	۳۶۵,۱۶۱,۹۰۳		حقوق صاحبان سهام	۲,۰۵۵,۷۱۰	۲,۷۲۴,۵۸۳
			سرمایه		
۱,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۶	اندوخته قانونی		
۳,۴۴۴,۰۴۰	۵,۹۳۸,۰۴۵	۲۷	تفاوت تسعیر		
۵۳,۲۶۸	۱,۶۳۲,۱۱۱	۲۸	سود انباشته		
۸,۱۲۶,۲۶۶	۱۵,۲۵۸,۹۶۲		جمع حقوق صاحبان سهام	۲,۰۷۹,۹۶۹,۸۱۰	۴۰,۲۹۹,۱۰۲۱
۲۱,۶۲۳,۵۷۴	۳۷,۸۲۹,۱۱۸		جمع بدهی ها و حقوق صاحبان سهام	۵,۲۲۸,۸۸۲	۱۱,۴۴۳,۳۹۰
۲۰,۷۹۶۹,۸۱۰	۴۰,۲۹۹,۱۰۲۱		تعمیرات بانک بابت اعتبار اسنادی	۵۴,۰۴۰,۶۰۶	۹۲,۷۵۳,۰۱۲
۵,۲۲۸,۸۸۲	۱۱,۴۴۳,۳۹۰	۴۴-۱	تعمیرات بانک بابت ضمانت نامه های صادره	۳,۳۸۲,۸۶۶	۳,۴۵۷,۰۱۷
۵۴,۰۴۰,۶۰۶	۹۲,۷۵۳,۰۱۲	۴۴-۲	سایر تعهدات بانک	۴۰,۶۸۸	۱۰,۴۷۴,۸۴۸
۳,۳۸۲,۸۶۶	۳,۴۵۷,۰۱۷	۴۴-۳	وجه اداره شده و موارد مشابه		
۴۰,۶۸۸	۱۰,۴۷۴,۸۴۸	۴۴-۴	طرف وجه اداره شده و موارد مشابه		

پادداشتهای توضیحی همراه، بخش جانی تاثیر صورت های مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)
صورت سود و زیان
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

شرح	یادداشت	سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۳۹۹	سال مالی منتهی به ۲۹/۱۲/۱۳۹۸
درآمد تسهیلات اعطایی، سپرده گذاری و اوراق بدهی	۲۹	۳۵,۸۶۰,۲۱۶	۱۷,۴۲۸,۱۷۴
هزینه سود سپرده ها	۳۱	(۲۲,۳۹۰,۳۴۲)	(۱۰,۰۰۸,۹۶۱)
خالص درآمد تسهیلات و سپرده گذاری		۱۳,۴۶۹,۸۷۴	۷,۴۱۹,۲۱۳
درآمد کارمزد	۳۴	۲,۲۵۸,۰۵۴	۱,۳۵۰,۵۶۴
هزینه کارمزد	۳۵	(۲۷۵,۰۸۳)	(۱۳۲,۰۱۳)
خالص درآمد کارمزد		۱,۹۸۲,۹۷۱	۱,۲۱۸,۵۵۱
خالص سود (زیان) سرمایه‌گذاری ها	۳۰	۱,۴۱۲,۷۶۷	۳۶۹,۴۴۸
خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی	۳۶	۷,۴۴۹,۷۷۴	۳,۰۰۳,۵۱۵
جمع درآمدهای عملیاتی		۲۴,۳۱۵,۳۸۶	۱۲,۰۱۰,۷۲۷
خالص سایر درآمدها و هزینه ها	۳۷	۱۲,۸۷۳	۸۳,۷۶۲
هزینه‌های اداری و عمومی	۳۸	(۳,۱۰۹,۵۴۳)	(۱,۸۵۹,۴۶۶)
هزینه مطالبات مشکوک‌الوصول	۳۹	(۲,۱۱۵,۴۹۸)	(۳۹۰,۱۵۷)
هزینه‌های مالی	۴۰	(۱۹۸)	-
هزینه استهلاک	۴۱	(۴۱۲,۳۶۰)	(۱۶۴,۷۰۶)
سود قبل از مالیات بر درآمد		۱۸,۶۹۰,۶۶۰	۹,۶۸۰,۱۶۰
مالیات بر درآمد- سال جاری	۲۲	(۱,۵۶۳,۹۵۹)	(۱,۰۳۲,۴۹۱)
مالیات بر درآمد - سنوات قبل	۲۲	(۵۰۰,۰۰۰)	-
سود خالص		۱۶,۶۲۶,۷۰۱	۸,۶۴۷,۶۶۹
سود هر سهم (ریال)	۴۶		
سود پایه هر سهم-ریال		۱,۱۰۸	۵۷۷

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی ناپذیر صورت‌های مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)
صورت سود و زیان جامع
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	یادداشت	شرح
۸,۶۴۷,۶۶۹	۱۶,۶۲۶,۷۰۱		سود (زیان) خالص
۱۷۱,۰۳۳	۱,۵۷۸,۸۴۳	۲۸	تفاوت تسعیر ارز
۸,۸۱۸,۷۰۲	۱۸,۲۰۵,۵۴۴		سود (زیان) جامع سال مالی
(۹۸,۴۴۰)	-	۴۲	تعدیلات سنواتی
۸,۷۲۰,۲۶۲	۱۸,۲۰۵,۵۴۴		سود جامع شناسایی شده از تاریخ گزارشگری سال قبل

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی ناپذیر صورتهای مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)
صورت تغییرات در حقوق صاحبان سهام
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۳۹۹

رقم به میلیون ریال

		سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۳۹۹/۱۲/۳۰										
		جمع حقوق صاحبان سهام	سهام خزانه	سود اندوخته	تفاوت تسعیر از عملیات خارجی	مازاد تجدید ارزیابی داراییها	سایر اندوختهها	اندوخته قانونی	اندوخته صرف سهام	افزایش سرمایه در جریان	سرمایه	یادداشت
۴۲	تعدیلات ستواتی سایر سود (زیان) اهلای جامع پس از کسر مالیات	۱۶,۶۲۶,۷۰۱	-	۱۶,۶۲۶,۷۰۱	-	-	-	-	-	-	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۹۹/۰۱/۰۱ مانده در خالص سود(زیان)
۴۲	تفاوت تسعیر از مازاد تجدید ارزیابی داراییها	۲۱,۶۲۳,۵۷۴	-	۸,۱۲۶,۲۶۶	۵۳,۲۶۸	-	۳,۴۴۴,۰۴۰	-	-	-	-	تعدیلات ستواتی
۲۸	تفاوت تسعیر از عملیات سایر سودهای جامع	۱,۵۷۸,۸۴۳	-	-	۱,۵۷۸,۸۴۳	-	-	-	-	-	-	سایر سود (زیان) اهلای جامع پس از کسر مالیات
	جمع سود جامع	۱۸,۲۰۵,۵۴۴	-	۱۶,۶۲۶,۷۰۱	۱,۵۷۸,۸۴۳	-	-	-	-	-	-	جمع سایر سودهای جامع
	افزایش سرمایه	۱,۵۷۸,۸۴۳	-	-	۱,۵۷۸,۸۴۳	-	-	-	-	-	-	جمع سود جامع
	افزایش / کاهش سرمایه ثبت شده	-	(۵,۰۰۰,۰۰۰)	-	-	-	-	-	-	-	۵,۰۰۰,۰۰۰	افزایش سرمایه ثبت شده
	افزایش سرمایه در جریان	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	افزایش سرمایه در جریان
	سهام خزانه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	سهام خزانه
	خرید سهام خزانه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	خرید سهام خزانه
	فروش سهام خزانه	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	فروش سهام خزانه
	توزیع و تخصیص	-	(۲,۴۹۴,۰۰۵)	-	-	-	۲,۴۹۴,۰۰۵	-	-	-	-	توزیع و تخصیص
	اندوخته قانونی	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	اندوخته قانونی
	سود سهمی	(۲,۰۰۰,۰۰۰)	-	(۲,۰۰۰,۰۰۰)	-	-	-	-	-	-	-	سود سهمی
	سود سهام مصوب	(۲,۰۰۰,۰۰۰)	-	(۹,۴۹۴,۰۰۵)	-	-	۲,۴۹۴,۰۰۵	-	-	-	-	سود سهام مصوب
	جمع تغییرات اقدام حقوق صاحبان سهام طی دوره	۳۷,۸۹۱,۱۱۸	-	۱۵,۲۵۸,۹۶۲	۱,۶۳۲,۱۱۱	-	۵,۹۳۸,۰۴۵	-	-	-	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	جمع تغییرات اقدام حقوق صاحبان سهام طی دوره
	مانده در ۳۰ اسفند ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	مانده در ۳۰ اسفند ۱۳۹۹/۱۲/۳۰

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جانی تأیید صورت‌های مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام)
صورت تغییرات در حقوق صاحبان سهام
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۳۹۹

رقم به میلیون ریال

ادام

		سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹									
یادداشت	سرمایه	افزایش سرمایه در جریان	اندرخته صرف سهام	اندرخته قانونی	سایر اندوخته ها	مازاد تجدید ارزیابی دارایی ها	تفاوت تسعیر ارز عملیات خارجی	سود انباشته	سهام خزانه	جمع حقوق صاحبان سهام	
۴۲	۷,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	-	-	۲,۱۴۶,۸۸۹	۱,۴۷۴,۸۸۷	-	(۱۱۷,۷۶۵)	۳,۷۹۹,۳۰۱	-	۱۴۳,۰۳۳۱۲	۱۳۹۸/۰۱/۰۱
								۸,۶۴۷,۶۶۹		۸,۶۴۷,۶۶۹	مانده در ۱۳۹۸/۰۱/۰۱ خالص سود(زیان) سنواتی
								(۹,۸۴۰)		(۹,۸۴۰)	تعدیلات سنواتی
											سایر سود (زیان)های جامع پس از کسر مالیات
۲۸	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	مازاد تجدید ارزیابی دارایی ها
											تفاوت تسعیر ارز
											مالیات سایر سودهای جامع
											جمع سایر سودهای جامع
											جمع سود جامع
											۱۷۱,۰۳۳
											۱۷۱,۰۳۳
											۸۸۱,۸۷۰۲
											-
											۸,۶۴۷,۶۶۹
											-
											(۱,۵۲۵,۱۱۳)
											-
											-
											-
											-
											-
											(۱,۲۹۷,۱۵۱)
											-
											-
											(۱,۴۰۰,۰۰۰)
۲۱	-	-	-	۱,۲۹۷,۱۵۱	(۱,۴۷۴,۸۸۷)	-	-	(۴,۲۲۲,۲۶۴)	-	(۱,۴۰۰,۰۰۰)	سود سهام مصوب
											سود سهام مصوب
											جمع تغییرات اقلام حقوق صاحبان سهام طی دوره
											۳۰,۰۰۰,۰۰۰
											(۱,۴۰۰,۰۰۰)
											۳۲,۴۰۰,۰۰۰
											-
											۸,۱۲۶,۲۶۶
											-
											۵۳,۲۶۸
											۱۰,۰۰۰,۰۰۰
											۲۱,۶۲۳,۵۷۴
											۱۳۹۸/۱۲/۲۹ مانده در

یادداشت های توضیحی همراه بخش جایی نا پذیر صورتهای مالی است.

بانک خاورمیانه (شرکت سهامی عام) صورت جریان وجوه نقد سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۳۹۹	شرح
		فعالیت‌های عملیاتی
		نقد دریافتی بابت:
		سود و وجه التزام تسهیلات اعطایی
		سود اوراق بدهی
		کارمزد
		سود سپرده‌گذاری
		سود سرمایه‌گذاری‌ها
		سایر درآمدها
		نقد پرداختی بابت:
		سود سپرده‌ها
		کارمزد
		هزینه مالی
		سایر هزینه‌های عملیاتی
		مالیات بر درآمد
		جریان ورود (خروج) وجوه نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی قبل از تغییرات در دارایی‌ها و بدهی‌های عملیاتی
		جریان‌های نقدی ناشی از تغییرات در دارایی‌ها و بدهی‌های عملیاتی :
		خالص افزایش (کاهش) در بدهی‌ها و سپرده‌ها:
		بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری
		سپرده‌های مشتریان
		حصه عملیاتی ذخایر و سایر بدهی‌ها
		حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری
		خالص (افزایش) کاهش در دارایی‌ها:
		مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری
		اصل تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی
		سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
		مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته
		سایر حساب‌های دریافتی
		سپرده قانونی
		حصه عملیاتی سایر دارایی‌ها
		جریان‌های نقدی ناشی از تغییرات در دارایی‌ها و بدهی‌های عملیاتی
		جریان خالص ورود (خروج) وجوه نقد ناشی از فعالیت‌های عملیاتی
		فعالیت‌های سرمایه‌گذاری
		وجه پرداختی بابت تحصیل دارایی‌های ثابت مشهود
		وجه دریافتی بابت فروش دارایی‌های ثابت مشهود
		وجه پرداختی بابت تحصیل دارایی‌های نامشهود
		جریان خالص ورود (خروج) وجه نقد ناشی از فعالیت‌های سرمایه‌گذاری
		جریان خالص ورود (خروج) وجه نقد قبل از فعالیت‌های تأمین مالی
		فعالیت‌های تأمین مالی
		سود سهام پرداختی
		خالص جریان ورود (خروج) وجه نقد ناشی از فعالیت‌های تأمین مالی
		خالص افزایش (کاهش) در وجه نقد
		موجودی نقد در ابتدای سال
		تأثیر تغییرات نرخ ارز
		موجودی نقد در پایان سال
		مبادلات غیرنقدی

یادداشت‌های توضیحی همراه، بخش جدایی‌ناپذیر صورت‌های مالی است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱. معرفی بانک

۱-۱. تاریخچه فعالیت

بانک خاورمیانه (سهامی عام) به موجب مجوز شماره ۹۱/۱۸۴۹۰۴ مورخ ۱۳۹۱/۰۷/۱۶ صادره توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۹۱/۰۷/۳۰ تحت شماره ۴۳۰۷۹۵ و شناسه ملی ۱۰۳۲۰۸۲۶۱۹۶ نزد اداره ثبت شرکت‌ها و موسسات غیرتجاری تهران ثبت و در تاریخ ۱۳۹۱/۰۸/۱۱ مجوز فعالیت بانک از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا صادر و به صورت یک بانک تجاری به انجام کلیه عملیات بانکی مجاز گردید. سهام بانک در تاریخ ۱۳۹۱/۰۹/۱۵ در شرکت فرا بورس ثبت شد و در تاریخ ۱۳۹۳/۱۲/۲۵ بعنوان چهارصد و نود و یکمین شرکت پذیرفته شده در فهرست نمادهای بازار دوم بورس اوراق بهادار تهران درج گردید. مرکز اصلی بانک واقع در خیابان بخارست، نبش خیابان پنجم، پلاک ۲ می‌باشد.

۱-۲. فعالیت اصلی بانک

موضوع فعالیت بانک طبق ماده سه اساسنامه می‌باشد.

۱-۳. تعداد شعب

اطلاعات مربوط به تعداد شعب بانک به شرح زیر می‌باشد:

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
میانگین	پایان سال	میانگین	پایان سال	
۱۰	۱۰	۱۱	۱۱	شعب استان تهران*
۶	۵	۵	۵	شعب سایر استان‌ها
۱	۱	۱	۱	شعب خارج از کشور
۱۷	۱۶	۱۷	۱۷	

* یکی از شعب تهران مربوط به شعبه بانکداری دیجیتال می‌باشد.

۱-۴. وضعیت اشتغال

اطلاعات مربوط به تعداد کارکنان بانک به شرح زیر می‌باشد:

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
میانگین	پایان سال	میانگین	پایان سال	
۲۸۰	۳۲۸	۳۵۲	۳۷۵	دفتر مرکزی
۱۱۷	۱۲۱	۱۲۴	۱۲۷	شعب استان تهران
۵۰	۴۸	۴۹	۵۰	شعب سایر استان‌ها
۸	۹	۱۱	۱۳	شعب خارج از کشور
۴۵۵	۵۰۶	۵۳۶	۵۶۵	

۲. مبانی تهیه صورت‌های مالی

صورت‌های مالی طبق استانداردهای حسابداری و مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و بر اساس آخرین نمونه ابلاغی آن بانک در تاریخ ۱۳ دی ۱۳۹۸ تهیه شده است. جزئیات رویه‌های حسابداری طی سال در یادداشت‌های توضیحی شماره ۵ الی ۷ ارائه گردیده است.

۲-۱. استانداردهای مصوب جدید که هنوز لازم الاجرا نشده اند

اجرای استاندارد حسابداری ۱۸ با عنوان «صورت‌های مالی جداگانه»، استاندارد حسابداری ۲۰ با عنوان «سرمایه‌گذاری در واحدهای تجاری وابسته و مشارکتهای خاص»، استاندارد حسابداری ۳۹ با عنوان «صورت‌های مالی تلفیقی»، استاندارد حسابداری ۴۰ با عنوان «مشارکتهای» و استاندارد حسابداری ۴۱ با عنوان «افشای منافع در واحد تجاری دیگر»، از ۱۴۰۰/۰۱/۰۱ الزامی می‌باشد. با توجه به ماهیت و نوع سرمایه‌گذاری‌های این بانک، انتظار نمی‌رود که اجرای استانداردهای فوق تاثیر با اهمیتی بر صورت‌های مالی سال آتی داشته باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱-۲. مبانی تلفیق

صورت‌های مالی تلفیقی حاصل تجميع اقلام صورت‌های مالی بانک خاورمیانه (سهامی عام) و شرکت‌های فرعی مشمول تلفیق پس از حذف معاملات و مانده‌های درون گروهی و سود و زیان تحقق نیافته ناشی از معاملات فی ما بین است. شرکت‌های فرعی مشمول تلفیق شرکت داده پردازان سیمای آفتاب، شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه و شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه می‌باشند.

۳. واحد پولی عملیاتی و گزارشگری

اقلام صورت‌های مالی با استفاده از واحد پول محیط اقتصادی اصلی محل فعالیت بانک که ریال می‌باشد اندازه‌گیری شده است. این اقلام به منظور قابلیت فهم بیشتر بر اساس میلیون ریال ارائه شده است مگر در مواردی که در صورت‌های مالی و یا یادداشت‌های توضیحی صریحاً ذکر گردیده باشد.

۴. استفاده از قضاوت‌ها و برآوردها

در تهیه صورت‌های مالی، مدیریت بانک، قضاوت‌ها، برآوردها و مفروضاتی را در تعیین مبالغ شناسایی شده در صورت‌های مالی به‌کار گرفته است. نتایج واقعی ممکن است متفاوت از برآوردها باشد. این برآوردها و مفروضات زیربنای آن مبتنی بر سوابق تاریخی است و مدیریت به طور مستمر آنها را از طریق مقایسه با رخداد‌های واقعی بازنگری می‌نماید. اهم حوزه‌هایی که مدیریت از قضاوت‌ها و برآوردها استفاده می‌نماید به شرح زیر است:

۱-۴. کنترل بر شرکت‌های سرمایه‌پذیر شامل شرکت داده پردازان سیمای آفتاب، کارگزاری بانک خاورمیانه، خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه

۲-۴. شناسایی و اندازه‌گیری بدهی‌های احتمالی

۳-۴. سرمایه‌گذاری در انواع اوراق بدهی بعنوان سرمایه‌گذاری بلند مدت تلقی شده، لذا رویه حسابداری آن بهای تمام شده به کسر ذخیره کاهش ارزش دائم در نظر گرفته شده است.

۵. مبانی اندازه‌گیری

به استثنای سرمایه‌گذاری‌های جاری سریع معامله که بر اساس اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش اندازه‌گیری می‌شود، صورت‌های مالی بر مبنای بهای تمام شده تاریخی تهیه گردیده است.

۶. تغییر در رویه‌های حسابداری

بانک رویه‌های حسابداری ذکر شده در یادداشت ۷ را با رعایت ثبات رویه در تمامی دوره‌های گزارش شده در صورت‌های مالی ارائه کرده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۷. خلاصه اهم رویه های حسابداری

۷-۱. سرمایه گذاری ها

شرکت اصلی	تلفیقی گروه	اندازه گیری:
سرمایه گذاری های بلندمدت:		
سرمایه گذاری در شرکت های فرعی	مشمول تلفیق	بهای تمام شده به کسر کاهش ارزش انباشته هر یک از سرمایه گذاری ها
سرمایه گذاری در شرکت های وابسته	روش ارزش ویژه	بهای تمام شده به کسر کاهش ارزش انباشته هر یک از سرمایه گذاری ها
سایر سرمایه گذاری های بلندمدت	بهای تمام شده به کسر کاهش ارزش انباشته هر یک از سرمایه گذاری ها	بهای تمام شده به کسر کاهش ارزش انباشته دائمی هر یک از سرمایه گذاری ها
سرمایه گذاری های جاری:		
سرمایه گذاری سریع معامله در بازار	برای سرمایه گذاری در سهام تجاری اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش و اوراق بهادار با درآمد ثابت ارزش بازار	برای سرمایه گذاری در سهام تجاری اقل بهای تمام شده و خالص ارزش فروش و اوراق بهادار با درآمد ثابت ارزش بازار
شناخت درآمد:		
سرمایه گذاری در شرکت های فرعی	مشمول تلفیق	در زمان تصویب سود توسط مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت سرمایه پذیر (تا تاریخ تصویب صورت های مالی)
سرمایه گذاری در شرکت های وابسته	روش ارزش ویژه	در زمان تصویب سود توسط مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت سرمایه پذیر (تا تاریخ تصویب صورت های مالی)
سایر سرمایه گذاری های جاری و بلندمدت در سهام شرکت ها	در زمان تصویب سود توسط مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت سرمایه پذیر (تا تاریخ ترانزانه)	در زمان تصویب سود توسط مجمع عمومی صاحبان سهام شرکت سرمایه پذیر (تا تاریخ ترانزانه)
سرمایه گذاری در سایر اوراق بهادار	در زمان تحقق سود تضمین شده	در زمان تحقق سود تضمین شده

۷-۲. دارایی های ثابت مشهود

۷-۲-۱. دارایی های ثابت مشهود بر مبنای بهای تمام شده در حساب ها ثبت می شود. مخارج بهسازی و تعمیرات اساسی که باعث افزایش قابل ملاحظه در ظرفیت یا عمر مفید دارایی های ثابت یا بهبود اساسی در کیفیت بازدهی آنها می گردد، به عنوان مخارج سرمایه ای محسوب و طی عمر مفید باقیمانده دارایی های مربوطه مستهکم می شود. هزینه های نگهداری و تعمیرات جزئی که به منظور حفظ یا ترمیم منافع اقتصادی مورد انتظار واحد تجاری در حد استانداردهای عملکرد ارزیابی شده اولیه دارایی انجام می شود، هنگام وقوع به عنوان هزینه های جاری تلقی و به حساب سود و زیان دوره منظور می گردد.

۷-۲-۲. استهلاک دارایی های ثابت طبق جدول استهلاکات موضوع ماده ۱۴۹ قانون مالیات های مستقیم مصوب ۱۳۹۴/۴/۳۱، براساس نرخ ها و روش های زیر محاسبه و در حساب ها منظور می گردد.

نوع دارایی	نرخ استهلاک	روش استهلاک
ساختمان	۲۵ ساله	خط مستقیم
آسانسور و تجهیزات رادیویی	۱۵ درصد	نزولی
تاسیسات	۱۰ و ۶،۸ ساله	خط مستقیم
تاسیسات الکتریکال و مکانیکی	۲۰ و ۱۲ درصد	خط مستقیم
اثاثیه و تجهیزات اداری	۱۰ و ۸،۶،۵،۳ ساله	خط مستقیم
تجهیزات رایانه ای	۱۰ و ۸،۶،۵،۳ ساله	خط مستقیم
وسایط نقلیه	۶ ساله	خط مستقیم
بهسازی و نوسازی املاک استیجاری	در طول مدت اجاره	خط مستقیم

۷-۲-۳. برای دارایی های ثابتی که طی ماه تحصیل می شود و مورد بهره برداری قرار می گیرد، استهلاک از اول ماه بعد محاسبه و در حساب ها منظور می شود. در مواردی که هر یک از دارایی های استهلاک پذیر پس از آمدگی جهت بهره برداری به علت تعطیل کار یا علل دیگر برای مدتی مورد استفاده قرار نگیرد، میزان استهلاک آن برای مدت یادشده معادل ۳۰ درصد نرخ استهلاک منعکس در جدول بالا است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۷-۳. دارایی‌های نامشهود

دارایی‌های نامشهود بر مبنای بهای تمام شده در حساب‌ها ثبت می‌شود. نرم افزارهای عملیاتی و اداری به روش خط مستقیم در سه طبقه یک‌ساله، سه ساله و پنج‌ساله مستهلک می‌گردد.

۷-۴. زیان کاهش ارزش دارایی‌ها

۷-۴-۱. در پایان هر دوره گزارشگری، در صورت وجود هرگونه نشانه‌ای دال بر امکان کاهش ارزش دارایی‌ها، آزمون کاهش ارزش انجام می‌گیرد. در این صورت مبلغ بازیافتنی دارایی برآورد و با ارزش دفتری آن مقایسه می‌گردد. چنانچه برآورد مبلغ بازیافتنی یک دارایی منفرد ممکن نباشد، مبلغ بازیافتنی واحد مولد وجه نقدی که دارایی متعلق به آن است تعیین می‌گردد.

۷-۴-۲. آزمون کاهش ارزش دارایی‌های نامشهود با عمر مفید نامعین، بدون توجه به وجود یا عدم وجود هرگونه نشانه‌ای دال بر امکان کاهش ارزش، به طور سالانه انجام می‌شود.

۷-۴-۳. مبلغ بازیافتنی یک دارایی (یا واحد مولد وجه نقد)، ارزش فروش به کسر مخارج فروش یا ارزش اقتصادی، هر کدام بیشتر است می‌باشد. ارزش اقتصادی برابر با ارزش فعلی جریان‌های نقدی آتی ناشی از دارایی با استفاده از نرخ تنزیل قبل از مالیات که بیانگر ارزش زمانی پول و ریسک‌های مختص دارایی که جریان‌های نقدی آتی برآوردی بابت آن تعدیل نشده است، می‌باشد.

۷-۴-۴. تنها در صورتیکه مبلغ بازیافتنی یک دارایی از مبلغ دفتری آن کمتر باشد، مبلغ دفتری دارایی (یا واحد مولد وجه نقد) تا مبلغ بازیافتنی آن کاهش یافته و تفاوت به عنوان زیان کاهش ارزش بلافاصله در صورت سود و زیان شناسایی می‌گردد، مگر اینکه دارایی تجدید ارزیابی شده باشد که در این صورت منجر به کاهش مبلغ مازاد تجدید ارزیابی می‌گردد.

۷-۴-۵. در صورت افزایش مبلغ بازیافتنی از زمان شناسایی آخرین زیان که بیانگر برگشت زیان کاهش ارزش دارایی (واحد مولد وجه نقد) می‌باشد، مبلغ دفتری دارایی تا مبلغ بازیافتنی جدید حداکثر تا مبلغ دفتری با فرض عدم شناسایی زیان کاهش ارزش در سال‌های قبل، افزایش می‌یابد. برگشت زیان کاهش ارزش دارایی (واحد مولد وجه نقد) نیز بلافاصله در صورت سود و زیان شناسایی می‌گردد مگر اینکه دارایی تجدید ارزیابی شده باشد که در این صورت منجر به افزایش مبلغ مازاد تجدید ارزیابی می‌گردد.

۷-۵. شناسایی درآمد تسهیلات اعطایی، کارمزد و وجه التزام

نحوه شناسایی درآمدهای بانک مطابق دستورالعمل شناسایی درآمد موسسات اعتباری* ابلاغ شده طی بخشنامه شماره ۹۷/۹۶۷۷۸ مورخ ۳/۲۷/۱۳۹۷ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به این شرح است:

نحوه شناسایی	سود و وجه التزام تسهیلات اعطایی، کارمزد
	سود تسهیلات مشارکت مدنی اعطایی (تا سررسید)
در سررسید	جاری
تعهدی	سررسید گذشته
تعهدی	معوق و مشکوک‌الوصول
	سود سایر تسهیلات اعطایی (تا سررسید)
تعهدی	جاری
تعهدی	سررسید گذشته
تعهدی	معوق و مشکوک‌الوصول
	وجه التزام-سود با نرخ مصوب تسهیلات
تعهدی	جاری
تعهدی	سررسید گذشته
نقدی	معوق و مشکوک‌الوصول
	وجه التزام-جریمه مازاد بر نرخ سود مصوب تسهیلات
	کارمزد
بر اساس عامل زمان- تعهدی	کارمزد ضمانت‌نامه‌های صادره
در زمان انجام خدمات - نقدی	کارمزد سایر خدمات بانکی

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۶-۷. مبنای تعیین سهم سپرده‌گذاران از درآمد مشاع

در اجرای قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب مورخ ۱۳۶۲/۰۶/۰۸ و آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرائی قانون مذکور، و با توجه به بخشنامه شماره ۹۴/۶۹۶۴۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۲۰ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، درآمد مشاع، مصارف منابع مشاع و سهم سپرده‌گذاران از درآمد مشاع محاسبه و نتایج آن در یادداشت ۳۲ عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری) گزارش می‌گردد.

۷-۷. طبقه‌بندی تسهیلات اعطایی

تسهیلات اعطایی بانک بر اساس «دستور العمل طبقه‌بندی دارایی‌های موسسات اعتباری» مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره م/ب/۲۸۲۳ مورخ ۱۳۸۵/۱۲/۰۵ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) با توجه به عوامل زمان تاخیر پرداخت به شرح زیر، وضعیت مالی مشتری و صنعت یا رشته فعالیت مربوط ارزیابی و در یکی از طبقات زیر قرار می‌گیرد.

۱. طبقه جاری (حداکثر تا دو ماه از تاریخ سررسید و یا تاریخ قطع پرداخت)
 ۲. طبقه سررسید گذشته (بین ۲ تا ۶ ماه از تاریخ سررسید و یا تاریخ قطع پرداخت)
 ۳. طبقه معوق (بین ۶ تا ۱۸ ماه از تاریخ سررسید و یا تاریخ قطع پرداخت)
 ۴. طبقه مشکوک‌الوصول (بیش از ۱۸ ماه از تاریخ سررسید و یا تاریخ قطع پرداخت)
- * مدیریت هیچگونه قضاوتی خارج از چارچوب بخشنامه فوق‌الذکر در صورت‌های مالی اعمال نمی‌نماید.

۸-۷. ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول

برای تسهیلات اعطایی طبق «دستورالعمل نحوه محاسبه ذخیره مطالبات موسسات اعتباری» مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع بخشنامه شماره ۹۱/۲۱۲۷۰ مورخ ۱۳۹۱/۰۱/۳۱ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) ذخیره به شرح زیر محاسبه و در حساب‌ها منظور می‌گردد.

ذخیره عمومی معادل ۱/۵ درصد مانده کل تسهیلات در پایان هر سال، به استثنای مانده تسهیلاتی که جهت آنها ذخیره اختصاصی منظور گردیده است، محاسبه می‌شود.

۱. ذخیره اختصاصی نسبت به مانده طبقات سررسید گذشته، معوق و مشکوک‌الوصول، پس از کسر نمودن ارزش روزآوری شده وثایق هر مورد با اعمال ضرایب تعیین شده به شرح زیر محاسبه می‌گردد.

طبقه	ضریب
طبقه سررسید گذشته	۱۰ درصد
طبقه معوق	۲۰ درصد
طبقه مشکوک‌الوصول (با توجه به ارزیابی توان ایفای بازپرداخت مشتری)	۵۰ تا ۱۰۰ درصد

۲. برای تسهیلاتی که ۵ سال یا بیشتر از سررسید پرداخت اصل و سود آنها سپری شده باشد، ذخیره اختصاصی معادل ۱۰۰ درصد (بدون لحاظ ارزش وثایق) در نظر گرفته می‌شود.

* مدیریت هیچگونه قضاوتی خارج از چارچوب بخشنامه فوق‌الذکر در صورت‌های مالی اعمال نمی‌نماید.

۹-۷. ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان

ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان بر اساس یک ماه آخرین حقوق ثابت و مزایای مستمر برای هر سال خدمت آنان محاسبه و در حساب‌ها منظور می‌شود.

۱۰-۷. تعهدات مزایای بازنشستگی کارکنان

کارکنان بانک تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی هستند. لذا ذخیره‌ای از بابت تعهدات مزایای بازنشستگی در حساب‌ها لحاظ نشده است.

۱۱-۷. تسعیر ارز

۱۱-۷-۱. حساب‌های داخل کشور

«اقدام پولی ارزی مرتبط با کالاهای اساسی، ضروری، دارو، ملزومات و تجهیزات پزشکی (فهرست گروه یک موضوع مصوبه ۶۳۷۹۳ مورخ ۱۳۹۷/۰۵/۱۶ هیات وزیران) با نرخ رسمی ارز اعلام شده توسط بانک مرکزی در تاریخ ترازنامه و سایر اقلام پولی مطابق با نرخ ارز اعلام شده طی بخشنامه شماره ۰۰/۳۷۷۸۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۱۱ بانک مرکزی، مبلغ ۱۹۰,۰۰۰ ریال برای هر یورو (۱۵۹,۰۰۰ ریال هر دلار آمریکا) و سایر اسعار بر مبنای نرخ برابری آن تسعیر شده‌اند. آن دسته از

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

اقلام پولی که در دفاتر به نرخ‌های سامانه نیما و سامانه الکترونیک ارزی (ETS) ایجاد شده و نرخ مزبور از نرخ ۱۹۰,۰۰۰ ریال برای هر یورو (۱۵۹,۰۰۰ ریال هر دلار آمریکا) بیشتر است بر اساس نرخ زمان ایجاد و شناسایی اولیه تسعیر گردیده‌اند. اقلام غیرپولی که به بهای تمام شده تاریخی ثبت می‌شوند حسب مورد بر اساس نرخ رسمی یا سامانه ETS در تاریخ انجام معامله تسعیر می‌گردد. تفاوت‌های ناشی از تسویه یا تسعیر اقلام پولی ارزی به عنوان درآمد یا هزینه دوره وقوع شناسایی و در صورت سود و زیان گزارش می‌شود. در طی دوره مورد گزارش نرخ‌های خرید و فروش ارز در سامانه‌های نیما یا ETS به مراتب بالاتر از نرخ‌های ابلاغی فوق می‌باشد، لیکن تا زمان فروش منابع ارزی بانک به نرخ‌های مذکور، جهت تسعیر از نرخ‌های ابلاغی بانک مرکزی استفاده می‌شود.

۷-۱۱-۲. حساب‌های ناشی از عملیات خارجی

دارایی‌ها و بدهی‌های عملیات خارجی به نرخ اعلام شده طی ۳۷۷۸۳/۰۰ مورخ ۱۱/۰۲/۱۴۰۰ بانک مرکزی، مبلغ ۱۹۰,۰۰۰ ریال برای هر یورو (۱۵۹,۰۰۰ ریال هر دلار آمریکا) و سایر اسعار بر مبنای نرخ برابری آن تسعیر می‌شود. درآمدها و هزینه‌ها به نرخ میانگین دوره تسعیر می‌شوند. تمام تفاوت‌های تسعیر حاصله، در صورت سود و زیان جامع شناسایی و تحت سرفصل حقوق صاحبان سهام در ترازنامه طبقه‌بندی می‌شود. مضافاً تفاوت‌های تسعیر که ماهیتاً بخشی از خالص سرمایه‌گذاری در عملیات خارجی را تشکیل می‌دهد در صورت سود و زیان جامع شناسایی و تا زمان واگذاری سرمایه‌گذاری، تحت سرفصل حقوق صاحبان سهام در ترازنامه طبقه‌بندی می‌شود.

۸. "سایر اقلام" در یادداشت‌های صورت‌های مالی

با توجه به تعدد اقلام برخی حساب‌ها، بخشی از اقلام هر یادداشت تحت عنوان "سایر" گزارش گردیده است. موارد مندرج تحت عنوان "سایر"، به لحاظ محتوایی، شامل اقلام کم اهمیت است و سقف مبلغی این عنوان تا ۱۰ درصد مجموع مبلغ آن یادداشت می‌باشد.

۹. موجودی نقد

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		شرکت اصلی	
	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
موجودی صندوق - ریال	۱۲۹,۴۱۷	۱۶۶,۴۷۵	۱۲۹,۳۴۵	۱۶۶,۴۰۹
موجودی صندوق - ارز	۲,۳۲۱,۳۰۶	۲,۲۷۶,۷۳۰	۲,۳۱۹,۰۸۲	۲,۲۴۴,۸۷۱
سپرده دیداری نزد بانک مرکزی (محدود نشده)	۲۶,۶۸۴,۵۹۳	۱۷,۲۰۶,۱۲۳	۲۶,۶۸۴,۵۹۳	۱۷,۲۰۶,۱۲۳
سپرده‌های نزد سایر بانک‌ها و موسسات اعتباری (محدود نشده)	۱۹,۲۲۶,۰۶۴	۵,۲۳۳,۰۲۸	۶,۱۹۴,۱۱۰	۲,۳۱۳,۹۱۵
جمع موجودی نقد	۴۸,۳۶۱,۳۸۰	۲۴,۸۸۲,۳۵۶	۳۵,۳۲۷,۱۳۰	۲۱,۹۳۱,۳۱۸

۹-۱. موجودی صندوق ریالی و ارزی نزد شعب بانک تا سقف ۲۱۶,۷۵۴,۲۱۶ میلیون ریال در برابر خطرات احتمالی ناشی از سرقت و آتش سوزی تحت پوشش بیمه‌ای کافی قرار گرفته است.

۹-۲. موجودی ارزی صندوق بانک شامل ۲,۶۱۸,۹۰۶ دلار آمریکا، ۹,۵۹۷,۵۲۴ یورو، ۱,۷۷۷,۲۹۱ درهم، ۶,۵۰۰ روپیه، ۱,۱۰۰ لیر ترکیه، ۳,۵۴۰ یوان چین و ۴ فرانک سوییس می‌باشد.

۹-۳. سپرده دیداری نزد بانک مرکزی (محدود نشده)

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی	گروه و شرکت اصلی	
	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
سپرده دیداری نزد بانک مرکزی - ریال (محدود نشده)	۳۸,۹۳۷	۵,۳۱۱,۱۷۷
سپرده دیداری نزد بانک مرکزی - ارز (محدود نشده)	۴۳,۹۹۴	۷۵
سپرده دیداری نزد بانک مرکزی سایر کشورها (محدود نشده)	۲۶,۶۰۱,۶۶۲	۱۱,۸۹۴,۸۷۱
جمع سپرده دیداری نزد بانک مرکزی (محدود نشده)	۲۶,۶۸۴,۵۹۳	۱۷,۲۰۶,۱۲۳

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴-۹. سپرده های نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری (محدود نشده)

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۲۰,۶۸۱	۲۵,۴۹۶	۸۵,۶۹۵	۱۷۶,۴۳۱	سپرده های دیداری نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری داخلی-ریال (محدود نشده)
۳۷۷,۳۹۳	۲,۵۹۹,۸۳۵	۳,۲۳۰,۲۷۴	۱۵,۴۷۹,۷۵۲	سپرده های دیداری نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری داخلی-ارز (محدود نشده)
۶۱۶	۷۳۶	۱,۸۳۴	۱,۸۳۸	سپرده های مدت دار نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری داخلی-ریال (محدود نشده)
-	۱۲۹,۸۰۱	-	۱۲۹,۸۰۱	سپرده های مدت دار نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری داخلی-ارز (محدود نشده)
۱,۹۱۵,۲۲۵	۳,۴۳۸,۲۴۲	۱,۹۱۵,۲۲۵	۳,۴۳۸,۲۴۲	سپرده های دیداری نزد بانک های خارجی-ارز (محدود نشده)
۲,۳۱۳,۹۱۵	۶,۱۹۴,۱۱۰	۵,۲۳۳,۰۲۸	۱۹,۲۲۶,۰۶۴	جمع سپرده های نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری (محدود نشده)

۵-۹. موجودی نزد بانک ها که دارای محدودیت برداشت (محدودیت زمانی و سایر محدودیت ها) است در قسمت مطالبات از بانک ها طبقه بندی شده است.

۱۰. مطالبات از بانک ها و سایر موسسات اعتباری

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		یادداشت
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۵۹,۴۰۴	۸۰۲,۳۱۵	۱۰-۲ مطالبات از بانک مرکزی
۱۸,۶۸۹,۶۲۱	۴۱,۴۷۷,۶۸۲	۱۰-۳ مطالبات از سایر بانک ها و موسسات اعتباری
۱۸,۷۴۹,۰۲۵	۴۲,۲۷۹,۹۹۷	جمع مطالبات از بانک ها و سایر موسسات اعتباری

۱-۱۰. موجودی نزد بانک ها که دارای محدودیت برداشت نیست در قسمت نقد طبقه بندی شده است.

۲-۱۰. مطالبات از بانک مرکزی

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۳۰,۴۷۸	۱,۱۷۲	سپرده دیداری نزد بانک مرکزی - ریال (محدود شده)
۲۶,۳۰۸	۷۲	سپرده دیداری نزد بانک مرکزی - ارز (محدود شده)
۶,۰۹۲,۳۷۹	۱۳,۹۹۴,۸۲۴	سپرده دیداری نزد بانک مرکزی سایر کشورها (محدود شده)
(۶,۰۹۲,۳۷۹)	(۱۳,۹۹۴,۸۲۴)	کسر می شود: موجودی امانی بانک مرکزی نزد بانک خاورمیانه (یادداشت ۱۹)
-	۸۰۰,۰۰۰	سپرده ویژه نزد بانک مرکزی - ریال (محدود شده)
۲,۶۱۸	۱,۰۷۱	سایر
۵۹,۴۰۴	۸۰۲,۳۱۵	جمع مطالبات از بانک مرکزی

۱-۲-۱۰. با توجه به اینکه مزایا و مخاطرات این وجوه متعلق به بانک نیست به صورت خالص ارائه گردیده است.

۳-۱۰. مطالبات از سایر بانک ها و موسسات اعتباری

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		یادداشت
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۳,۸۹۱,۰۳۱	۳,۱۶۴,۶۷۸	سپرده های دیداری نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری داخلی-ارز (محدود شده)
۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۶,۴۵۰,۰۰۰	سپرده های مدت دار نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری داخلی-ریال (محدود شده)
۲۳,۳۷۴,۶۲۶	۳۸,۲۱۷,۵۸۳	سپرده های دیداری نزد بانک های خارجی-ارز (محدود شده)
(۲۰,۵۸۲,۶۷۵)	(۱۶,۳۸۲,۲۸۹)	کسر می شود: موجودی امانی بانک مرکزی نزد بانک خاورمیانه (یادداشت ۱۹)
۶,۶۳۹	۲۷,۷۱۰	سایر
۱۸,۶۸۹,۶۲۱	۴۱,۴۷۷,۶۸۲	جمع مطالبات از سایر بانک ها و موسسات اعتباری

۱-۳-۱۰. سپرده های مدت دار نزد سایر بانک ها و موسسات اعتباری داخلی مربوط به سپرده پرداختی در بازار بین بانکی با تاریخ سررسید ۱۴۰۰/۰۱/۰۵ می باشد.

۲-۳-۱۰. با توجه به اینکه مزایا و مخاطرات این وجوه متعلق به بانک نیست به صورت خالص ارائه گردیده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱.۱. تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی

ارقام به میلیون ریال

خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	جمع	سود و کاربرد و وجه التزام معوق		سود سالهای آتی	وجود دریافتی مضاربه و حساب مشترک مشارکت مدنی	مانده وجه التزام دریافتی	مانده سود و کاربرد دریافتی	مانده اصل و سود سالهای آتی و وجه کارکرد معوق التزام معوق	یادداشت
				سود و کاربرد و وجه التزام معوق	سود سالهای آتی						
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	گروه	۱۳۹۹/۱۲/۳۰								
۱۷,۰۱۰,۰۳۸	۳۰,۶۹۰,۸۲۷	(۴۷,۰۴۰۱)	۳۱,۱۶۱,۲۲۸	(۱۰,۴۱۹)	(۳,۳۲۷,۳۸۸)	(۶۹,۹۵۹۷)	-	۵,۲۰۹	۵۶,۰۷۴۲	۳۳,۹۳۳,۰۸۴	فروش اقساطی
۸۵۲۴,۷۳۸	۱۴,۸۴۳,۶۴۶	(۲۲۶,۰۴۵)	۱۵,۰۶۱,۶۹۱	-	(۶۹,۹۵۹۷)	-	-	۱,۱۲۱	۲۲۱,۷۶۹	۱۵,۵۴۶,۳۹۸	جعاله
۱,۰۱۲,۸۷۹	۹,۸۶,۹۸۶	(۳۶,۷۶۴)	۱,۰۲۳,۷۵۰	(۸۹,۶۵۳)	-	-	-	۱۰۱,۹۱۳	۸۹,۶۵۳	۹۲۱,۸۳۷	مضاربه
۲,۳۹۱,۸۸۱	۱,۴۵۰,۸۹۴	(۶۵۳,۸۶۷)	۲,۱۰۴,۷۶۱	(۶۵۸,۱۱)	-	-	-	۱۴۷,۲۱۳	۱۳۰,۲۹۱	۱,۸۹۳,۰۶۸	مشارکت مدنی
۲۲,۸۱۳	۴,۸۷۴	(۷۴)	۴,۹۴۸	-	(۵۲)	(۵۲)	-	-	-	۵,۰۰۰	خرید دین
۳۵,۶۷۰,۸۷۸	۹۶,۱۷۹,۵۰۱	(۱,۴۶۹,۳۹۱)	۹۷,۶۴۸,۸۹۲	(۵۵,۷۸۳)	(۷,۹۸۶,۹۶۸)	(۷,۹۸۶,۹۶۸)	-	۱۸,۳۰۴	۲,۰۸۵,۸۳۷	۱۰,۳۵۸,۷۷۰	قرض الحسنه
۱۱۶,۱۳۱	۴۴۴,۱۲۳	(۶,۷۷۳)	۴۵۰,۸۹۶	-	(۵۳,۰۲۸)	(۵۳,۰۲۸)	-	-	-	۵۰,۳۰۲۴	مراجعه
۵۲,۵۱۴,۷۳۸	۹۴,۸۸۰,۲۸۵	(۱,۴۴۴,۸۷۷)	۹۶,۳۲۵,۱۶۲	-	(۹,۳۱۳,۴۷۶)	(۹,۳۱۳,۴۷۶)	-	۶,۶۰۱	۶,۹۱۴,۵۵۰	۹,۸۷۱,۷۴۸۷	تسهیلات اعطایی به از
۲۱,۳۳۸۷	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	بدهکاران بابت اعتبارات استنادی پرداخت شده
۶۵,۰۲۷	۶۰,۰۸۷	(۴,۶۷۲)	۶۴,۷۵۹	-	-	-	-	۱,۸۶۷	-	۶۲,۸۹۲	بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده
۹۵,۰۶۹	۱۲۸,۶۶۷	(۲,۲۵۵)	۱۳۰,۹۲۲	(۴۶)	(۱۲,۱۵۵)	(۱۲,۱۵۵)	-	۴	۸۸۹	۱۴۲,۲۲۸	بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده
۱۱۷,۶۳۷,۵۷۹	۲۳۹,۶۶۹,۸۹۰	(۴,۳۱۵,۱۱۹)	۲۴۲,۹۸۵,۰۰۹	(۲۲۱,۷۱۰)	(۲۱,۳۹۲,۶۶۶)	(۲۱,۳۹۲,۶۶۶)	-	۲۸۲,۲۳۲	۱۰,۰۰۲,۲۳۱	۲۵۵,۳۱۲,۴۲۰	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

ادامه

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۹/۱۲/۳۱		۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۹/۱۲/۳۱	
خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	جمع	سود و کارمزدها و وجه التزام موقوف	سود سهامی آتی	وجود دریافتی مضاربه و حساب مشتری مشارکت مدنی	مانده وجه التزام دریافتی	مانده سود و کارمزدها و وجه التزام موقوف	مانده اصل و سود سهامی آتی و کارمزدها و وجه التزام موقوف	یادداشت	
۱۷,۰۱۰,۳۸۸	۳,۶۹۰,۸۷۷	(۴۷,۰۴۰)	۳۱,۱۶۱,۲۲۸	(۱۰,۴۱۹)	(۲,۳۲۷,۳۸۸)	-	۵۲,۰۹۰	۵۶,۷۴۲	۳۳,۹۳۳,۰۸۴	فروش اقساطی	
۸,۵۲۴,۷۳۸	۱۴,۸۴۳,۶۶۶	(۲۲۶,۰۴۵)	۱۵,۰۶۲,۳۵۹	-	(۶۹۹,۵۹۷)	-	۱,۱۲۱	۲۲,۱۷۶	۱۵,۵۴۶,۳۹۸	جعاله	
۱,۰۱۲,۸۷۹	۹۸۶,۹۸۶	(۳۶,۷۶۴)	۱,۰۲۳,۷۵۰	(۸۹,۶۵۳)	-	-	۱۰۱,۹۱۳	۸۹,۶۵۳	۹۲۱,۸۳۷	مضاربه	
۲,۳۹۱,۸۸۱	۱,۷۷۶,۹۲۹	(۶۵۸,۸۳۲)	۲,۴۳۵,۷۶۱	(۶۵,۸۱۱)	-	-	۱۴۷,۲۱۳	۱۳۰,۲۹۱	۲,۲۲۴,۰۶۸	مشارکت مدنی	
۲۲,۸۱۳	۴,۸۷۴	(۷۴)	۴,۹۴۸	-	(۵۲)	-	-	-	۵۰,۰۰۰	خرید دین	
۳۵,۶۷۰,۸۷۸	۹۶,۱۷۹,۵۰۱	(۱,۴۶۹,۳۹۱)	۹۷,۶۴۸,۹۲۲	(۵۵,۷۸۳)	(۷,۹۸۶,۹۶۸)	-	۱۸,۳۰۴	۲,۰۸۵,۸۳۷	۱۰,۳۵۸,۷۵۰	مراجعه	
۱۱۶,۱۳۱	۴۴۴,۱۲۳	(۶,۷۷۳)	۴۵۰,۸۹۶	-	(۵۳,۰۲۸)	-	-	-	۵۰,۲۹۲	قرض الحسنه	
۵۲,۵۱۴,۷۳۷	۹۴,۸۸۰,۲۸۴	(۱,۴۴۴,۸۷۷)	۹۶,۳۴۵,۱۶۱	-	(۹,۳۱۳,۴۷۷)	-	۶,۶۰۱	۶,۹۱۴,۵۵۰	۹,۸۷۷,۲۴۸	تسهیلات اعطایی به رز	
۲۲,۳۸۷	-	-	-	-	-	-	-	-	-	تسهیلات تسویه شد و پایان سال ۱۳۹۹ مانده این تسهیلات معادل ۵۰ میلیون دلار است. لازم به ذکر است بر اساس قرارداد منعقد شده میان بانک و شرکت ملی نفت، بازپرداخت دین متعلق به موضوع قراردادها تسهیلات ارزی بانک و تسهیلات گیزنگان (اعم از اصل، سود و وجه التزام معوقه) در سررسیدهای مربوط طبق شرایط قراردادهای مکتور، توسط شرکت ملی نفت تضمین و تعهد گردیده است.	
۶۵,۰۲۷	۶۰,۰۸۷	(۴,۶۷۲)	۶۴,۷۵۹	-	-	-	۱,۸۶۷	-	۶۲,۸۹۲	بدهکاران بابت ضمانت نامه های پرداخت شده	
۹۵,۰۶۹	۱۲۸,۶۶۷	(۲,۲۵۵)	۱۳۰,۹۲۲	(۴۴)	(۱۲,۱۵۵)	-	۴	۸۸۹	۱۴۲,۲۷۸	بدهکاران بابت کارت های اعتباری پرداخت شده	
۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	(۴,۳۲۰,۰۸۴)	۲۴۴,۳۱۶,۰۰۸	(۲۲,۱,۷۱۰)	(۲۱,۳۹۲,۶۶۵)	-	۷۸۲,۳۲۲	۱۰۰,۰۲۳,۳۱۱	۲۵۵,۶۴۴,۴۲۰		

در سنوات قبل پیرو بند (ل) تبصره (۲) قانون بودجه کشور، مبلغ ۵۰ میلیون دلار از طریق صندوق توسعه ملی بابت اعطای تسهیلات به سازندگان و پیمانکاران خصوصی و تعاقب طرف قرارداد شرکت ملی نفت ایران که توسط آن شرکت معرفی می گردند، به بانک خاورمیانه اختصاص یافته است که این مبلغ به طور کامل و در قالب تسهیلات به شرکت های معرفی شده از طرف شرکت ملی نفت ایران پرداخت گردیده است. طی سال جاری ۵ میلیون دلار از این تسهیلات تسویه شد و پایان سال ۱۳۹۹ مانده این تسهیلات معادل ۵۰ میلیون دلار است. لازم به ذکر است بر اساس قرارداد منعقد شده میان بانک و شرکت ملی نفت، بازپرداخت دین متعلق به موضوع قراردادها تسهیلات ارزی بانک و تسهیلات گیزنگان (اعم از اصل، سود و وجه التزام معوقه) در سررسیدهای مربوط طبق شرایط قراردادهای مکتور، توسط شرکت ملی نفت تضمین و تعهد گردیده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱-۱. طبقه‌بندی تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی بر اساس دستور العمل مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع یادداشت توضیحی ۶-۷) به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی					
۱۳۹۹/۱۲/۳۰					
	جمع	مشکوک‌الوصول	معوق	سررسید گذشته	جاری
فروش اقساطی	۳۴,۴۹۹,۰۳۵	۷,۶۶۲	۴۸,۰۹۷	۳۷,۳۴۹	۳۴,۴۰۵,۹۲۷
جعاله	۱۵,۷۶۹,۲۸۸	-	-	-	۱۵,۷۶۹,۲۸۸
مضاربه	۱,۱۱۳,۴۰۳	۱,۱۱۳,۴۰۳	-	-	-
مشارکت مدنی	۲,۵۰۱,۵۷۲	۱,۲۱۴,۶۱۱	-	-	۱,۲۸۶,۹۶۱
خرید دین	۵,۰۰۰	-	-	-	۵,۰۰۰
مراجعه	۱۰۵,۶۹۱,۶۴۳	۸۰,۷۶۴	۲۰۵,۳۱۱	۱۲۹,۰۴۸	۱۰۵,۲۷۶,۵۲۰
قرض الحسنه	۵۰۳,۹۲۴	-	-	۱۱۵	۵۰۳,۸۰۹
تسهیلات اعطایی به ارز	۱۰۵,۶۳۸,۶۳۸	-	۵۲۹,۵۱۵	-	۱۰۵,۱۰۹,۱۲۳
بدهکاران بابت اعتبارات اسنادی پرداخت شده	-	-	-	-	-
بدهکاران بابت ضمانت‌نامه‌های پرداخت شده	۶۴,۷۵۹	۶۴,۷۵۹	-	-	-
بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده	۱۴۳,۱۲۱	۳۲۲	۳۹	۳۶	۱۴۲,۷۲۴
جمع ناخالص تسهیلات و مطالبات از اشخاص غیر دولتی	۲۶۵,۹۳۰,۳۸۳	۲,۴۸۱,۵۲۱	۷۸۲,۹۶۲	۱۶۶,۵۴۸	۲۶۲,۴۹۹,۳۵۲
کسر می‌شود					
سود سال‌های آتی	(۲۱,۳۹۲,۶۶۵)	-	-	-	(۲۱,۳۹۲,۶۶۵)
سود و کارمزد معوق	(۲۲۱,۷۱۰)	(۱۶۲,۲۰۲)	(۳۳,۳۹۸)	(۲۶,۱۱۰)	-
وجوه دریافتی بابت مضاربه	-	-	-	-	-
حساب مشترک مشارکت مدنی	-	-	-	-	-
خالص تسهیلات اعطایی قبل از کسر ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	۲۴۴,۳۱۶,۰۰۸	۲,۳۱۹,۳۱۹	۷۴۹,۵۶۴	۱۴۰,۴۳۸	۲۴۱,۱۰۶,۶۸۷
ذخیره عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول	(۳,۶۵۱,۱۷۸)	(۲۲,۵۹۱)	(۱۱,۲۴۳)	(۷۴۴)	(۳,۶۱۶,۶۰۰)
ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک‌الوصول	(۶۶۸,۹۰۶)	(۶۵۹,۸۸۳)	(۸)	(۹,۰۱۵)	-
مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	۱,۶۳۶,۸۴۵	۷۳۸,۳۱۳	۱۳۰,۶۷۹	۲۳۷,۴۹۰,۰۸۷
مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۱,۰۱۷,۰۱۳	۱,۳۶۶,۵۶۹	۳۳۱,۶۴۵	۱۱۴,۹۲۲,۳۵۱

با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت‌های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۱۱ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه در این قسمت ارائه نشده است.

۱-۲. گردش ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول به شرح جدول زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی					
۱۳۹۸/۱۲/۲۹			۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
جمع	ذخیره اختصاصی	ذخیره عمومی	جمع	ذخیره اختصاصی	ذخیره عمومی
۲,۰۱۷,۲۰۸	۶۳۳,۳۹۶	۱,۳۸۳,۸۱۲	۲,۲۸۷,۱۷۷	۵۱۹,۱۵۶	۱,۷۶۸,۰۲۱
(۳۳۵,۸۸۳)	(۳۳۵,۸۸۳)	-	(۱۱۴,۹۶۳)	(۱۱۴,۹۶۳)	-
-	-	-	-	-	-
۶۰۵,۸۵۲	۲۲۱,۶۴۳	۳۸۴,۲۰۹	۲,۱۴۷,۸۷۰	۲۶۴,۷۱۳	۱,۸۸۳,۱۵۷
۲,۲۸۷,۱۷۷	۵۱۹,۱۵۶	۱,۷۶۸,۰۲۱	۴,۳۲۰,۰۸۴	۶۶۸,۹۰۶	۳,۶۵۱,۱۷۸

با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت‌های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۱۱ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه در این قسمت ارائه نشده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۱-۳. طبقه بندی تسهیلات اعطایی به ارز به تفکیک منابع پرداختی بر اساس دستورالعمل مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع یادداشت توضیحی ۶-۷)

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		۱۳۹۹/۱۲/۳۰				۱۳۹۸/۱۲/۲۹
جاری	سررسید گذشته	معوق	مشکوک الوصول	جمع	جمع	جمع
۱۰,۶۱۴,۸۰۹	-	-	-	۱۰,۶۱۴,۸۰۹	۳,۰۹۳,۲۳۹	منابع داخلی
۸۳,۷۴۳,۹۰۳	-	۵۲۱,۵۷۲	-	۸۴,۲۶۵,۴۷۵	۴۹,۴۲۱,۴۹۸	صندوق توسعه ملی
۹۴,۳۵۸,۷۱۲	-	۵۲۱,۵۷۲	-	۹۴,۸۸۰,۲۸۴	۵۲,۵۱۴,۷۳۷	جمع تسهیلات اعطایی به ارز

۱۱-۴. تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی بر حسب زمان سررسید و نرخ سود

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		۱۳۹۹/۱۲/۳۰							۱۳۹۸/۱۲/۲۹
۲۴ درصد و بیشتر	۲۱ تا ۲۴ درصد	۱۸ تا ۲۱ درصد	۱۵ تا ۱۸ درصد	۱۲ تا ۱۵ درصد	کمتر از ۱۲ درصد	جمع	جمع	جمع	
۳۳۶,۳۲۹	۱,۰۱۴,۴۵۵	۲,۹۹۷,۷۴۷	۳۱۸	-	۱,۰۵۱,۶۱۱	۵,۴۰۰,۴۶۰	۶۶,۵۶۳,۷۳۸	۱۳۹۹/۱۲/۳۰ و قبل از آن	
۴۵۲,۴۳۸	۳,۶۷۲,۵۳۰	۱۲۸,۴۶۲,۴۵۸	۲,۳۷۶,۸۷۶	-	۸۸,۷۱۱,۴۱۳	۲۲۳,۶۷۵,۷۱۵	۴۵,۴۳۰,۴۴۲	۱۴۰۰	
-	۱۴,۸۶۷	۱,۴۳۶,۸۲۱	۷۸,۷۰۱	۱۳۵,۶۴۶	۱۹۴,۹۶۷	۱,۸۶۱,۰۰۲	۵,۶۴۳,۳۹۸	۱۴۰۱	
-	۶۲,۲۹۳	۲۴۵,۹۳۹	۱,۴۷۵,۱۳۴	۲۵۶,۰۶۰	۷,۰۱۹,۳۲۱	۹,۰۵۸,۷۴۷	-	۱۴۰۲ و پس از آن	
۷۸۸,۷۶۷	۴,۷۶۴,۱۴۵	۱۳۳,۱۴۲,۹۶۵	۳,۹۳۱,۰۲۹	۳۹۱,۷۰۶	۹۶,۹۷۷,۳۱۲	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	جمع تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی	
۲,۰۰۷,۶۸۴	۳,۹۷۸,۷۴۲	۵۵,۵۷۵,۶۰۹	۳,۱۶۶,۳۹۵	۲۸۴,۳۴۰	۵۲,۶۲۴,۸۰۸	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	

با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۱۱ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه در این قسمت ارائه نشده است.

۱۱-۵. خالص مبلغ دفتری تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی به تفکیک نوع وثیقه

شرکت اصلی		سپرده
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۳,۴۲۷,۸۹۳	۶,۴۳۰,۸۵۸	اوراق مشارکت و سایر اوراق بدهی با تضمین دولت و بانک مرکزی
۵,۷۲۹	۸,۰۲۶	اوراق مشارکت و سایر اوراق بدهی با تضمین سایر بانکها
۶۰,۰۹۷	۳۸,۷۷۵	سهام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار
۲,۰۵۸,۹۴۹	۹,۶۰۷,۲۷۰	زمین و ساختمان
۷,۰۶۱,۳۵۳	۱۳,۴۲۲,۴۴۷	ماشین آلات
۱۵,۱۱۵	-	چک و سفته و چک های وصولی و قرارداد لازم الاجرا
۱۰۵,۰۰۸,۴۴۲	۲۱۰,۴۸۸,۵۴۸	جمع تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی
۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توجیهی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۶-۱۱. گردش تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی

	بدهکاران بابت کارت‌های اعتباری پرداخت شده	بدهکاران بابت صنایع نامه‌های پرداخت شده	بدهکاران بابت اعتبار استانی پرداخت شده	تسهیلات اعطایی به از	قروض الحسنه	مراجه	خرید دین	مشارکت مدنی	مضاربه	حجانه	فروش اقسالی
۱۱۸,۴۵۰,۴۲۱	۹۶,۷۳۰	۶۵,۲۵۵	۲۱۶,۳۳۰	۵۲,۱۴۹,۲۸۶	۱۱۷,۸۹۹	۳۶,۱۶۵,۶۲۶	۲۳,۱۶۰	۲,۶۱۵,۲۳۹	۸۸۴,۰۱۳	۸,۶۴۹,۱۵۷	۱۷,۲۶۷,۷۲۶
۴۷۲,۱۱۶,۷۱۲	۵۸۵,۶۷۳	۷۹۴,۸۲۵	۶,۵۸۳,۶۳۳	۹,۴۹۱,۱۴۱	۲۸,۳۳۵	۱۹۲,۰۲۶,۳۸۸	۷۴,۶۰۴	۵,۳۹۴,۶۰۷	۸۹,۶۱۵	۲۰,۱۰۳,۳۵۴	۵۵,۶۵۸,۵۱۷
(۳۹۵,۳۹۴,۲۷۸)	(۵۵۲,۳۷۴)	(۷۹۷,۱۸۸)	(۶,۷۹۹,۹۶۳)	(۱۱,۲۹۳,۸۰۷)	(۵۰,۳۵۸)	(۱۳۲,۶۲۷,۲۶۳)	(۹۲,۸۱۶)	(۵,۸۵۱,۵۸۹)	(۱۴۱,۴۴۴)	(۱۹۴,۸۳۶,۷۱۰)	(۴۲,۳۳۰,۹۶۶)
۳۹۰,۵۷۳,۳۹۰	-	-	-	۳۹,۰۵۷,۳۹۰	-	-	-	-	-	-	-
۲۳۴,۰۳۰,۰۴۵	۱۳۰,۰۲۹	۶۲,۸۹۲	-	۸۹,۴۰۴,۰۱۰	۴۵۰,۸۹۶	۹۵,۵۴۴,۲۵۱	۴,۹۴۸	۲,۱۵۸,۲۵۷	۸۳۲,۱۸۴	۱۴,۸۴۶,۸۰۱	۳,۰۵۹,۵۲۷

اصل تسهیلات اعطایی

مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

اعطایی طی سال

وصول طی سال

تثبیر تسعیر طی سال

مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۲۳

فرع تسهیلات اعطایی*

مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

افزایش طی سال

وصول طی سال

تثبیر تسعیر طی سال

مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۲۳

۱,۶۷۴,۳۳۴	۹۸	۷۶۲	۳۰۷	۱,۱۶۵,۱۶۹	-	۴۹,۹۵۴	-	۲۳۲,۷۵۹	۲۰,۲,۵۳۶	۵,۴۲۵	۷,۳۲۴
۹,۲۹۴,۶۷۶	۲,۶۹۹	۱۰,۴۴۳	۱۰,۸۵۷۱	۵,۲۹۶,۸۵۹	-	۲۴,۰۶۳۸۴	-	۵۳۶,۶۵۳	-	۲۵۶,۶۳۴	۶۷۶,۴۳۳
(۳,۴۰۱,۳۰۵)	(۱,۹۰۴)	(۹,۳۳۸)	(۱۰,۸,۸۷۸)	(۲,۲۶۱,۱۳۵)	-	(۳۵۲,۱۹۷)	-	(۴۹۹,۹۰۸)	(۱۰,۹۱۷۰)	(۳۹,۱۶۹)	(۱۱,۷,۸۰۶)
۲,۷۲۰,۲۵۸	-	-	-	۲,۷۲۰,۲۵۸	-	-	-	-	-	-	-
۱,۰۲,۸۵,۹۶۳	۸۹۳	۱,۸۶۷	-	۶,۹۲۱,۱۵۱	-	۲,۱۰۴,۱۴۱	-	۲۷۷,۵۰۴	۱۹,۱,۵۶۶	۲۲۲,۸۹۰	۵۶۵,۵۵۱

ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول

مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

بازایافت شده

سودت شده طی سال

افزایش یا کاهش طی سال جاری

مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۲۳

وجه دریافتی بابت مضاربه

حساب مشترک مشارکت مدنی

خالص تسهیلات اعطایی

مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۲۳

* فرغ تسهیلات شامل سود تسهیلات اعطایی و وجه التزام تاخیر تادیه دین می باشد.

لازم به توضیح است سود طبقه بعد از معوق و وجه التزام تسهیلات مطابق رویه مندرج در یادداشت ۴-۷ در حسابها منظور شده است.

باتوجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت‌های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۱۱ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه در این قسمت ارائه نشده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱-۶-۱۱. گردش فرج تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		فرج تسهیلات اعطایی									
جمع	بدهکاران بابت کارت های اعتباری پرداخت شده	بدهکاران بابت ضمانت نامه های پرداخت شده	بدهکاران بابت اعتبار اسنادی پرداخت شده	تسهیلات اعطایی به اراز	مرحله	خرید دین	مشارکت منفی	مضاربه	جعاله	فروش اقسالی	سود در یافتنی تسهیلات اعطایی
۱,۳۴۴,۴۷۰	۸۹	-	-	۱,۱۶۴,۸۷۶	-	-	۷۹,۶۰۰	۹۴,۴۳۳	۵,۴۲۱	۵۱	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
۹,۰۰۹,۸۴۹	۲,۶۶۷	-	-	۵,۲۱۹,۰۸۶	۲,۰۸۵,۸۳۷	-	۵۱۶,۴۷۸	-	۶۴۵,۰۹۰	۵۶۰,۶۹۱	افزایش طی سال
(۳,۰۶۲,۱۲۶)	(۱,۸۶۷)	-	-	(۲,۱۸۰,۹۵۰)	-	-	(۴۶۵,۷۸۷)	(۴,۷۸۰)	(۴۰۸,۷۴۲)	-	وصول طی سال
۲,۷۱۱,۵۳۸	-	-	-	۲,۷۱۱,۵۳۸	-	-	-	-	-	-	تاثیر تسعیر طی سال
۱,۰۰۰,۳۷۳	۸۸۹	-	-	۶,۹۱۴,۵۵۰	۲,۰۸۵,۸۳۷	-	۱۳۰,۲۹۱	۸۹,۶۵۳	۲۲۱,۷۶۹	۵۶۰,۷۴۲	مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰
۳۲۹,۸۶۴	۹	۷۶۲	۳۰۷	۲۹۳	۴۹,۹۵۴	-	۱۶۳,۱۵۹	۱۰۸,۱۰۳	۴	۷,۲۷۳	وجه التزام دریافتی تسهیلات اعطایی
۶۵۲,۵۳۲	۱۰۰	۱۰,۴۴۳	۱۰,۸۵۷	۷۷,۷۷۲	۳۲,۰۵۴۷	-	۱۸,۱۷۵	-	۱,۱۸۳	۱۱۵,۷۴۱	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
(۷۰۸,۸۸۵)	(۱۰۵)	(۹,۳۳۸)	(۱۰,۸۷۸)	(۸۰,۱۸۵)	(۳۵۲,۱۹۷)	-	(۳۴,۱۲۱)	(۶,۱۹۰)	(۶۶)	(۱۱۷,۸۰۵)	افزایش طی سال
۸,۷۲۱	-	-	-	۸,۷۲۱	-	-	-	-	-	-	وصول طی سال
۷۸۲,۲۳۲	۴	۱,۸۶۷	-	۶,۶۰۱	۱,۸۳۰,۴	-	۱۴۷,۲۱۳	۱۰,۹۱۳	۱,۱۲۱	۵,۲۰۹	تاثیر تسعیر طی سال
۱,۶۷۴,۳۳۴	۹۸	۷۶۲	۳۰۷	۱,۱۶۵,۱۶۹	۴۹,۹۵۴	-	۲۴۲,۷۵۹	۲۰۲,۵۳۶	۵,۴۲۵	۷,۳۲۴	فرج تسهیلات اعطایی
۱,۰۲۸۵,۹۶۳	۸۶۳	۱,۸۶۷	-	۶,۹۲۱,۱۵۱	۲۱۰,۴۱۴	-	۲۷۷,۵۰۴	۱۹۱,۵۶۶	۲۲۲,۸۹۰	۵۶۵,۹۵۱	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
											مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰

باتوجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۱۱ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه در این قسمت ارائه نشده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۱-۷. تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی به تفکیک نوع مشتری

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی						
۱۳۹۸/۱۲/۲۹			۱۳۹۹/۱۲/۳۰			
خالص	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	مبلغ ناخالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	مبلغ ناخالص	
۳,۵۵۶,۶۸۶	(۶۶,۹۳۱)	۳,۶۲۳,۶۱۷	۵,۱۱۳,۸۶۴	(۹۱,۵۵۱)	۵,۲۰۵,۴۱۵	مشتریان حقیقی
۱۱۳,۶۳۱,۹۸۳	(۲,۲۱۳,۱۰۲)	۱۱۵,۸۴۵,۰۸۵	۲۳۴,۱۶۳,۱۶۸	(۴,۲۱۷,۲۹۲)	۲۳۸,۳۸۰,۴۶۰	مشتریان حقوقی
۴۴۸,۹۰۹	(۷,۱۴۴)	۴۵۶,۰۵۳	۷۱۸,۸۹۲	(۱۱,۲۴۱)	۷۳۰,۱۳۳	کارکنان
۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	(۲,۲۸۷,۱۷۷)	۱۱۹,۹۲۴,۷۵۵	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	(۴,۳۲۰,۰۸۴)	۲۴۴,۳۱۶,۰۰۸	جمع تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی

با توجه به این که رقم تسهیلات اعطایی به شرکت‌های فرعی کم اهمیت بوده و اطلاعات مربوط به آن در یادداشت ۸-۱۱ ارائه گردیده است، جدول مربوط به گروه در این قسمت ارائه نشده است.

۱۱-۸. تسهیلات اعطایی به شرکت‌های فرعی به شرح زیر است:

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰			متوسط موزون نرخ سود	
جمع	جمع	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول	غیرجاری	جاری	درصد	
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	
-	۳۲۸,۲۱۱	(۴,۹۹۸)	-	۳۳۳,۲۰۹	۱۸	شرکت‌های فرعی (تابعه) شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه

۱۲. سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

ارقام به میلیون ریال

گروه						یادداشت	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹			۱۳۹۹/۱۲/۳۰				
جمع	بلند مدت	جاری	جمع	بلند مدت	جاری		
۳۷	-	۳۷	۵۵۶,۳۵۰	-	۵۵۶,۳۵۰	۱۲-۱	سرمایه‌گذاری جاری در سهام سریع معامله در بازار
۳۰,۲,۳۸۸	۳۰,۲,۳۸۸	-	۷۴۶,۱۱۰	۷۴۶,۱۱۰	-	۱۲-۲	سرمایه‌گذاری بلند مدت در سایر سهام
۲۷,۵۰۳,۷۱۳	۲۷,۵۰۲,۵۵۳	۱,۱۶۰	۴۸,۰۵۷,۱۷۵	۴۸,۰۵۶,۰۱۵	۱,۱۶۰	۱۲-۳	سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت
۲۷,۸۰۶,۱۳۸	۲۷,۸۰۴,۹۴۱	۱,۱۹۷	۴۹,۳۵۹,۶۳۵	۴۸,۸۰۲,۱۲۵	۵۵۷,۵۱۰		جمع سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی						یادداشت	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹			۱۳۹۹/۱۲/۳۰				
جمع	بلند مدت	جاری	جمع	بلند مدت	جاری		
-	-	-	۵۲۹,۵۰۸	-	۵۲۹,۵۰۸	۱۲-۱	سرمایه‌گذاری جاری در سهام سریع معامله در بازار
۴۶۸,۱۰۳	۴۶۸,۱۰۳	-	۶۲۸,۱۰۲	۶۲۸,۱۰۲	-	۱۲-۲	سرمایه‌گذاری بلند مدت در سایر سهام
۲۷,۵۰۰,۷۱۴	۲۷,۴۹۹,۵۵۴	۱,۱۶۰	۴۸,۰۵۴,۱۷۵	۴۸,۰۵۳,۰۱۵	۱,۱۶۰	۱۲-۲	سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت
۲۷,۹۶۸,۸۱۷	۲۷,۹۶۷,۶۵۷	۱,۱۶۰	۴۹,۲۱۱,۷۸۵	۴۸,۶۸۱,۱۱۷	۵۳۰,۶۶۸		جمع سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۲-۱. سرمایه گذاری جاری بانک در سهام سریع معامله بازار مربوط به سرمایه گذاری در صندوق بازارگردانی مفید است که طبق نامه شماره ۱۸۱/۷۹۶۷۴ مورخ ۱۳۹۹/۰۶/۲۹ شرکت بورس اوراق بهادار تهران به منظور حفظ ثبات سرمایه و صیانت از حقوق سرمایه گذاران و سهامداران صورت پذیرفته است. در تاریخ تهیه صورت های مالی بهای تمام شده این سرمایه گذاری ۵۴۳,۱۹۱ میلیون ریال و ارزش بازار آن معادل ۵۲۹,۵۰۸ میلیون ریال می باشد.

۱۲-۲. سرمایه گذاری بلندمدت در سایر سهام به شرح زیر است:

گروه		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹			
منشاء ایجاد	تعداد سهام	درصد سرمایه گذاری	بهای تمام شده/ارزش ویژه	کاهش ارزش انباشته	خالص مبلغ دفتری	ارزش بازار	خالص مبلغ دفتری
شرکت بیمه زندگی خاورمیانه	۲۴۰,۰۰۰,۰۰۰	٪۲۰	۵۰۰,۹۳۷	-	۵۰۰,۹۳۷	۱,۶۶۷,۰۴۰	۲۹۸,۹۶۷
ساز و کار ویژه تجارت و تامین مالی ایران و اروپا	۲۲۰,۰۰۰	٪۱۱	۲,۲۰۰	-	۲,۲۰۰	-	۲,۲۰۰
سایر			۲۴۲,۹۷۳	-	۲۴۲,۹۷۳	-	۱,۲۲۱
جمع سرمایه گذاری بلند مدت در سایر سهام			۷۴۶,۱۱۰	-	۷۴۶,۱۱۰		۳۰۲,۳۸۸

* به استثناء شرکت بیمه زندگی خاورمیانه برای سرمایه گذاری های بلند مدت بانک در سهام سایر شرکتها ارزش بازار قابل اتکایی در دسترس نیست.

شرکت اصلی		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹			
یادداشت	منشاء ایجاد	تعداد سهام	درصد سرمایه گذاری	بهای تمام شده	کاهش ارزش انباشته	خالص مبلغ دفتری	ارزش بازار
شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه	خرید	۱۱۲,۴۹۹,۸۵۰	٪۷۵	۱۲۷,۴۰۳	-	۱۲۷,۴۰۳	۱۲۷,۴۰۳
شرکت داده پردازان سیمای آفتاب	تاسیس	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	٪۱۰۰	۱۰,۵۰۰	-	۱۰,۵۰۰	۱۰,۵۰۰
شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه	خرید و تاسیس	۳۹,۹۹۹,۸۰۰	٪۱۰۰	۲۴۷,۹۹۹	-	۲۴۷,۹۹۹	۸۸,۰۰۰
شرکت بیمه زندگی خاورمیانه	تاسیس	۲۴۰,۰۰۰,۰۰۰	٪۲۰	۲۴۰,۰۰۰	-	۲۴۰,۰۰۰	۱,۶۶۷,۰۴۰
ساز و کار ویژه تجارت و تامین مالی ایران و اروپا	تاسیس	۲۲۰,۰۰۰	٪۱۱	۲,۲۰۰	-	۲,۲۰۰	۲,۲۰۰
جمع سرمایه گذاری بلند مدت در سایر سهام				۶۲۸,۱۰۲	-	۶۲۸,۱۰۲	۴۶۸,۱۰۳

* به استثناء شرکت بیمه زندگی خاورمیانه برای سرمایه گذاری های بلند مدت بانک در سهام سایر شرکتها ارزش بازار قابل اتکایی در دسترس نیست.

۱۲-۲-۱. در تاریخ ترانزنامه معادل ۳۵ درصد سرمایه گذاری در شرکت داده پردازان سیمای آفتاب پرداخت گردیده است

۱۲-۲-۲. سهم گروه از خالص دارایی های شرکت وابسته

گروه		مانده در ابتدای سال	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سهم از سود خالص شرکت وابسته	سود دریافتی / دریافتی طی سال
۲۶۵,۷۵۱	۲۹۸,۹۶۷	مانده در پایان دوره/سال	
۵۲,۴۱۶	۲۲۸,۳۷۱		
(۱۹,۲۰۰)	(۲۶,۴۰۰)		
۲۹۸,۹۶۷	۵۰۰,۹۳۷		

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۳۹۹-۲-۲۰ خلاصه اطلاعات مالی شرکت وابسته:

ارقام به میلیون ریال	گروه			
	۱۳۹۸/۲/۲۹	۱۳۹۹/۲/۲۹	۱۳۹۸/۲/۲۹	۱۳۹۹/۲/۲۹
	جمع درآمدها	جمع بدیه‌ها	جمع دارایی	سود خالص
	۴۴۷,۶۷۰	۲۵۹,۵۳۳	۱,۷۵۸,۰۲۰	۱,۱۴۱,۸۵۴
	۲۶۲,۰۷۸	-	۱,۷۸۱,۵۹۳	۱,۱۸۸,۴۴۷
	جمع دارایی‌ها	جمع دارایی‌ها	جمع دارایی‌ها	جمع دارایی‌ها
	۱,۷۸۱,۵۹۳	۱,۷۸۱,۵۹۳	۱,۱۸۸,۴۴۷	۳,۶۹۷,۰۰۸

شرکت بیمه زندگی خاورمیانه
۰۱۳-۳۰ سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت به شرح زیر است:

تاریخ	گروه		نوع اوراق	متوسط نرخ سود	منشاء ایجاد	یادداشت	تاثیر دولتی
	شرکت اصلی	شکست اصلی					
	۱۳۹۸/۲/۲۹	۱۳۹۹/۲/۲۹	۱۳۹۸/۲/۲۹	۱۳۹۹/۲/۲۹	۱۳۹۸/۲/۲۹	۱۳۹۹/۲/۲۹	۱۳۹۸/۲/۲۹
	۸,۳۴۲	۱۱,۹۶۳	۸,۳۴۲	۱۱,۹۶۳	۸,۳۴۲	۱۱,۹۶۳	۸,۳۴۲
	۹۹۵,۰۰۰	۹۹۵,۰۰۰	۹۹۵,۰۰۰	۹۹۵,۰۰۰	۹۹۵,۰۰۰	۹۹۵,۰۰۰	۹۹۵,۰۰۰
	۸,۸۵۹,۱۶۱	۱۶,۲۸۱,۶۴۵	۸,۸۵۹,۱۶۱	۱۶,۲۸۱,۶۴۵	۸,۸۵۹,۱۶۱	۱۶,۲۸۱,۶۴۵	۸,۸۵۹,۱۶۱
	۴,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۶۴۷,۹۳۴	۴,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۶۴۷,۹۳۴	۴,۰۰۰,۰۰۰	۲۰,۶۴۷,۹۳۴	۴,۰۰۰,۰۰۰
	۴,۴۹۹,۹۹۳	-	۴,۴۹۹,۹۹۳	-	۴,۴۹۹,۹۹۳	-	۴,۴۹۹,۹۹۳
	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰
	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰
	۱,۸۸,۴۱۲	۳۵۲,۸۲۳	۱,۸۸,۴۱۲	۳۵۲,۸۲۳	۱,۸۸,۴۱۲	۳۵۲,۸۲۳	۱,۸۸,۴۱۲
	۹۴۱,۳۱۹	۱,۷۵۶,۶۵۰	۹۴۱,۳۱۹	۱,۷۵۶,۶۵۰	۹۴۱,۳۱۹	۱,۷۵۶,۶۵۰	۹۴۱,۳۱۹
	۷,۳۲۷	۷,۰۰۰	۱۰,۳۲۷	۱۰,۰۰۰	۱۰,۳۲۷	۱۰,۰۰۰	۷,۳۲۷
	۱,۱۶۰	۱,۱۶۰	۱,۱۶۰	۱,۱۶۰	۱,۱۶۰	۱,۱۶۰	۱,۱۶۰
	۲۷,۵۰۰,۷۱۴	۴۸,۰۵۴,۱۷۵	۲۷,۵۰۰,۷۱۴	۴۸,۰۵۴,۱۷۵	۲۷,۵۰۰,۷۱۴	۴۸,۰۵۴,۱۷۵	۲۷,۵۰۰,۷۱۴

برای سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت ارزش بازار قابل اتکایی در دسترس نیست.

۱-۳-۲۰ استناد خزانه اسلامی اوراق بهاداری بدون کوپن هستند که وزارت امور اقتصادی و دارایی به نمایندگی از دولت منتشر می‌کند.
۲-۳-۲۰ نرخ سود مندرج در جدول فوق نرخ بازده پیش بینی شده سالانه صندوق می‌باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۳. مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی				گروه				
۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مانده طلب	خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مانده طلب	
۳۲۳,۰۷۹	۱,۳۷۸,۱۱۵	(۲۱,۳۷۸)	۱,۳۹۹,۴۹۳	-	-	-	-	مطالبات از شرکت های فرعی
۱,۴۳۲	۱,۸۹۳	(۹۵۳)	۲,۸۴۶	۱,۴۳۲	۱,۸۹۳	(۹۵۳)	۲,۸۴۶	مطالبات از شرکت های وابسته
۳۲۴,۵۱۱	۱,۳۸۰,۰۰۸	(۲۲,۳۳۱)	۱,۴۰۲,۳۳۹	۱,۴۳۲	۱,۸۹۳	(۹۵۳)	۲,۸۴۶	
۳۲۹,۸۱۴				-				مانده ناخالص سال قبل

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱-۱۳ مانده ناخالص مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته بر اساس موضوع معامله فی مابین به شرح زیر می‌باشد:

رقم به میلیون ریال

		شرکت اصلی		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹		شرکت اصلی	
نام شرکت فرعی / وابسته	فروش داراییها و سرمایه‌گذاری‌ها	خرید داراییها و سرمایه‌گذاری‌ها	خرید خدمات	فروش از	علی الحساب دریافتی	علی الحساب پرداختی	وجوده‌های	سود سهام دریافتی	سود سهام پرداختی
شرکت داده پردازان سیمای آفتاب	-	-	۸۷۲۴	-	-	-	-	-	(۹,۶۹۴)
شرکت بیمه زندگی خاورمیانه	-	-	(۲,۰۶۰)	-	-	-	-	-	۴,۹۰۶
شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه	-	-	-	-	-	-	-	-	۸۷۵,۰۰۰
شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه	-	-	-	-	-	-	-	-	۴۶۴
جمع مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته	-	-	-	-	-	-	-	-	۵۲۴,۹۹۹
خالص سود (زیان) معاملات	-	-	۶,۶۶۴	-	-	-	-	-	(۴,۳۲۴)
									۱,۳۰۲,۳۳۹

رقم به میلیون ریال

		شرکت اصلی		۱۳۹۹/۱۲/۲۹		۱۳۹۸/۱۲/۲۹		شرکت اصلی	
نام شرکت فرعی / وابسته	فروش داراییها و سرمایه‌گذاری‌ها	خرید داراییها و سرمایه‌گذاری‌ها	خرید خدمات	فروش خدمات	علی الحساب دریافتی	علی الحساب پرداختی	قرض الحسنه فیما بین	سود سهام دریافتی	سود سهام پرداختی
شرکت داده پردازان سیمای آفتاب	-	-	۱۶,۲۶۶	-	-	-	-	-	-
شرکت بیمه زندگی خاورمیانه	-	-	(۲,۰۰۰)	-	-	-	-	-	-
شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه	-	-	-	-	-	-	-	-	-
شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه	-	-	(۱۰,۰۳۸)	-	-	-	-	-	-
جمع مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته	-	-	-	-	-	-	-	-	-
خالص سود (زیان) معاملات	-	-	۴,۲۲۸	-	-	-	-	۳۵۰,۲۴۹	(۲۴,۶۶۳)
									۳۲۹,۸۱۴
									(۱۱,۸۸۸)
									۲۸,۱۵۴
									۱,۴۶۹
									۳۰۰,۰۲۱
									۴۰,۲۱۲
									۳۲۹,۸۱۴

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۳-۲. طبقه بندی مطالبات از شرکتهای فرعی و وابسته بر اساس دستور العمل مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع یادداشت توضیحی ۶-۷) به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی				سرسید گذشته	موقوف	مشکوک الوصول	جمع	
۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹						
۱,۳۹۹,۴۹۳	-	-	-	۱,۳۹۹,۴۹۳	-	-	-	مطالبات از شرکتهای فرعی
۲,۸۴۶	۱,۸۱۴	-	-	۱,۰۳۲	-	-	-	مطالبات از شرکتهای وابسته
۱,۴۰۲,۳۳۹	۱,۸۱۴	-	-	۱,۴۰۰,۵۲۵	-	-	-	ناخالص مطالبات از شرکتهای فرعی و وابسته قبل از کسر ذخیره مطالبات مشکوک الوصول
(۲۱,۴۲۴)	-	-	-	(۲۱,۴۲۴)	-	-	-	ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول
(۹۰۷)	(۹۰۷)	-	-	-	-	-	-	ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک الوصول
۱,۳۸۰,۰۰۸	۹۰۷	-	-	۱,۳۷۹,۱۰۱	-	-	-	مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰
۳۲۴,۵۱۱	-	-	-	۳۲۴,۵۱۱	-	-	-	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

۱۴. سایر حساب های دریافتنی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی				گروه				یادداشت
۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹		
خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مانده طلب	خالص	خالص	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول	مانده طلب	خالص	
۶۰	(۱)	۶۱	۶۰	۶۰	(۱)	۶۱	۶۰	سود سهام دریافتنی
۸۹۳,۳۴۵	(۲۰,۷۹۹)	۸۶۹,۲۸۱	۹۳۶,۲۵۳	۹۶۶,۴۹۰	(۲۰,۷۹۹)	۹۸۷,۲۸۹	۸۴۸,۴۸۲	سود تحقق یافته اوراق مشارکت
۵,۶۳۹	(۱۳۹,۰۵۸)	۱۵۲,۲۱۴	۹,۶۹۷	۴۸,۷۵۴	(۱۳۹,۰۵۸)	۱۸۷,۸۱۲	۱۳,۱۵۶	مطالبات از کارکنان
۳,۳۱۰,۰۷۷	(۱۵۹,۲۵۰)	۵,۸۷۱,۴۶۶	۴,۵۳۵,۹۷۶	۳,۷۹۵,۰۸۹	(۱۵۹,۲۵۰)	۳,۹۵۴,۳۳۹	۵,۷۱۲,۲۱۶	بدهکاران موقت
۴,۲۰۹,۱۲۱	(۳۱۹,۱۰۸)	۶,۸۹۳,۰۲۲	۵,۴۸۱,۹۸۶	۴,۸۱۰,۳۹۳	(۳۱۹,۱۰۸)	۵,۱۲۹,۵۰۱	۶,۵۷۳,۹۱۴	جمع سایر حساب های دریافتنی

۱۴-۱. مانده سود سهام دریافتنی به استثنای سود شرکتهای فرعی و وابسته به شرح زیر می باشد:

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی	
۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
۶۱	۶۱
۶۱	۶۱
(۱)	(۱)
۶۰	۶۰

شرکتهای بورسی و فرابورسی

سیمان مازندران

جمع

ذخیره مطالبات مشکوک الوصول

خالص سود سهام دریافتنی

۱۴-۲. مبلغ ۱۳۷ میلیارد ریال از مانده مطالبات از کارکنان بابت سوء استفاده مالی کشف شده بانک، در اواخر سال مالی ۱۳۹۶ می باشد که اقدامات لازم جهت تعیین تکلیف و وصول کامل مطالبات در جریان است و از این بابت ذخیره لازم در حسابها منظور شده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۴-۳. مانده بدهکاران موقت به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		یادداشت
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۷۳,۵۰۸	۱۲۰,۵۳۰	۷۳,۵۰۸	۱۲۰,۵۳۰	اقلام مرتبط با تسهیلات
				هزینه‌های دادرسی و وصول مطالبات
				اقلام غیرمرتبط با تسهیلات
۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰	اوراقی مراجعه وزارت جهاد کشاورزی
۴,۵۱۱	۶۵,۷۰۲	۴,۵۱۱	۶۵,۷۰۲	کارمزد صدور ضمانت‌نامه
۲,۷۳۵	۲,۸۱۶	۲,۷۳۵	۲,۸۱۶	بدهکاران کارمزد حواله‌های صادره
۱,۵۱۳	۹۹۱	۱,۵۱۳	۹۹۱	بدهکاران داخلی - تنخواه گردان
-	-	۷۵۳,۹۴۹	۱,۷۶۲,۶۰۳	مشتریان شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه
-	-	۴۷۷,۸۱۲	-	مشتریان شرکت خدمات ارزی و صرافی بانک خاورمیانه
۳,۱۴۶,۰۶۱	۵,۵۱۸,۷۶۵	۳,۱۴۶,۰۶۱	۱,۸۳۷,۷۶۳	مطالبات از اشخاص حقوقی
۹۴,۲۱۷	۹۵,۵۱۲	۹۴,۲۱۷	۹۵,۵۱۲	مطالبات از اشخاص حقیقی
۵۳,۲۳۸	۲۷,۱۵۰	۴۷,۳۷۶	۲۸,۴۲۲	سایر
۳,۴۱۵,۷۸۳	۵,۸۷۱,۴۶۶	۴,۶۴۱,۶۸۲	۳,۹۵۴,۳۳۹	جمع
(۱۰۵,۷۰۶)	(۱۵۹,۲۵۰)	(۱۰۵,۷۰۶)	(۱۵۹,۲۵۰)	ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول
۳,۳۱۰,۰۷۷	۵,۷۱۲,۲۱۶	۴,۵۳۵,۹۷۶	۳,۷۹۵,۰۸۹	خالص

۱۴-۳-۱. مبلغ ۴,۲۲۰,۵۵۰ میلیون ریال از مطالبات از اشخاص حقوقی مربوط به وجوه امانی نزد صرافی بانک خاورمیانه می‌باشد.

۱۴-۴. طبقه‌بندی سایر حساب‌های دریافتی بر اساس دستور العمل مصوب شورای پول و اعتبار (موضوع یادداشت توضیحی ۶-۷) به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی					
۱۳۹۹/۱۲/۳۰					
جمع	مشکوک‌الوصول	معوق	سررسید گذشته	جاری	
۶۱	-	-	-	۶۱	سود سهام دریافتی
۸۶۹,۲۸۱	۱۶,۰۰۰	-	-	۸۵۳,۲۸۱	سود تحقق یافته اوراق مشارکت
۱۵۲,۲۱۵	۱۳۸,۸۵۸	-	-	۱۳,۳۵۷	مطالبات از کارکنان
۵,۸۷۱,۴۶۹	۱۷۶,۰۱۹	۴۸,۸۶۷	۶,۰۴۰	۵,۶۴۰,۵۴۳	بدهکاران موقت
۶,۸۹۳,۰۲۶	۳۳۰,۸۷۷	۴۸,۸۶۷	۶,۰۴۰	۶,۵۰۷,۲۴۲	سایر حساب‌های دریافتی قبل از کسر ذخیره مطالبات مشکوک‌الوصول
(۲۰,۱۳۹)	(۵۷)	(۸)	-	(۲۰,۰۷۴)	ذخیره عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول
(۲۹۸,۹۷۳)	(۲۸۸,۶۹۶)	(۹,۶۷۳)	(۶۰۴)	-	ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک‌الوصول
۶,۵۷۳,۹۱۴	۴۲,۱۲۴	۳۹,۱۸۶	۵,۴۳۶	۶,۴۸۷,۱۶۸	مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰
۴,۲۰۹,۱۲۱	۲۸,۵۹۱	۵۰,۸۱۸	۸۷,۳۱۷	۴,۰۴۲,۳۹۵	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۵. دارایی های ثابت مشهود

ارقام به میلیون ریال

		گروه							
جمع	سفرشات و پیش پرداخت های سرمایه ای	دارایی های در دست تکمیل	بهبودی و نو سازی املاک استیجاری	اثاث و منقوبات	وسایل نقلیه	تاسیسات و تجهیزات	ساختمان	زمین	
بهای تمام شده									
۴,۳۵۵,۲۸۷	۳۹۰,۶۶۳	۷۸۵,۰۰۲	۵۷,۰۵۲	۱۲۳,۲۸۱	۱۶,۴۲۱	۲۳۲,۲۹۷	۱,۰۸۷,۳۶۹	۱,۶۶۳,۲۰۲	مانده در ۱/۱/۱۳۹۸
۱,۳۴۲,۱۶۲	۸۲,۰۵۱	۴۵۵,۹۹۳	۲۰,۱۰۶	۸۲,۸۷۸	-	۶۳۲,۳۷۹	۵۳,۷۷۲	۱۴,۹۸۳	افزایش طی سال مالی
-	-	-	-	-	-	-	-	-	افزایش (کاهش) ناشی از تجدید ارزیابی
(۲۳۳,۳۸۰)	-	(۱۴۳,۱۰۰)	-	-	-	(۱۰۵)	-	(۹۰,۱۷۵)	فروش رفته
(۹۵۰,۶۲۴)	(۱۰۸,۷۰۹)	(۹۲۶,۴۳۴)	۶۷۶	(۱,۴۶۰)	-	(۳۷)	۸۵,۳۴۰	-	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۴,۵۱۳,۴۴۵	۳۶۴,۰۰۵	۱۷۱,۴۶۱	۷۷,۸۳۴	۲۰۴,۶۹۹	۱۶,۴۲۱	۸۶۴,۵۳۴	۱,۲۲۶,۴۸۱	۱,۵۸۸,۰۱۰	مانده در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸
۳۱۴,۸۵۶	(۲۴,۵۸۷)	۱۸۶,۹۴۰	-	۲۴,۳۱۷	۴۱,۰۶۰	۸۶,۱۸۷	۹۳۹	-	افزایش طی دوره
-	-	-	-	-	-	-	-	-	افزایش (کاهش) ناشی از تجدید ارزیابی
(۲۶,۷۶۴)	-	-	-	(۳,۷۹۷)	(۱۴,۳۷۸)	(۸,۵۸۹)	-	-	فروش رفته
-	-	(۲۷,۱۰۵)	-	-	-	۱۷,۲۵۱	۹,۸۵۴	-	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۴,۸۰۱,۵۳۷	۳۳۹,۴۱۸	۳۳۱,۲۹۶	۷۷,۸۳۴	۲۲۵,۲۱۹	۴۳,۱۰۳	۹۵۹,۳۸۳	۱,۲۳۷,۲۷۴	۱,۵۸۸,۰۱۰	مانده در ۱۲/۳۰/۱۳۹۹
استهلاک انباشته									
۴۶۵,۲۸۰			۵۲,۳۸۱	۷۶,۸۱۱	۹,۲۶۹	۱۳۶,۵۴۴	۱۹۰,۲۷۵		مانده در ۱/۱/۱۳۹۸
۸۷,۱۶۰			۸,۹۲۱	۱۸,۴۳۶	۲,۰۴۲	۳۲,۴۲۱	۲۵,۳۴۰		استهلاک سال
-			-	-	-	-	-		فروش رفته
۲۱,۵۳۸			(۲۰۰)	(۱,۲۴۴)	۱۲۹	۳۵۴	۲۲,۴۹۹		نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۵۷۳,۹۷۸			۶۱,۱۰۲	۹۴,۰۰۳	۱۱,۴۴۰	۱۶۹,۳۱۹	۲۳۸,۱۱۴		مانده در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸
۲۹۶,۹۳۸			۶,۰۴۳	۲۵,۵۶۹	۴,۴۷۲	۲۱۲,۷۱۱	۴۸,۱۴۳		استهلاک دوره
(۹,۱۰۶)			-	(۲,۱۲۹)	(۲,۶۱۵)	(۴,۳۶۲)	-		فروش رفته
-			-	-	-	-	-		نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۸۶۱,۸۱۰			۶۷,۱۴۵	۱۱۷,۴۴۳	۱۳,۲۹۷	۳۷۷,۶۶۸	۲۸۶,۲۵۷		مانده در ۱۲/۳۰/۱۳۹۹
ارزش دفتری									
۳,۸۹۰,۰۰۷	۳۹۰,۶۶۳	۷۸۵,۰۰۲	۴,۶۷۱	۴۶,۴۷۰	۷,۱۵۲	۹۵,۷۵۳	۸۹۷,۰۹۴	۱,۶۶۳,۲۰۲	در ۱/۱/۱۳۹۸
۳,۹۳۹,۴۶۷	۳۶۴,۰۰۵	۱۷۱,۴۶۱	۱۶,۷۳۲	۱۱۰,۶۹۶	۴,۹۸۱	۶۹۵,۲۱۵	۹۸۸,۳۶۷	۱,۵۸۸,۰۱۰	در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸
۳,۹۳۹,۷۲۷	۳۳۹,۴۱۸	۳۳۱,۲۹۶	۱۰,۶۸۹	۱۰۷,۷۷۶	۲۹,۸۰۶	۵۸۱,۷۱۵	۹۵۱,۰۱۷	۱,۵۸۸,۰۱۰	در ۱۲/۳۰/۱۳۹۹

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

ادامه

شرکت اصلی								
جمع	سفرشات و پیش‌پرداخت‌های سرمایه‌ای	دارایی‌های در دست تکمیل	بهسازی و نوسازی املاک استیجاری	اثاثه و منصوبات	وسایل نقلیه	تاسیسات و تجهیزات رایانه ای	ساختمان	زمین
بهای تمام شده								
۴,۲۵۵,۶۳۹	۳۹۰,۶۶۳	۷۹۷,۰۰۲	۵۷,۰۵۳	۱۰۳,۷۸۰	۱۲,۳۲۹	۲۲۰,۷۸۳	۱,۰۳۹,۱۶۸	۱,۶۳۴,۸۶۱
مانده در ۱/۰۱/۱۳۹۸								
۱,۲۸۴,۴۶۳	۸۲,۰۵۱	۴۰۶,۸۵۸	۲۰,۱۰۶	۸۱,۰۱۰	-	۶۲۸,۶۸۳	۵۳,۷۷۲	۱۱,۹۸۳
افزایش طی سال مالی								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
افزایش (کاهش) ناشی از تجدید ارزیابی								
(۲۳۳,۲۷۵)	-	(۱۴۳,۱۰۰)	-	-	-	-	-	(۹۰,۱۷۵)
فروش رفته								
(۹۵۰,۶۲۴)	(۱۰۸,۷۰۹)	(۹۲۶,۴۳۴)	۶۷۶	(۱,۴۶۰)	-	(۳۷)	۸۵,۳۴۰	-
نقل و انتقالات و سایر تغییرات								
۴,۳۵۶,۲۰۳	۳۶۴,۰۰۵	۱۳۴,۳۲۶	۷۷,۸۳۵	۱۸۳,۳۳۰	۱۲,۳۲۹	۸۴۹,۴۲۹	۱,۱۷۸,۲۸۰	۱,۵۵۶,۶۶۹
مانده در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸								
۳۴۰,۸۲۸	(۲۴,۵۸۷)	۲۲۴,۰۷۵	-	۲۰,۱۹۰	۴۱,۰۶۰	۷۹,۱۵۱	۹۳۹	-
افزایش طی دوره								
-	-	-	-	-	-	-	-	-
افزایش (کاهش) ناشی از تجدید ارزیابی								
(۱۳,۵۰۸)	-	-	-	-	(۱۳,۵۰۸)	-	-	-
فروش رفته								
-	-	(۲۷,۱۰۵)	-	-	-	۱۷,۲۵۱	۹,۸۵۴	-
نقل و انتقالات و سایر تغییرات								
۴,۶۸۳,۵۲۳	۳۳۹,۴۱۸	۳۳۱,۲۹۶	۷۷,۸۳۵	۲۰۳,۵۲۰	۳۹,۸۸۱	۹۴۵,۸۳۱	۱,۱۸۹,۰۷۳	۱,۵۵۶,۶۶۹
مانده در ۳۰/۱۲/۱۳۹۹								
استهلاک انباشته								
۴۳۶,۸۸۹			۵۲,۳۸۲	۶۹,۰۸۵	۷,۵۷۶	۱۲۹,۱۰۴	۱۷۸,۷۴۲	
مانده در ۱/۰۱/۱۳۹۸								
۸۰,۳۰۵			۸,۹۲۱	۱۵,۵۷۵	۱,۴۷۶	۳۰,۹۴۹	۲۳,۳۸۴	
استهلاک طی سال								
-			-	-	-	-	-	
فروش رفته								
۲۱,۵۳۸			(۲۰۰)	(۱,۲۴۴)	۱۲۹	۳۵۴	۲۲,۴۹۹	
نقل و انتقالات و سایر تغییرات								
۵۳۸,۷۳۲			۶۱,۱۰۳	۸۳,۴۱۶	۹,۱۸۱	۱۶۰,۴۰۷	۲۲۴,۶۲۵	
مانده در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸								
۲۸۹,۵۵۶			۶,۰۴۲	۲۲,۷۳۵	۳,۹۳۷	۲۱۰,۶۵۴	۴۶,۱۸۸	
استهلاک طی دوره								
(۱,۷۴۵)			-	-	(۱,۷۴۵)	-	-	
فروش رفته								
-			-	-	-	-	-	
نقل و انتقالات و سایر تغییرات								
۸۲۶,۵۴۳			۶۷,۱۴۵	۱۰۶,۱۵۱	۱۱,۳۷۳	۳۷۱,۰۶۱	۲۷۰,۸۱۳	
مانده در ۳۰/۱۲/۱۳۹۹								
ارزش دفتری								
۳,۸۱۸,۷۵۰	۳۹۰,۶۶۳	۷۹۷,۰۰۲	۴,۶۷۱	۳۴,۶۹۵	۴,۷۵۳	۹۱,۶۷۹	۸۶۰,۴۲۶	۱,۶۳۴,۸۶۱
در ۱/۰۱/۱۳۹۸								
۳,۸۱۷,۴۷۱	۳۶۴,۰۰۵	۱۳۴,۳۲۶	۱۶,۷۳۲	۹۹,۹۱۴	۳,۱۴۸	۶۸۹,۰۲۲	۹۵۳,۶۵۵	۱,۵۵۶,۶۶۹
در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸								
۳,۸۵۶,۹۸۰	۳۳۹,۴۱۸	۳۳۱,۲۹۶	۱۰,۶۹۰	۹۷,۳۶۹	۲۸,۵۰۸	۵۷۴,۷۷۰	۹۱۸,۲۶۰	۱,۵۵۶,۶۶۹
در ۳۰/۱۲/۱۳۹۹								

۱-۱۵. دارایی ثابت مشهود بانک تا ارزش ۹,۴۵۱,۵۰۹ میلیون ریال در مقابل خطرات احتمالی ناشی از حریق، سیل و زلزله از پوشش بیمه‌ای برخوردار است.

۲-۱۵. اقدامات لازم جهت اخذ اسناد مالکیت ساختمان دفتر مرکزی در حال پیگیری است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۶. دارایی های نامشهود

ارقام به میلیون ریال

گروه				
جمع	حق امتیاز استفاده از خدمات عمومی	توسعه نرم افزار	نرم افزار	
				بهای تمام شده
۴۷۸,۳۲۴	۸,۷۱۳	۱۵۳,۴۳۹	۳۱۶,۱۷۲	مانده در ۱/۰۱/۱۳۹۸
۹۴,۱۱۴	۴	۷۸,۸۵۹	۱۵,۲۵۱	افزایش طی سال مالی
-	-	-	-	توسعه داخلی
-	-	-	-	افزایش (کاهش) ناشی از تجدید ارزیابی
-	-	-	-	فروش رفته
(۸,۲۵۱)	-	(۸۱,۵۵۲)	۷۳,۳۰۱	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۵۶۴,۱۸۷	۸,۷۱۷	۱۵۰,۷۴۶	۴۰۴,۷۲۴	مانده در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸
۲۴۹,۳۹۶	۶۴	۱۶۱,۵۸۹	۸۷,۷۴۳	افزایش طی دوره
-	-	-	-	توسعه داخلی
-	-	-	-	افزایش (کاهش) ناشی از تجدید ارزیابی
(۲۲)	(۲۲)	-	-	فروش رفته
-	-	(۳۵,۴۵۲)	۳۵,۴۵۲	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۸۱۳,۵۶۱	۸,۷۵۹	۲۷۶,۸۸۳	۵۲۷,۹۱۹	مانده در ۱۲/۳۰/۱۳۹۹
				استهلاک انباشته و کاهش ارزش انباشته
۲۷۹,۴۴۹		۲,۵۸۰	۲۷۶,۸۶۹	مانده در ۱/۰۱/۱۳۹۸
۵۱,۸۸۸		۳۴,۰۶۱	۱۷,۸۲۷	استهلاک سال
-		-	-	زیان کاهش ارزش
-		-	-	فروش رفته
۳,۲۹۵		-	۳,۲۹۵	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۳۳۴,۶۳۲	-	۳۶,۶۴۱	۲۹۷,۹۹۱	مانده در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸
۱۷۴,۵۰۹		۱۰۷,۵۵۶	۶۶,۹۵۳	استهلاک دوره
-		-	-	زیان کاهش ارزش
-		-	-	فروش رفته
-		-	-	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۵۰۹,۱۴۱	-	۱۴۴,۱۹۷	۳۶۴,۹۴۴	مانده در ۱۲/۳۰/۱۳۹۹
				ارزش دفتری
۱۹۸,۸۷۵	۸,۷۱۳	۱۵۰,۸۵۹	۳۹,۳۰۳	در ۱/۰۱/۱۳۹۸
۲۲۹,۵۵۵	۸,۷۱۷	۱۱۴,۱۰۵	۱۰۶,۷۳۳	در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸
۳۰۴,۴۲۰	۸,۷۵۹	۱۳۲,۶۸۶	۱۶۲,۹۷۵	در ۱۲/۳۰/۱۳۹۹

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

ادامه

شرکت اصلی				
جمع	حق امتیاز استفاده از خدمات عمومی	توسعه نرم افزار	نرم افزار	
۴۷۶,۰۷۰	۸,۶۰۷	۱۵۳,۴۴۰	۳۱۴,۰۲۳	بهای تمام شده
۹۳,۱۳۹	-	۷۸,۸۵۹	۱۴,۲۸۰	مانده در ۱/۱۰/۱۳۹۸
-	-	-	-	افزایش طی سال مالی
-	-	-	-	توسعه داخلی
-	-	-	-	افزایش (کاهش) ناشی از تجدید ارزیابی
-	-	-	-	فروش رفته
(۸,۲۵۱)	-	(۸۱,۵۵۲)	۷۳,۳۰۱	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۵۶۰,۹۵۸	۸,۶۰۷	۱۵۰,۷۴۷	۴۰۱,۶۰۴	مانده در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸
۲۴۵,۳۰۱	۱۳	۱۶۱,۵۸۹	۸۳,۶۹۹	افزایش طی دوره
-	-	-	-	توسعه داخلی
-	-	-	-	افزایش (کاهش) ناشی از تجدید ارزیابی
-	-	-	-	فروش رفته
-	-	(۳۵,۴۵۲)	۳۵,۴۵۲	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۸۰۶,۲۵۹	۸,۶۲۰	۲۷۶,۸۸۴	۵۲۰,۷۵۵	مانده در ۱۲/۳۰/۱۳۹۹

۲۷۷,۴۹۷		۲,۵۸۰	۲۷۴,۹۱۷	استهلاک انباشته و کاهش ارزش انباشته
۵۱,۸۲۲		۳۴,۰۶۱	۱۷,۷۶۱	مانده در ۱/۱۰/۱۳۹۸
-		-	-	استهلاک سال
-		-	-	زیان کاهش ارزش
-		-	-	فروش رفته
۳,۲۹۵		-	۳,۲۹۵	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۳۳۲,۶۱۴		۳۶,۶۴۱	۲۹۵,۹۷۳	مانده در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸
۱۷۲,۹۹۳		۱۰۷,۵۵۶	۶۵,۴۳۷	استهلاک دوره
-		-	-	زیان کاهش ارزش
-		-	-	فروش رفته
-		-	-	نقل و انتقالات و سایر تغییرات
۵۰۵,۶۰۷		۱۴۴,۱۹۷	۳۶۱,۴۱۰	مانده در ۱۲/۳۰/۱۳۹۹

۱۹۸,۵۷۳	۸,۶۰۷	۱۵۰,۸۶۰	۳۹,۱۰۶	ارزش دفتری
۲۲۸,۳۴۴	۸,۶۰۷	۱۱۴,۱۰۶	۱۰۵,۶۳۱	در ۱/۱۰/۱۳۹۸
۳۰۰,۶۵۲	۸,۶۲۰	۱۳۲,۶۸۷	۱۵۹,۳۴۵	در ۱۲/۲۹/۱۳۹۸
				در ۱۲/۳۰/۱۳۹۹

۱۷. سپرده قانونی

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰
۱۱,۰۴۷,۹۱۵	۲۱,۳۴۰,۰۴۸

سپرده قانونی - سپرده‌های شعب سرزمین اصلی

۱۷-۱. سپرده قانونی تودیع شده نزد بانک مرکزی در اجرای بند ۳ ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی و براساس نرخ‌های تعیین شده توسط شورای پول و اعتبار، محاسبه گردیده و مورد تایید بانک مرکزی قرار گرفته است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۸. سایر دارایی ها

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		یادداشت	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
۱,۰۵۶,۵۰۰	۱,۶۵۹,۳۳۱	۱,۰۵۶,۵۰۰	۱,۶۵۹,۳۳۱	۱۸-۱	خالص بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و بروات
۷۸۵,۳۰۰	۴۸۸,۰۰۰	۷۸۵,۳۰۰	۴۸۸,۰۰۰	۱۸-۲	وثایق تملیکی
۱۰۹,۴۷۵	۲۳۱,۷۰۰	۱۰۹,۴۷۶	۲۳۱,۷۰۰		ودیعه ساختمان های استیجاری
۹,۳۳۴	۲۹,۶۴۵	۹,۳۳۴	۲۹,۶۴۵		موجودی ملزومات
۴۵۸	۶۱۹	۴۵۸	۶۱۹		تمبر مالیاتی
-	-	۳۶,۹۰۶	۳۴,۸۹۴		سرقفلی تلفیق - خالص
۹۴,۶۴۳	۳۱۵,۲۸۸	۱۱۳,۵۸۰	۳۳۰,۴۱۶		سایر (شامل ۴ قلم)
<u>۲,۰۵۵,۷۱۰</u>	<u>۲,۷۲۴,۵۸۳</u>	<u>۲,۱۱۱,۵۵۴</u>	<u>۲,۷۷۴,۶۰۵</u>		جمع سایر دارایی ها

۱۸-۱. خالص بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و بروات

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		یادداشت	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
۱,۰۲۵,۴۴۳	۱,۹۹۲,۸۷۶		بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی مدت دار (ریال)
-	-		بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی مدت دار (ارز)
۹۳,۵۴۹	۹۰,۲۹۹		بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی دیداری
<u>۱,۱۱۸,۹۹۲</u>	<u>۲,۰۸۳,۱۷۵</u>		
(۲۵,۴۳۴)	(۳۹۸,۵۷۵)		کسر می شود
(۲۰,۹۶۹)	-		پیش دریافت و میان دریافت اعتبارات اسنادی مدت دار - ریال
(۱۶,۰۸۹)	(۲۵,۲۶۹)	۱۸-۱-۲	پیش دریافت اعتبارات اسنادی دیداری
<u>۱,۰۵۶,۵۰۰</u>	<u>۱,۶۵۹,۳۳۱</u>		ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول
			خالص بدهی مشتریان بابت اعتبارات اسنادی و بروات

۱۸-۱-۱. سررسید اعتبارات اسنادی حداکثر شش ماهه می باشد که بر اساس مفاد بخشنامه ها و قوانین بانک مرکزی تسویه می شود.

۱۸-۱-۲. گردش ذخیره عمومی مطالبات مشکوک الوصول به شرح جدول زیر می باشد:

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۲,۰۱۵	۱۶,۰۸۹	مانده ابتدای سال
(۲,۰۱۵)	(۱۶,۰۸۹)	باز یافت شده
-	-	سوخت شده
۱۶,۰۸۹	۲۵,۲۶۹	افزایش یا کاهش طی سال
<u>۱۶,۰۸۹</u>	<u>۲۵,۲۶۹</u>	مانده پایان دوره

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱۸-۲. وثایق تملیکی

ترکیب مانده وثایق تملیکی به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی			
۱۳۹۹/۱۲/۳۰	فروش / واگذاری طی دوره	تملیک شده طی دوره	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
۴۸۸,۰۰۰	(۲۹۷,۳۰۰)	-	۷۸۵,۳۰۰
-			-
۴۸۸,۰۰۰			۷۸۵,۳۰۰
-			-

غیر منقول

مسکونی

کاهش ارزش انباشته

خالص وثایق تملیکی

سود (زیان) ناشی از فروش

۱۸-۲-۱. تجزیه سنی مانده وثایق تملیکی غیر منقول به شرح زیر می باشد:

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۷۵۵,۳۰۰	-	کمتر از یک سال از تاریخ تملیک
۸,۰۰۰	۴۶۶,۰۰۰	یک سال تا دو سال از تاریخ تملیک
۲۲,۰۰۰	۲۲,۰۰۰	بیش از دو سال از تاریخ تملیک
۷۸۵,۳۰۰	۴۸۸,۰۰۰	مانده وثایق تملیکی غیر منقول

۱۹. بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۷,۵۲۴,۴۹۳	۲۷,۲۶۶,۲۹۴	۱۷,۵۲۴,۴۹۳	۲۷,۲۶۶,۲۹۴	بانک مرکزی
۱,۷۴۵,۴۱۱	۳,۱۱۰,۸۱۹	۱,۷۴۵,۴۱۱	۳,۱۱۰,۸۱۹	سپرده دیداری- ارز
۱,۳۹۵,۲۸۷	۱,۴۴۷,۵۰۷	۱,۳۹۵,۲۸۷	۱,۴۴۷,۵۰۷	سپرده مدت‌دار-ارز
(۱۹,۱۷۳,۶۶۱)	(۳۰,۳۷۷,۱۱۳)	(۱۹,۱۷۳,۶۶۱)	(۳۰,۳۷۷,۱۱۳)	بدهی بابت خرید ارز
۱,۴۹۱,۵۳۰	۱,۴۴۷,۵۰۷	۱,۴۹۱,۵۳۰	۱,۴۴۷,۵۰۷	کسر میشود موجودی امانی بانک مرکزی نزد بانک خاورمیانه (یادداشت ۱۰)
				جمع بدهی به بانک مرکزی
				بانک‌ها و موسسات اعتباری داخلی
۷,۵۸۰,۰۱۲	۱۱,۵۱۹,۱۶۲	۷,۵۸۰,۰۱۲	۱۱,۵۱۹,۱۶۲	سپرده‌های دیداری-ارز
۱۸,۴۱۹	۲۵,۲۷۴	۱۸,۴۱۹	۲۵,۲۷۴	بدهی به سایر بانک‌ها بابت دست‌وپرداخت‌های پایا
۳۵,۴۰۶	۲۸,۵۵۴	۳۵,۴۰۶	۲۸,۵۵۴	بدهی به بانک‌ها بابت مبادلات شتابی
(۷,۵۷۸,۰۷۷)	-	(۷,۵۷۸,۰۷۷)	-	کسر میشود موجودی امانی سایر بانک‌ها نزد بانک خاورمیانه
۵۵,۷۶۰	۱۱,۵۷۲,۹۹۰	۵۵,۷۶۰	۱۱,۵۷۲,۹۹۰	جمع بدهی به بانک‌ها و موسسات اعتباری داخلی
۱,۵۴۷,۲۹۰	۱۳,۰۲۰,۴۹۷	۱,۵۴۷,۲۹۰	۱۳,۰۲۰,۴۹۷	جمع بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲۰. سپرده های مشتریان

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		یادداشت	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
مشتریان حقیقی					
۶۸۹,۳۲۹	۱۹,۴۵۹,۷۹۵	۶۸۹,۳۳۰	۱۹,۴۵۹,۷۹۵	۲۰-۱	سپرده های دیداری و مشابه
۲,۱۷۸,۰۵۱	۳۷۳,۶۸۴	۲,۱۷۸,۰۵۱	۳۷۳,۶۸۵	۲۰-۲	سپرده های پس انداز و مشابه
۸,۱۲۰	۱۵,۸۰۹	۸,۱۲۰	۱۵,۸۰۸	۲۰-۳	سایر سپرده ها و پیش دریافت ها
۲,۸۷۵,۵۰۰	۱۹,۸۴۹,۲۸۸	۲,۸۷۵,۵۰۱	۱۹,۸۴۹,۲۸۸		جمع سپرده مشتریان حقیقی
مشتریان حقوقی					
۲۳,۳۷۷,۶۵۱	۴۰,۲۶۰,۹۳۱	۲۳,۱۹۰,۴۰۰	۴۰,۱۱۰,۹۰۷	۲۰-۱	سپرده های دیداری و مشابه
۱۰,۹۵۳,۶۷۳	۱۸,۹۴۳,۱۹۱	۱۰,۹۵۳,۶۷۳	۱۷,۹۰۶,۶۸۰	۲۰-۲	سپرده های پس انداز و مشابه
۳,۲۹۳,۹۰۰	۴,۹۸۰,۳۳۴	۳,۲۹۲,۶۷۸	۴,۹۷۸,۳۴۸	۲۰-۳	سایر سپرده ها و پیش دریافت ها
۳۷,۶۲۵,۲۲۴	۶۴,۱۸۴,۴۵۶	۳۷,۴۳۶,۷۵۱	۶۲,۹۹۵,۹۳۵		جمع سپرده مشتریان حقوقی
۴۰,۵۰۰,۷۲۴	۸۴,۰۳۳,۷۴۴	۴۰,۳۱۲,۲۵۲	۸۲,۸۴۵,۲۲۳		جمع سپرده های مشتریان

۲۰-۱. سپرده های دیداری و مشابه مشتریان حقیقی و حقوقی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۷,۱۶۳,۴۰۱	۳۸,۷۳۱,۴۷۴	۱۶,۹۷۶,۱۵۱	۳۸,۵۸۱,۴۱۸	سپرده های قرض الحسنه جاری - ریال
۴,۲۱۴,۲۴۷	۱۸,۰۳۱,۸۸۰	۴,۲۱۴,۲۴۷	۱۸,۰۳۱,۸۸۰	سپرده های قرض الحسنه جاری - ارزی
۲۳۵,۶۴۱	۳۹۴,۹۷۶	۲۳۵,۶۴۱	۳۹۴,۹۷۶	انواع چک های بانکی فروخته شده
۲,۳۹۳,۶۸۰	۲,۴۰۰,۲۱۳	۲,۳۹۳,۶۸۰	۲,۴۰۰,۲۱۳	حواله های عهده بانک - ارز
۲۰,۱۰۰	۴۸,۲۶۹	۲۰,۱۰۰	۴۸,۲۶۹	بستانکاران موقت - ارز
۳۹,۹۱۱	۱۱۳,۹۱۴	۳۹,۹۱۱	۱۱۳,۹۴۶	بستانکاران موقت - ریال
۲۴,۰۶۶,۹۸۰	۵۹,۷۲۰,۷۲۶	۲۳,۸۷۹,۷۳۰	۵۹,۵۷۰,۷۰۲	جمع سپرده های دیداری و مشابه مشتریان

۲۰-۲. سپرده های پس انداز و مشابه مشتریان حقیقی و حقوقی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۳,۱۳۱,۷۲۴	۱۹,۳۱۶,۸۷۵	۱۳,۱۳۱,۷۲۴	۱۸,۲۸۰,۳۶۵	سپرده های قرض الحسنه پس انداز - ارز

۲۰-۳. سایر سپرده ها و پیش دریافت ها

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۲,۷۴۵,۴۳۵	۴,۵۴۸,۸۳۸	۲,۷۴۴,۲۱۳	۴,۵۴۶,۸۵۱	سپرده نقدی ضمانت نامه ها - ریال
۱۸۷,۰۰۵	۳۳۱,۹۶۸	۱۸۷,۰۰۵	۳۳۱,۹۶۸	سپرده نقدی ضمانت نامه ها - ارز
۲۹۰,۳۳۶	۶,۶۲۷	۲۹۰,۳۳۶	۶,۶۲۷	پیش دریافت اعتبارات اسنادی - ریال
۷۹,۲۴۴	۱۰۸,۷۱۰	۷۹,۲۴۴	۱۰۸,۷۱۰	پیش دریافت اعتبارات اسنادی - ارز
۳,۳۰۲,۰۲۰	۴,۹۹۶,۱۴۳	۳,۳۰۰,۷۹۸	۴,۹۹۴,۱۵۶	جمع سایر سپرده ها و پیش دریافت ها

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲۱. سود سهام پرداختنی

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی						
مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	تفاوت با تسهیلات کارکنان	سود سهام پرداختی طی سال	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سود سهام مصوب	سود نقدی هر سهام (ریال)	
۱۴۶	-	(۳)	۱۴۹	۳۴۰,۰۰۰	۸۵	سال منتهی به ۱۳۹۱/۱۲/۳۰
۱۸۸	-	(۶)	۱۹۴	۶۰۰,۰۰۰	۱۵۰	سال منتهی به ۱۳۹۲/۱۲/۲۹
۴۰۴	-	(۳۳)	۴۳۷	۶۴۰,۰۰۰	۱۶۰	سال منتهی به ۱۳۹۳/۱۲/۲۹
۱,۳۳۹	-	(۹۰)	۱,۴۲۹	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۵۰	سال منتهی به ۱۳۹۴/۱۲/۲۹
۱,۵۹۴	-	(۱۸۰)	۱,۷۷۴	۵۰۰,۰۰۰	۱۰۰	سال منتهی به ۱۳۹۵/۱۲/۳۰
۲,۷۳۷	-	(۲۳۸)	۲,۹۷۵	۹۰۰,۰۰۰	۱۵۰	سال منتهی به ۱۳۹۶/۱۲/۲۹
۱۱,۰۰۱	-	(۱,۳۲۰)	۱۲,۳۲۱	۱,۴۰۰,۰۰۰	۲۰۰	سال منتهی به ۱۳۹۷/۱۲/۲۹
۲۹,۷۰۰	(۱۰,۸۷۱)	(۱,۹۵۹,۴۲۹)	-	۲,۰۰۰,۰۰۰	۲۰۰	سال منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
۴۷,۱۰۹	(۱۰,۸۷۱)	(۱,۹۶۱,۲۹۹)	۱۹,۲۷۹			جمع

۲۲. ذخیره مالیات عملکرد

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱,۰۸۱,۷۵۸	۱,۸۱۱,۷۳۷	۱,۱۹۸,۸۸۳	۲,۰۶۹,۳۲۵	مانده در ابتدای سال
۱,۰۳۲,۴۹۱	۱,۵۶۳,۹۵۹	۱,۲۶۷,۳۹۴	۲,۲۳۶,۹۶۰	ذخیره مالیات عملکرد - سال جاری
۹۸,۴۴۰	۵۰۰,۰۰۰	۹۸,۴۴۰	۵۷۶,۸۸۶	ذخیره احتیاطی مازاد
(۴۰۰,۹۵۲)	(۱,۰۳۲,۴۹۱)	(۴۹۵,۳۹۱)	(۱,۲۹۵,۲۴۹)	تادیه شده طی سال
۱,۸۱۱,۷۳۷	۲,۸۴۳,۲۰۵	۲,۰۶۹,۳۲۵	۳,۵۸۷,۹۲۲	ذخیره مالیات عملکرد متعلقه
-	-	-	-	پیش پرداخت‌های مالیات
۱,۸۱۱,۷۳۷	۲,۸۴۳,۲۰۵	۲,۰۶۹,۳۲۵	۳,۵۸۷,۹۲۲	مانده در پایان سال

۲۲-۱. خلاصه وضعیت مالیات پرداختنی برای سالهای ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۹ به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

نحوه تشخیص	۱۳۹۹/۱۲/۳۰									
	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	مانده ذخیره	مانده ذخیره	تادیه شده	مالیات قطعی	تشخیصی	ابرازی	درآمد مشمول مالیات	سود (زیان) ابرازی	سال مالی
رسیدگی به دفاتر				۱۳۹,۷۱۸	-	۳۵۰,۲۸۹	۱۳۹,۷۱۸	۹۳۱,۴۵۴	۱,۵۰۰,۵۱۹	۱۳۹۴
رسیدگی به دفاتر				۱۷۳,۲۷۹	-	۸۰۷,۳۴۶	۱۷۳,۲۷۹	۸۶۶,۳۹۷	۲,۱۹۷,۰۸۸	۱۳۹۵
رسیدگی به دفاتر				۲۷۴,۸۴۴	-	۶۷۶,۸۳۶	۲۷۵,۷۱۸	۱,۸۳۸,۱۲۳	۲,۷۲۹,۷۸۱	۱۳۹۶
رسیدگی به دفاتر				۴۰۰,۹۵۲	-	۱,۳۲۶,۱۳۳	۴۰۰,۹۵۲	۳,۸۲۳,۰۱۵	۶,۷۹۸,۲۴۹	۱۳۹۷
رسیدگی به دفاتر	۱,۰۳۲,۴۹۱			۱,۰۳۲,۴۹۱		۲,۵۶۸,۱۹۰	۱,۰۳۲,۴۹۱	۶,۸۸۳,۲۷۶	۹,۶۸۰,۱۶۲	۱۳۹۸
		۱,۵۶۳,۹۵۹				۱,۵۶۳,۹۵۹		۹,۱۹۹,۷۶۱	۱۸,۶۹۰,۶۶۰	۱۳۹۹/۱۲/۳۰
	۷۷۹,۲۴۶	۱,۲۷۹,۲۴۶								ذخیره احتیاطی مازاد
	۱,۸۱۱,۷۳۷	۲,۸۴۳,۲۰۵								ذخیره مالیات قبل از پیش پرداخت
	-	-								پیش پرداخت‌های مالیاتی
	۱,۸۱۱,۷۳۷	۲,۸۴۳,۲۰۵								

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲۲-۲. مالیات بر درآمد بانک تا پایان سال ۱۳۹۳ قطعی و تسویه شده است.

۲۲-۳. بانک نسبت به نحوه صدور برگ تشخیص سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۸ اعتراض نموده است و پرونده در هیئت‌های مربوطه در حال رسیدگی است.

۲۲-۴. لازم به توضیح است موارد عمده اختلاف فی مابین مالیات ابرازی و تشخیصی سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۸ مربوط به مواردی از قبیل غیر قابل قبول دانستن بخشی از هزینه سود پرداختی به سپرده‌گذاران، تخصیص بخشی از سود سپرده‌های پرداختی به سپرده‌گذاران به درآمد‌های معاف از مالیات، عدم اعمال بخشودگی مالیاتی موضوع تبصره ۷ ماده ۱۰۵ قانون مالیات‌های مستقیم، عدم اعمال تخفیفات ماده ۱۴۳ ق م م در سال ۱۳۹۵، محاسبه تسعیر اقلام پولی به نرخ مندرج در سامانه نیما در مقاطع گزارشگری بدون توجه به نامه ابلاغی بانک مرکزی به منظور تعیین نرخ ارز قابل تسعیر برای بانک‌ها و عدم پذیرش برخی از هزینه‌ها و عدم در نظر گرفتن درآمد ناشی از برگشت کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها به عنوان درآمد معاف (به دلیل هزینه غیرقابل محسوب شدن مبالغ کاهش ارزش شناسایی شده در سنوات قبل) می‌باشد. در خصوص هزینه‌های سود سپرده‌های پرداختی و تسعیر اقلام پولی موضوع از طریق بانک مرکزی با سازمان امور مالیاتی در حال پیگیری می‌باشد و سایر موارد فوق نیز نظر مدیران عامل بانک‌ها از طریق نامه مختومه به شماره ۱۵۳/۹۹/ک ه مورخ ۱ اردیبهشت ۱۳۹۹ کانون بانک‌ها و موسسات اعتباری خصوصی به مقامات مالیاتی و وزارت امور اقتصادی و دارایی در حال پیگیری است.

۲۲-۵. کل اختلاف برگ تشخیص سال‌های ۱۳۹۴ الی ۱۳۹۸ با مالیات ابرازی معادل ۳,۷۰۶,۶۳۵ میلیون ریال می‌باشد که در نتیجه گزارش اجرای قرار سال‌های مزبور این اختلاف به مبلغ ۳,۵۲۶,۷۴۴ میلیون ریال تعدیل شده است. بانک براساس نظر مدیریت و استفاده از نظرات کارشناسی مشاوران مالیاتی ذخیره مازاد احتیاطی لازم را محاسبه و در حسابها منظور نموده است که از این بابت ذخیره لازم در حساب ذخیره مالیات لحاظ گردیده است.

۲۳. ذخایر و سایر بدهی‌ها

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی	گروه		یادداشت	
	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰
۳,۹۳۰,۹۵۱	۶,۵۵۴,۳۰۱	۳,۹۳۰,۹۵۱	۶,۵۵۴,۳۰۱	۲۳-۱ تسهیلات دریافتی از صندوق توسعه ملی
۱,۰۲۵,۴۴۳	۱,۹۹۲,۸۷۷	۱,۰۲۵,۴۴۳	۱,۹۹۲,۸۷۷	۲۳-۲ بدهی بانک بابت اعتبارات اسنادی مدت‌دار - ریال
۹۳,۵۴۹	۹۰,۲۹۹	۹۳,۵۴۹	۹۰,۲۹۹	بدهی بانک بابت اعتبارات اسنادی دیداری- ارز
۱,۳۰۷,۸۱۱	۸۹۴,۸۴۰	۱,۳۰۷,۸۱۱	۸۹۴,۸۴۰	حصة تحقق نیافته کارمزد و درآمد دریافتی (کارمزد و درآمد سال‌های آینده)
۱۹,۳۱۱	۲۵,۸۰۵	۱۹,۳۱۱	۲۵,۸۰۵	سپرده حسن انجام پیمانکاران
۳۵,۵۰۴	۵۴,۸۲۵	۳۸,۸۶۹	۵۶,۸۸۶	حق بیمه پرداختی
۲۶,۱۵۷	۳۱,۰۲۵	۲۶,۱۵۷	۳۱,۰۲۵	حق عضویت پرداختنی صندوق ضمانت سپرده‌ها
۸,۱۷۰	۱۹,۳۶۶	۱۲,۰۱۶۶	۲۹۲,۶۴۶	مالیاتهای تکلیفی پرداختنی
۳۳,۷۱۰	۶۵,۴۸۰	۳۴,۲۶۷	۶۷,۴۰۳	ذخیره بازخرید مرخصی
-	-	۴۲۵,۲۲۵	۱۸۶,۵۸۹	جاری مشتریان کارگزاری
-	-	۶۹۱,۰۳۹	۸,۳۲۳,۹۷۱	جاری مشتریان صرافی
۱,۰۵۵,۰۸۰	۱,۶۵۱,۲۲۲	۲,۸۶۹,۶۴۱	۲,۰۱۰,۰۷۷	سایر
۷,۵۳۵,۶۸۶	۱۱,۳۸۰,۰۴۰	۱۰,۵۸۲,۴۲۹	۲۰,۵۲۶,۷۱۹	جمع ذخایر و سایر بدهی‌ها

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲۳-۱. تسهیلات دریافتی از صندوق توسعه ملی در تاریخ ترازنامه به شرح زیر است:

مبلغ دریافتی	نوع ارز	تاریخ دریافت	سررسید نهایی	تعداد اقساط	نرخ سود- درصد	مانده به ارز	مانده به میلیون ریال
۲,۳۸۶,۵۴۰	دلار	۱۳۹۵/۱۲/۲۴	۱۴۰۲/۱۱/۱۲	۶	۲	۱,۸۵۸,۸۲۴	۲۹۵,۵۵۲
۵۴۲,۴۲۱	دلار	۱۳۹۶/۰۲/۱۵	۱۴۰۲/۱۱/۱۲	۶	۲	۵۴۲,۴۲۱	۸۶,۲۴۵
۵۰۸,۸۱۷	دلار	۱۳۹۶/۰۵/۰۵	۱۴۰۲/۱۱/۱۲	۶	۲	۵۰۸,۸۱۷	۸۰,۹۰۲
۲۲۹,۸۴۱	دلار	۱۳۹۶/۰۸/۰۵	۱۴۰۲/۱۱/۱۲	۶	۲	۲۲۹,۸۴۱	۳۶,۵۴۵
۲۴۸,۲۵۱	دلار	۱۳۹۹/۰۵/۱۲	۱۴۰۲/۱۱/۱۲	۶	۲	۲۴۸,۲۵۱	۳۹,۴۷۲
۱,۳۶۵,۱۲۹	دلار	۱۳۹۵/۰۴/۰۷	۱۴۰۱/۰۹/۱۶	۴	۴	۴۶,۹۲۶	۷,۴۶۱
۹۷۳,۳۲۴	دلار	۱۳۹۵/۰۵/۲۱	۱۴۰۱/۰۹/۱۶	۴	۴	۹۷۳,۳۲۴	۱۵۴,۷۵۸
۱۸۰,۷۷۸	دلار	۱۳۹۷/۰۳/۱۶	۱۴۰۱/۰۹/۱۶	۴	۴	۱۸۰,۷۷۸	۲۸,۷۴۴
۱,۲۱۸,۳۶۸	دلار	۱۳۹۵/۱۲/۲۴	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۱,۲۱۸,۳۶۸	۱۹۳,۷۲۱
۱,۲۳۳,۰۳۶	دلار	۱۳۹۶/۰۶/۲۴	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۱,۲۳۳,۰۳۶	۱۹۶,۰۵۳
۱,۰۷۱,۹۷۴	دلار	۱۳۹۶/۰۶/۳۱	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۱,۰۷۱,۹۷۴	۱۷۰,۴۴۴
۴۱۰,۹۰۴	دلار	۱۳۹۶/۰۸/۰۵	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۴۱۰,۹۰۴	۶۵,۳۳۴
۲,۰۶۳,۱۰۴	دلار	۱۳۹۶/۰۸/۱۲	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۲,۰۶۳,۱۰۴	۳۲۸,۰۳۴
۲,۰۷۸,۸۷۴	دلار	۱۳۹۶/۰۸/۲۶	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۲,۰۷۸,۸۷۴	۳۳۰,۵۴۱
۴۸۰,۳۸۳	دلار	۱۳۹۶/۰۹/۰۸	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۴۸۰,۳۸۳	۷۶,۳۸۱
۱,۰۶۷,۶۷۲	دلار	۱۳۹۶/۰۹/۱۷	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۱,۰۶۷,۶۷۲	۱۶۹,۷۶۰
۵۶۱,۳۱۰	دلار	۱۳۹۶/۱۱/۱۳	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۵۶۱,۳۱۰	۸۹,۲۴۸
۳,۹۸۸,۹۸۹	دلار	۱۳۹۶/۱۲/۰۳	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۳,۹۸۸,۹۸۹	۶۳۴,۲۴۹
۱,۹۹۷,۲۴۷	دلار	۱۳۹۶/۱۲/۱۸	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۱,۹۹۷,۲۴۷	۳۱۷,۵۶۲
۱,۸۰۳,۰۵۱	دلار	۱۳۹۷/۰۲/۰۷	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۱,۸۰۳,۰۵۱	۲۸۶,۶۸۵
۴۷۵,۹۲۲	دلار	۱۳۹۷/۰۲/۲۸	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۴۷۵,۹۲۲	۷۵,۶۷۲
۹۴۵,۰۷۰	دلار	۱۳۹۷/۰۳/۰۴	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۹۴۵,۰۷۰	۱۵۰,۲۶۶
۱,۶۸۰,۵۶۸	دلار	۱۳۹۷/۰۶/۱۶	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۱,۶۸۰,۵۶۸	۲۶۷,۲۱۰
۵۷۸,۱۴۰	دلار	۱۳۹۷/۰۷/۰۶	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۵۷۸,۱۴۰	۹۱,۹۲۴
۶۰۷,۶۳۴	دلار	۱۳۹۷/۰۸/۰۷	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۶۰۷,۶۳۴	۹۶,۶۱۴
۲,۷۲۴,۱۱۲	دلار	۱۳۹۹/۱۰/۱۹	۱۴۰۴/۰۴/۱۹	۹	۴	۲,۷۲۴,۱۱۲	۴۳۳,۱۳۴
۱۳,۷۲۹,۴۴۱	دلار	۱۳۹۶/۱۰/۰۱	۱۴۰۳/۰۹/۲۷	۸	۲	۱۱,۰۹۲,۰۹۰	۱,۷۶۳,۶۴۲
۵۵۴,۳۹۰	دلار	۱۳۹۸/۰۹/۲۷	۱۴۰۳/۰۹/۲۷	۸	۲	۵۵۴,۳۹۰	۸۸,۱۴۸
							۶,۵۵۴,۳۰۱

جمع تسهیلات دریافتی از صندوق توسعه ملی

۲۳-۲. بدهی بانک بابت اعتبارات اسنادی مدت‌دار به مبلغ ۱,۹۹۳ میلیارد ریال مربوط به اعتبارات اسنادی مدت‌داری است که اسناد آن تحویل خریدار گردیده و بانک پرداخت آن را در سررسید تعهد کرده است که به طور معمول، بانک در سررسید نسبت به تامین وجه از خریدار و پرداخت آن اقدام می‌کند.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲۴. ذخیره مزایای پایان خدمت

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی	گروه		مانده در ابتدای دوره
	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۰۶,۵۱۰	۱۵۳,۱۸۱	۱۲۹,۳۰۳	۱۶۷,۹۹۷
(۱۱,۸۳۷)	(۱۶,۱۷۵)	(۴۰,۷۶۴)	(۲۰,۱۷۹)
۵۸,۵۰۸	۹۰,۴۳۳	۷۹,۴۵۸	۱۰۰,۱۷۶
۱۵۳,۱۸۱	۲۲۷,۴۳۹	۱۶۷,۹۹۷	۲۴۷,۹۹۴

پرداخت شده طی دوره
ذخیره تامین شده طی دوره
مانده در پایان دوره

۲۵. حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی	گروه		یادداشت
	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۹۱,۳۳۲,۶۷۵	۱۸۱,۵۸۴,۹۷۴	۹۱,۳۳۲,۶۷۵	۱۸۱,۵۸۴,۹۷۴
۴۲,۳۵۶,۱۲۰	۶۵,۲۵۱,۸۱۸	۴۲,۰۹۸,۰۲۸	۶۳,۶۱۱,۵۷۷
۴۹,۶۰۱	۲,۰۱۹,۲۰۳	۴۹,۶۰۱	۲,۰۱۹,۲۰۳
-	-	۲۹۵,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰
۱۳۳,۷۳۸,۳۹۶	۲۴۸,۸۵۵,۹۹۵	۱۳۳,۷۷۵,۳۰۴	۲۴۷,۷۱۵,۷۵۴
۹۵۱,۷۵۱	۴,۵۵۹,۵۵۱	۹۵۱,۷۵۰	۴,۵۵۹,۵۵۱
۸۸,۱۵۷	۱۹۴,۲۶۳	۸۸,۱۵۷	۱۹۴,۲۶۳
۳۵	۶۰	۳۵	۶۰
۱,۰۳۹,۹۴۳	۴,۷۵۳,۸۷۴	۱,۰۳۹,۹۴۲	۴,۷۵۳,۸۷۴
۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹	۲۵۳,۶۰۹,۸۶۹	۱۳۴,۸۱۵,۲۴۶	۲۵۲,۴۶۹,۶۲۸

سپرده های سرمایه گذاری مدت دار
سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت
سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت
سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه
سپرده های سرمایه گذاری دریافتی از بانک ها و موسسات اعتباری
جمع سپرده های سرمایه گذاری مدت دار
سود پرداختی سپرده های سرمایه گذاری مدت دار
سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت
سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت
سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه
جمع سود پرداختی سپرده های سرمایه گذاری مدت دار
جمع حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری

۲۵-۱. سپرده های سرمایه گذاری مدت دار به تفکیک ریال و ارز

ارقام به میلیون ریال

گروه	۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
	جمع	ارز	جمع	ارز	
سپرده های سرمایه گذاری دریافتی از بانک ها و موسسات اعتباری	۲۹۵,۰۰۰	-	۲۹۵,۰۰۰	۵۰۰,۰۰۰	-
سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت	۴۲,۰۹۸,۰۲۸	-	۴۲,۰۹۸,۰۲۸	۶۳,۶۱۱,۵۷۷	-
سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت ویژه	۳۴,۲۰۶	۳۴,۲۰۶	-	۱,۹۸۲,۹۳۱	۱,۹۶۰,۶۴۴
تا سه ماهه	۱۵,۳۹۵	۱۵,۳۹۵	-	۳۶,۲۷۲	۲۰,۹۷۲
بیش از سه تا شش ماهه	-	-	-	-	-
سپرده های سرمایه گذاری بلندمدت	۴۶,۳۳۲,۶۷۵	۳,۵۱۸,۲۲۷	۴۲,۸۱۴,۴۴۸	۱۰۹,۷۷۶,۲۶۹	۵,۸۱۱,۲۲۲
سپرده و گواهی سپرده عام یک ساله	-	-	-	۲۵۸,۷۰۵	-
دو ساله	-	-	-	-	-
سه ساله	۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۵,۰۰۰,۰۰۰	-	۷۱,۵۵۰,۰۰۰	۷۱,۵۵۰,۰۰۰
جمع سپرده های سرمایه گذاری مدت دار	۱۳۳,۷۷۵,۳۰۴	۴۸,۵۶۷,۸۲۸	۱۵۵,۲۰۷,۴۷۶	۲۴۷,۷۱۵,۷۵۴	۷۹,۳۴۲,۸۸۸

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ادامه

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی					
۱۳۹۸/۱۲/۲۹			۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
جمع	ارز	ریال	جمع	ارز	ریال
-	-	-	-	-	-
۴۲,۳۵۶,۱۲۰	-	۴۲,۳۵۶,۱۲۰	۶۵,۲۵۱,۸۱۸	-	۶۵,۲۵۱,۸۱۸
۳۴,۲۰۶	۳۴,۲۰۶	-	۱,۹۸۲,۹۳۱	۱,۹۶۰,۶۴۴	۲۲,۲۸۷
۱۵,۳۹۵	۱۵,۳۹۵	-	۳۶,۲۷۲	۲۰,۹۷۲	۱۵,۳۰۰
۴۶,۳۳۲,۶۷۵	۳,۵۱۸,۲۲۷	۴۲,۸۱۴,۴۴۸	۱۰۹,۷۷۶,۲۶۹	۵,۸۱۱,۲۷۲	۱۰۳,۹۶۴,۹۹۷
-	-	-	۲۵۸,۷۰۵	-	۲۵۸,۷۰۵
۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۵,۰۰۰,۰۰۰	-	۷۱,۵۵۰,۰۰۰	۷۱,۵۵۰,۰۰۰	-
۱۳۳,۷۳۸,۳۹۶	۴۸,۵۶۷,۸۲۸	۸۵,۱۷۰,۵۶۸	۲۴۸,۸۵۵,۹۹۵	۷۹,۳۴۲,۸۸۸	۱۶۹,۵۱۳,۱۰۷

سپرده‌های سرمایه‌گذاری دریافتی از بانک‌ها و موسسات اعتباری
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه مدت
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه مدت ویژه
تا سه ماهه
بیش از سه تا شش ماهه
سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت
سپرده و گواهی سپرده عام یک ساله
دو ساله
سه ساله
جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار

۱-۱-۲۵. سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار برحسب زمان سررسید و نرخ سود

ارقام به میلیون ریال

گروه							
۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰					
جمع	جمع	۱۰ درصد و کمتر	۱۳ تا ۱۰ درصد	۱۳ تا ۱۶ درصد	۱۶ تا ۱۹ درصد	۱۹ تا ۲۰ درصد	بیش از ۲۰ درصد
۴۲,۳۹۳,۰۲۸	۶۴,۱۱۱,۵۷۸	۴۱,۷۹۶,۹۹۸	۱۷۱,۶۲۴	۱,۴۷۹,۷۱۱	۲۰,۶۶۳,۲۴۵	-	-
-	۱۰۷,۴۹۵,۴۷۱	۷,۷۹۲,۸۸۷	۲۲,۲۸۷	۲,۹۵۰,۱۱۸	۴۵,۲۸۷,۲۲۲	۵۱,۴۴۲,۹۵۷	-
۴۴,۰۸۲,۲۷۶	۷۱,۸۰۸,۷۰۵	۷۱,۵۵۰,۰۰۰	-	-	۲۵۸,۷۰۵	-	-
۴۵,۰۰۰,۰۰۰	-	-	-	-	-	-	-
-	۶۰۰,۰۰۰	-	-	۶۰۰,۰۰۰	-	-	-
۲,۳۰۰,۰۰۰	۳,۷۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	-	۲,۵۰۰,۰۰۰	-	-	-
۱۳۳,۷۷۵,۳۰۴	۲۴۷,۷۱۵,۷۵۴	۱۲۲,۳۳۹,۸۸۵	۱۹۳,۹۱۱	۷,۵۲۹,۸۲۹	۶۶,۲۰۹,۱۷۲	۵۱,۴۴۲,۹۵۷	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	۱۳۳,۷۷۵,۳۰۴	۷۹,۹۵۱,۵۲۳	۱,۴۶۰	۴,۹۴۸,۹۱۰	۳۳,۶۶۶,۸۳۱	۱۵,۲۰۶,۵۸۰	-

بدون سررسید
۱۴۰۰
۱۴۰۱
۱۴۰۲
۱۴۰۳
۱۴۰۴ و پس از آن
جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت
۱۳۹۸/۱۲/۲۹

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی							
۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰					
جمع	جمع	۱۰ درصد و کمتر	۱۳ تا ۱۰ درصد	۱۳ تا ۱۶ درصد	۱۶ تا ۱۹ درصد	۱۹ تا ۲۰ درصد	بیش از ۲۰ درصد
۴۲,۳۵۶,۱۲۰	۶۵,۲۵۱,۸۱۹	۴۳,۴۳۷,۲۳۹	۱۷۱,۶۲۴	۱,۴۷۹,۷۱۱	۲۰,۱۶۳,۲۴۵	-	-
-	۱۰۷,۴۹۵,۴۷۱	۷,۷۹۲,۸۸۷	۲۲,۲۸۷	۲,۹۵۰,۱۱۸	۴۵,۲۸۷,۲۲۲	۵۱,۴۴۲,۹۵۷	-
۴۴,۰۸۲,۲۷۶	۷۱,۸۰۸,۷۰۵	۷۱,۵۵۰,۰۰۰	-	-	۲۵۸,۷۰۵	-	-
۴۵,۰۰۰,۰۰۰	-	-	-	-	-	-	-
-	۶۰۰,۰۰۰	-	-	۶۰۰,۰۰۰	-	-	-
۲,۳۰۰,۰۰۰	۳,۷۰۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	-	۲,۵۰۰,۰۰۰	-	-	-
۱۳۳,۷۳۸,۳۹۶	۲۴۸,۸۵۵,۹۹۵	۱۲۳,۹۸۰,۱۲۶	۱۹۳,۹۱۱	۷,۵۲۹,۸۲۹	۶۵,۷۰۹,۱۷۲	۵۱,۴۴۲,۹۵۷	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	۱۳۳,۷۳۸,۳۹۶	۸۰,۲۰۹,۶۱۵	۱,۴۶۰	۴,۹۴۸,۹۱۰	۳۳,۳۷۱,۸۳۱	۱۵,۲۰۶,۵۸۰	-

بدون سررسید
۱۴۰۰
۱۴۰۱
۱۴۰۲
۱۴۰۳
۱۴۰۴ و پس از آن
جمع سپرده‌های سرمایه‌گذاری بلندمدت
۱۳۹۸/۱۲/۲۹

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲-۱-۲۵. گردش سپرده های سرمایه گذاری ریالی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی			گروه				
مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	بازپرداخت سپرده ها طی دوره	سپرده های جذب شده طی دوره	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	بازپرداخت سپرده ها طی دوره	سپرده های جذب شده طی دوره	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
سپرده های بلند مدت							
۱۳,۹۶۴,۹۹۷	۸۴,۰۹۵,۴۹۰	۱۴۵,۲۴۶,۰۳۹	۴۲,۸۱۴,۴۴۸	۱۳,۹۶۴,۹۹۷	۸۴,۰۹۵,۴۹۰	۱۴۵,۲۴۶,۰۳۸	۴۲,۸۱۴,۴۴۹
۲۵۸,۷۰۵	۱۳۱,۲۶۰	۳۸۹,۹۶۵	-	۲۵۸,۷۰۵	۱۳۱,۲۶۰	۳۸۹,۹۶۵	-
۶۵,۲۵۱,۸۱۸	۱,۸۸۵,۴۲۳,۱۱۵	۱,۹۰۸,۳۱۸,۸۱۳	۴۲,۳۵۶,۱۴۰	۶۳,۶۱۱,۵۷۷	۱,۸۸۵,۴۲۳,۱۱۵	۱,۹۰۶,۹۳۶,۶۶۵	۴۲,۰۹۸,۰۲۷
۳۷,۵۸۷	۱۷,۶۰۰	۵۵,۱۸۷	-	۳۷,۵۸۷	۱۷,۶۰۰	۵۵,۱۸۷	-
-	۱۴۳,۴۸۸,۹۴۲	۱۴۳,۴۸۸,۹۴۲	-	۵۰۰,۰۰۰	۱۴۳,۲۸۳,۹۴۲	۱۴۳,۴۸۸,۹۴۲	۲۹۵,۰۰۰
۱۶۹,۵۱۳,۱۰۷	۲,۱۱۳,۱۵۶,۴۰۷	۲,۱۹۷,۴۹۸,۹۴۶	۸۵,۱۷۰,۵۶۸	۱۶۸,۳۷۲,۸۶۶	۲,۱۱۲,۹۵۱,۴۰۷	۲,۱۹۶,۱۱۶,۷۹۷	۸۵,۲۰۷,۴۷۶
مانده سپرده های سرمایه گذاری ریالی							

۳-۱-۲۵. گردش سپرده های سرمایه گذاری ارزی

گروه و شرکت اصلی					
مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	بازپرداخت سپرده ها	سپرده های جذب شده طی دوره	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
معادل ریالی	معادل ریالی	مبلغ ارزی	مبلغ ارزی	مبلغ ارزی	مبلغ ارزی
سپرده های بلند مدت					
۴۵,۲۵۶,۱۵۲	۷۱,۸۸۴,۰۴۴	۴۵۲,۱۰۰,۹۰۴	۵۰,۹۷۳,۶۳۱	۲۲۸,۴۰۰	۵۰۲,۸۴۶,۱۳۵
۱۵۳,۰۹۴	۱۵۸,۵۴۳	۸۳۴,۴۳۸	۹۰۹,۶۷۰	۲۴۳,۱۸۸	۱,۵۰۰,۹۲۰
۳,۱۰۸,۹۸۱	۵,۳۱۸,۶۸۵	۱۲۲,۹۲۷,۰۵۸	۵۳۳,۴۰۰	-	۱۲۳,۴۶۰,۴۵۸
۱۱,۳۹۸	۲۱,۸۷۰	۱۳۷,۵۴۷	۷۲,۳۰۰	۸۳,۲۰۰	۱۲۶,۶۴۷
۳۷,۲۹۶	۱,۹۵۹,۷۴۶	۱۰,۳۱۴,۴۵۰	۷۰,۰۰۰	۱۰,۰۱۸,۸۰۰	۳۶۵,۶۵۰
۹۰۷	-	-	۳۶,۰۰۰	-	۳۶,۰۰۰
۴۸,۵۶۷,۸۲۸	۷۹,۳۴۲,۸۸۸				
جمع سپرده های سرمایه گذاری ارزی					

۴-۱-۲۵. ترکیب سپرده گذاران سپرده های سرمایه گذاری به شرح زیر می باشد:

شرکت اصلی			
۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
مبلغ	تعداد سپرده گذار	مبلغ	تعداد سپرده گذار
۵۶,۱۹۴,۶۸۱	۲,۸۹۳	۱۱۸,۸۸۴,۴۰۲	۳,۰۹۵
۲۸,۹۷۵,۸۸۷	۴۱,۵۱۶	۵۰,۶۲۸,۷۰۵	۵۱,۹۱۱
۸۵,۱۷۰,۵۶۸	۴۴,۴۰۹	۱۶۹,۵۱۳,۱۰۷	۵۵,۰۰۶
۴۸,۱۴۶,۲۷۸	۸	۷۸,۸۲۲,۰۶۹	۸
۴۲۱,۵۵۰	۲۱۸	۵۲۰,۸۱۹	۱۸۳
۴۸,۵۶۷,۸۲۸	۲۲۶	۷۹,۳۴۲,۸۸۸	۱۹۱
۱۳۳,۷۳۸,۳۹۶	۴۴,۶۳۵	۲۴۸,۸۵۵,۹۹۵	۵۵,۱۹۷
سپرده های ریالی			
اشخاص حقوقی			
اشخاص حقیقی			
جمع سپرده های ریالی			
سپرده های ارزی			
اشخاص حقوقی			
اشخاص حقیقی			
جمع سپرده های ارزی			
جمع سپرده های سرمایه گذاری			

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲-۲۵. سود پرداختنی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار

ارقام به میلیون ریال

گروه						
مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	اثر تغییرات نرخ پایان سال	سود پرداختی طی دوره	تفاوت سود قطعی و علی‌الحساب	سود علی‌الحساب طی دوره	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	
۳۱,۵۵۲		(۵,۵۰۱,۰۱۴)	۱۵,۰۴۰	۵,۴۷۷,۱۲۸	۴۰,۳۹۸	سپرده‌های کوتاه‌مدت عادی
۱۶		(۲,۵۳۵)	-	۲,۵۵۱	-	سپرده‌های کوتاه‌مدت ویژه
۴۴۳,۱۱۵		(۱۲,۲۰۳,۹۵۹)	۱۳,۸۷۶	۱۲,۴۶۱,۲۵۱	۱۷۱,۹۴۷	سپرده‌ها و گواهی سپرده عام یکساله
۶۰۰		(۱۹,۳۳۴)	-	۱۹,۹۳۴	-	سپرده‌های دوساله
۸		(۵۸)	-	-	۶۶	سپرده‌های پنج‌ساله
-		(۹۸۹,۰۴۸)	-	۹۸۹,۰۴۸	-	سپرده‌های مدت‌دار بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری
۴,۲۷۸,۵۸۳	۱,۱۹۹,۳۵۳	(۱,۱۵۲,۳۳۴)	-	۳,۴۰۴,۰۳۳	۸۲۷,۵۳۱	سپرده‌های ارزی
۴,۷۵۳,۸۷۴	۱,۱۹۹,۳۵۳	(۱,۹,۸۶۸,۲۸۲)	۲۸,۹۱۶	۲۲,۳۵۳,۹۴۵	۱,۰۳۹,۹۴۲	جمع سود پرداختنی سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی						
مانده در ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	اثر تغییرات نرخ پایان سال	سود پرداختی طی سال	تفاوت سود قطعی و علی‌الحساب	سود علی‌الحساب طی سال	مانده در ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	
۳۱,۵۵۲		(۵,۵۰۸,۴۶۶)	۱۵,۰۴۰	۵,۴۸۴,۵۷۹	۴۰,۳۹۹	سپرده‌های کوتاه‌مدت عادی
۱۶		(۲,۵۳۹)	۴	۲,۵۵۱	-	سپرده‌های کوتاه‌مدت ویژه
۴۴۳,۱۱۵		(۱۲,۲۰۳,۹۵۹)	۱۳,۸۷۶	۱۲,۴۶۱,۲۵۱	۱۷۱,۹۴۷	سپرده‌ها و گواهی سپرده عام یکساله
۶۰۰		(۱۹,۳۵۸)	۲۴	۱۹,۹۳۴	-	سپرده‌های دو ساله
۸		(۵۸)	-	-	۶۶	سپرده‌های پنج‌ساله
-		(۹۸۹,۰۴۸)	-	۹۸۹,۰۴۸	-	سپرده‌های مدت‌دار بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری
۴,۲۷۸,۵۸۳	۱,۱۹۹,۳۵۳	(۱,۱۵۲,۳۳۴)	-	۳,۴۰۴,۰۳۳	۸۲۷,۵۳۱	سپرده‌های ارزی
۴,۷۵۳,۸۷۴	۱,۱۹۹,۳۵۳	(۱,۹,۸۷۵,۷۶۳)	۲۸,۹۴۵	۲۲,۳۶۱,۳۹۶	۱,۰۳۹,۹۴۳	

۲-۲۵-۱. با توجه به بخشنامه شماره ۹۴/۶۹۳۸۳ مورخ ۱۳۹۴/۰۳/۲۰ رویه تعیین سهم هر یک از انواع سپرده‌های سرمایه‌گذاری از مابه تفاوت سود قطعی و علی‌الحساب در جلسه شماره ۲۹۷ مورخ ۹۸/۰۱/۲۵ هیئت مدیره مصوب گردید. اعمال رویه مزبور به شرح زیر بوده و در جدول فوق اعمال گردیده است.

درصد

نرخ قطعی	مابه تفاوت نرخ قطعی تخصیص داده شده	متوسط نرخ سود علی الحساب طی دوره	نسبت تسهیم مابه تفاوت سود قطعی و علی‌الحساب	
۷/۹٪	۰/۰۲٪	۷/۹٪	۵۲/۰٪	سپرده‌های کوتاه‌مدت
۱۲/۷٪	۰/۰۲٪	۱۲/۶٪	۰/۰٪	سپرده‌های کوتاه‌مدت ویژه
۱۸/۴٪	۰/۰۲٪	۱۸/۴٪	۴۷/۹٪	سپرده‌های یکساله و گواهی سپرده عام
۱۷/۸٪	۰/۰۲٪	۱۷/۷٪	۰/۱٪	سپرده‌های دوساله
			۱۰۰٪	جمع

* براساس میانگین مانده روزانه سپرده‌های سرمایه‌گذاری

۲۶. سرمایه

سرمایه بانک در بدو تاسیس مبلغ ۴,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (شامل تعداد ۴,۰۰۰ میلیون سهم به ارزش اسمی هر سهم ۱,۰۰۰ ریال) بوده است که طی چند مرحله به شرح زیر به مبلغ ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال (شامل تعداد ۱۵,۰۰۰ میلیون سهم به ارزش اسمی هر سهم ۱,۰۰۰ ریال) در پایان سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ افزایش یافته است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

محل افزایش سرمایه	مبلغ افزایش سرمایه		درصد افزایش سرمایه درصد	تاریخ ثبت افزایش سرمایه
	میلیون ریال	میلیون ریال		
سرمایه بانک بدو تاسیس		۴,۰۰۰,۰۰۰		
مطالبات حال شده و آورده نقدی	۵,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۵	۱۳۹۶/۰۴/۲۱
سود انباشته	۶,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۲۰	۱۳۹۶/۱۰/۰۶
سود انباشته	۷,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۶/۶	۱۳۹۷/۱۲/۰۶
سود انباشته و سایر اندوخته ها	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	۴۲/۸	۱۳۹۸/۰۸/۰۱
سود انباشته	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۵,۰۰۰,۰۰۰	۵۰	۱۳۹۹/۰۶/۱۹

۱-۲۶. ترکیب سهامداران در تاریخ ترانزانه به شرح زیر است:

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
درصد سهام	تعداد سهام	درصد سهام	تعداد سهام
درصد		درصد	
۳٪	۳۲۸,۵۲۲,۷۷۳	۳٪	۴۹۰,۹۷۹,۹۹۷
۳٪	۲۸۶,۸۸۹,۹۳۷	۳٪	۴۲۴,۷۱۷,۸۸۰
۲٪	۲۴۹,۹۹۹,۹۹۸	۳٪	۳۷۴,۹۹۹,۹۹۷
۲٪	۱۹۹,۹۹۹,۹۹۸	۲٪	۳۲۰,۶۶۵,۷۱۵
۲٪	۱۶۶,۵۱۵,۹۶۰	۲٪	۲۲۶,۴۷۰,۹۱۵
۲٪	۱۵۰,۹۸۰,۶۱۰	۱٪	۲۱۶,۰۰۰,۰۰۰
۱٪	۱۴۹,۸۷۲,۲۲۴	۱٪	۲۰۸,۱۲۳,۴۹۹
۱٪	۱۴۷,۴۲۷,۶۶۶	۱٪	۱۹۳,۱۶۹,۹۹۸
۱٪	۱۲۸,۷۷۹,۹۹۹	۱٪	۱۸۲,۳۷۷,۴۹۸
۱٪	۱۲۵,۹۹۹,۹۹۷	۱٪	۱۸۱,۱۲۴,۹۹۸
۱٪	۱۲۱,۵۸۴,۹۹۹	۱٪	۱۷۹,۴۰۰,۰۰۰
۱٪	۱۲۰,۷۴۹,۹۹۹	۱٪	۱۶۱,۲۴۹,۹۹۸
۱٪	۱۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۱٪	۱۶۰,۲۹۳,۷۴۵
۱٪	۱۱۹,۰۰۰,۰۰۰	۱٪	۱۵۵,۰۰۰,۰۰۰
۱٪	۱۱۸,۶۴۷,۴۹۹	۱٪	۱۵۴,۵۹۰,۰۰۰
۱٪	۱۰۷,۴۹۹,۹۹۹	۱٪	۱۵۱,۴۹۹,۹۹۵
۱٪	۱۰۴,۱۶۶,۶۶۶	۱٪	۱۵۱,۳۳۶,۹۷۱
۱٪	۱۰۳,۰۶۰,۰۰۰	۱٪	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰
۱٪	۱۰۳,۰۱۲,۴۹۷	۱٪	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰
۱٪	۱۰۱,۸۵۴,۲۷۴	۱٪	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰
۱٪	۱۰۰,۸۹۱,۳۱۴	۱٪	۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰
۱٪	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰		
۱٪	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰		
۱٪	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰		
۱٪	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰		
سایرین (کمتر از یک درصد)		سایرین (کمتر از یک درصد)	
۱۶٪	۱,۶۰۶,۵۰۱,۰۴۷	۲۰٪	۲,۹۸۸,۹۲۴,۶۰۹
۴۸٪	۴,۸۳۸,۰۴۲,۴۴۴	۵۰٪	۷,۴۷۹,۰۷۴,۱۸۵
۱۰۰٪	۱۰,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۰۰٪	۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲۷. اندوخته قانونی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی	گروه		مانده در ابتدای دوره
	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۲,۱۴۶,۸۸۹	۳,۴۴۴,۰۴۰	۲,۱۵۷,۱۱۷	۳,۴۵۹,۱۴۷
۱,۲۹۷,۱۵۱	۲,۴۹۴,۰۰۵	۱,۳۰۲,۰۳۰	۲,۵۱۰,۰۰۵
<u>۳,۴۴۴,۰۴۰</u>	<u>۵,۹۳۸,۰۴۵</u>	<u>۳,۴۵۹,۱۴۷</u>	<u>۵,۹۶۹,۱۵۲</u>

انتقال از سود قابل تخصیص
مانده در پایان دوره

۱-۲۷. طبق مفاد بند الف ماده ۳۳ قانون پولی و بانکی و ماده ۸ و ۱۰ اساسنامه بانک، معادل ۱۵ درصد سود خالص هر سال پس از کسر زیان‌های وارده در سال‌های قبل به عنوان اندوخته قانونی در نظر گرفته می‌شود. منظور نمودن اندوخته قانونی تا زمانی که معادل سرمایه بانک شود، الزامی بوده و پس از آن اختیاری می‌باشد.

۲-۲۷. سایر اندوخته‌ها در ترازنامه تلفیقی مربوط به شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه می‌باشد که به موجب ابلاغیه شماره ۲۷۳۰۰۲۰۰۱۱ مورخ ۱۳۹۹/۰۴/۱۸ سازمان بورس اوراق بهادار از سود انباشته به این سرفصل منتقل شده و تا زمان ادامه فعالیت شرکت غیر قابل تقسیم بوده و با رعایت ضوابط و مقررات سازمان بورس اوراق بهادار و اخذ مجوز از سازمان بورس قابل انتقال به سرمایه می‌باشد.

۲۸. تفاوت تسعیر ارز

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		مانده اول دوره تفاوت تسعیر ارز
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
(۱۱۷,۷۶۵)	۵۳,۲۶۸	اضافات طی دوره
۱۷۱,۰۳۳	۱,۵۷۸,۸۴۳	مانده پایان دوره
<u>۵۳,۲۶۸</u>	<u>۱,۶۳۲,۱۱۱</u>	

۲۹. درآمد تسهیلات اعطایی، سپرده‌گذاری و اوراق بدهی

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه					
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹		سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰			
	جمع	غیرمشاع	مشاع	جمع	غیرمشاع	مشاع
۲۹-۱ درآمد تسهیلات اعطایی	۱۲,۴۲۷,۸۳۴	۲,۳۹۰,۹۹۳	۱۰,۰۳۶,۸۴۱	۲۴,۶۹۲,۷۵۶	۵,۲۹۱,۳۳۹	۱۹,۴۰۱,۴۱۷
۲۹-۲ درآمد سپرده‌گذاری و اوراق بدهی	۵,۰۱۲,۲۵۳	۴۰۲,۳۵۴	۴,۶۰۹,۸۹۹	۱۱,۱۶۷,۵۴۴	۶۸۹,۴۰۳	۱۰,۴۷۸,۱۴۱
جمع درآمد تسهیلات اعطایی و سپرده‌گذاری	<u>۱۷,۴۴۰,۰۸۷</u>	<u>۲,۷۹۳,۳۴۷</u>	<u>۱۴,۶۴۶,۷۴۰</u>	<u>۳۵,۸۶۰,۳۰۰</u>	<u>۵,۹۸۰,۷۴۲</u>	<u>۲۹,۸۷۹,۵۵۸</u>

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	شرکت اصلی					
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹		سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰			
	جمع	غیرمشاع	مشاع	جمع	غیرمشاع	مشاع
۲۹-۱ درآمد تسهیلات اعطایی	۱۲,۴۲۷,۸۳۴	۲,۳۹۰,۹۹۳	۱۰,۰۳۶,۸۴۱	۲۴,۶۹۲,۷۵۶	۵,۲۹۱,۳۳۹	۱۹,۴۰۱,۴۱۷
۲۹-۲ درآمد سپرده‌گذاری و اوراق بدهی	۵,۰۰۰,۳۴۰	۴۰۲,۳۵۴	۴,۵۹۷,۹۸۶	۱۱,۱۶۷,۴۶۰	۶۸۹,۴۰۴	۱۰,۴۷۸,۰۵۶
جمع درآمد تسهیلات اعطایی و سپرده‌گذاری	<u>۱۷,۴۲۸,۱۷۴</u>	<u>۲,۷۹۳,۳۴۷</u>	<u>۱۴,۶۳۴,۸۲۷</u>	<u>۳۵,۸۶۰,۲۱۶</u>	<u>۵,۹۸۰,۷۴۳</u>	<u>۲۹,۸۷۹,۴۷۳</u>

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲۹-۱. درآمد تسهیلات اعطایی

ارقام به میلیون ریال	گروه و شرکت اصلی						یادداشت			
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹			سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰						
	ارزش غیر مشاع	جمع	ریال	ارز (غیر مشاع)	جمع	ریال				
جمع	۱,۹۴۵,۸۵۸	۱,۱۹۷,۹۲۲	-	۴,۷۲۲,۰۵۵	۱,۹۳۵,۵۵۴	۲۹-۱-۱	جعاله			
۳,۱۴۳,۷۸۰	۸۷,۹۷۴	۲,۶۸۸,۷۰۹	-	۴,۱۳۲,۰۹۳	-	۴,۱۳۲,۰۹۳	فروش اقساطی			
۲,۷۷۶,۶۸۳	-	۱,۵۶۶	-	-	-	-	مقابلیه			
۱,۵۶۶	۶۷,۶۲۵	۱۰۴,۲۵۳	-	۵۱۳,۲۰۸	-	۵۱۳,۲۰۸	مشارکت منعی			
۱۷۱,۸۷۸	-	۵,۰۰۲,۱۵۷	-	۸۱,۷۵۷	-	۱۱,۵۳۲,۶۴۵	مراجعه			
۵,۰۰۲,۱۵۷	-	۵,۱۹۳	-	۲,۷۷۲	-	۲,۷۷۲	خرید دین			
۵,۱۹۳	۹۳,۶۳۲	۱,۰۳۳,۱۹۴	-	۱۴,۵۹۱	-	۱,۲۸۰,۹۷۷	وجه التزام			
۱,۱۴۶,۸۲۶	-	۳,۸۴۷	-	۴,۱۶۸	-	۴,۱۶۸	وجه التزام کارت اعتباری پرداخت شده			
۳,۸۴۷	۱۹۹	۱۰۵,۸۲۸	-	۱۶۲,۳۲۷	-	۱۶۲,۳۲۷	وجه التزام به همکاران اعتبارات اسنادی پرداخت شده			
۱۰۶,۰۲۷	-	۸,۰۸۹	-	۲۰,۷۰۳	-	۲۰,۷۰۳	وجه التزام به همکاران ضمانت نامه های پرداخت شده			
۸,۰۸۹	-	۸,۰۸۹	-	۲۰,۷۰۳	-	۲۰,۷۰۳	سایر			
۸۱,۷۸۸	۱۸,۷۴۸	۶۳,۰۴۰	۶۳,۰۴۰	۱۳۸	۴۹,۳۴۶	۴۹,۳۴۶	جمع درآمد تسهیلات اعطایی			
۱۲,۲۲۷,۸۳۳	۲,۲۱۴,۰۳۶	۱۰,۲۱۳,۷۹۸	۱۷۶,۹۵۷	۱۰,۰۳۶,۸۴۱	۲۴,۶۹۲,۷۵۶	۵,۰۵۸,۹۶۳	۱۹,۶۳۳,۷۹۳	۲۳۲,۳۷۶	۱۹,۴۰۱,۴۱۷	-

* مواردی که به استناد بخشنامه نحوه محاسبه و تقسیم سود مشاع به عنوان غیر مشاع قابل احراز است در ستون غیر مشاع قید شده است.
۱-۱-۲۹. درآمد تسهیلات اعطایی ارزی، مبلغ ۴,۴۵۶,۴۵۶ میلیون ریال، مربوط به درآمد تسهیلات اعطایی از محل سپرده صندوق توسعه ملی می باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲-۲۹. درآمد سپرده گذاری و اوراق بدهی

ارقام به میلیون ریال	گروه			
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹		سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
	ریال	غیر مشاع	جمع	ارز (غیر مشاع)
جمع	۸۴۷۸۴	۸۴۷۸۴	۱۸۲,۹۹۹	-
۲,۴۸۴,۱۹۱	۱۱۵,۵۹۵	۲,۳۶۸,۵۹۶	۲,۹۰۰,۹۸۶	۲,۹۰۰,۹۸۶
۲,۴۴۱,۳۸۵	۴,۵۳۰	۲,۳۳۶,۸۵۵	۸,۰۶۰,۴۴۴	۴۴۷
۱,۸۹۳	-	۱,۸۹۳	۱,۸۹۵	-
۵,۰۱۲,۲۵۳	۱۲۰,۱۲۵	۴,۸۹۲,۱۲۸	۱۱,۱۶۷,۵۴۴	۲۱,۴۶۷

شماره حساب: ۱۳۹۹/۱۲/۳۰

ارقام به میلیون ریال	شرکت اصلی			
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹		سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
	ریال	غیر مشاع	جمع	ارز (غیر مشاع)
جمع	۸۴۷۸۴	۸۴۷۸۴	۱۸۲,۹۹۹	-
۲,۴۸۳,۵۸۸	۱۱۵,۵۹۵	۲,۳۶۷,۹۹۳	۲,۹۲۲,۱۲۲	۲۱,۲۲۱
۲,۴۳۰,۰۷۵	۴,۵۳۰	۲,۴۲۵,۵۴۵	۸,۰۶۰,۴۴۴	۴۴۷
۱,۸۹۳	-	۱,۸۹۳	۱,۸۹۵	-
۵,۰۰۰,۳۴۰	۱۲۰,۱۲۵	۴,۸۸۰,۲۱۵	۱۱,۱۶۷,۴۶۰	۲۱,۴۶۸

شماره حساب: ۱۳۹۹/۱۲/۳۰

خایزه سپرده قانونی (سهام سپرده گزاران و بانک)
سود سپرده‌های مدت‌دار نزد بانک‌ها
سود اوراق مشارکت و سایر اوراق بدهی
درآمد صندوق‌های مشترک با درآمد ثابت
جمع درآمد سپرده گذاری و اوراق بدهی

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۳۰. خالص سود (زیان) سرمایه گذاری ها

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
ریال (مشاع)	ریال (مشاع)	ریال (مشاع)	ریال (مشاع)	
۳۶۹,۴۴۸	۱,۴۲۶,۳۹۹	۵۲,۴۱۷	۲۳۰,۷۱۷	۳۰-۱
-	-	۱۷,۲۹۲	۱۲۳,۵۷۸	سود سهام شرکت ها و صندوق های سرمایه گذاری
۳۶۹,۴۴۸	۱,۴۲۶,۳۹۹	۶۹,۷۰۹	۳۵۴,۲۹۵	سود (زیان) حاصل از فروش سهام شرکت ها و صندوق های سرمایه گذاری
-	(۱۳,۶۳۲)	-	(۱۳,۶۳۲)	جمع سود (زیان) تحقق یافته سرمایه گذاری ها
۳۶۹,۴۴۸	۱,۴۱۲,۷۶۷	۶۹,۷۰۹	۳۴۰,۶۶۳	سود (زیان) افزایش (کاهش) ارزش سرمایه گذاری ها
-	(۱۳,۶۳۲)	-	(۱۳,۶۳۲)	خالص سود (زیان) افزایش (کاهش) ارزش سرمایه گذاری ها
۳۶۹,۴۴۸	۱,۴۱۲,۷۶۷	۶۹,۷۰۹	۳۴۰,۶۶۳	خالص سود (زیان) سرمایه گذاری ها

۱-۳۰. سود سهام شرکت ها و واحدهای صندوق های سرمایه گذاری به شرح زیر تفکیک می شود:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
ریال (مشاع)	ریال (مشاع)	ریال (مشاع)	ریال (مشاع)	
۱۹,۲۰۰	۲۶,۴۰۰	۵۲,۴۱۶	۲۲۸,۳۷۱	بیمه زندگی خاورمیانه
۲۹۹,۹۹۸	۸۷۵,۰۰۰	-	-	خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه
۵۰,۲۵۰	۵۲۴,۹۹۹	-	-	کارگزاری بانک خاورمیانه
۳۶۹,۴۴۸	۱,۴۲۶,۳۹۹	۵۲,۴۱۶	۲۲۸,۳۷۱	سود سهام سرمایه گذاری های بلندمدت
-	-	۱	۲,۳۴۶	سایر شرکت ها
-	-	۱	۲,۳۴۶	سود سهام سرمایه گذاری های کوتاه مدت
۳۶۹,۴۴۸	۱,۴۲۶,۳۹۹	۵۲,۴۱۷	۲۳۰,۷۱۷	سود سهام شرکتها و صندوق های سرمایه گذاری

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۳۱. هزینه سود سپرده‌ها

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		شرکت اصلی	
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری ریالی	۱۸,۹۴۹,۹۱۲	۸,۴۴۹,۸۰۸	۱۸,۹۵۷,۳۶۴	۸,۴۵۳,۰۷۴
سود سپرده‌های ارزی	۳,۴۰۴,۰۳۳	۱,۴۶۸,۰۱۷	۳,۴۰۴,۰۳۳	۱,۴۶۸,۰۱۸
مابه‌التفاوت سود قابل پرداخت به سپرده‌گذاران	۲۸,۹۴۵	۸۷,۸۶۹	۲۸,۹۴۵	۸۷,۸۶۹
جمع هزینه سود سپرده‌ها	۲۲,۳۸۲,۸۹۰	۱۰,۰۰۵,۶۹۴	۲۲,۳۹۰,۳۴۲	۱۰,۰۰۸,۹۶۱

۳۱-۱. سود علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌های سرمایه‌گذاری ریالی

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		شرکت اصلی	
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
سپرده‌های کوتاه مدت				
کوتاه‌مدت	۵,۴۷۷,۱۲۸	۱,۹۷۱,۱۷۶	۵,۴۸۴,۵۷۹	۱,۹۷۴,۴۴۲
کوتاه‌مدت ویژه	۲,۵۵۱	-	۲,۵۵۱	-
سپرده‌های بلندمدت				
سپرده و گواهی سپرده عام یک ساله	۱۲,۴۶۱,۲۵۱	۶,۳۳۶,۵۴۱	۱۲,۴۶۱,۲۵۱	۶,۳۳۶,۵۴۱
دو ساله	۱۹,۹۳۴	-	۱۹,۹۳۴	-
پنج ساله	-	۱۰,۷۹۷	-	۱۰,۷۹۷
سپرده‌های مدت‌دار بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری (بازار بین بانکی)	۹۸۹,۰۴۸	۱۳۱,۲۹۴	۹۸۹,۰۴۸	۱۳۱,۲۹۴
جمع سود علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌های سرمایه‌گذاری	۱۸,۹۴۹,۹۱۲	۸,۴۴۹,۸۰۸	۱۸,۹۵۷,۳۶۳	۸,۴۵۳,۰۷۴

۳۲. عملکرد سپرده‌های سرمایه‌گذاری

ارقام به میلیون ریال

شرح	شرکت اصلی	
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
درآمدهای مشاع		
درآمد تسهیلات اعطایی	۲۹	۱۹,۴۰۱,۴۱۷
درآمد سپرده‌گذاری و اوراق بدهی	۲۹	۱۰,۴۷۸,۰۵۶
خالص سود (زیان) سرمایه‌گذاری‌ها	۳۰	۱,۴۱۲,۷۶۷
جمع درآمدهای مشاع		
سهام منابع بانک از درآمدهای مشاع	۳۲-۱	۳۱,۲۹۲,۲۴۰
سهام سپرده‌گذاران از درآمدهای مشاع قبل از کسر حق‌الوکاله		۲۲,۷۰۸,۳۷۰
حق‌الوکاله	۳۲-۲	(۳,۸۶۴,۷۵۴)
سهام سپرده‌گذاران از درآمدهای مشاع		۱۸,۸۴۳,۶۱۷
جایزه سپرده قانونی سپرده‌های سرمایه‌گذاری	۳۲-۳	۱۴۲,۶۹۱
سود قطعی تعلق گرفته به سپرده‌های سرمایه‌گذاری		۱۸,۹۸۶,۳۰۸
سود علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌های سرمایه‌گذاری ریالی		(۱۸,۹۵۷,۳۶۳)
مابه‌التفاوت سود قابل پرداخت (مازاد سود پرداختی) به سپرده‌گذاران		۲۸,۹۴۵
		۸۷,۸۶۹

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۳۲-۱. سهم منابع بانک از درآمدهای مشاع

سهم منابع بانک از درآمدهای مشاع به شرح ذیل محاسبه شده است:

۳۲-۱-۱. سهم منابع بانک از درآمدهای مشاع

سال مالی	نسبت منابع بانک به جمع مصارف (۳۲.۱.۲)		سهم منابع بانک از درآمدهای مشاع
	درآمدهای مشاع	درصد	
۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۳۱,۲۹۲,۲۴۰	۲۷/۴۳٪	۸,۵۸۳,۸۷۰
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۵,۰۰۴,۲۷۵	۳۲/۰۵٪	۴,۸۰۸,۹۸۴

* در صورتی که مصارف مشاع از مجموع منابع آزاد سپرده های سرمایه گذاری کمتر باشد، منابع بانک و به تبع آن سهم بانک از درآمدهای مشاع صفر خواهد بود.

۳۲-۱-۲. توزیع منابع و مصارف مشاع بین سپرده گذاران و بانک

ارقام به میلیون ریال

شرح	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	توضیحات
میانگین مصارف مشاع (۳۲-۱-۲-۱)	۱۷۷,۵۲۱,۶۱۰	۸۴,۳۹۴,۸۸۱	میانگین هفتگی
میانگین مانده سپرده های سرمایه گذاری (۳۲-۱-۲-۲)	۱۴۳,۴۳۷,۱۶۲	۶۴,۰۹۲,۵۲۴	میانگین هفتگی
کسر می شود سپرده قانونی سپرده های سرمایه گذاری	(۱۴,۶۱۲,۰۴۶)	(۶,۷۴۶,۸۴۳)	میانگین هفتگی
منابع آزاد سپرده های سرمایه گذاری	۱۲۸,۸۲۵,۱۱۶	۵۷,۳۴۵,۶۸۱	
سهم منابع بانک از مصارف مشاع (مازاد منابع آزاد سپرده های سرمایه گذاری)	۴۸,۶۹۶,۴۹۴	۲۷,۰۴۹,۲۰۰	

* سهم منابع بانک از مصارف مشاع عبارتست از مصارف مشاع به کسر منابع آزاد سپرده های سرمایه گذاری. در صورتی که مجموع منابع آزاد سپرده های سرمایه گذاری بیش از مصارف مشاع باشد، به مازاد آن، مازاد منابع آزاد سپرده های سرمایه گذاری اطلاق می گردد.

۳۲-۱-۲-۱. میانگین مصارف مشاع

ارقام به میلیون ریال

اقدام مصارف مشاع	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
خالص مصارف مربوط به تسهیلات و مطالبات	۱۱۲,۲۳۷,۷۳۰	۶۰,۴۵۹,۳۸۸
خالص مصارف مربوط به اوراق مشارکت	۴۳,۴۸۹,۸۵۰	۱۰,۵۹۷,۱۱۲
خالص مصارف مربوط به سپرده نزد سایر بانک ها	۲۱,۰۰۷,۳۱۷	۱۲,۸۹۷,۴۱۱
خالص مصارف مربوط به سرمایه گذاری ها	۷۸۶,۷۱۳	۴۴۰,۹۷۰
جمع مصارف مربوط به عملیات مشاع	۱۷۷,۵۲۱,۶۱۰	۸۴,۳۹۴,۸۸۱

۳۲-۱-۲-۲. میانگین سپرده های سرمایه گذاری

ارقام به میلیون ریال

سپرده های سرمایه گذاری	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
یکساله	۶۸,۴۲۱,۱۵۲	۳۴,۴۲۷,۹۸۶
دو ساله	۱۱۴,۱۵۱	-
پنج ساله	-	۴۱,۰۹۲
سپرده های کوتاه مدت	۶۹,۹۴۸,۰۰۴	۲۸,۸۸۲,۱۲۸
سپرده های مدت دار بانک ها و سایر مؤسسات اعتباری (بازار بین بانکی)	۴,۹۳۳,۲۸۵	۷۴۱,۳۱۸
سپرده های کوتاه مدت ویژه	۲۰,۵۷۰	-
میانگین سپرده های سرمایه گذاری	۱۴۳,۴۳۷,۱۶۲	۶۴,۰۹۲,۵۲۴

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۳۲-۲. حق الوکاله

حق الوکاله بانک برای سال مالی ۱۳۹۹ بر اساس آگهی منتشره در روزنامه‌های کثیرالانتشار در تاریخ ۱۳/۱۲/۱۳۹۸، معادل ۳ درصد اعلام گردیده بود و بر همین مبنا محاسبه شده است.

میانگین منابع آزاد سپرده‌گذاران * نرخ حق الوکاله = مبلغ حق الوکاله

$$۳,۸۶۴,۷۵۳ = ۱۲۸,۸۲۵,۱۱۶ * ۳\%$$

۳۲-۳. جایزه سپرده قانونی سپرده‌های سرمایه‌گذاری به شرح زیر می‌باشد:

ارقام به میلیون ریال

شرح	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
میانگین سپرده قانونی سپرده‌های سرمایه‌گذاری	۱۴,۶۱۲,۰۴۶	۶,۷۴۶,۸۴۳
جایزه سپرده قانونی	۱۴۲,۶۹۱	۶۶,۰۲۳

۳۳. صورت تطبیق سود علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌های سرمایه‌گذاری (ریالی) با هزینه سود سپرده‌های سرمایه‌گذاری

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۸,۵۴۰,۹۴۳	۱۸,۹۸۶,۳۰۸	۳۲ سود قطعی تعلق گرفته به سپرده‌های سرمایه‌گذاری
(۸,۴۵۳,۰۷۴)	(۱۸,۹۵۷,۳۶۳)	۳۱-۱ سود علی‌الحساب پرداختی به سپرده‌های سرمایه‌گذاری
۸۷,۸۶۹	۲۸,۹۴۵	مابه‌التفاوت سود قابل پرداخت (مازاد سود پرداختی) به سپرده‌گذاران

۳۴. خالص درآمد کارمزد

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی	گروه-تجدید طبقه‌بندی شده				
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۴,۶۷۵	۱۷,۶۶۵	۴,۶۷۵	۱۷,۶۶۵	۳۴-۱	خالص کارمزد عملیات قرض الحسنه
۴۹,۶۳۴	۴۱,۴۲۰	۴۹,۶۳۴	۴۱,۴۲۰		اعتبارات اسنادی گشایش یافته
۶۱۶,۵۳۸	۱,۱۸۳,۰۷۵	۶۱۶,۵۳۸	۱,۱۸۳,۰۷۵		ضمانت‌نامه‌های صادره
۱۶۷,۹۶۶	۱۸۹,۱۴۱	۲۱۰,۱۳۰	۱۹۴,۶۶۸		عملیات ارزی
-	۱۲,۰۶۰	-	۱۲,۰۶۰		وجوه اداره شده
۲۶۵,۳۹۳	۳۱۷,۰۱۶	۲۶۵,۵۶۹	۳۱۷,۰۱۶		حواله‌های بانکی
۱۴,۶۹۹	۲۱,۲۴۷	۱۴,۶۹۹	۲۱,۲۴۷		ارزیابی وثایق
۱۱۹,۵۵۸	۴۱۰,۵۶۴	۱۱۹,۵۵۸	۴۱۰,۵۶۴		بررسی پرونده‌های اعتباری مشتریان
۲۰,۹۹۰	-	۲۰,۹۹۰	-		تضمین اوراق مشارکت
۳۱,۴۵۴	۱۱,۶۵۵	۳۱,۴۵۴	۱۱,۶۵۵		طرح شتاب
۳۱,۱۵۵	۱,۷۶۳	۳۱,۱۵۵	۱,۷۶۳		حق کارشناسی و نظارت طرح از صندوق توسعه ملی
-	-	۳۵۲,۰۶۴	۹۷۵,۵۱۴		کارمزد خرید و فروش سهام
۲۸,۵۰۲	۵۲,۴۴۸	۲۸,۵۰۳	۵۲,۴۴۸		سایر خدمات
۱,۳۵۰,۵۶۴	۲,۲۵۸,۰۵۴	۱,۷۴۴,۹۶۹	۳,۲۳۹,۰۹۵		جمع درآمد کارمزد

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱-۳۴. خالص کارمزد عملیات قرض الحسنه

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۴,۶۷۵	۱۷,۶۶۵	کارمزد دریافتی تسهیلات اعطایی قرض الحسنه
۴,۶۷۵	۱۷,۶۶۵	خالص کارمزد عملیات قرض الحسنه

۳۵. هزینه کارمزد

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۷,۶۳۱	۳,۳۵۶	کارمزد طرح شتاب
۱۰۷,۰۳۱	۲۲۵,۱۱۰	کارمزد بابت پایانه های فروشگاهی و تراکنش های شاپرکی
۷,۳۵۱	۴۰,۳۸۳	کارمزد پرداختی به کارگزاران
-	۶,۲۳۴	سایر
۱۳۲,۰۱۳	۲۷۵,۰۸۳	جمع هزینه کارمزد

۳۶. خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه-تجدید طبقه بندی شده		یادداشت
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۰۴,۵۷۱	۵۳۷,۵۴۱	۱۰۴,۵۷۱	۷۴۲,۵۱۳	سود (زیان) خرید و فروش ارز
۲,۸۹۸,۹۴۴	۶,۹۱۲,۲۳۳	۳,۰۲۹,۳۳۴	۶,۹۱۲,۳۹۶	سود(زیان) تسعیر ارز
-	-	۴۸,۳۳۸,۱۴۱	۸۷,۹۴۸,۷۵۱	درآمد عملیات صرافی
-	-	(۴۷,۳۸۴,۳۴۱)	(۸۵,۱۹۶,۹۸۳)	بهای تمام شده عملیات صرافی
۳,۰۰۳,۵۱۵	۷,۴۴۹,۷۷۴	۴,۰۸۷,۷۰۵	۱۰,۴۰۶,۶۷۷	خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی

۱-۳۶. درآمد و بهای تمام شده عملیات صرافی مربوط به خرید و فروش ارز توسط شرکت صرافی بانک خاورمیانه می باشد. به منظور ارائه بهتر و جلوگیری از بیش نمایی عملکرد گروه و گمراه کننده بودن آن، عملیات صرافی به صورت خالص گزارش گردیده است.

۳۷. خالص سایر درآمدها و هزینه ها

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		یادداشت
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۸۱,۸۸۹	۹۸۷	۸۱,۸۸۹	۲,۹۸۷	سود حاصل از فروش دارایی های ثابت مشهود و نامشهود
۱,۸۷۳	۱۱,۸۸۶	۳۵,۹۴۲	۴۷,۶۸۹	سایر
۸۳,۷۶۲	۱۲,۸۷۳	۱۱۷,۸۳۱	۵۰,۶۷۶	خالص سایر درآمدها و هزینه ها

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۳۷-۱. سود (زیان) حاصل از فروش دارایی‌های ثابت به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی				
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	مبلغ فروش	ارزش دفتری	بهای تمام شده
سود(زیان)	سود(زیان)			
۳۱,۶۵۵	-	-	-	-
-	۹۸۷	۱۲,۷۵۰	۱۱,۷۶۳	۱۳,۵۰۸
۵۰,۲۳۴	-	-	-	-
۸۱,۸۸۹	۹۸۷	۱۲,۷۵۰	۱۱,۷۶۳	۱۳,۵۰۸

زمین
وسائط نقلیه
دارایی‌های در دست تکمیل
جمع

۳۸. هزینه‌های اداری و عمومی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		یادداشت	
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
۱,۰۹۱,۸۷۲	۲,۱۸۵,۱۵۸	۱,۳۶۰,۸۴۱	۲,۳۹۶,۶۸۹	۳۸-۱	هزینه‌های کارکنان
۷۶۷,۵۹۴	۹۲۴,۳۸۵	۸۳۳,۰۷۱	۱,۳۴۹,۴۰۲	۳۸-۲	هزینه‌های اداری
۱,۸۵۹,۴۶۶	۳,۱۰۹,۵۴۳	۲,۱۹۳,۹۱۲	۳,۷۴۶,۰۹۱		جمع هزینه‌های اداری و عمومی

۳۸-۱. هزینه‌های کارکنان به شرح زیر تفکیک می‌شود:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۷۹۲,۲۷۳	۱,۷۳۹,۷۷۲	۱,۰۴۶,۴۴۰	۱,۹۲۱,۷۱۳	حقوق و دستمزد و مزایا
۸۷,۱۳۱	۱۴۲,۶۸۷	۹۷,۳۷۸	۱۶۰,۶۴۳	بیمه سهم کارفرما
۶۰,۲۳۹	۹۲,۷۹۵	۶۴,۷۴۲	۱۰۴,۱۸۵	مزایای پایان خدمت و بازنشستگی کارکنان
۸,۸۰۲	۲,۴۵۰	۸,۸۵۴	۲,۶۹۴	سفر و فوق العاده ماموریت
۱۴۳,۴۲۷	۲۰۷,۴۵۴	۱۴۳,۴۲۷	۲۰۷,۴۵۴	هزینه کارکنان پرسنل خارج از کشور
۱,۰۹۱,۸۷۲	۲,۱۸۵,۱۵۸	۱,۳۶۰,۸۴۱	۲,۳۹۶,۶۸۹	جمع هزینه‌های کارکنان

۳۸-۲. هزینه‌های اداری شامل اقلام زیر است:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۴۴,۳۸۸	۶۶,۳۸۸	۵۲,۵۱۹	۷۵,۸۴۰	اجاره
۴,۳۸۹	۳,۳۹۸	۴,۳۸۹	۳,۳۹۸	آموزش و تحقیقات
۱۶,۱۳۷	۱۷,۷۸۹	۱۶,۱۳۷	۱۷,۷۸۹	ارتباطات و مخابرات
۱۱,۲۷۵	۱۵,۸۶۰	۱۲,۵۷۲	۱۷,۱۵۲	هزینه بیمه
۴,۶۵۰	۳,۳۸۹	۵,۷۲۴	۵,۱۱۴	حق الزحمه حسابرسی
۱۰,۳۸۹۰	۱۳۶,۵۱۵	۱۰۶,۱۱۱	۱۳۹,۸۴۹	حق مشاوره
۴,۷۹۹	۶,۰۵۵	۴,۷۹۹	۸,۵۱۹	حمل و نقل
۱۴,۲۹۵	۱۹,۷۴۴	۱۴,۸۳۵	۲۰,۲۲۰	انرژی و آب
۲۲۴,۳۴۱	۱۲۰,۴۵۱	۷۹,۹۷۴	۹۰,۱۵۱	تعمیر و نگهداری دارایی‌ها
۶۴,۷۳۱	۷۵,۳۲۷	۶۸,۸۰۰	۱۰۳,۱۰۲	ملزومات مصرفی
۲۹,۳۸۰	۴۲,۰۰۰	۳۳,۱۸۰	۴۸,۰۰۰	پاداش هیات مدیره
۱۴۴,۷۱۸	۲۱۷,۱۳۷	۱۵۱,۵۲۳	۲۱۸,۸۷۰	حق الزحمه پرداختی پیمانکاران
۲۶,۱۵۷	۳۱,۰۲۶	۲۶,۱۵۷	۳۱,۰۲۶	حق عضویت در صندوق ضمانت سپرده
۷,۱۹۶	۱۰,۵۸۱	۸,۰۱۷	۱۱,۴۲۶	حق عضویت در مجامع
۶۷,۲۴۸	۱۵۸,۷۲۵	۲۴۸,۳۳۴	۵۵۸,۹۴۶	سایر
۷۶۷,۵۹۴	۹۲۴,۳۸۵	۸۳۳,۰۷۱	۱,۳۴۹,۴۰۲	جمع هزینه‌های اداری

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۳۹. هزینه مطالبات مشکوک الوصول

ارقام به میلیون ریال

یادداشت	گروه		شرکت اصلی	
	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
۳۹-۱	۲۲۰,۸۲۶	(۳۵,۱۷۱)	۲۲۰,۸۲۶	(۳۵,۱۷۲)
۳۹-۲	۱,۸۷۳,۵۹۵	۴۲۸,۸۳۱	۱,۸۹۴,۶۷۲	۴۲۵,۳۲۹
جمع هزینه مطالبات مشکوک الوصول	۲,۰۹۴,۴۲۱	۳۹۳,۶۶۰	۲,۱۱۵,۴۹۸	۳۹۰,۱۵۷

۳۹-۱. هزینه اختصاصی مطالبات مشکوک الوصول تسهیلات اعطایی و مطالبات آن به شرح زیر محاسبه شده است:

ارقام به میلیون ریال

سررسید گذشته	معوق	مشکوک الوصول تا		مشکوک الوصول بعد از ۵ سال		جمع
		سال ۵	سال ۵ سال	از ۵ سال	جمع	
۱۴۰,۴۳۸	۷۴۹,۵۶۴	۱,۴۸۹,۳۶۵	۸۲۹,۹۵۴	۳,۲۰۹,۳۲۱	۳,۲۵۲,۳۱۶	مانده تسهیلات اعطایی و مطالبات غیر جاری در پایان سال اشخاص غیر دولتی (یادداشت ۱-۱۱)
-	-	۱,۸۱۴	-	۱,۸۱۴	-	مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته (یادداشت ۱۳)
۶,۰۴۰	۴۸,۸۶۷	۶۵,۲۵۱	۲۶۵,۶۲۶	۳۸۵,۷۸۴	۳۹۵,۵۳۳	سایر حساب های دریافتی (یادداشت ۱۴)
۱۴۶,۴۷۸	۷۹۸,۴۳۱	۱,۵۵۶,۴۳۰	۱,۰۹۵,۵۸۰	۳,۵۹۶,۹۱۹	۳,۶۴۷,۸۴۹	جمع تسهیلات اعطایی و مطالبات غیر جاری قبل از کسر ارزش وثایق
(۶۷۳)	-	-	-	(۶۷۳)	(۳,۱۰۰)	کسر میشود ارزش وثایق با اعمال ضریب
-	-	-	-	-	-	سپرده های پس انداز و سرمایه گذاری
(۴۹,۶۱۸)	(۷۵۰,۰۲۸)	(۱,۴۶۲,۱۱۹)	(۱۹۳,۲۴۹)	(۲,۲۶۱,۷۶۵)	(۱,۸۰۷,۲۹۸)	سهام شرکت های بورسی
(۵۰,۲۹۱)	(۷۵۰,۰۲۸)	(۱,۴۶۲,۱۱۹)	(۱۹۳,۲۴۹)	(۲,۲۶۲,۴۳۸)	(۱,۸۱۰,۳۹۸)	املاک و مستغلات
۹۶,۱۸۷	۴۸,۴۰۳	۹۴,۳۱۱	۹۰۲,۳۳۱	(۲,۲۶۲,۴۳۸)	(۱,۸۱۰,۳۹۸)	جمع ارزش وثایق با اعمال ضریب
۱۰ درصد	۲۰ درصد	۵۰ درصد	۱۰۰ درصد	۹۶,۱۸۷	۹۶,۱۸۷	مانده مبنای محاسبه ذخیره اختصاصی
۹,۶۱۹	۹,۶۸۱	۴۷,۱۵۶	۹۰۲,۳۳۱	۹۶۸,۷۸۷	۷۴۷,۹۵۹	ضریب مبنای احتساب ذخیره اختصاصی - درصد
(۱۲,۵۰۵)	(۸۰,۴۹۷)	(۶۵۴,۹۶۰)	-	(۷۴۷,۹۶۱)	(۷۸۳,۱۳۱)	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول اختصاصی
(۲,۸۸۶)	(۷۰,۸۱۶)	(۶۰۷,۸۰۴)	۹۰۲,۳۳۱	۲۲۰,۸۲۶	(۳۵,۱۷۲)	کسر می شود مانده ذخیره اختصاصی مطالبات مشکوک الوصول در پایان سال قبل
						هزینه اختصاصی مطالبات مشکوک الوصول تسهیلات و مطالبات

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۳۹-۲. هزینه عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات اعطایی و مطالبات به شرح زیر محاسبه شده است:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۱۹,۹۲۴,۷۵۵	۲۴۴,۳۱۶,۰۰۹	تسهیلات اعطایی اشخاص غیر دولتی (یادداشت ۱۱)
۷۳,۵۰۸	۱۲۰,۵۳۰	بدهکاران موقت مرتبط با تسهیلات (یادداشت ۱۴)
۱,۰۷۲,۵۸۹	۱,۶۸۴,۶۰۰	تعهدات بابت اعتبارات اسنادی (یادداشت ۱۸)
۴,۳۹۸,۳۴۲	۱,۶۰۳,۴۹۸	سایر حساب‌های دریافتی
۳۹۰,۹۴۰	۱,۴۳۰,۰۹۳	مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته (یادداشت ۱۳)
		کسر می‌شود
(۲,۴۴۷,۴۴۵)	(۱,۲۸۷,۵۲۴)	مانده تسهیلات اعطایی و مطالباتی که برای آنها ذخیره اختصاصی منظور شده
۱۲۳,۴۱۲,۶۸۹	۲۴۷,۸۶۷,۲۰۶	مانده مبنای محاسبه ذخیره عمومی
۵/۱	۵/۱	ضریب مبنای احتساب ذخیره عمومی - درصد
۱,۸۲۳,۳۳۶	۳,۷۱۸,۰۰۸	ذخیره عمومی تسهیلات اعطایی و مطالبات
(۱,۳۹۸,۰۰۶)	(۱,۸۲۳,۳۳۶)	کسر می‌شود مانده ذخیره عمومی تسهیلات اعطایی و مطالبات در پایان سال قبل
۴۲۵,۳۳۰	۱,۸۹۴,۶۷۲	هزینه عمومی مطالبات مشکوک‌الوصول تسهیلات اعطایی و مطالبات

۴۰. هزینه‌های مالی

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
-	۱۹۸	جریمه اضافه برداشت از بانک مرکزی

۴۱. هزینه استهلاک

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۰۳,۹۷۹	۲۸۸,۵۸۴	۱۱۰,۸۳۳	۲۹۵,۹۶۳	استهلاک دارایی‌های ثابت مشهود
۶۰,۷۲۷	۱۲۳,۷۷۶	۶۲,۱۱۶	۱۲۷,۳۰۵	استهلاک دارایی‌های نامشهود
۱۶۴,۷۰۶	۴۱۲,۳۶۰	۱۷۲,۹۴۹	۴۲۳,۲۶۸	جمع هزینه استهلاک

۴۲. تعدیلات سنواتی

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
(۹۸,۴۴۰)	-	(۹۸,۴۴۰)	-	اصلاح اشتباهات:
(۹۸,۴۴۰)	-	(۹۸,۴۴۰)	-	بابت مالیات عملکرد
				جمع تعدیلات سنواتی

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۳. صورت تطبیق سود خالص

صورت تطبیق سود خالص با جریان خالص ورود وجه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی به شرح زیر می باشد:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۸,۶۴۷,۶۶۹	۱۶,۶۲۶,۷۰۱	۹,۲۹۴,۶۷۹	۱۸,۱۶۱,۶۱۴	سود (زیان) خالص
۶۳۱,۵۳۹	۱,۰۳۱,۴۶۸	۷۷۲,۰۰۲	۱,۵۱۸,۵۹۷	خالص افزایش (کاهش) مالیات بر درآمد پرداختی
۱۶۴,۷۰۶	۴۱۲,۳۶۰	۱۷۲,۹۴۹	۴۲۳,۲۶۸	هزینه استهلاک
۳۹۰,۱۵۷	۲,۱۱۵,۴۹۸	۳۹۳,۶۶۰	۲,۰۹۴,۴۲۱	هزینه مطالبات مشکوک الوصول
۴۶,۶۷۱	۷۴,۲۵۸	۳۸,۶۹۴	۷۹,۹۹۷	خالص افزایش (کاهش) ذخیره مزایای پایان خدمت و تعهدات بازبستگی کارکنان
(۸۱,۸۸۹)	(۹۸۷)	(۸۱,۸۸۹)	(۲,۹۸۷)	(سود) یا زیان فروش دارایی های ثابت مشهود و دارایی های نامشهود
(۲,۵۷۱,۲۱۷)	(۱۲,۲۷۴,۱۹۰)	(۲,۵۷۱,۲۱۷)	(۱۲,۲۷۴,۱۹۰)	خالص (سود) زیان تسعیر ارز وجه نقد
۷,۲۲۷,۶۳۶	۷,۹۸۵,۱۰۸	۸,۰۱۸,۸۷۸	۱۰,۰۰۰,۷۲۰	جمع
خالص افزایش (کاهش) بدهی های عملیاتی				
(۵۷,۹۱۲)	۱۱,۴۷۳,۲۰۷	(۵۷,۹۱۲)	۱۱,۴۷۳,۲۰۷	بدهی به بانکها و سایر موسسات اعتباری
۱۵,۴۷۱,۶۳۷	۴۳,۵۳۳,۰۲۰	۱۸,۱۲۵,۴۶۶	۴۲,۵۳۲,۹۷۱	سپرده های مشتریان
۳,۰۱۸,۸۱۱	۳,۸۴۴,۳۵۴	۳,۲۴۶,۴۳۹	۹,۹۴۴,۲۹۰	حصه عملیاتی ذخایر و سایر بدهی ها
۴۳,۰۱۲,۸۳۶	۱۱۸,۸۳۱,۵۳۰	۴۲,۸۴۶,۶۷۵	۱۱۷,۶۵۴,۳۸۲	حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری
۶۱,۴۴۵,۳۷۲	۱۷۷,۶۸۲,۱۱۱	۶۴,۱۶۰,۶۶۸	۱۸۱,۶۰۴,۸۵۰	جمع
خالص (افزایش) کاهش دارایی های عملیاتی				
۹۳۳,۷۶۲	(۲۳,۵۳۰,۹۷۲)	۹۳۳,۷۶۲	(۲۳,۵۳۰,۹۷۲)	مطالبات از بانکها و سایر موسسات اعتباری
(۲۲,۳۶۱,۵۱۷)	(۱۲۴,۳۹۱,۲۵۴)	(۲۲,۹۸۰,۹۹۲)	(۱۲۴,۰۴۴,۱۴۲)	تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی
(۲۱,۸۰۰,۲۰۱)	(۲۱,۲۴۲,۹۶۸)	(۲۱,۷۴۵,۹۵۳)	(۲۱,۵۵۳,۴۹۷)	سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
(۴۴۱)	(۱,۰۷۲,۵۲۵)	(۲۱۷)	(۱۷,۴۸۹)	مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته
(۲,۹۸۰,۷۲۸)	(۲,۴۲۱,۱۷۵)	(۳,۲۵۰,۵۹۴)	۶۱۵,۲۱۲	سایر حسابهای دریافتی
(۴,۴۸۶,۱۸۴)	(۱۰,۲۹۲,۱۳۳)	(۴,۴۸۶,۱۸۴)	(۱۰,۲۹۲,۱۳۳)	سپرده قانونی
(۱,۵۳۵,۰۴۳)	(۶۷۸,۰۵۳)	(۱,۵۴۳,۷۷۶)	(۶۷۲,۲۳۶)	حصه عملیاتی سایر دارایی ها
(۵۲,۲۳۰,۳۵۲)	(۱۸۳,۶۲۹,۰۸۰)	(۵۳,۰۷۳,۹۵۴)	(۱۷۹,۴۹۵,۲۵۷)	جمع
۱۶,۴۴۲,۶۵۶	۲,۰۳۸,۱۳۹	۱۹,۱۰۵,۵۹۲	۱۲,۱۱۰,۳۱۳	جریان خالص ورود (خروج) وجه نقد ناشی از فعالیت های عملیاتی

۴۳-۱ مبادلات غیرنقدی

مبادلات غیرنقدی عمده طی سال به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

شرکت اصلی		گروه		
سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹	سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۷۵۵,۰۸۵	-	۷۵۵,۰۸۵	-	تملیک دارایی در قبال تسهیلات اعطایی
-	-	۵۰,۰۰۰	-	افزایش سرمایه از محل مطالبات حال شده سهامداران
۷۵۵,۰۸۵	-	۸۰۵,۰۸۵	-	جمع مبادلات غیرنقدی

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴.۴. اقلام زیر خط

۴.۴-۱. تعهدات بابت اعتبار اسنادی

۴.۴-۱-۱. صورت وضعیت تعهدات بانک بابت اعتبارات اسنادی ارزی به شرح زیری باشد:

گروه و شرکت اصلی													
ماده در پایان سال	اثر تغییرات نرخ طی دوره			وارز (ابطال) شده طی سال			گشایش شده طی سال			ماده در ابتدای سال			نوع ارز
	معدل ریالی	مبلغ ارزی	تعداد	معدل ریالی	مبلغ ارزی	تعداد	معدل ریالی	مبلغ ارزی	تعداد	معدل ریالی	مبلغ ارزی	تعداد	
میلیون ریال	میلیون ریال			میلیون ریال			میلیون ریال			میلیون ریال			
۱,۰۸۷,۰۹۸	۲۱,۶۴۵,۰۰۰	۱	۴۵۴,۰۳۸	(۷۳,۰۰۱۵)	(۶,۰۰۲,۳۳۶)	(۴)	۱,۲۴۶,۸۰۳	۲۵,۱۳۷,۴۴۵	۲	۱۱۶,۲۷۲	۲,۵۰۹,۸۹۱	۳	دیناری
-	-	-	۱,۴۴۴	(۲,۶۰۹)	(۱۹۷,۷۹۱)	(۱)	-	-	-	۱,۱۸۵	۱۹۷,۷۹۱	۱	یوان چین
-	-	-	(۳۸۴)	(۱۸۵,۳۴۳)	(۵,۳۴۰,۲۱۳,۶۱۷)	(۱)	۱۸۵,۷۷۷	۵,۳۴۰,۲۱۳,۶۱۷	۱	-	-	-	وون کره
-	-	-	۲۳,۷۶۱	(۸۳,۲۹۹)	(۳۸,۰۲۴,۷۷۷)	(۹)	۵۱,۳۱۹	۲۳,۵۵۳,۶۴۰	۳	۸,۲۱۹	۱۴,۴۷۱,۱۳۷	۶	روپیه هند
-	-	-	(۱۲۷)	(۷۸۰)	(۶۲,۸۶۸)	(۴)	-	-	-	۹۰۷	۶۲,۸۶۸	۴	لیر ترکیه
<u>۱,۰۸۷,۰۹۸</u>	<u>۴۷۸,۷۱۲</u>	<u>(۱,۰۰۲,۰۴۶)</u>	<u>۱,۴۸۳,۸۴۹</u>	<u>۱,۲۶۵,۸۳</u>	<u>۱,۴۸۳,۸۴۹</u>	<u>جمع</u>							

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۴-۱-۲. تعهدات بانک بابت اعتبار اسنادی ریالی به شرح زیر می باشد:

گروه و شرکت اصلی							
نوع اعتبار	مانده در ابتدای سال		گشایش شده طی سال		واریز (ابطال) شده طی سال		مانده در پایان سال
	تعداد	میلیون ریال	تعداد	میلیون ریال	تعداد	میلیون ریال	
دیداری	۴	۲۸,۰۸۴	۹	۹۲۳,۸۳۷	(۱۱)	(۹۳۴,۳۱۶)	۲
مدت دار	۱۳	۵,۰۷۴,۲۱۵	۱۳	۲,۸۸۲,۲۳۰	(۲۲)	(۷,۹۱۶,۷۵۸)	۴
جمع		۵,۱۰۲,۲۹۹		۳,۸۰۶,۰۶۷		(۸,۸۵۱,۰۷۴)	۵۷,۲۹۲

۴۴-۲. تعهدات بانک بابت ضمانت نامه های صادره

۴۴-۲-۱. صورت وضعیت تعهدات بانک بابت ضمانت نامه های ارزی به شرح زیر می باشد:

گروه و شرکت اصلی			
۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
معادل ریالی	مبلغ ارزی	معادل ریالی	مبلغ ارزی
۱۰,۵۷۲,۲۱۵		۱۸,۶۹۸,۵۳۸	۹۸,۴۱۳,۳۶۱
	۱۰۳,۶۴۹,۱۶۱		
۳۶,۳۹۲	۱,۴۴۵,۱۶۹	۶۲,۵۲۸	۱,۴۴۵,۱۶۹
۱,۷۳۱,۱۵۹	۱۹,۲۳۵,۱۰۳	۲,۷۰۷,۴۵۹	۱۷,۰۲۸,۰۴۱
۱۸,۱۴۰	۱۴,۵۰۰,۰۰۰	۴۳,۸۸۰	۲۰,۰۰۰,۰۰۰
۶۵,۸۳۵	۴,۹۹۰,۱۴۳	۱۲۲,۰۸۴	۴,۹۹۰,۱۴۳
۱۲,۴۲۳,۷۴۱		۲۱,۶۳۴,۴۸۹	

یورو
درهم امارات
دلار آمریکا
روپیه هند
یوان چین
جمع تعهدات بانک بابت ضمانت نامه های ارزی

۴۴-۲-۲. تعهدات بانک بابت ضمانت نامه های صادره ریالی به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰
۴۱,۶۱۶,۸۶۵	۷۱,۱۱۸,۵۲۳

تعهدات بانک بابت ضمانت نامه های صادره ریالی

۴۴-۳. سایر تعهدات بانک به شرح زیر می باشد:

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۲,۳۱۵,۳۶۶	۲,۱۰۰,۰۳۳	تعهدات بابت تضمین اوراق مشارکت
۱۰,۲,۶۴۶	-	تعهدات بابت قراردادهای امین
۹۶۱,۰۳۳	۱,۳۴۶,۸۸۵	تعهدات بابت کارت های اعتباری
۳,۸۲۱	۱۰,۰۹۹	سایر
۳,۳۸۲,۸۶۶	۳,۴۵۷,۰۱۷	جمع سایر تعهدات

۴۴-۴. وجوه اداره شده و موارد مشابه به شرح زیر می باشد:

ارقام به میلیون ریال

گروه و شرکت اصلی		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۴۰,۶۸۸	۵,۲۹۸,۸۴۸	تسهیلات اعطایی از محل وجوه اداره شده
-	۵,۱۷۶,۰۰۰	وجوه اداره شده مصرف نشده
۴۰,۶۸۸	۱۰,۴۷۴,۸۴۸	جمع وجوه اداره شده و موارد مشابه

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۴-۵. تعهدات ایجاد شده بابت اعتبارات اسنادی و ضمانت‌نامه‌ها به تفکیک نوع وثیقه

ارقام به میلیون ریال		انواع اصلی وثایق
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۸۳۳,۶۴۶	۱,۳۹۱,۵۱۶	سپرده
۸۱,۵۳۹	۳۸,۹۷۵	اوراق مشارکت و سایر اوراق بدهی با تضمین سایر بانکها
۱۵,۶۱۰	۴۷۳,۴۰۸	سهام پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار
۱,۵۷۴,۳۰۵	۲,۱۹۵,۳۷۹	زمین و ساختمان
۵۶,۷۶۴,۳۸۸	۸۹,۷۹۸,۱۲۴	چک و سفته و قرارداد لازم الاجرا
<u>۵۹,۲۶۹,۴۸۸</u>	<u>۹۳,۸۹۷,۴۰۲</u>	جمع

۴۵. تعهدات سرمایه‌ای و بدهی‌های احتمالی

۴۵-۱. بدهی‌های احتمالی

بانک در تاریخ ترازنامه فاقد هرگونه بدهی احتمالی می‌باشد.

۴۵-۲. تعهدات سرمایه‌ای

همانطور که در یادداشت ۱-۱-۱۲ اشاره شده است، در تاریخ ترازنامه مبلغ تعهد شده سرمایه‌گذاری شرکت داده پردازان سیمای آفتاب مبلغ ۱۹,۵۰۰ میلیون ریال می‌باشد.

ارقام به میلیون ریال		شرح
۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
<u>۱۹,۵۰۰</u>		مبلغ تعهد شده سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها

۴۶. سود هر سهم

۴۶-۱. سود پایه هر سهم

سود پایه هر سهم از تقسیم سود خالص متعلق به سهامداران عادی به میانگین موزون تعداد سهام عادی در دست سهامداران به دست می‌آید. میانگین موزون تعداد سهام عادی (پایه) برای سال ۱۳۹۹، سال معادل ۱۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ سهم می‌باشد.

۴۶-۲. سود تقلیل یافته هر سهم

سود تقلیل یافته پایه هر سهم از تقسیم سود متعلق به سهامداران عادی به میانگین موزون تعداد سهام عادی در دست سهامداران پس از تعدیل تاثیر تقلیل دهندگی تمامی سهام عادی بالقوه به دست می‌آید. در سال مالی منتهی ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ و سال مالی منتهی به ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ عامل تقلیل دهنده سود وجود ندارد.

۴۷. رویدادهای بعد از تاریخ ترازنامه

از تاریخ ترازنامه تا تاریخ تایید صورت‌های مالی، رویداد با اهمیتی که مستلزم افشا در صورتهای مالی باشد (طبق بخش پنجم ضوابط ناظر بر حداقل استانداردهای شفافیت و انتشار عمومی اطلاعات توسط موسسات اعتباری)، رخ نداده است.

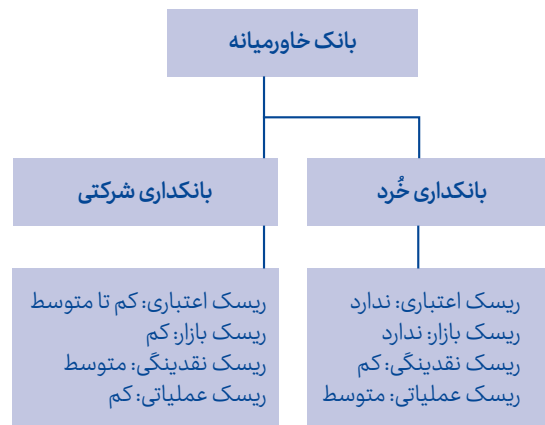
بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۸. تشریح ریسک‌های بانک

بانک در معرض ریسک‌های زیر قرار دارد:

- ریسک اعتباری
- ریسک نقدینگی
- ریسک بازار
- ریسک عملیاتی

میزان تاثیرپذیری بخش‌های مختلف کسب و کار بانک از ریسک‌های مالی تاثیرگذار به شرح نمودار ذیل می‌باشد.
۴۸-۱. نمودار رابطه بین بخش‌های مختلف کسب و کار و ریسک‌های اصلی که هر واحد با آنها مواجه است.

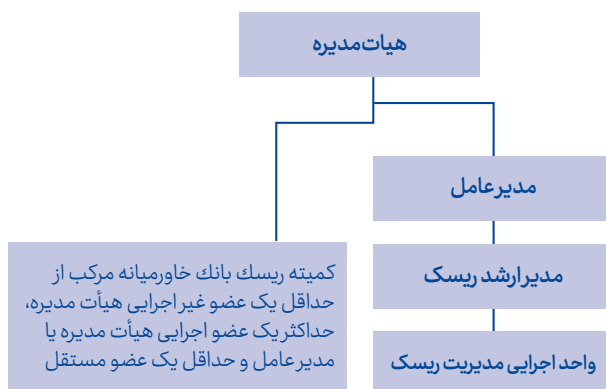
۴۸-۲. چارچوب و نمودار ساختار مدیریت ریسک

مدیریت ریسک در بانک خاورمیانه شامل "کمیته ریسک" و واحد اجرایی "مدیریت ریسک" می‌باشد. کمیته ریسک وضعیت ریسک کسب و کار بانک را به هیأت مدیره گزارش می‌دهد و از اعضای منتخب هیأت مدیره و مدیریت ریسک تشکیل می‌شود. کمیته ریسک مسئول سیاست‌گذاری جهت ایجاد ساز و کارهای شناسایی ریسک‌های کسب و کار بانک، اندازه‌گیری ریسک‌های شناخته شده، ایجاد تمهیدات لازم برای کاهش ریسک‌ها، ارائه توصیه‌های لازم برای کنترل ریسک‌ها و توصیه به مدیرعامل و هیأت مدیره در مورد حدود پذیرش ریسک‌های قابل کنترل است. ساختار کمیته ریسک به طوری طراحی شده که استقلال مدیریت ریسک از سایر واحدهای بانک را تضمین می‌کند.

واحد اجرایی مدیریت ریسک با سرپرستی مدیر ارشد ریسک و تحت نظر مدیرعامل، مسئول اجرای سیاست‌های کمیته ریسک می‌باشد و در تصمیم‌گیری‌ها، سیاست‌گذاری‌ها و تهیه گزارش‌ها به هیأت مدیره کمک می‌نماید و مستقیماً به مدیرعامل پاسخگو می‌باشد. ساختار کمیته ریسک و واحد اجرایی مدیریت ریسک طبق رهنمودهای بانک مرکزی ج.ا.ا. و منطبق با اصول ۱۳ گانه حاکمیت شرکتی بازل-۳ سال ۲۰۱۴ میلادی پایه‌گذاری شده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

نمودار ساختار مدیریت ریسک

۴۸-۳. ریسک اعتباری

۴۸-۳-۱. تعریف ریسک اعتباری

هرگونه عدم توانایی یا تمایل مشتریان اعتباری در باز پرداخت اصل و سود تسهیلات یا ایفای تعهدات به نحوی که منجر به تحمیل هزینه و کاهش درآمد بانک گردد، به عنوان ریسک اعتباری شناخته می‌شود.

۴۸-۳-۲. سیاست‌ها و خط‌مشی‌های اعتباری

بانک خاورمیانه سیاست‌های اعتباری خود را در چارچوب قوانین و مقررات مصوب بانک مرکزی ج.ا.ا. ایران تعریف می‌کند. رویکرد عمده بانک خاورمیانه ارائه خدمات و تسهیلات بانکی به شرکت‌های حقوقی خصوصاً جهت برآورد نیازهای سرمایه در گردش و خدمات بانکی بین‌المللی می‌باشد. به همین ترتیب تسهیلات به اشخاص حقیقی عمدتاً در قالب کسب و کار و در جهت برآورد نیازهای سرمایه در گردش و خدمات بانکی بین‌المللی اعطا می‌شوند. فعالیت‌های بین‌المللی بانک نیز در قالب تسهیلات مربوط به سرمایه در گردش شرکت‌های وارد کننده و یا صادر کننده مواد اولیه و محصولات تمام شده صورت می‌گیرد. در شرایط خاص بانک خاورمیانه ممکن است برای تضمین پروژه‌های ملی به صورت سندیکایی ورود پیدا کند. اشخاص حقیقی می‌توانند برای کسب و کار خود و عمدتاً در جهت برآورد نیازهای سرمایه در گردش و خدمات بانکی بین‌المللی درخواست ارائه بدهند.

سیاست‌های کمی بانک در اعطای اعتبار در زیر فهرست شده‌اند:

اصول کلی اعتبارسنجی مشتریان:

۱. شناسایی مشتری، اهلیت سنجی و اعتبارسنجی دقیق به نحوی که اعتبارسنجی بعمل آمده مبین میزان توان و ظرفیت اعتباری مشتری باشد و تسهیلات و تعهدات اعطایی بیش از ظرفیت اعتباری مشتری نبوده و محل مصرف تسهیلات و محل بازپرداخت تسهیلات صریحاً مشخص و توسط بانک پایش گردد.
۲. مصوبات اعتباری صادره دارای مدت اعتبار حداکثر یکساله بوده و شعبه مکلف است بصورت ادواری و با اخذ مستندات مالی و عملیاتی لازم، نسبت به تجدید و یا عنداللزوم تغییر شرایط یا لغو مصوبات اعتباری صادره اقدام نماید.
۳. نرخ تسهیلات، نوع و میزان وثایق به سابقه اعتباری مشتری بستگی دارد. همچنین مشتریان خوش حساب و دارای سپرده در بانک خاورمیانه و یا مشتریان با حساب‌های جاری فعال ممکن است از تخفیف‌های ویژه‌ای بهره مند شوند.
۴. حصول اطمینان از اعتبار، سهل‌البیع بودن، قابلیت نقل و انتقال، بالا بودن درجه نقد شوندگی و بلا معارض بودن کلیه وثایق ارائه شده توسط مشتری جهت استیفای حقوق بانک در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی مشتری.
۵. اخذ چک‌های وصولی ناشی از معاملات تجاری بعنوان یکی از پوشش‌های مناسب جهت حصول اطمینان از انتقال وجوه درآمدی کسب و کار به حساب مشتری در بانک و همچنین اطلاع از کیفیت طرف‌های تجاری مشتری اعتباری بانک. در این راستا کمیته اعتباری شعبه می‌بایست نسبت به شناسایی طرف‌های تجاری مشتری اعتباری بانک اقدام نموده و با ذکر نام ایشان در مصوبه و ابلاغیه اعتباری قبول چک‌های وصولی پشتیبان را محدود به طرف‌های تجاری خوشنام و متعهد نموده و بطور مستمر پایش نماید تا مبالغ و سررسید چک‌های وصولی در چارچوب قابل قبول باشد.
۶. نظر به اهمیت کارکرد مشتریان با بانک خاورمیانه، بانک بطور ادواری نسبت به بررسی مطلوب بودن وضعیت فعالیت حساب‌های مشتری اطمینان حاصل می‌نماید.
۷. پایش عملکرد مشتری و بررسی ادواری نسبت به سنجش وضعیت اعتباری، و حصول اطمینان از مطلوبیت وضعیت مشتری در طول دوره همکاری با بانک.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۸. مشتریان متقاضی تسهیلات از نظر ریسک اعتباری ارزیابی می شوند و با توجه به درجه اعتباری مشتری، میزان و شرایط تسهیلات توسط کمیته های اعتباری تعیین می گردند.
۹. رتبه بندی مشتریان بخش مهمی از سیاست های اعتباری بانک خاورمیانه را تشکیل می دهد. وضعیت مالی (حسابرسی شده) و شفافیت عملکرد مالی مشتری، سهم به سزایی در بهبود رتبه اعتباری مشتری دارند.
۱۰. میزان و کیفیت وثایق و تضامین دریافتی از مشتریان مطابق با رتبه اعتباری مشتری تعیین می شود؛ بطوریکه مشتریان با رتبه اعتباری پایین ملزم به ارائه میزان وثایق بیشتری در مقایسه با مشتریان با رتبه اعتباری بالا می باشند.
۱۱. انتظار می رود متوسط درجه اعتباری مشتریان بالاتر از B- قرار بگیرد.
۱۲. به طور کلی صدور مصوبات اعتباری بانک خاورمیانه به طور متمرکز در ستاد صورت می گیرد.
۱۳. طبق سیاست بانک، علاوه بر اعتبارسنجی که توسط مدیریت اعتبارات بانک صورت می پذیرد، تمام درخواست های اعتباری مشتریان باید توسط مدیریت ریسک اعتبارسنجی شده و به اطلاع مدیریت اعتبارات برسد تا در قالب رتبه اعتباری اولیه و تفصیلی در تصمیمات اعتباردهی و اخذ تضامین مورد توجه قرار بگیرد.
۱۴. مدیریت ریسک به صورت ادواری وضعیت تمرکز تسهیلات و تضامین اخذ شده را رصد نموده و به مدیرعامل و کمیته ریسک گزارش می دهد. همچنین مدیریت ریسک گزارش های متنوعی از تمرکز تسهیلات بر اساس صنایع مختلف و یا دسته بندی بر اساس ماهیت حقیقی و حقوقی مشتری و یا در دیگر قالب ها به فراخور نیاز به کمیته ریسک ارائه می نماید.
- ۳-۴۸. واحدهای اجرایی مدیریت ریسک اعتباری**
- مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است و واحد جداگانه ای برای هر یک از ریسک های بانک ندارد. کارشناسان واحد ریسک با گردش در مسئولیت های تعیین شده توسط مدیر واحد، علاوه بر ریسک های اعتباری، سایر ریسک های بانک را هم پوشش می دهند.
- ۳-۴۸. حدود اختیارات سطوح مختلف سازمانی برای تصویب تسهیلات و تعهدات**
- به طور کلی صدور مصوبات اعتباری بانک خاورمیانه به طور متمرکز در ستاد صورت می گیرد. با توجه به میزان اعتبار درخواستی، مصوبات می توانند در سطوح ذیل صورت بگیرند:
- ۱- شعب- بر اساس وثایق نوع اول، برای تسهیلات کمتر از ۵۰ میلیارد ریال و برای تعهدات کمتر از ۸ میلیارد ریال و براساس وثایق نوع دوم، برای تسهیلات کمتر از ۲ میلیارد ریال و تعهدات کمتر از ۴ میلیارد ریال (از آنجا که رویکرد بانک خاورمیانه ارائه خدمات بانکی به مشتریان شرکتی می باشد، کمیته اعتباری شعب می بایست از حدود اختیارات فوق در راستای جذب، تحکیم و گسترش مشتریان سپرده گذار موجود شعبه بهره گیری نمایند)
- ۲- کمیته مرکز اعتبارات- بر اساس وثایق نوع اول و دوم، برای تسهیلات تا ۱۰٪ سرمایه نظارتی و برای تعهدات (بدون اعمال ضریب) تا ۲٪ سرمایه نظارتی
- ۳- کمیته عالی اعتبارات- بر اساس وثایق نوع اول و دوم، برای تسهیلات تا ۱۰٪ سرمایه نظارتی و برای تعهدات (بدون اعمال ضریب) تا ۲۰٪ سرمایه (مجموع تسهیلات و تعهدات اعطایی با اعمال ضرایب نمی بایست از ۱۰٪ سرمایه نظارتی تجاوز نماید)
- ۴- هیات مدیره- حدود اختیارات هیات مدیره در اعطای تسهیلات/تعهدات افزون بر مجموع تسهیلات و تعهدات کمیته عالی اعتباری تسهیلات و تعهدات کلان، اشخاص مرتبط، سندیکائی و کنسرسیومی می باشد.
- ۳-۴۸. روش های کاهش ریسک اعتباری**
- در حال حاضر با توجه به عدم وجود ابزار مالی مناسب، تنها روش کاهش ریسک اعتباری اخذ تضامین و وثایق می باشد که با صلاح دید نهاد تصمیم گیرنده و با توجه به بررسی های واحد ریسک از صورت های مالی مشتریان و تعیین رتبه اعتباری توسط واحد ریسک، سابقه رفتاری مشتری، عدم سابقه بدحسابی در بانک های دیگر، بازدید کارشناسان اعتباری از محل کسب و کار و نظارت بر مصرف وام از ابزارهای مهم بانک برای کاهش ریسک اعتباری هستند. همچنین حضور وکلای خبره در بانک برای بررسی و تنظیم قراردادهای و پیگیری های لازم توسط وکلای بانک به کاهش ریسک اعتباری بانک کمک شایانی می کند.
- ۳-۴۸. فرآیند اعتبار سنجی مشتریان**
- بیش از ۹۰٪ مشتریان تسهیلات بانک خاورمیانه را اشخاص حقوقی تشکیل می دهند و اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی اکثراً در قالب یک فعالیت اقتصادی درآمدزا مربوط به کسب و کار مشتری صورت می گیرد.
- علاوه بر رعایت مقررات بانک مرکزی، باید کلیه متقاضیان تسهیلات توسط مدیریت ریسک اعتبارسنجی شوند و این کار باید به طور مستقل از بخش اعتبارات صورت گیرد. رتبه بندی ریسک اعتباری مشتریان بر اساس چهار مورد عمده زیر صورت می گیرد: ۱- سه سال صورت های مالی حسابرسی شده، ۲- برآورد مدیریت ریسک از جریان وجوه نقد شرکت برای پرداخت اصل و سود وام های کوتاه مدت از محل درآمدهای عادی شرکت و ۳- موارد کیفی از قبیل برآورد توان رقابتی و قابلیت مدیریتی، ۴- سابقه خوش حسابی
- خلاصه فرآیند اعطای تسهیلات به شرکت ها و یا اشخاص حقیقی دارای کسب و کار به ترتیب زیر است:
- ۱- ارائه درخواست، اطلاعات، مدارک و مستندات مورد نیاز بانک توسط مشتری از طریق سامانه یکپارچه مدیریت اعتبارات (CARM) که در وب سایت بانک

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

- قرار دارد (<http://carm.middleeastbank.ir>). این موارد شامل اطلاعات ثبتی شرکت و مدیران، مجوزهای فعالیت، سوابق فعالیت، اطلاعات مالی می‌باشد.
- ۲- پس از تکمیل اطلاعات توسط مشتری، کارشناس اعتباری اطلاعات را بررسی کرده و در صورت نیاز به اطلاعات بیشتر و یا جهت رفع ابهامات با مشتری تماس برقرار می‌کند.
- ۳- پس از تکمیل گزارش کارشناسی، رتبه اعتباری اولیه در سامانه یکپارچه مدیریت اعتبارات (CARM) محاسبه می‌شود. سپس کارشناس اعتباری اقدام به پاسخگویی یک سری پرسش‌های از پیش تعریف شده می‌نماید که منجر به تعدیل رتبه اعتباری (رتبه اعتباری تعدیل شده) می‌شود.
- ۴- همزمان رتبه بازپرداخت مشتری نزد بانک در سامانه مذکور محاسبه می‌گردد.
- ۵- در نهایت از ترکیب رتبه اعتباری پس از تعدیل و رتبه بازپرداخت، رتبه اعتباری نهایی مشتری محاسبه می‌گردد.
- ۶- رتبه اعلام شده توسط مدیریت ریسک به عنوان یکی از شاخص‌های مورد نیاز جهت تصمیم‌گیری برای اعطای اعتبار و اخذ وثایق قرار می‌گیرد.
- ۷- اعطای تسهیلات به اشخاص حقیقی به ندرت صورت می‌پذیرد و در برخی موارد که شخص دارای یک فعالیت اقتصادی مشخص و قابل رصد است، اظهارنامه مالیاتی و رتبه بازپرداخت نزد بانک مبنای تصمیم‌گیری جهت اعطای اعتبار قرار می‌گیرد.
- ۸- نسبت مالکانه برای مشتریان شرکتی بایستی حداقل منطبق با مقررات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران باشد.

۴۸-۳-۷. تحلیل کیفیت اعتباری

کیفیت دارایی‌های بانک شامل تسهیلات و تعهدات و سرمایه‌گذاری‌ها، نوع و مبلغ وثایق اخذ شده و کفایت وثایق اخذ شده (نسبت مانده تسهیلات اعطایی به ارزش روزآوری شده وثایق-LTV) از منظر ریسک اعتباری در جداول ۱-۷-۳-۴۸ الی ۵-۷-۳-۴۸ نمایش داده شده است.

۱-۷-۳-۴۸. جدول تحلیل کیفیت اعتباری تسهیلات و تعهدات اعطایی و سرمایه‌گذاری‌ها بر اساس رتبه‌بندی اعتباری داخلی بانک

جدول تحلیل کیفیت اعتباری بدون در نظر گرفتن ارزش وثایق و بر مبنای بررسی صورت‌های مالی، توان پرداخت اصل و سود وام و نحوه پرداخت مشتریان در گذشته تهیه شده است. وام‌های «درجه ۱ - ریسک کم» تسهیلاتی هستند که مشتریان در گذشته بدهی خود را به موقع در سررسید پرداخت نموده‌اند و در مجموع از رتبه اعتباری B تا AAA برخوردار هستند. همچنین تسهیلات ارزی از منابع صندوق توسعه ملی در این طبقه لحاظ شده است. وام‌های «درجه ۲ - ریسک متوسط» وام‌هایی هستند که مشتریان بدهی خود را به موقع در سررسید پرداخت نموده‌اند و در مجموع از رتبه اعتباری CCC- تا B- برخوردار هستند. وام‌های «درجه ۳ - ریسک زیاد» عبارتند از وام‌هایی که مشتریان بدهی خود را به موقع در سررسید پرداخت نموده‌اند و در مجموع از رتبه اعتباری C تا CC برخوردار هستند به همراه کلیه تسهیلات سررسید گذشته و معوق. وام‌های «درجه ۴ - در آستانه سوخت شدن» وام‌هایی هستند که در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ در موقعیت مشکوک‌الوصول قرار گرفته‌اند. در مورد درجه ریسک تعهدات برای هر مشتری، همان درجه ریسک تخصیصی به وام آن مشتری منظور گردیده است. در مورد سرمایه‌گذاری‌ها، سرمایه‌گذاری‌های بلند مدت به عنوان درجه ریسک کم و سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت (شامل شرکت‌های بوری و فرابوری) به عنوان درجه ریسک متوسط لحاظ شده است.

ارقام به میلیون ریال

تحلیل کیفیت اعتباری					
تعهدات بابت ضمانت‌ها و اعتبار اسنادی		سرمایه‌گذاری‌ها		تسهیلات اعطایی به مشتریان	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰
۱۹,۳۰۵,۶۳۵	۲۴,۵۵۵,۹۱۵	۴۶۸,۱۰۳	۱,۱۵۷,۶۱۰	۸۵,۶۹۷,۱۱۵	۱۶۵,۷۳۹,۷۵۶
۳۷,۱۳۵,۱۸۵	۵۵,۸۰۴,۷۱۵	-	-	۲۶,۶۹۶,۵۲۳	۷۱,۷۰۶,۷۶۹
۲,۸۲۸,۶۶۸	۱۳,۵۳۶,۷۷۲	-	-	۶,۰۵۷,۲۱۹	۴,۵۸۰,۶۹۵
-	-	-	-	۱,۴۷۳,۸۹۸	۲,۲۸۸,۷۸۸
۵۹,۲۶۹,۴۸۸	۹۳,۸۹۷,۴۰۲	۴۶۸,۱۰۳	۱,۱۵۷,۶۱۰	۱۱۹,۹۲۴,۷۵۵	۲۴۴,۳۱۶,۰۰۸
		-	-	(۲,۲۸۷,۱۷۷)	(۴,۳۲۰,۰۸۴)
		۴۶۸,۱۰۳	۱,۱۵۷,۶۱۰	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴

* سرمایه‌گذاری‌ها شامل هر نوع اوراق بهادار با ویژگی حقوق مالکیت نظیر انواع سهام می‌باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۸-۳-۷-۲ جدول تحلیل کیفیت اعتباری تسهیلات اعطایی به مشتریان بر اساس طبقات دارایی ها

ارقام به میلیون ریال

تعهدات بابت ضمانت ها و اعتبار اسنادی		تسهیلات اعطایی به مشتریان		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۵۹,۲۶۹,۴۸۸	۹۳,۸۹۷,۴۰۲	۱۱۶,۶۷۲,۴۳۹	۲۴۱,۱۰۶,۶۸۷	جاری
-	-	۳۳۹,۱۱۴	۱۴۰,۴۳۸	سررسید گذشته
-	-	۱,۴۳۸,۹۵۹	۷۴۹,۵۶۴	معوق
-	-	۱,۴۷۴,۲۴۳	۲,۳۱۹,۳۱۹	مشکوک
۵۹,۲۶۹,۴۸۸	۹۳,۸۹۷,۴۰۲	۱۱۹,۹۲۴,۷۵۵	۲۴۴,۳۱۶,۰۰۸	جمع مبلغ ناخالص
-	-	(۲,۲۸۷,۱۷۷)	(۴,۳۲۰,۰۸۴)	ذخیره کاهش ارزش
۵۹,۲۶۹,۴۸۸	۹۳,۸۹۷,۴۰۲	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	خالص مبلغ دفتری

۴۸-۳-۷-۳ کیفیت اعتباری اوراق مشارکت و نظایر آن

ارقام به میلیون ریال

تحلیل کیفیت اعتباری		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
		اوراق دولتی و اسناد خزانه دولت
۸,۸۵۹,۱۶۰	۱۶,۲۸۱,۶۴۵	اسناد خزانه اسلامی
۹۹۵,۰۰۰	۹۹۵,۰۰۰	منفعت دولت - ۱ افاد
۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	منفعت دولت - ۴ افاد
۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	منفعت دولت - ۵ افاد
۳,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۰۰,۰۰۰	منفعت دولت - ۶ افاد
۲,۰۰۰,۰۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	منفعت دولت - ۷ افاد
-	۵۹۰	مشارکت دولتی - ۱ اشاد
۸,۳۴۲	-	مشارکت دولتی - ۹ اشاد
-	۱۱,۳۷۲	مشارکت دولتی - ۱۰ اشاد
۴,۰۰۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	مرابحه عام دولت - ۲ اراد
-	۸,۱۱۱,۳۰۶	مرابحه عام دولت - ۳ اراد
-	۲,۰۷۸,۶۹۶	مرابحه عام دولت - ۳ اراد
-	۲,۴۷۰,۳۹۵	مرابحه عام دولت - ۴ اراد
-	۲,۰۱۹,۳۱۴	مرابحه عام دولت - ۴ اراد
-	۱,۹۶۸,۲۲۴	مرابحه عام دولت - ۴ اراد
۱,۰۰۰,۰۰۰	-	سلف نفت خام سبک داخلی ۹۹۳
۲,۰۰۰,۰۰۰	-	سلف نفت خام سبک داخلی ۹۹۴
۱,۴۹۹,۹۹۴	-	سلف نفت خام سبک داخلی ۹۹۵
۱۸۸,۴۱۲	۳۵۲,۸۲۳	سرمایه گذاری شعبه مونیخ در اوراق دولتی سایر کشورها
۲۶,۵۵۰,۹۰۸	۴۶,۲۸۹,۳۶۵	جمع
		اوراق شرکت های غیردولتی
۷,۳۲۷	۷,۰۰۰	صندوق سرمایه گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت-افق خاورمیانه
۱,۱۶۰	۱,۱۶۰	صندوق سرمایه گذاری مشترک افق روشن خاورمیانه
۹۴۱,۳۱۹	۱,۷۵۶,۶۵۰	سرمایه گذاری شعبه مونیخ در اوراق بهادار سایر شرکتها
۹۴۹,۸۰۶	۱,۷۶۴,۸۱۰	جمع
۲۷,۵۰۰,۷۱۴	۴۸,۰۵۴,۱۷۵	جمع کل

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴-۷-۳-۴۸. نوع و مبلغ وثایق اخذشده از مشتریان اعتباری

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	انواع اصلی وثایق
وثایق دریافتی از تسهیلات اعطایی به مشتریان حقیقی		
۴۲۰,۵۹۱	۲۱,۵۷۵	اوراق مشارکت / صکوک
۳۶۶,۱۶۸	-	اوراق سهام غیربورسی
۱۱۹,۳۲۷	۱۳۵,۶۶۷	سپرده
۵,۸۱۵,۲۸۴	۷,۲۴۳,۹۷۷	املاک و مستغلات
۷,۸۶۰,۲۱۷	۱۰,۵۳۱,۰۲۱	چک
۲۵۷,۳۱۹	۷۳۷,۵۵۱	سفته
۲۱,۵۱۰	۱۲,۰۰۰	ماشین الات
۴,۲۱۶,۱۸۶	۳,۵۲۰,۱۱۷	قرارداد لازم‌الاجرا
۱۹,۰۷۶,۶۰۲	۲۲,۲۰۱,۹۰۸	جمع وثایق مشتریان حقیقی
وثایق دریافتی از تسهیلات اعطایی به مشتریان حقوقی		
۸۲۲,۰۱۶	۳۴۷,۱۱۰	اوراق مشارکت / صکوک
۱,۳۴۰,۳۵۵	۱۱۲,۵۲۳,۰۰۷	اوراق سهام سریع المعامله
۱۲,۵۱۹,۲۶۸	-	اوراق سهام غیربورسی
۶,۱۳۹,۷۸۱	۹,۶۹۷,۹۳۰	سپرده
۳۹,۶۱۷,۵۳۶	۶۷,۶۱۵,۵۴۶	املاک و مستغلات
۴۷۲,۴۸۰,۱۱۲	۸۵۰,۵۹۵,۹۶۸	چک
۲۴,۰۰۱,۷۴۹	۲۲,۱۷۳,۴۹۱	سفته
۸۹,۳۷۹,۹۵۴	۱۹۶,۱۰۵,۵۹۰	قرارداد لازم‌الاجرا
۱,۰۹۶,۶۴۳	۳,۱۶۵,۳۰۹	ماشین آلات
۶۴۷,۳۹۷,۴۱۴	۱,۲۶۲,۲۲۳,۹۵۱	جمع وثایق مشتریان حقوقی
۶۶۶,۴۷۴,۰۱۶	۱,۲۸۴,۴۲۵,۸۵۹	جمع وثایق اخذشده از مشتریان اعتباری

* مبلغ ذکر شده، ارزش تریهینی وثایق بر اساس گزارش کتبی کارشناس بانک می‌باشد.

۴۸-۳-۷-۵. مانده تسهیلات بر اساس نسبت مانده تسهیلات (به کسر ذخایر) به ارزش نقد روزآوری شده وثایق

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	شرح
تسهیلات اعطایی به مشتریان حقیقی		
۳,۵۷۷,۱۳۸	۵,۱۶۱,۲۴۴	کمتر از ۵۰ درصد
۴,۲۷۱	۳,۳۴۹	۵۱ تا ۷۰
۱۰,۳۴۳	۳,۳۱۶	۷۱ تا ۹۰
۹۷۶	۶۶۴,۸۴۷	۹۱ تا ۱۰۰
۴۱۲,۸۶۷	-	بالاتر از ۱۰۰ درصد
۴,۰۰۵,۵۹۵	۵,۸۳۲,۷۵۶	جمع
تسهیلات اعطایی به مشتریان حقوقی		
۱۰۶,۴۳۲,۹۱۴	۱۴۳,۸۲۹,۳۵۷	کمتر از ۵۰ درصد
۱۵,۷۴۰	۷۹۸,۷۰۵	۵۱ تا ۷۰
۱,۳۲۸,۵۱۶	-	۷۱ تا ۹۰
۱۶۳,۴۵۷	۷۶,۸۹۴,۴۶۰	۹۱ تا ۱۰۰
۵,۶۹۱,۳۵۶	۱۲,۶۴۰,۶۴۶	بالاتر از ۱۰۰ درصد
۱۱۳,۶۳۱,۹۸۳	۲۳۴,۱۶۳,۱۶۸	جمع
۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	جمع کل

* مبلغ مورد نظر در محاسبات، ارزش تریهینی روزآوری شده وثایق و با در نظر گرفتن ضرایب نقدشوندگی ذکر شده در بخشنامه طبقه‌بندی دارایی‌ها و ذخیره‌گیری می‌باشد. در این جدول افزایش پوشش وثایق در اختیار بانک برای مانده بدهی مشتریان مد نظر می‌باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۸-۳-۸. تمرکز ریسک اعتباری

بیشترین تمرکز ریسک اعتباری در بانک خاورمیانه به اعطای تسهیلات کوتاه مدت تامین سرمایه در گردش شرکت های تولیدی، بازرگانی، پیمانکاری و یا صاحبان کسب و کار می باشد. شرکت های کارگزاری و سرمایه گذاری هم بخشی از مشتریان تسهیلات بانک را تشکیل می دهند که به شرط تمرکز عملیات خود در بانک، برای سهولت فعالیت مشتریان خود اقدام به اخذ تسهیلات از بانک خاورمیانه می کنند. به طور کلی پیش بینی جریان وجه نقد عملیاتی شرکت باید موید امکان بازپرداخت اصل و سود تسهیلات دریافتی از محل وجوه نقد عملیاتی شرکت باشد. بنابراین تمرکز ریسک اعتباری در مورد تسهیلات شخصی، تسهیلات مسکن، تسهیلات مصرفی و یا پروژه های دراز مدت در سطح حداقلی است. هرچند ممکن است برای پروژه های ملی، بانک خاورمیانه برای تضمین سودآوری پروژه به طور سندیکایی با همکاری سایر بانک ها اقدام کند.

مدیریت ریسک در حال حاضر شرکت های کارگزاری و اشخاص حقیقی را بر مبنای صورت های مالی رتبه بندی نمی نمایند ولی پوشش ریسک از طرق دیگر مانند شناخت مشتری، سابقه فعالیت و خوش حسابی با بانک خاورمیانه و سایر بانک ها و اخذ تضامین صورت می گیرد. مدیریت ریسک در حال گسترش مدل های داخلی برای پوشش لیزینگ ها، شرکت های سرمایه گذاری، صرافی ها و اشخاص حقیقی نیز می باشد.

متقاضیان تسهیلات باید به طور متوسط دارای رتبه اعتباری B و بالاتر باشند. طبق تعریف، مشتری با رتبه B قابلیت باز پرداخت تسهیلات دریافتی را در حال حاضر دارد هر چند شرایط بد اقتصادی کشور ممکن است باعث شود حتی این مشتریان با مشکلاتی روبرو شوند. گستره اعتبارسنجی مشتریان بانک خاورمیانه از AA تا C می باشد. متوسط اعتبار مشتریان بدون توجه به میزان وثایق در حدود B تا BB می باشد.

وثایق اخذ شده از متقاضیان با درجه اعتباری کمتر از متوسط بسیار بیشتر از وثایق اخذ شده از متقاضیان با درجه اعتباری بالای متوسط (B تا AA) می باشد. وثایق اخذ شده با توجه به رتبه متقاضی، اطمینان لازم را در مدیریت ریسک بانک ایجاد می کند که زیان مورد انتظار کمتر از یک درصد باشد.

در صورت افزایش قابل توجه تمرکز تسهیلات و یا تعهدات در یک بخش خاص، بانک سعی در کنترل و یا کاهش تسهیلات و تعهدات در آن بخش می کند. مدیریت ریسک در دوره های متناوب گزارش هایی در زمینه تمرکز تسهیلات در بخش های مختلف را به کمیته ریسک / هیأت مدیره ارائه می نماید.

میزان پذیرش ریسک اعتباری در بانک خاورمیانه با توجه به مانده تسهیلات و سپرده ها و با توجه به دیگر ریسک های موجود تغییر می کند. مثلاً در صورتی که نسبت تسهیلات به سپرده ها از حدود تقریبی ۸۵٪ تجاوز کند، بانک سعی می کند با انتخاب دقیق تر مشتریان این نسبت را کاهش دهد و موقعیت نقدینگی خود را در شرایط مطلوب نگاه دارد. همچنین اگر بانک مشاهده کند که ضریب ریسک متوسط تسهیلات (با توجه به محاسبات کفایت سرمایه بازل-۳) از حد معمول تجاوز کرده است، به مشتریان با کیفیت اعتباری بالاتر ارجحیت لازم داده می شود.

اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات با در نظر گرفتن روابط بین اشخاص که به نحوی از انحا با یکدیگر دارای وابستگی می باشند و با رعایت آیین نامه تسهیلات و تعهدات کلان مصوب شورای پول و اعتبار انجام می گیرد.

۴۸-۳-۸-۱. جدول توزیع بخش اقتصادی تسهیلات و سرمایه گذاری در سهام و تمرکز درون یا برون مرزی آن

ارقام به میلیون ریال

تعهدات بابت ضمانت ها و اعتبار اسنادی	سرمایه گذاری در سهام		تسهیلات اعطایی		مبلغ دفتری	
	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹
۵۹,۲۶۹,۴۸۸	۹۳,۸۹۷,۴۰۲	۴۶۸,۱۰۳	۱,۱۵۷,۶۱۰	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	
میزان تسهیلات بر اساس بخش های اقتصادی						
۷,۳۵۲,۹۹۹	۲۱,۶۶۴,۲۷۲	-	-	۸۴,۶۴۶,۶۲۴	۱۷۴,۷۸۶,۴۳۵	۴۸-۳-۸-۱-۱
۲۷,۸۰۷,۳۷۳	۳۱,۰۰۲,۶۱۱	-	-	۲,۹۵۵,۸۰۳	۳,۹۳۱,۶۳۲	مسکن
۵,۴۲۲,۵۶۸	۱۳,۹۷۵,۳۷۲	-	-	۱۷,۶۴۱,۸۶۰	۳۳,۹۰۵,۸۶۰	بازرگانی
۱۶,۱۴۹,۴۶۴	۲۱,۹۲۶,۰۵۴	۴۶۸,۱۰۳	۱,۱۵۷,۶۱۰	۷,۸۷۷,۳۷۷	۲۳,۲۳۴,۲۶۰	خدمات
-	۱,۲۶۰	-	-	۵۱۰,۲۲۸	۲۳۰,۷۳۴	کشاورزی
۲,۴۳۲,۵۵۰	۵,۱۹۹,۰۳۷	-	-	-	۲۷۸,۸۱۰	معدن
۱۰۴,۵۳۴	۱۲۸,۷۹۶	-	-	۴,۰۰۵,۶۸۶	۳,۶۲۸,۱۹۳	سایر
۵۹,۲۶۹,۴۸۸	۹۳,۸۹۷,۴۰۲	۴۶۸,۱۰۳	۱,۱۵۷,۶۱۰	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	جمع
میزان تسهیلات / تعهدات بر اساس داخل و خارج از کشور						
۵۹,۲۶۹,۴۸۸	۹۳,۸۹۷,۴۰۲	۴۶۸,۱۰۳	۱,۱۵۷,۶۱۰	۱۱۷,۶۳۶,۳۱۶	۲۳۹,۹۹۴,۷۷۵	داخل کشور
-	-	-	-	۱,۲۶۲	۱,۱۴۹	خارج کشور
۵۹,۲۶۹,۴۸۸	۹۳,۸۹۷,۴۰۲	۴۶۸,۱۰۳	۱,۱۵۷,۶۱۰	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	جمع

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱-۱-۳-۴۸. توزیع تسهیلات، تعهدات و سرمایه‌گذاری‌ها بر اساس نوع صنعت به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
تسهیلات		
خودرو و قطعات	۵,۷۷۲,۸۱۱	۳,۹۷۹,۹۲۸
صنایع معدنی و فلزی	۱۰,۱۳۱,۱۶۰	۲,۴۰۲,۹۲۴
صنایع پتروشیمی، شیمیایی و فرآورده‌های نفتی	۹۲,۴۵۵,۰۵۵	۵۰,۷۰۰,۹۷۲
غذایی و دارویی	۳۹,۷۰۷,۹۰۳	۱۶,۱۸۱,۸۸۲
انرژی	۳۳۰,۵۹۷	-
پیمانکاری	۱۸۲,۲۱۹	۱۵۱,۰۰۶
مخابرات، رایانه و صنایع وابسته	۲,۳۸۸,۷۲۹	۱,۱۸۷,۴۰۵
سایر	۲۳,۸۱۷,۹۶۱	۱۰,۰۴۲,۵۰۷
جمع	۱۷۴,۷۸۶,۴۳۵	۸۴,۶۴۶,۶۲۴
تعهدات		
خودرو و قطعات	-	۱,۱۴۱
صنایع معدنی و فلزی	۸۹۴,۸۹۷	۵۵۴,۰۳۲
صنایع پتروشیمی، شیمیایی و فرآورده‌های نفتی	۷,۹۳۰,۲۷۳	۱۸۱,۷۳۴
غذایی و دارویی	۴۱۶,۵۳۷	۶۷۱,۱۵۸
انرژی	۱,۹۰۳,۱۹۵	۲۱,۶۹۶
پیمانکاری	۵,۳۷۵,۱۷۵	۲,۹۴۵,۴۲۹
مخابرات، رایانه و صنایع وابسته	۳۰۵,۸۹۱	۲۰۶,۱۳۲
سایر	۴,۸۳۸,۳۰۴	۲,۷۷۱,۶۷۷
جمع	۲۱,۶۶۴,۲۷۲	۷,۳۵۲,۹۹۹
جمع	۱۹۶,۴۵۰,۷۰۷	۹۱,۹۹۹,۶۲۳

۱-۲-۳-۴۸. جدول توزیع تسهیلات بر اساس عقود مشارکتی و مبادله‌ای و نوع مشتری

شرح	تسهیلات اعطایی طی دوره		مانده تسهیلات در پایان دوره	
	مبلغ میلیون ریال	نسبت به کل درصد	مبلغ میلیون ریال	نسبت به کل درصد
عقود مبادله‌ای	۱۸,۰۷۷,۶۹۷	۴/۰٪	۵,۷۱۹,۲۵۴	۲/۴٪
	۴۳۹,۱۶۲,۷۱۶	۹۶/۰٪	۲۳۱,۴۵۲,۶۷۰	۹۷/۶٪
	جمع	۴۵۷,۲۴۰,۴۱۳		۲۳۷,۱۷۱,۹۲۴
عقود مشارکتی	۲۵۲,۳۶۶	۱/۷٪	۱۱۳,۵۰۲	۴/۰٪
	۱۴,۶۲۳,۹۳۳	۹۸/۳٪	۲,۷۱۰,۴۹۸	۹۶/۰٪
	جمع	۱۴,۸۷۶,۲۹۹		۲,۸۲۴,۰۰۰
جمع کل	۴۷۲,۱۱۶,۷۱۲		۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت های توضیحی صورت های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۸-۳-۹. نحوه مدیریت تسهیلات و مطالبات غیرجاری

نظر به اهمیت نظارت و پیگیری بهنگام مطالبات بانک، کمیته ای تحت عنوان "کمیته وصول مطالبات بانک خاورمیانه" در مرداد ماه ۱۳۹۳ به ریاست مدیرعامل بانک و با حضور قائم مقام بانک، مشاور امورحقوقی مدیرعامل، معاون مدیرعامل در اعتبارات، مدیران اعتبارات، مدیر امور مالی، مدیر امور حقوقی و رئیس عملیات اعتباری تشکیل گردید. جلسات این کمیته بصورت هفتگی برگزار می گردد.

تصمیمات کمیته وصول مطالبات بانک در قالب صورتجلسات هفتگی ضبط و نگهداری گردیده و جهت پیگیری بعدی در دستور کار واحدهای ذیربط قرار می گیرد. لازم به ذکر است مطالبات بانک از تاریخ سررسید (دو ماه پیش از ورود به طبقه مطالبات سررسید گذشته) در دستور کار کمیته وصول مطالبات قرار داده می شود تا با توجه به اهمیت و حساسیت امر، نسبت به استعلام وضعیت مشتری و اتخاذ تصمیم لازم اقدام گردد.

در صورت عدم نتیجه گیری از پیگیری های انجام شده با مشتری، پرونده به امور حقوقی بانک ارجاع می گردد و پس از ارجاع پرونده به مدیریت حقوقی، اقدامات اجرایی و قضایی برطبق قوانین و مقررات انجام و پیگیری می گردد و بر حسب مورد منجر به تملیک و یا نقد نمودن مطالبات می گردد. در صورتیکه در جلسه مزایده ثبتی و قضایی خریداری جهت شرکت ننماید بانک بر اساس مصلحت، ششادنگ اموال وثیقه یا بازداشتی را تملیک و یا بر اساس میزان مطالبات خود با مالک، شریک می گیرد. پس از تملیک وثیقه و یا مورد بازداشت توسط بانک خاورمیانه، اموال تملیک شده منطبق با قوانین بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طریق مزایده عمومی به فروش رسیده و نقد می گردد.

۴۸-۳-۹-۱ جدول گردش تسهیلات و مطالبات غیرجاری

ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۲۹		جمع
	اصل	سود	وجه التزام	جمع	
مانده تسهیلات غیرجاری در ابتدای سال	۲,۷۶۱,۱۷۵	۱۷۳,۹۲۲	۳۱۷,۲۱۹	۳,۲۵۲,۳۱۶	۶,۲۵۴,۰۶۶
انتقال یافته به غیرجاری در طی سال	۱۶,۶۷۶,۲۴۴	۳,۲۱۹,۰۴۱	۱,۳۰۹,۵۹۷	۲۱,۲۰۴,۸۸۲	۱۶۴,۰۹۶,۵۶۳
تسهیلات غیرجاری تسویه شده طی سال	(۱۶,۷۲۹,۱۷۰)	(۳,۱۴۹,۲۱۸)	(۱,۲۴۰,۱۹۷)	(۲۱,۱۱۸,۵۸۵)	(۱۶۷,۴۲۷,۶۰۵)
وصول نقدی	(۱۶,۷۲۹,۱۷۰)	(۳,۱۴۹,۲۱۸)	(۱,۲۴۰,۱۹۷)	(۲۱,۱۱۸,۵۸۵)	(۱۶۷,۴۲۷,۶۰۵)
وصول شده با تملیک دارایی	-	-	-	-	(۱۶۱,۸۴۹)
بخشش جرانه	-	-	(۱۲۹,۲۹۲)	(۱۲۹,۲۹۲)	(۳۸۲,۴۶۳)
مانده تسهیلات و مطالبات غیرجاری در پایان سال	۲,۷۰۸,۲۴۹	۲۴۳,۷۴۵	۲۵۷,۳۲۷	۳,۲۰۹,۳۲۱	۲,۷۶۱,۱۷۵

۴۸-۳-۹-۲ توزیع تسهیلات و مطالبات غیرجاری بر اساس بخش های اقتصادی

ارقام به میلیون ریال

توزیع بخشی تسهیلات و مطالبات غیرجاری	مانده غیرجاری تسهیلات اعطایی		ذخیره خاص مطالبات مشکوک الوصول		خالص تسهیلات و مطالبات غیرجاری	
	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰
صنعت	۳۵۶,۶۰۷	۹۰۰,۳۶۶	(۱۶,۰۸۱)	(۱۹,۸۳۴)	۳۳۶,۷۷۳	۸۸۴,۲۸۴
مسکن	۶۱۱,۵۱۲	۱۸۶,۶۹۹	(۱۰۵)	(۲۴,۱۱۰)	۵۸۷,۴۰۲	۱۸۶,۵۹۴
بازرگانی	۱,۷۱۵,۲۷۲	۱,۶۶۰,۹۲۲	(۵۲۵,۳۷۴)	(۳۳۵,۹۴۶)	۱,۳۷۹,۳۲۶	۱,۱۳۵,۵۴۸
خدمات	۵۸,۸۰۰	۱۳۰,۱۶۸	(۸,۹۶۳)	(۴,۲۳۴)	۵۴,۵۶۶	۱۲۱,۲۰۵
کشاورزی	۱۳۶,۷۲۵	۱۰۷,۰۸۸	(۱۰۴,۳۹۰)	(۱۲۱,۹۵۰)	۱۴,۷۷۵	۲,۶۹۷
سایر	۳۷۳,۴۰۰	۲۲۴,۰۷۸	(۱۳,۹۹۳)	(۱۳,۰۸۲)	۳۶۰,۳۱۸	۲۱۰,۰۸۸
جمع	۳,۲۵۲,۳۱۶	۳,۲۰۹,۳۲۱	(۶۶۸,۹۰۶)	(۵۱۹,۱۵۶)	۲,۷۳۳,۱۶۰	۲,۵۴۰,۴۱۶

۴۸-۳-۹-۳ مانده دارایی های تملیکی

ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰
املاک و مستغلات مسکونی	۷۸۵,۳۰۰	۴۸۸,۰۰۰

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱-۳-۴۸. میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک اعتباری

میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک اعتباری دارایی‌های بانک مبلغ ۱۹,۷۸۰,۸۱۱ میلیون ریال می‌باشد. محاسبات این میزان سرمایه در جدول ۱-۳-۴۸ ارائه شده است. بانک نسبت به سرمایه پایه تاریخ ترازنامه طبق یادداشت شماره ۱-۷-۴۸، مبلغ ۲۰,۰۱۴,۴۵۰ میلیون ریال مازاد، جهت پوشش ریسک اعتباری دارد.

۱-۳-۴۸-۱. جدول محاسبه میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک اعتباری

ارقام به میلیون ریال		
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۳۴,۴۷۹,۲۷۸	۲۴۷,۲۶۰,۱۳۶	۴۸-۷-۲-۱
۸	۸	جمع دارایی‌های موزون به ریسک اعتباری
۱۰,۷۵۸,۳۴۲	۱۹,۷۸۰,۸۱۱	ضریب (درصد)
		سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک اعتباری

۴-۴۸. ریسک نقدینگی

۱-۴-۴۸. تعریف ریسک نقدینگی

ریسک نقدینگی از عدم توانایی بانک در انجام تعهدات کوتاه مدت خود ناشی می‌شود. ریسک نقدینگی معمولاً به علت نداشتن دارایی‌های کافی با درجه نقد شوندگی بالا و عدم توانایی بانک در نقد کردن سایر دارایی‌ها در زمان کم برای انجام تعهدات کوتاه مدت تشدید می‌شود.

۲-۴-۴۸. سیاست‌ها و خط‌مشی‌های مدیریت ریسک نقدینگی

برای کنترل ریسک نقدینگی و یا اطمینان از قابلیت انجام تعهدات کوتاه مدت بانک لازم است که سیاست‌های مدیریت دارایی‌ها و تامین منابع بانک ترسیم شود.

سیاست مدیریت دارایی‌های بانک خاورمیانه مانند سال‌های قبل بر مبنای وام دادن کوتاه مدت به شرکت‌ها و برقراری رابطه بلند مدت با مشتریان شرکتی استوار است. در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ پورتهوی تسهیلات بانک نزدیک به ۶۰ درصد کل دارایی‌های بانک را تشکیل می‌دهد. تسهیلات صندوق توسعه ملی ۲۱ درصد کل دارایی‌های بانک و نزدیک به یک سوم کل تسهیلات بانک را تشکیل می‌دهد. همچنین سایر تسهیلات بانک شامل تسهیلات کوتاه مدت برای تامین مالی سرمایه در گردش شرکت‌ها و اشخاص حقیقی دارای کسب و کار برای خرید مواد اولیه، فروش اقساطی ۳۹ درصد کل دارایی بانک را تشکیل می‌دهد. مشتریان شرکتی بر مبنای صورت‌های مالی، بررسی جریان وجوه نقد و قابلیت مشتری برای پرداخت اصل و سود تسهیلات از محل درآمدهای شرکت از نظر ریسک اعتباری رتبه‌بندی می‌شوند. بانک خاورمیانه دارای سیاست حداقلی در زمینه سرمایه‌گذاری در شرکت‌های بورسی و فرابورسی است لذا در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ بانک سرمایه‌گذاری‌ای در پرتفوی بورسی نداشته است. سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت بانک در سهام سایر شرکت‌ها ۰/۲ درصد دارایی‌های بانک را تشکیل می‌دهند که شامل شرکت‌های بیمه عمر و زندگی خاورمیانه، کارگزاری بانک خاورمیانه و صرافی و خدمات ارزی خاورمیانه جهت تسهیل انجام نیازهای مالی غیربانکی مشتریان، بعلاوه یک شرکت تکنولوژی اطلاعات برای توسعه سیستم‌های بانکی و شرکت ساز و کار ویژه تجارت می‌شود. با توجه به شرایط اقتصادی، در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ بانک خاورمیانه همانند سال‌های گذشته به سیاست محافظه‌کارانه خود در مدیریت نقدینگی ادامه داده و ۲۱ درصد از کل دارایی‌های خود را با قابلیت نقدشوندگی بالا (شامل: دارایی‌های نقد و معادل نقد، اوراق مشارکت و مشابه آن دارای بازار معامله نقدی فعال) نگه داشته است. حدود ۱ درصد از دارایی‌های بانک شامل دارایی‌های ثابت، دارایی‌های نامشهود و سایر دارایی‌ها بوده است که برای فعالیت‌های اصلی بانک به کار رفته‌اند.

تامین منابع بانک خاورمیانه از سه طریق صورت می‌گیرد: ۱- جریان وجوه نقد مشتریان شرکتی و افراد وابسته شرکت‌های مشتری ۲- افرادی که برای مدیریت دارایی‌هایشان با بانک خاورمیانه دارای روابط نزدیک و بلندمدت هستند، ۳- سایر افراد دارای سپرده‌های خرد.

۳-۴-۴۸. واحدهای اجرایی مدیریت ریسک نقدینگی

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است و واحد جداگانه‌ای برای هر یک از ریسک‌های بانک ندارد. کارشناسان واحد ریسک با گردش در مسئولیت‌های تعیین شده توسط مدیر واحد علاوه بر ریسک نقدینگی، سایر ریسک‌های بانک را هم پوشش می‌دهند.

۴-۴-۴۸. روش سنجش ریسک نقدینگی (شامل مبانی و مفروضات)

سنجش ریسک نقدینگی بر مبنای چند مدل سنتی و دستورالعمل حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی صورت می‌گیرد. مدل‌های سنتی شامل نسبت‌های سپرده‌ها به تسهیلات، نسبت دارایی‌های نقد شونده بالا به کل دارایی‌ها، و شکاف نقدینگی می‌شوند. مقررات بانک مرکزی شامل نسبت پوشش نقدینگی می‌شود. نسبت پوشش نقدینگی، قابلیت بانک برای پوشش خروج سپرده‌ها در شرایط عادی برای مدت ۳۰ روز را نشان می‌دهد. طبق دستورالعمل حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی موسسات اعتباری بانک مرکزی، این نسبت باید حداقل ۸۰ درصد باشد که در پایان سال ۱۳۹۹ این نسبت ۹۵ درصد بوده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴-۴-۵. ساز و کارهای کنترل و پایش ریسک نقدینگی

برای اطمینان از حرکت بانک در جهت سیاست های ترسیم شده در بند ۲-۴-۴ و کنترل ریسک نقدینگی و مدیریت منابع و مصارف، مدیریت مالی هر روز یک گزارش از وضعیت سپرده ها، وام های اعطایی، انواع دارایی ها و بدهی های بانک، سودآوری دارایی ها و هزینه های منابع در اختیار مدیران ارشد بانک قرار می دهد. هر هفته وضعیت منابع و مصارف با حضور مدیران ارشد بانک مطالعه و تصمیم گیری های لازم برای پیشرفت امور گرفته می شوند. مدیریت ریسک در زمان های مقتضی گزارش هایی در زمینه محاسبات شکاف نقدینگی، نسبت پوشش نقدینگی و نسبت منابع پایدار بانک به مدیران ارشد بانک و هیات مدیره ارائه می دهد. با توجه به حدود تعیین شده برای انواع نسبت های مالی از جمله نسبت های نقدینگی، تصمیم های لازم برای مدیریت نقدینگی گرفته می شوند. در مورد ریسک نقدینگی این تصمیم ها می تواند شامل کاهش و یا افزایش حجم تسهیلات و در مقابل افزایش یا کاهش دارایی های نقد شونده بانک شود. بانک خاورمیانه تلاش دارد نسبت تسهیلات به منابع بانک بیش از ۸۵٪ نباشد. در مورد شکاف نقدینگی بانک پیوسته توازن مثبت قابل توجهی در دوره کمتر از سه ماه نکه می دارد.

۴-۴-۵-۱. ذخایر نقدینگی

جدول زیر ترکیب ذخایر نقدینگی بانک را نشان می دهد:

ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
مانده نزد بانک مرکزی	۲۶,۶۸۴,۵۹۳	۱۷,۲۰۶,۱۲۳
نقد و مانده نزد سایر بانک ها	۸,۶۴۲,۵۳۷	۴,۷۲۵,۱۹۵
اوراق منتشر شده دولتی	۴۶,۲۸۹,۳۶۵	۲۶,۵۵۰,۹۰۸
اوراق منتشر شده غیردولتی	۱,۷۶۴,۸۱۰	۹۴۹,۸۰۶
جمع	۸۳,۹۱۰,۸۱۳	۴۹,۴۳۲,۰۳۲

۴-۴-۵-۲. جدول نسبت های نقدینگی

درصد

ابتدای سال	میانگین دوره	حداکثر طی دوره	حداقل طی دوره	پایان دوره	شرح
۲۴	۲۳	۳۵	۱۹	۲۱	دارایی نقد و معادل نقد به کل دارایی ها
۲۸	۲۷	۳۴	۲۲	۲۵	دارایی نقد و معادل نقد به کل سپرده ها
۲۸	۲۳	۳۴	۱۴	۲۲	خالص دارایی های نقدی به کل سپرده ها*
۶۷	۶۷	۷۲	۵۵	۷۲	تسهیلات به کل سپرده ها
۱۲۸	۱۳۸	۱۵۴	۱۲۱	۱۳۲	تسهیلات به سپرده های یک ساله و بالاتر
۴۴	۴۷	۵۵	۴۲	۴۲	سپرده های فرار به کل سپرده ها**

- نقد و معادل نقد عبارتست از موجودی نقد، اوراق مشارکت و مشابه آن که دارای بازار معامله نقدی فعال می باشد.

* خالص دارایی های نقدی عبارتست از نقد و معادل نقد، اوراق سرمایه گذاری که دارای بازار فعال معامله نقدی هستند منهای سپرده بانک ها، اوراق بدهی انتشار یافته، سایر استقراض ها و تعهداتی که تا یک ماه بعد سررسید می شوند.

** سپرده های فرار شامل سپرده هایی می باشد که سررسید قراردادی ندارند نظیر سپرده قرض الحسنه جاری، پس انداز و کوتاه مدت می باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۸-۴-۵-۳. تحلیل سررسید دارایی‌ها و بدهی‌ها

جدول زیر سررسید دارایی‌ها و بدهی‌های مالی بانک را بر اساس تاریخی که احتمال می‌رود مطالبه و یا تسویه شوند نشان می‌دهد.

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۹/۱۲/۳۰							
مبلغ دفتری	کمتر از یک ماه	بین ۱ الی ۳ ماه	بین ۳ ماه الی ۱ سال	۱ الی ۵ سال	بالاتر از ۵ سال	بدون سررسید مشخص	مانده قبل از کسر ذخایر
دارایی‌ها							
۳۵,۳۲۷,۱۳۰	۳۵,۳۲۷,۱۳۰	-	-	-	-	-	۳۵,۳۲۷,۱۳۰
۴۲,۲۷۹,۹۹۷	۴۲,۲۷۹,۹۹۷	-	-	-	-	-	۴۲,۲۷۹,۹۹۷
۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	۱۹,۳۱۴,۱۴۱	۱۰۰,۶۱۴,۱۷۴	۱۰۸,۴۹۵,۸۴۷	۱۰,۷۴۰,۷۷۹	۸۲۹,۲۶۵	۱,۷۱۸	۲۴۴,۳۱۶,۰۰۹
۴۹,۲۱۱,۷۸۵	۱,۱۶۰	۳۴۱,۴۴۴	۲۶,۹۹۰,۴۱۹	۲۰,۰۲۹,۲۷۱	۱,۳۱۲,۹۸۳	۵۳۶,۵۰۸	۴۹,۲۱۱,۷۸۵
۱,۳۸۰,۰۰۸	-	۱,۳۸۰,۰۰۸	-	-	-	-	۱,۴۰۲,۳۳۹
۶,۵۷۳,۹۱۴	۵,۱۰۷,۵۰۸	۲۸۲,۶۸۳	۷۷۰,۹۹۴	۲۷۸,۹۵۹	-	۱۳۳,۷۷۰	۶,۸۹۳,۰۲۳
۳,۸۵۶,۹۸۰	-	-	-	-	-	-	۳,۸۵۶,۹۸۰
۳۰۰,۶۵۲	-	-	-	-	-	-	۳۰۰,۶۵۲
۲۱,۳۴۰,۰۴۸	۷۸۰,۴۳۹	۱,۴۳۷,۵۵۸	۱۳,۰۶۳,۵۲۰	۲,۹۴۸,۰۷۷	۳,۱۱۰,۴۵۴	-	۲۱,۳۴۰,۰۴۸
۲,۷۲۴,۵۸۳	۱,۶۵۹,۵۸۵	۲۱۷	۳۰,۲۴۲	۷۲۰,۲۸۴	-	۳۱۴,۲۵۵	۲,۷۲۴,۵۸۳
۴۰۲,۹۹۱,۰۲۱	۱۰۴,۴۶۹,۹۶۰	۱۰۴,۰۵۶,۰۸۴	۱۴۹,۳۵۱,۰۲۲	۳۴,۷۱۷,۳۷۰	۵,۲۵۲,۷۰۲	۵,۱۴۳,۸۸۳	۴۰۷,۶۷۷,۸۱۷
بدهی‌ها							
(۱۳,۰۲۰,۴۹۷)	(۱۳,۰۲۰,۴۹۷)	-	-	-	-	-	(۱۳,۰۲۰,۴۹۷)
(۸۴,۰۳۳,۷۴۴)	(۲۹,۱۳۵,۱۷۱)	(۴,۱۳۵,۷۹۴)	(۳,۵۶۴,۷۸۲)	(۱۰,۵۵۸,۷۴۴)	(۹,۶۳۹,۲۵۳)	-	(۸۴,۰۳۳,۷۴۴)
(۴۷,۱۰۹)	(۴۷,۱۰۹)	-	-	-	-	-	(۴۷,۱۰۹)
(۲,۸۴۳,۲۰۵)	-	-	(۱,۸۴۰,۰۷۲)	-	-	(۱,۰۰۳,۱۳۳)	(۲,۳۴۳,۲۰۵)
(۱۱,۳۸۰,۰۴۰)	(۲,۸۱۴,۳۹۷)	(۶,۶۵۷)	(۸۲,۲۶۵)	(۶,۶۳۶,۲۳۹)	(۲۳۱,۶۲۹)	(۱,۶۰۸,۸۵۳)	(۱۱,۳۸۰,۰۴۰)
(۲۲۷,۴۳۹)	-	-	-	-	-	(۲۲۷,۴۳۹)	(۲۲۷,۴۳۹)
(۲۵۳,۶۰۹,۸۶۹)	(۵,۵۲۷,۸۵۴)	(۸۹,۶۱۳,۷۰۰)	(۱۱۸,۱۰۶,۹۹۷)	(۱۸,۹۰۹,۳۷۵)	(۲۱,۴۵۱,۹۴۳)	-	(۲۵۳,۶۰۹,۸۶۹)
(۳۶۴,۶۶۱,۹۰۳)	(۵۰,۵۴۵,۰۲۸)	(۹۳,۷۵۶,۱۵۱)	(۱۵۰,۵۹۴,۱۱۶)	(۳۶,۱۰۴,۳۵۸)	(۳۱,۳۲۲,۸۲۵)	(۲,۸۳۹,۴۲۵)	(۳۶۴,۶۶۱,۹۰۳)
(۳۸,۳۲۹,۱۱۸)	-	-	-	-	-	(۳۷,۸۲۹,۱۱۸)	(۳۸,۳۲۹,۱۱۸)
(۴۰۲,۹۹۱,۰۲۱)	(۵۰,۵۴۵,۰۲۸)	(۹۳,۷۵۶,۱۵۱)	(۱۵۰,۵۹۴,۱۱۶)	(۳۶,۱۰۴,۳۵۸)	(۳۱,۳۲۲,۸۲۵)	(۴,۶۶۸,۵۴۳)	(۴۰۲,۹۹۱,۰۲۱)
شکاف							
۵۳,۹۲۴,۹۳۲	۵۳,۹۲۴,۹۳۲	۱۰,۲۹۹,۹۳۳	(۱,۲۴۳,۰۹۴)	(۱,۳۸۶,۹۸۸)	(۲۶,۰۷۰,۱۲۳)	(۳۵,۵۲۴,۶۶۰)	۵۳,۹۲۴,۹۳۲
۵۳,۹۲۴,۹۳۲	۵۳,۹۲۴,۹۳۲	۶۴,۲۲۴,۸۶۵	۶۲,۹۸۱,۷۷۱	۶۱,۵۹۴,۷۸۳	۳۵,۵۲۴,۶۶۰	-	۵۳,۹۲۴,۹۳۲
۱۳۶%	۲۶%	-۳%	-۳%	-۶۶%	-۸۹%	-	۱۳۶%
۱۳۶%	۱۶۱%	۱۵۸%	۱۵۵%	۸۹%	۰%	-	۱۳۶%
۲۶۱%	۵۰%	-۶%	-۷%	-۱۲۶%	-۱۷۲%	-	۲۶۱%
۲۶۱%	۳۱۰%	۳۰۴%	۲۹۸%	۱۷۲%	۰%	-	۲۶۱%

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹							
مبلغ دفتری	کمتر از یک ماه	بین ۱ تا ۳ ماه	بین ۳ ماه الی ۱ سال	۱ الی ۵ سال	بالاتر از ۵ سال	بدون سررسید مشخص	مانده قبل از کسر ذخایر
دارایی ها							
۲۱,۹۳۱,۳۱۸	۲۱,۹۳۱,۳۱۸	-	-	-	-	-	۲۱,۹۳۱,۳۱۸
۱۸,۷۴۹,۰۲۵	-	-	-	-	-	-	۱۸,۷۴۹,۰۲۵
۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۷,۱۱۴,۷۶۹	۱۷,۳۴۹,۴۷۳	۴۰,۹۶۷,۰۶۳	۵۱,۷۳۴,۵۵۲	۴۷۱,۷۲۱	-	۱۱۹,۴۵۲,۱۴۶
۲۷,۹۶۸,۸۱۷	۸,۸۶۵,۹۱۷	۷۶,۰۸۴	۴,۶۹۰,۲۱۳	۱۳,۵۲۱,۸۰۵	۸۰۷,۷۹۸	۷,۰۰۰	۲۷,۹۶۸,۸۱۷
۳۲۴,۵۱۱	-	-	۳۲۴,۵۱۱	-	-	-	۳۲۹,۸۱۴
۴,۲۰۹,۱۲۱	۲,۹۲۹,۹۸۴	۲۸۰,۵۶۷	۵۵۷,۷۴۰	۱۶۶,۱۹۱	-	۲۷۴,۶۳۹	۴,۹۴۴,۴۵۷
۳,۸۱۷,۴۷۱	-	-	-	-	-	۳,۸۱۷,۴۷۱	۳,۸۱۷,۴۷۱
۲۲۸,۳۴۴	-	-	-	-	-	۲۲۸,۳۴۴	۲۲۸,۳۴۴
۱۱,۰۴۷,۹۱۵	۲,۰۶۹,۰۹۴	۴۳,۰۱۲۸	۵,۱۴۲,۱۴۲	۳,۲۲۸,۷۷۳	۱۷۷,۷۷۸	-	۱۱,۰۴۷,۹۱۵
۲,۰۵۵,۷۱۰	۱,۰۵۶,۵۹۳	۱۵۱	۹,۷۵۷	۱۲۹,۳۴۶	-	۸۵۹,۸۶۳	۲,۰۷۱,۷۹۹
۲۰۷,۹۶۹,۸۱۰	۶۲,۷۱۶,۷۰۰	۱۸,۱۳۶,۴۰۳	۵۱,۶۹۱,۴۲۶	۶۸,۷۸۰,۶۶۷	۱,۴۵۷,۲۹۷	۵,۱۸۷,۳۱۷	۲۱۰,۵۴۱,۱۰۶
جمع دارایی ها							
بدهی ها							
(۱,۵۴۷,۲۹۰)	(۱,۵۴۷,۲۹۰)	-	-	-	-	-	(۱,۵۴۷,۲۹۰)
(۴۰,۵۰۰,۷۲۴)	(۳۸,۰۱۵,۴۲۴)	(۷۰۵,۸۵۸)	(۱,۷۵۰,۷۰۶)	(۸,۷۸۳)	-	(۱۹,۹۵۳)	(۴۰,۵۰۰,۷۲۴)
(۱۹,۲۷۹)	(۱۹,۲۷۹)	-	-	-	-	-	(۱۹,۲۷۹)
(۱,۸۱۱,۷۳۷)	-	-	(۱,۰۳۲,۴۹۱)	-	-	(۷۷۹,۲۴۶)	(۱,۸۱۱,۷۳۷)
(۷,۵۳۵,۶۸۶)	(۱,۹۴۴,۷۴۸)	(۹۲,۳۰۱)	(۱۶۷,۰۲۳)	(۳,۹۶۱,۵۹۱)	(۳۳,۸۱۰)	(۱,۳۳۶,۲۱۳)	(۷,۵۳۵,۶۸۶)
(۱۵۳,۱۸۱)	-	-	-	-	-	(۱۵۳,۱۸۱)	(۱۵۳,۱۸۱)
(۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹)	(۲,۸۱۸,۷۵۸)	(۴,۸۸۷,۱۳۷)	(۵۱,۳۹۰,۴۷۰)	(۷۳,۹۸۱,۹۷۴)	(۱,۷۰۰,۰۰۰)	-	(۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹)
(۱۸۶,۳۴۶,۲۳۶)	(۴۴,۳۴۵,۴۹۹)	(۵,۶۸۵,۲۹۶)	(۵۴,۳۴۰,۶۹۰)	(۷۷,۹۵۲,۳۴۸)	(۱,۷۳۳,۸۱۰)	(۲,۲۸۸,۵۹۳)	(۱۸۶,۳۴۶,۲۳۶)
جمع بدهی ها							
(۲۱,۶۲۳,۵۷۴)	-	-	-	-	-	-	(۲۱,۶۲۳,۵۷۴)
جمع بدهی ها و حقوق صاحبان سهام	(۲۰۷,۹۶۹,۸۱۰)	(۴۴,۳۴۵,۴۹۹)	(۵۴,۳۴۰,۶۹۰)	(۷۷,۹۵۲,۳۴۸)	(۱,۷۳۳,۸۱۰)	(۲۳,۹۱۲,۱۶۷)	(۲۰۷,۹۶۹,۸۱۱)
شکاف							
۱۸,۳۷۱,۲۰۱	۱۸,۳۷۱,۲۰۱	۱۲,۴۵۱,۱۰۷	(۲,۶۴۹,۲۶۴)	(۹,۱۷۱,۶۸۱)	(۲۷۶,۵۱۳)	(۱۸,۷۲۴,۸۵۰)	۱۸,۳۷۱,۲۰۱
۱۸,۳۷۱,۲۰۱	۱۸,۳۷۱,۲۰۱	۳۰,۸۲۲,۳۰۸	۲۸,۱۷۳,۰۴۴	۱۹,۰۰۱,۳۶۳	۱۸,۷۲۴,۸۵۰	-	۱۸,۳۷۱,۲۰۱
۸۱٪	۵۵٪	۱۲٪	-۴۰٪	-۱٪	-۸۲٪	-	نسبت شکاف به سرمایه پایه
۸۱٪	۱۳۶٪	۱۲۴٪	۸۴٪	۸۲٪	۰٪	-	نسبت شکاف انباشته به سرمایه پایه
۱۳۲٪	۸۹٪	-۱۹٪	-۶۶٪	-۲٪	-۱۳۴٪	-	نسبت شکاف به سرمایه پایه نافذ
۱۳۲٪	۲۲۱٪	۲۰۲٪	۱۳۶٪	۱۳۴٪	۰٪	-	نسبت شکاف انباشته به سرمایه پایه نافذ

۴-۴-۵-۴-۸. تحلیل سررسید قراردادی بدهی های مالی

۴-۴-۵-۴-۱. جدول زیر سررسید بدهی های مالی را بر اساس سررسید قید شده در قرارداد نشان می دهد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۹/۱۲/۳۰						
بدون سررسید مشخص	بالاتر از ۵ سال	۱ الی ۵ سال	بین ۳ ماه الی ۱ سال	بین ۱ الی ۳ ماه	کمتر از یک ماه	مبلغ دفتری
بدهی‌ها						
-	-	-	-	-	(۱۳,۰۲۰,۴۹۷)	(۱۳,۰۲۰,۴۹۷)
-	(۹,۶۳۹,۲۵۳)	(۱۰,۵۵۸,۷۴۴)	(۳۰,۵۶۴,۷۸۲)	(۴,۱۳۵,۷۹۴)	(۲۹,۱۳۵,۱۷۱)	(۸۴,۰۳۳,۷۴۴)
-	-	(۶,۵۵۴,۳۰۱)	-	-	-	(۶,۵۵۴,۳۰۱)
-	(۲۱,۴۵۱,۹۴۳)	(۱۸,۹۰۹,۳۷۵)	(۱۱۸,۱۰۶,۹۹۷)	(۸۹,۶۱۳,۷۰۰)	(۵,۵۲۷,۸۵۵)	(۲۵۳,۶۰۹,۸۷۰)
-	(۳۱,۰۹۱,۱۹۶)	(۳۶,۰۲۲,۴۲۰)	(۱۴۸,۶۷۱,۷۷۹)	(۹۳,۷۴۹,۴۹۴)	(۴۷,۶۸۳,۵۲۳)	(۳۵۷,۲۱۸,۴۱۲)
جمع						

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹						
بدون سررسید مشخص	بالاتر از ۵ سال	۱ الی ۵ سال	بین ۳ ماه الی ۱ سال	بین ۱ الی ۳ ماه	کمتر از یک ماه	مبلغ دفتری
بدهی‌ها						
-	-	-	-	-	(۱,۵۴۷,۲۹۰)	(۱,۵۴۷,۲۹۰)
(۱۹,۹۵۳)	-	(۸,۷۸۳)	(۱,۷۵۰,۷۰۶)	(۷۰۵,۸۵۸)	(۳۸,۰۱۵,۴۲۴)	(۴۰,۵۰۰,۷۲۴)
-	-	(۳,۹۳۰,۹۵۱)	-	-	-	(۳,۹۳۰,۹۵۱)
-	(۱,۷۰۰,۰۰۰)	(۷۳,۹۸۱,۹۷۴)	(۵۱,۳۹۰,۴۷۰)	(۴,۸۸۷,۱۳۷)	(۲,۸۱۸,۷۵۸)	(۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹)
(۱۹,۹۵۳)	(۱,۷۰۰,۰۰۰)	(۷۷,۹۲۱,۷۰۸)	(۵۳,۱۴۱,۱۷۶)	(۵,۵۹۲,۹۹۵)	(۴۲,۳۸۱,۴۷۲)	(۱۸۰,۷۵۷,۳۰۴)
جمع						

۴-۴-۵-۴-۸. جدول زیر سررسید بدهی‌های مالی ارزی را بر اساس سررسید قیدشده در قرارداد نشان می‌دهد.

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۹/۱۲/۳۰						
بدون سررسید مشخص	بالاتر از ۵ سال	۱ الی ۵ سال	بین ۳ ماه الی ۱ سال	بین ۱ الی ۳ ماه	کمتر از یک ماه	مبلغ دفتری
بدهی‌ها						
-	-	-	-	-	(۱۱,۵۱۹,۱۶۲)	(۱۱,۵۱۹,۱۶۲)
-	-	-	(۱۳,۸۷۴,۶۰۵)	(۱۲۶,۰۴۸)	(۲۶,۲۳۷,۲۶۲)	(۴۰,۲۳۷,۹۱۵)
-	-	(۶,۵۵۴,۳۰۱)	-	-	-	(۶,۵۵۴,۳۰۱)
-	-	-	(۴,۱۸۹,۰۶۹)	(۷۹,۲۲۱,۳۶۱)	(۲۱۱,۰۴۱)	(۸۳,۶۲۱,۴۷۱)
-	-	(۶,۵۵۴,۳۰۱)	(۱۸,۰۶۳,۶۷۴)	(۷۹,۳۴۷,۴۰۹)	(۳۷,۹۶۷,۴۶۵)	(۱۴۱,۹۳۲,۸۴۹)
جمع						

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹						
بدون سررسید مشخص	بالاتر از ۵ سال	۱ الی ۵ سال	بین ۳ ماه الی ۱ سال	بین ۱ الی ۳ ماه	کمتر از یک ماه	مبلغ دفتری
بدهی‌ها						
-	-	-	-	-	(۹۸,۱۷۸)	(۹۸,۱۷۸)
(۱۹,۹۵۳)	-	(۱,۸۱۴)	(۷۳,۶۵۲)	(۹۵,۱۳۸)	(۱۹,۸۳۵,۴۴۳)	(۲۰,۰۲۶,۰۰۰)
-	-	(۳,۹۳۰,۹۵۱)	-	-	-	(۳,۹۳۰,۹۵۱)
-	-	(۴۵,۰۰۰,۰۰۰)	(۲,۵۱۴,۱۸۵)	(۱,۰۰۸,۶۸۲)	(۸۷۲,۴۹۲)	(۴۹,۳۹۵,۳۵۹)
(۱۹,۹۵۳)	-	(۴۸,۹۳۲,۷۶۵)	(۲,۵۸۷,۸۳۷)	(۱,۱۰۳,۸۲۰)	(۲۰,۸۰۶,۱۱۳)	(۷۳,۴۵۰,۴۸۸)
جمع						

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴-۴-۴۸. برنامه مقابله با بحران (آزمون تنش کفایت نقدینگی)

به خاطر شرایط خاص اقتصادی کشور در نیمه اول سال ۱۳۹۹ و چند سال گذشته که بانک خاورمیانه تاسیس شده است، بانک اصولاً سیاست بسیار محافظه کارانه‌ای با دید وضعیت بحرانی در مدیریت نقدینگی و حفظ سرمایه در پیش گرفته است. برای اطلاع از این سیاست‌ها می‌توان به بندهای ۲-۴-۴۸ و ۴-۴-۴۸ مراجعه کرد.

شکاف انباشته در کمتر از ۳ ماه برابر ۶۴,۲۲۴,۸۶۶ میلیون ریال است که ۱۶٪ سرمایه پایه بانک است و این نشان می‌دهد که بانک از نظر نقدینگی در کمتر از سه ماه در شرایط خوبی قرار دارد.

۴۸-۵. ریسک بازار

۴۸-۵-۱. تعریف ریسک بازار

ریسک بازار ناشی از سه عامل زیر می‌باشد:

۱- تغییر ارزش سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت بانک در سهام شرکت‌های بورسی و فرا بورسی، ۲- تغییر نرخ سود سپرده‌ها و تسهیلات، ۳- تغییر قیمت ارزها. بانک در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳ هیچگونه سرمایه‌گذاری کوتاه مدت در شرکت‌های بورسی و فرا بورسی نداشته است.

«طی سال ۱۳۹۹ بانک مرکزی اقدام به افزایش نرخ بهره در سررسید کوتاه مدت به میزان ۳٪ و در سررسید بلندمدت به میزان ۱٪ داشته است و با اتخاذ این رویه سرمایه‌گذاری در سپرده‌های کوتاه مدت جذاب تر شده است و همین موضوع سبب شده هزینه‌های سپرده دریافتی افزایش داشته باشد درحالی‌که نرخ اعطای تسهیلات کماکان ثابت می‌باشد. لازم به ذکر است که در طول سال جاری نیز نرخ بهره واقعی که شبکه بانکی در آن اقدام به جذب منابع می‌کند نیز رشد داشته لیکن واحد ریسک برآورد دقیقی از آن در حال حاضر ندارد. ریسک تغییر نرخ بهره بخش کوچکی از ریسک‌های بانک را تشکیل می‌دهد و علت آن دستوری بودن نرخ سود سپرده‌ها و نرخ سود تسهیلات برای همه بانک‌های فعال در ایران است. باید اذعان داشت که در صورت پایین آمدن دستوری نرخ بهره و رعایت دستورات از طرف بانک خاورمیانه ولی عدم رعایت دستورات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران از طرف بازار، خروج منابع دراز مدت برای بانک خاورمیانه امکان پذیر است. بنابراین قابل توجه ترین مؤلفه ریسک بازار برای بانک خاورمیانه به مثابه سایر بانک‌ها و موسسات مالی ایران در سال ۱۳۹۹ ریسک نرخ ارز می‌باشد

ریسک تغییر نرخ ارز بانک خاورمیانه ناشی از تعهدات مربوط به اسناد اعتباری و یا حواله‌های مشتریان وارد کننده است. بانک خاورمیانه هدفمندانه موقعیت باز ارزی نگه نمی‌دارد و بلافاصله ارز مورد نیاز برای انجام تعهدات مربوط به مشتریان خود را تهیه می‌کند هر چند ممکن است در فاصله زمانی کوتاه برای تهیه ارز، موقعیت باز ارزی ایجاد شود. بانک خاورمیانه به معاملات ارزی برای بهره برداری از تغییرات احتمالی قیمت ارز ورود پیدا نمی‌کند.

۴۸-۵-۲. واحدهای اجرایی مدیریت ریسک بازار

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است و واحد جداگانه‌ای برای هر یک از ریسک‌های بانک ندارد. کارشناسان واحد ریسک با گردش در مسئولیت‌های تعیین شده توسط مدیر واحد علاوه بر ریسک بازار، سایر ریسک‌های بانک را هم پوشش می‌دهند.

۴۸-۵-۳. روش سنجش ریسک بازار

برای سنجش ریسک بازار ناشی از سرمایه‌گذاری‌های کوتاه مدت در سهام شرکت‌ها، از مدل باز-۳ و مدل شارپ استفاده می‌شود. طبق مدل باز-۳ در صورت استفاده از مدل داخلی باید از روش "ارزش در خطر" استفاده کرد. مقدار ارزش در خطر باید برای افق ۱۰ روزه و درجه اعتماد ۹۹٪ محاسبه شود. همچنین باید به طور روزانه محاسبه ارزش در خطر صورت بگیرد و متوسط ۶۰ روز گذشته به دست آید. سپس ارزش در خطر متوسط ۶۰ روز قبل از روز مربوط به گزارش و ارزش در خطر در روز گزارش مقایسه و بزرگتر این دو عدد انتخاب شوند. سپس عدد ارزش در خطر در $x+3$ ضرب شود که x می‌تواند بین ۰ تا ۱ قرار بگیرد. با توجه به شرایط پرتفوی مقدار $x=1$ فرض می‌شود. با توجه به این روش محاسبه، ضریب ریسک برای پرتفوی سهام به دست می‌آید.

طبق نسبت شارپ، مازاد بازده پرتفو در مقایسه با نرخ سود بدون ریسک با انحراف معیار سالانه پرتفوی مقایسه و نسبت حاصل از تقسیم این دو معیار نشان دهنده تناسب بازدهی پرتفوی با ریسک پرتفوی است. از آنجا که ارزش پرتفوی سهام بانک در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳ صفر می‌باشد در تاریخ مذکور محاسبه نشده است.

۴۸-۵-۴. تحلیل ارزش در معرض خطر سرمایه‌گذاری در سهام و سایر سرمایه‌گذاری‌های دارای بازار

میزان ارزش در معرض خطر برای سرمایه‌گذاری در سهام و سایر سرمایه‌گذاری‌های دارای قیمت بازار با زیان مورد انتظار ظرف مدت ۱۰ روز با احتمال ۱٪ طبق دو روش تک دارایی و واریانس-کواریانس ارائه می‌شود اما با توجه به عدم سرمایه‌گذاری بانک در پرتفوی سهام در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳، مقدار ارزش در معرض خطر برای پرتفوی سهام محاسبه نشده است.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۵-۴۸. تحلیل ارزش در معرض خطر نرخ ارز

۱۳۹۹/۱۲/۳۰							
	دلار آمریکا	یورو	درهم	فرانک سوئیس	بین ژاپن	یوان چین	سایر ارزها
موجودی نقد	۷,۳۱۱	۲۸,۴۵۰,۵۹۹	۵,۶۵۱,۲۹۱	۳۵,۸۵۱	۷۰۲,۶۵۳	-	-
مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری	۲,۶۱۸,۹۰۶	۱۴۶,۶۶۶,۵۳۶	۴,۷۲۵,۱۰۸	۱۶,۲۲۹	-	-	-
مطالبات از دولت	-	-	-	-	-	-	-
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص دولتی	-	-	-	-	-	-	-
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی	۵۳۸,۰۵۴,۳۳۶	۲۸,۵۶۰,۹۳۴	۱۲۳,۶۰۸,۲۹۱	-	-	-	-
سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	-	-	-	-	-	-	-
مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته	-	-	۴۱,۹۲۱	-	-	-	-
سایر حسابهای دریافتنی	-	۲۴۱,۱۸۹	۱۰۰,۴۱۶,۹۲۰	-	-	-	-
دارایی‌های ثابت مشهود	-	-	-	-	-	-	-
دارایی‌های نامشهود	-	-	-	-	-	-	-
سپرده قانونی	-	-	-	-	-	-	-
سایر دارایی‌ها	-	۱,۷۹۷,۹۲۰	-	-	-	-	-
جمع دارایی‌های ارزی	۵۴۰,۶۸۰,۵۵۳	۲۰۵,۷۱۷,۱۷۷	۲۳۴,۴۴۳,۵۳۱	۵۲,۰۸۰	۷۰۲,۶۵۳	-	-
تعهدات مشتریان بابت اعتبار اسنادی	-	۲۱,۶۴۵,۰۰۰	-	-	-	-	-
تعهدات مشتریان بابت ضمانت‌نامه‌های صادره	۱۷۰,۰۲۸,۰۴۱	۹۸,۴۱۳,۳۶۱	۱,۴۴۵,۱۶۹	-	-	-	-
سایر تعهدات مشتریان	-	-	-	-	-	-	-
جمع تعهدات ارزی مشتریان	۱۷۰,۰۲۸,۰۴۱	۱۲۰,۰۵۸,۳۶۱	۱,۴۴۵,۱۶۹	-	-	-	-
جمع دارایی‌های ارزی و تعهدات ارزی مشتریان	۵۵۷,۷۰۸,۵۹۵	۳۲۵,۷۷۵,۵۳۸	۲۳۵,۸۸۸,۷۰۰	۵۲,۰۸۰	۷۰۲,۶۵۳	-	-
معادل ریالی جمع دارایی‌های ارزی و تعهدات ارزی مشتریان - میلیون ریال	۸۸,۶۷۳,۷۳۳	۶۰,۲۴۶,۰۹۶	۱۰,۷۳۲,۱۶۱	۸,۹۵۷	۱,۰۲۴	-	۶,۰۴۷,۰۱۷
بدهی به بانکها و سایر موسسات اعتباری	-	(۵۶,۳۴۳,۶۶۰)	(۲,۰۶۳,۹۵۱)	-	-	-	-
سپرده‌های مشتریان	(۸۹۹,۷۹۳)	(۹۷,۸۴۳,۹۵۷)	(۷۱,۱۹۲,۵۶۱)	(۱۶,۲۲۹)	-	-	-
سود سهام پرداختنی	-	-	-	-	-	-	-
اوراق بدهی	-	-	-	-	-	-	-
ذخیره مالیات عملکرد	-	-	-	-	-	-	-
ذخایر و سایر بدهی‌ها	(۴۱,۲۲۲,۵۷۱)	(۳,۸۲۷,۵۱۳)	(۳,۸۸۸,۵۱۹)	-	-	-	-
ذخیره مزایای پایان خدمت و تعهدات بازنشستگی کارکنان	-	-	-	-	-	-	-
حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری	(۴۷۸,۹۱۱,۰۶۹)	(۱,۱۵۰,۱۱۶)	(۱۲۳,۷۷۳,۲۵۰)	-	-	-	-
جمع بدهی‌های ارزی	(۵۲۱,۰۳۳,۴۳۴)	(۱۵۹,۱۶۵,۲۴۶)	(۲۰۰,۲۱۸,۲۸۱)	(۱۶,۲۲۹)	-	-	-
تعهدات بانک بابت اعتبار اسنادی	-	(۲۱,۶۴۵,۰۰۰)	-	-	-	-	-
تعهدات بانک بابت ضمانت‌نامه‌های صادره	(۱۷,۰۲۸,۰۴۱)	(۹۸,۴۱۳,۳۶۱)	(۱,۴۴۵,۱۶۹)	-	-	-	-
سایر تعهدات بانک	-	-	-	-	-	-	-
جمع تعهدات ارزی بانک	(۱۷,۰۲۸,۰۴۱)	(۱۲۰,۰۵۸,۳۶۱)	(۱,۴۴۵,۱۶۹)	-	-	-	-
جمع بدهی‌های ارزی و تعهدات ارزی بانک	(۵۳۸,۰۶۱,۴۷۵)	(۲۷۹,۲۲۳,۶۰۷)	(۲۰۱,۶۶۳,۴۵۰)	(۱۶,۲۲۹)	-	-	-
معادل ریالی جمع بدهی‌های ارزی و تعهدات ارزی بانک - میلیون ریال	(۸۵,۵۵۱,۷۷۵)	(۴۹,۳۷۷,۴۰۹)	(۸,۷۱۳,۵۲۸)	(۲,۷۹۱)	-	-	(۳,۷۸۲,۲۸۸)
خالص وضعیت باز ارزی مثبت (منفی) هر ارز در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۹,۶۴۷,۱۲۰	۴۶,۵۵۱,۹۳۱	۳۴,۲۲۵,۲۵۰	۳۵,۸۵۱	۷۰۲,۶۵۳	-	-
معادل ریالی خالص وضعیت باز هر ارز در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ - میلیون ریال	۳,۱۲۱,۹۵۸	۱۰,۸۶۸,۶۸۷	۲,۰۱۸,۶۳۳	۶,۱۶۶	۱,۰۲۴	-	۲,۲۶۴,۷۲۹
وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ - درصد	۸٪	۲۷٪	۵٪	۰٪	۰٪	۰٪	۶٪
وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی مبنای سایر نسبت‌های احتیاطی در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ - درصد	۱۵٪	۵۳٪	۱۰٪	۰٪	۰٪	۰٪	۱۱٪

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ادامه

۱۳۹۸/۱۲/۲۹							
سایر ارزها	ین ژاپن	فرانک سوئیس	پوند انگلیس	درهم	یورو	دلار آمریکا	
-	۸۷۴,۶۵۳	۳۵,۸۵۶	-	۵۳,۸۵۵,۲۹۶	۳۶,۱۲۸,۷۴۹	۴,۰۴۴,۰۲۷	موجودی نقد
-	-	۱۶,۲۲۵	-	۱۲۴,۸۹۵,۲۳۵	۹۹,۲۷۲,۹۶۵	۵,۴۷۰	مطالبات از بانک ها و سایر موسسات اعتباری
-	-	-	-	-	-	-	مطالبات از دولت
-	-	-	-	-	-	-	تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص دولتی
-	-	-	-	۱۲۴,۶۵۵,۰۰۹	-	۵۵۷,۴۹۰,۱۱۳	تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیر دولتی
-	-	-	-	-	-	-	سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
-	-	-	-	-	-	-	مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته
-	-	-	-	۳,۰۷۲,۳۴۲	۵,۲۲۲,۲۰۷	۵۷,۰۰۰	سایر حساب های دریافتی
-	-	-	-	-	-	-	دارایی های ثابت مشهود
-	-	-	-	-	-	-	دارایی های نامشهود
-	-	-	-	-	-	-	سپرده قانونی
-	-	-	-	-	۱,۵۶۶,۷۵۵	-	سایر دارایی ها
-	۸۷۴,۶۵۳	۵۲,۰۸۱	-	۳۰۶,۴۷۷,۸۸۳	۱۴۲,۱۹۰,۶۷۵	۵۶۱,۵۹۶,۶۰۹	جمع دارایی های ارزی
-	-	-	-	-	۲,۵۰۹,۸۹۲	-	تعهدات مشتریان بابت اعتبار اسنادی
-	-	-	-	۱,۴۴۵,۱۶۹	۱۰۳,۶۴۹,۱۶۱	۱۹,۲۳۵,۱۰۳	تعهدات مشتریان بابت ضمانت نامه های صادره
-	-	-	-	-	-	-	سایر تعهدات مشتریان
-	-	-	-	۱,۴۴۵,۱۶۹	۱۰۶,۱۵۹,۰۵۲	۱۹,۲۳۵,۱۰۳	جمع تعهدات ارزی مشتریان
-	۸۷۴,۶۵۳	۵۲,۰۸۱	-	۳۰۷,۹۲۳,۰۵۲	۲۴۸,۳۴۹,۷۲۸	۵۸۰,۸۳۱,۷۱۲	جمع دارایی های ارزی و تعهدات ارزی مشتریان
۳,۶۳۰,۶۷۳	۷۵۵	۵,۰۲۵	-	۷,۲۲۸,۷۶۴	۲۴,۳۲۶,۳۵۵	۵۲,۲۷۴,۸۵۴	معادل ریالی جمع دارایی های ارزی و تعهدات ارزی مشتریان - میلیون ریال
-	-	-	-	-	(۳۷۱,۰۲۹)	(۶۵۷,۰۰۰)	بدهی به بانک ها و سایر موسسات اعتباری
-	-	(۱۶,۲۲۹)	-	(۱۲۵,۰۳۹,۱۲۱)	(۱۰۸,۸۴۶,۰۶۵)	(۹۵۷,۱۳۲)	سپرده های مشتریان
-	-	-	-	-	-	-	سود سهام پرداختی
-	-	-	-	-	-	-	اوراق بدهی
-	-	-	-	-	-	-	ذخیره مالیات عملکرد
-	-	-	-	(۱,۳۴۲,۹۳۰)	(۷,۵۱۸,۹۶۹)	(۴۳,۶۷۷,۲۴۱)	ذخایر و سایر بدهی ها
-	-	-	-	-	-	-	ذخیره مزایای پایان خدمت و تعهدات بازنشستگی کارکنان
-	-	-	-	(۱۲۴,۳۲۵,۴۲۱)	(۱,۸۷۱,۱۰۰)	(۵۱۱,۹۳۰,۴۹۴)	حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری
-	-	(۱۶,۲۲۹)	-	(۲۵۰,۷۰۷,۴۷۱)	(۱۱۸,۶۰۷,۱۶۳)	(۵۵۷,۲۲۱,۸۶۸)	جمع بدهی های ارزی
-	-	-	-	-	(۲,۵۰۹,۸۹۲)	-	تعهدات بانک بابت اعتبار اسنادی
-	-	-	-	(۱,۴۴۵,۱۶۹)	(۱۰۳,۶۴۹,۱۶۱)	(۱۹,۲۳۵,۱۰۳)	تعهدات بانک بابت ضمانت نامه های صادره
-	-	-	-	-	-	-	سایر تعهدات بانک
-	-	-	-	(۱,۴۴۵,۱۶۹)	(۱۰۶,۱۵۹,۰۵۲)	(۱۹,۲۳۵,۱۰۳)	جمع تعهدات ارزی بانک
-	-	(۱۶,۲۲۹)	-	(۲۵۲,۱۵۲,۶۴۰)	(۲۲۴,۷۶۶,۲۱۵)	(۵۷۶,۴۵۶,۹۷۰)	جمع بدهی های ارزی و تعهدات ارزی بانک
(۲,۹۹۴,۷۰۷)	-	(۱,۵۶۶)	-	(۵,۸۲۲,۹۸۸)	(۲۱,۶۱۷,۳۲۰)	(۵۱,۸۸۱,۱۲۷)	معادل ریالی جمع بدهی های ارزی و تعهدات ارزی بانک - میلیون ریال
-	۸۷۴,۶۵۳	۳۵,۸۵۲	-	۵۵,۷۷۰,۴۱۱	۲۳,۵۸۳,۵۱۳	۴,۳۷۴,۷۴۱	خالص وضعیت باز ارزی مثبت (منفی) هر ارز در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹
۶۳۵,۹۶۶	۷۵۵	۳,۴۵۹	-	۱,۴۰۵,۷۷۶	۲,۷۰۹,۰۳۵	۳۹۳,۲۷۷	معادل ریالی خالص وضعیت باز هر ارز در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ - میلیون ریال
۳%	۰%	۰%	۰%	۶%	۱۲%	۲%	وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ - درصد
۵%	۰%	۰%	۰%	۱۰%	۱۹%	۳%	وضعیت باز هر ارز نسبت به سرمایه نظارتی مبنای سایر نسبت های احتیاطی در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ - درصد

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۱-۵-۴۸. خلاصه وضعیت باز ارزی

۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۵,۱۴۸,۷۱۸	۱۸,۲۸۱,۱۹۷	وضعیت باز مثبت تمامی ارزها- میلیون ریال
۵,۱۴۸,۷۱۸	۱۸,۲۸۱,۱۹۷	وضعیت باز ارزی- میلیون ریال
۲۳٪	۴۶٪	وضعیت باز مثبت تمامی ارزها نسبت به سرمایه نظارتی- درصد
۳۷٪	۸۸٪	وضعیت باز مثبت تمامی ارزها نسبت به سرمایه نظارتی مبنای سایر نسبت‌های احتیاطی نافذ- درصد

۲-۵-۴۸. تحلیل تاثیر ریسک نرخ ارز بر سود و زیان روش ۱ (ارزش در خطر استفاده از مدل تک دارایی)

با توجه به روش‌های ارزش در خطر (VaR) با استفاده از مدل‌های «تک دارایی» و «واریانس-کوواریانس» سنجش ریسک بازار منتخب بانک و درصد تغییر احتمالی حاصل از آن در نرخ ارز، میزان ارزش در معرض خطر برای خالص دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی در جدول زیر ارائه شده است:

در هرکدام از سناریوها ارزش در معرض خطر برای مدت ۱۰ روز و با سطح اطمینان ۹۹ درصد محاسبه شده است.

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		نوع ارز	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		نوع ارز
تاثیر در سود و زیان	تغییر احتمالی در قیمت بازار		تاثیر در سود و زیان	تغییر احتمالی در قیمت بازار	
میلیون ریال	درصد		میلیون ریال	درصد	
۱۷,۶۳۹	(-۴, +۴)	دلار آمریکا	۲۰۲,۵۶۱	(-۳,۳)	دلار آمریکا
۲۰۵	(-۶, +۶)	فرانک سوئیس	۱,۴۸۳	(-۱۰, +۱۰)	فرانک سوئیس
۱۵۶,۹۰۲	(-۶, +۶)	لیر	۲,۱۷۸,۶۲۰	(-۹,۹)	یورو
۴۸	(-۶, +۶)	یورو	۲۰۲	(-۹,۹)	ین ژاپن
۶۳,۲۸۷	(-۵, +۵)	ین ژاپن	۲۰۳,۹۲۰	(-۴,۴)	درهم
۳۴,۱۴۸	(-۵, +۵)	سایر ارزها	-	(-۹,۹)	یوان چین
۲۷۲,۲۲۹			۳۰۰,۶۱۳	(-۶,۶)	سایر ارزها
			۲,۸۸۷,۳۹۹		

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

روش ۲ (ارزش در معرض خطریا استفاده از مدل واریانس-کوواریانس)

با توجه به روش های ارزش در خطر (VaR) با استفاده از مدل های «تک دارایی» و «واریانس-کوواریانس» سنجش ریسک بازار منتخب بانک و درصد تغییر احتمالی حاصل از آن در نرخ ارز، میزان ارزش در معرض خطر برای خالص دارایی ها و بدهی های ارزی در جدول زیر ارائه شده است: در هرکدام از سناریوها ارزش در معرض خطر برای مدت ۱۰ روز و با سطح اطمینان ۹۹ درصد محاسبه شده است.

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		نوع ارز	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		نوع ارز
تأثیر در سود و زیان	تغییر احتمالی در قیمت بازار		تأثیر در سود و زیان	تغییر احتمالی در قیمت بازار	
میلیون ریال	درصد		میلیون ریال	درصد	
۱۷,۶۳۹	(-۴,۰۴)	دلار آمریکا	۲۰۲,۵۶۱	(-۳,۳)	دلار آمریکا
۲۰۵	(-۴,۰۴)	فرانک سوئیس	۱,۴۸۳	(-۱۰,۱۰)	فرانک سوئیس
۱۵۶,۹۰۲	(-۴,۰۴)	یورو	۲,۱۷۸,۶۲۰	(-۹,۹)	یورو
۴۸	(-۴,۰۴)	ین ژاپن	۲۰۲	(-۹,۹)	ین ژاپن
-	(-۴,۰۴)	پوند انگلیس	۲۰۳,۹۲۰	(-۴,۴)	درهم
۶۳,۲۸۷	(-۴,۰۴)	درهم	-	(-۹,۹)	یوان چین
۳۴,۱۴۸	(-۴,۰۴)	سایر ارزها	۳۰۰,۶۱۳	(-۶,۶)	سایر ارزها
۲۷۲,۲۲۹		جمع	۲,۸۸۷,۳۹۹		جمع
(۱,۸۸۸)		تأثیر تنوع پذیری	(۳۹۳,۹۰۹)		تأثیر تنوع پذیری
۲۷۰,۳۴۱			۲,۴۹۳,۴۹۰		

مقادیر ارائه شده در این یادداشت براساس میانگین انحراف معیار روزانه نرخ اعلامی بانک مرکزی و نرخ ارز سنا در هجده ماه گذشته محاسبه گردیده است.

۴۸-۵-۶. میزان سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار

۴۸-۵-۶-۱. میزان سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار با استفاده از روش تک دارایی

ارقام به میلیون ریال

روش اندازه گیری	ریسک سهام		ریسک ارز	مجموع سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار
	ارزش در معرض خطر (۱۰ روزه)	سرمایه مورد نیاز		
مدل نرمال VaR	-	-	۲,۸۸۷,۳۹۸	۱۱,۵۴۹,۵۹۳

۴۸-۵-۶-۲. میزان سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار با استفاده از روش واریانس-کوواریانس

ارقام به میلیون ریال

روش اندازه گیری	ریسک سهام		ریسک ارز	
	ارزش در معرض خطر (۱۰ روزه)	سرمایه مورد نیاز	ارزش در معرض خطر (۱۰ روزه)	سرمایه مورد نیاز
مدل نرمال VaR	-	-	۲,۴۹۳,۴۹۰	۹,۹۷۳,۹۵۸

* این مقدار سرمایه طبق دستورالعمل بازل جهت محاسبه سرمایه مورد نیاز ریسک نوسانات نرخ ارز و معادل ۴ برابر ارزش در معرض خطر ۱۰ روزه سبد دارایی های ارزی محاسبه شده است.

** ارزش در معرض خطر با فرض انحراف معیار روزانه ۱۴٪ درصد برای نرخ ارز بدست آمده است. ۱۴٪ درصد میانگین انحراف معیار روزانه نرخ ارز اعلامی توسط بانک مرکزی و نرخ ارز سنا بر اساس هجده ماه داده های تاریخی روزانه می باشد. خاطرنشان می گردد، انحراف معیار روزانه نرخ ارز اعلامی بانک مرکزی و نرخ ارز سنا در هجده ماه گذشته به ترتیب ۱۰٪ و ۲٪ درصد می باشد.

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۷-۴۸. تحلیل شکاف بین دارایی‌ها و بدهی‌های حساس به نرخ سود

ارقام به میلیون ریال

	۱۳۹۹/۱۲/۳۰					
مبلغ دفتری	کمتر از یک ماه	بین ۱ الی ۳ ماه	بین ۳ ماه الی ۱ سال	۱ الی ۵ سال	بالاتر از ۵ سال	غیر حساس به نرخ
دارایی‌ها						
موجودی نقد	۳۵,۳۲۷,۱۳۰	-	-	-	-	۳۵,۳۲۷,۱۳۰
مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری	۴۲,۲۷۹,۹۹۷	-	-	-	-	-
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی	۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	۱۹,۳۱۴,۱۴۱	۱۰۰,۶۱۴,۱۷۴	۱۰۸,۴۹۵,۸۴۷	۱۰,۷۴۰,۷۷۹	۱,۷۱۸
سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۴۹,۲۱۱,۷۸۵	۱,۱۶۰	۳۴۱,۴۴۴	۲۶,۹۹۰,۴۱۹	۲۰,۰۲۹,۲۷۱	۵۳۶,۵۰۸
مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته	۱,۳۸۰,۰۰۸	-	-	-	-	۱,۳۸۰,۰۰۸
سایر حساب‌های دریافتی	۶,۵۷۳,۹۱۴	-	-	-	-	۶,۵۷۳,۹۱۴
دارایی‌های ثابت مشهود	۳,۸۵۶,۹۸۰	-	-	-	-	۳,۸۵۶,۹۸۰
دارایی‌های نامشهود	۳۰۰,۶۵۲	-	-	-	-	۳۰۰,۶۵۲
سپرده قانونی	۲۱,۳۴۰,۰۴۸	۷۲۹,۲۵۵	۱,۳۳۹,۸۳۵	۱۲,۷۳۸,۶۰۳	۲,۹۴۴,۴۸۱	۴۸۱,۱۶۵
سایر دارایی‌ها	۲,۷۲۴,۵۸۳	-	-	-	-	۲,۷۲۴,۵۸۳
جمع دارایی‌ها	۴۰۲,۹۹۱,۰۲۱	۶۲,۳۲۴,۵۵۳	۱۰۲,۲۹۵,۴۵۳	۱۴۸,۲۲۴,۸۶۹	۳۳,۷۱۴,۵۳۱	۵۱,۱۸۲,۶۵۸
بدهی‌ها						
بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری	(۱۳,۰۲۰,۴۹۷)	-	-	-	-	-
سپرده‌های مشتریان	(۸۴,۰۳۳,۷۴۴)	(۲۹,۱۳۵,۱۷۱)	(۴,۱۳۵,۷۹۴)	(۳۰,۵۶۴,۷۸۲)	(۱۰,۵۵۸,۷۴۴)	(۹,۶۳۹,۲۵۳)
سود سهام پرداختی	(۴۷,۱۰۹)	-	-	-	-	(۴۷,۱۰۹)
ذخیره مالیات عملکرد	(۲,۸۴۳,۲۰۵)	-	-	-	-	(۲,۸۴۳,۲۰۵)
ذخایر و سایر بدهی‌ها	(۱۱,۳۸۰,۰۴۰)	-	-	-	(۶,۵۵۴,۳۰۱)	(۴,۸۲۵,۷۳۹)
ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	(۲۲۷,۴۳۹)	-	-	-	-	(۲۲۷,۴۳۹)
حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری	(۲۵۳,۶۰۹,۸۶۹)	(۵,۵۲۷,۸۵۴)	(۸۹,۶۱۳,۷۰۰)	(۱۱۸,۱۰۶,۹۹۷)	(۱۸,۹۰۹,۳۷۵)	(۲۱,۴۵۱,۹۴۳)
جمع بدهی‌ها	(۳۶۵,۱۶۱,۹۰۳)	(۴۷,۶۸۳,۵۲۲)	(۹۳,۷۴۹,۴۹۴)	(۱۴۸,۶۷۱,۷۷۹)	(۳۶,۰۲۲,۴۲۰)	(۷,۹۴۳,۴۹۲)
جمع حقوق صاحبان سهام	(۳۷,۸۲۹,۱۱۸)	-	-	-	-	(۳۷,۸۲۹,۱۱۸)
جمع بدهی‌ها و حقوق صاحبان سهام	(۴۰۲,۹۹۱,۰۲۱)	(۴۷,۶۸۳,۵۲۲)	(۹۳,۷۴۹,۴۹۴)	(۱۴۸,۶۷۱,۷۷۹)	(۳۶,۰۲۲,۴۲۰)	(۴۵,۷۷۲,۶۱۰)
شکاف	۱۴,۶۴۱,۰۳۱	۸,۵۴۵,۹۵۹	۲۳,۱۸۶,۹۹۰	۲۲,۷۴۰,۰۸۰	۲۰,۴۳۲,۱۹۱	۵,۴۱۰,۰۴۸
شکاف انباشته	۱۴,۶۴۱,۰۳۱	-	-	-	-	(۵,۴۱۰,۰۴۸)

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

ادامه

		۱۳۹۸/۱۲/۲۹				
مبلغ دفتری	کمتر از یک ماه	بین ۱ الی ۳ ماه	بین ۳ ماه الی ۱ سال	۱ الی ۵ سال	بالاتر از ۵ سال	غیر حساس به نرخ
دارایی ها						
۲۱,۹۳۱,۳۱۸	-	-	-	-	-	۲۱,۹۳۱,۳۱۸
موجودی نقد	-	-	-	-	-	۲۱,۹۳۱,۳۱۸
۱۸,۷۴۹,۰۲۵	۱۸,۷۴۹,۰۲۵	-	-	-	-	۱۸,۷۴۹,۰۲۵
مطالبات از بانک ها و سایر موسسات اعتباری	۱۸,۷۴۹,۰۲۵	-	-	-	-	۱۸,۷۴۹,۰۲۵
۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸	۷,۱۱۴,۷۶۹	۱۷,۳۴۹,۴۷۳	۴۰,۹۶۷,۰۶۳	۵۱,۷۳۴,۵۵۲	۴۷۱,۷۲۱	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی	۷,۱۱۴,۷۶۹	۱۷,۳۴۹,۴۷۳	۴۰,۹۶۷,۰۶۳	۵۱,۷۳۴,۵۵۲	۴۷۱,۷۲۱	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸
۲۷,۹۶۸,۸۱۷	۸,۸۶۵,۹۱۷	۷۶,۰۸۴	۴,۶۹۰,۲۱۳	۱۳,۵۲۱,۸۰۵	۸۰۷,۷۹۸	۲۷,۹۶۸,۸۱۷
سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۸,۸۶۵,۹۱۷	۷۶,۰۸۴	۴,۶۹۰,۲۱۳	۱۳,۵۲۱,۸۰۵	۸۰۷,۷۹۸	۲۷,۹۶۸,۸۱۷
۳۲۴,۵۱۱	-	-	-	-	-	۳۲۴,۵۱۱
مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته	-	-	-	-	-	۳۲۴,۵۱۱
۴,۲۰۹,۱۲۱	-	-	-	-	-	۴,۲۰۹,۱۲۱
سایر حساب های دریافتی	-	-	-	-	-	۴,۲۰۹,۱۲۱
۳,۸۱۷,۴۷۱	-	-	-	-	-	۳,۸۱۷,۴۷۱
دارایی های ثابت مشهود	-	-	-	-	-	۳,۸۱۷,۴۷۱
۲۲۸,۳۴۴	-	-	-	-	-	۲۲۸,۳۴۴
دارایی های نا مشهود	-	-	-	-	-	۲۲۸,۳۴۴
۱۱,۰۴۷,۹۱۵	۱,۹۸۷,۲۶۶	۳۶۵,۴۶۴	۴,۹۵۵,۹۵۰	۳,۲۲۱,۰۱۶	۱۷۷,۳۹۱	۱۱,۰۴۷,۹۱۵
سپرده قانونی	۱,۹۸۷,۲۶۶	۳۶۵,۴۶۴	۴,۹۵۵,۹۵۰	۳,۲۲۱,۰۱۶	۱۷۷,۳۹۱	۱۱,۰۴۷,۹۱۵
۲,۰۵۵,۷۱۰	-	-	-	-	-	۲,۰۵۵,۷۱۰
سایر دارایی ها	-	-	-	-	-	۲,۰۵۵,۷۱۰
۲۰۷,۹۶۹,۸۱۰	۳۶,۷۱۶,۹۷۷	۱۷,۷۹۱,۰۲۱	۵۰,۶۱۳,۲۲۶	۶۸,۴۷۷,۳۷۳	۱,۴۵۶,۹۱۰	۳۲,۹۱۴,۳۰۳
جمع دارایی ها						
بدهی ها						
(۱,۵۴۷,۲۹۰)	(۱,۵۴۷,۲۹۰)	-	-	-	-	-
بدهی به بانک ها و سایر موسسات اعتباری	(۱,۵۴۷,۲۹۰)	-	-	-	-	-
(۴۰,۵۰۰,۷۲۴)	(۳۸,۰۱۵,۴۲۴)	(۷۰۵,۸۵۸)	(۱,۷۵۰,۷۰۶)	(۸,۷۸۳)	-	(۱۹,۹۵۳)
سپرده های مشتریان	(۳۸,۰۱۵,۴۲۴)	(۷۰۵,۸۵۸)	(۱,۷۵۰,۷۰۶)	(۸,۷۸۳)	-	(۱۹,۹۵۳)
(۱۹,۲۷۹)	-	-	-	-	-	(۱۹,۲۷۹)
سود سهام پرداختی	-	-	-	-	-	(۱۹,۲۷۹)
(۱,۸۱۱,۷۳۷)	-	-	-	-	-	(۱,۸۱۱,۷۳۷)
ذخیره مالیات عملکرد	-	-	-	-	-	(۱,۸۱۱,۷۳۷)
(۷,۵۳۵,۶۸۶)	-	-	-	(۳,۹۳۰,۹۵۱)	-	(۳,۶۰۴,۷۳۵)
ذخایر و سایر بدهی ها	-	-	-	(۳,۹۳۰,۹۵۱)	-	(۳,۶۰۴,۷۳۵)
(۱۵۳,۱۸۱)	-	-	-	-	-	(۱۵۳,۱۸۱)
ذخیره مزایای پایان خدمت کارکنان	-	-	-	-	-	(۱۵۳,۱۸۱)
(۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹)	(۲,۸۱۸,۷۵۸)	(۴,۸۸۷,۱۳۷)	(۵۱,۳۹۰,۴۷۰)	(۷۳,۹۸۱,۹۷۴)	(۱,۷۰۰,۰۰۰)	(۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹)
حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری	(۲,۸۱۸,۷۵۸)	(۴,۸۸۷,۱۳۷)	(۵۱,۳۹۰,۴۷۰)	(۷۳,۹۸۱,۹۷۴)	(۱,۷۰۰,۰۰۰)	(۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹)
(۱۸۶,۳۴۶,۲۳۶)	(۴۲,۳۸۱,۴۷۲)	(۵,۵۹۲,۹۹۵)	(۵۳,۱۴۱,۱۷۶)	(۷۷,۹۲۱,۷۰۸)	(۱,۷۰۰,۰۰۰)	(۵,۶۰۸,۸۸۵)
جمع بدهی ها						
(۲۱,۶۲۳,۵۷۴)	(۲۱,۶۲۳,۵۷۴)	(۵,۵۹۲,۹۹۵)	(۵۳,۱۴۱,۱۷۶)	(۷۷,۹۲۱,۷۰۸)	(۱,۷۰۰,۰۰۰)	(۲۱,۶۲۳,۵۷۴)
جمع حقوق صاحبان سهام						
(۲۰۷,۹۶۹,۸۱۰)	(۴۲,۳۸۱,۴۷۲)	(۵,۵۹۲,۹۹۵)	(۵۳,۱۴۱,۱۷۶)	(۷۷,۹۲۱,۷۰۸)	(۱,۷۰۰,۰۰۰)	(۲۷,۲۳۲,۴۵۹)
جمع بدهی ها و حقوق صاحبان سهام						
۵,۶۸۱,۸۴۴	(۵,۶۶۴,۴۹۵)	۱۲,۱۹۸,۰۲۶	(۲,۵۲۷,۹۵۰)	(۹,۴۴۴,۳۳۵)	(۲۴۳,۰۹۰)	۵,۶۸۱,۸۴۴
شکاف						
(۵,۶۸۱,۸۴۴)	(۵,۶۶۴,۴۹۵)	۶,۵۳۳,۵۳۱	۴,۰۰۵,۵۸۱	(۵,۴۳۸,۷۵۴)	(۵,۶۸۱,۸۴۴)	-
شکاف انباشته						

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۸-۶. ریسک عملیاتی

۴۸-۶-۱. تعریف ریسک عملیاتی

زیان‌های احتمالی ناشی از تعریف ناکامل فرآیندهای داخلی بانک و یا عدم انجام صحیح این فرآیندها به طور عمدی و یا غیر عمدی؛ زیان‌های ناشی از کارافتادن، بدکار کردن، و یا از بین رفتن سامانه نرم افزاری بانکی، زیان‌های ناشی از وقایع خارج از بانک؛ و یا زیان‌های ناشی از مسائل حقوقی به عنوان ریسک‌های عملیاتی بانک شناخته می‌شوند. لازم به ذکر است زیان‌های ناشی از تصمیمات استراتژیک و یا صدمه دیدن حسن شهرت بانک به عنوان ریسک عملیاتی شناخته نمی‌شوند.

۴۸-۶-۲. واحدهای اجرایی مدیریت ریسک عملیاتی

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است و واحد جداگانه‌ای برای هر یک از ریسک‌های بانک ندارد. کارشناسان واحد ریسک با گردش در مسئولیت‌های تعیین شده توسط مدیر واحد علاوه بر ریسک‌های عملیاتی، سایر ریسک‌های بانک را هم پوشش می‌دهند. به علاوه بانک اقدام به استخدام مشاورین مجرب در زمینه بررسی‌های ریسک‌های عملیاتی می‌نماید که با همکاری سایر کارشناسان ریسک، بخش‌های مختلف بانک را از نظر عملیاتی بررسی و گزارش تهیه می‌نمایند.

۴۸-۶-۳. تدابیر پیش‌گیرانه از وقوع خطاهای عمدی و سهوی انسانی

مدیریت بازرسی داخلی بانک، مدیریت تطبیق و مدیریت ریسک هر یک به طور جداگانه یا با همکاری یکدیگر در اجرای درست آئین‌نامه‌های داخلی بانک نظارت خاص خود را دارند و گزارش‌های مربوط به مشکلات پیش آمده و یا روش‌های بهبود فرآیندها را در کمیته‌های مربوط به خود در هیات مدیره مطرح می‌کنند. مدیریت سرمایه انسانی دوره‌های آموزشی برای آشنایی کارمندان با مقررات و آئین‌نامه‌های بانک برگزار می‌کند و به متناوبا اقدام به امتحان میزان آشنایی کارمندان با آئین‌نامه‌ها می‌کند. همچنین کارمندان موظف به امضاء تعهد نامه برای انجام وظایف به طور صحیح از نظر اخلاقی و منطبق با قوانین و مقررات هستند. همچنین مدیران مسئول خطاهای احتمالی کارمندان واحد خود می‌باشند و اثر بخشی مدیران از نظر کم بودن خطاهای انسانی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۴۸-۶-۴. تمهیدات مقابله با بحران

بحران‌های ناشی از عملیات بانکی را می‌توان به گروه‌های زیر تقسیم بندی کرد: بحران ناشی از اختلال در سیستم‌های امنیت اطلاعاتی، بحران ناشی از اختلال در خطوط ارتباطات اطلاعاتی، بحران ناشی از صدمه دیدن فیزیکی سیستم‌های اطلاعاتی بانک، بحران ناشی از عدم دسترسی فیزیکی کارمندان بانک به محل فعالیت خود برای راه اندازی سیستم‌های بانکی. برای مقابله با این مشکلات بانک خاورمیانه اقدام به ایجاد چند سیستم اطلاعاتی مشابه در تهران کرده که از نظر فیزیکی به طور جداگانه در ساختمان‌های متفاوت قرار دارند و به طور همزمان اطلاعات بانک را به صورت کپی مشابه نگه می‌دارند. همچنین بانک در حال ایجاد یک سایت برای وقایع فاجعه‌آمیز در خارج از تهران است که اطلاعات با چند ساعت تاخیر کپی می‌شود. سایت فاجعه سرویس‌های حداقلی برای حل مشکلات بحرانی مشتریان را ارائه می‌دهد. همچنین بانک خاورمیانه متناوبا دوره‌های آموزشی و مانورهای عملیاتی برای وقایع بحرانی فیزیکی برقرار می‌کند.

۴۸-۶-۵. روش سنجش ریسک عملیاتی

در خصوص سنجش ریسک‌های عملیاتی، برای محاسبه سرمایه لازم برای پوشش ریسک‌های عملیاتی از مدل شاخص پایه‌ای که طی بخشنامه بانک مرکزی مورخ ۹۸/۴۳۶۷۵۸ مورخ ۹۸/۱۲/۱۷ ابلاغ شده، استفاده شده است. بدین ترتیب ۱۵٪ متوسط درآمدهای عملیاتی سه سال اخیر بانک بعنوان سرمایه موردنیاز یک ساله جهت پوشش ریسک عملیاتی بانک در نظر گرفته می‌شود. جهت برآورد کل دارایی‌های موزون شده، عدد مذکور را در عدد ۱۲/۵ (معکوس ۸ درصد بعنوان حداقل نسبت کفایت سرمایه قابل قبول) ضرب نموده و عدد حاصله بعنوان ریسک موزون شده عملیاتی بانک در نظر گرفته و به دارایی‌های موزون شده بانک اضافه می‌گردد.

۴۸-۶-۶. ساز و کارهای کنترل و پایش ریسک عملیاتی

واحد مدیریت ریسک گزارش‌هایی ارائه می‌کنند که در کمیته ریسک و هیئت مدیره بررسی می‌شوند و طبق توصیه‌های گزارش شده، دستورات لازم برای ایجاد کنترل‌های بهتر از طریق کمیته ریسک و مدیر عامل بانک صادر می‌شوند. همچنین مدیریت‌های بازرسی داخلی، تطبیق و حقوقی نظارت خاص خود را بر عملیات بانکی اعمال می‌کنند و مدیریت ریسک را از مشکلات احتمالی در عملیات بانکی مطلع می‌کنند، و مدیریت ریسک از طریق گزارش‌های ارائه شده به کمیته ریسک تمهیدات لازم برای رفع مشکلات را به اجرا درمی‌آورد. گزارش‌های دوره‌ای از نتیجه اعمال کنترل‌های جدید به اطلاع کمیته ریسک می‌رسد و کمیته ریسک دستورات لازم برای کم کردن ریسک‌های عملیاتی را صادر می‌کند.

۴۸-۶-۷. میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی

با توجه به روش مورد عمل بانک در سنجش ریسک عملیاتی سرمایه در معرض خطر این ریسک به شرح جدول ذیل می‌باشد.

ارقام به میلیون ریال

سرمایه در معرض ریسک عملیاتی

۲,۲۴۶,۱۰۷

روش اندازه‌گیری

مطابق بخشنامه بانک مرکزی

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۸-۷. مدیریت سرمایه

۴۸-۷-۱. سرمایه نظارتی

سرمایه پایه بانک در پایان سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۳۹۹ مبلغ ۳۹,۷۹۵,۲۶۱ میلیون ریال می باشد.

ارقام به میلیون ریال

شرح	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	شرح	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
الف) سرمایه لایه ۱		الف) سرمایه لایه ۱	
سرمایه به کسر سرمایه تامین شده از محل مازاد تجدید ارزیابی	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	سرمایه به کسر سرمایه تامین شده از محل مازاد تجدید ارزیابی	۱۰,۰۰۰,۰۰۰
صرف سهام	-	صرف سهام	-
افزایش سرمایه در جریان	-	افزایش سرمایه در جریان	-
اندوخته قانونی	۵,۹۳۸,۰۴۵	اندوخته قانونی	۳,۴۴۴,۰۴۰
سایر اندوخته ها	۱,۶۳۲,۱۱۱	سایر اندوخته ها	۵۳,۲۶۸
سود (زیان) انباشته	۱۵,۲۵۸,۹۶۲	سود (زیان) انباشته	۸,۱۲۶,۲۶۶
	<u>۳۷,۸۲۹,۱۱۸</u>		<u>۲۱,۶۲۳,۵۷۴</u>
کسر می شود: تعدیلات نظارتی		کسر می شود: تعدیلات نظارتی	
دارایی نامشهود	(۳۰,۰۶۵۲)	دارایی نامشهود	(۲۲۸,۳۴۴)
حداقل بهای تمام شده سرمایه گذاری متقابل در سهام و مؤسسات اعتباری و یا نهادهای مالی غیرتابعه	(۵۸۶,۲۵۷)	حداقل بهای تمام شده سرمایه گذاری متقابل در سهام و مؤسسات اعتباری و یا نهادهای مالی غیرتابعه	-
خالص ارزش دفتری سرمایه گذاری ها خارج از حدود مقرر (۵۰ درصد کسر از لایه ۱)	(۱۱۸,۸۵۰)	خالص ارزش دفتری سرمایه گذاری ها خارج از حدود مقرر (۵۰ درصد کسر از لایه ۱)	(۱۸۳,۷۰۲)
	<u>(۱,۰۰۵,۷۵۹)</u>		<u>(۴۱۲,۰۴۶)</u>
جمع تعدیلات نظارتی	۳۶,۸۲۳,۳۵۹	جمع تعدیلات نظارتی	۲۱,۲۱۱,۵۲۸
ب) سرمایه لایه ۲		ب) سرمایه لایه ۲	
خالص ارزش دفتری سرمایه گذاری ها خارج از حدود مقرر (۵۰ درصد کسر از لایه ۲)	(۱۱۸,۸۵۰)	خالص ارزش دفتری سرمایه گذاری ها خارج از حدود مقرر (۵۰ درصد کسر از لایه ۲)	(۱۸۳,۷۰۲)
ذخیره مطالبات مشکوک الوصول عام حداکثر به میزان ۱/۲۵ در صد دارایی موزون شده به ضرایب ریسک	۳,۰۹۰,۷۵۲	ذخیره مطالبات مشکوک الوصول عام حداکثر به میزان ۱/۲۵ در صد دارایی موزون شده به ضرایب ریسک	۱,۶۸۰,۹۹۱
	<u>۲,۹۷۱,۹۰۲</u>		<u>۱,۴۹۷,۲۸۹</u>
سرمایه نظارتی	۳۹,۷۹۵,۲۶۱	سرمایه نظارتی	۲۲,۷۰۸,۸۱۷
سرمایه نظارتی نافذ	<u>۲۰,۷۰۰,۳۳۰</u>	سرمایه نظارتی نافذ	<u>۱۳,۹۵۱,۰۳۲</u>

* محاسبات سرمایه نظارتی و دارایی های موزون شده به ریسک بانک طبق بخشنامه شماره ۹۸/۴۳۶۷۵۸ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۷ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران می باشد.

سرمایه نظارتی نافذ بانک برای محاسبه نسبت های احتیاطی تا تاریخ تصویب صورت های مالی بر اساس صورت های مالی حسابرسی شده سال ۱۳۹۸، معادل مبلغ ۲۰,۷۰۰,۳۳۰ میلیون ریال می باشد. سرمایه نظارتی نافذ قبلاً به تأیید بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران رسیده و مبنای محاسبه نسبت های احتیاطی تا تاریخ تصویب صورت های مالی بانک می باشد.

۴۸-۷-۲. تخصیص سرمایه

جمع دارایی های موزون شده به ریسک بانک در پایان سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۳۹۹ مبلغ ۳۲۹,۴۳۶,۴۰۷ میلیون ریال می باشد.

ارقام به میلیون ریال

شرح	یادداشت	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	۱۳۹۸/۱۲/۲۹
دارایی موزون شده به ریسک اعتباری	۴۸-۷-۲-۱	۲۴۷,۲۶۰,۱۳۶	۱۳۴,۴۷۹,۲۷۸
دارایی موزون به ریسک بازار	۴۸-۷-۲-۲	۵۴,۰۹۹,۹۳۰	۲۷,۷۳۵,۳۸۷
دارایی موزون به ریسک عملیاتی	۴۸-۷-۲-۳	۲۸,۰۷۶,۳۴۲	۱۵,۵۳۹,۲۶۳
جمع دارایی های موزون شده به ریسک بانک		<u>۳۲۹,۴۳۶,۴۰۷</u>	<u>۱۷۷,۷۵۳,۹۲۸</u>

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲-۷-۲۰۰۸: جمع دارایی‌های موزون شده به ریسک اعتباری در پایان سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ مبلغ ۲۴۷,۲۶۰,۱۳۶ میلیون ریال می‌باشد.

		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		۱۳۹۸/۱۲/۳۰	
		درصد	مبلغ تعدیل شده	درصد	مبلغ
سرمایه مورد نیاز	دارایی‌ها و تعهدات موزون به ریسک	ریسک	میلیون ریال	ریسک	میلیون ریال
میلیون ریال	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال
-	-	-	۲,۴۴۸,۴۲۸	-	۲,۴۴۸,۴۲۸
-	-	-	۲۱,۳۴۰,۰۴۸	-	۲۱,۳۴۰,۰۴۸
-	-	-	۸۸۵,۲۴۶	-	۸۸۵,۲۴۶
-	-	-	-	-	-
۸۹۱,۶۳۲	۱۱,۱۴۵,۴۰۳	۵۰	۲۲,۲۹۰,۸۰۵	۲۲,۲۹۰,۸۰۵	-
-	-	۰	-	-	-
۳,۱۲۲,۵۴۹	۳۹۰,۳۱,۸۶۲	۵۰	۷۸,۰۶۳,۷۲۳	۷۸,۰۶۳,۷۲۳	-
-	-	۱۰۰	-	-	-
۴۵۷,۶۸۲	۵,۷۲۱,۰۲۷	۱۵۰	۳,۸۱۴,۰۱۸	۵,۳۹۷,۳۹۸	-
-	-	۱۵۰	-	-	-
۴۱,۷۱۲	۵۲۱,۳۹۸	۲۰۰	۲۶۰,۶۹۹	۲۶۰,۶۹۹	-
۷۳,۶۹۱	۹۲۱,۱۴۰	۷۵	۱,۲۲۸,۱۸۷	۱,۷۸۴,۷۹۲	-
۸۲۷,۰۷۱۷	۱۰,۳۲۸,۳۹۵	۱۰۰	۱۰,۳۲۸,۳۹۵	۱۵۵,۷۳۹,۹۹۷	-
۲۹۹,۵۲۴	۳,۷۴۴,۰۵۶	۱۵۰	۲,۴۹۶,۰۳۷	۲,۴۹۶,۰۳۷	-
۲	۳۱	۱۰۰	۳۱	۳۱	-
۱,۷۷۴	۲۲,۱۷۴	۵۰	۴۴,۳۴۸	۴۴,۳۴۸	-
۱۱۲,۰۴۲	۱,۴۰۰,۵۲۵	۱۰۰	۱,۴۰۰,۵۲۵	۱,۴۰۰,۵۲۵	-
۵۲,۰۵۷۹	۶,۵۰۷,۲۴۲	۱۰۰	۶,۵۰۷,۲۴۲	۶,۵۰۷,۲۴۲	-
۳۰۸,۵۵۸	۳,۸۵۶,۹۸۰	۱۰۰	۳,۸۵۶,۹۸۰	۳,۸۵۶,۹۸۰	-
۲۳۶,۶۶۸	۲,۹۵۸,۳۴۵	۱۰۰	۲,۹۵۸,۳۴۵	۲,۹۵۸,۳۴۵	-
-	-	۰	۲۶,۶۰۱,۶۶۲	۲۶,۶۰۱,۶۶۲	-
-	-	۰	۶,۸۱۴	۶,۸۱۴	-

موجودی نقد (صندوق و وجه در راه ارزی و ریالی)
سپرده قانونی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مطالبات از بانک مرکزی
اوراق مشارکت منتشره یا تضمین شده توسط بانک مرکزی

مطالبات (در قالب تسهیلات سپرده گذاری و خرید اوراق بهادار) از موسسات اعتباری
مطالبات از دولت و یا تضمین شده توسط دولت (در قالب تسهیلات و خرید اوراق بهادار)
مطالبات از موسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی و یا تضمین شده توسط نهاد مذکور (در قالب تسهیلات و خرید اوراق بهادار)

اصل تسهیلات عقود مشارکتی (مشارکت مدنی، مضاربه، مساقات، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس
اصل تسهیلات عقود مشارکتی (مشارکت مدنی، مضاربه، مساقات، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و حقوقی
سرمایه گذاری غیر تجاری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس پس از کسر کاهش ارزش انباشته
سرمایه گذاری غیر تجاری در سایر شرکتهای پس از کسر کاهش ارزش انباشته

اصل و سود تسهیلات اشخاص حقیقی و نگاه‌های کوچک و متوسط و اشخاص حقوقی (اداری) حداکثر ۱۰۰ نفر نیروی کار) که اصل تسهیلات حداکثر ۲ میلیارد ریال است

مانده اصل و سود بابت سایر تسهیلات اعطایی (جاری) به اشخاص حقیقی و حقوقی که در بند‌های بالا قرار نمیگیرند
خالص مطالبات غیر جاری (اصل و سود و وجه التزام به کسر ذخیره اختصاصی مربوطه) - مبلغ ذخیره اختصاصی کمتر از ۲۰٪ مانده مطالبات غیر جاری
خالص مطالبات غیر جاری (اصل و سود و وجه التزام به کسر ذخیره اختصاصی مربوطه) - مبلغ ذخیره اختصاصی کمتر از ۲۰٪ تا ۵۰٪ مانده مطالبات غیر جاری

خالص مطالبات غیر جاری (اصل و سود و وجه التزام به کسر ذخیره اختصاصی مربوطه) - مبلغ ذخیره اختصاصی مربوطه (۵۰٪ و بالاتر از آن نسبت به مانده مطالبات غیر جاری)
مطالبات از شرکت‌های فرعی وابسته (جاری و فاقه ماهیت تسهیلاتی باشد)
سایر حساب‌های دریافتی (جاری باشد)
خالص دارایی‌های ثابت

سایر اقلام بالایی خط ترازنامه
مطالبات مشتمل بر سپرده گذاری و تسهیلات اعطایی با خرید اوراق بهادار از سایر دولت‌ها، بانک‌های مرکزی و نهادهای عمومی غیر دولتی در سایر کشورها
رتبه اعتباری: AA+ تا AAA-
مطالبات مشتمل بر سپرده گذاری و تسهیلات اعطایی با خرید اوراق بهادار از بانک‌های توسعه ای - توسعه بخشنامه

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ادامه

۱۳۹۹/۱۲/۳۰					
سرمایه مورد نیاز	دارایی ها و تعهدات موزون به ریسک	ضریب ریسک	مبلغ تعدیل شده	ضریب تعدیل	مبلغ
میلیون ریال	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال
۱۹	۲۳۹	۲۰	۱۰۰۹۴		۱۰۰۹۴
۳۴۶۹	۴۳۳۶۲	۵۰	۸۶۰۷۲۴		۸۶۰۷۲۴
۱,۲۴۹,۷۳۱	۱۵,۶۲۱,۶۳۶	۱۰۰	۱۵,۶۲۱,۶۳۶		۱۵,۶۲۱,۶۳۶
۷۷۳,۱۶۹	۹,۶۶۴,۶۱۸	۱۰۰	۹,۶۶۴,۶۱۸		۹,۶۶۴,۶۱۸
۳,۹۱۴	۴۸,۹۱۹	۱۰۰	۴۸,۹۱۹	۲۰	۹۷۸,۳۸۹
۹۸۲	۱۲,۲۷۰	۱۰۰	۱۲,۲۷۰	۵۰	۵۰,۶۶۵
۳,۲۱۹,۸۳۶	۴۰,۲۴۷,۹۵۱	۱۰۰	۴۰,۲۴۷,۹۵۱	۵۰	۸۷,۸۷۲,۲۰۵
۸۴,۰۰۱	۱,۰۵۰,۰۱۶	۱۰۰	۱,۰۵۰,۰۱۶	۵۰	۲,۱۰۰,۰۳۳
۱۰۰۸,۵۵۹	۱,۳۵۶,۹۸۴	۱۰۰	۱,۳۵۶,۹۸۴	۱۰۰	۱,۳۵۶,۹۸۴
۱۹,۷۸۰,۸۱۱	۲۴۷,۲۶۰,۱۳۶				

* محاسبات سرمایه پایه و دارایی های موزون شده به ریسک بانک طبق بخشنامه شماره ۹۸/۴۳۶۷۵۸ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۷ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۷ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۷ مورخ ۹۸/۴۳۶۷۵۸ بخشنامه ماده ۱۲ بر اساس ماده ۱۲ بخشنامه ۹۸/۴۳۶۷۵۸ مورخ ۹۸/۴۳۶۷۵۸ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۷ تعدیل می گردند و در نهایت با ضرایب ریسک اقلام زیر خط ابتدا حسب نوع وثایق دریافتی بر اساس ماده ۹۸/۴۳۶۷۵۸ بخشنامه ۱۲ تعدیل می گردند و در نهایت با ضرایب ریسک مربوطه موزون می شوند.

مطالبات مستعمل بر سپرده گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از موسسات اعتباری و نهادهای مالی سایر کشورهای زینه اعتباری AA- تا AAA+ مطالبات مستعمل بر سپرده گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از موسسات اعتباری AA- تا A+ مطالبات مستعمل بر سپرده گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از موسسات اعتباری BB+ تا B- مطالبات مستعمل بر سپرده گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از موسسات اعتباری زینه اعتباری تعهدات بابت اعتبارات اسنادی صادر تا تاریخ شده ای که گالای موضوع آن وثیقه اعتبار نیست پس از کسر پیش دریافت تعهدات بابت اعتبارات اسنادی صادر تا تاریخ شده ای که گالای موضوع آن وثیقه اعتبار نیست پس از کسر پیش دریافت تعهدات بابت ضمانت نامه های صادر شده پس از کسر سپرده نقدی تعهدات بابت قراردادهای منعقد شده معاملات و تضمین انواع صکوک از جمله اوراق مشارکت سایر تعهدات جمع دارایی های موزون به ریسک اعتباری

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ادامه یادداشت

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۸/۱۲/۲۹	
سرمایه مورد نیاز	دارایی‌ها و تعهدات موزون به ریسک	ضریب ریسک	منبع تعدیل شده	ضریب تبدیل	منبع
میلیون ریال	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال
-	-	-	۲,۴۱۱,۲۸۱	-	۲,۴۱۱,۲۸۱
-	-	-	۱۱,۰۴۷,۹۱۵	-	۱۱,۰۴۷,۹۱۵
-	-	-	۵,۳۷۰,۶۵۶	-	۵,۳۷۰,۶۵۶
-	-	-	-	-	-
۶۳۸,۶۲۲	۷,۹۸۲,۷۷۲	۵۰	۱۵,۹۶۵,۵۴۳	-	۱۵,۹۶۵,۵۴۳
-	-	۰	-	-	-
۱,۸۴۰,۸۱۸	۲۳,۰۱۰,۲۲۶	۵۰	۴۶,۰۲۰,۴۵۲	-	۴۶,۰۲۰,۴۵۲
-	-	۱۰۰	-	-	-
۳۳۸,۶۰۹	۴,۲۲۲,۶۱۵	۱۵۰	۲,۸۲۱,۷۴۳	-	۳,۰۶۶,۲۶۵
-	-	۱۵۰	-	-	-
۱۶,۱۱۲	۲۰,۱۴۰	۲۰۰	۱۰۰,۷۰۰	-	۱۰۰,۷۰۰
-	-	۱۵۰	-	-	-
۲,۸۸۸	۴۸,۵۹۹	۵۰	۹۷,۱۹۷	-	۲۲۲,۹۹۱
۳۸,۰۷۳	۴۷۵,۹۱۳	۷۵	۶۴۴,۵۵۰	-	۸۲۲,۹۸۲
۳,۲۲۸,۲۲۳	۴۰,۳۵۲,۷۸۵	۱۰۰	۴۰,۳۵۲,۷۸۵	-	۶۶,۴۰۰,۷۰۴
۲۹۰,۱۳۷	۳,۶۲۶,۷۱۷	۱۵۰	۲,۴۱۷,۸۱۱	-	۲,۴۱۷,۸۱۱
۱۹,۳۷۵	۲۴۲,۱۸۳	۱۰۰	۲۴۲,۱۸۳	-	۲۴۲,۱۸۳
۲,۹۲۷	۳۶,۵۸۵	۵۰	۷۳,۱۶۹	-	۷۳,۱۶۹
۲۶,۳۸۵	۳۲۹,۸۱۴	۱۰۰	۳۲۹,۸۱۴	-	۳۲۹,۸۱۴
۳۲۶,۱۰۵	۴,۰۷۶,۳۱۵	۱۰۰	۴,۰۷۶,۳۱۵	-	۴,۰۷۶,۳۱۵
۳۰۵,۳۹۸	۳,۸۱۷,۴۷۱	۱۰۰	۳,۸۱۷,۴۷۱	-	۳,۸۱۷,۴۷۱
۱۸۲,۰۸۶	۲,۲۷۶,۰۶۹	۱۰۰	۲,۲۷۶,۰۶۹	-	۲,۲۷۶,۰۶۹

موجودی نقد (صندوق و وجوه در راه ارزی و ریالی)
سپرده قانونی نزد بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
مطالبات از بانک مرکزی
اوراق مشارکت منتشره یا تضمین شده توسط بانک مرکزی

مطالبات (در قالب تسهیلات سپرده گذاری و خرید اوراق بهادار) از مؤسسات اعتباری
مطالبات از دولت و یا تضمین شده توسط دولت (در قالب تسهیلات و خرید اوراق بهادار)
مطالبات از مؤسسات و شرکتهای دولتی و نهادهای عمومی غیر دولتی و یا تضمین شده توسط نهاد مذکور (در قالب تسهیلات و خرید اوراق بهادار)

اصل تسهیلات عقود مشارکتی (مشارکت مدنی، مضاربه، مساقات، مزایعه) شرکت‌های پذیرفته شده در بورس
اصل تسهیلات عقود مشارکتی (مشارکت مدنی، مضاربه، مساقات، مزایعه) سایر اشخاص حقیقی و حقوقی
سرمایه گذاری غیر تجاری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس پس از کسر کاهش ارزش انباشته
سرمایه گذاری غیر تجاری در سایر شرکتهای پس از کسر کاهش ارزش انباشته
سرمایه گذاری غیر تجاری در مؤسسات اعتباری دیگر و خارجی

اصل و سود تسهیلات عقود غیر مشارکتی - بابت املاک مسکونی در رهن موسسه اعتباری
اصل و سود تسهیلات اشخاص حقیقی و یگانهای کوچک و متوسط و اشخاص حقوقی (اداری) حداکثر ۱۰۰ نفر نیروی کار که اصل تسهیلات حداکثر ۲۰ میلیارد ریال است
مانده اصل و سود بابت سایر تسهیلات اعطایی (جاری) به اشخاص حقیقی و حقوقی که در بندهای بالا قرار نمیگیرند

خالص مطالبات غیر جاری (اصل و وجه التزام به کسر ذخیره اختصاصی مربوطه) - مبلغ ذخیره اختصاصی کمتر از ۲۰٪ مانده مطالبات غیر جاری
خالص مطالبات غیر جاری (اصل و وجه التزام به کسر ذخیره اختصاصی مربوطه) - مبلغ ذخیره اختصاصی کمتر از ۲۰٪ تا ۵۰٪ مانده مطالبات غیر جاری
خالص مطالبات غیر جاری (اصل و سود و وجه التزام به کسر ذخیره اختصاصی مربوطه) - مبلغ ذخیره اختصاصی مربوطه - مبلغ ذخیره اختصاصی ۵۰٪ تا ۱۰۰٪ از آن نسبت به مانده مطالبات غیر جاری

مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته (جاری و واقف تسهیلاتی باشند)
سایر حساب‌های دریافتی (جاری باشند)
خالص دارایی‌های ثابت
سایر ارقام بالایی خط ترازنامه

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ادامه

۱۳۹۸/۱۲/۲۹					
سرمایه مورد نیاز	دارایی‌ها و تعهدات موزون به ریسک	ضریب ریسک	مبلغ تعدیل شده	ضریب تبدیل	مبلغ
میلیون ریال	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	درصد	میلیون ریال
۹۵۱,۵۹۰	۱۱,۸۹۴,۸۷۱	۱۰۰	۱۱,۸۹۴,۸۷۱		۱۱,۸۹۴,۸۷۱
-	-	۰	۴,۵۳۱		۴,۵۳۱
۲,۲۶۷	۲۸,۳۳۱	۲۰	۱۴۱,۶۵۷		۱۴۱,۶۵۷
۱,۲۹۵	۱,۶۱۹۰	۵۰	۳۲,۳۸۰		۳۲,۳۸۰
۳۶۹,۶۱۱	۴,۶۲۰,۱۳۴	۱۰۰	۴,۶۲۰,۱۳۴		۴,۶۲۰,۱۳۴
۱۹,۱۴۳	۲۳۹,۲۹۱	۱۰۰	۲۳۹,۲۹۱		۲۳۹,۲۹۱
۱,۴۶۹	۱۸,۳۵۹	۱۰۰	۱۸,۳۵۹	۲۰	۹۱,۷۹۴
۱۹۲,۵۱۴	۲,۴۰۶,۴۲۳	۱۰۰	۲,۴۰۶,۴۲۳	۵۰	۴,۸۱۳,۱۱۰
۱,۷۸۹,۹۴۱	۲۲,۳۷۴,۲۶۸	۱۰۰	۲۲,۳۷۴,۲۶۸	۵۰	۵۱,۱۰۰,۸۱۶۵
۹۶,۸۷۳	۱,۲۱۰,۹۱۷	۱۰۰	۱,۲۱۰,۹۱۷	۵۰	۲,۴۲۱,۸۳۳
۷۶,۸۸۳	۹۶۱,۰۳۳	۱۰۰	۹۶۱,۰۳۳	۱۰۰	۹۶۱,۰۳۳
۱۰,۷۵۸,۳۴۲	۱۳۴,۴۷۹,۲۷۸				جمع دارایی‌های موزون به ریسک اعتباری

مطالبات مشتمل بر سپرده‌گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از سایر دولت‌ها، بانک‌های مرکزی و نهادهای عمومی غیر دولتی در سایر کشورها زنده اعتباری B- تا BB+ اعتباری

مطالبات مشتمل بر سپرده‌گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه‌ای- تبصره بخشنامه مطالبات مشتمل بر سپرده‌گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از موسسات اعتباری و نهادهای مالی سایر کشورهای رتبه اعتباری AA- تا AAA- مطالبات مشتمل بر سپرده‌گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از موسسات اعتباری و نهادهای مالی سایر کشورهای رتبه اعتباری A- تا A+ مطالبات مشتمل بر سپرده‌گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از موسسات اعتباری و نهادهای مالی سایر کشورهای رتبه اعتباری B- تا BBB+ مطالبات مشتمل بر سپرده‌گذاری و تسهیلات اعطایی یا خرید اوراق بهادار از موسسات اعتباری و نهادهای مالی سایر کشورهای رتبه اعتباری

تسهلات بابت اعتبارات اسنادی صادر یا تأیید شده ای که کالای موضوع آن وثیقه اعتبار است پس از کسر پیش دریافت

تسهلات بابت اعتبارات اسنادی صادر یا تأیید شده ای که کالای موضوع آن وثیقه اعتبار نیست پس از کسر پیش دریافت

تسهلات بابت ضمانت‌نامه‌های صادر شده پس از کسر سپرده نقدی

تسهلات بابت قراردادهای منعقد شده معاملات و تضمین انواع صکوک از جمله اوراق مشارکت

سایر تعهدات

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲-۷-۴۸. جمع دارایی‌های موزون شده به ریسک بازار در پایان سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ مبلغ ۵۴,۰۹۹,۹۳۰ میلیون ریال می‌باشد.

۱۳۹۹/۱۲/۳۰			شرح
میزان سرمایه لازم	ضریب ریسک	مبلغ	
میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	
۶,۴۸۹	۸	۸۱,۱۱۵	سهام تجاری
۲,۴۰۲,۳۰۱	۵	۴۸,۰۴۶,۰۱۴	مجموع بهای تمام شده اوراق بهادار تجاری- ریسک خاص
-	-	-	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید یک ماه و کمتر از آن
۶۸۳	۰/۲	۳۴۱,۴۴۴	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۱ تا ۳ ماه
۶۴,۷۷۵	۰/۴	۱۶,۱۹۳,۷۵۴	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۳ تا ۶ ماه
۷۵,۵۷۷	۰/۷	۱۰,۷۹۶,۶۶۵	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۶ تا ۱۲ ماه
۱۵۸,۷۱۸	۱/۲۵	۱۲,۶۹۷,۴۵۲	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۱ تا ۲ سال
۱۱۳,۰۹۴	۱/۷۵	۶,۴۶۲,۴۹۴	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۲ تا ۳ سال
۱۰,۳۶۲	۲/۲۵	۴۶۰,۵۲۷	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۳ تا ۴ سال
۱۱,۲۴۲	۲/۷۵	۴۰۸,۷۹۷	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۴ تا ۵ سال
۲۲,۲۵۹	۳/۲۵	۶۸۴,۸۸۰	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۵ تا ۷ سال
۱,۴۶۲,۴۹۶	۸	۱۸,۲۸۱,۱۹۷	وضعیت باز مثبت تمامی ارزشها یا قدر مطلق وضعیت باز منفی تمامی ارزشها هرکدام که بیشتر است
۴,۳۲۷,۹۹۴			جمع سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار
۱۲,۵			ضریب
۵۴,۰۹۹,۹۳۰			دارایی موزون شده به ریسک بازار

۱۳۹۸/۱۲/۲۹			شرح
میزان سرمایه لازم	ضریب ریسک	مبلغ	
میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	
-	۸	-	سهام تجاری
۱,۳۷۵,۰۳۵,۶۵	۵	۲۷,۵۰۰,۷۱۳	مجموع بهای تمام شده اوراق بهادار تجاری- ریسک خاص
-	-	۸,۴۸۷	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید یک ماه و کمتر از آن
۱۰۱	۰/۲	۵۰,۳۹۵	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۱ تا ۳ ماه
۱,۶۷۲	۰/۴	۴۱۷,۹۰۰	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۳ تا ۶ ماه
۳۳,۲۷۴	۰/۷	۴,۷۵۳,۴۹۹	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۶ تا ۱۲ ماه
۸۴,۰۳۳	۱/۲۵	۶,۷۲۲,۶۵۹	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۱ تا ۲ سال
۱۵۱,۲۰۰	۱/۷۵	۸,۶۴۰,۰۰۲	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۲ تا ۳ سال
۱۴۰,۲۲۸,۸۴	۲/۲۵	۶,۲۳۲,۳۹۳	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۳ تا ۴ سال
۳,۰۸۵,۰۶	۲/۷۵	۱۱۲,۱۸۴	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۴ تا ۵ سال
۱۸,۳۰۳,۸۱	۳/۲۵	۵۶۳,۱۹۴	اوراق بهادار تجاری- ریسک عام -مدت زمان باقی مانده تا سررسید ۵ تا ۷ سال
۴۱۱,۸۹۷	۸	۵,۱۴۸,۷۱۸	وضعیت باز مثبت تمامی ارزشها یا قدر مطلق وضعیت باز منفی تمامی ارزشها هرکدام که بیشتر است
۲,۲۱۸,۸۳۱			جمع سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک بازار
۱۲,۵			ضریب
۲۷,۷۳۵,۳۸۷			دارایی موزون شده به ریسک بازار

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۸-۷-۲-۳. جمع دارایی های موزون شده به ریسک عملیاتی در پایان سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۳۹۹ مبلغ ۲۸,۰۷۶,۳۴۲ میلیون ریال می باشد.

۱۳۹۹/۱۲/۳۰			شرح
میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی	ضریب ریسک	مبلغ	
میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	میانگین مجموع درآمدهای سه سال اخیر بانک ضریب دارایی موزون شده به ریسک عملیاتی
۲,۲۴۶,۱۰۷	۱۵	۱۴,۹۷۴,۰۴۹	
۱۲/۵			
۲۸,۰۷۶,۳۴۲			

۱۳۹۸/۱۲/۲۹			شرح
میزان سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی	ضریب ریسک	مبلغ	
میلیون ریال	درصد	میلیون ریال	میانگین مجموع درآمدهای سه سال اخیر بانک ضریب دارایی موزون شده به ریسک عملیاتی
۱,۲۴۳,۱۴۱	۱۵	۸,۲۸۷,۶۰۷	
۱۲/۵			
۱۵,۵۳۹,۲۶۳			

۴۸-۷-۳. نسبت کفایت سرمایه

نسبت کفایت سرمایه بانک در پایان سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۳۹۹، ۱۲/۱ درصد می باشد.

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		شرح
میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	میلیون ریال	
۲۲,۷۰۸,۸۱۷	۳۹,۷۹۵,۲۶۱			سرمایه نظارتی
۱۳۴,۴۷۹,۲۷۸	۲۴۷,۲۶۰,۱۳۶			دارایی موزون شده به ریسک اعتباری
۲۷,۷۳۵,۳۸۷	۵۴,۰۹۹,۹۳۰			دارایی موزون به ریسک بازار
۱۵,۵۳۹,۲۶۳	۲۸,۰۷۶,۳۴۲			دارایی موزون به ریسک عملیاتی
۱۷۷,۷۵۳,۹۲۸	۳۲۹,۴۳۶,۴۰۷			جمع دارایی ها و تعهدات موزون شده برحسب ریسک
۱۲/۸٪	۱۲/۱٪			نسبت کفایت سرمایه

۴۸-۷-۴. درجه اهرمی

درجه اهرمی عبارتست از جمع دارایی های بانک به حقوق صاحبان سهام. درجه اهرمی بانک در سال مالی منتهی به ۳۰/۱۲/۱۳۹۹، ۹/۴ درصد می باشد.

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹		۱۳۹۹/۱۲/۳۰		شرح
۲۱,۶۲۳,۵۷۴	۳۷,۸۲۹,۱۱۸			
۲۰,۷۹۶۹,۸۱۰	۴۰,۲۹۹۱,۰۲۱			جمع دارایی ها
۱۰/۴٪	۹/۴٪			درجه اهرمی- درصد

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۴۹. بخش‌های عملیاتی

۴۹-۱. مبنای تقسیم بندی بخش‌ها

اطلاعات مرتبط با هر يك از بخش‌های قابل گزارش در جدول زیر ارائه گردیده است. سود قبل از مالیات بخش به عنوان معیار عملکرد بخش مورد استفاده قرار گرفته است.

ارقام به میلیون ریال

شرح	خزانه داری و عملیات بانکداری ریالی	بانکداری بین الملل	جمع
درآمدهای کسب شده از خارج بانک	۳۰,۶۱۹,۸۶۷	۵,۲۴۰,۳۴۹	۳۵,۸۶۰,۲۱۶
درآمد تسهیلات اعطایی و سپرده گذاری	(۱۸,۹۸۶,۳۰۹)	(۳,۴۰۴,۰۳۳)	(۲۲,۳۹۰,۳۴۲)
هزینه سود سپرده‌ها			
خالص درآمد تسهیلات و سپرده گذاری	۱۱,۶۳۳,۵۵۸	۱,۸۳۶,۳۱۶	۱۳,۴۶۹,۸۷۴
درآمد کارمزد	۱,۴۷۲,۰۰۴	۷۸۶,۰۵۰	۲,۲۵۸,۰۵۴
هزینه کارمزد	(۲۳۴,۷۰۰)	(۴۰,۳۸۳)	(۲۷۵,۰۸۳)
خالص درآمد کارمزد	۱,۲۳۷,۳۰۴	۷۴۵,۶۶۷	۱,۹۸۲,۹۷۱
خالص سود (زیان) سرمایه گذاری‌ها	۱,۴۱۲,۷۶۷	-	۱,۴۱۲,۷۶۷
خالص سود (زیان) مبادلات و معاملات ارزی	-	۷,۴۴۹,۷۷۴	۷,۴۴۹,۷۷۴
سایر درآمدهای عملیاتی	-	-	-
خالص درآمدهای کسب شده از خارج بانک	۱۴,۲۸۳,۶۲۹	۷,۴۴۹,۷۷۴	۲۱,۷۳۳,۴۰۳
خالص درآمدهای بین بخش‌های بانک	۶۷,۵۷۳	(۶۷,۵۷۳)	-
جمع درآمدهای بخش‌های عملیاتی بانک	۱۴,۳۵۱,۲۰۲	۷,۳۸۲,۱۳۱	۲۱,۷۳۳,۴۰۳
هزینه‌های مطالبات مشکوک الوصول بخش عملیاتی	(۱,۴۶۴,۴۰۷)	(۶۵۱,۰۹۱)	(۲,۱۱۵,۴۹۸)
سایر هزینه‌های مستقیم قابل انتساب به بخش عملیاتی	(۱,۹۷۶,۷۸۸)	(۵۴۰,۲۹۴)	(۲,۵۱۷,۰۸۲)
سود (زیان) هر بخش قبل از هزینه‌های عمومی غیر قابل انتساب	۱۰,۹۱۰,۰۰۷	۸,۷۷۲,۷۹۹	۱۹,۶۸۲,۸۰۶
هزینه‌های عمومی غیر قابل انتساب به بخش‌ها			(۹۹۲,۱۴۶)
سود (زیان) قبل از مالیات			۱۸,۶۹۰,۶۶۰

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۲-۴۹. تمرکز جغرافیایی اقلام عمده دارایی ها و بدهی ها و درآمدها

در ارائه اطلاعات جغرافیایی، اقلام دارایی ها بر مبنای محل استقرار، درآمدها و بدهی ها بر مبنای محل اقامت طرف حساب بانک در نواحی جغرافیایی گزارش می شود.

ارقام به میلیون ریال

		۱۳۹۹/۱۲/۳۰						
جمع	سایر	ترکیه	عمان	اسپانیا	چین	آلمان	ایران	دارایی ها
۳۵,۳۲۷,۱۳۰	۱,۲۶۰,۰۰۷	۷۸۸,۵۲۷	۱۱۹,۸۱۵	۳۲۰	۹۵۵,۴۷۹	۲۵,۹۹۰,۲۲۱	۶,۲۱۲,۷۶۱	موجودی نقد
۴۲,۲۷۹,۹۹۷	۳۷۵,۹۷۹	۱۳,۲۸۷,۳۰۲	(۱۱۶,۱۳۹)	۹	۲,۰۴۲,۴۸۲	۶,۴۲۶,۵۰۷	۲۰,۲۶۳,۸۵۷	مطالبات از بانک ها و سایر موسسات اعتباری
۲۳۹,۹۹۵,۹۲۴	-	-	-	-	-	۳,۴۱۱	۲۳۹,۹۹۲,۵۱۳	تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی
۴۹,۲۱۱,۷۸۵	-	-	-	-	-	۲,۱۰۹,۴۷۳	۴۷,۱۰۲,۳۱۲	سرمایه گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار
۱,۳۸۰,۰۰۸	-	-	-	-	-	-	۱,۳۸۰,۰۰۸	مطالبات از شرکت های فرعی و وابسته
۶,۵۷۳,۹۱۴	۱۹۲,۵۸۲	-	۷۵۵,۷۴۲	-	-	-	۵,۶۲۵,۵۹۰	سایر حساب های دریافتی
۳,۸۵۶,۹۸۰	-	-	-	-	-	۶,۰۵۷	۳,۸۵۰,۹۲۳	دارایی های ثابت مشهود
۳۰۰,۶۵۲	-	-	-	-	-	۱۳۲,۵۴۴	۱۶۸,۱۰۸	دارایی های نامشهود
۲۱,۳۴۰,۰۴۸	-	-	-	-	-	-	۲۱,۳۴۰,۰۴۸	سپرده قانونی
۲,۷۲۴,۵۸۳	-	-	-	-	-	۳۰۸,۸۷۰	۲,۴۱۵,۷۱۳	سایر دارایی ها
۴۰۲,۹۹۱,۰۲۱	۱,۸۲۸,۵۶۸	۱۴,۰۷۵,۸۲۹	۷۵۹,۴۱۸	۳۲۹	۲,۹۹۷,۹۶۱	۳۴,۹۷۷,۰۸۳	۳۴۸,۳۵۱,۸۳۳	جمع دارایی ها
بدهی ها								
(۱۳,۰۲۰,۴۹۷)	-	-	-	-	-	-	(۱۳,۰۲۰,۴۹۷)	بدهی به بانک ها و سایر موسسات اعتباری
(۸۴,۰۳۳,۷۴۴)	-	-	-	-	-	(۱۸,۰۳۱,۸۸۰)	(۶۶,۰۰۱,۸۶۴)	سپرده های مشتریان
(۴۷,۱۰۹)	-	-	-	-	-	-	(۴۷,۱۰۹)	سود سهام پرداختنی
(۲,۸۴۳,۲۰۵)	-	-	-	-	-	-	(۲,۸۴۳,۲۰۵)	ذخیره مالیات عملکرد
(۱۱,۳۸۰,۰۴۰)	-	-	-	-	-	(۱۴۱,۱۲۷)	(۱۱,۲۳۸,۹۱۳)	ذخیره و سایر بدهی ها
(۲۲۷,۴۳۹)	-	-	-	-	-	-	(۲۲۷,۴۳۹)	ذخیره مزایای پایان خدمت
(۲۵۳,۶۰۹,۸۶۹)	-	-	-	-	-	-	(۲۵۳,۶۰۹,۸۶۹)	جمع حقوق صاحبان سپرده های سرمایه گذاری
(۳۶۵,۱۶۱,۹۰۳)	-	-	-	-	-	(۱۸,۱۷۳,۰۰۷)	(۳۴۶,۹۸۸,۸۹۶)	جمع بدهی ها
۲۴,۳۱۵,۳۸۶	-	-	-	-	-	۲۹۸,۹۳۸	۲۴,۰۱۶,۴۴۸	جمع درآمدهای عملیاتی
۱۲,۸۷۳	-	-	-	-	-	-	۱۲,۸۷۳	خالص سایر درآمدها و هزینه ها

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹							
ایران	آلمان	چین	اسپانیا	عمان	ترکیه	سایر	جمع
داراییها							
موجودی نقد	۸,۰۱۸,۴۱۲	۱۲,۰۳۲,۳۷۸	-	۱۷۶	۶۹,۲۰۰	۸۳۲,۹۸۰	۲۱,۹۳۱,۳۱۸
مطالبات از بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری	۱۵,۴۸۷,۶۶۰	۲۰۸,۴۰۵	۹۶,۵۶۹	-	۶,۵۱۵	۱,۹۳۵,۱۵۴	۱۸,۷۴۹,۰۲۵
تسهیلات اعطایی و مطالبات از اشخاص غیردولتی	۱۱۷,۶۳۶,۲۹۷	۱,۲۸۱	-	-	-	-	۱۱۷,۶۳۷,۵۷۸
سرمایه‌گذاری در سهام و سایر اوراق بهادار	۲۶,۸۳۹,۰۸۶	۱,۱۲۹,۷۳۱	-	-	-	-	۲۷,۹۶۸,۸۱۷
مطالبات از شرکت‌های فرعی و وابسته	۳۲۴,۵۱۱	-	-	-	-	-	۳۲۴,۵۱۱
سایر حسابهای دریافتنی	۳,۶۳۱,۵۹۱	-	-	۵۷۷,۵۳۰	-	-	۴,۲۰۹,۱۲۱
دارایی‌های ثابت مشهود	۳,۸۱۴,۲۱۷	۳,۲۵۴	-	-	-	-	۳,۸۱۷,۴۷۱
دارایی‌های نامشهود	۱۴۱,۱۸۰	۸۷,۱۶۴	-	-	-	-	۲۲۸,۳۴۴
سپرده قانونی	۱۱,۰۴۷,۹۱۵	-	-	-	-	-	۱۱,۰۴۷,۹۱۵
سایر دارایی‌ها	۱,۹۶۶,۰۸۷	۸۹,۶۲۳	-	-	-	-	۲,۰۵۵,۷۱۰
جمع دارایی‌ها	۱۸۸,۹۰۶,۹۵۶	۱۳,۵۵۱,۸۳۶	۹۶,۵۶۹	۱۷۶	۶۵۳,۲۴۵	۱,۹۹۲,۸۹۴	۲۰۷,۹۶۹,۸۱۰
بدهی‌ها							
بدهی به بانک‌ها و سایر موسسات اعتباری	(۱,۵۴۷,۲۹۰)	-	-	-	-	-	(۱,۵۴۷,۲۹۰)
سپرده‌های مشتریان	(۳۶,۲۸۶,۴۷۷)	(۴,۲۱۴,۲۴۷)	-	-	-	-	(۴۰,۵۰۰,۷۲۴)
سود سهام پرداختنی	(۱۹,۲۷۹)	-	-	-	-	-	(۱۹,۲۷۹)
ذخیره مالیات عملکرد	(۱,۸۱۱,۷۳۷)	-	-	-	-	-	(۱,۸۱۱,۷۳۷)
ذخیره و سایر بدهی‌ها	(۷,۴۵۳,۰۱۳)	(۸۲,۶۷۳)	-	-	-	-	(۷,۵۳۵,۶۸۶)
ذخیره مزایای پایان خدمت	(۱۵۳,۱۸۱)	-	-	-	-	-	(۱۵۳,۱۸۱)
جمع حقوق صاحبان سپرده‌های سرمایه‌گذاری	(۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹)	-	-	-	-	-	(۱۳۴,۷۷۸,۳۳۹)
جمع بدهی‌ها	(۱۸۲,۰۴۹,۳۱۶)	(۴,۲۹۶,۹۲۰)	-	-	-	-	(۱۸۶,۳۴۶,۲۳۶)
جمع درآمدهای عملیاتی	۱۱,۷۴۰,۵۵۶	۲۷۰,۱۷۱	-	-	-	-	۱۲,۰۱۰,۷۲۷
خالص سایر درآمدها و هزینه‌ها	۸۳,۷۶۲	-	-	-	-	-	۸۳,۷۶۲

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۵۰. معاملات با اشخاص مرتبط

۱- ۵۰. تغییرات سهامداران عمده (بالای یک درصد)

طی سال مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ شرکت های سرمایه گذاری توسعه صنعت و تجارت، صندوق سرمایه گذاری اندوخته پایدار سپهر، شرکت سام الکترونیک، صندوق سرمایه گذاری مشترک بورسیران، شرکت تکوین الکترونیک و یک شخص حقیقی به ترتیب با فروش ۹۹,۹۹۹,۹۹۸ و ۱۱۹,۰۰۰,۰۰۰ و ۱۰۳,۰۶۰,۰۰۰ و ۶۸,۰۰۴,۲۷۴ و ۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰ و ۵,۱۱۵,۵۸۶ سهم از ردیف سهامداران بالای یک درصد خارج شدند و شرکت رادیس و شرکت گروه راما هر یک با خرید ۱۵۰,۰۰۰,۰۰۰ سهم در ردیف سهامداران بالای یک درصد قرار گرفتند.

۲- ۵۰. معاملات با مدیران

ارقام به میلیون ریال

سود و زیان معامله	مبلغ وثیقه	نوع وثیقه	مانده در پایان سال	حداکثر مانده طی سال	مبلغ معامله در طی سال مورد گزارش	نوع معامله	نام شرکت طرف معامله
-	۵۰۰		۲۴۷	۴۸۸	-	کارت اعتباری	بانک
(۱۸۴)	-		(۳,۴۸۸)	(۱۷۴,۷۸۰)	۵۵۲	سپرده گذاری	اعضای هیئت مدیره موظف
-	-		-	-	-	سایر تسهیلات	بانک
(۹,۸۷۶)	-		(۹۹,۹۹۲)	(۲۲۵,۲۱۶)	(۴۵,۳۶۵)	سپرده گذاری	اعضای هیئت مدیره غیر موظف
۹۷	-		-	۲,۴۱۲	-	تسهیلات مسکن	
-	-		-	-	-	کارت اعتباری	بانک
۶۴۶	-		-	۱۵,۱۴۰	۲۳,۱۴۰	سایر تسهیلات	معاونین مدیر عامل (غیر از اعضای هیئت مدیره)
(۲,۷۵۸)	-		(۴۳,۶۷۳)	(۱۶۱,۱۹۴)	(۲۷,۶۹۳)	سپرده گذاری	
۴۶۷	-		-	۱۲,۲۳۹	-	تسهیلات مسکن	
۱۰۲	-		-	۸۰۹	-	تسهیلات خودرو	
۲۹۸	۲۱,۹۶۰		۱,۴۶۵	۲,۱۵۹	۱,۸۲۰	کارت اعتباری	بانک
۶,۶۳۳	۷۹,۶۶۰		۲۵,۰۳۶	۵۳,۷۸۳	۷۰,۰۰۰	سایر تسهیلات	اعضای کمیته های مرتبط با هیئت مدیره (غیر از اعضای هیئت مدیره)
(۲,۲۱۶)	-	-	(۱۹,۰۳۹)	(۱۵۹,۱۵۲)	(۲,۰۵۹)	سپرده گذاری	
(۶,۷۹۳)	۱۰۲,۱۲۰		(۱۳۹,۴۴۴)	(۶۳۳,۳۱۲)	۲۰,۳۹۵	خالص	

بانک خاورمیانه (سهامی عام) یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۳-۵۰. معاملات با اشخاص وابسته در طی دوره، به شرح ذیل است:

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۹/۱۲/۳۰								
گروه	نام شخص وابسته	نوع وابستگی	موضوع معامله	آیا مشمول مفاد ماده ۱۲۹ ق.ت. می‌باشد؟	نحوه تعیین قیمت	مبلغ معامله	سود (زیان) ناخالص معامله	مانده طلب (بدهی) ۱۳۹۹/۱۲/۳۰
واحدهای تجاری فرعی	شرکت داده پردازان سیمای آفتاب	شرکت فرعی	پرداختی بابت توسعه پروژه اتوماسیون بانک	✓	هیات مدیره بانک	۳,۵۷۰	-	(۴,۰۳۶)
	شرکت کارگزاری بانک خاورمیانه	شرکت فرعی	کارمزد معاملات سهام در بورس اوراق بهادار	✓	هیات مدیره بانک	۱,۵۷۵	-	-
			اعطای تسهیلات جعاله روزشمار	✓	هیات مدیره بانک	۴,۲۶۶,۰۰۰	۳۳,۴۷۵	۳۳۱,۰۰۰
			صدور ضمانت‌نامه	✓	هیات مدیره بانک	۷,۶۴۷	۱۵۵	۱۳,۱۸۲
	شرکت خدمات ارزی و صرافی خاورمیانه	شرکت فرعی	مبالغ پرداختی بابت معاملات ارز	✓	هیات مدیره بانک	۳۶۹,۹۳۵	-	-
			کارمزد معاملات سایر	✓	هیات مدیره بانک	۱۱,۱۲۴	-	-
				✓	هیات مدیره بانک	۲۵,۰۶۸	-	۴۶۴
	شرکت سرمایه‌گذاری صنایع ایران	هیات مدیره مشترک	اعطای تسهیلات جعاله خدمات	✓	هیات مدیره بانک	۸۰۰,۰۰۰	۳۶,۰۰۰	۲۹۰,۵۵۷
	شرکت ساختمانی گنو	هیات مدیره مشترک	اعطای تسهیلات مرابحه	✓	هیات مدیره بانک	۱۴,۱۵۸	۴۹۴	-
			صدور ضمانت‌نامه	✓	هیات مدیره بانک	۴۸,۶۳۴	۱,۱۰۱	۵۸,۴۷۰
رهنمون فناوری اطلاعات	هیات مدیره مشترک	تسهیلات اعطایی مرابحه	✓	هیات مدیره بانک	۲۷,۰۰۰	۳,۰۳۰	۲۱,۱۹۷	
		صدور ضمانت‌نامه	✓	هیات مدیره بانک	۵۰,۶۳۴	۹۴۸	۴۶,۸۰۳	
شرکت فرآیند صنعت ساختمان گیو	هیات مدیره مشترک	تسهیلات اعطایی مرابحه	✓	هیات مدیره بانک	۷۵,۰۰۰	۶,۲۰۰	۲۵,۵۱۹	
		اعطای تسهیلات مرابحه	✗	هیات مدیره بانک	۳۴۰,۰۰۰	۳۹,۰۹۱	-	
شرکت قندمرو دشت	سهامدار بالای ۵ درصد	صدور ضمانت‌نامه	✗	هیات مدیره بانک	-	-	۱,۹۵۳	
		اعطای تسهیلات مرابحه	✗	هیات مدیره بانک	۱۶,۰۰۰	۱۶,۷۶۶	۱۲۲,۳۵۸	
لامیران	سهامدار بالای ۵ درصد	صدور ضمانت‌نامه	✗	هیات مدیره بانک	۹,۷۹۵	۸۸	-	
		صدور ضمانت‌نامه	✗	هیات مدیره بانک	۳۳,۰۰۰	۳,۷۹۴	۲۰,۱۴۹	
شرکت نوآسوده بین الملل	سهامدار بالای ۵ درصد	اعطای تسهیلات جعاله روزشمار	✗	هیات مدیره بانک	۱,۹۸۰,۰۰۰	۲۱,۶۶۳	۲۰۰,۰۰۰	
		صدور ضمانت‌نامه	✗	هیات مدیره بانک	۵۰۰,۰۰۰	۶,۷۷۶	۴۵۰,۰۰۰	
کارگزاری بورس ایران	سهامدار بالای ۵ درصد	صدور ضمانت‌نامه	✗	هیات مدیره بانک	-	-	۳,۳۸۰	
شخص حقیقی	سهامدار بالای ۵ درصد	صدور ضمانت‌نامه	✗	هیات مدیره بانک	۱,۶۹۷	۱۹	۸۲۹	
شیمی صنعت فرزاد	سهامدار بالای ۵ درصد	صدور ضمانت‌نامه	✗	هیات مدیره بانک	-	-	-	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۵۱. سود انباشته در پایان سال

تخصیص سود انباشته پایان سال در موارد زیر موکول به تصویب مجمع عمومی عادی صاحبان سهام می باشد:

ارقام به میلیون ریال	
مبلغ	تکالیف قانونی
۱,۶۶۲,۶۷۰	تقسیم حداقل ۱۰ درصد سود خالص سال ۱۳۹۹ طبق ماده ۹۰ اصلاحیه قانون تجارت
۱۱,۷۱۶,۳۲۰	حداکثر سود قابل تقسیم

پیرو بخشنامه مختومه به شماره ۰۰/۳۷۸۷۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۲/۱۱ بانک مرکزی سود تسعیر ناشی از تسعیر ارز اقلام پولی با نرخ ۱۹۰,۰۰۰ ریال برای هر یورو و ۱۵۹,۰۰۰ ریال برای هر دلار آمریکا (سال قبل ۱۰۲,۰۰۰ ریال برای هر یورو و ۹۰,۰۰۰ ریال برای هر دلار آمریکا) به عنوان سود قابل تقسیم محسوب نمی شود و تنها می تواند صرف افزایش سرمایه بانک گردد. این مبلغ برای سال ۱۳۹۹ معادل ۳,۵۴۲,۶۴۲ میلیون ریال می باشد که در محاسبه حداکثر سود قابل تقسیم از سود انباشته کسر گردیده است.

ارقام به میلیون ریال	
مبلغ	پیشنهاد هیئت مدیره
۲۰۰	سود سهام پیشنهادی هیئت مدیره

۵۲. صورت عملکرد عملیات قرض الحسنه پس انداز ریالی

۵۲-۱. وضعیت مانده منابع و مصارف قرض الحسنه

ارقام به میلیون ریال		منابع قرض الحسنه پس انداز	
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
-	-	سپرده های قرض الحسنه پس انداز - ریال	
۱۷,۱۶۳,۴۰۱	۳۸,۷۳۱,۴۷۴	سپرده های قرض الحسنه جاری - ریال	
۱۷,۱۶۳,۴۰۱	۳۸,۷۳۱,۴۷۴	جمع منابع قرض الحسنه	
		مصارف قرض الحسنه	
۱۱۷,۸۹۹	۴۵۰,۸۹۶	۱۱	تسهیلات عادی (قبل از ذخیره)
۱۱۷,۸۹۹	۴۵۰,۸۹۶	جمع مصارف قرض الحسنه	
-	-	سپرده قانونی منابع قرض الحسنه پس انداز	
-	-	ذخیره نقدینگی سپرده های قرض الحسنه پس انداز (۵ درصد)	
۱۷,۰۴۵,۵۰۲	۳۸,۲۸۰,۵۷۸	مازاد (کسری) منابع به مصارف قرض الحسنه	

۵۲-۲. خالص کارمزد عملیات قرض الحسنه

ارقام به میلیون ریال			
۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰		
۴,۶۷۵	۱۷,۶۶۵	۳۴-۱	کارمزد دریافتی تسهیلات اعطایی قرض الحسنه
۴,۶۷۵	۱۷,۶۶۵	خالص کارمزد عملیات قرض الحسنه	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۵۲-۳. طبقه‌بندی تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی بر اساس موضوع تسهیلات

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۱۷,۸۹۹	۴۵۰,۸۹۶	ازدواج
<u>۱۱۷,۸۹۹</u>	<u>۴۵۰,۸۹۶</u>	

۵۲-۴. طبقه‌بندی تسهیلات قرض‌الحسنه اعطایی بر اساس نوع مشتری

ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۸/۱۲/۲۹	۱۳۹۹/۱۲/۳۰	
۱۱۷,۸۹۹	۴۵۰,۸۹۶	اشخاص حقیقی
<u>۱۱۷,۸۹۹</u>	<u>۴۵۰,۸۹۶</u>	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۵.۳. اطلاعات تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط

ارقام به میلیون ریال

مانده خالص تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط (موضوع بحثها شماره ۱۷۴۲ مورخ ۹/۴/۱۳۹۴ در مقطع اسفند ماه سال ۱۳۹۹ (مبالغ به ریال))

ردیف	نوع شخص	مصادیق اشخاص مرتبط بر اساس فصل دوم آیین نامه		اصل مبلغ پرداختی	مبلغ مانده پس از کسر جوده و باقی ماندگی		مدت قرارداد (روز)	دوره تنفس (ماه)	نرخ سود/کارمزد	تسهیلات ناخالص	تسهیلات خالص	تسهیلات با اعمال ضریب تبدیل	جمع مانده خالص تسهیلات و تعهدات	نوع وثیقه	جمع ارزش وثایق
		مستقیم	غیرمستقیم		جمع	غیر جاری									
۱	شخص حقوقی			۵۰۰	-	۱۳۸	۱۲	-	۱۸	-	۱۳۸	-	۱۳۸	چک/سفته/املاک	۱,۳۳۳
				۲,۵۰۰	-	۹۸۷	۱۲	-	۱۸	-	۹۸۷	-	۹۸۷	چک/سفته/املاک	۹,۱۶۷
				۴,۰۰۰	-	۲,۱۳۳	۱۲	-	۱۸	-	۲,۱۳۳	-	۲,۱۳۳	چک/سفته/املاک	۱,۸۸۸
				۵,۰۰۰	-	۳,۶۹۸	۱۲	-	۱۸	-	۳,۶۹۸	-	۳,۶۹۸	چک/سفته/املاک	۱۳,۳۵۵
				۵,۰۰۰	-	۵,۴۳۹	۱۲	-	۱۸	-	۵,۴۳۹	-	۵,۴۳۹	چک/سفته/املاک	۱۶,۰۰۰
				۵,۰۰۰	-	۵,۶۴۴	۱۲	-	۱۸	-	۵,۶۴۴	-	۵,۶۴۴	چک/سفته/املاک	۱۶,۰۰۰
				۵,۰۰۰	-	۵,۶۹۸	۱۲	-	۱۸	-	۵,۶۹۸	-	۵,۶۹۸	چک/سفته/املاک	۱۶,۰۰۰
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۸۰۰
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۳۶
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۳۷,۰۵۴
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۷
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۲,۶۶۸
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۸۸۳
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۱۹۱
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۳۳۵
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۲۷۸۳
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۲۷۸۳
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۵۲
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۷۲
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۸,۳۳۴
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۱۶۱
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۸,۴۷۴
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۴۷۶
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۹۱
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۱,۸۰۰
				-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	چک/سفته/املاک	۹۱

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

ادامه

ردیف	نوع شخص	مصادیق اشخاص مرتبط بر اساس فصل دوم آیین نامه							اصل مبلغ پرداختی	مبلغ مانده پس از کسر وجوه دریافتی مشارکتی و حساب مشترک مشارکت منتهی	جمع	موقع	نوع قرارداد	مدت قرارداد (روز)	دوره تنفس (ماه)	نرخ سود/کارمزد	جمع مانده خالص تسهیلات و تعهدات تسهیم	تسهیلات و تعهدات و قیمت		جمع مانده خالص تسهیلات و تعهدات	نوع وثیقه	جمع ارزش وثایق
		۱-۲	۲-۲	۳-۲	۴-۲	۵-۲	۶-۲	۷-۲										خالص تعهدات	تسهیلات با اعمال ضریب تبدیل			
۳	شخص حقوقی								۸۷۵,۴۶۴	-	۸۷۵,۴۶۴	بدهکاران موقت	بدهکاران موقت	۱۲	۱۸		۸۷۵,۴۶۴	-	۸۷۵,۴۶۴	-	-	
۴	شخص حقوقی								-	-	-	سود سهام دریافتی	سود سهام دریافتی	۱۲	۱۸		۹۷۷	۱,۹۵۳	۹۷۷	چک	۹۷۷	
۵	شخص حقوقی								-	-	-	بدهکاران موقت	بدهکاران موقت	۱۲	۱۸		۳,۰۹۳	-	۳,۰۹۳	-	-	
۶	شخص حقوقی								۷,۰۰۰	-	۷,۰۰۰	تسهیلات اعطایی	تسهیلات اعطایی	۱۲	۱۸		۳,۶۸۸	-	۳,۶۸۸	چک	۳,۶۸۸	
۷	شخص حقوقی								۲۳,۰۰۰	-	۲۳,۰۰۰	تسهیلات اعطایی	تسهیلات اعطایی	۱۲	۱۸		۱,۶۱۱	-	۱,۶۱۱	چک	۱,۶۱۱	
۸	شخص حقوقی								۲۳,۰۰۰	-	۲۳,۰۰۰	تسهیلات اعطایی	تسهیلات اعطایی	۱۲	۱۸		۱,۳۴۵	-	۱,۳۴۵	چک	۱,۳۴۵	
۹	شخص حقوقی								۲۵,۵۱۹	-	۲۵,۵۱۹	تسهیلات اعطایی	تسهیلات اعطایی	۶	۱۸		۲,۰۱۴	-	۲,۰۱۴	چک	۲,۰۱۴	
۱۰	شخص حقوقی								۲۵,۵۱۹	-	۲۵,۵۱۹	تسهیلات اعطایی	تسهیلات اعطایی	۶	۱۸		۲,۰۱۴	-	۲,۰۱۴	چک	۲,۰۱۴	
	جمع اشخاص	۹-۲	۸-۲	۷-۲	۶-۲	۵-۲	۴-۲	۳-۲	۲-۲	۱-۲		جمع اشخاص ۶	جمع اشخاص ۷				۲۵,۵۱۹	-	۲۵,۵۱۹		۲۵,۵۱۹	

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ارقام به میلیون ریال

ادامه

ردیف	نوع شخص	معادله اشخاص مرتبط بر اساس فصل دوم آیین نامه							تسهیلات / بدهی			جمع مانده خالص تسهیلات و تعهدات و قیمت تمام شده سهام						نوع وثیقه	وضعیت وثیقه	جمع ارزش وایقی											
		۱-۲	۲-۲	۳-۲	۴-۲	۵-۲	۶-۲	۷-۲	۸-۲	۹-۲	خالص تعهدات	پیش دریافت نقدی	خالص تعهدات	تسهیلات یا اعمال ضریب تبدیل	جمع مانده خالص تسهیلات و تعهدات																
۸	شخص حقوقی																														

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت های توضیحی صورت های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

ردیف	نوع شخص	مصادیق اشخاص مرتبط بر اساس فصل دوم آیین نامه		پراختی اصل مبلغ	تسهيلات / بدهی		مدت قرارداد (روز)	دوره تنفس (ماه)	نرخ سود / کارمزد	جمع مانده خالص تسهیلات و تعهدات	تسهيلات و تعهدات و قیمت				جمع مانده خالص تسهیلات و تعهدات	نوع وثیقه	جمع ارزش وثایق
		۱-۲	۳-۴		تسهيلات با اعمال ضریب تبدیل	خالص تعهدات					پیش دریافت نقدی اخذشده	تعهدات ناخالص					
۱۵	شخص حقیقی			۲۰۱	۱۶۷	-	۲۴	-	۱۵	۱۶۹	-	-	-	۱۶۹	قرارداد لازم الاجرا	۵۰۰	
				۲۰۱	۱۶۷	-	۲۴	-	۱۵	۱۶۸	-	-	-	۱۶۸	قرارداد لازم الاجرا	۵۰۰	
				۵۰۲	۲۴۷	-	۲۴	-		۲۴۷	-	-	-	۲۴۷		۱۰۰۰	
	شخص حقیقی			۱۷۰۰	۱۶۸۰	-	۲۴	-	۷	۱۶۸۰	-	-	-	۱۶۸۰		-	
	شخص حقیقی			۱۷۰۰	۱۶۸۰	-	۲۴	-	۷	۱۶۸۰	-	-	-	۱۶۸۰		-	
	شخص حقیقی			۱۷۰۰	۱۶۸۰	-	۲۴	-	۷	۱۶۸۰	-	-	-	۱۶۸۰		-	
	شخص حقیقی			۲۰۱	۹۹	-	۲۴	-	۱۵	۹۹	-	-	-	۹۹	قرارداد لازم الاجرا	۵۰۰	
				۲۰۰	۱۲۳	-	۲۴	-	۱۵	۱۲۳	-	-	-	۱۲۳	قرارداد لازم الاجرا	۵۰۰	
				۱۰۰۰۰	۱۰۰۰۸۸	-	۶	-	۱۸	۱۰۰۰۸۸	-	-	-	۱۰۰۰۸۸	چک / قرارداد لازم الاجرا	۲۲۰۰۰۰	
				۱۷۰۰	۱۶۸۸	-	۲۴	-	۷	۱۶۸۸	-	-	-	۱۶۸۸		-	
				-	۲۲	-	۲۴	-		۲۲	-	-	-	۲۲		-	
	جمع کل			۱۲۲۰۰	۱۱۶۲۰	-	۱۱۶۲۰	-		۲۸۷۰۳۰۹	-	-	-	۲۸۷۰۳۰۹		۶۰۹۹۵۸۲	
	جمع کل			۱۰۷۶۴۰۲	۲۶۵۲۳۰۵	-	۱۱۶۲۰	-		۵۷۲۰۶۱۷	-	-	-	۲۱۷۳۹۱۲۴		۶۰۹۹۵۸۲	

ارقام به میلیون ریال

مرتبط

سرمایه نظارتی منای سایر نسبت های احتیاطی
حد مجاز فردی تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط (۳ درصد سرمایه نظارتی)
حد مجاز جمعی تسهیلات و تعهدات اشخاص مرتبط (۰ تا ۴ درصد سرمایه نظارتی)
واحد سازمانی مسئول اجرای آیین نامه

۲۰۰۷۰۰۳۳۰
۶۲۱۰۰۱۰
۸۲۲۰۰۱۳۲
-

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

۵۴. اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان

اطلاعات تسهیلات و تعهدات کلان مطابق مصوبه ۱۶۶ جلسه مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۰۷ شورای پول و اعتبار (بخشنامه شماره ۹۲/۲۴۲۵۵۳ مورخ ۱۳۹۲/۰۸/۱۶ بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران) به شرح زیر است:

ارقام به میلیون ریال

ردیف	نوع دین‌فغ واحد	مانده تسهیلات و تعهدات کلان پس از کسر استثنائات اعمال ضرایب				وضعیت وثیقه	ارزش
		تسهيلات-میلیون ریال		خالص تسهیلات-میلیون ریال			
		خالص	ناخالص	خالص جاری	خالص غیر جاری		
۱	حقوقی	۲,۱۱۲,۹۴۴	۶۶,۶۷۹	۱۴۸,۱۷۵	-	۲,۰۴۶,۲۶۵	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا
۲	حقوقی	۲,۱۴۹,۲۸۶	-	-	-	۲,۱۴۹,۲۸۶	چک/قرارداد لازم الاجرا
۳	حقوقی	۲,۲۶۲,۱۹۵	-	-	-	۲,۲۶۲,۱۹۵	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا
۴	حقوقی	۲,۳۱۲,۵۸۷	-	-	-	۲,۳۱۲,۵۸۷	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا
۵	حقوقی	۲,۳۲۴,۸۰۵	۲۶,۵۳۰	۵۹,۴۸۴	-	۲,۲۹۸,۲۷۵	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا/سپرده
۶	حقوقی	۲,۵۲۳,۴۷۶	۴۷,۸۲۷	۱۰۶,۵۰۳	-	۲,۴۷۵,۶۴۶	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا/سفته و برات
۷	حقوقی	۲,۵۹۹,۱۲۸	۱۲,۱۹۴	۲۴,۵۰۸	-	۲,۵۸۶,۹۳۴	چک/قرارداد لازم الاجرا
۸	حقوقی	۲,۶۸۶,۶۵۷	-	-	-	۲,۶۸۶,۶۵۷	سهام/چک/قرارداد لازم الاجرا
۹	حقوقی	۲,۷۲۹,۷۲۱	-	-	-	۲,۷۲۹,۷۲۱	چک/قرارداد لازم الاجرا
۱۰	حقوقی	۴,۲۳۶,۰۴۷	-	-	-	۴,۲۳۶,۰۴۷	ملکی/چک/
۱۱	حقوقی	۳,۲۴۹,۵۷۲	۱۹۵,۶۷۸	۱,۰۸۷,۰۹۸	-	۳,۰۵۳,۸۹۴	سهام/چک/قرارداد لازم الاجرا
۱۲	حقوقی	۳,۸۶۵,۹۶۷	۳,۸۶۵,۹۶۷	۷,۹۰۲,۷۶۰	-	-	چک/سپرده/
۱۳	حقوقی	۳,۳۸۰,۰۸۰	۶,۱۱۳	۱۳,۵۸۵	-	۳,۳۷۳,۹۶۶	سهام/چک/قرارداد لازم الاجرا
۱۴	حقوقی	۳,۴۷۵,۷۷۱	۲۳,۰۴۸	۵۱,۲۱۸	-	۳,۴۵۲,۲۲۳	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا
۱۵	حقوقی	۴,۳۸۶,۳۸۶	۴,۱۲۴,۷۱۹	۸,۴۶۳,۷۲۴	-	۲۶۱,۶۶۷	سفته و برات/چک/سپرده/قرارداد لازم الاجرا
۱۶	حقوقی	۴,۳۰۲,۵۴۳	-	-	-	۴,۳۰۲,۵۴۳	چک/قرارداد لازم الاجرا
۱۷	حقوقی	۳,۶۹۸,۹۹۸	۳,۶۴۰,۴۷۲	۷,۵۹۳,۶۴۱	-	۵۸,۵۲۶	ملکی/سفته و برات/چک/سپرده/قرارداد لازم الاجرا
۱۸	حقوقی	۵,۳۴۸,۱۶۰	-	-	-	۵,۳۴۸,۱۶۰	سپرده/
۱۹	حقوقی	۳,۷۰۰,۵۷۵	-	-	-	۳,۷۰۰,۵۷۵	چک/قرارداد لازم الاجرا
۲۰	حقوقی	۳,۸۴۳,۷۴۲	-	-	-	۳,۸۴۳,۷۴۲	سهام/چک/قرارداد لازم الاجرا
۲۱	حقوقی	۳,۹۰۰,۲۲۹	۵۵۰,۰۱۶	۱,۱۰۰,۰۳۳	-	۳,۳۵۰,۲۱۲	سهام/چک/قرارداد لازم الاجرا/ملک
۲۲	حقوقی	۴,۰۰۳,۰۶۹	۴,۰۰۳,۰۶۹	۸,۴۲۷,۵۱۳	-	-	ملکی/چک/
۲۳	حقوقی	۴,۰۵۰,۱۰۷	-	-	-	۴,۰۵۰,۱۰۷	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا
۲۴	حقوقی	۴,۰۷۲,۲۰۵	۴,۰۷۱,۷۰۳	۸,۹۳۴,۶۸۹	-	۵۰۲	ملکی/چک/
۲۵	حقوقی	۴,۱۴۰,۴۶۹	۱۱۸,۶۰۳	۲۹۱,۳۳۹	-	۴,۰۲۱,۸۶۶	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا
۲۶	حقوقی	۴,۱۷۷,۵۷۷	۱۰,۹۷۰	۲۱,۹۴۰	-	۴,۱۶۶,۶۰۷	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا
۲۷	حقوقی	۴,۲۹۰,۰۴۰	-	-	-	۴,۲۹۰,۰۴۰	ملکی/سایر اوراق بهادار/چک/قرارداد لازم الاجرا
۲۸	حقوقی	۶,۸۶۷,۵۹۴	۳,۰۴۶	۶,۷۷۰	-	۶,۸۶۴,۵۴۸	ملکی/چک/قرارداد لازم الاجرا/سفته/برات
۲۹	حقوقی	۸۳,۵۹۳,۷۰۴	-	-	-	۸۳,۵۹۳,۷۰۴	چک/قرارداد لازم الاجرا
۳۰	حقوقی	۲۶,۰۵۹,۹۵۸	۱۱۱,۶۶۹	۲۳۴,۱۱۵	۵۲۹,۵۱۵	۱,۹۶۴,۷۷۳	چک/سپرده/سفته و برات/قرارداد لازم الاجرا
	جمع کل	۱۸۶,۸۸۹,۵۹۱	۲۰,۸۷۸,۳۰۳	۴۴,۴۶۷,۰۹۶	۵۲۹,۵۱۵	۱۶۵,۴۸۱,۷۷۲	-

۲۰,۷۰۰,۳۳۰	سرمایه نظارتی مبنای سایر نسبت‌های احتیاطی بانک در مقطع مورد گزارش
۴,۱۴۰,۰۶۶	حد مجاز فردی تسهیلات و تعهدات کلان (۲۰ درصد سرمایه نظارتی)
۱۶۵,۶۰۲,۶۳۸	حد مجاز جمعی تسهیلات و تعهدات کلان (۸ برابر سرمایه نظارتی)
-	حد مجاز جمعی تسهیلات و تعهدات کلان شعب بانک‌های خارجی (۵ درصد مجموع دارایی‌های شعبه)
-	واحد سازمانی مرتبط با آیین نامه

بانک خاورمیانه (سهامی عام)
یادداشت‌های توضیحی صورت‌های مالی
سال مالی منتهی به ۳۰ اسفند ماه ۱۳۹۹

* از مجموع « تسهیلات، تعهدات بعلاوه قیمت تمام شده سهام (گروه ذینفع واحد)» به مبلغ ۱۸۶ میلیارد ریال مبلغ ۵۴ میلیارد ریال مربوط به تسهیلات و تعهدات اعطایی از محل صندوق توسعه ملی می باشد که طبق نامه شماره ۹۵۶۷۸۲ مورخ ۱۳۹۵/۰۱/۱۶ بانک مرکزی تسهیلات و تعهدات کلان از محل صندوق توسعه ملی از حدود کلان مستثنا بوده ، لیکن ارسال کلیه اطلاعات به بانک مرکزی ضروری است. با احتساب مورد مذکور مجموع « تسهیلات، تعهدات بعلاوه قیمت تمام شده سهام (گروه ذینفع واحد)» مبلغ ۱۳۲ میلیارد ریال می باشد لذا حد مجاز ۱۶۵ میلیارد ریال رعایت گردیده است .

۴

افشای ریسک (افشای سرمایه نظارتی طبق رکن ۳ بازل)

بخش چهارم

۱. افشای سرمایه نظارتی

۱-۱. اصول گزارش

■ درباره بانک

بانک خاورمیانه در سال ۱۳۹۱ در شهر تهران با شماره ثبت ۴۳۰۷۹۵ تأسیس و در سامانه بورس اوراق بهادار تهران (TSE^۱) با نماد "خاور" ثبت شده است. استراتژی کسب و کار این بانک به عنوان یک بانک شرکتی بر پایه تأمین مالی و سرمایه‌گذاری بر مشتریان حقوقی و اشخاص حقیقی دارای درآمد بالا است و با تعداد شعب کم، در تلاش است تا با بکارگیری تکنولوژی، بانکداری از راه دور و استفاده از اینترنت بانک و موبایل بانک به مشتریان خود در سراسر کشور خدمات ارائه کند. این بانک با تیم مدیریتی قوی به همراه سرمایه انسانی ماهر و با انگیزه، در یک بازه زمانی نسبتاً کوتاه توانسته است خود را به عنوان یکی از سودآورترین بانک‌های ایران معرفی کند.

■ اصول تلفیق

صورت‌های مالی تلفیقی بانک شامل حساب‌های بانک و شرکت‌های تابعه آن، از جمله شرکت‌هایی که بانک در آنها دارای حق رأی بوده و نفوذ قابل توجهی بر تصمیمات عملیاتی و تأمین مالی آنها دارد، می‌شود. بنابراین، در صورت‌های مالی تلفیقی، حساب‌ها و معاملات بین شرکت‌ها حذف شده‌اند. نتایج عملیات شرکت‌های وابسته از تاریخی که با بانک ذینفع واحد شده‌اند، در صورت‌های مالی درج شده است. دارایی‌هایی که توسط بانک مدیریت می‌شوند ولی در مالکیت بانک نیستند (custodianship)، در صورت‌های مالی تلفیقی اعمال نمی‌شوند. تهیه صورت‌های مالی تلفیقی مطابق با اصول استانداردهای حسابداری ایران است و توسط حسابرسان مستقل و بازرسان قانونی

کنترل می‌شود و اطلاعات آن در بخش گزارش حسابرس و صورت‌های مالی حسابرسی شده ارائه گردیده است.

■ افشاکری و استانداردهای سرمایه نظارتی

بازل ۳

بانک خاورمیانه علاوه بر رعایت الزامات سرمایه نظارتی ابلاغ شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران (CBI)، به طور داوطلبانه کفایت سرمایه خود را مطابق رهنمودهای بازل ۳ ارائه می‌دهد. بازل ۳ یک چارچوب نظارتی متشکل از سه رکن به شرح ذیل است:

- **رکن اول:** کفایت سرمایه و حداقل سرمایه مورد نیاز
- **رکن دوم:** بررسی نظارت بر ارزیابی کفایت سرمایه و راهبردهای بانک‌ها و مؤسسات مالی
- **رکن سوم:** ترویج انضباط در بازار از طریق شفافیت و افشای عمومی کفایت سرمایه و نقدینگی

محاسبه کفایت سرمایه مطابق با رهنمودهای بازل ۳ با دو رویکرد استاندارد (Standardized Approach) و رتبه‌بندی داخلی (IRB^۲) ارائه می‌شود. همچنین رویکرد رتبه‌بندی داخلی به رویکرد بنیادی (FIRB^۳) و پیشرفته (AIRB^۴) تقسیم شده است. در حال حاضر بانک خاورمیانه کفایت سرمایه خود را بر اساس رویکردهای Standardized و F-IRB به صورت جزئی برای زیرمجموعه از طبقه‌های دارایی از جمله تسهیلات شرکتی، تأمین مالی پروژه‌ها از طریق صندوق توسعه ملی^۵ و اقلام زیر خطی ترانزنامه ارائه می‌کند.

1. Tehran Stock Exchange
2. Internal Rating Based approach
3. Fundamental Internal Rating Based approach
4. Advanced Internal Rating Based approach
5. Specialized lending exposures

۲-۱. ساختار سرمایه

جدول زیر ترکیب سرمایه بانک را مطابق رویکرد Standardized بازل ۳ در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ نمایش می‌دهد. از آنجا که سرمایه‌گذاری در مؤسسات مالی کمتر از ۱۰ درصد سرمایه لایه ۱ بوده است، لزومی بر کسر مبلغ مازاد آن از سرمایه لایه مذکور نیست.

بازل ۳ سرمایه را به دو دسته سرمایه لایه ۱ و سرمایه لایه ۲ طبقه‌بندی می‌کند. سرمایه لایه ۱ از سرمایه عادی لایه ۱ (CET1) و سرمایه اضافی لایه ۱ (AT1^۱) تشکیل شده است که در حال حاضر بانک خاورمیانه از ابزارهای سرمایه‌ای که مشمول شرایط AT1 هستند، استفاده نمی‌کند. بنابراین، سرمایه لایه ۱ بانک خاورمیانه کاملاً از سرمایه CET1 تشکیل شده است. کل سرمایه این بانک، طبق بازل ۳ معادل مبلغ سرمایه لایه ۱ و لایه ۲ است.

جدول ۱. ترکیب سرمایه بانک خاورمیانه در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ - ارقام به میلیون ریال

۱۳۹۹،۱۲،۳۰	
۱۵،۰۰۰،۰۰۰	سرمایه
۱۷،۱۱۵،۴۹۸	سود انباشته
۵،۹۶۹،۱۵۲	اندوخته قانونی
-	سایر اندوخته‌ها
(۳۰۴،۴۲۰)	دارایی‌های نامشهود
-	سرمایه‌گذاری در نهادهای مالی که بیش از ۱۰ درصد سرمایه لایه یک است
(۱۲۰،۰۰۰)	سایر تعدیلات نظارتی
۳۷،۶۶۰،۲۳۰	سرمایه لایه ۱
-	مازاد تجدید ارزیابی دارایی‌ها
۳،۶۵۱،۱۷۸	ذخایر عمومی تا نهایتاً ۱/۲۵ درصد دارایی‌های موزون شده
(۱۲۰،۰۰۰)	سایر تعدیلات نظارتی
۳،۵۳۱،۱۷۸	سرمایه لایه ۲
۴۱،۱۹۱،۴۰۸	کل سرمایه طبق رویکرد استاندارد

۳-۱. کفایت سرمایه

هیات‌مدیره بانک همواره بر اجرای ICAAP نظارت دارند. لذا، دپارتمان مدیریت ریسک مرتباً هیات‌مدیره را از میزان سرمایه اقتصادی، کفایت نقدینگی و کفایت سرمایه مطلع نموده و در جهت تقویت روند نظارت ICAAP به آنها کمک می‌کند.

■ نسبت‌های سرمایه نظارتی

بانک خاورمیانه در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ دارای سرمایه مناسب و بیش از نیاز سرمایه نظارتی بوده است. نسبت کفایت سرمایه (CAR^۴) مطابق با

بانک خاورمیانه وضعیت سرمایه را مطابق با میزان ریسک‌پذیری خود (سند اشتباهی ریسک) مدیریت کرده و اطمینان دارد که در هر زمان برای حمایت از فعالیت‌های تجاری در راستای استراتژی کلی کسب و کار خود، سرمایه کافی در اختیار دارد. حاکمیت شرکتی بانک، فرآیند مدیریت سرمایه را به عنوان یک عامل مهم در تدوین استراتژی کسب و کار، اشتباهی ریسک و تعیین محدوده قابل قبول ریسک مد نظر قرار می‌دهد.

مدیریت ریسک بانک، به صورت ادواری ارزیابی کفایت سرمایه داخلی (ICAAP^۱) را بر اساس ریسک اکسپوزر فعلی انجام می‌دهد. فرآیند ارزیابی داخلی کفایت سرمایه، یک ارزیابی مؤثر از منابع و نیازهای سرمایه‌ای بانک، تحت شرایط عادی و بحرانی اقتصادی است.

1. Common Equity Tier 1 Capital
2. Additional Tier 1 Capital
3. Internal Capital Adequacy Assessment Process
4. Capital Adequacy Ratio

سه مدل جداگانه اندازه‌گیری و گزارش شده است:

- دستورالعمل بانک مرکزی
- رویکرد Standardized بازل ۳
- رویکرد F-IRB بازل ۳

جهت دریافت اطلاعات بیشتر در خصوص محاسبه کفایت سرمایه بانک طبق دستورالعمل بانک مرکزی، به یادداشت ۳-۷-۴۸ صورت مالی مراجعه شود. جدول زیر نسبت‌های سرمایه‌ای بانک را مطابق با رویکرد Standardized و F-IRB بازل نشان می‌دهد.

جدول ۲. خلاصه‌ای از نسبت‌های سرمایه‌ای نظارتی بازل ۳ در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳ - ارقام به میلیون ریال

بازل ۳		
رویکرد F-IRB	رویکرد Standardized	
۳۹,۵۳۳,۶۶۴	۳۹,۵۳۳,۶۶۴	سرمایه نظارتی
۴۲,۰۳۹,۹۸۸	۴۳,۱۸۴,۸۴۲	سرمایه لایه ۱
		کل سرمایه
۴۱۷,۷۲۰,۷۳۸	۴۱۶,۶۵۸,۹۹۵	دارایی‌ها
		دارایی‌های موزون شده به ریسک
%۹/۵	%۹/۵	نسبت‌های سرمایه‌ای
%۱۰/۱	%۱۰/۴	کفایت سرمایه: حقوق صاحبان سهام/سرمایه لایه ۱
%۸/۹	%۸/۹	کفایت سرمایه: حقوق صاحبان سهام/کل سرمایه
		نسبت اهرمی طبق بازل ۳ ^۱

۱ - سرمایه لایه ۱ تقسیم بر مجموع دارایی‌های بالای خط و دارایی‌های زیر خط پس از اعمال ضریب تبدیل.

■ دارایی‌های موزون شده به ریسک

رویکردهای Standardized و F-IRB بازل ۳ شامل برآورد ریسک‌های اعتباری، ریسک بازار و ریسک‌های عملیاتی است.

■ رویکرد استاندارد

جهت تخمین ریسک اعتباری طبق رویکرد استاندارد، دارایی‌های در معرض ریسک اعتباری^۱ با در نظر گرفتن وزن ریسک اعلام شده، در دسته‌ها و زیرمجموعه‌های از پیش تعریف شده بازل ۳ طبقه‌بندی شده‌اند.

ریسک بازار شامل ریسک ناشی از معاملات اوراق بهادار، ارزهای خارجی

(FX) و دارایی‌های در معرض ریسک از نوع کالا است. سرمایه مورد نیاز برای ریسک بازار بر اساس دستورالعمل بانک مرکزی (یادداشت ۲-۲-۷-۴۸ صورت‌های مالی) محاسبه شده است. محاسبه دارایی‌های موزون شده به ریسک بازار با دستورالعمل‌های تعیین شده در رویکرد استاندارد بازل ۳ (منتشر شده در ژانویه ۲۰۱۹) که با توجه به اقتصاد ایران تعدیل شده است، انطباق دارد.

سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک عملیاتی بانک، با بکارگیری روش استاندارد به روز شده بازل ۳ (دسامبر ۲۰۱۷)^۲ اندازه‌گیری شده است.

جدول زیر میزان دارایی‌های موزون شده به ریسک (RWA) را طبق رویکرد Standardized بازل ۳ در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳ نشان می‌دهد.

1. Credit exposure

2. Basel 3 - Updated Standardized Measurement Approach (USMA)

جدول ۳. دارایی‌های موزون شده به ریسک طبق رویکرد استاندارد بازل ۳ در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ - ارقام به میلیون ریال

گروه ریسک	مقدار قبل از CCF و CRM	مقدار پس از CCF و CRM	دارایی موزون شده به ریسک
سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار دولتی با درآمد ثابت	۴۶,۲۸۹,۳۶۵	۴۶,۲۸۹,۳۶۵	-
بانک‌های توسعه چند جانبه	-	-	-
بانک‌ها	-	-	-
تسهیلات مشتریان حقوقی	-	-	-
تامین مالی پروژه‌ها از طریق صندوق توسعه ملی	۹۰,۳۶۷,۳۵۱	۸۶,۴۶۳,۱۱۵	۱۱۲,۴۰۲,۰۵۰
اکسپوزرها با پشتوانه وثیقه ملکی	-	-	-
تسهیلات مشتریان حقیقی	۳,۰۹۳,۵۶۴	۳,۰۹۳,۵۶۴	۱,۵۳۸,۵۸۸
سرمایه‌گذاری بلندمدت در سایر سهام	۵۰۳,۱۳۷	۵۰۳,۱۳۷	۱,۲۵۷,۸۴۳
سایر دارایی‌ها	۱۱,۸۳۱,۰۳۸	۱۱,۸۲۹,۱۴۵	۷,۶۷۶,۴۱۱
تسهیلات غیرجاری	۲,۴۲۴,۶۴۹	۲,۴۲۴,۶۴۹	۳,۶۱۴,۷۸۴
مجموع اقلام بالای خط			
تعهدات بابت ضمانت‌نامه‌های صادر شده	۶۸,۷۶۵,۷۹۲	۱۷,۹۸۷,۲۰۶	۱۶,۹۳۷,۱۸۹
تعهدات بابت اعتبار اسنادی (دیداری)	۵۰,۶۶۵	۴,۱۷۶	۴,۱۷۶
تعهدات بابت اعتبار اسنادی (بیوزانس)	۹۷۸,۳۸۹	-	۰
سایر تعهدات	۱۱,۸۳۱,۸۳۲	۱۱,۸۳۱,۸۳۲	۱,۵۹۰,۲۷۸
مجموع اقلام زیر خط			
ریسک بازار	۹,۹۷۳,۹۵۸		۱۲۴,۶۷۴,۴۷۵
ریسک عملیاتی	۱,۷۶۸,۴۳۵		۲۲,۱۰۵,۴۴۲
مجموع دارایی‌های موزون شده به ریسک	۴۱,۱۹۱,۴۰۸		۴۱۵,۶۸۷,۱۰۳

مدل رتبه‌بندی بانک طبق رویکرد F-IRB محدود به اکسپوزر شرکت‌های تسهیلات‌گیرنده شامل انواع تسهیلات و تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی، ضمانت‌نامه و اعتبارات اسنادی است. جدول زیر احتمال نکول تاریخی و مقدار اکسپوزر هر دسته از گروه‌های ریسک را به عنوان درصدی از پرتفوی تسهیلات به اشخاص حقوقی بانک نشان می‌دهد.

▪ **رویکرد رتبه‌بندی داخلی بنیادی (F-IRB)**
 علاوه بر رویکرد Standardized بازل ۳، بانک به صورت داوطلبانه وضعیت سرمایه خود را بر اساس رویکرد F-IRB بازل از اطلاعات تاریخی جهت برآورد احتمال نکول (PD) برای تسهیلات‌گیرندگان حقوقی شامل تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی، گزارش می‌دهد.

جدول ۴. داده‌های تاریخی احتمال نکول و درصد اکسپوزر شرکت‌های تسهیلات‌گیرنده بر اساس رتبه ریسک - ارقام به درصد

رتبه ریسک	احتمال نکول تاریخی	درصد از کل اکسپوزر پرتفوی تسهیلات شرکتی
AAA	۰/۰	۰/۰
AA	۰/۰	۰/۰
A	۰/۰	۰/۷
BBB	۰/۹	۱۴/۸
BB	۰/۵	۲۰/۱
B	۴/۸	۲۷/۳
CCC	۱۶/۳	۲۲/۹
C/CC	۴۵/۰	۵/۱
شرکت‌های رتبه‌بندی نشده	۰/۹	۹/۱
مجموع		۱۰۰/۰

در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ میانگین موزون رتبه تسهیلات شرکتی بانک که رتبه‌بندی شده‌اند «B» است و کفایت سرمایه بانک طبق رویکرد F-IRB، ۱۰/۴ درصد است که قبلاً در جدول ۲ نمایش داده شده است.

۴-۱. ساختار و وظایف مدیریت ریسک

سایر اعضای مستقل است. مدیر ارشد ریسک به عنوان دبیر مسئول اجرای سیاست‌های کمیته عالی ریسک و گزارش ریسک‌های مهم به اعضای کمیته است.

واحد ریسک تحت ضوابط و رهنمودهای کمیته ریسک بانک فعالیت می‌کند و مسئول اجرای سیاست‌های ابلاغی کمیته ریسک است. واحد ریسک هفت کارشناس دارد و این افراد زیر نظر مدیر ارشد ریسک فعالیت می‌کنند.

حسابرس داخلی بانک مستقلاً به هیأت‌مدیره گزارش می‌دهد و با انجام آزمایش‌های دوره‌ای به ارزیابی مستقل و کیفیت‌سنجی فرآیندها و انجام کنترل‌های کلیدی در سراسر بانک و همچنین بررسی پورتفوی اعتباری می‌پردازد.

بانک خاورمیانه برای مدیریت ریسک دارای رویکردی سیستماتیک است که در چارچوب سند استراتژی ریسک تعریف شده است. جلسه کمیته ریسک بانک (RC) به صورت هفتگی برگزار و در آن گزارش‌های مربوط به ریسک‌های مهم، حدود ریسک و بازبینی استراتژی ریسک صورت می‌پذیرد. استراتژی ریسک نقش‌ها و مسئولیت‌های مشخصی را برای مدیریت ریسک بیان می‌کند که زمینه را برای تفویض اختیارات به کمیته‌های مختلف و کارمندان اجرایی و همچنین تعیین محدودیت‌های قابل قبول ریسک در رابطه با فعالیت‌های بانک فراهم می‌کند.

سند بازل با عنوان «رهنمودهای اصول حاکمیت شرکتی برای بانک‌ها» که در اکتبر ۲۰۱۴ منتشر شده است، پایه و اساس وظایف و مسئولیت‌های کمیته ریسک را تعیین می‌کند. کمیته عالی ریسک بانک خاورمیانه شامل یک عضو از اعضای غیراجرایی هیأت‌مدیره به عنوان رئیس کمیته، حداکثر یکی از اعضای اجرایی هیأت‌مدیره یا مدیر عامل، و

۵-۱. ریسک اعتباری

اولیه مشخصات مالی، تاریخچه اعتباری، چشم‌انداز کسب و کار و ساختار مدیریت و مالکیت مشتری آغاز می‌شود. با استفاده از مدل‌های رتبه‌بندی تجربی مخصوص هر صنعت و بر اساس داده‌های موجود، به هر مشتری اعتباری رتبه ریسک در محدوده AAA تا C/CC اختصاص داده می‌شود، که این رتبه نشانگر احتمال نکول^۱ (PD) مشتری در طول سال مالی آینده است. مدیریت ریسک بانک رتبه‌بندی اعتباری مشتریان را به صورت مداوم مورد بررسی قرار می‌دهد تا بر تغییرات وضعیت ریسک مشتریان نظارت داشته باشد.

در ارائه نظرات در خصوص ریسک اعتباری مشتریان، علاوه بر رتبه ریسک، وثیقه، تمرکز در حوزه صنعت، میزان کل خط اعتباری تخصیص داده‌شده به شرکت‌های وابسته (گروه) و همچنین رابطه بلندمدت مشتری با بانک نیز در نظر گرفته می‌شود.

زیان ناشی از نکول مشتریان اعتباری بانک در بازپرداخت به موقع تعهداتشان ریسک اعتباری تعریف شده است. از جمله محصولات بانک که در معرض ریسک اعتباری قرار می‌گیرند می‌توان به وام‌ها، ضمانت‌نامه‌های بانکی، اعتبارات اسنادی، اوراق بهادار و دارایی‌های قابل داد و ستد اشاره کرد. رویدادهای نامطلوب کلان اقتصادی اخیر در ایران که بر اثر تحریم‌های یک‌جانبه آمریکا و همچنین ادامه همه‌گیری ویروس کرونا شدت گرفته‌اند، پورتفوی اعتباری بانک را تحت تأثیر قرار داده‌اند. از اثرات این رویدادها می‌توان به کاهش تولید ناخالص داخلی و مصرف سرانه کشور همراه با تورم بالا در بازار ناپایدار ارز و همچنین عدم اطمینان در مورد نرخ سود اشاره کرد. افزایش نرخ نکول در بین مشتریان اعتباری بانک منجر به افزایش هزینه‌های پرداختی و ذخیره برای پوشش زیان اعتباری می‌شود.

در بانک خاورمیانه، بررسی ریسک اعتباری برای هر مشتری با ارزیابی

1. Risk Committee
2. Guidelines - Corporate governance principles for banks
3. Probability of Default

سیاست‌های ریسک اعتباری

سیاست اعتباری بانک خاورمیانه از مقررات بانک مرکزی و همچنین دستورالعمل کمیته نظارت بانکی بازل^۱ پیروی می‌کند. ظرفیت ریسک‌پذیری اعتباری بانک به نسبت پورتفوی اعتباری به سپرده‌ها، معیارهای اندازه‌گیری کفایت سرمایه، معیارهای اندازه‌گیری نقدینگی و مقررات بانک مرکزی وابسته است که این موارد در سند اشتباهی ریسک و استراتژی مدیریت ریسک نیز ذکر شده‌اند.

مشتریان حقوقی هسته اصلی مشتریان اعتباری بانک خاورمیانه را تشکیل می‌دهند. همچنین، بانک از صاحبان مشاغل انفرادی که دارای کارت بازرگانی‌اند، جهت ارائه تسهیلات استقبال نموده و در تلاش است که روابط بانکی بلندمدت خود را با همه مشتریان اعتباری حفظ کرده و یا توسعه دهد.

رویکرد اساسی بانک خاورمیانه ارائه خدمات و تسهیلات بانکی به مشتریان به منظور برآورد نیازهای سرمایه در گردش است. حوزه فعالیت‌های بین‌المللی بانک، عمدتاً مربوط به ارائه تسهیلات سرمایه در گردش و اعتبارات اسنادی به شرکت‌های فعال در بخش مواد غذایی و دارویی جهت واردات مواد اولیه و قطعات مورد نیازشان است. در موارد خاص، این بانک در زمینه تأمین مالی همگانی نظیر تأمین منابع مالی از طریق بازار سرمایه یا صندوق توسعه ملی^۲ (NDF) فعالیت می‌نماید.

واحد اعتبارات قبل از ارسال اطلاعات به واحد ریسک ارزیابی اعتباری خود از مشتریان را انجام می‌دهد. بخشی از سیاست ریسک اعتباری، حفظ میانگین رتبه ریسک اعتباری کل پورتفوی بانک بوده که طبق رتبه‌بندی موسسه Moody's، این رتبه بالاتر از «B۲» (مشابه رتبه «B» در S&P) است. مشتریانی که دارای رتبه اعتباری کمتری‌اند، برای پوشش احتمال نکول خود باید وثایق کافی ارائه دهند. بانک به طور مداوم تمرکز تسهیلات کلان را در جهت کاهش ریسک خود بررسی می‌نماید تا نسبت به رعایت محدودیت‌های بانک مرکزی برای «تسهیلات مهم» اطمینان حاصل کند.

حدود اختیارات سطوح مختلف سازمانی

برای تصویب تسهیلات و تعهدات

تصمیم‌گیری مصوبات اعتباری در بانک خاورمیانه براساس حدود مقرر،

جدول ۵. رفتار بازپرداخت تسهیلات گیرندگان ریالی (تسهیلات جاری)

درصد از کل مقدار اکسپوزر	توضیح	وضعیت دیر پرداخت برای مشتریان جاری
۷	بدون دیرکرد	عالی
۴۳	بین ۱ تا ۷ روز دیرکرد	خوب
۱۶	بین ۷ تا ۲۵ روز دیرکرد	متوسط
۱۵	بین ۲۵ تا ۶۰ روز دیرکرد	پایین‌تر از متوسط
۱۸	هیچ بازپرداختی نداشتند	سایر
۱۰۰		کل مشتریان جاری

در شعب، کمیته اعتباری مرکز، کمیته عالی و هیات‌مدیره انجام می‌شود. یادداشت ۴-۳-۴۸ صورت‌های مالی جزئیات حدود اختیارات برای تصویب اعتبار را بیان می‌کند. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد مراحل تصویب اعتبار به یادداشت ۲-۳-۴۸ صورت‌های مالی مراجعه شود.

دارایی‌های در معرض ریسک اعتباری

کل موجودی دارایی

بر اساس صورت‌های مالی منتهی به ۱۳۹۹/۱۲/۳۰، کل دارایی‌های تلفیقی بانک تقریباً ۴۱۳ هزار میلیارد ریال بوده است که در مقایسه با سال ۱۳۹۸ معادل ۲۰۱ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. عوامل اصلی افزایش در کل مانده دارایی‌ها عبارت‌اند از:

- افزایش تسهیلات اعطائی ناشی از درخواست‌های اعتباری شرکت‌ها؛
- افزایش پرتفو اوراق که در راستای استراتژی بانک جهت متنوع کردن دارایی‌ها صورت پذیرفته است؛
- افزایش وجوه نقد و شبه نقد که ناشی از رشد سپرده‌ها و سیاست‌های نقدینگی محطاطانه بانک در دوران همه‌گیری ویروس کرونا (COVID ۱۹) است.

موجودی نقد و شبه نقد

این سرفصل با توجه به رشد مشتریان و افزایش سپرده‌گذاری آن‌ها، همچنین اتخاذ سیاست محطاطانه در دوران همه‌گیری ویروس کرونا (COVID ۱۹) نسبت به سال ۱۳۹۸ معادل ۲۳ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد موجودی نقد و معادل نقدی بانک به یادداشت شماره ۹ صورت‌های مالی مراجعه شود.

تسهیلات اعطایی

با توجه به ترانزنامه، تسهیلات اعطایی به مشتریان تقریباً ۱۲۲ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است که این افزایش ناشی از تقاضای شدید تسهیلات شرکتی است.

جدول ۵ رفتار بازپرداخت تسهیلات‌گیرندگان ریالی (تسهیلات جاری) را نشان می‌دهد. جدول ۶ نیز تسهیلات را بر اساس وضعیت پرداخت به تفکیک نشان می‌دهد.

1. Basel Committee on Banking Supervision (BCBS)

2. National Development Fund

جدول ۶. رفتار بازپرداخت تسهیلات گیرندگان بر حسب سرفصل‌های جاری و غیرجاری (تسهیلات ریالی)

وضعیت سرفصل	توضیح	درصد از کل مقدار اکسپوژر
جاری	کمتر از دو ماه	۹۸/۸
سررسید گذشته	بین ۲ ماه تا ۶ ماه	۰/۱
معوق	بین ۶ ماه تا ۱۸ ماه	۰/۳
مشکوک‌الوصول	بیش از ۱۸ ماه	۰/۸
کل مشتریان جاری		۱۰۰

سیستم رتبه‌دهی اعتباری

سیستم رتبه‌دهی اولیه ریسک، شامل تعداد زیادی از مدل‌های رتبه‌بندی تجربی و داخلی است که مبتنی بر صنایع مختلف‌اند. چنین مدل‌هایی معمولاً بر اساس ترکیبی از اطلاعات موجود در صورت‌های مالی همراه با اطلاعات خاص مشتریان و بر اساس داده‌های تاریخی نکول آن‌ها کار می‌کنند. تیم ریسک اعتباری به صورت دوره‌ای مدل‌ها را بر اساس تجربه تاریخی نکول مشتریان به گونه‌ای می‌سنجد که رتبه‌های ریسک و احتمال نکول مشتریان سازگاری لازم را با دسته‌های مختلف صنعت داشته باشند.

تعیین پارامترهای ریسک اعتباری

میزان عملکرد و مناسب بودن پارامترهای ریسک سرمایه بانک به طور منظم مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. کیفیت صحت هر پارامتر با مقایسه مقادیر پیش‌بینی شده و نتایج تحقق یافته سنجیده می‌شود. همچنین با سنجش هر پارامتر با استانداردهای خارجی و با روش‌های اندازه‌گیری جایگزین می‌توان کیفیت صحت پارامترها را تأیید کرد.

احتمال نکول

احتمال نکول (PD) تخمینی تجربی از میانگین نرخ نکول یک ساله مشتری در شرایط اقتصادی مختلف است. روش تخمین احتمال نکول‌ها برای مشتریان اعتباری با رتبه ریسک آن‌ها و تعریف نکول طبق بازل ۳، یکسان است. «نکول» به معنی عدم پرداخت و یا تأخیر بیش از ۹۰ روز مشتریان در بازپرداخت تعهداتشان است.

میزان اکسپوژر در معرض نکول

اکسپوژر در معرض نکول (EAD)^۱، میزان مورد انتظار از زیان در صورت نکول مشتری اعتباری است. درصد EAD مشتریان اعتباری بر اساس تجربه تاریخی بانک و بررسی‌های آماری محاسبه می‌شود.

زیان در صورت نکول

زیان در صورت نکول (LGD)، زیان تخمین زده شده‌ای (بر حسب درصدی از EAD) است که بانک در هنگام نکول مشتری اعتباری در افق زمانی یک ساله متحمل آن می‌شود. طبق رویکرد F-IRB بازل، زیان در صورت نکول ۴۵ درصد فرض می‌شود، اگرچه LGD تجربی بانک به مراتب کمتر است.

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد کیفیت، تمرکز، وثیقه، توزیع صنعت و مدیریت تسهیلات، به یادداشت ۳-۴۸ (ریسک اعتباری) صورت‌های مالی مراجعه شود.

اوراق بهادار

در ترازنامه تلفیقی منتهی به پایان سال مالی ۱۳۹۹، سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار خزانه اسلامی، اوراق قرضه دولتی و اوراق بهادار شرکت‌ها در مجموع ۴۹ هزار میلیارد ریال است. بانک از پورتنوی اوراق بهادار در درجه اول جهت مدیریت ریسک بازار و نقدینگی استفاده می‌کند و همچنین با توجه به شرایط بازار به دنبال اخذ بازده مناسب اقتصادی از این سرمایه‌گذاری‌ها است. برای اطلاعات بیشتر در مورد اوراق بهادار بدهی، به یادداشت ۲-۱۲ صورت‌های مالی مراجعه شود.

سهام

بانک به دلیل ملاحظات مقرراتی و مرتبط با کفایت سرمایه تصمیم بر خروج از پورتنوی خرید و فروش سهام گرفته است. میزان سرمایه‌گذاری‌ها در سهام در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳ معادل ۷۴۶,۱۱۰ میلیون ریال (این مبلغ در سال گذشته در حدود ۲,۳۸۸,۳۰۰ میلیون ریال بوده است) و افزایش آن نسبت به سال ۱۳۹۸ بابت افزایش ارزش سهام شرکت‌های زیرمجموعه بوده است. برای اطلاعات بیشتر در مورد سرمایه‌گذاری در سهام به یادداشت ۱-۱۲ صورت‌های مالی مراجعه شود.

دارایی‌های زیر خطی

میزان تعهدات زیر خطی ترازنامه بانک در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳، از حدود ۶۳ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۸ به ۹۷ هزار میلیارد ریال افزایش یافته است. برای اطلاعات بیشتر در مورد اقلام زیر خطی به یادداشت ۴۴ صورت‌های مالی مراجعه شود.

توزیع دارایی‌های اعتباری بر اساس نوع صنعت و منطقه جغرافیایی

برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد توزیع جغرافیایی و صنعت دارایی‌های در معرض ریسک اعتباری، به یادداشت‌های ۱-۸-۳-۴۸ (توزیع بخش اقتصادی تسهیلات و سرمایه‌گذاری در سهام و تمرکز درون یا برون مرزی آن) و ۲-۴۹ (تمرکز جغرافیایی اقلام عمده دارایی‌ها و بدهی‌ها و درآمدها) مراجعه شود.

1. Exposure-at-Default

■ کاهش ریسک اعتباری

بانک اندازه و ریسک پورتنفوی تسهیلات خود را با متنوع سازی پورتنفو از منظر اندازه تسهیلات و تمرکز اعتباری در صنایع مختلف مدیریت می کند. بانک جهت همگام سازی کسب و کار خود با تغییرات وضعیت اقتصادی داخل و خارج کشور، شیوه ها و استانداردهای مدیریت اعتباری خود را به صورت پویا مدیریت می کند.

بانک بر اساس اعتبار تسهیلات گیرندگان و توانایی آنها در بازپرداخت تعهداتشان، محصولات اعتباری اعطا می کند و نه بر اساس صرفاً وثایق و ضمانت های ارائه شده. با این وجود، در مواقع لزوم از تضمین اشخاص ثالث و وثیقه برای کاهش ریسک اعتباری استفاده می کند و به طور منظم بر ارزش وثایق نظارت دارد

انواع اصلی وثیقه های اخذ شده توسط بانک شامل پول نقد، اوراق بهادار قابل فروش، املاک و مستغلات، تجهیزات و چک های وصولی تجاری است. استفاده از چک های وصولی تجاری به عنوان وثیقه، به بانک این امکان را می دهد که به طور مداوم بر جریان نقدی و عملکرد تجاری تسهیلات گیرنده نظارت داشته باشد. همچنین بانک جهت اطمینان از تحقق به موقع تعهدات اعتباری تسهیلات گیرنده در مقابل بانک، به عنوان حمایت اخلاقی، از سهامداران و مدیران اصلی شرکت ها ضمانت های شخصی وثیقه می گیرد (به عنوان مثال اقامتگاه های اصلی).

طبق بازل ۳، بانک در محاسبه سرمایه نظارتی از تأثیر وثایق در کاهش ریسک اعتباری استفاده کرده است. وثایق واجد شرایط جهت کاهش ریسک اعتباری در درجه اول شامل سپرده های نقدی و اوراق بهادار قابل فروش اند که توسط تسهیلات گیرندگان ارائه می شوند. همان گونه که در جدول ۳ (دارایی های موزون شده به ریسک طبق رویکرد استاندارد بازل ۳ در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰) نشان داده شده است، کاهش اصلی در مقدار اکسپوزر در معرض ریسک، پس از اجرای تکنیک CRM^۱ مربوط به تسهیلات به اشخاص حقیقی، حقوقی و تسهیلات غیر جاری است.

■ آزمون بحران

در جدول زیر تأثیر سناریوهای مختلف آزمون بحران بر روی نسبت کفایت سرمایه بانک (CAR) قابل مشاهده است. اکسپوزر اعتباری در آزمون بحران شامل تسهیلات به شرکت های حقوقی، تأمین مالی پروژه ها از طریق صندوق توسعه ملی و تعهدات زیر خطی ترانزانه است که تمامی اینها حدود ۸۰ درصد دارایی های موزون شده به ریسک^۲ بانک را تشکیل می دهند. تسهیلات به بانک ها ۱۰ درصد و به اشخاص حقیقی کمتر از ۲ درصد دارایی های موزون شده به ریسک بانک را تشکیل می دهد و مابقی این دارایی های موزون به ریسک شامل اکسپوزر تسهیلات غیر جاری، دارایی های غیر اعتباری و به مقدار محدود سرمایه گذاری در سهام است. در زیر مفروضات در نظر گرفته شده جهت آزمون بحران به جزئیات تشریح شده است.

جدول ۷. آزمون بحران طبق رویکرد F-IRB - ارقام به درصد

کفایت سرمایه طبق رویکرد F-IRB بازل	وزن ریسک پورتنفوی تسهیلات حقوقی	پورتنفوی تسهیلات حقوقی					رتبه A- و به بالا	سناریو بحران اقتصادی
		رتبه CC/C	رتبه - تا CCC+ تا CCC	رتبه B- تا B+	رتبه BB- تا BB+	رتبه BBB- تا BBB+		
۱۰/۱	۱۲۰/۰	۵/۱	۳۲/۰	۲۷/۳	۲۰/۱	۱۴/۸	۰/۷	شرایط عادی ^۱
۸/۷	۱۵۹/۰	۳۷/۱	۲۷/۳	۲۰/۱	۱۴/۸	۰/۷	۰/۰	آزمون بحران ۱ (شرایط بحرانی ملایم) ^۲
۷/۹	۱۸۷/۰	۶۴/۴	۲۰/۱	۱۴/۸	۰/۷	۰/۰	۰/۰	آزمون بحران ۲ (شرایط بحرانی متوسط) ^۳
۷/۷	۱۹۴/۰	۸۴/۵	۱۴/۸	۰/۷	۰/۰	۰/۰	۰/۰	آزمون بحران ۳ (شرایط بحرانی خیلی شدید) ^۴

۱ - شرایط عادی:

الف. فرض کنید ترکیب دارایی ها و وزن ریسک معادل داده های صورت های مالی منتهی به تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۹ باشد.

۲ - آزمون بحران ۱ (شرایط بحرانی ملایم)

الف. رتبه تسهیلات اعطانی به شرکت ها یک رتبه تنزل پیدا کنند. (معادل سه درجه)

ب. همه تسهیلات دارای رتبه CCC+ و کمتر، به رتبه C/CC تنزل پیدا کنند.

۳ - آزمون بحران ۲ (شرایط بحرانی متوسط)

الف. رتبه تسهیلات اعطانی به شرکت ها دو رتبه تنزل پیدا کنند. (شش درجه)

ب. همه تسهیلات دارای رتبه B+ و کمتر به رتبه C/CC تنزل پیدا کنند.

پ. اکسپوزر تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی یک کاردینال تنزل پیدا کند. (مطابق با "Basel's supervisory slotting criteria for specialized lending")

۴ - آزمون بحران ۳ (شرایط بحرانی شدید)

الف. رتبه تسهیلات اعطانی به شرکت ها سه رتبه تنزل پیدا کنند. (نه درجه)

ب. همه تسهیلات دارای رتبه BB+ و کمتر به رتبه C/CC تنزل پیدا کنند.

پ. اکسپوزر تسهیلات از محل صندوق توسعه ملی دو کاردینال تنزل پیدا کند. (مطابق با "Basel's supervisory slotting criteria for specialized lending")

1. Credit Risk Mitigation

۲. به جز ریسک بازار و ریسک عملیاتی

۳. طبق سند بازل تسهیلات اعطایی جهت ایجاد پروژه ها به ۵ طبقه دسته بندی می شوند. وزن های دسته های ۱ تا ۴ به ترتیب ۷۰ درصد، ۹۰ درصد، ۱۱۵ درصد و ۲۵۰ درصد می باشد و اگر پروژه ای در دسته ۵ (نکول) قرار بگیرد می باید ذخیره ای برابر با کل مبلغ اکسپوزر در نظر گرفته شود و از این رو مبلغ اکسپوزر از سرمایه بانک کاسته می شود.

۱-۶. ریسک بازار

خارجی و سهام است با استفاده از مدل‌های داخلی اندازه‌گیری و کنترل می‌شود.

در روش VaR فرض می‌شود که با توجه به تغییرات تاریخی مشاهده شده، حرکت‌های آتی در نرخ بازار قابل پیش‌بینی است. با تخمین VaR و انجام آزمون بحران تحت سناریوهای مختلف کلان اقتصادی میزان آسیب‌پذیری بانک در برابر ریسک مشخص خواهد شد. هدف از این آزمون‌ها ارائه مکانیسم هشدار زودهنگام در مورد شوک‌های سیستمیک است. محاسبه VaR با استفاده از انحراف معیار روزانه برای افق ۱۰ روزه و با احتمال یک درصد زیان انجام می‌شود.

■ ریسک نرخ سود

به دلیل تحولات اخیر بازار بدهی در ایران، بانک با افزایش سطح ریسک نرخ سود مواجه است و ممکن است با رعایت محدودیت‌های نظارتی در نرخ سود، بخشی از منابع خود را از دست دهد. این در حالی است که سایر بانک‌ها به طور قابل توجهی از چنین مقرراتی پیروی نمی‌کنند.

■ ریسک نرخ سود روی اقلام معاملاتی (IRRTB^۵)

تنها دارایی قابل داد و ستد بانک در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ اوراق مشارکت دولتی و غیردولتی است. با رشد بازار ثانویه اوراق قرضه در ایران، شاهد افزایش قابل توجهی در حجم این اوراق بوده‌ایم و انتظار می‌رود IRRTB بخش بزرگی از ریسک بازار بانک را تشکیل دهد. با توجه به ماهیت این دارایی‌ها، ممکن است ارزش آنها به دلیل طیف وسیعی از عوامل از جمله بازده، نقدینگی بازار، همبستگی بین بازار و نوسانات بازار تغییر کند. جدول زیر تأثیر تغییر موازی نرخ سود دارایی‌های قابل داد و ستد را نشان می‌دهد.

در این بخش به ریسک ناشی از تغییر در شرایط بازار و تأثیر منفی بر ارزش دارایی‌ها، بدهی‌ها و سودآوری بانک اشاره خواهد شد. دارایی‌های قابل داد و ستد، اوراق بهادار و سهام و همچنین دارایی‌های در معرض ریسک نرخ ارز (خارجی) در معرض ریسک بازارند.

کمیته دارایی‌ها/بدهی‌ها (ALCO) وظیفه مدیریت ریسک بازار را بر عهده دارد. در جلسات هفتگی کمیته دارایی‌ها و بدهی‌های بانک، مسائل مربوط به ریسک بازار به مدیریت ارشد ارائه می‌شود و توصیه‌های لازم در خصوص کنترل این ریسک مطرح می‌شود. چارچوب ریسک بازار بانک شامل سیاست‌ها، روش‌های اعتبارسنجی و مدل‌های ارزیابی است. واحد مدیریت ریسک به طور مداوم با استفاده از رویه‌ها و مدل‌های متنوع ریسک بازار را بررسی و ارزیابی می‌کند.

■ گزارش‌دهی از ریسک بازار

در حال حاضر بانک برای محاسبه ریسک بازار، رویکردی شبیه به روش ساده شده بازل ۳^۱ (منتشر شده در ژانویه ۲۰۱۹) که با توجه به اقتصاد ایران تعدیل شده است، اتخاذ کرده است. برای اطلاعات بیشتر به یادداشت ۲-۲-۷-۴۸ صورت‌های مالی مراجعه شود.

■ اندازه‌گیری ریسک بازار

علاوه بر گزارش‌های نظارتی، بانک برای اندازه‌گیری و کنترل ریسک بازار از چندین مدل داخلی، از جمله مدل‌هایی بر اساس روش VaR^۲ و تأثیر تغییرات نرخ سود یکسان در تمامی سررسیدها بر روی دارایی‌های نگهداری شده در دفاتر معاملاتی^۳ و غیرمعاملاتی^۴ استفاده می‌کند. میزان اکسپوزر در معرض ریسک بازار که ناشی از ریسک نرخ سود، ارز

جدول ۸. آزمون بحران IRRTB: حساسیت ارزش بازار به دلیل تغییر موازی در منحنی بازده - ارقام به میلیون ریال

گروه				
۴ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۴ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	اقلام
۱,۶۲۸,۴۸۰	۷۹۷,۲۷۷	۷۷۳,۷۷۳	(۱,۵۱۶,۸۶۵)	۱۳۹۹/۱۲/۳۰ اوراق بهادار با درآمد ثابت
۱,۷۱۴,۷۴۰	۷۷۴,۶۶۲	(۹۵۰,۵۴۰)	(۱,۷۴۳,۱۰۷)	۱۳۹۸/۱۲/۲۹ اوراق بهادار با درآمد ثابت

1. Basel 3 Simplified Standardized Approach

2. Value at Risk

3. Interest Rate Risk on Trading Book (IRRTB)

4. Interest Rate Risk on Banking Book (IRRBB)

5. Interest Rate Risk on Trading Book

در اثر افزایش در نرخ سود در کوتاه مدت سودآوری بانک ممکن است کاهش یابد. جدول زیر تأثیر تغییر موازی نرخ سود در اقلام غیرمعاملاتی را نشان می‌دهد.

■ **ریسک نرخ سود دارایی‌ها و بدهی‌های غیرمعاملاتی (IRRBB^۱)**
بانک از نرخ شناور یا از اختیار قابل توجهی در ارائه نرخ سود (به عنوان مثال بازپرداخت زود هنگام) در پورتنفوی تسهیلات خود استفاده نمی‌کند.

جدول ۹. آزمون بحران IRRBB: حساسیت درآمد به دلیل تغییر موازی در نرخ سود - ارقام به میلیون ریال

گروه				اقلام
۴ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد افزایش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۲ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	۴ درصد کاهش در نرخ بهره در تمامی سررسیدها	
				۱۳۹۹/۱۲/۳۰
۳,۹۴۰,۵۹۱	۱,۹۷۰,۲۹۶	(۱,۹۷۰,۲۹۶)	(۳,۹۴۰,۵۹۱)	تسهیلات*
(۱,۶۰۰)	(۸۰۰)	۸۰۰	۱,۶۰۰	اوراق بهادار با درآمد ثابت
(۸,۳۳۰,۸۹۸)	(۴,۱۶۵,۴۴۹)	۲,۶۶۴,۶۲۳	۵,۳۲۹,۲۴۶	سپرده‌ها
(۴,۳۹۱,۹۰۷)	(۲,۱۹۵,۹۵۳)	۶۹۵,۱۲۷	۱,۳۹۰,۲۵۵	مجموع
				۱۳۹۸/۱۲/۲۹
۲,۱۲۷,۴۱۸	۱,۰۶۳,۷۰۹	(۱,۰۶۳,۷۰۹)	(۲,۱۲۷,۴۱۸)	تسهیلات
(۱,۶۰۰)	(۸۰۰)	۸۰۰	۱,۶۰۰	اوراق بهادار با درآمد ثابت
(۲,۲۴۵,۱۰۹)	(۱,۱۲۲,۵۵۵)	۱,۱۲۲,۵۵۵	۲,۲۴۵,۱۰۹	سپرده‌ها
(۱۱۹,۲۹۱)	(۵۹,۶۴۶)	۵۹,۶۴۶	۱۱۹,۲۹۱	مجموع

* اثر رفتار مشتریان بر ورود و خروج منابع به صورت تقریبی لحاظ شده است.

۵-۴۸ صورت‌های مالی مقدار سرمایه مورد نیاز برای پوشش ریسک نرخ ارز را تحت مدل‌های تک دارایی و واریانس-کواریانس ارزش در معرض خطر (VaR) نشان می‌دهد.

■ ریسک نرخ ارز

ریسک نرخ ارز بانک عمدتاً ناشی از تعهدات خارج از ترانزنامه مانند اعتبارات اسنادی جهت واردات کالا است. بانک خاورمیانه برای بهره‌برداری از تغییرات احتمالی قیمت ارز وارد معاملات ارزی نمی‌شود، اما گاهی اوقات در فاصله زمانی کوتاه، عمدتاً به دلیل انجام تعهدات مربوط به مشتریان خود، موقعیت باز ارزی ایجاد می‌کند. جداول مندرج در یادداشت ۲-۵-۴۸ صورت‌های مالی، اثرات احتمالی بر درآمد بانک را با توجه به ریسک نرخ ارز تحت مدل‌های تک دارایی و واریانس-کواریانس ارزش در معرض خطر (VaR) را نشان می‌دهد. جداول مندرج در یادداشت

■ ریسک سهام

پورتنفوی سرمایه‌گذاری بانک در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۳۰ برابر با ۵۰۰,۹۳۷ میلیارد ریال شامل سرمایه‌گذاری استراتژیک در شرکت بیمه عمر خاورمیانه (در حدود ۵۰۱ میلیارد ریال) بوده است. اطلاعات تکمیلی در یادداشت ۱-۱۲ صورت‌های مالی در دسترس است.

۷-۱. ریسک عملیاتی

هفت نوع ریسک عملیاتی طبق کمیته بازل عبارت‌اند از:

- مشتریان، محصولات و فعالیت‌های تجاری بانک
- خسارات فیزیکی
- اختلال در سیستم‌ها و امکانات بانک
- شکست در اجرای فرآیندها و خدمات بانکی.

- تخلف داخلی
- سوء استفاده خارجی
- ایمنی محیط‌کاری و فعالیت‌های استخدامی

شعب، در یک چارچوب منظم و به کمک دستورالعمل فرآیند خدمات و محصولات جدید بانک (NPSP)، به درستی شناسایی و کاهش می‌یابد.

■ انباره ریسک

در انباره، ریسک‌ها بر اساس ماهیتشان دسته‌بندی، جمع‌آوری و ارزیابی می‌گردند. انباره ریسک بانک خاورمیانه شامل ریسک اعتباری، ریسک بازار، ریسک عملیاتی، ریسک نقدینگی، ریسک تمرکز، ریسک تطبیق با قوانین و ریسک شهرت است. در انباره پس از دسته‌بندی بر اساس ماهیت، جزئیات ریسک تشریح و اقدامات لازم جهت مواجهه و کاهش آن بیان می‌گردد.

■ رویکرد اندازه‌گیری استاندارد به‌روزشده

در حال حاضر سرمایه لازم برای پوشش ریسک‌های عملیاتی با استفاده از مدل استاندارد بازل ۳ (USMA^۴) به‌روزشده با محاسبه شاخص کسب و کار بر پایه درآمدها و هزینه‌های بهره‌ای، خدماتی و کارمزدی، و مالی به‌دست می‌آید. مطابق این رویکرد، ابتدا شاخص کسب و کار (BI^۵) بر اساس درآمدها و هزینه‌های بهره‌ای، کارمزدهای دارایی‌های بهره‌زا و سود و زیان حاصل از سرمایه‌گذاری‌های بانک محاسبه شده و سپس مبلغ BI به مؤلفه تجاری (BIC^۶) تبدیل می‌شود و مطابق دستورالعمل‌های بازل ۳، سرمایه مورد نیاز ریسک عملیاتی اندازه‌گیری می‌شود. از آنجا که BIC بانک کمتر از ۱ میلیارد یورو است، نیازی به تعدیل سرمایه ریسک عملیاتی بانک با استفاده از مؤلفه ضرر داخلی (ILM^۷) نیست.

در مدل USMA، میانگین سه ساله هر یک از اجزای زیر استفاده می‌شود:

- درآمد تسهیلات اعطایی، درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل نگه‌داشت تا سررسید، درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل داد و ستد و سایر درآمدهای ناشی از بهره،
- هزینه سودسپرده‌ها،
- دارایی‌های بهره‌زای ترازنامه شامل کل تسهیلات اعطایی، اوراق و سایر دارایی‌های بهره‌زا،
- کارمزدها و حق‌العمل،
- خالص سود (زیان) از دارایی‌های قابل داد و ستد.

جدول زیر محاسبه سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی با استفاده از روش USMA را نشان می‌دهد.

بخش مدیریت ریسک از این دسته‌ها برای شناسایی و ارزیابی ریسک‌های عملیاتی به عنوان بخشی از چارچوب «خودارزیابی ریسک و کنترل (RCSA)» استفاده می‌کند.

■ روش خود ارزیابی ریسک و کنترل (RCSA)

فرآیند ارزیابی ریسک عملیاتی از روش خودارزیابی ریسک و کنترل (RCSA) پیروی می‌کند که براساس آن:

- هر یک از شعب و واحدهای ریسک‌پذیر بانک یک نماینده مشخص RCSA دارند که مسئول انجام فرآیند ارزیابی در خصوص ریسک‌های واحد خود با همکاری یک کارشناس ریسک است.
- نمایندگان تعیین‌شده RCSA، فراوانی و شدت ریسک‌های عملیاتی شناسایی‌شده را تعیین کرده و آن‌ها را به دو دسته «ریسک‌های بااهمیت» و «ریسک‌های کم‌اهمیت» طبقه‌بندی می‌کنند.
- رؤسای کلیه واحدهای ریسک‌پذیر (به کمک کارشناس ریسک مربوطه) موظف‌اند کلیه «ریسک‌های بااهمیت» شناسایی‌شده در واحد خود را بررسی کرده و جهت کاهش ریسک‌ها روش‌های کنترلی پیشنهاد دهند.
- واحد ریسک، پس از بکارگیری روش‌های کنترلی، تمام ریسک‌های باقی‌مانده را به عنوان ریسک‌های بااهمیت لحاظ می‌کند و در فهرست انباره ریسک^۲ قرار می‌دهد.

با استفاده از RCSA، تا به امروز ریسک‌های عملیاتی متعددی در بخش‌های مختلف بانک و شعب شناسایی شده است.

■ سامانه شناسایی ریسک‌های عملیاتی

سامانه شناسایی ریسک‌های عملیاتی یک سامانه آنلاین است و تمامی پرسنل بانک (کارمندان و مدیران) به آن دسترسی دارند. این سامانه با هدف شناسایی ریسک‌های فرآیندهای بانک جهت پیشگیری از سوء استفاده‌های داخلی و خارجی و همچنین اعمال کنترل‌های مناسب پیاده‌سازی شده است. تا به امروز ریسک‌های متعددی در این سامانه گزارش و مرتفع شده‌اند.

■ فرآیند خدمات و محصولات جدید (NPSP^۳)

ریسک عملیاتی ناشی از محصولات و خدمات جدید درون بانک و

1. Risks and Controls Self-Assessment
2. Risk Inventory
3. New Product and Services Process
4. Updated Standardized Measurement Approach
5. Business Indicator
6. business indicator component
7. Internal Loss Multiplier

جدول ۱. محاسبه سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی بر اساس روش USMA - ارقام به میلیون ریال

میانگین	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	زیر فاکتورها	فاکتورها
-	۲۴,۶۹۲,۷۵۶	۱۲,۴۲۷,۸۳۴	۱۱,۲۰۸,۴۰۲	درآمد تسهیلات اعطایی	
-	۲,۹۲۲,۲۰۶	۲,۴۸۴,۱۹۱	۱,۰۶۳,۲۳۷	درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل نگه‌داشت تا سررسید	
-	۸,۰۶۰,۴۴۴	۲,۴۴۱,۳۸۵	-	درآمد بهره ناشی از دارایی‌های قابل داد و ستد	درآمدهای ناشی از بهره، به جز برای عملیاتی و لیزینگ
-	۱۸۴,۸۹۴	۸۶,۶۷۷	۶۸,۲۶۹	سایر درآمدهای ناشی از بهره	
۲۱,۸۸۰,۰۹۸	۳۵,۸۶۰,۳۰۰	۱۷,۴۴۰,۰۸۷	۱۲,۳۳۹,۹۰۸	حاصل جمع	
۱۳,۶۷۷,۷۶۸	۲۲,۳۸۲,۸۹۰	۱۰,۰۰۵,۶۹۴	۸,۶۴۴,۷۲۱	هزینه سود سپرده‌ها	هزینه‌های ناشی از بهره، به جز برای عملیاتی و لیزینگ
۱۹۱,۰۸۶,۲۴۵	۳۰۴,۱۷۲,۰۶۵	۱۵۷,۱۴۱,۲۹۲	۱۱۱,۹۴۰,۳۷۹	کل تسهیلات اعطایی، اوراق و سایر دارایی‌های بهره‌زا	دارایی‌های بهره‌زای ترازنامه
۲۶۲,۵۲۳	۶۹,۷۰۹	۳۶۹,۴۴۸	۳۴۸,۴۱۳	درآمد سود سهام و واحدهای صندوق سرمایه‌گذاری	درآمد سودهای تقسیمی سرمایه‌گذاری‌ها
۵,۵۷۶,۴۱۶	۹,۸۴۳,۵۵۶	۴,۴۱۹,۱۳۹	۲,۴۶۶,۵۵۲	شامل حق‌الوکاله، گشایش‌های اعتبارات اسنادی و صدور ضمانت‌نامه‌ها	درآمد کارمزدها و حق‌العمل
۱۸۲,۸۵۶	۲۷۵,۲۸۱	۱۳۲,۰۱۳	۱۴۱,۲۷۵	هزینه کارمزد و هزینه مالی	هزینه کارمزدها و حق‌العمل
-	-	-	-	سایر درآمدها از دارایی‌های غیر جاری	سایر درآمدهای عملیاتی
-	-	-	-		سایر هزینه‌های عملیاتی
-	۸۶۶,۰۹۱	۱۲۱,۸۶۳	۸۶,۱۸۹	جمع سود (زیان) تحقق یافته سرمایه‌گذاری‌ها + سود (زیان) خرید و فروش ارز	
-	-	-	-	خالص سود (زیان) افزایش (کاهش) ارزش سرمایه‌گذاری‌ها	خالص سود (زیان) از دارایی‌های قابل داد و ستد
-	۶,۹۱۲,۳۹۶	۳,۰۲۹,۳۳۴	۲,۷۷۹,۸۷۱	سود (زیان) تسعیر ارز	
۴,۵۹۸,۵۸۱	۷,۷۷۸,۴۸۷	۳,۱۵۱,۱۹۷	۲,۸۶۶,۰۶۰	حاصل جمع	
			۷,۹۶۳,۶۷۶		شاخص کسب و کار
			۹۵۵,۶۴۱		مؤلفه شاخص کسب و کار
			۹۵۵,۶۴۱		سرمایه لازم برای پوشش ریسک عملیاتی

۲. افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR)

بر اساس دستورالعمل حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی بانک مرکزی ج.ا.ا.

۲-۱. اصول افشای نسبت پوشش نقدینگی (LCR)

نمایند تا در زمان بحران‌های مالی، بانک مرکزی به عنوان نهاد ناظر زمان کافی داشته باشد تا بتواند اقدامات اصلاحی و مؤثر در بازار ایجاد کند. نسبت LCR که به صورت درصد بیان می‌شود از تقسیم دارایی HQLA بر میزان برآوردی خالص خروج وجه نقد در یک بازه ۳۰ روزه تحت شرایط بحرانی به دست می‌آید.

جهت کسب اطلاعات بیشتر در خصوص مدیریت و تحلیل نقدینگی می‌توان به صورت‌های مالی بانک مراجعه کرد:

- جدول نسبت نقدینگی (یادداشت ۲-۵-۴-۴۸)
- تحلیل سررسید دارایی‌ها و بدهی‌ها (یادداشت ۳-۵-۴-۴۸)
- تحلیل سررسید قراردادهای بدهی‌های مالی (یادداشت ۴-۵-۴-۴۸)
- صورت ریز سررسیدهای بدهی‌های مالی ارزی (یادداشت ۲-۴-۵-۴-۴۸)
- برنامه مقابله با بحران (یادداشت ۶-۴-۴۸)

کمپته بازل با هدف ارتقای توانمندی بانک‌ها در تأمین نقدینگی خود در شرایط بحرانی موقت در سال ۲۰۱۰، اقدام به انتشار رهنمودهایی تحت عنوان نسبت پوشش نقدینگی (LCR^۱) نمود. در همین راستا، بانک مرکزی ج.ا.ا. نیز به تدوین و ابلاغ دستورالعمل «حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی مؤسسات اعتباری» در تاریخ ۱۳۹۶/۰۷/۲۵ اقدام نمود. مطابق دستورالعمل مذکور، حداقل LCR بانک معادل ۸۰ درصد تعیین شد و بانک‌ها ملزم شدند تا LCR خود را از سال ابلاغ (۱۳۹۶) و لازم‌الاجرا شدن شش ماه پس از تاریخ ابلاغ این الزامات، حداقل معادل ۶۰ درصد رعایت کرده و در طی مدت ۴ سال و هر سال معادل ۱۰ واحد درصد این نسبت را افزایش داده تا سال ۱۴۰۱ به نسبت حداقل ۱۰۰ درصد دست یابند. رهنمود LCR، بانک‌ها را موظف می‌نماید میزان لازمی از دارایی‌ها با کیفیت نقدشوندگی بالا (HQLA^۲) را شامل وجه نقد و سایر دارایی‌های سریع‌المعامله، نگهداری کنند، به نحوی که در شرایط بحرانی پاسخگوی نیازهای نقدینگی حداقل ۳۰ روز آن‌ها باشد. پیاده‌سازی رهنمودهای LCR سبب می‌شود که بانک‌ها میزان لازم HQLA ذخیره

۲-۲. اجزای کلیدی LCR

بر مبنای رهنمودهای بازل وجود دارد. به عنوان مثال، در رهنمودهای بازل، سپرده‌های بین بانکی با ضریب ۱۰۰ درصد در ورودی و خروجی محاسبات LCR لحاظ می‌شود، در صورتی که بر مبنای دستورالعمل حداقل الزامات ریسک نقدینگی ابلاغی از سوی بانک مرکزی، سپرده‌های بین بانکی با ضریب صفر درصد در ورودی محاسبات LCR در نظر گرفته می‌شود و همین امر سبب کاهش قابل توجه LCR نظارتی بانک نسبت به محاسبه بر مبنای رهنمودهای بازل شده است.

اجزای اصلی تشکیل‌دهنده نسبت LCR شامل مقدار و ترکیب دارایی‌های مربوط به HQLA و جریان‌های ورودی و خروجی وجه نقد (عمدتاً به صورت تغییرات در حجم سپرده‌ها، میزان تسهیلات اعطایی و پرتفوی اوراق بانک مشاهده می‌شود) است.

LCR بانک خاورمیانه در پایان اسفند ۱۳۹۹ برابر ۹۵ درصد بوده است. شایان ذکر است، اختلاف قابل توجهی بین محاسبه LCR بر مبنای حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی بانک مرکزی و محاسبه LCR

1. LCR (Liquidity Coverage Ratio)
2. HQLA (High Quality Liquid Assets)

جدول ۱۱. محاسبه نسبت پوشش نقدینگی - ارقام به میلیون ریال

مبلغ موزون شده	مبلغ	سال مالی ۱۳۹۹
دارایی‌های با کیفیت نقدشوندگی بالا (HQLA)		
۴۹,۱۵۱,۶۱۲	۴۹,۱۵۱,۶۱۲	۱ دارایی‌های نقد با کیفیت سطح ۱
-	-	۲ دارایی‌های نقد با کیفیت سطح ۲ گروه الف
-	-	۳ دارایی‌های نقد با کیفیت سطح ۲ گروه ب
۴۹,۱۵۱,۶۱۲	۴۹,۱۵۱,۶۱۲	۴ جمع کل دارایی‌های نقد با کیفیت
جریان‌های نقد خروجی		
۳,۷۳۰,۹۵۰	۲۳,۲۵۱,۴۹۳	۵ سپرده‌های خرد
۳۶,۴۶۱,۲۸۸	۲۵۶,۰۳۲,۱۳۴	۶ سپرده‌های عمده
۱۰,۷۹۲,۵۶۰	۱۶,۳۸۶,۸۳۴	۷ هرگونه دیون دیگر نزد بانک که باید ظرف ۳۰ روز آینده پرداخت شوند
۱۷,۸۰۲,۱۸۹	۹۱,۶۸۹,۳۹۶	۸ سایر منابع و تعهدات
۶۸,۷۸۶,۹۸۷	۳۸۷,۳۵۹,۸۵۷	۹ جمع کل خروجی‌ها
ورودی‌ها		
۷,۰۰۰,۸۱۹	۲۲,۰۱۵,۷۹۵	۱۰ ورودی ناشی از تسهیلات حقیقی و حقوقی
۷,۱۱۴,۹۷۸	۷,۱۱۴,۹۷۸	۱۱ مطالبات از بانک مرکزی (سپرده قانونی)
-	۱۶,۸۷۶,۰۶۰	۱۲ جریان‌های نقدی ورودی مورد انتظار از مؤسسات اعتباری ^۱
۲,۹۷۲,۳۷۷	۵,۹۴۴,۷۵۴	۱۳ سایر ورودی‌ها
۱۷,۰۸۸,۱۷۴	۵۱,۹۵۱,۵۸۷	۱۴ مجموع ورودی‌ها
۴۹,۱۵۱,۶۱۲		۱۵ دارایی‌های با کیفیت نقدشوندگی بالا
۵۱,۶۹۸,۸۱۳		۱۶ خالص جریان‌های نقدی (با لحاظ سقف ورودی ۷۵ درصد خروجی)
٪۹۵		۱۷ نسبت پوشش نقدینگی (LCR)

۱. طبق دستورالعمل بانک مرکزی، ردیف مذکور شامل سپرده‌های بانکی شبانه بین بانکی است و در خصوص سپرده‌های شبانه بین بانکی، مطابق دستورالعمل بانک مرکزی، ضرایب ورود صفر لحاظ گردیده است.

۳-۲. اجزای دارایی‌های با نقدشوندگی بالا

اعتباری صفر درصد مطابق ضوابط ناظر بر مقررات کفایت سرمایه که دارای بازار ثانویه قوی‌اند و با ضریب ۱۰۰ درصد موزون می‌گردند.

۲. سطح دو به دو دسته تقسیم می‌گردد:

دسته الف این سطح، دارایی‌هایی را در برمی‌گیرد که کاهش قیمت آن‌ها در ۳۰ روز گذشته کمتر از ۱۰ درصد باشد و شامل اوراق بهادار سریع‌المعامله (به استثنای سهام عادی) منتشره توسط ۵۰ شرکت فعال تر بورس و اوراق بهادار به استثنای مؤسسات اعتباری و نهادهای مالی، اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره نهادهای و مؤسسات عمومی غیردولتی و اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین شده توسط دولت‌ها، بانک‌های مرکزی و نهادهای عمومی غیردولتی سایر کشورها و بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه مشمول ضریب ریسک اعتباری ۲۰

رویه شناسایی دارایی‌های با نقدشوندگی بالا در بانک خاورمیانه منطبق با رهنمود حداقل الزامات مدیریت ریسک نقدینگی ابلاغی از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا. صورت می‌پذیرد و دارایی‌ها را به سه گروه به شرح زیر تقسیم می‌کند:

۱. سطح یک شامل اسکناس و نقود، سپرده‌های قابل برداشت نزد بانک مرکزی، اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین شده توسط دولت و یا بانک مرکزی، اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین شده توسط بانک تسویه بین المللی، صندوق بین المللی پول و بانک مرکزی اروپا و اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین شده توسط دولت‌ها، بانک‌های مرکزی، نهادهای و مؤسسات عمومی غیردولتی سایر کشورها و بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه مشمول ضریب ریسک

HQLA و جریانان وجوه نقد به صورت ریالی اند.

- جهت کسب اطلاع از وضعیت سپرده‌های سرمایه‌گذاری مدت‌دار ارزی به یادداشت ۱-۲۵ صورت‌های مالی مراجعه شود.
- جهت کسب اطلاع از گردش سپرده‌های سرمایه‌گذاری ارزی به یادداشت ۳-۱-۲۵ صورت‌های مالی مراجعه شود.
- جهت کسب اطلاع از سررسید بدهی‌های مالی ارزی یادداشت ۲-۴-۴۸-۴۸ صورت‌های مالی مطالعه شود.
- همچنین یادداشت ۵-۵-۴۸ صورت‌های مالی وضعیت دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی بانک را نشان می‌دهد.

■ مدیریت ریسک نقدینگی

مدیریت ریسک بانک خاورمیانه دارای یک واحد اجرایی است که ریسک‌های چهارگانه بانک را بررسی و کنترل می‌کند و از مهمترین فعالیت‌های آن بررسی و کنترل ریسک نقدینگی است. واحد مالی بانک، مسئولیت نظارت بر وضعیت روزانه نقدینگی بانک را بر عهده دارد و مدیریت روزانه وجه نقد، اوراق بدهی و سپرده‌های بین‌بانکی بانک را به انجام می‌رساند. کمیته دارایی‌ها و بدهی‌های بانک (ALCO) به همراه کمیته ریسک نقدینگی، سیاست‌ها و مدیریت کلان ریسک نقدینگی را به عهده داشته و به صورت هفتگی برگزار می‌شوند. این کمیته‌ها مدیران ارشد بانک را از آخرین وضعیت نقدینگی بانک و نسبت LCR با خبر کرده و پیشنهادهای خود را ارائه می‌نمایند. مأموریت کمیته ریسک نقدینگی عبارت است از: حصول اطمینان از اعمال مؤثر مدیریت ریسک نقدینگی، حصول اطمینان از ساختار سازمانی کارا و اثربخش متناسب با اندازه، نوع و پیچیدگی فعالیت‌های بانک در حوزه ریسک نقدینگی و حصول اطمینان از تفکیک وظایف سیاست‌گذاری، اجرایی و نظارتی به طور کامل از یکدیگر در حوزه ریسک نقدینگی.

کمیته ریسک نقدینگی به صورت هفتگی وضعیت ترازنامه بانک را مورد بررسی قرار داده و بهترین ترکیب دارایی‌ها را با توجه به شرایط فعلی، پیش‌بینی آینده و حدود مقرر ریسک از جمله نقدینگی، کفایت سرمایه، بازار و عملیاتی انتخاب می‌کند. شاخص‌هایی که بر پایه سودآوری و ریسک بانک محاسبه می‌شوند به عنوان ابزار تصمیم‌گیری در این کمیته مورد استفاده قرار می‌گیرند. کمیته ریسک نقدینگی علاوه بر LCR، شاخص‌های کمی ذیل را به منظور تصمیم‌گیری در خصوص تعیین ساختار بهینه دارایی‌ها مورد استفاده قرار می‌دهد:

۱. محاسبه ورودی‌ها، خروجی‌ها و تغییر شکاف نقدینگی،
۲. نسبت سپرده‌ها به تسهیلات،
۳. بررسی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی،
۴. بررسی حدود مقرر برای ارزهای مهم،
۵. بررسی فهرست منابع تأمین مالی،
۶. بررسی نقدشوندگی دارایی‌های سریع‌المعامله،
۷. بررسی صد سپرده‌گذار برتر.

درصد مطابق ضوابط ناظر بر مقررات کفایت سرمایه در دسته الف از سطح دوم و با ضریب ۸۵ درصد موزون می‌گردد.

اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره سایر مؤسسات اعتباری با پشتوانه کالا و دارایی‌های فیزیکی از جمله صکوک رهنی مسکن با ضریب نقدشوندگی ۷۵ درصد مشروط به آن که حداکثر کاهش قیمت آن در مقطع محاسبه، نسبت به قیمت ۳۰ روز گذشته بیش از ۲۰ درصد نباشد، سهام عادی ۵۰ شرکت فعال‌تر بورس اوراق بهادار به استثنای سهام مؤسسات اعتباری و نهادهای مالی با ضریب نقدشوندگی ۵۰ درصد، مشروط به آن که حداکثر کاهش قیمت آن در مقطع محاسبه، نسبت به قیمت ۳۰ روز گذشته بیش از ۴۰ درصد نباشد، اوراق بهادار سریع‌المعامله (به استثنای سهام عادی) منتشره سایر شرکت‌های پذیرفته‌شده در سازمان بورس و اوراق بهادار به استثنای مؤسسات اعتباری و نهادهای مالی با ضریب نقدشوندگی ۵۰ درصد، مشروط به آن که حداکثر کاهش قیمت آن در مقطع محاسبه، نسبت به قیمت ۳۰ روز گذشته بیش از ۲۰ درصد نباشد و اوراق بهادار سریع‌المعامله منتشره یا تضمین‌شده توسط دولت‌ها، بانک‌های مرکزی، نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی سایر کشورها و بانک‌های توسعه‌ای چند جانبه مشمول ضریب ریسک اعتباری بیش از ۲۰ درصد و حداکثر ۱۰۰ درصد مطابق ضوابط ناظر بر مقررات کفایت سرمایه با ضریب نقدشوندگی ۵۰ درصد در دسته ب از سطح دوم و به ترتیب با ضرایب ۷۵ درصد و مابقی ۵۰ درصد موزون می‌گردند.

جهت کسب اطلاعات بیشتر به یادداشت ۴-۴۸ صورت‌های مالی (مدیریت ریسک نقدینگی) مراجعه شود.

■ منابع تأمین مالی

تأمین منابع مالی بانک خاورمیانه عمدتاً از طریق سپرده‌های مشتریان حقیقی و حقوقی است. بر اساس تحلیل و تجربه بانک، بخش قابل توجهی از سپرده‌ها را منابع پایدار تشکیل می‌دهند. واحد مالی مسئول مدیریت نیازهای نقدینگی روزانه بانک است. برای مقابله با شرایط بحرانی احتمالی و عبور از آن، بانک خاورمیانه برای حفظ نقدینگی بالا بخشی از منابع خود را به صورت تسهیلات روزانه در بازار بین‌بانکی مصرف می‌کند و همچنین این قابلیت را دارد که اوراق بدهی خریداری شده را در بازار ثانویه به فروش برساند.

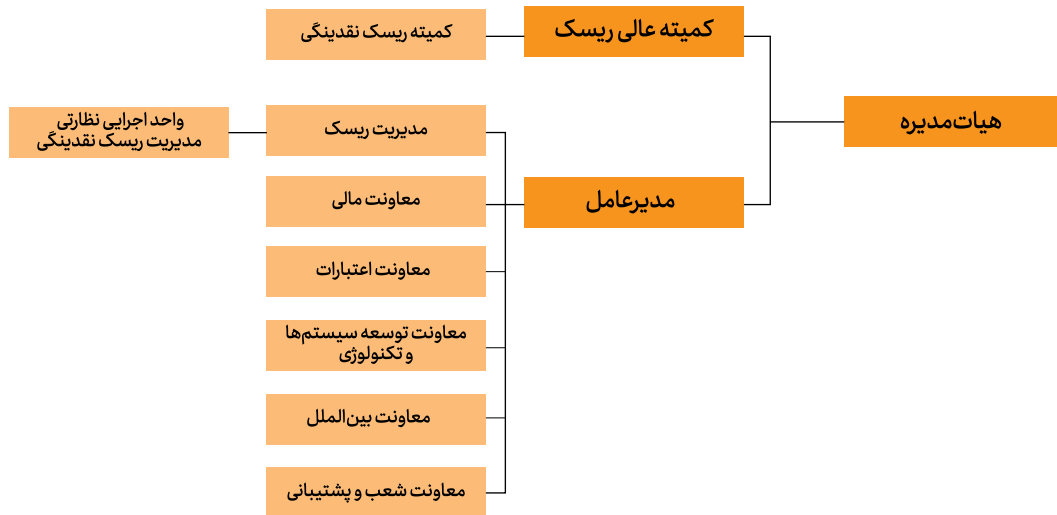
جهت کسب اطلاعات بیشتر درباره منابع تأمین مالی به یادداشت ۱-۵-۴۸-۴۸ صورت‌های مالی مراجعه شود.

■ مدیریت منابع ارزی

با توجه به شرایط حاکم کنونی بر اقتصاد ایران عمده دارایی‌ها شامل

ساختار مدیریت ریسک نقدینگی بانک خاورمیانه به منظور مدیریت ریسک نقدینگی به شرح نمودار زیر است.

جهت اطلاع از نسبت‌های نقدینگی (به جز LCR) به یادداشت ۲-۵-۴-۴۸ صورت‌های مالی (جدول نسبت‌های نقدینگی) مراجعه شود.

■ برنامه‌های مقابله با بحران

واحد مدیریت ریسک جهت پیش‌بینی و برنامه‌ریزی در خصوص مدیریت نقدینگی در شرایط بحران اقدام به ارزیابی سناریوهای بحرانی با تدوین مفروضات مختلف می‌نماید.

بانک خاورمیانه راهکارهای مناسب جهت اندازه‌گیری و مدیریت ریسک نقدینگی خود را برای هر یک از سناریوها، همراه با حدود وظایف و مسئولیت‌های هر واحد عملیاتی، مدیران ارشد و کمیته‌های بانک تعریف نموده است. واحد مدیریت ریسک مسئول طراحی روش شناسی کلی سناریوهای ریسک نقدینگی است که شامل پارامترها، مفروضات اصلی و راه‌حل‌های احتمالی به منظور تبدیل داده‌های ورودی به نتایج مدل‌سازی می‌شود.

سناریوهای اصلی و بحرانی بانک خاورمیانه به منظور مدیریت ریسک نقدینگی به شرح زیر تعریف شده است:

■ سناریو اصلی:

- سناریوی اصلی برای دوره ۳۰ روزه، مطابق ضرایب تعیین‌شده از ماده ۳۵ تا ماده ۴۱ «دستورالعمل» تهیه می‌شود.
- در این سناریو انتظار می‌رود LCR برای سال ۱۴۰۰ حداقل ۹۰ درصد باشد.

■ سناریو جایگزین ۴۵ روزه استاتیک:

- در بررسی سناریو ۴۵ روزه استاتیک، دوره مورد بررسی ۴۵ روز در نظر گرفته می‌شود و همچنین ضرایب ورودی‌ها و خروجی‌ها مطابق ماده ۴۰ و ماده ۴۱ «دستورالعمل» ۵۰ درصد در مقایسه با سناریوی اصلی افزایش یافته‌اند تا میزان حداکثر ۱۰۰ درصد.
- در این سناریو فرض می‌گردد که بانک فعالیت‌های تسهیلات و سرمایه‌گذاری خود را متوقف نموده است، به این صورت که منابع مسدودشده قانونی بانک که توسط خروج سپرده‌ها مطابق بند ۱-۴۰ الی ۸-۴۰ «دستورالعمل» (معادل ۱۱ درصد از مجموع سپرده‌های خروجی) در مجموع جریان نقد ورودی ماده ۱-۴۱ توزیع می‌گردد.

■ سناریو جایگزین ۴۵ روزه دینامیک:

- در بررسی سناریو ۴۵ روزه دینامیک، دوره مورد بررسی ۴۵ روز در نظر گرفته می‌شود و همچنین ضرایب ورودی‌ها و خروجی‌ها مطابق ماده ۴۰ و ماده ۴۱ «دستورالعمل» ۵۰ درصد در مقایسه با سناریوی اصلی افزایش یافته‌اند تا میزان حد اکثر ۱۰۰ درصد.
- منابع مسدودشده قانونی بانک که توسط خروج سپرده‌ها مطابق بند ۱-۴۰ الی ۸-۴۰ «دستورالعمل» (معادل ۱۱ درصد از مجموع سپرده‌های خروجی) از مجموع جریان نقد ورودی ماده ۱-۴۱ کسر و به صورت میانگین موزون در سرفصل ماده ۲-۴۱ الی ۷-۴۱ توزیع می‌گردد. این بدین معنی است که بانک با آزاد شدن منابع مسدودشده (سپرده‌های خروجی) نزد بانک مرکزی

- شبانه‌روزی بین بانکی است) طبق انتظارات بانک در شرایط بحرانی برابر با ۴۰ درصد در نظر گرفته شده است.
- سایر ضرایب و جوه نقد ورودی شامل ماده ۴۱ در مقایسه با «سناریو اصلی» ۷۵ درصد کاهش یافته است.
- وجه نقد و سپرده قانونی نزد بانک مرکزی در حد ارزش اسمی باقی می‌ماند و همچنین ارزش اوراق‌ها به میزان ۱۵ درصد سناریو اصلی تغییر می‌یابد.
- در این سناریو با لحاظ مفروضات اشاره‌شده، انتظاری رود تسهیلات غیرجاری در مقایسه با «سناریو اصلی» حدود ۲۵ درصد افزایش یابد.

فعالیت خود را در خصوص سرمایه‌گذاری و اعطای تسهیلات به صورت عادی در این سناریو ادامه خواهد داد.

▪ سناریو جایگزین ۳۰ روزه:

- در بررسی سناریو جایگزین ۳۰ روزه در شرایط بحران، جریان‌های نقد خروجی معادل ۱۲۵ درصد از جریان وجوه نقد تعریف شده در «سناریو اصلی» (بند ۱-۴۰ الی بند ۲۳-۴۰) لحاظ می‌گردد.
- ضریب جریان نقد ورودی ناشی از بند ۷-۴۱ (که عمدتاً شامل سپرده‌های

گزارش اقتصاد ایران

بخش پنجم

خلاصه مدیریتی

در سال ۱۳۹۹ علاوه بر تداوم مشکلات داخلی ساختار اقتصاد ایران و مشکلات خارجی ناشی از تحریم‌های آمریکا، محدودیت‌های ناشی از شیوع ویروس کرونا بر خیل معضلات اقتصادی کشور افزود. با تمام این مشکلات، رشد اقتصادی تنها در فصل نخست سال ۱۳۹۹ منفی بود و در سه فصل بعدی رشدهای اقتصادی مثبت به ثبت رسید. البته تورم فزاینده، تشدید کسری بودجه، نوسانات گسترده در بازار ارز، تشدید فضای نااطمینانی در حوزه‌های مختلف اقتصادی-اجتماعی، بروز کمبود کالا در بازار بسیاری از کالاهای اساسی، تداوم مشکلات نظام بانکی و کاهش قابل توجه مراودات بین‌المللی کشور منجر به رنگ باختن این رشد اقتصادی مثبت در اذهان آحاد مردم جامعه شدند. در واقع اگرچه تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت در سال ۱۳۹۹ رشد ۳/۶ درصدی را تجربه کرد، اما میزان ارزش افزوده ایجاد شده در این سال به قیمت‌های ثابت از رقم مشابه در سال ۱۳۹۰ کمتر بود. با توجه افزایش حدود ۱۰ میلیون نفری جمعیت ایران در این بازه نه ساله، طبیعتاً رفاه ایرانیان نسبت به ۹ سال قبل به مراتب کاهش یافته است.

تولید نفت ایران پس از اعمال تحریم‌های آمریکا حتی از میزان صادرات نفتی کشور در دوره برقرار بودن برجام کمتر شد. با این حال به مرور و به ویژه پس از انتخابات آمریکا و روی کار آمدن دولت جدید در این کشور، تولید نفت ایران نیز روندی نسبتاً صعودی در پیش گرفت، به نحوی که در ماه مارس ۲۰۲۱ (تقریباً مطابق با اسفند ۱۳۹۹) به سطح ۲/۳ میلیون بشکه در روز افزایش یافت. قیمت نفت خام سنگین ایران نیز به دنبال شیوع گسترده ویروس کرونا در سطح جهان و همچنین تصمیم اوپک پلاس در راستای عدم کاهش عرضه نفت، در فروردین ۱۳۹۹ به حدود بشکه‌ای ۱۷ دلار تنزل یافت. با این حال در ماه‌های بعدی قیمت نفت به تدریج رو به افزایش گذاشت تا در اسفندماه ۱۳۹۹ به محدوده ۶۴/۳ دلار به ازای هر بشکه بازگردد.

با وجود شرایط ویژه ناشی از شیوع ویروس کرونا، نرخ بیکاری در سال ۱۳۹۹ به نسبت سال ۱۳۹۸ با کاهش ۱/۱ واحد درصدی مواجه شد و به ۹/۶ درصد رسید. در عین حال برآوردهای مرکز آمار از شاخص‌های بازار کار کشور از کاهش ۲/۸ واحد درصدی نرخ مشارکت در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل از آن و رسیدن آن به سطح ۴۱/۳ درصد حکایت داشت. به عبارت دیگر، کاهش نرخ بیکاری در کشور در این سال نه از محل افزایش اشتغال، بلکه در پی خروج قابل توجه افراد از بازار و کاهش نرخ مشارکت رخ داد.

قانون بودجه دولت در سال ۱۳۹۹ متأثر از کاهش شدید درآمدهای نفتی در پی تحریم‌های ایالات متحده آمریکا، تفاوت قابل ملاحظه‌ای از منظر ارقام کلان منابع بودجه عمومی در مقایسه با قانون بودجه سال قبل از آن داشت. بودجه عمومی دولت در قانون بودجه این سال معادل ۶,۴۹۸ هزار میلیارد ریال تصویب شد که از رشد ۲۵/۰ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حکایت داشت. البته وجود بیش‌برآورد در منابع قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و عدم انطباق آن با واقعیت‌های اقتصاد ایران، موجب تصمیم شورای عالی هماهنگی اقتصادی - متشکل از سران قوا - در ماه دوم سال برای تغییر نحوه تأمین کسری بودجه (مجموع کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای) شد. بدین ترتیب انتشار

برآوردهای مقدماتی بانک مرکزی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۹ کل ارزش افزوده ایجاد شده در اقتصاد کشور حدود ۳۴,۳۴۰ هزار میلیارد ریال بوده است. گروه خدمات که بیش از نیمی از ارزش افزوده اقتصاد کشور در آن ایجاد می‌شود، تنها بخشی بوده که هیچ رشدی در این سال نداشته است. در بین گروه‌های عمده اقتصادی، بخش نفت بیشترین رشد مثبت را در این سال به خود اختصاص داده و با افزایش ۱۱/۲ درصدی ارزش افزوده به قیمت‌های ثابت مواجه شده است. با توجه به این که تحریم‌های آمریکا به طور ویژه این بخش از اقتصاد کشور را هدف گرفته‌اند، اگر رشد بخش نفت به افزایش دارایی‌های بلوکه شده در برخی از کشورها منجر شده باشد، حداقل در کوتاه‌مدت اثر چندانی بر رفاه ایرانیان نخواهد داشت. در کنار این موارد، گروه صنایع و معادن و گروه کشاورزی به ترتیب رشدهای اقتصادی در خور توجه ۷/۱ درصدی و ۴/۵ درصدی را تجربه کرده‌اند.

در سمت تقاضای اقتصاد، روند نزولی هزینه‌های مصرفی بخش خصوصی (به قیمت‌های ثابت) از کاهش سطح رفاه جامعه در سال ۱۳۹۹ همچون سال‌های پیش از آن حکایت دارد، اگرچه رشد منفی آن کمتر از رشدهای منفی ثبت شده در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۷ بوده است. هزینه‌های مصرفی بخش دولتی نیز در این سال انقباض ۲/۳ درصدی داشتند. اما به موازات افت هزینه‌های مصرفی دولتی و خصوصی در سال ۱۳۹۹، روند نزولی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در اقتصاد ایران پس از دو سال متوقف شد و رشد مثبت ۲/۵ درصدی برای این متغیر به ثبت رسید. با این حال بررسی سری زمانی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص نشان می‌دهد که همچنان میزان سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۹ به قیمت‌های ثابت کمتر از سطح اوایل دهه ۱۳۸۰ بوده است.

بر اساس گزارش‌های اوپک از منابع ثانویه، تولید نفت خام کشور که در نیمه نخست سال ۲۰۱۸ در محدوده ۳/۸ میلیون بشکه در روز در نوسان بود، از نیمه دوم این سال و در پی اعمال تحریم‌های آمریکا به سرعت روندی نزولی به خود گرفت، به نحوی که در نیمه دوم سال ۲۰۲۰ به حدود ۱/۹ میلیون بشکه در روز فروافتاد. به این ترتیب میزان کل

برابری دلار آمریکا در برابر ریال ایران در بازار آزاد تا سطح ۲۳۵ هزار ریال در تاریخ ۱۸ آبان ماه فروافتاد. در مجموع متوسط نرخ اسکناس دلار آمریکا در برابر ریال ایران (میانگین ساده) در سال ۱۳۹۹ معادل ۷۵/۴ درصد بیشتر از متوسط سال ۱۳۹۸ بود.

بازار پول کشور در سال ۱۳۹۹ با رشد ۲۹/۰ درصدی پایه پولی همراه بود. علت اصلی رشد پایه پولی در این سال، رشد خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی بود که متأثر از برداشت دولت از صندوق توسعه ملی، تجدید ارزیابی و افزایش نرخ تسعیر بوده است. از طرف دیگر، خالص بدهی‌های بخش دولتی به بانک مرکزی در طول سال ۱۳۹۹ با افت ۲۴۰/۴ درصدی مواجه بود. در پایان سال ۱۳۹۹ حجم نقدینگی در اقتصاد ایران با رشد ۴۰/۶ درصدی نسبت به اسفندماه ۱۳۹۸ به ۳۴۰/۷۶ هزار میلیارد ریال رسید. افزون بر این، حجم پول با رشد ۶۱/۷ درصدی نسبت به انتهای اسفندماه سال ۱۳۹۸ به ۶،۹۰۹/۶ هزار میلیارد ریال رسید تا سهم ۱۹/۹ درصدی از حجم نقدینگی را به خود اختصاص دهد. این سهم در مقایسه با سال قبل از آن افزایش ۲/۶ واحد درصدی داشته است. در این میان، شبه پول با رشد ۳۶/۲ درصدی نسبت به انتهای سال ۱۳۹۸، سهم ۸۰/۱ درصدی از کل حجم نقدینگی داشت و به ۲۷،۸۵۲/۱ هزار میلیارد ریال در انتهای سال ۱۳۹۹ رسید. مجموع دارایی‌های (بدهی‌های) بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بدون محاسبه اقلام زیر خط در اسفندماه ۱۳۹۹ به ۵۶،۰۶۱/۱ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به انتهای سال ۱۳۹۸ افزایش ۴۲/۰ درصدی را نشان می‌دهد. همچنین، نسبت تسهیلات به سپرده پس از کسر سپرده قانونی در انتهای اسفندماه ۱۳۹۹ به ۸۰/۲ درصد رسیده است که از افزایش ۰/۸ واحد درصدی نسبت به انتهای اسفندماه ۱۳۹۸ حکایت دارد. در طول سال ۱۳۹۹، در مجموع ۱۸،۹۸۹/۲ هزار میلیارد ریال تسهیلات توسط سیستم بانکی کشور به بخش‌های مختلف اقتصادی اعطا شد که در مقایسه با سال ۱۳۹۸ حدود ۸۸ درصد رشد نشان می‌دهد.

رشد نقطه‌به‌نقطه سطح عمومی قیمت‌ها در ادامه روند نزولی سال ۱۳۹۸ تا خردادماه سال ۱۳۹۹ در محدوده‌ای کمتر از ۲۳/۰ درصد بود، اگرچه از تیرماه به این سو افزایش شدیدی را تجربه کرد تا در اسفندماه به ۴۸/۷ درصد بالغ شود. بیشترین نرخ تورم ماهانه در سال ۱۳۹۹ مربوط به مهرماه به میزان ۷/۰ درصد بود که در سال‌های اخیر بی‌سابقه محسوب می‌شود. در نهایت، نرخ تورم سالانه در انتهای سال ۱۳۹۹ به ۳۶/۴ درصد رسید. در میان ۱۲ گروه اصلی سبد مصرفی خانوار نمونه کشور در محاسبات مرکز آمار برای اسفندماه سال ۱۳۹۹، بیشترین نرخ تورم سالانه با ۵۶/۶ درصد مربوط به گروه حمل‌ونقل و کمترین آن با ۱۶/۵ درصد متعلق به گروه ارتباطات بود. نرخ تورم سالانه گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها اگرچه ۳۹/۱ درصد محاسبه شد، اما نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه این گروه در اسفندماه قله ۶۷/۰ درصد را درنوردید.

بازدهی بالای بازار سرمایه در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ تحت تأثیر جهش نرخ ارز و در نتیجه رشد فروش و سود اسمی بنگاه‌ها، موجب کم‌رنگ شدن بُعد ریسک بازار سرمایه و افزایش جذابیت آن در بین عامه مردم شد. این روند در ابتدای سال ۱۳۹۹ نیز ادامه یافت، در حالی که شیوع ویروس کرونا و رکود در سایر بازارهای مالی در کنار تبلیغات بی‌سابقه

وسیع اوراق بدهی دولتی به عنوان عامل اصلی تأمین مالی کسری بودجه شدید دولت در دستور کار قرار گرفت. عملکرد منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۳۹۹ با رشد ۲۹/۵ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۸، به ۵،۶۳۰/۰ هزار میلیارد ریال رسید که از تحقق ۹۸/۶ درصدی نسبت به قانون بودجه حکایت داشت. درآمدهای مالیاتی با تحقق ۱۰۵/۱ درصدی نسبت به قانون بودجه این سال، به ۱،۸۹۰/۰ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۸ رشد ۳۵/۰ درصدی داشت. مالیات بر ثروت با نسبت عملکرد به مصوب ۲۷۳/۶ درصدی بالاترین رشد را در میان اجزای مالیاتی داشت که این مهم عمدتاً به درآمد حاصل از نقل و انتقال سهام در پی رشد انفجاری بازار سهام در نیمه اول سال ۱۳۹۹ مربوط می‌شود. علاوه بر این، واگذاری دارایی‌های مالی با عملکرد ۱۳۹/۱ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به ۲،۴۳۰/۰ هزار میلیارد ریال رسید که نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۸ با رشد ۴۳/۱ درصدی مواجه شد. عمده این افزایش به انتشار اوراق بدهی دولت طی برگزاری ۴۲ مرحله حراج بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مربوط می‌شود که حدود ۶۹ درصد از کل عملکرد واگذاری دارایی‌های مالی را در بر می‌گیرد. از طرف دیگر، با توجه به شرایط بین‌المللی و ادامه تحریم‌های اقتصادی ایالات متحده آمریکا، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با کاهش ۱۳/۸ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۸، به ۴۱۰/۰ هزار میلیارد ریال رسید که تحقق اندک ۳۸/۱ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد. علاوه بر این، اعتبارات هزینه‌ای با توجه به افزایش پرداختی‌ها به برخی از کارکنان دولت به منظور رفع تبعیض و رعایت عدالت در پرداختی‌های مربوط به نیروی انسانی، ۳/۵ درصد بیشتر از رقم مصوب تحقق یافت و با رشد ۳۱/۵ درصدی نسبت به عملکرد بودجه سال ۱۳۹۸ به ۴،۵۲۰/۰ هزار میلیارد ریال رسید. در نتیجه، کسری تراز عملیاتی از ۱،۴۷۲/۰ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه به ۱،۷۳۰/۰ هزار میلیارد ریال در عمل افزایش یافت که رشد ۳۶/۶ درصدی را نسبت به رقم متناظر عملکرد بودجه سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد.

در خصوص آمارهای مربوط به بخش خارجی و موازنه پرداخت‌های کشور، از یک سو مازاد ۶/۲ میلیارد دلاری حساب جاری در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۸ به کسری ۷۰۴ میلیون دلاری در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ تبدیل شد و از سوی دیگر کسری خالص حساب سرمایه با کاهش ۵۹/۶ درصدی به ۵/۲ میلیارد دلار در این مدت بالغ شد. در واقع با وجود افت شدید ۲۶/۷ درصدی صادرات کشور (عمدتاً ناشی از کاهش صادرات نفتی) در مقابل افت ۱۲/۸ درصدی واردات کشور در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹، به دلیل کاهش خروج سرمایه، کاهش ذخایر خارجی کشور در این مدت کمتر از مدت مشابه سال ۱۳۹۸ و معادل ۲/۸ میلیارد دلار بوده است.

روند افزایشی نرخ اسکناس دلار آمریکا در برابر ریال ایران در بازار آزاد که پس از اندکی وقفه، از نیمه دوم سال ۱۳۹۸ مجدداً آغاز شده بود، تا اواخر مهرماه سال ۱۳۹۹ ادامه یافت، اگرچه پس از آن و تا پایان سال روندی نسبتاً کاهشی بر بازار حکمفرما شد. قیمت اسکناس دلار آمریکا در بازار آزاد که در ابتدای فروردین معادل ۱۴۹ هزار ریال بود، تا ۲۷ مهرماه به قله ۳۱۹ هزار ریال رسید. پس از آن و با نزدیک شدن به انتخابات ریاست جمهوری آمریکا، این نرخ روندی کاهشی به خود گرفت، به نحوی که پس از مشخص شدن پیروزی نامزد حزب دموکرات، نرخ

ارزیابی دارایی) مربوط می‌شود و کمترین سهم آن متعلق به انتشار اوراق اختیار فروش تبعی بود. تأمین مالی در فرابورس نیز در سال ۱۳۹۹ با رشد ۱۵۳/۹ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۸ به ۱,۹۴۵ هزار میلیارد ریال رسید که عمده آن با سهم ۶۷/۹ درصدی مربوط به پذیره‌نویسی بود. بر خلاف شرکت‌های بورسی، افزایش سرمایه (به جز تجدید ارزیابی دارایی) با سهم ۵/۸ درصدی کمترین سهم را از تأمین مالی شرکت‌های فرابورسی در سال ۱۳۹۹ داشت.

عمده رتبه‌بندی‌های جهانی مربوط به محیط کسب و کار، از بدتر شدن وضعیت ایران در مقایسه با سایر کشورهای جهان در یک سال اخیر حکایت دارند، اگرچه پایش محیط کسب و کار ایران از سوی اتاق‌های اصناف، تعاون و بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران نتیجه‌ای معکوس داشته و از بهبود اندک وضعیت حکایت دارد. ارزیابی مؤسسه فریزر از شاخص آزادی اقتصادی، از سقوط ۱۵ پله‌ای ایران در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ و کسب رتبه ۱۵۸ در میان ۱۶۲ کشور مورد بررسی خبر می‌دهد. رتبه‌بندی شاخص آزادی اقتصادی مؤسسه هریتج برای سال ۲۰۲۱ ایران را در جایگاه ۱۶۸ در بین ۱۷۸ کشور مورد مطالعه قرار می‌دهد که از تنزل چهار پله‌ای نسبت به سال قبل حکایت دارد. در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت و شاخص ادراک فساد نیز به ترتیب افت ۱۰ پله‌ای و ۳ پله‌ای برای رتبه ایران در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال قبل از آن رقم خورده است.

دولتی برای حضور مردم در بازار سرمایه به این مسأله دامن می‌زد. شاخص کل بورس اولین روز سال را با ۵۰۹ هزار واحد شروع کرد و در انتهای خرداد ماه به یک میلیون و ۲۷۱ هزار واحد رسید که رشد ۱۵۰/۰ درصدی تنها در فصل بهار را نشان می‌دهد. تا اواسط فصل تابستان روند صعودی بازار ادامه داشت و در ۱۲ مردادماه شاخص کل بورس رکورد ۲ میلیون و ۱۲ هزار واحد را ثبت کرد. پس از آن سقوط بازار سرمایه آغاز شد تا در انتهای اسفندماه ۱۳۹۹ با یک میلیون و ۳۰۸ هزار واحد به کار خود خاتمه دهد. با این وجود، شاخص کل بورس در انتهای اسفندماه ۱۳۹۹ نسبت به اسفندماه ۱۳۹۸ رشد ۱۵۵/۰ درصدی را تجربه کرد که در مقایسه با سایر بازارهای مالی بالاترین بازدهی محسوب می‌شود. در این سال ارزش کل معاملات برابر ۲۶,۹۹۳ هزار میلیارد ریال شد که نسبت به یک سال قبل آن رشد ۴۲۴/۰ درصدی داشت. شاخص فرابورس هم روند مشابهی داشت و شاخص آن در انتهای اسفند به ۱۷ هزار و ۹۹۰ واحد رسید که نسبت به ابتدای سال افزایش ۱۷۲/۹ درصدی را نشان می‌دهد. البته به دلیل سهم قابل توجه ابزارهای سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت در فرابورس و عدم ریزش قیمت در این ابزارها، روند نزولی شاخص فرابورس در نیمه دوم سال ۱۳۹۹ شدت کمتری در مقایسه با بورس اوراق بهادار تهران داشت. ارزش کل معاملات در فرابورس با رشد ۴۴۶/۴ درصدی به ۱۷,۷۱۶ هزار میلیارد ریال رسید. تأمین مالی شرکت‌های بورسی در سال ۱۳۹۹ معادل ۹۳۱/۹ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال ۱۳۹۸ از رشد ۱۳۹/۰ درصدی حکایت دارد. عمده این تأمین مالی با سهم ۶۸/۷ درصدی به افزایش سرمایه (به جز تجدید

۱. بخش واقعی

در سال ۱۳۹۹ علاوه بر ادامه مشکلات ساختاری اقتصادی و مشکلات ناشی از تحریم‌های آمریکا، بحران شیوع ویروس کرونا تأثیر منفی قابل توجهی بر اقتصاد ایران داشت. کسری بودجه فزاینده، نوسان‌های گسترده در بازار ارز، تشدید فضای نااطمینانی در حوزه‌های مختلف، تداوم معضلات نظام بانکی، کاهش قابل توجه مراودات بین‌المللی، افت شدید درآمدهای نفتی، مختل شدن بسیاری از کسب‌وکارها و فعالیت‌های اقتصادی در پی شیوع ویروس کرونا، قوانین غیرشفاف و کم‌ثبات پیش روی فعالان اقتصادی و دخالت‌های بیش از حد دولت در امور مختلف بنگاه‌ها از جمله قیمت‌گذاری محصولات و تغییر مداوم مقررات تجاری، فضای نااطمینانی را برای بنگاه‌های بخش خصوصی گسترش داده و شوک‌های متعدد داخلی و خارجی انگیزه بخش خصوصی را برای سرمایه‌گذاری کاهش دادند. از سال ۱۳۸۶ به این سو رشد اقتصادی پایدار در اقتصاد ایران اجازه بروز نیافته و تنها در برخی سال‌ها - از جمله در سال ۱۳۹۹ - به طور نامنظم و غیرمستمر، رشد مثبت اقتصادی به ثبت رسیده است. برای مقایسه، در بین سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۸۶ تولید ناخالص داخلی کشور به طور مداوم در حال بزرگتر شدن بوده و از ابتدا تا انتهای این دوره حدود ۵۰ درصد رشد داشته است. این در حالی است که تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های ثابت در سال ۱۳۹۹ حتی از رقم مشابه در سال ۱۳۹۰ کمتر بوده است. باید توجه داشت که بر جمعیت ایران در این بازه نه ساله حدود ۱۰ میلیون نفر افزوده شده و به این ترتیب درآمد سرانه و رفاه ایرانیان نه تنها در این سال‌ها بهبود نیافته، بلکه به مراتب از ۹ سال قبل کمتر شده است.

وجود ندارد، اما اطلاعات غیررسمی نشان می‌دهد که در نیمه دوم سال ۱۳۹۹ و به موازات تغییر دولت در آمریکا، صادرات نفتی ایران افزایش قابل توجهی را تجربه کرده است. نکته امیدوارکننده دیگر این است که در سال ۱۳۹۹ میزان تولید ناخالص داخلی غیرنفتی (بدون نفت) به قیمت‌های ثابت بیشتر از همه سال‌های گذشته بوده است. بررسی آمار نشان می‌دهد که ثبت این رشد تا حد زیادی به افزایش تولید در دو زیرمجموعه گروه صنایع و معادن یعنی «برق، گاز و آب» و «ساختمان» مربوط می‌شود. جدول ۱ جزئیات نرخ رشد اقتصادی سال‌های اخیر را برای گروه‌های اصلی اقتصاد کشور نشان می‌دهد.

برآوردهای مقدماتی بانک مرکزی نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۹، کل ارزش افزوده ایجادشده در اقتصاد کشور حدود ۳۴,۳۴ هزار میلیارد ریال بوده که به قیمت‌های ثابت از رشد اقتصادی مثبت ۳/۶ درصدی حکایت دارد. در واقع پس از تجربه رشدهای اقتصادی منفی ۵/۴ درصدی و منفی ۶/۵ درصدی به ترتیب در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، سرانجام این روند متوقف شد. البته باید توجه داشت که بدون در نظر گرفتن بخش نفت، رشد اقتصادی به ۲/۵ درصد در این سال تنزل می‌یابد. به عبارت دیگر به دلیل رشد قابل توجه ۱۱/۲ درصدی بخش نفت در سال ۱۳۹۹، ۱/۴ واحد درصد از رشد اقتصادی سال ۱۳۹۹ مرهون این بخش بوده است. اطلاعات رسمی از تسهیل تحریم‌های آمریکا علیه ایران

جدول ۱. نرخ رشد اجزای تولید ناخالص داخلی و سهم از رشد آنها به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ و سهم آنها از کل تولید ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری - درصد

	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	سهم از رشد در سال ۱۳۹۹	سهم از کل در سال ۱۳۹۹
گروه کشاورزی	۴/۵	۸/۸	-۰/۹	۳/۲	۴/۲	۴/۰	۱۱/۶
گروه نفت	۱۱/۲	-۳۸/۷	-۱۸/۱	۰/۹	۶۱/۶	۴/۱	۵/۳
گروه صنایع و معادن	۷/۱	۲/۳	-۴/۳	۵/۱	۲/۲	۹/۱	۲۹/۳
گروه خدمات	۰/۰	-۰/۲	-۰/۶	۴/۴	۳/۶	۰/۰	۵۵/۸
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (بدون نفت)	۲/۵	۱/۱	-۱/۸	۴/۶	۳/۳	-	۹۴/۷
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه	۳/۶	-۶/۵	-۵/۴	۳/۷	۱۲/۵	۶/۳	۱۰۰/۰

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران سال ۱۳۹۹ و سری زمانی حساب‌های ملی

سال منجر به ثبت رشد مثبت ۲/۵ درصدی این متغیر در مجموع سال ۱۳۹۹ شده است. با این حال بررسی سری زمانی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص نشان می‌دهد که همچنان میزان سرمایه‌گذاری در اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۹ به قیمت‌های ثابت کمتر از سطح اوایل دهه ۱۳۸۰ بوده است. این روند نزولی در خصوص تشکیل سرمایه به شکل ماشین‌آلات شدت بسیار بیشتری در مقایسه با تشکیل سرمایه به شکل ساختمان داشته است که می‌تواند به عنوان نشانه‌ای از افزایش سرمایه‌گذاری غیرمولد در پی رشد قیمت‌های نسبی ساختمان مورد بررسی قرار گیرد.

در عین حال، کاهش شدید ۲۹/۲ درصدی واردات کالاها و خدمات به قیمت‌های ثابت، منجر به رشد ۱/۷ درصدی خالص صادرات کالاها و خدمات در سال ۱۳۹۹ شده است، اگرچه صادرات کالاها و خدمات خود کاهش ۵/۴ درصدی را تجربه کرده است. جدول ۲ نرخ رشد هزینه ناخالص داخلی را به تفکیک اجزای آن نشان می‌دهد.

در سمت تقاضای اقتصاد، روند نزولی هزینه‌های مصرفی بخش خصوصی (به قیمت‌های ثابت) از کاهش سطح رفاه جامعه در این سال همچون سال‌های گذشته حکایت دارد، اگرچه رشد منفی آن کمتر از رشدهای منفی ثبت‌شده در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۷ بوده است. این متغیر در بهار ۱۳۹۹ و به دنبال همه‌گیری ویروس کرونا، افت چشمگیر ۴/۶ درصدی را تجربه کرد، اگرچه در ادامه روند رو به بهبودی داشت تا در مجموع این سال رشد منفی ۰/۴ درصدی را به ثبت برساند. در مقابل، هزینه‌های مصرفی بخش دولتی که در فصل نخست سال رشد قابل توجه ۷/۳ درصدی و در فصل تابستان رشد ۱/۹ درصدی داشت، روندی نزولی را در نیمه دوم سال در پیش گرفت تا در مجموع سال ۱۳۹۹ رشد این متغیر معادل منفی ۲/۳ درصد باشد. اما نکته امیدوارکننده این است که به موازات افت هزینه‌های مصرفی دولتی و خصوصی در سال ۱۳۹۹، روند نزولی تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در اقتصاد ایران پس از دو سال متوقف شده و در فصول سوم و چهارم سال ۱۳۹۹ به ترتیب رشدهای مثبت ۲/۲ درصدی و ۸/۲ درصدی برای این متغیر به ثبت رسیده است. به این ترتیب رشد مثبت تشکیل سرمایه در نیمه دوم

جدول ۲. نرخ رشد هزینه ناخالص داخلی و اجزای آن به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ و سهم آنها از کل هزینه ناخالص داخلی به قیمت‌های جاری - درصد

سهم از کل در ۱۳۹۹	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	
۴۸/۸	۳/۸	۲/۵	-۲/۶	-۷/۷	-۰/۴	مصرف خصوصی
۱۰/۸	۳/۷	۳/۹	-۲/۹	-۶/۰	-۲/۳	مصرف دولتی
۲۷/۵	-۳/۷	۱/۴	-۱۲/۳	-۵/۹	۲/۵	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص
۱۰/۷	۵/۶	۲/۵	-۱۸/۷	-۱۰/۰	۰/۹	ماشین‌آلات
۱۶/۸	-۷/۴	۰/۹	-۹/۴	-۴/۳	۳/۱	ساختمان
-	۶۳/۸	-۳/۰	-۴/۲	-۲۶/۹	۱/۷	خالص صادرات کالاها و خدمات
۲۲/۸	۴۱/۳	۱/۸	-۱۲/۵	-۲۹/۹	-۵/۴	صادرات
۲۸/۵	۶/۱	۱۳/۴	-۲۹/۵	-۳۸/۱	-۲۹/۲	واردات
۱۰۰/۰	۱۳/۴	۳/۸	-۶/۰	-۶/۸	۳/۴	تولید ناخالص داخلی به قیمت بازار

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران سال ۱۳۹۹ و سری زمانی حساب‌های ملی

۱-۱. گروه کشاورزی

اشاره‌ای نشده و صرفاً به طور خلاصه عنوان شده است که رشد تولید محصولات زراعی، باغی و محصولات اصلی دامی در این سال نسبت به سال ۱۳۹۸ به ترتیب معادل ۱۱/۳ درصد، ۵/۷ درصد و منفی ۰/۲ درصد بوده است. در گزارش حساب‌های ملی مرکز آمار ایران نیز گروه کشاورزی

در آمار حساب‌های ملی ایران، گروه کشاورزی علاوه بر کشاورزی شامل زراعت، باغداری، جنگلداری، شکار، دامداری، مرغداری و ماهیگیری می‌شود. این در حالی است که در گزارش مقدماتی بانک مرکزی از تحولات بخش واقعی در سال ۱۳۹۹، به جزئیات زیرمجموعه‌های گروه کشاورزی

منجر به رشد ۳/۵ درصدی کل گروه کشاورزی شده است. رشد اقتصادی گروه کشاورزی، چه در گزارش بانک مرکزی و چه در گزارش مرکز آمار، در هیچ یک از فصول سال ۱۳۹۹ منفی نبوده است. طبق اعلام سرپرست دفتر صادرات معاونت توسعه بازرگانی وزارت جهاد کشاورزی، صادرات محصولات کشاورزی در سال ۱۳۹۹ معادل ۸/۸ میلیون تن به ارزش ۶/۵ میلیارد دلار بوده است که در مقایسه با سال ۱۳۹۸ از نظر وزنی ۲۶ درصد و از نظر ارزشی ۱۴ درصد افزایش داشته است.

صرفاً به دو زیرمجموعه با عناوین کشاورزی و ماهیگیری دسته بندی می شود. ارزش افزوده زیرگروه ماهیگیری که معمولاً نوسان زیادی دارد و تغییرات آن وابستگی چندانی به تغییرات سایر بخش های حساب های ملی ندارد، در سال ۱۳۹۹ به قیمت های ثابت ۱۳/۵ افت کرده است، اما از آنجا که این زیربخش کمتر از ۵ درصد کل گروه کشاورزی را به خود اختصاص داده، تأثیر چندانی روی رشد کل گروه نداشته است. بنابراین افزایش ۳/۱ درصدی ارزش افزوده زیرگروه کشاورزی به قیمت های ثابت

۱-۲. گروه صنایع و معادن

کم نوسان تر بوده تا در مجموع سال ۱۳۹۹ رشد ۵/۶ درصدی برای این زیرگروه به ثبت برسد. این بخش حداقل در دو دهه گذشته جزو معدود بخش های حساب های ملی بوده که حتی در دوره های رکودی نیز معمولاً به رشد خود ادامه داده است. دلیل این امر را می توان در رشد نسبتاً یکنواخت جمعیت و نیازهای مصرفی آب، برق و گاز جست و جو کرد. در زیرگروه ساختمان که شامل ساختمان های مسکونی و غیرمسکونی، جاده سازی، سدسازی و موارد مشابه دیگر می شود، عامل اصلی رشد ۷/۷ درصدی در سال ۱۳۹۹، سرمایه گذاری بخش خصوصی در این بخش بوده که رشد ارزش افزوده ۱۴/۵ درصدی ساختمان بخش خصوصی به قیمت های ثابت را در پی داشته است. ارزش سرمایه گذاری بخش خصوصی در ساختمان مناطق شهری طی سال ۱۳۹۹ به قیمت های جاری بیش از دو برابر سال ۱۳۹۸ بوده است. در نتیجه این تغییر و تحولات، گروه صنایع و معادن با رشد ۷/۱ درصدی در سال ۱۳۹۹، سهم قابل توجه ۱/۹ واحد درصدی از رشد اقتصادی ۳/۶ درصدی این سال داشته است. جدول ۳ جزئیات آمار رشد زیرمجموعه های گروه صنایع و معادن را نشان می دهد.

طبق گزارش بانک مرکزی، گروه صنایع و معادن ۲۹/۳ درصد از تولید ناخالص داخلی را در سال ۱۳۹۹ تشکیل داده است. این گروه به چهار زیرمجموعه «صنعت»، «معدن»، «برق، گاز و آب» و «ساختمان» تقسیم می شود که به ترتیب رشد های ۸/۱ درصدی، ۲/۳ درصدی، ۵/۶ درصدی و ۷/۷ درصدی را در سال ۱۳۹۹ تجربه کردند. زیرگروه صنعت که در سال ۱۳۹۸ رشد ۲/۱ درصدی و در فصل نخست سال ۱۳۹۹ رشد اندک ۱/۸ درصدی را به ثبت رسانده بود، در فصول بعدی سال با رشد فزاینده ارزش افزوده به قیمت های ثابت مواجه شد. در گزارش مرکز آمار رشد بخش صنعت در فصل نخست سال ۱۳۹۹ حتی منفی برآورد شده است، در حالی که رشد این بخش در سایر فصول این سال به طور قابل توجهی مثبت بوده است.

در زیرگروه معدن و طبق گزارش بانک مرکزی، رشد ۲/۳ درصدی در سال ۱۳۹۹ رقم خورده است. برخلاف زیرگروه صنعت، رشد ارزش افزوده در زیرگروه معدن در نیمه نخست سال بیشتر از نیمه دوم سال بوده است. در زیرگروه برق، گاز و آب، روند رشد از دو گروه پیشین هموارتر و

جدول ۳. نرخ رشد زیرمجموعه های گروه صنایع و معادن به قیمت های ثابت سال ۱۳۹۰ - درصد

	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
گروه صنایع و معادن	۲/۲	۵/۱	-۴/۳	۲/۳	۷/۱
معدن	۲/۱	۲/۹	۱/۰	۱/۹	۲/۳
صنعت	۶/۹	۵/۳	-۸/۰	۲/۱	۸/۱
برق، گاز و آب	۶/۸	۷/۵	۲/۲	۴/۱	۵/۶
ساختمان	-۱۳/۱	۱/۲	-۵/۵	-۰/۲	۷/۷

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران سال ۱۳۹۹ و سری زمانی حساب های ملی

رشد ۶/۸ درصدی را نسبت به دوره مشابه سال ۱۳۹۸ تجربه کرد.

طبق گزارش وزارت صنعت، معدن و تجارت، تولید محصولات پتروشیمی به عنوان یکی از بزرگترین صنایع کشور در سال ۱۳۹۹ با رشد ۸/۹

شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی که نماگر خوبی برای بررسی وضعیت بخش های مختلف صنعتی کشور است، از بهار ۱۳۹۷ به این سو به صورت رسمی از سوی بانک مرکزی منتشر نشده، اما طبق اذعان معاون اقتصادی این بانک، این شاخص در نیمه نخست سال ۱۳۹۹

دستگاه در این سال نرسید. در این بین تولید انواع خودروی سواری رشد ۱۹/۱ درصدی، تولید انواع کامیون و کشنده رشد ۵۴/۱ درصدی، تولید کمباین رشد ۴۴/۵ درصدی و تولید تراکتور رشد ۱۵/۹ درصدی داشت. در این بین تنها مقدار تولید اتوبوس، مینی بوس و ون نسبت به سال ۱۳۹۸ کاهش یافت و رشد منفی ۷/۸ درصدی را ثبت کرد.

تولید فولاد نیز به عنوان یکی از مهمترین صنایع عمده کشور در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل از آن افزایش یافت. در این سال ۲۸/۴ میلیون تن فولاد خام (۷/۳ درصد بیشتر از سال ۱۳۹۸) و ۲۵/۱ میلیون تن محصولات فولادی (۷/۴ درصد بیشتر از سال ۱۳۹۸) تولید شد. نکته قابل توجه این است که تولید سالانه فولاد خام کشور از سال ۱۳۹۵ به این سو به طور مستمر و حتی پس از خروج آمریکا از برجام افزایش یافته است. جدول ۴ حجم تولید این سه صنعت بزرگ کشور را در سال‌های اخیر با هم مقایسه می‌کند.

درصدی به ۶۰/۷ میلیون تن رسید. فروش محصولات پتروشیمی (پلیمری و شیمیایی) در بورس‌های کالا و انرژی از ۴/۹ میلیون تن در سال ۱۳۹۸ به ۵/۴ میلیون تن در سال ۱۳۹۹ افزایش یافت. طبق اذعان مدیر کنترل تولید شرکت ملی صنایع پتروشیمی نیز رشد تولیدات صنعت پتروشیمی در ۱۰ ماهه نخست سال ۱۳۹۹ نسبت به دوره مشابه سال قبل از آن معادل ۶ درصد بوده که حدود ۳ واحد درصد از آن به بهره‌برداری از واحدها و طرح‌های جدید در این صنعت مربوط می‌شود. طبق اعلام شرکت ملی صنایع پتروشیمی، در سال ۱۳۹۹ حدود ۲۵ میلیون تن به ظرفیت تولید این صنعت افزوده شد تا ظرفیت تولیدی صنعت پتروشیمی کشور به ۹۰ میلیون تن برسد.

در مورد خودروسازی، در سال ۱۳۹۹ معادل ۹۹۱ هزار و ۶۹۲ دستگاه انواع مختلف خودرو تولید شد که ۱۹/۲ درصد بیشتر از سال قبل از آن بود، اگرچه به سطح تولید برنامه‌ریزی شده یک میلیون و ۲۰۰ هزار

جدول ۴. حجم تولید برخی صنایع مهم کشور

۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲
محصولات پتروشیمی (میلیون تن)	۶۰/۷	۵۳/۵	۵۳/۰	۵۳/۶	۵۰/۶	۴۶/۴	۴۰/۶
درصد تغییر	۸/۹	۲/۰	-۱/۲	۶/۰	۹/۱	۴/۳	-۱/۲
فولاد خام (هزار تن)	۲۸,۳۵۸	۲۶,۴۴۱	۲۴,۶۶۹	۲۲,۴۱۲	۱۸,۴۶۸	۱۶,۰۸۱	۱۵,۶۲۷
درصد تغییر	۷/۳	۷/۲	۱۰/۱	۲۱/۴	۱۴/۸	-۳/۷	۸/۸
انواع خودرو (هزار دستگاه)	۹۹۲	۸۳۲	۹۵۶	۱,۵۳۵	۱,۳۵۰	۹۷۹	۷۳۷
درصد تغییر	۱۹/۲	-۱۳/۰	-۳۷/۷	۱۳/۷	۳۸/۰	-۱۳/۴	-۲۰/۲

مآخذ: روابط عمومی شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، انجمن جهانی فولاد، انجمن خودروسازان ایران و گزارش‌های سالانه وزارت صنعت، معدن و تجارت

بخش نفت

صنعت نفت که در نیم قرن اخیر همواره از ارکان اصلی اقتصاد کشور بود، در چند سال اخیر با چالش‌های متعددی روبه‌رو شده است. آخرین شوک شدید به بخش نفت کشور در اوایل سال ۱۳۹۷ و در پی اجرایی شدن دور جدید تحریم‌های ایالات متحده اتفاق افتاد که صادرات نفت ایران را بسیار محدود کرد. این محدودیت‌ها به نحوی اجرا شد که کشورهای مختلف قادر باشند به مرور نیاز خود به نفت ایران را کاهش دهند و به همین علت ایالات متحده در ابتدا برخی کشورها را به طور موقت از این تحریم معاف کرد. در نتیجه صادرات و البته تولید نفت ایران هم به مرور روند کاهشی به خود گرفت و ارزش افزوده آن در اقتصاد افت کرد. طبق گزارش بانک مرکزی، ارزش افزوده بخش نفت به قیمت‌های جاری معادل ۵/۳ درصد از کل ارزش افزوده ایجادشده در اقتصاد کشور در سال ۱۳۹۹ بوده است، در حالی که این رقم در سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸ به ترتیب معادل ۱۳/۵ درصد، ۱۳/۰ درصد و ۷/۴ درصد بود.

در پی شرایط خاص بخش نفت کشور در چند سال اخیر، آمار مربوط به تولید و صادرات این بخش به طور رسمی منتشر نشده است. در ارتباط با تولید نفت، بهترین آمار در دسترس مربوط به گزارش‌های اوپک و از منابع ثانویه است. بر اساس این آمار، تولید نفت خام کشور که در نیمه

نخست سال ۲۰۱۸ در محدوده ۳/۸ میلیون بشکه در روز در نوسان بود، از نیمه دوم این سال و در پی اعمال تحریم‌های آمریکا به سرعت روندی نزولی به خود گرفت، به نحوی که در نیمه دوم سال ۲۰۲۰ به حدود ۱/۹ میلیون بشکه در روز فروافتاد. به این ترتیب میزان کل تولید نفت ایران پس از اعمال تحریم‌های آمریکا حتی از میزان صادرات نفتی کشور در دوره برقرار بودن برجام کمتر شد. صادرات نفتی کشور در سال ۱۳۹۶ به طور متوسط معادل ۲/۳ میلیون بشکه در روز بود. با این حال به مرور و به ویژه پس از انتخابات آمریکا و روی کار آمدن دولت جدید در این کشور، تولید نفت ایران نیز روندی نسبتاً صعودی در پیش گرفت، به نحوی که در ماه مارس ۲۰۲۱ (تقریباً مطابق با اسفند ۱۳۹۹) به سطح ۲/۳ میلیون بشکه در روز افزایش یافت. تولید نفت ایران در سال ۲۰۲۰ به طور متوسط معادل ۲/۰ میلیون بشکه در روز و ۱۵/۷ درصد کمتر از سال میلادی قبل از آن بود. آمار صادرات نفت ایران به طور کلی در چند سال اخیر محرمانه تلقی شده است. با این حال طبق برآوردهای صندوق بین‌المللی پول، متوسط صادرات نفتی ایران در سال ۲۰۲۰ معادل ۶۳۸ هزار بشکه در روز بوده که اگرچه ۳۰/۷ درصد بیشتر از سال ۲۰۱۹ محسوب می‌شود، کمتر از نیمی از صادرات نفتی سال ۲۰۱۸ است. خبرگزاری رویترز به نقل از برخی منابع از جمله شرکت بین‌المللی انرژی اس‌وی‌بی^۱ و با استفاده از منابع غیررسمی مانند داده‌های شرکت اطلاعات انرژی و ردیابی کپلر (Kpler) معمولاً تخمینی از این مقدار اعلام

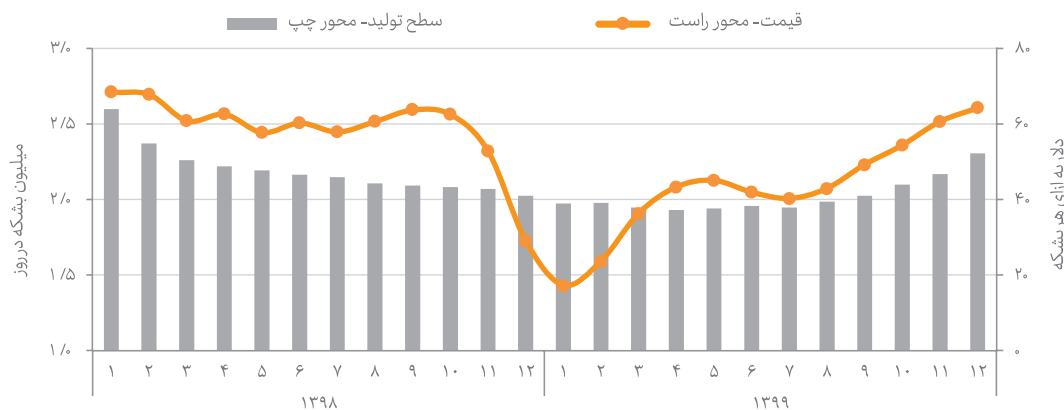
1. SVB Energy International

۶۴ دلار در نوسان بود، از بهمن‌ماه این سال کاهش شدیدی را تجربه کرد و در آخرین ماه سال ۱۳۹۸ به حدود ۲۹ دلار رسید. در هفته دوم ماه مارس (مطابق با نیمه دوم اسفندماه ۱۳۹۸) و در پی شیوع گسترده ویروس کرونا در سطح جهان، تقاضای نفت به شدت کاهش یافت و تصمیم اوپک پلاس در راستای عدم کاهش عرضه، افت شدید قیمت را حتی تا سطوح نزدیک به ۱۰ دلار در هر بشکه به دنبال داشت. در نتیجه، متوسط قیمت نفت سنگین ایران در فروردین ۱۳۹۹ به حدود بشکه‌ای ۱۷ دلار هم رسید. با این حال در ماه‌های بعدی قیمت نفت سنگین ایران به تدریج رو به افزایش گذاشت تا در اسفندماه ۱۳۹۹ به محدوده ۶۴/۳ دلار به ازای هر بشکه بازگردد. نمودار ۱ قیمت و تولید نفت خام ایران را در دو سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

می‌کند که بر این اساس، صادرات نفت خام ایران در ماه فوریه ۲۰۲۰ (تقریباً مطابق با بهمن ۱۳۹۸) به سطح نازل حدود ۱۴۰ هزار بشکه در روز فرو افتاد. این سطح نازل صادرات نفتی حتی در زمان جنگ ایران و عراق هم تجربه نشده بود. این وضعیت تا چند ماه به ویژه به دلیل همه‌گیری جهانی ویروس کرونا و کاهش تقاضای جهانی نفت ادامه داشت، اما پس از آن به مرور صادرات نفت ایران افزایش یافت تا در آوریل ۲۰۲۱ (تقریباً مطابق با فروردین ۱۴۰۰) به سطح حدودی ۷۵۰ هزار بشکه در روز برسد.

قیمت نفت خام سنگین ایران که در فروردین ۱۳۹۸ به ۶۸/۵ دلار به ازای هر بشکه رسیده بود و از خرداد تا دی این سال در محدوده ۶۱ تا

نمودار ۱. متوسط تولید روزانه نفت خام و متوسط قیمت نفت سنگین ایران

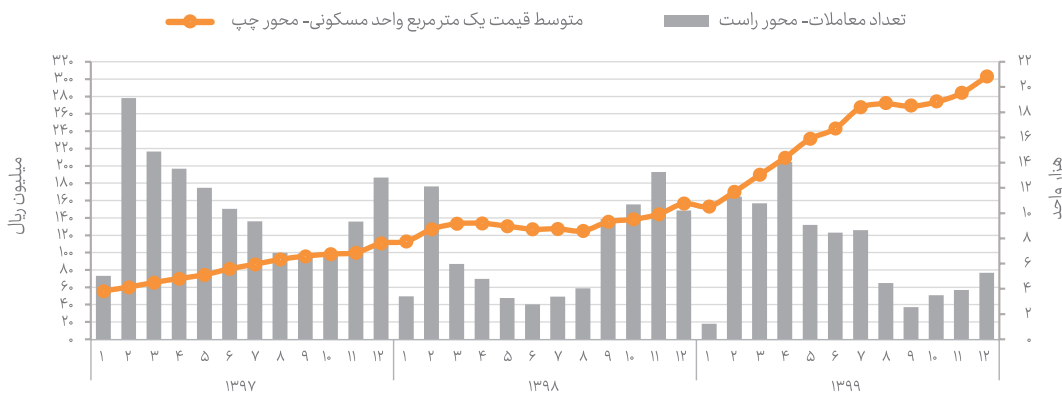
مآخذ: گزارش‌های ماهانه اوپک از بازار نفت، آمار تولید بر اساس منابع ثانویه یادداشت: داده‌های موجود در گزارش اوپک بر اساس ماه‌های میلادی بوده که در اینجا به طور تقریبی با ماه‌های شمسی جایگزین شده است.

تعداد معاملات یک‌ماه پس از ثبت بیشترین جهش قیمتی و در آذرماه رقم خورد. در این ماه تعداد معاملات ۷۳/۲ درصد کمتر از ماه مشابه سال قبل از آن بود. تعداد معاملات ثبت شده در آذرماه ۱۳۹۹ معادل ۲ هزار و ۵۵۵ معامله بود که بدون در نظر گرفتن فروردین‌ماه این سال (به دلیل شرایط خاص ناشی از تعطیلات نوروز و شیوع ویروس کرونا) کمترین تعداد معاملات از ابتدای ثبت آمار سامانه معاملات املاک و مستغلات (سال ۱۳۹۱) محسوب می‌شود. با این حال کاهش معاملات به افت قیمت اسمی در سال ۱۳۹۹ منجر نشد. در سال ۱۳۹۹، متوسط قیمت یک متر مربع واحد مسکونی در تهران با روند صعودی مستمر، از ۱۵۳ میلیون ریال در فروردین‌ماه به اوج ۳۰۳ میلیون ریال در ماه پایانی سال رسید. نمودار ۲ روند تغییرات قیمت و تعداد معاملات را در سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

بخش مسکن

بازار مسکن در سال ۱۳۹۹ همچون سال قبل از آن رشد قابل توجه قیمتی را تجربه کرد. سطح قیمت‌ها اگرچه در فروردین‌ماه این سال و در پی شیوع ویروس کرونا اندکی کاهش یافت، اما به سرعت و از اردیبهشت‌ماه مجدداً روند صعودی قیمت در این بازار از سر گرفته شد. حجم معاملات نیز در نیمه نخست این سال سطوح بالایی را تجربه کرد، اگرچه در نیمه دوم سال روندی نزولی داشت. متوسط قیمت مسکن در شهر تهران در سال ۱۳۹۹ نزدیک به ۸۰ درصد نسبت به سال ۱۳۹۸ رشد داشت. بیشترین نرخ رشد نقطه‌به‌نقطه در آبان ماه (۱۱۸/۲ درصد) رقم خورد. این جهش قیمتی در بازار مسکن در حالی رخ داد که متوسط درآمد خانوارها و تسهیلات بانکی اختصاص داده شده به آنها به طور واقعی کاهش یافته بود. به این ترتیب خرید و فروش مسکن در نیمه دوم سال کاهش قابل توجهی داشت، به نحوی که بیشترین افت

نمودار ۲. تعداد معاملات واحدهای مسکونی و متوسط ماهانه قیمت این واحدها در شهر تهران

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش بازار مسکن شهر تهران، شماره‌های مختلف

در آن مفهومی ندارد و رعایت معنادار پروتکل‌های بهداشتی نیز مقدور نیست. برآیند این عوامل موجب شد که با وجود رشد ۸۰/۳ درصدی متوسط قیمت هر متر مربع، تعداد معاملات واحدهای مسکونی در شهر تهران در سال ۱۳۹۹ اندکی کمتر از سال ۱۳۹۸ رقم بخورد.

در میان بخش‌های مختلف اقتصادی، بازار مسکن نیز تا حدی با عوارض بحران شیوع کرونا دست به گریبان بود. کاهش تمایل برای بازدید حضوری به دلیل رعایت اصول بهداشتی، هم محدودکننده طرف عرضه و هم محدودکننده طرف تقاضای این بازار بوده است. در عین حال در سمت عرضه، ماهیت ساخت‌وساز مسکن به گونه‌ای است که دورکاری

۳-۱. گروه خدمات

سال قبل آن کمتر باشد. در بین زیرمجموعه‌های این گروه، خدمات عمومی و خدمات اجتماعی و شخصی و خانگی به ترتیب رشدهای منفی قابل توجه ۹/۴ درصدی و ۶/۰ درصدی را در سال ۱۳۹۹ تجربه کرده‌اند، اگرچه رشد سایر زیرمجموعه‌های این گروه مثبت بوده است. بیشترین رشد مثبت در این بین به زیرمجموعه حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات تعلق داشته که در سال ۱۳۹۸ نیز بیشترین رشد را داشت. جدول ۵ زیرمجموعه‌های گروه خدمات در حساب‌های ملی را نشان می‌دهد.

گروه خدمات به عنوان بزرگترین بخش اقتصاد کشور که بیش از نیمی از ارزش افزوده اقتصاد در آن ایجاد می‌شود، در سال ۱۳۹۹ از نظر ارزش افزوده ایجادشده به قیمت‌های ثابت هیچ تغییری را نسبت به سال قبل از آن تجربه نکرد. در سال ۱۳۹۸ نیز ارزش افزوده ایجاد شده در این بخش به قیمت‌های ثابت به مقدار ناچیز ۰/۲ درصد کاهش یافته بود. همچنین رشد منفی سال ۱۳۹۷ این بخش موجب شده است که اندازه واقعی بزرگترین بخش اقتصاد کشور در سال ۱۳۹۹ حتی از سه

جدول ۵. نرخ رشد زیرمجموعه‌های گروه خدمات به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۰ - درصد

سال	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
گروه خدمات	۳/۶	۴/۴	-۰/۶	-۰/۲	۰/۰
بازرگانی، رستوران و هتلداری	۶/۲	۴/۷	-۷/۱	-۲/۶	۱/۶
حمل‌ونقل، انبارداری و ارتباطات	۶/۷	۷/۱	۲/۶	۶/۳	۳/۰
خدمات مؤسسات پولی و مالی	۱/۷	۳/۳	۱/۵	۳/۶	۱/۴
خدمات مستغلات و خدمات حرفه‌ای و تخصصی	۱/۸	۴/۲	۲/۹	۲/۱	۲/۱
خدمات عمومی	۲/۰	۴/۴	-۲/۰	-۸/۹	-۹/۴
خدمات اجتماعی و شخصی و خانگی	۰/۱	-۳/۸	-۲/۸	-۶/۵	-۶/۰

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش تحولات بخش واقعی اقتصاد ایران سال ۱۳۹۹ و سری زمانی حساب‌های ملی

۲. بازار نیروی کار

از گزارش تابستان ۱۳۹۸ به این سو، جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر مبنای اصلی محاسبات مرکز آمار برای بازار کار قرار گرفت، در حالی که پیش از این مبنای آمارگیری و گزارش شاخص‌های اصلی نیروی کار کشور جمعیت بالای ۱۰ سال بود. آمار منتشر شده از وضعیت بازار کار کشور در سال ۱۳۹۹ از نرخ مشارکت ۴۱/۳ درصدی و نرخ بیکاری ۹/۶ درصدی جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر در این سال حکایت دارد که نسبت به سال قبل از آن به ترتیب ۲/۸ واحد درصد و ۱/۱ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. در سال ۱۳۹۸ نیز نرخ بیکاری و نرخ مشارکت به طور همزمان در مقایسه با سال ۱۳۹۷ کاهش یافته بودند.

تا ۳۵ ساله کشور موفق به یافتن شغل مورد نظر خود نشدند که معادل ۱۶/۷ درصد از جمعیت فعال این گروه سنی است. این نسبت برای زنان به ۲۷/۹ درصد می‌رسد. همچنین نرخ بیکاری در بین فارغ‌التحصیلان آموزش عالی ۱۴/۲ درصد بوده که در بین زنان این گروه به ۲۲/۸ درصد می‌رسد. حدود ۳۸/۹ درصد از کل جمعیت بیکار کشور در سال ۱۳۹۹ دارای تحصیلات عالی بوده‌اند. بالاتر بودن آمار بیکاری در بین جمعیت فارغ‌التحصیل دانشگاهی در مقایسه با متوسط کل جمعیت نشان می‌دهد که ادامه تحصیل در مقاطع تکمیلی نه تنها ورود به بازار کار را تسهیل نکرده، بلکه متناسب و سازگار با ظرفیت بازار کار نبوده و حتی احتمالاً جذب فارغ‌التحصیلان را سخت‌تر کرده است. بنابراین دوره‌های تحصیلات تکمیلی که یک سرمایه‌گذاری نسبتاً بزرگ هم برای دولت و هم خانوارها تلقی می‌شود، برای تعداد قابل توجهی از افراد و حداقل از جنبه ورود به بازار کار و کسب درآمد عایدی مثبتی نداشته است.

در سال ۱۳۹۹ نزدیک به ۲۳/۳ میلیون نفر از جمعیت بالای ۱۵ سال در کشور شاغل بوده‌اند که یک میلیون نفر کمتر از سال ۱۳۹۸ محسوب می‌شود. از این جمعیت حدود ۱۷/۴ درصد در بخش کشاورزی، ۳۳/۳ درصد در بخش صنعت و ۴۹/۳ درصد در بخش خدمات اشتغال داشته‌اند. اشتغال بخشی از این جمعیت به اصطلاح ناقص بوده است، به این معنی که به دلایل اقتصادی نظیر افت تولید یا مانند آن، کمتر از ۴۴ ساعت در هفته کار کرده‌اند، در حالی که خواهان و آماده انجام کار بیشتر بوده‌اند. در سال ۱۳۹۹ حدود ۲/۲ میلیون نفر معادل ۹/۵ درصد از جمعیت شاغل، دارای اشتغال ناقص بوده‌اند که ۰/۴ واحد درصد نسبت به سال ۱۳۹۸ کاهش یافته است. جدول ۶ برخی شاخص‌های مهم بازار کار کشور را در سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

کاهش نرخ بیکاری در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ در حالی رخ داده است که وضعیت کلان اقتصادی کشور به نسبت سال‌های قبل‌تر به مراتب نامناسب‌تر بوده است. در واقع کاهش نرخ بیکاری در کشور نه از محل افزایش اشتغال، بلکه در پی خروج قابل توجه افراد از بازار و کاهش نرخ مشارکت رخ داده است. کاهش مشارکت اقتصادی در این سال‌ها به دلایل مختلف از جمله ناامیدی از یافتن شغل مناسب رخ داده است. در سال ۱۳۹۹ با وجود افزایش بیش از ۷۱۰ هزار نفری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر، یک میلیون و ۴۳۰ هزار نفر از جمعیت فعال کاسته شد. البته نرخ پایین مشارکت در مقایسه با سایر کشورها یکی از شاخصه‌های همیشگی اقتصاد ایران حداقل در چهار دهه اخیر بوده، اما این مهم در سال‌های اخیر تشدید شده است. این نرخ پایین عمده‌تاً از جانب جمعیت بانوان کشور ایجاد می‌شود، به طوری که از جمعیت ۳۱/۲ میلیون نفری زنان ۱۵ ساله و بیشتر در ایران، تنها ۴/۳ میلیون نفر قابلیت و تمایل انجام کار را در سال ۱۳۹۹ داشته و به عبارت دیگر مشارکت اقتصادی داشته‌اند. از همین جمعیت اندک نیز ۱۵/۶ درصد بیکار بوده‌اند، در حالی که نرخ بیکاری برای مردان در سال ۱۳۹۹ معادل ۸/۴ درصد رقم خورده است. این مهم نشان می‌دهد که فارغ از ضعف‌های ساختاری مهارت‌پروری در سیستم آموزشی کشور، فرهنگ، زیرساخت‌ها و موقعیت‌های موجود در بازار کار مناسب و پذیرای ورود زنان نبوده است. این تفاوت در نرخ بیکاری تقریباً در همه سال‌های چهار دهه اخیر تکرار شده و بلا بودن جمعیت غیرفعال بانوان از جمله مهمترین چالش‌های بازار کار کشور بوده است.

علاوه بر این، بیکاری جوانان و قشر تحصیلکرده دانشگاهی کشور نیز نگران‌کننده است. در سال ۱۳۹۹ حدود ۱/۸ میلیون نفر از جمعیت ۱۸

جدول ۶. شاخص‌های اصلی بازار کار ایران به تفکیک جنسیت برای جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر در سال ۱۳۹۹

کل	مرد	زن	
۴۱/۳	۶۸/۷	۱۳/۹	نرخ (درصد)
۲۵/۷	۲۱/۴	۴/۳	تعداد (میلیون نفر)
۳۷/۳	۶۲/۹	۱۱/۷	نسبت (درصد)
۲۳/۳	۱۹/۶	۳/۷	تعداد (میلیون نفر)
۹/۶	۸/۴	۱۵/۶	نرخ (درصد)
۲/۵	۱/۸	۰/۷	تعداد (میلیون نفر)
۱۶/۷	۱۴/۱	۲/۶	نرخ (درصد)
۲/۱	۱/۴	۰/۷	تعداد (میلیون نفر)
۱۴/۲	۱۰/۴	۲۲/۸	نرخ (درصد)
۱/۰	۰/۵	۰/۵	تعداد (میلیون نفر)
۹/۵	۱۰/۴	۴/۲	سهام جمعیت دارای اشتغال ناقص زمانی (درصد)

منبع: مرکز آمار ایران، چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار در سال ۱۳۹۹

هم عرضه آن را بسیار محدود کرد، هر چند شدت آن در بین فعالیت‌های مختلف تفاوت زیادی داشت. در مجموع، کرونا به طور موقت و در کوتاه‌مدت موجب کاهش نرخ مشارکت به خصوص برای افراد با بیماری زمینه‌ای و افزایش شدید نرخ بیکاری به خصوص برای مشاغل غیررسمی و بنگاه‌های کوچک و آسیب‌پذیر شد.

با شیوع ویروس کرونا در اواخر سال ۱۳۹۸ بازار کار در بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی تحت شعاع قرار گرفت. آنچه در بالا از شرایط بازار کار کشور بیان شد قبل از اثرگذاری شوک این بیماری بر نمونه‌های آماری بوده و در آمار ذکر شده برای کل سال لحاظ نشده است. همه‌گیری یک بیماری ویروسی تقریباً ناشناخته هم تقاضای نیروی کار را کاهش داد و

۳. وضعیت مالی و بودجه دولت

در دنیای امروز بودجه یکی از مهم‌ترین ابزارهای سیاست‌گذاری و جامع‌ترین بیان اولویت‌های عمومی است. قانون بودجه به دلیل نقش پررنگ دولت در اقتصاد ایران اهمیت مضاعفی دارد. فارغ از نقش منابع درآمدی (از قبیل مالیات) و مصارف جاری و عمرانی دولت بر سایر متغیرهای کلان اقتصادی، الگوی تأمین مالی ناترازی بودجه در مواجهه با شوک‌های خارجی همچون تحریم‌های اقتصادی ایالات متحده آمریکا و شیوع ویروس کرونا اهمیت بسزایی دارد.

۱-۳. کلیات لایحه و قانون بودجه ۱۳۹۹

درصد برسد. همچنین، بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت با رشد ۱۲/۵ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ معادل ۱۴,۳۶۳ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شد. به این ترتیب بودجه کل کشور در سال ۱۳۹۹ به ۲۰,۲۶۷ هزار میلیارد ریال بالغ شد که از رشد ۱۶/۲ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و رشد ۲۱/۰ درصدی نسبت به اصلاحیه قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حکایت داشت. صورت وضعیت ارقام کلان قانون بودجه سال ۱۳۹۹ در جدول ۷ نمایش داده شده است.

قانون بودجه دولت در سال ۱۳۹۹ متأثر از کاهش شدید درآمدهای نفتی در پی تحریم‌های ایالات متحده آمریکا، تفاوت قابل ملاحظه‌ای از منظر ردیف‌های ارقام کلان منابع بودجه عمومی داشت. بودجه عمومی دولت در قانون بودجه این سال معادل ۶,۴۹۸ هزار میلیارد ریال تصویب شد که از رشد ۲۵/۰ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حکایت داشت. البته قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در نیمه نخست این سال از سوی شورای عالی هماهنگی اقتصادی متشکل از سران قوا اصلاح شد و بودجه عمومی کاهش یافت تا رشد بودجه عمومی در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ در مقایسه با اصلاحیه قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به ۴۲/۱ درصد

جدول ۷. زیربخش‌های اصلی قانون بودجه سال ۱۳۹۹ - هزار میلیارد ریال - درصد

قانون بودجه ۱۳۹۹	لایحه بودجه ۱۳۹۹	قانون بودجه ۱۳۹۸	رشد قانون ۱۳۹۹ نسبت به لایحه ۱۳۹۹	رشد قانون ۱۳۹۹ نسبت به قانون ۱۳۹۸	بودجه کل کشور
۲۰,۲۶۷	۱۹,۸۸۷	۱۷,۴۴۳	۱/۹	۱۶/۲	بودجه کل کشور
۶,۴۹۸	۵,۶۳۸	۵,۲۰۰	۱۵/۳	۲۵/۰	بودجه عمومی
۵,۷۱۰	۴,۸۴۶	۴,۴۸۶	۱۷/۸	۲۷/۳	منابع عمومی
۷۸۸	۷۹۲	۷۱۴	-۰/۵	۱۰/۴	درآمدهای اختصاصی
۱۴,۳۶۳	۱۴,۸۳۹	۱۲,۷۷۱	-۳/۲	۱۲/۵	بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت

ماخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹

بودجه سال ۱۳۹۸ سندی بر این مدعا است.

■ بودجه عمومی دولت

بودجه عمومی دولت از دو بخش منابع (یا مصارف) عمومی و درآمدهای اختصاصی (یا مصارف از محل درآمدهای اختصاصی) تشکیل می‌شود. در اجزای منابع عمومی دولت، درآمد حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی و درآمد مالیاتی (به عنوان درآمدی پایدار)، نقش قابل توجهی در تأمین مالی هزینه‌کرد دولت دارند. در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و

بنا به اظهارات رئیس سازمان برنامه و بودجه وقت کشور، مهم‌ترین سیاست‌های پیش‌بینی شده در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹ عواملی از قبیل افزایش قدرت خرید مردم، کمترین وابستگی به متغیرهای برون‌زا همچون صادرات نفت خام و عدم تأمین منابع بودجه عمومی دولت از طریق پول پر قدرت بانک مرکزی بوده‌اند، اگرچه حجم شدن بودجه دولت در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به اصلاحیه قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مسیری برخلاف اهداف برشمرده شده را دنبال می‌کرد. رشد ۴۲/۱ درصدی بودجه عمومی و رشد ۴۷/۹ درصدی منابع عمومی در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به اصلاحیه قانون

بودجه سال ۱۳۹۸ در نظر گرفته شدند. جدول ۸ جزئیات منابع و مصارف عمومی را در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹ به تصویر می‌کشد.

نتیجه تحریم‌های آمریکا، درآمدهای نفتی به حدود یک سوم قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کاهش یافتند، اگرچه بیشتر از رقم اصلاحیه قانون

جدول ۸. زیربخش‌های منابع و مصارف عمومی در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹ - هزار میلیارد ریال - درصد

منابع	لایحه	قانون	رشد قانون نسبت به لایحه	سهم اجزا از منابع عمومی در قانون	مصارف	لایحه	قانون	رشد قانون نسبت به لایحه	سهم اجزا از منابع عمومی در قانون
درآمدها (عمومی)	۲,۶۱۰/۵	۲,۸۸۸/۰	۱۰/۶	۵۰/۶	هزینه‌ها (جاری)	۳,۶۷۲/۳	۴,۳۶۰/۳	۱۸/۷	۷۶/۴
مالیاتی	۱,۹۵۰/۰	۲,۰۴۵/۲	۴/۹	۳۵/۸	جبران خدمات کارکنان	۱,۱۳۴/۴	۱,۱۸۶/۷	۴/۶	۲۰/۸
حاصل از مالکیت دولت	۳۰۵/۱	۴۱۲/۲	۳۵/۱	۷/۲	استفاده از کالاها و خدمات	۲۶۲/۸	۳۱۹/۴	۲۱/۵	۵/۶
حاصل از فروش کالاها و خدمات	۱۱۲/۷	۱۲۸/۵	۱۴/۰	۲/۳	هزینه اموال و دارایی	۰/۱	۰/۱	-۱۸/۲	۰/۰
حاصل از جرایم و خسارات	۵۶/۵	۸۹/۰	۵۷/۶	۱/۶	پارانه	۳۱/۱	۳۲/۸	۵/۶	۰/۶
متفرقه	۱۸۶/۲	۲۱۳/۱	۱۴/۴	۳/۷	کمک‌های بلاعوض	۶۰/۳	۱۵۲/۴	۱۵۲/۵	۲/۷
					رفاه اجتماعی	۱,۳۰۶/۴	۱,۳۶۱/۴	۴/۲	۲۳/۸
					سایر هزینه‌ها	۸۷۷/۳	۱,۳۰۷/۶	۴۹/۱	۲۲/۹
تراز عملیاتی						-۱,۰۶۱/۸	-۱,۴۷۲/۳	۳۸/۷	-
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۹۸۸/۴	۱,۰۷۴/۹	۸/۷	۱۸/۸	تملك‌دارایی‌های سرمایه‌ای (هزینه‌های عمرانی)	۷۰۳/۶	۸۷۹/۸	۲۵/۰	۱۵/۴
حاصل از نفت و فرآورده‌های نفتی	۴۸۳/۰	۵۶۹/۴	۱۷/۹	۱۰/۰	ساختمان و سایر مستحقات	۵۰۴/۵	۵۸۱/۵	۱۵/۳	۱۰/۲
حاصل از فروش و واگذاری اموال	۴۹۵/۵	۴۹۵/۵	۰/۰	۸/۷	ماشین‌آلات و تجهیزات	۱۰۰/۳	۱۶۵/۹	۶۵/۴	۲/۹
حاصل از واگذاری طرح‌های عمرانی	۱۰/۰	۱۰/۰	۰/۰	۰/۲	سایر دارایی‌های ثابت	۱/۶	۱/۶	۰/۰	۰/۰
					استفاده از موجودی انبار	۰/۱	۰/۱	۰/۰	۰/۰
					اقلام گرانبها	۰/۱	۰/۱	۰/۰	۰/۰
					زمین	۶/۷	۲۱/۸	۲۲۷/۱	۰/۴
					سایر دارایی‌های تولید نشده	۹۰/۴	۱۰۸/۹	۲۰/۴	۱/۹
خالص واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای						۲۸۴/۸	۱۹۵/۱	-۳۱/۵	-
واگذاری دارایی‌های مالی	۱,۲۴۷/۰	۱,۷۴۷/۳	۴۰/۱	۳۰/۶	تملك‌دارایی‌های مالی	۴۷۰/۰	۴۷۰/۰	۰/۰	۸/۲
فروش اوراق مالی اسلامی	۸۰۰/۰	۸۸۰/۰	۱۰/۰	۱۵/۴	اعتبارات موضوع واگذاری سهام	۲۷/۸	۲۷/۸	۰/۰	۰/۵
استفاده از تسهیلات خارجی	۰/۵	۰/۵	۰/۰	۰/۰	بازپرداخت اصل اوراق مالی اسلامی	۴۰۰/۱	۴۰۰/۱	۰/۰	۷/۰
دریافت اصل وام‌ها	۱۳/۱	۱۳/۱	۰/۰	۰/۲	بازپرداخت اصل تسهیلات بانکی	۱/۶	۱/۶	۰/۰	۰/۰
واگذاری شرکت‌های دولتی	۱۱۴/۹	۱۱۵/۹	۰/۹	۲/۰	تعهدات پرداخت نشده سال‌های قبل	۱/۱	۱/۱	۰/۰	۰/۰
برگشتی پرداخت‌های سال قبل	۱۲/۵	۱۲/۵	۰/۰	۰/۲	بازپرداخت اصل وام‌های خارجی	۳۹/۵	۳۹/۵	۰/۰	۰/۷
منابع حاصل از استفاده از صندوق توسعه ملی	۳۰۲/۱	۷۲۱/۳	۱۳۸/۸	۱۲/۶					
سایر واگذاری‌ها	۰/۴	۰/۴	۰/۰	۱/۰					
خالص واگذاری دارایی‌های مالی						۷۷۷/۰	۱,۲۷۷/۳	۶۴/۴	-
جمع منابع عمومی	۴,۸۴۶/۰	۵,۷۱۰/۱	۱۷/۸	۱۰۰/۰	جمع مصارف عمومی	۴,۸۴۶/۰	۵,۷۱۰/۱	۴۳/۸	۱۰۰/۰

مأخذ: لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۹

مالیات بر درآمد، مالیات بر مشاغل (کسبه، اصناف و موارد مشابه) رشد ۵۰/۰ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ را تجربه کرد. مالیات بر نقل و انتقال سهام از اجزای مالیات بر ثروت با رشد ۱۸۳/۰ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مواجه شد.

در بخش اعتبارات هزینه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، فصل جبران

در لایحه پیشنهادی دولت سهم درآمدهای مالیاتی از کل منابع عمومی برابر ۴۰/۲ درصد لحاظ شد. این درآمدها در لایحه بودجه ۱۳۹۹ رشد ۱۳/۰ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ داشت. این مهم عاملی برای تشدید شرایط رکودی و تضعیف بیشتر بخش خصوصی بود، به گونه‌ای که مالیات اشخاص حقوقی غیردولتی در لایحه رشد ۲۷/۲ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ داشت. همچنین در بخش

خدمات کارکنان با رشد ۱۶/۲ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به ۱,۱۳۴/۴ هزار میلیارد ریال رسید که سهم ۳۰/۸ درصدی از اعتبارات هزینه‌ای داشت. افزون بر این، فصل رفاه اجتماعی که شامل انواع بیمه‌های اجتماعی کارکنان دولت، کمک‌های رفاهی کارمندان دولت و انواع کمک هزینه‌ها است، ۳۵/۵ درصد از اعتبارات هزینه‌ای را در بر گرفت. از طرفی، فصول یارانه‌ها و کمک‌های بلاعوض نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به ترتیب رشدهای منفی ۷۳/۳ درصدی و منفی ۱۶/۶ درصدی داشتند. عمده این رشدهای منفی (فصل یارانه‌ها) به انتقال منابع فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی از منابع بودجه عمومی به منابع تبصره ۱۴ (تبصره مربوط به منابع و مصارف اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها) مربوط می‌شود. در بخش مصارف این تبصره ردیفی تحت عنوان «سایر مصارف هدفمندی به شرح مندرج در جداول ۹ و ۷

این قانون» ایجاد شد و بخشی از مصارف این فصول به مصارف تبصره ۱۴ منتقل شد. در مجموع، اعتبارات هزینه‌ای با سهم ۷۵/۷ درصدی از مصارف عمومی رشد ۴/۲ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ را تجربه کردند. بر این اساس کسری تراز عملیاتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ به ۱,۰۶۱/۸ هزار میلیارد ریال بالغ شد. این مهم نشان می‌دهد که بخش قابل توجهی از اعتبارات هزینه‌ای به وسیله درآمدهای عمومی پوشش داده نمی‌شود.

از طرف دیگر، درآمد حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کاهش ۶۸/۴ درصدی را تجربه کرد. فروض ضمنی جهت محاسبات دلاری-ریالی منابع حاصل از این ردیف به شرح جدول ۹ قابل ارائه است.

جدول ۹. منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی

عنوان	لایحه بودجه ۱۳۹۹
میزان صادرات نفت و میعانات گازی (هزار بشکه در روز)	۱,۰۰۰
قیمت هر بشکه نفت خام (دلار)	۵۰
سهم شرکت نفت از صادرات نفت و میعانات گازی (درصد)	۱۴/۵
سهم شرکت گاز از درآمدهای ارزی (درصد)	۱۴/۵
سهم صندوق توسعه ملی از صادرات نفت و میعانات گازی و خالص صادرات گاز (درصد)	۳۶/۰
سهم دولت از صادرات نفت و میعانات گازی (درصد)	۴۹/۵
سهم دولت از خالص صادرات گاز طبیعی (درصد)	۴۹/۵
نرخ دلار آمریکا در بازار دوم (ریال)	۸۵,۰۰۰
نرخ رسمی دلار آمریکا (ریال)	۴۲,۰۰۰
تخصیص ارز برای واردات کالاهای اساسی با نرخ رسمی (میلیارد دلار)	۱۰/۵
خالص صادرات گاز (میلیارد دلار)	۴/۰
کل درآمد ارزی حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی (میلیارد دلار)	۱۸/۳
سهم صندوق توسعه ملی از کل درآمدهای ارزی (میلیارد دلار)	۸/۰
سهم شرکت نفت از کل درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی (میلیارد دلار)	۲/۶
سهم شرکت گاز از درآمدهای ارزی حاصل از خالص صادرات گاز (میلیارد دلار)	۰/۶
سهم دولت از کل درآمدهای ارزی حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی (میلیارد دلار)	۱۱/۰
سهم دولت از منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی و خالص صادرات گاز طبیعی (هزار میلیارد ریال)	۴۸۳/۰

مأخذ: فروض ضمنی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ طبق گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

این ترتیب، در بخش درآمدهای نفتی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، سهم دولت از منابع حاصل از صادرات نفتی پس از کسر سهم ۱۴/۵ درصدی شرکت‌های ملی نفت و گاز و همچنین کسر سهم ۳۶ درصدی صندوق توسعه ملی، معادل ۴۹/۵ درصد در نظر گرفته شد. علاوه بر این، فرض شد که ۱۰/۵ میلیارد دلار از منابع ارزی ناشی از صادرات نفتی جهت تأمین کالاهای اساسی با نرخ رسمی و مازاد بر آن با نرخ بازار دوم (سامانه نیما) تسعیر شود. نرخ رسمی معادل ۴۲/۰ هزار ریال به ازای هر دلار و نرخ بازار دوم معادل ۸۵/۰ هزار ریال به ازای هر دلار در نظر گرفته شد. بر این اساس، درآمد دولت از صادرات نفت خام و میعانات گازی و خالص صادرات گاز معادل ۴۸۳/۰ هزار میلیارد ریال برآورد شد. فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی که تا پیش از این به عنوان منابع عمومی در ردیف منابع حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی گنجانده می‌شد،

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ سهم صندوق توسعه ملی از درآمدهای حاصل از صادرات نفتی معادل ۲۰ درصد قلمداد شد که ۱۶ واحد درصد کمتر از رقم تعیین شده در برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. این مابه‌التفاوت تحت عنوان استقرار دولت از صندوق توسعه ملی در زیرمجموعه واگذاری دارایی‌های مالی گنجانده شد و در زیرمجموعه درآمدهای حاصل از صادرات نفتی قرار نگرفت. به همین دلیل در محاسبه درآمدهای نفتی، سهم صندوق توسعه ملی همان ۳۶ درصد لحاظ شد. این در حالی است که در لایحه و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ سهم صندوق توسعه ملی ۲۰ درصد و ۱۴ واحد درصد کمتر از تکلیف قانون برنامه ششم در نظر گرفته شد، اگرچه این مابه‌التفاوت به عنوان منابع نفتی دولتی قلمداد شد و در ازای آن استقرار از صندوق توسعه ملی در زیرمجموعه واگذاری دارایی‌های مالی لحاظ نشد. به

واگذاری دارایی‌های مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ با رشد ۱۴۴/۰ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به ۱,۲۴۷/۰ هزار میلیارد ریال رسید و سهم ۲۵/۷ درصدی از منابع عمومی داشت.

در بخش تملک دارایی‌های مالی، با توجه به انتشار روز افزون اوراق بدهی دولتی از سال ۱۳۹۳ به این سو، بازپرداخت اصل اوراق مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ رشد ۸۲/۶ درصدی را تجربه کرد و کل تملک دارایی‌های مالی با رشد ۶۰/۱ درصدی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸، از حدود ۲۹۳/۴ هزار میلیارد ریال به ۴۷۰/۰ هزار میلیارد ریال افزایش یافت. بر این اساس، تراز مالی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ برابر با ۷۷۷/۰ هزار میلیارد ریال شد.

در ادامه فرآیند بودجه‌نویسی، لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ در آذرماه ۱۳۹۸ به مجلس شورای اسلامی ارسال شد. در بررسی‌های اولیه در کمیسیون تلفیق تغییراتی در منابع، مصارف و تبصره‌های لایحه صورت گرفت. سپس کمیسیون تلفیق مصوبات خود را برای رأی‌گیری نهایی به صحن ارسال کرد. پس از رأی نمایندگان به رد کلیات بودجه در تاریخ ۱۳۹۸/۱۲/۰۵، بودجه برای انجام اصلاحات به کمیسیون تلفیق بازگشت. پس از بررسی و اصلاحات مجدد در کمیسیون تلفیق حول چند محور اساسی (نظیر حقوق و دستمزد، اوراق دولتی و نفت)، به دلیل شیوع بیماری کرونا و عدم تشکیل جلسات صحن علنی مجلس با مجوز مقام معظم رهبری مصوبه کمیسیون تلفیق به عنوان مصوبه نهایی مجلس به شورای نگهبان ارسال شد. بدین ترتیب، منابع عمومی دولت از ۴,۸۴۵/۰ هزار میلیارد ریال در لایحه بودجه ۱۳۹۹ به ۵,۷۱۰/۰ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ افزایش یافت. در این میان، درآمدهای عمومی با افزایش ۱۰/۶ درصدی به ۲,۸۸۸/۰ هزار میلیارد ریال رسید. از جمله عوامل این افزایش می‌توان به افزایش ۱۵/۰ هزار میلیارد ریالی وصول مالیات بنگاه‌های اقتصادی و نهادهای و بنیادهای انقلاب اسلامی، افزایش ۳۰/۰ هزار میلیارد ریالی مالیات بر مستغلات، اضافه شدن ۷/۰ هزار میلیارد ریالی مالیات بر واحدهای مسکونی گران‌قیمت، اضافه شدن ۹/۰ هزار میلیارد ریالی مالیات بر انواع خودروهای سواری و وانت و کامیون دارای شماره انتظامی شخصی گران‌قیمت، اضافه شدن ۶/۰ هزار میلیارد ریالی از محل سود سهام شرکت‌هایی که سهم دولت در آنها کمتر از ۵۰/۰ درصد است، افزایش ۱۰۰/۰ هزار میلیارد ریالی از محل ۲/۰ درصد هزینه‌های جاری شرکت‌های دولتی، افزایش ۱۰/۰ هزار میلیارد ریالی از محل جریمه غیبت مشمولان سربازی و اضافه شدن ۲۰/۰ هزار میلیارد ریالی از محل به روزرسانی پرونده‌های تعزیراتی معوق اشاره کرد. در بخش مصارف نیز اعتبارات هزینه‌ای با افزایشی ۶۸۸/۰ هزار میلیارد ریالی نسبت به لایحه بودجه، به رقم ۴,۳۶۰/۳ هزار میلیارد ریال رسید و رشد ۱۸/۷ درصدی را نسبت به لایحه ثبت کرد.

علاوه بر این، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با اضافه شدن تسویه خالص بدهی‌های دستگاه‌های اجرایی به اشخاص حقیقی، حقوقی، تعاونی و نیز پرداخت تعهدات مربوط به طرح‌های عمرانی از محل تحویل نفت خام بر اساس قیمت بورس انرژی یا قیمت منطقه‌ای، رشد ۸/۷ درصدی را در قانون بودجه ۱۳۹۹ نسبت به لایحه تجربه کرد. در مقابل، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای با رشد ۲۵/۰ درصدی از ۷۰۳/۶ هزار میلیارد ریال در لایحه به ۸۷۹/۸ هزار میلیارد ریال رسید. واگذاری دارایی‌های مالی نیز

در لایحه بودجه ۱۳۹۹ به منابع تبصره ۱۴ تحت عنوان «خوراک میعانات گازی پتروشیمی‌ها» منتقل و از شمول بودجه عمومی خارج شد.

نکته دیگر در مورد استفاده دولت از منابع نفتی در لایحه، اعمال بند و تبصره ۱ در ارتباط با تسویه ۴۰۰/۰ هزار میلیارد ریال از بدهی‌های دولت از طریق تحویل نفت خام به طلبکاران بود و منابع حاصل از این تبصره در ردیف درآمدهای نفتی دولت لحاظ نشد. این مهم در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نیز لحاظ شده بود که عملکردی نداشت. علاوه بر این، در بخش واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، وجود انباره‌ای از دارایی‌های دولت سبب شد تا با کاهش درآمدهای نفتی، فروش اموال منقول و غیرمنقول دولت گزینه‌ای مناسب برای پوشش مصارف بودجه به حساب آید و در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ برای اولین بار سهم این ردیف درآمدی بیش از درآمدهای نفتی برآورد شد. دولت در حالی در لایحه ۴۹۵/۵ هزار میلیارد ریال برای واگذاری اموال منقول و غیرمنقول در نظر گرفت که عملکرد قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حکایت از تحقق ۴/۸ هزار میلیارد ریال برای این ردیف داشت. در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ منابع ۴۴ هزار میلیارد ریالی از محل فروش اموال منقول و غیرمنقول پیش‌بینی شده بود و در اصلاحیه قانون بودجه این سال مقرر شد ۱۰۰/۰ هزار میلیارد ریال دیگر از این محل تأمین شود. با این وجود، عملکرد این ردیف حدود ۱۱/۰ درصد از اعتبار مصوب در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ بود. عملکرد ناچیز سال‌های گذشته این بند نشان از مقاومت سیستم اداری نسبت به واگذاری مالکیت دارایی‌ها دارد و وجود بیش‌برآورد در این زمینه تشدید کسری بودجه در سال ۱۳۹۹ را در پی داشت.

اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (مخارج عمرانی) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ رشد ۵/۲ درصدی داشت. همچنین سهم این اعتبارات از مصارف عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ معادل ۱۴/۵ درصد بود. بدین ترتیب، تراز سرمایه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ به ۲۸۴/۸ هزار میلیارد ریال رسید. به بیان دیگر بخشی از هزینه‌های جاری از محل واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای پوشش داده شد.

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ مطابق معمول تلاش شد تا بخشی از ناترازی بودجه از طریق واگذاری دارایی‌های مالی جبران شود. در این میان، انتشار اوراق بدهی دولت برابر با ۸۰۰/۰ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شد که نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ رشد ۸۶/۰ درصدی داشت و از سقف قانون برنامه ششم توسعه که مجوز انتشار ۵۰۰/۰ هزار میلیارد ریال اوراق بدهی به دولت داده بود، فراتر رفت. البته معادل ۸۰/۰ هزار میلیارد ریال منابع حاصل از فروش اموال منقول و غیرمنقول در قالب صکوک اجاره نیز از نظر کارکرد باید اوراق بدهی دولتی در نظر گرفته شود. بر این اساس انتشار اوراق بدهی دولت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ معادل ۸۸۰/۰ هزار میلیارد ریال در نظر گرفته شد. علاوه بر این، کاهش سهم صندوق توسعه ملی از منابع ناشی از صادرات نفت، گاز و میعانات گازی به عنوان استقراض دولت از صندوق و در زیرمجموعه واگذاری دارایی‌های مالی لحاظ شد و منابع ریالی حاصل از این ردیف ۳۰۲/۰ هزار میلیارد ریال برآورد گردید. همچنین منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی ۱۱۴/۹ هزار میلیارد ریال برآورد شد و رشد ۱۴۵/۷ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ تجربه کرد. در مجموع،

عمومی نیافتند، اما انتظار می‌رود منابع حاصل از صادرات نفت و میعانات گازی در پی انتشار ویروس کرونا و کاهش قیمت جهانی نفت خام و در عین حال به دلیل سطح پایین حجم صادرات نفت ایران کاهش یافته باشند. همچنین انتظار می‌رود برای رفع بیش‌برآورد واگذاری اموال منقول و غیرمنقول دولتی کاهش قابل توجهی در این زمینه اعمال شده باشد. عدم دسترسی به منابع صندوق توسعه ملی نیز احتمال کاهش استقراض از صندوق توسعه ملی را افزایش می‌دهد. علاوه بر این، سازمان امور مالیاتی کشور به دلیل شرایط اقتصادی ناشی از همه‌گیری بیماری کرونا و متعاقباً آسیب کسب و کارها، افت حداقل ۴۰٪ هزار میلیارد ریالی را برای درآمدهای مالیاتی پیش‌بینی کرد. بر این اساس، برآوردهای اولیه از صورت وضعیت منابع عمومی، چشم‌انداز کسری بودجه (مجموع کسری تراز عملیاتی و سرمایه‌ای) حدود ۱,۸۵۰٪ هزار میلیارد ریالی را ترسیم می‌کرد. در راستای جبران این کسری، شورای عالی هماهنگی اقتصادی مصوب کرد چنانچه با توجه به شرایط اقتصادی کشور منابع مورد نیاز برای مصارف بودجه عمومی تأمین نشود، سازمان برنامه و بودجه کشور می‌تواند دست به انتشار اوراق مالی اسلامی بزند. متعاقباً سازمان برنامه و بودجه کشور حجم اوراق مورد نیاز برای تأمین این کسری را معادل ۱,۲۵۰٪ هزار میلیارد ریال (مازاد بر سقف مصوب قانون بودجه برای انتشار اوراق مالی اسلامی) اعلام کرد.

با رشد ۴۰٪/۱ درصدی نسبت به لایحه به ۱,۷۴۷/۳ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه ۱۳۹۹ رسید. یکی از عوامل اصلی این رشد، اضافه کردن استقراض از صندوق توسعه ملی در سرجمع ارقام بودجه بود. در واقع برداشت از صندوق توسعه ملی برای مصارفی از قبیل تقویت بنیه دفاعی که در لایحه بودجه به صورت فرابودجه‌ای در نظر گرفته شده و رقم متناظر آن در سرجمع منابع و مصارف بودجه عمومی حساب نشده بود، در قانون بودجه در سرجمع منابع و مصارف محاسبه شد و رشد ۱۳۸/۸ درصدی استقراض از صندوق توسعه ملی - افزایش حدود ۴۲۰٪ هزار میلیارد ریالی - را در پی داشت. همچنین در قانون ۸۰٪ هزار میلیارد ریال به انتشار اوراق مالی دولتی افزوده شد. قابل ذکر است، تملک دارایی‌های مالی در تبدیل لایحه به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ تغییری نداشته است. در فرآیند تبدیل لایحه به قانون بودجه سال ۱۳۹۹، کسری تراز عملیاتی حدود ۴۱۰٪ هزار میلیارد ریال افزایش یافت، مازاد تراز سرمایه‌ای به میزان ۹۰٪ هزار میلیارد ریال تنزل داشت و مازاد تراز مالی ۵۰۰٪ هزار میلیارد ریال بیشتر شد.

با شروع سال ۱۳۹۹ و مشخص شدن بیش‌برآورد در منابع قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و عدم انطباق آن با واقعیت‌های اقتصاد ایران، شورای عالی هماهنگی اقتصادی در تاریخ ۱۳/۲/۱۳۹۹ اقدام به اصلاح قانون بودجه کرد. البته ارقام بازنگری شده قانون بودجه سال ۱۳۹۹ انتشار

۲-۳. عملکرد مالی دولت

بالغ شده است. در عین حال، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با توجه به تحریم‌های ایالات متحده آمریکا و شیوع ویروس کرونا در جهان (کاهش تقاضای نفت خام و میعانات گازی) و ناتوانی در واگذاری اموال منقول و غیرمنقول، عملکرد ۳۸ درصدی نسبت به رقم مصوب داشته است. افزون بر این، ابلاغ و اعمال ۵۰ درصدی امتیازات فصل دهم قانون خدمات کشوری توسط سازمان برنامه و بودجه کشور موجب فراتر رفتن اعتبارات هزینه‌ای از رقم مصوب (عملکرد ۱۰۳/۷ درصدی) شد. جدول ۱۰ وضعیت عملکرد ارقام کلان بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۹۹ را نشان می‌دهد.

تا زمان تهیه این گزارش آمار رسمی از عملکرد مالی دولت در سال ۱۳۹۹ منتشر نشده و آمار و اطلاعات استفاده شده به استناد انعکاس آمار در برخی از منابع غیررسمی است. بر این اساس، کل منابع و مصارف عمومی دولت در سال ۱۳۹۹ برابر با ۵,۶۳۰٪ هزار میلیارد ریال بوده است. نسبت عملکرد منابع عمومی به رقم مصوب قانون بودجه در سال ۱۳۹۹ معادل ۹۸/۶ درصد است. البته باید توجه داشت که عمده این تحقق منابع به مجوز شورای عالی هماهنگی اقتصادی برای انتشار اوراق بدهی دولتی مازاد بر قانون بودجه مربوط می‌شود، به نحوی که عملکرد واگذاری دارایی‌های مالی نسبت به رقم مصوب به ۱۳۹ درصد

جدول ۱۰. عملکرد مالی دولت در سال ۱۳۹۹ - هزار میلیارد ریال - درصد

عنوان	عملکرد ۱۳۹۹	قانون ۱۳۹۹	عملکرد ۱۳۹۸	نسبت عملکرد به مصوب سال ۱۳۹۹	رشد عملکرد ۱۳۹۹ نسبت به عملکرد ۱۳۹۸
منابع عمومی	۵,۶۳۰	۵,۷۱۰	۴,۳۴۶	۹۸/۶	۲۹/۵
درآمدهای عمومی	۲,۷۹۰	۲,۸۸۸	۲,۱۷۲	۹۶/۶	۲۸/۵
واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای	۴۱۰	۱,۰۷۵	۴۷۶	۳۸/۱	-۱۳/۸
واگذاری دارایی‌های مالی	۲,۴۳۰	۱,۷۴۷	۱,۶۹۹	۱۳۹/۱	۴۳/۱
مصارف عمومی	۵,۶۳۰	۵,۷۱۰	۴,۳۴۶	۹۸/۶	۲۹/۵
اعتبارات هزینه‌ای	۴,۵۲۰	۴,۳۶۰	۳,۴۳۹	۱۰۳/۷	۳۱/۵
تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۶۹۰	۸۸۰	۴۶۰	۷۸/۴	۵۰/۱
تملك دارایی‌های مالی	۴۲۰	۴۷۰	۴۴۸	۸۹/۴	-۶/۲
تراز عملیاتی	-۱,۷۳۰	-۱,۴۷۲	-۱,۲۶۷	۱۱۷/۵	۳۶/۶
تراز سرمایه‌ای	-۲۸۰	۱۹۵	۱۶	-	-
تراز مالی	۲,۰۱۰	۱,۲۷۷	۱,۲۵۱	۱۵۷/۴	۶۰/۷

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۳۹۹، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، خبرگزاری فارس و محاسبات تحقیق

دهند. مالیات بر ثروت در سال ۱۳۹۹ رشد ۱۷۳/۶ درصدی را نسبت به سال قبل از آن تجربه کرد. این مهم عمدتاً به درآمد حاصل از نقل و انتقال سهام در پی رشد انفجاری بازار سهام در نیمه اول سال ۱۳۹۹ مربوط می‌شود، به نحوی که حدود ۷۳/۰ درصد از کل مالیات بر ثروت در سال ۱۳۹۹ به این پایه تعلق داشته است. بر این اساس، اگر چه در ابتدای سال ۱۳۹۹ با همه‌گیری ویروس کرونا انتظار می‌رفت که ۴۰/۰ هزار میلیارد ریال از درآمدهای مالیاتی مصوب تحقق نیابد، تورم و رشد اسمی اقتصاد ایران منجر به فراتر رفتن درآمدهای مالیاتی از مقدار مصوب قانون بودجه شد. جدول ۱۱ عملکرد درآمدهای مالیاتی را به تصویر می‌کشد.

عملکرد درآمدهای عمومی، شامل درآمدهای مالیاتی (اعم از مالیات‌های مربوط به سازمان امور مالیاتی و حقوق ورودی کالا مربوط به گمرک جمهوری اسلامی ایران) و سایر درآمدها (اعم از درآمد حاصل از مالکیت دولت، فروش کالاها و خدمات، جرایم و خسارت و درآمدهای متفرقه) در سال ۱۳۹۹ رشد ۲۸/۵ درصدی را نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۸ تجربه کرده است. علاوه بر این، بنا به اظهارات وزیر امور اقتصادی و دارایی و معاون سازمان امور مالیاتی در رابطه با تحقق ۱۰۵/۰ درصدی درآمدهای مالیاتی نسبت به رقم مصوب قانون در سال ۱۳۹۹، انتظار می‌رود که حدود ۱,۸۹۰/۰ هزار میلیارد ریال از ۲,۸۸۸/۰ هزار میلیارد ریال درآمدهای عمومی را درآمدهای مالیاتی (غیر از حقوق ورودی) تشکیل

جدول ۱۱. عملکرد درآمدهای مالیاتی در سال ۱۳۹۹ - هزار میلیارد ریال - درصد

درآمدهای مالیاتی (به غیر از مالیات بر واردات)	عملکرد ۱۳۹۹	قانون ۱۳۹۹	عملکرد ۱۳۹۸	نسبت عملکرد به قانون ۱۳۹۹	رشد عملکرد ۱۳۹۹ به عملکرد ۱۳۹۸
اشخاص حقوقی	۵۶۰/۰	۴۴۳/۷	۴۴۰/۰	۱۲۶/۲	۲۷/۳
بر درآمد	۳۶۳/۰	۳۴۷/۲	۲۹۰/۰	۱۰۴/۶	۲۵/۲
بر ثروت	۲۳۲/۰	۸۴/۸	۸۰/۰	۲۷۳/۶	۱۹۰/۰
بر کالاها و خدمات	۷۳۵/۰	۹۲/۹	۵۹۰/۰	۷۹/۷	۲۴/۶

مأخذ: قانون بودجه ۱۳۹۹، اخبار اداره کل امور مالیاتی استان اصفهان، روزنامه دنیای اقتصاد و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

در زمینه واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای، صادرات نفت و میعانات گازی در سال ۱۳۹۹ حدود ۱۲۵/۰ هزار میلیارد ریال بود. در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ نیز از محل واگذاری اموال منقول و غیرمنقول حدود ۷/۷ هزار میلیارد ریال در اختیار دولت قرار گرفت. حتی اگر دولت در سه ماهه پایانی سال معادل نه ماهه ابتدایی از این محل درآمد کسب کرده باشد، کل واگذاری اموال منقول و غیرمنقول در سال ۱۳۹۹ به حدود ۱۵/۰ هزار میلیارد ریال می‌رسد. بر این اساس به نظر می‌رسد کل درآمد حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی و واگذاری اموال

از طرف دیگر، اعتبارات هزینه‌ای با توجه به اجرای فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری و الزام دستگاه‌های اجرایی برای اعمال ۵۰ درصد امتیازات این قانون به منظور رفع تبعیض و رعایت عدالت در پرداختی‌های مربوط به نیروی انسانی، ۳/۵ درصد بیشتر از رقم مصوب تحقق یافت. به این ترتیب، کسری تراز عملیاتی از ۱,۴۷۲/۰ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه به ۱,۷۳۰/۰ هزار میلیارد ریال در عمل افزایش یافت که رشد ۳۶/۶ درصدی را نسبت به رقم متناظر عملکرد بودجه سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد.

منقول و غیرمنقول در سال ۱۳۹۹ حدود ۱۴۰٪ هزار میلیارد ریال بود و مابه‌التفاوت این رقم و ۴۱۰٪ هزار میلیارد ریال کل واگذاری‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۹ از منابع دیگری همچون حساب ذخیره ارزی تأمین شد. علاوه بر این، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (اعتبارات عمرانی) با عملکردی حدود ۶۹۰٪ هزار میلیارد ریال، تحقق ۷۸/۵ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۹ ثبت کرد. بر این اساس، تراز سرمایه‌ای برای نخستین بار دچار کسری ۲۸۰٪ هزار میلیارد ریالی شد، در حالی که در سال‌های گذشته همواره مازاد داشت و به عنوان منبعی برای تأمین کسری تراز عملیاتی قلمداد می‌شد.

جدول ۱۲. عملکرد انتشار اوراق بدهی دولت - هزار میلیارد ریال

عنوان/سال	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴
نقدی	۴۰۰/۰	۱,۳۰۲/۷	۳۰/۰	۱۰۴/۸	۱۲۲/۱	۰/۰
تحویلی به طلبکار	۴۲۰/۰	۷۲۲/۰	۴۲۳/۸	۳۴۰/۶	۳۶۳/۵	۱۰۵/۰
جمع کل	۸۲۰/۰	۲,۰۲۴/۷	۴۵۳/۸	۴۴۵/۵	۴۸۵/۶	۱۰۵/۰

مأخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی و پورتال خبری بانک ملی ایران

واریز شده و مابقی آن تحت عنوان کسر قیمت اسمی اوراق بدهی دولتی لحاظ شده است. از طرف دیگر، منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی بر اساس گزارش سازمان خصوصی‌سازی برابر با ۳۵۵/۹ هزار میلیارد ریال در سال ۱۳۹۹ بوده است. عملکرد بالای این منبع درآمدی در سال ۱۳۹۹ ناشی از رونق بازار سرمایه و واگذاری شرکت‌های دولتی در قالب صندوق‌های قابل معامله (ETF) بوده است. جدول ۱۳ عملکرد واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۳۹۹ را به تصویر می‌کشد.

خاطر نشان می‌شود که فروش اوراق به کسر قیمت (حراج) موجب می‌شود که میزان واریزی به خزانه بابت فروش اوراق کمتر از مبلغ اسمی منتشر شده ۲,۰۲۴/۷ هزار میلیارد ریالی در سال ۱۳۹۹ باشد. تنها در سه ماهه پایانی سال ۱۳۹۹ حدود ۷۲ هزار میلیارد ریال واگذاری دارایی‌های مالی صورت گرفته است. اگر نسبت انتشار اوراق بدهی دولتی به منابع حاصل از واگذاری دارایی‌های مالی در این سه ماهه پایانی مشابه نه ماهه نخست باشد، به نظر می‌رسد تا انتهای سال ۱۳۹۹ حدود ۱,۷۰۰٪ هزار میلیارد ریال از ناحیه انتشار اوراق بدهی دولت به خزانه

جدول ۱۳. عملکرد واگذاری دارایی‌های مالی در سال ۱۳۹۹ - هزار میلیارد ریال - درصد

عملکرد	قانون	لایحه	نسبت عملکرد به قانون	نسبت عملکرد به لایحه
واگذاری دارایی‌های مالی	۱,۷۴۷	۱,۲۴۳	۱۳۹/۱	۱۹۵/۵
منابع حاصل از فروش اوراق مالی اسلامی	۸۸۰	۸۰۰	۱۹۳/۲	۲۱۲/۵
منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی	۱۲۰	۱۱۵	۲۹۶/۸	۳۰۹/۷
سایر (صندوق توسعه ملی، دریافت اصل وام‌ها، تسهیلات خارجی و برگشتی پرداخت‌های سال‌های قبل)	۷۴۷	۳۲۸	۵۰/۰	۱۱۴/۰

مأخذ: سازمان خصوصی‌سازی، آمارهای تحقق اهداف بودجه‌ای واگذاری سهام و بنگاه‌ها؛ خبرگزاری فارس، جزئیات عملکرد ۹ و ۱۲ ماهه بودجه؛ محاسبات تحقیق

درآمدهای نفتی و افزایش شدید کسری بودجه در فاصله سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹ شده و این مهم رشد قابل توجه بازار اوراق بدهی دولتی را رقم زده است.

انتشار اوراق بدهی دولتی و عدم رعایت سقف قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی از سال ۱۳۹۸ به این سو، افزایش قابل توجه بازپرداخت مقدار اصل و فرع اوراق سررسید شده را در پی داشته است. ادامه انتشار اوراق بدهی دولتی در سال ۱۳۹۹ بدون توجه به ملاحظات فضای اقتصاد کلان همچون سازگاری سیاست‌های پولی و مالی و بدون توجه به شاخص‌های پایداری بدهی دولت، مخاطرات بودجه‌ای و حجیم شدن

در صورت تحقق ۱۰۰٪ درصدی منابع حاصل از دریافت اصل وام‌ها، تسهیلات خارجی و برگشتی پرداختی‌های سال‌های قبل مطابق قانون بودجه سال ۱۳۹۹، حدود ۳۰٪ هزار میلیارد ریال از کل منابع ۳۷۴ هزار میلیارد ریالی زیربخش سایر به این موارد اختصاص یافته و مابقی آن از محل برداشت از منابع صندوق توسعه ملی به دست آمده است. در پی انتشار وسیع اوراق بدهی دولت در سال ۱۳۹۹، ارزش بازار اوراق تأمین مالی در انتهای اسفندماه سال ۱۳۹۹ به ۳,۴۶۴/۰ هزار میلیارد ریال رسید که از رشد ۱۳۴/۰ درصدی یک ساله و ۳۰۵/۰ درصدی دو ساله حکایت دارد. در واقع به دلیل وابستگی تاریخی اقتصاد ایران به صادرات نفت خام، خروج یکجانبه ایالات متحده آمریکا از برجام منجر به کاهش

است. در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ بازپرداخت این اوراق معادل ۴۰۰/۰ هزار میلیارد ریال لحاظ شده است.

در نهایت، خالص واگذاری دارایی‌های مالی (تراز مالی) در سال ۱۳۹۹ معادل ۲,۰۱۰/۰ هزار میلیارد ریال و بسیار بیشتر از رقم مصوب ۱,۲۷۷/۳ هزار میلیارد ریالی رقم خورد تا بتواند مجموع کسری‌های تراز عملیاتی و تراز سرمایه‌ای را جبران کند.

سهم تملک دارایی‌های مالی از بودجه عمومی دولت را در سال‌های آتی به دنبال خواهد داشت. بر اساس برآورد اولیه معاونت خزانه‌داری وزارت امور اقتصادی و دارایی، اصل و سود اوراق بدهی دولتی سررسید شده در سال ۱۴۰۰ حداقل ۹۲۰/۰ هزار میلیارد ریال خواهد بود که بیش از دو برابر کل تملک دارایی‌های مالی در سال ۱۳۹۹ است. این روند احتمالاً به صورت فزاینده در سال‌های آتی ادامه خواهد داشت و بار مالی را دو چندان خواهد کرد. از ۴۲۰/۰ هزار میلیارد ریال تملک دارایی‌های مالی در سال ۱۳۹۹، عمده آن مربوط به بازپرداخت اصل اوراق بدهی دولتی

۳-۳. خصوصی‌سازی

از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۸، واگذاری بنگاه‌های دولتی به شیوه نامناسب انتقال مستقیم بابت رد دیون و بابت سهام عدالت متوقف شده بود و واگذاری‌ها به عموم متقاضیان صورت می‌گرفت. این در حالی است که در سال ۱۳۹۹ دوباره انتقال مستقیم بابت رد دیون در دستور کار قرار گرفت و حدود ۶۱ درصد از مجموع کل واگذاری‌ها را به خود اختصاص داد. البته در این سال واگذاری بنگاه‌های دولتی به عموم متقاضیان به قیمت‌های جاری نیز رشد خیره‌کننده ۱,۳۶۴ درصدی را تجربه کرد تا سهم این روش از کل واگذاری‌ها به ۳۹ درصد برسد. جدول ۱۴ عملکرد سازمان خصوصی در انواع روش‌های واگذاری را نشان می‌دهد.

سازمان خصوصی‌سازی که از سال ۱۳۸۰ واگذاری‌های شرکت‌های دولتی را آغاز کرده بود، از ابتدای واگذاری‌ها تا پایان سال ۱۳۹۹ نزدیک به ۵۶/۴ درصد از کل واگذاری‌ها را از طریق بورس، ۱۰/۳ درصد را از طریق فرابورس، ۳۳/۲ درصد را از طریق مزایده و ۱/۰ درصد را از طریق مذاکره به انجام رساند. همچنین ۳۸/۷ درصد از کل واگذاری‌ها بابت رد دیون دولت و تسویه بدهی دولت به طلبکاران اختصاص یافت و به این ترتیب این حجم از واگذاری‌ها از طریق سازوکار بازار صورت نگرفت. سهام عدالت نیز در این مدت ۹/۷ درصد از کل واگذاری‌ها را به خود اختصاص داد. جدول ۸ عملکرد سازمان خصوصی‌سازی را به تفکیک انواع روش‌های واگذاری در بازه سال‌های ۱۳۸۰-۱۳۹۹ به قیمت‌های جاری نشان می‌دهد.

جدول ۱۴. عملکرد سازمان خصوصی‌سازی در انواع روش‌های واگذاری سهام بنگاه‌های دولتی - هزار میلیارد ریال

عنوان/سال	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۸۰-۱۳۹۳
فروش سهام یا دارایی به عموم	۴۷۱/۸	۳۲/۲	۳۸/۹	۱۹/۴	۳۰/۲	۳۰/۱	۷۹۱/۲
انتقال مستقیم بابت رد دیون	۷۵۳/۶	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۱۹/۰	۱/۲	۲۸۹/۲
انتقال مستقیم بابت سهام عدالت	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۲۶۶/۴
مجموع ارزش فروش	۱,۲۲۵/۳	۳۲/۲	۳۸/۹	۱۹/۴	۴۹/۲	۳۱/۲	۱,۳۴۶/۸
درصد از کل واگذاری‌ها	۴۴/۷	۲/۱	۲/۶	۱/۳	۳/۲	۲/۱	۸۸/۷

مأخذ: سازمان خصوصی‌سازی، آمار عملکرد سالانه ارزش واگذاری سهام و دارایی بنگاه‌های مشمول واگذاری (به قیمت جاری)

۳۲/۸ درصدی را ثبت کرد و مذاکره هیچ نقشی در واگذاری‌های این سال نداشت. جدول ۱۵ عملکرد سازمان خصوصی‌سازی را به تفکیک بازارهای عرضه به قیمت‌های جاری نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۹۹ عمده واگذاری‌های انجام‌شده از طریق بورس و فرابورس انجام شد، به گونه‌ای که از کل واگذاری‌ها ۶۷/۲ درصد از این مسیر واگذار شد. برخلاف سال ۱۳۹۸ که سهم فرابورس بسیار بیشتر از بورس بود، سهم بورس در سال ۱۳۹۹ از مجموع واگذاری‌ها به ۶۱/۵ درصد بالغ شد. بقیه واگذاری‌ها از طریق مزایده صورت گرفت و سهم

جدول ۱۵. عملکرد سازمان خصوصی سازی به تفکیک بازارهای عرضه- هزار میلیارد ریال-درصد

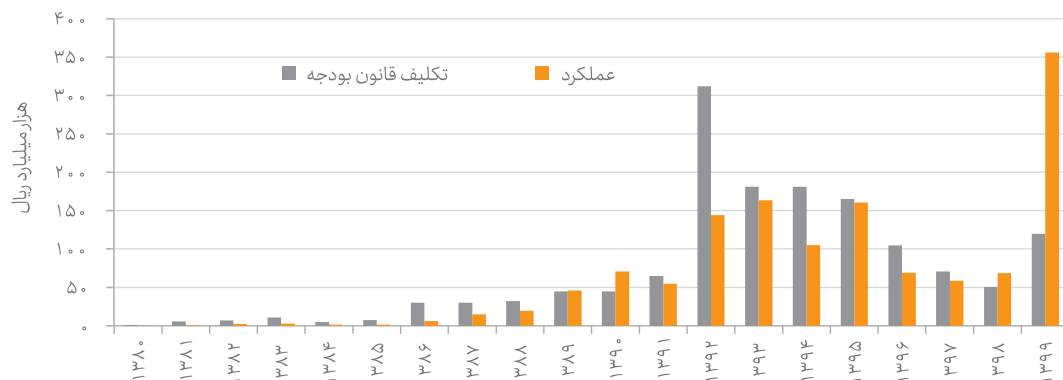
سهم از واگذاری در سال ۱۳۹۹	۱۳۹۳-۱۳۸۰	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	
۶۱/۵	۷۶۴/۶	۲۰/۹	۵/۳	۱/۱	۰/۱	۲/۳	۷۵۴/۰	بوریس
۵/۷	۱۷۸/۳	۳/۰	۰/۵	۰/۰	۰/۲	۲۹/۹	۱۳/۸	فراپوریس
۰/۰	۳/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۲	۰/۰	۰/۰	مذاکره
۳۲/۸	۴۰۰/۹	۷/۴	۴۳/۴	۱۸/۳	۳۸/۴	۰/۰	۴۰/۱۹	مزایده
۱۰۰/۰	۱,۳۴۶/۸	۳۱/۲	۴۹/۲	۱۹/۴	۳۸/۹	۳۲/۲	۱,۲۲۵/۳	مجموع ارزش فروش

مأخذ: سازمان خصوصی سازی، آمار تفکیکی واگذاری

این ۳۵۵/۸ هزار میلیارد ریال به صورت تهاثر با اشخاص بوده است. فراتر رفتن واگذاری شرکت های دولتی در سال ۱۳۹۹ از تکلیف قانون بودجه و عملکرد ۲۹۶/۸ درصدی آن، عمدتاً ناشی از واگذاری این شرکت ها در قالب صندوق های قابل معامله در بازار سرمایه بوده است. نمودار ۳ تحقق صورت وضعیت تکلیف قانون بودجه و عملکرد واگذاری سهام و بنگاه های مشمول واگذاری را به تصویر می کشد.

طبق گزارش سازمان خصوصی سازی، در سال ۱۳۹۹ مجموعاً ۳۵۵/۸ هزار میلیارد ریال بابت واگذاری شرکت های دولتی یا به خزانه واریز شد یا بابت بدهی دولت به اشخاص تهاثر گردید که رشد ۴۱۹/۱ درصدی نسبت به سال ۱۳۹۸ دارد. البته حدود ۳۰/۰ هزار میلیارد ریال از این رقم به حساب درآمد عمومی خزانه واریز شده و مابقی آن به حساب های خاص خزانه تعلق داشته است. علاوه بر این، ۴/۸ هزار میلیارد ریال از

نمودار ۳. تحقق اهداف بودجه ای واگذاری سهام و دارایی بنگاه های مشمول واگذاری

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش بازار مسکن شهر تهران، شماره های مختلف

۳-۴. صندوق توسعه ملی

تسهیلات ارزی به طرح های دارای بازده بخش های خصوصی و تعاونی و بنگاه های بخش عمومی غیردولتی مطرح شد. بر این اساس، در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ کل کشور، ۲۰ درصد از صادرات نفت خام و میعانات گازی به عنوان منابع ورودی صندوق توسعه ملی لحاظ شد. در اساسنامه صندوق توسعه ملی، مصارف این صندوق به صورت شفاف شرح داده

در اواخر سال ۱۳۸۷ و پس از قریب به یک دهه تجربه حساب ذخیره ارزی، ایجاد صندوق توسعه ملی با هدف تبدیل بخشی از عواید ناشی از فروش نفت و گاز و میعانات گازی و فرآورده های نفتی به ثروت های ماندگار، مولد و سرمایه های زاینده اقتصادی و همچنین حفظ سهم نسل های آینده از منابع نفت و گاز و فرآورده های نفتی از طریق اعطای

موفق به گشایش اعتبار اسنادی به مبلغ ۳۰٪ میلیارد دلار شده و به ۳۰۷ طرح نیز مبلغی معادل ۲۱/۹ میلیارد دلار با همکاری بانک‌های عامل و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران پرداخت قطعی صورت گرفته است. علاوه بر این، بخش دیگری از منابع ارزی صندوق توسعه ملی در راستای اجرای تکالیف بودجه‌های سنواتی کل کشور به سپرده‌گذاری ارزی در بانک‌های سپرده‌پذیر اختصاص یافته است تا این بانک‌ها از طریق اعطای تسهیلات، این منابع را به طرح‌ها و فعالیت‌های مرتبط از جمله بخش نفت، گاز، پتروشیمی، صنعت و معدن تخصیص دهند. بر این اساس، مبلغ سپرده‌گذاری ارزی انجام شده در بانک‌های سپرده‌پذیر از سال ۱۳۹۱ تا پایان سال ۱۳۹۶ بالغ بر ۷/۲ میلیارد دلار بوده که از این مقدار معادل ۵/۵ میلیارد دلار در قالب ۴۶ طرح به مرحله تخصیص ارز رسیده است. شایان ذکر است که در سال‌های ۱۳۹۷، ۱۳۹۸ و نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ به دلیل عدم درخواست بانک‌ها، هیچ گونه قرارداد سپرده‌گذاری ارزی از محل منابع صندوق با بانک‌ها منعقد نگردیده است.

صندوق توسعه ملی طبق قوانین بودجه سالانه، «قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲» و همچنین «قانون حمایت از توسعه و اشتغال پایدار در مناطق روستایی و عشایری با استفاده از منابع صندوق توسعه ملی»، تسهیلات ریالی نیز پرداخت کرده است. این تسهیلات از ابتدای سال ۱۳۹۰ تا انتهای سال ۱۳۹۳ در چارچوب قراردادهای عاملیت با بانک‌ها بوده و از محل آن مبلغ ۱۱۸/۸ هزار میلیارد ریال به طرح‌ها و پروژه‌های معرفی شده پرداخت شده است. از ابتدای سال ۱۳۹۴ طبق قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت (۲)، صندوق تسهیلات ریالی را در چارچوب قراردادهای سپرده‌گذاری ریالی در بانک‌ها تخصیص داده است. در این راستا صندوق تا پایان آذرماه ۱۳۹۹ مجموعاً ۳۶۳ هزار میلیارد ریال در بانک‌ها سپرده‌گذاری کرده است. افزون بر این، مطابق بند الف تبصره ۱۸ ماده واحده قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ کل کشور، مبلغ ۱۳۹/۶ هزار میلیارد ریال در بانک‌های متقاضی سپرده‌گذاری شده است و حدود ۶۷ درصد آن تاکنون توسط بانک‌های عامل به متقاضیان تخصیص داده شده است.

شده و در هیچ‌کدام از آنها اجازه استفاده از این منابع برای مصارف دولتی داده نشده است. با وجود این، در بودجه سال ۱۳۹۹ نیز همچون سنوات گذشته، دولت به دریافت منابع از این صندوق اقدام کرد. سهم صندوق توسعه ملی از عواید نفتی و گازی بر اساس قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی برابر با ۳۶ درصد در سال ۱۳۹۹ تعیین شده بود. در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ اگرچه این سهم ۳۶ درصدی لحاظ شد، اما با توجه به شرایط کشور و ناترازی بودجه عمومی دولت، ۱۶ واحد درصد از آن به عنوان استقراض دولت از صندوق توسعه ملی و به صورت برگشت از منابع در زیر مجموعه واگذاری دارایی‌های مالی آورده شد تا سهم صندوق در عمل به ۲۰ درصد تنزل یابد. در سال ۱۳۹۸ نیز با وجود تکلیف قانون برنامه ششم توسعه در خصوص سهم ۳۴ درصدی صندوق از عواید نفتی و گازی، سهمی بیش از ۲۰ درصد برای صندوق لحاظ نشده بود. همچنین از محل منابع صندوق توسعه ملی در قانون بودجه سال ۱۳۹۹، معادل ۲ میلیارد و ۷۹۵ میلیون یورو مصارف بودجه‌ای در مواردی از قبیل تقویت بنیه دفاعی در نظر گرفته شد که مغایر اساسنامه صندوق توسعه ملی مبنی بر استقلال صندوق از تکالیف بودجه‌ای محسوب می‌شود. البته این مصارف در لایحه به صورت فرابودجه‌ای و خارج از سرجمع ارقام کلان بودجه لحاظ شده بود که هنگام بررسی این لایحه در مجلس شورای اسلامی، ارقام آن به سقف قانون بودجه سال ۱۳۹۹ اضافه شد و رشد ۱۳۰ درصدی برداشت از صندوق در قانون بودجه ۱۳۹۹ نسبت به لایحه را در پی داشت.

طبق گزارش تجمیعی عملکرد تسهیلات ارزی و ریالی از محل منابع صندوق توسعه ملی از ابتدای تأسیس تا پایان آذرماه ۱۳۹۹، کل قراردادهای عاملیت ارزی منعقد شده با بانک‌های عامل مبلغ ۱۱۶/۱ میلیارد دلار بوده است. در نه‌ماهه نخست سال ۱۳۹۹ مبلغ ۵/۸ میلیارد دلار سهمیه برای بانک‌های عامل تصویب و قرارداد ۱۳ بانک به مبلغ ۴/۹ میلیارد دلار منعقد و ابلاغ شد. از محل منابع قراردادهای عاملیت ارزی از ابتدای تأسیس تا پایان آذرماه سال ۱۳۹۹، تعداد ۳۱۸ طرح ارزی به مبلغ ۳۴/۱ میلیارد دلار تأمین مالی شده که از این میزان، تعداد ۳۱۶ طرح با مبلغ مسدودی بالغ بر ۳۴/۰ میلیارد دلار فعال بوده و دو طرح نیز به مبلغ ۱۳۶ میلیون دلار تسهیلات دریافتی خود را تسویه کرده‌اند. از این تعداد طرح تأمین مالی شده، ۳۱۳ طرح تا پایان آذرماه سال ۱۳۹۹

۵-۳. طرح هدفمندی یارانه‌ها

برق کسر می‌شود و سازمان هدفمندی‌سازی یارانه‌ها منابع باقی‌مانده را به مصارفی از قبیل پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی به خانوارها، کاهش فقر مطلق، کمک به بخش سلامت و یارانه نان و خرید تضمینی گندم اختصاص می‌دهد. جدول ۱۶ منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ و رشد آن نسبت قانون بودجه ۱۳۹۸ را نشان می‌دهد.

در قانون بودجه سال ۱۳۹۹، برای سومین سال پیاپی کل منابع و مصارف طرح هدفمندی یارانه‌ها در قالب یک جدول منعکس شد، در حالی که در قوانین بودجه سال‌های قبل از آن تنها به منابع و مصارف سازمان هدفمندی یارانه‌ها اشاره می‌شد. در واقع از محل فروش فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی، برق و آب، مصارفی از قبیل مالیات بر ارزش افزوده، سهم شرکت ملی نفت از فروش و صادرات فرآورده‌های نفتی، هزینه‌های توزیع و فروش حامل‌های انرژی و واردات فرآورده‌های نفتی و

جدول ۱۶. منابع و مصارف هدفمندی یارانه‌ها در قوانین بودجه ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ - هزار میلیارد ریال - درصد

منابع	قانون بودجه سال ۱۳۹۹	قانون بودجه سال ۱۳۹۸	پرداختی‌ها (مصارف)		رشد سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸	رشد سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸	
			عنوان	بخش مربوطه			
دریافتی حاصل از فروش داخلی فرآورده‌های نفتی و فروش صادراتی فرآورده‌های نفتی	۱,۶۵۸/۷	۸۹۱/۱	۸۶/۱	عوارض و مالیات بر ارزش افزوده فروش داخلی فرآورده‌های نفتی	عوارض و مالیات بر ارزش افزوده گاز طبیعی	۴/۷	۹۶/۴
دریافتی حاصل از فروش داخلی گاز طبیعی	۳۰۹/۶	۲۴۵/۷	۲۶/۰	عوارض و مالیات بر ارزش افزوده سوخت نیروگاه‌ها	عوارض و مالیات بر ارزش افزوده برق	-۸۷/۵	۲/۸
دریافتی حاصل از فروش برق به مشترکین با احتساب عوارض و مالیات بر ارزش افزوده	۲۴۳/۸	۲۱۹/۴	۱۱/۱	بازپرداخت تعهدات طرح‌های بهینه‌سازی مصرف انرژی، حمایت از حمل‌ونقل عمومی، گازرسانی و جمع‌آوری گازهای همراه و مشعل	عوارض گازرسانی - بابت گاز طبیعی مصرفی (سهم ۵۰ درصدی مدارس)	۹۵/۱	۴۱/۰
خوراک میعانات گازی پتروشیمی	۲۵۹/۹	-	-	عوارض گازرسانی - بابت سوخت نیروگاه‌ها (سهم ۵۰ درصدی مدارس)	اجرای طرح ایمن‌سازی و هوشمندسازی جایگاه‌های سی‌ان‌جی	-	-
سوخت نیروگاه‌ها	۴/۳	۱۷/۸	-۷۶/۱	اجرای معافیت مدارس از پرداخت هزینه‌های گاز مصرفی	اجرای معافیت مدارس از پرداخت هزینه‌های برق مصرفی	-	-
منابع حاصل از فروش آب	۳۱/۰	۳۳/۴	-۷/۲	اجرای معافیت مدارس از پرداخت هزینه‌های آب مصرفی	بازپرداخت تعهدات وزارت نیرو بابت نیروگاه‌های سیکل ترکیبی (خصوصی و دولتی) از محل سوخت نیروگاه‌ها	-۶۸/۰	۱۱/۰
				بازپرداخت تعهدات وزارت نیرو بابت نیروگاه‌های سیکل ترکیبی (خصوصی و دولتی) از محل سوخت نیروگاه‌ها	هزینه حمل‌ونقل و توزیع فرآورده‌های نفتی	۰/۰	۰/۶
				پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی	عوارض توسعه و نگهداشت و نوسازی شبکه خطوط لوله انتقال نفت خام، میعانات گاز و فرآورده‌های نفتی، تأسیسات و انبارهای فرآورده‌های نفتی و پالایشگاه‌های دولتی	۰/۰	۰/۳
				نفت	سهم ۱۴/۵ درصد شرکت ملی نفت ایران از خوراک میعانات گازی پتروشیمی‌ها	۰/۰	۰/۱
				گاز	سهم ۱۴/۵ درصد شرکت ملی نفت ایران از فروش فرآورده‌های نفتی	-۷۵/۹	۱۵/۰
				برق	هزینه‌های تولید، انتقال، توزیع و فروش گاز طبیعی	-۵/۴	۱۱/۰۶
				آب	عوارض گازرسانی - بابت گاز طبیعی مصرفی (سهم ۵۰ درصدی شرکت ملی گاز ایران)	۳۳/۳	۱۵/۰
					عوارض گازرسانی - بابت سوخت نیروگاه‌ها (سهم ۵۰ درصدی شرکت ملی گاز ایران)	۳۶/۴	۱۳/۲
					هزینه تولید، انتقال، توزیع، فروش و خرید برق از نیروگاه‌های بخش خصوصی	۱۲/۰	۲۲۵/۰
					هزینه تولید، انتقال، توزیع و فروش آب	-۷/۳	۳۰/۹
					جمع پرداختی‌ها	۲۶/۴	۹۸۷/۱
					پرداخت یارانه نقدی و غیر نقدی خانوارها	۴/۱	۴۲۸/۰
					کاهش فقر مطلق	۸۵/۱	۱۵۵/۵
					بخش سلامت	۶/۱	۵۲/۰
					سایر اهداف قانون برنامه ششم و قانون هدفمند کردن یارانه‌ها	۶۴۳/۰	۱۵۷/۳
					یارانه نان و خرید تضمینی گندم	۹۶/۹	۱۲۱/۰
					تغذیه و امور رفاهی دانشجویان	-	۴/۰
					سایر مصارف هدفمندی - مندرج در جداول ۷ و ۹ قانون بودجه	-	۲۹۲/۵
					طرح حمایت معیشتی	-	۳۱۰/۰
					جمع مصارف هدفمندی	۱۴۲/۶	۱,۵۲۰/۳
					جمع کل دریافتی‌ها	۷۸/۱	۲,۵۰۷/۳
					جمع کل پرداختی‌ها	۱,۴۰۷/۴	۱,۴۰۷/۴

ماخذ: قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹

مصارف هدفمندی و غیرهدفمندی را به خود اختصاص می‌دهد. علاوه بر این، با توجه به اضافه شدن منابع حاصل از خوراک پتروشیمی‌ها به منابع تبصره ۱۴ در قانون بودجه سال ۱۳۹۹، ردیفی تحت عنوان «سایر مصارف هدفمندی» به شرح اقدام مرتبط مندرج در جداول ۷ و ۹ این قانون» به مصارف این تبصره اضافه شده است که از نظر کارکرد مشابه مصارف بودجه عمومی دولت است، اگرچه با این روش از سرجمع ارقام بودجه عمومی خارج شده است.

براساس گزارش دیوان محاسبات کشور، از مجموع منابع مصوب تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۹ (منابع هدفمندسازی یارانه‌ها)، حدود ۱،۷۸۰/۰ هزار میلیارد ریال معادل ۷۱/۰ درصد محقق شد که از این مبلغ، حدود ۴۷۳/۰ هزار میلیارد ریال به شرکت‌های مشمول اختصاص یافت. علاوه بر این، جمعاً حدود ۳۰/۰ درصد از منابع سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها (پس از کسر سهم شرکت‌های مشمول) به منظور پرداخت یارانه نقدی به طور مستقیم به حساب مشمولین (بالغ بر ۷۸ میلیون نفر) واریز شد که معادل ۹۸/۰ درصد جمعیت آخرین سرشماری صورت گرفته است. نکته قابل توجه این است که به علت عدم تحقق کامل منابع سازمان هدفمندسازی یارانه‌ها، ۸۷/۰ درصد از مصارف سهم تولید و اشتغال و ۲۴/۰ درصد از مصارف یارانه نان و خرید تضمینی گندم محقق نشد.

در عین حال در سال ۱۳۹۹ حدود ۳۲۵/۰ هزار میلیارد ریال تحت عنوان بسته حمایت معیشتی (ناشی از افزایش قیمت بنزین) به طور مستقیم به حساب حدود ۶۰ میلیون نفر واریز شد، در حالی که مبلغ وصولی از محل افزایش قیمت بنزین حدود ۲۸۹/۰ هزار میلیارد ریال بود. مابه‌التفاوت مبلغ پرداختی با مبلغ وصول شده از محل سایر منابع هدفمندی یارانه‌ها پرداخت شد که مغایر حکم تبصره ۱۴ در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ است. علاوه بر این، گزارش دیوان محاسبات کشور نشان می‌دهد وظیفه قانونی حذف سه دهک بالای درآمدی که قرار بود توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی انجام شود، اجرایی نشده است.

میزان کل دریافتی‌های طرح هدفمندی در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ معادل ۲،۵۰۷/۳ هزار میلیارد ریال برآورد شد که تمامی اقلام آن مربوط به درآمدهای حاصل از فروش حامل‌های انرژی است. این منابع رشد ۷۸/۲ درصدی نسبت به قانون بودجه سال قبل از آن داشت. در میان منابع مختلف این تبصره، دریافتی حاصل از فروش فرآورده‌های نفتی داخلی و صادراتی رشد ۸۶/۱ درصدی را نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ ثبت کرد که عامل آن افزایش قیمت بنزین، کاهش مصرف داخلی و افزایش حجم صادرات بود. منابع حاصل از فروش خوراک به واحدهای پتروشیمی در سال ۱۳۹۹ برای نخستین بار به منابع طرح هدفمندی اضافه شد، در حالی که پیش از این بخشی از منابع عمومی دولت بود.

مصارف قانون هدفمندسازی یارانه‌ها در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ از دو بخش اصلی مصارف غیرهدفمندی و هدفمندی تشکیل شده است. بخش مصارف غیرهدفمندی به زیربخش‌هایی از جمله خزانه‌داری کل کشور و سایر بخش‌ها، پالایش و پخش فرآورده‌های نفتی، نفت، گاز، برق و آب تقسیم شده است. مصارف هدفمندی در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ رشد ۱۴۲/۶ درصدی و مصارف غیرهدفمندی رشد ۲۶/۴ درصدی را در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۸ تجربه کردند. علاوه بر این، نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸، سهم مصارف هدفمندی از ۴۴/۵ درصد به حدود ۶۰/۶ درصد افزایش یافت تا سهم مصارف غیرهدفمندی با کاهش ۱۶/۱ واحد درصدی مواجه شود. در ارتباط با پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی به خانوارها، اعتبار این بند با رشد ۴/۱ درصدی از ۴۱۱/۰ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به ۴۲۸/۰ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۹ افزایش یافت که سهمی ۲۸/۱ درصدی از خالص وجوه حاصل از اجرای این قانون (پس از کسر مصارف غیرهدفمندی) دارد.

با توجه به اعمال افزایش قیمت بنزین در آبان‌ماه سال ۱۳۹۸، ردیف جدیدی در سال ۱۳۹۹ تحت عنوان طرح حمایت معیشتی خانوار به مصارف هدفمندی یارانه‌ها اضافه شد که ۳۱۰/۰ هزار میلیارد ریال معادل ۲۰/۳ درصد از کل مصارف هدفمندی و ۱۲/۵ درصد از مجموع

۴. تراز پرداخت‌های خارجی

دلار بالغ شده است. در این مدت ارزش صادرات نفتی^۲ ۳۷/۸ درصد و ارزش صادرات غیرنفتی ۱۵/۵ درصد کاهش یافته است. به این ترتیب صادرات غیرنفتی در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ معادل ۱۹/۶ میلیارد دلار بوده که بیشتر از صادرات نفتی ۱۴/۶ میلیارد دلاری است. البته در سه ماهه سوم سال ۱۳۹۹ صادرات نفتی از دو فصل قبل بیشتر شده است و ۶/۱ میلیارد دلار از این صادرات نفتی در سه ماهه سوم سال محقق شده است.

از سوی دیگر، واردات نفتی و گازی^۳ کشور در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ نزدیک به صفر بوده و کل واردات ۳۲/۹ میلیارد دلاری کالا در این مدت مربوط به کالاهای غیرنفتی بوده است. در نتیجه این تحولات، مازاد تراز بازرگانی نفتی با کاهش چشمگیر ۳۷/۸ درصدی نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۸ به رقم ۱۴/۶ میلیارد دلار و کسری تراز بازرگانی غیرنفتی با کاهش ۸/۴ درصدی به ۱۳/۳ میلیارد دلار در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ بالغ شده است. کسری حساب خدمات نیز در این مدت با کاهش ۳۸/۸ درصدی به حدود ۲/۱ میلیارد دلار رسیده است. حساب درآمد^۴ در این مدت دچار کسری ۳۷۹ میلیون دلاری بوده، در حالی که در مدت مشابه سال ۱۳۹۸ مازاد ۱۷۴ میلیون دلاری را به ثبت رسانده بود. مازاد حساب انتقالات جاری^۵ نیز افزایش اندک ۲/۸ درصدی را تجربه کرده است. جدول ۱۷ جزئیات موازنه پرداخت‌ها را نشان می‌دهد. برآورد می‌شود با توجه به تغییر ذخایر خارجی در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹، مانده ذخایر خارجی کشور به حدود ۱۲۰/۹ میلیارد دلار بالغ شده باشد. اخیراً صندوق بین‌المللی پول نیز ذخایر ارزی ایران را حدود ۱۱۵ میلیارد دلار تخمین زده بود.

آخرین آمار مربوط به موازنه پرداخت‌های خارجی کشور که در زمان تهیه این گزارش از سوی بانک مرکزی منتشر شده به نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ اختصاص دارد. موازنه پرداخت‌ها که از حاصل جمع سه جزء حساب جاری، خالص حساب سرمایه و اشتباهات و از قلم افتادگی‌های محاسباتی به دست می‌آید، در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ معادل منفی ۲/۸ میلیارد دلار بوده است. این در حالی است که در مدت مشابه سال ۱۳۹۸ این رقم معادل منفی ۴/۲ میلیارد دلار گزارش شده بود. بررسی اجزای مربوطه نشان می‌دهد که از یک سو مازاد ۶/۲ میلیارد دلاری حساب جاری در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۸ به کسری ۷۰۴ میلیون دلاری در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ تبدیل شده و از سوی دیگر کسری خالص حساب سرمایه^۱ با کاهش ۵۹/۶ درصدی به ۵/۲ میلیارد دلار بالغ شده است. در عین حال ۲۲/۸ درصد به اشتباهات و از قلم افتادگی‌ها افزوده شده و از ۲/۵ میلیارد دلار به ۳/۰ میلیارد دلار رسیده است.

حساب جاری از چهار جزء حساب کالا، حساب خدمات، حساب درآمد و حساب انتقالات جاری تشکیل شده است. حساب کالا (تراز بازرگانی کالایی) که اختلاف ارزش صادرات و واردات کالاها را منعکس می‌کند، در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ با افت قابل توجه ۸۵/۷ درصدی به ۱/۳ میلیارد دلار تنزل یافته است. در مجموع تجارت کالایی کشور (مجموع ارزش صادرات و واردات) در این مدت ۲۰/۵ درصد کمتر از مدت مشابه سال ۱۳۹۸ رقم خورده، اما کاهش صادرات شدیدتر از کاهش واردات بوده است و همین امر منجر به افت قابل توجه حساب کالا شده است. ارزش واردات کالا در نه ماهه نخست سال ۱۳۹۹ معادل ۳۲/۹ میلیارد دلار و ۱۲/۸ درصد کمتر از مدت مشابه سال ۱۳۹۸ بوده، در حالی که ارزش صادرات کالا در همین مدت با افت ۲۶/۷ درصدی به ۳۴/۲ میلیارد

جدول ۱۷. جزئیات موازنه پرداخت‌ها - میلیون دلار

سال	نه ماهه نخست ۱۳۹۹	نه ماهه نخست ۱۳۹۸	درصد تغییر
حساب جاری	-۷۰۴	۶,۱۵۶	-۱۱۱/۴
حساب کالا	۱,۲۷۵	۸,۹۲۲	-۸۵/۷
صادرات کالا (فوب)	۳۴,۲۱۱	۴۶,۶۸۶	-۲۶/۷
صادرات نفتی	۱۴,۶۱۴	۲۳,۴۹۰	-۳۷/۸
صادرات غیرنفتی	۱۹,۵۹۷	۲۳,۱۹۷	-۱۵/۵
واردات کالا (فوب)	۳۲,۹۳۷	۳۷,۷۶۵	-۱۲/۸
گاز و فرآورده‌های نفتی	۰	۶	-۱۰۰/۰
سایر کالاها	۳۲,۹۳۷	۳۷,۷۵۹	-۱۲/۸
حساب خدمات	-۲,۰۸۹	-۳,۴۱۵	-۳۸/۸
حساب درآمد	-۳۷۹	۱۷۴	-۳۱۸/۱
حساب انتقالات جاری	۴۸۹	۴۷۶	۲/۸
خالص حساب سرمایه	-۵,۱۵۹	-۱۲,۷۷۷	-۵۹/۶
اشتباهات و از قلم افتادگی	۳,۰۲۹	۲,۴۶۷	۲۲/۸
موازنه کل	-۲,۸۳۴	-۴,۱۵۴	-۳۱/۸

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزیده آمارهای اقتصادی، شماره‌های مختلف

۱. انتقالات سرمایه‌ای نظیر بخشش بدهی‌های خارجی، کمک‌های سرمایه‌گذاری، انتقالات سرمایه‌ای مهاجران، معاملات دارایی‌های نامشهود، خرید و فروش زمین برای سفارتخانه‌ها و سایر نمایندگی‌های خارجی، سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، سرمایه‌گذاری در سید مالی و سایر سرمایه‌گذاری‌ها (تغییر مالکیت در دارایی‌ها و بدهی‌های خارجی یک اقتصاد)

۲. شامل صادرات گمرکی و غیرگمرکی نفت خام، فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی، میعانات و مایعات گازی

۳. شامل واردات گمرکی و غیرگمرکی فرآورده‌های نفتی، گاز طبیعی، میعانات و مایعات گازی

۴. عمدتاً شامل دریافت و پرداخت‌های مربوط به جبران خدمات کارگران و درآمدها و هزینه‌های سرمایه‌گذاری

۵. شامل انتقالات دولتی، پرداخت مالیات‌های جاری مربوط به درآمد و ثروت و سایر انتقالات مانند وجوه ارسالی کارگران غیرمقیم به کشور مادر، ارسال هدایا برای اشخاص غیرمقیم و کارمزد مطالبات مربوط به بیمه‌های غیرعمر

۱-۴. صادرات و واردات کالا

عراق (بالغ بر ۷/۴ میلیارد دلار و سهم ۲۱/۳ درصدی از کل صادرات کالا)، امارات متحده عربی (بالغ بر ۴/۷ میلیارد دلار و سهم ۱۳/۳ درصدی از کل صادرات کالا)، ترکیه (بالغ بر ۲/۵ میلیارد دلار و سهم ۷/۳ درصدی از کل صادرات کالا) و افغانستان (بالغ بر ۲/۳ میلیارد دلار و سهم ۶/۶ درصدی از کل صادرات کالا) صورت گرفت. این پنج کشور در مجموع ۷۴/۴ درصد ارزش صادرات ایران را در سال ۱۳۹۹ به خود اختصاص دادند، در حالی که پنج کشور اول مقصد صادرات کشور در سال ۱۳۹۸ سهم ۷۳/۵ درصدی و در سال ۱۳۹۷ سهم ۶۶/۸ درصدی از کل صادرات گمرکی ایران داشتند. به عبارت دیگر تمرکز ایران بر چند شریک عمده صادراتی خود بیشتر شده و این امر ریسک تجاری کشور را افزایش داده است. در بین این پنج کشور، سهم چین، امارات و افغانستان از کل صادرات ایران نسبت به سال ۱۳۹۸ افزایش یافته و سهم ترکیه و عراق کاهش یافته است. ترکیه که در جایگاه چهارم مقاصد صادراتی ایران در سال ۱۳۹۹ قرار گرفته، در سال ۱۳۹۸ جایگاه سوم را داشت، اگرچه در سال ۱۳۹۷ در فهرست پنج کشور عمده هدف صادرات ایران قرار نداشت.

مطابق آمار گمرک که در جدول ۱۸ نشان داده شده است، صادرات گمرکی کشور در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال قبل از آن از نظر ارزشی و وزنی به ترتیب ۱۴/۶ درصد و ۱۵/۱ درصد کاهش یافت. رشد منفی ارزش صادرات کالا در این سال در حالی رخ داده که این روند از سال ۱۳۹۷ به این سو تکرار شده و کاهش ارزش ریال ایران در برابر سایر ارزهای بین‌المللی نتوانسته است منجر به افزایش صادرات غیرنفتی ایران شود. یکی از دلایل این امر این است که صادرات غیرنفتی ایران نیز به شدت به نفت وابسته است و محصولات پتروشیمی و میعانات گازی اقلام عمده صادراتی کشور در سال‌های اخیر بوده‌اند. همچنین سیاست‌های دولت در زمینه پیمان‌سازی ارزی صادرکنندگان و برخی ممنوعیت‌های صادراتی و همچنین تحریم‌های آمریکا (از جمله تحریم‌های مالی و فلزات اساسی) اجازه ندادند که کاهش ارزش پول ملی به تقویت صادرات کالا در این سال‌ها منجر شود.

عمده صادرات کشور در سال ۱۳۹۹ از نظر ارزشی به ترتیب به کشورهای چین (بالغ بر ۹/۱ میلیارد دلار و سهم ۲۵/۹ درصدی از کل صادرات کالا)،

جدول ۱۸. آمار صادرات و واردات گمرکی کشور*

درصد تغییرات	۱۳۹۸		۱۳۹۹			
	وزن	ارزش (میلیون دلار)	وزن (هزار تن)	ارزش (میلیون دلار)		
	۵/۸	۴۴,۰۵۸	۳۵,۸۱۶	۳۸,۸۹۳	۳۳,۷۳۶	صادرات
	۱۴/۶	۴۰,۹۹۶	۱۳۳,۸۱۳	۳۴,۹۹۸	۱۱۳,۶۷۴	واردات
	۲۷/۲	۳,۰۶۲	۹۷,۹۹۷	۳,۸۹۵	۷۹,۹۳۸	تراز بازرگانی غیرنفتی

مأخذ: گمرک ایران، آمار مقدماتی تجارت خارجی ایران در سال ۱۳۹۹
* بدون احتساب نفت و تجارت چمدانی

کشور را به خود اختصاص دادند، در حالی که این رقم در سال ۱۳۹۸ معادل ۷۰/۷ درصد و در سال ۱۳۹۷ معادل ۵۷/۷ درصد بوده است. بنابراین همانند صادرات، شرکای اصلی وارداتی کشور نیز متمرکزتر از پیش شده‌اند. در بین این پنج کشور، صرفاً سهم امارات از کل واردات ایران نسبت به سال ۱۳۹۸ افزایش یافته و سهم سایر کشورها کاهش یافته است. شایان ذکر است که در پی ممنوعیت واردات خودرو از سال ۱۳۹۷ به این سو، کره جنوبی از لیست پنج کشور عمده شریک وارداتی ایران حذف شده است.

واردات گمرکی کشور در سال ۱۳۹۹ از نظر وزنی و ارزشی به ترتیب ۵/۸ درصد و ۱۱/۷ درصد نسبت به سال قبل از آن کاهش یافت. عمده واردات کشور از نظر ارزشی به ترتیب از کشورهای چین (بالغ بر ۹/۸ میلیارد دلار و سهم ۲۵/۳ درصدی از کل واردات کالا)، امارات متحده عربی (نزدیک به ۹/۸ میلیارد دلار و سهم ۲۵/۱ درصدی از کل واردات کالا)، ترکیه (بالغ بر ۴/۴ میلیارد دلار و سهم ۱۱/۳ درصدی از کل واردات کالا)، هند (بالغ بر ۲/۱ میلیارد دلار و سهم ۵/۵ درصدی از کل واردات کالا) و آلمان (بالغ بر ۱/۹ میلیارد دلار و سهم ۴/۸ درصدی از کل واردات کالا) انجام شد. این پنج کشور در مجموع حدود ۷۲/۰ درصد ارزش واردات

۵. بازار ارز

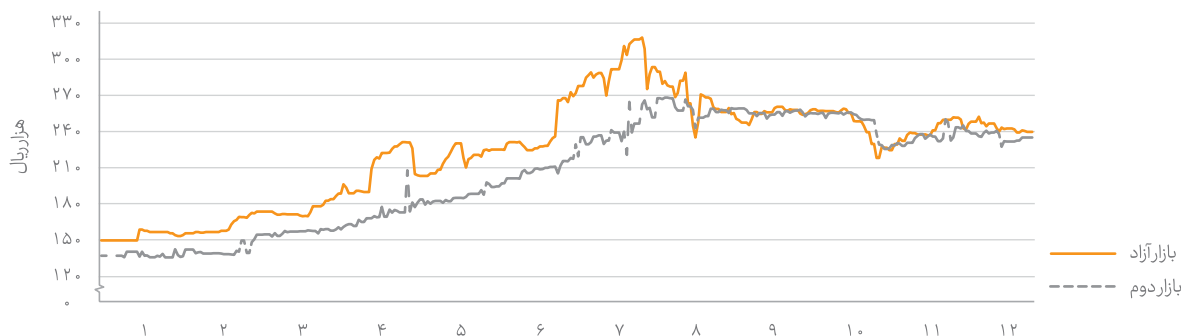
روند افزایشی نرخ اسکناس دلار آمریکا در برابر ریال ایران در بازار آزاد که پس از اندکی وقفه، از نیمه دوم سال ۱۳۹۸ مجدداً آغاز شده بود، تا اواخر مهرماه سال ۱۳۹۹ ادامه یافت، اگرچه پس از آن و تا پایان سال روندی نسبتاً کاهشی بر بازار حکمفرما شد. این در حالی است که قیمت حواله دلار آمریکا در برابر ریال ایران در بازار دوم (سامانه نیما) که تا آبان ماه روند صعودی داشت پس از آن کاهش چندانی را تجربه نکرد تا این که به نرخ اسکناس همگرا شده و شکاف بین این دو نرخ از بین برود.

اسکناس در بازار آزاد قرار می‌گیرند. برخلاف بازار آزاد، نرخ حواله دلار آمریکا در بازار دوم پس از مشخص شدن نتیجه انتخابات آمریکا کاهش چندانی نیافت و صرفاً در محدوده‌ای نزدیک به نرخ بازار آزاد تثبیت شد. این نرخ از ۱۳۶/۳ هزار ریال در ابتدای سال به قله ۲۶۸/۷ هزار ریال در چهارم آبان ماه رسید و پس از آن نوسان چندانی نداشت، به نحوی که در پایان سال با اندکی کاهش به ۲۳۵/۲ هزار ریال رسید. به این ترتیب شکاف میان نرخ دلار آمریکا در برابر ریال در بازار آزاد و بازار دوم که در ابتدای سال معادل ۹/۳ درصد بود و در ۲۱ مهرماه رکورد ۳۷/۷ درصد را به ثبت رسانده بود، از ماه پایانی پاییز به این سو تقریباً از بین رفت، به نحوی که نرخ دلار آمریکا در برابر ریال ایران در فصل زمستان به طور متوسط تنها ۱/۳ درصد بیشتر از بازار دوم بود. در مجموع سال ۱۳۹۹ به طور متوسط نرخ اسکناس دلار آمریکا در بازار آزاد حدود ۹/۲ درصد بیشتر از متوسط نرخ حواله این ارز در بازار دوم بود. این در حالی است که ثبات نرخ رسمی دلار در سطح ۴۲ هزار ریال منجر به ثبت شکاف قابل توجه ۴۳۴/۵ درصدی این نرخ و متوسط نرخ اسکناس دلار در بازار آزاد در سال ۱۳۹۹ شد. در واقع توزیع رانت از این محل برای سومین سال متوالی ادامه داشت. طبق اذعان بانک مرکزی، دریافتی ارزی این بانک در سال ۱۳۹۹ (از محل صادرات نفتی دولت) حدود ۱۵ درصد میانگین سالانه در ۲۰ سال گذشته بوده است. این در حالی است که در این سال بیش از ۱۰ میلیارد دلار ارز با نرخ ترجیحی به واردات کالاهای اساسی، دارو و تجهیزات پزشکی تخصیص یافته که ۲ میلیارد دلار بیشتر از تکلیف قانون بودجه بوده است. در سال ۱۳۹۸ نیز ۱۵ میلیارد دلار ارز با نرخ ترجیحی تخصیص یافت که تنها ۸ میلیارد دلار آن از محل صادرات نفتی دولت تأمین شده بود. طبق آخرین اطلاعات منتشرشده از سوی بانک مرکزی، در سال ۱۳۹۹ واردات ذرت بیشترین سهم دریافت ارز ترجیحی را داشته و پس از آن به ترتیب دارو، روغن خام، تجهیزات و ملزومات پزشکی، کنجاله، دانه‌های روغنی، گندم، جو، کود و کاغذ قرار داشته‌اند. نمودار ۴ نرخ برابری دلار آمریکا بر حسب ریال در سال ۱۳۹۹ در بازار آزاد و بازار دوم را نشان می‌دهد.

قیمت اسکناس دلار آمریکا در بازار آزاد در ابتدای سال ۱۳۹۹ معادل ۱۴۹ هزار ریال بود و در روز ۲۶ تیر به قله ۲۳۱ هزار ریال رسید. پس از آن برای یک دوره کوتاه ۱۰ روزه روند کاهشی بر بازار حکمفرما شد تا این نرخ در ۵ مرداد به سطح ۲۰۳ هزار ریال بازگردد، اگرچه به سرعت روند معکوس شد و تا ۲۷ مهرماه این نرخ به قله ۳۱۹ هزار ریال رسید. این نرخ البته مربوط به صرافی‌های مجاز بود و در میان صرافی‌های غیرمجاز نرخ اسکناس دلار آمریکا در برابر ریال ایران فراتر از این ارقام به ثبت رسید. پس از آن و با نزدیک شدن به انتخابات ریاست جمهوری آمریکا، این نرخ روندی کاهشی به خود گرفت، به نحوی که پس از مشخص شدن پیروزی نامزد حزب دموکرات، نرخ برابری دلار آمریکا در برابر ریال ایران در بازار آزاد تا سطح ۲۳۵ هزار ریال در تاریخ ۱۸ آبان ماه فروافتاد. البته آزاد شدن واردات کالا با ارز متقاضی (بدون انتقال ارز) طبق تصمیم شورای عالی هماهنگی اقتصادی در آبان ماه موجب شد که صاحبان برخی از کالاهای دپوشده در گمرک که پیش از این صرفاً اختیار قرار گرفتن در صف تأمین ارز سامانه نیما را داشتند، اجازه یابند بدون دریافت کد رهگیری بانک نسبت به ترخیص کالا از گمرک - حتی با تأمین ارز از بازار آزاد داخلی - اقدام کنند. این مهم در کوتاه‌مدت منجر به افزایش تقاضای ارز در بازار آزاد شد و اثر افزایشی اندکی بر نرخ ارز داشت. پس از آن بازار ارز روند نسبتاً باثباتی داشت. نرخ اسکناس دلار آمریکا در برابر ریال ایران در ۲۹ دی ماه به سطح ۲۱۸ هزار ریال فروافتاد، اگرچه در پایان سال با اندکی افزایش در نرخ ۲۴۰ هزار ریال به کار خود پایان داد. در نتیجه این تحولات، متوسط نرخ اسکناس دلار آمریکا در برابر ریال ایران (میانگین ساده) در مجموع سال ۱۳۹۹ معادل ۷۵/۴ درصد بیشتر از متوسط سال ۱۳۹۸ بود.

نرخ حواله دلار آمریکا در بازار دوم (نیما) در نیمه دوم سال ۱۳۹۹ فاصله خود را با نرخ اسکناس دلار در بازار آزاد بسیار کم کرد. این نرخ در آذر و دی ۱۳۹۹ حتی بالاتر از نرخ اسکناس در بازار آزاد بود، در حالی که به طور تاریخی عمدتاً نرخ‌های بازار دوم در محدوده‌ای پایین‌تر از نرخ‌های

نمودار ۴. نرخ برابری دلار آمریکا بر حسب ریال در بازارهای آزاد (اسکناس) و ثانویه (حواله) در سال ۱۳۹۹

مأخذ: شبکه اطلاع رسانی طلا، سکه و ارز؛ پایگاه اینترنتی <https://www.sanarate.ir>

۲۰ درصد آن را به صورت اسکناس در بازار دوم ارایه کنند. بنگاه‌های تولیدی حداکثر ۳۰ درصد از منابع حاصل از صادرات خود را می‌توانند به منظور تأمین نیازهای وارداتی خود استفاده کنند و باقی مانده آن را باید به صورت حواله ارزی در بازار دوم به فروش رسانند. باید توجه داشت که بخش قابل توجهی از ارز حاصل از صادرات غیرنفتی به صورت خروج سرمایه و بخشی دیگر به صورت تأمین مالی واردات غیررسمی و قاچاق عملاً امکان بازگشت ندارد.

در مجموع در سال ۱۳۹۹ بازار ارز شاهد نوسان بیشتری نسبت به سال قبل از آن بود، کما این که در کنار رشد ۷۵/۱ درصدی متوسط نرخ اسکناس دلار آمریکا در بازار آزاد در برابر ریال، انحراف معیار این نرخ در سال ۱۳۹۹ بیش از ۳/۵ برابر سال قبل از آن بوده و ضریب تغییرات آن که از تقسیم انحراف معیار بر میانگین به دست می‌آید، بیش از دو برابر شده است. جدول ۱۹ نرخ متوسط برابری اسمی دلار آمریکا در برابر ریال را در بازار آزاد در سال‌های ۹۹-۱۳۹۲ نشان می‌دهد.

سیاست‌های پولی بانک مرکزی اثر قابل توجهی بر بازار ارز دارد و حتی می‌تواند سیاست‌های ارزی این بانک را تحت الشعاع قرار دهد. در سال ۱۳۹۹ دالان نرخ بهره در بازه ۱۳ تا ۲۲ درصد از سوی بانک مرکزی تعیین شد. این در حالی است که با توجه به تورم موجود، تعیین این بازه برای دالان نرخ بهره به معنی اعمال سیاست انبساطی نرخ بهره واقعی منفی و در تضاد با تلاش بانک مرکزی برای کنترل نرخ ارز بوده است. به موازات، بانک مرکزی در سال ۱۳۹۹ به اجبار صادرکنندگان به بازگشت ارز حاصل از صادرات و ارایه آن در بازار دوم ادامه داد تا بتواند به صورت دستوری کنترل بازار ارز را در دست بگیرد. در این راستا به صادرکنندگان چهار ماه پس از صدور پروانه صادراتی فرصت داده شد تا ارز حاصل از صادرات خود را به چرخه اقتصاد کشور بازگردانند، در غیر این صورت به مراجع قضایی احضار شده و مکلف‌اند باقی مانده تعهدات خود را به نرخ روز پایانی مهلت خود در بازار دوم، یا قیمت روز بازار در هنگام ایفای تعهد، هر کدام که کمتر بود، به بانک مرکزی بفروشند. صادرکنندگان باید حداقل ۸۰ درصد از ارز حاصل از صادرات خود را به صورت حواله ارزی و حداکثر

جدول ۱۹. نرخ اسمی دلار آمریکا در بازار آزاد در سال‌های ۹۹-۱۳۹۲ - ریال

تغییر ۱۳۹۹ به ۱۳۹۸ (درصد)	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۴	۱۳۹۵	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	
۷۵/۱	۳۱,۸۳۸	۳۲,۷۸۵	۳۴,۴۸۴	۳۶,۴۸۷	۴۰,۵۵۲	۱۰۳,۸۷۵	۱۴۸,۲۱۴	۲۲۴,۵۰۶	میانگین
۱۰۲/۳	۳۶,۸۲۷	۳۵,۷۰۰	۳۷,۳۰۰	۴۱,۴۵۰	۴۸,۷۷۰	۱۸۹,۰۰۰	۱۵۷,۴۵۰	۳۱۸,۵۶۰	حداکثر
۳۴/۲	۲۸,۹۵۰	۳۰,۳۵۴	۳۲,۱۰۰	۳۴,۴۰۰	۳۷,۲۲۰	۴۲,۰۰۰	۱۱۱,۰۰۰	۱۴۸,۹۶۰	حداقل
۲۶۹/۱	۲,۳۴۶	۱,۳۵۱	۱,۳۳۵	۱,۶۶۲	۳,۳۵۱	۳۰,۷۰۱	۱۱,۷۹۸	۴۳,۵۵۲	انحراف معیار
۱۱۰/۸	۰/۰۷	۰/۰۴	۰/۰۴	۰/۰۵	۰/۰۸	۰/۳۰	۰/۰۹	۰/۱۹	ضریب تغییرات

مأخذ: شبکه اطلاع رسانی طلا، سکه و ارز تهران؛ محاسبات تحقیق

۶. بخش پولی و اعتباری

۱-۶. کل‌های پولی

ترازنامه سیستم بانکی منتشرشده از سوی بانک مرکزی حاکی از رشد ۲۹/۲ درصدی پایه پولی و ۴۰/۶ درصدی نقدینگی در انتهای اسفندماه ۱۳۹۹ نسبت به زمان مشابه سال قبل از آن است. بر این اساس پایه پولی به ۴,۵۶۰ هزار میلیارد ریال و حجم نقدینگی به ۳۴,۷۶۲ هزار میلیارد ریال در پایان این سال رسیده است. بنابراین هر واحد پول پرقدرت در انتهای اسفندماه ۱۳۹۹ با ضریب فزاینده‌ای معادل ۷/۶ واحد به نقدینگی تبدیل شده است. شایان ذکر است که ضریب فزاینده نقدینگی در طول سال ۱۳۹۹ رشد ۸/۸ درصدی داشته است. جدول ۲۰ جزئیات رشد پایه پولی و نقدینگی را از انتهای سال ۱۳۹۷ تا انتهای سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

سیاست‌های پولی به مجموعه سیاست‌هایی گفته می‌شود که با استفاده از ابزارهای مرتبط با بازار پول و اعتبار جهت تحقق برخی اهداف کلان اقتصادی توسط بانک‌های مرکزی اجرا می‌گردد و سیاست‌های ارزی و اعتباری نیز زیرمجموعه آن محسوب می‌شوند. این سیاست‌ها قاعدتاً ابزاری دارند که البته در ایران کنترل تمامی آنها به طور کامل در اختیار سیاست‌گذار پولی یعنی بانک مرکزی نیست که این یکی از مهمترین چالش‌های این حوزه محسوب می‌شود. نتیجه این سیاست‌ها را می‌توان در متغیرهایی از جمله رشد پایه پولی و نقدینگی دید و لذا پایش دقیق این متغیرها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. البته بانک مرکزی این آمار را به‌روز و با جزئیات کامل در اختیار عموم کارشناسان قرار نمی‌دهد.

جدول ۲۰. مصارف نقدینگی به همراه نرخ رشد آن‌ها - هزار میلیارد ریال - درصد

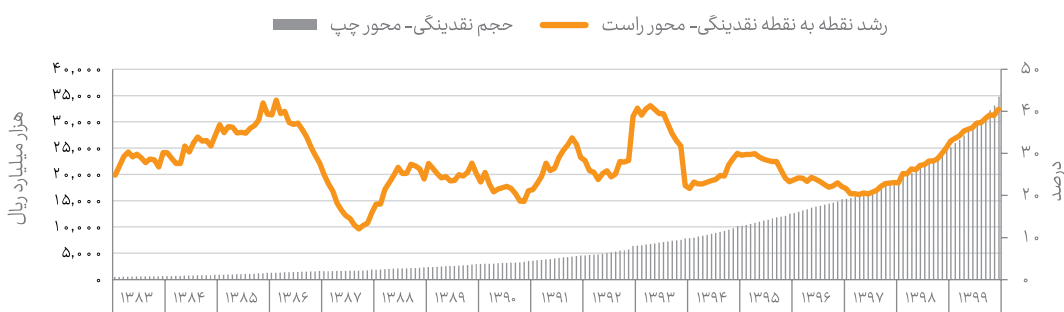
سهم مانده اجزا از مانده نقدینگی در سال ۱۳۹۹	رشد ۱۳۹۹ به ۱۳۹۷	رشد ۱۳۹۹ به ۱۳۹۸	مانده در پایان دوره		
			۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
					نقدینگی
					پول
					اسکناس و مسکوک در دست اشخاص
					سپرده‌های دیداری
					شبه پول
					قرض الحسنه پس‌انداز
					کوتاه‌مدت
					یک ساله
					دو ساله
					سه ساله
					چهار ساله
					پنج ساله
					متفرقه
					پایه پولی
					خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی
					خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی
					بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی
					خالص سایر اقلام
					ضریب فزاینده

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزیده آمارهای اقتصادی

۴۰/۶ درصدی نقدینگی رقم خورده است. این نرخ رشد در سال‌های اخیر بی‌سابقه بوده و تبعات تورمی قابل توجهی را به همراه دارد. نمودار ۵ روند حجم نقدینگی و رشد آن را به تصویر می‌کشد.

برای بررسی آمار نقدینگی باید به ترازنامه کل سیستم بانکی پرداخت. این ترازنامه از رشد ۶۱/۷ درصدی حجم پول (شامل اسکناس و مسکوک در دست اشخاص و سپرده‌های دیداری) و ۳۶/۲ درصدی شبه‌پول در یک سال منتهی به انتهای اسفند ۱۳۹۹ حکایت دارد که در نتیجه آن رشد

نمودار ۵. روند حجم نقدینگی و رشد آن - هزار میلیارد ریال - درصد

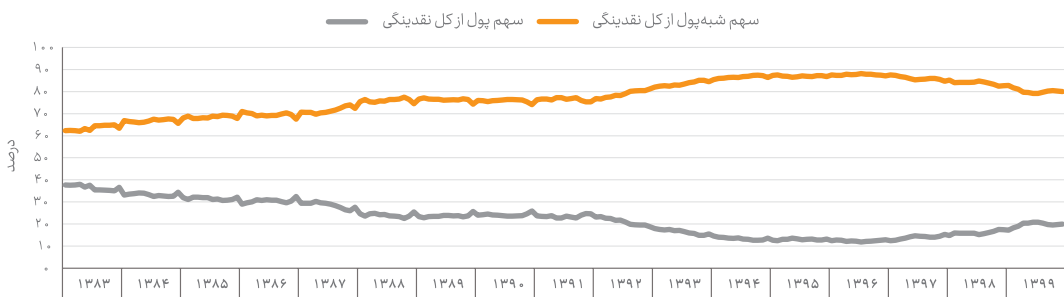

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزیده آمارهای اقتصادی

سهم پول از نقدینگی بیشتر باشد، رشد سطح عمومی قیمت‌ها به نسبت بالاتر خواهد بود. سهم پول از کل نقدینگی از ۱۷/۳ درصد در انتهای سال ۱۳۹۸ به ۱۹/۹ درصد در انتهای سال ۱۳۹۹ رسید. این نسبت از سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۳۹۶ روند نزولی داشت و در پایان سال ۱۳۹۶ به ۱۲/۷ درصد رسید، اگرچه پس از آن روندی معکوس به خود گرفت تا در انتهای سال ۱۳۹۷ به ۱۵/۱ درصد برسد. نمودار ۶ روند سهم پول و شبه پول از کل نقدینگی را نمایش می‌دهد.

روند صعودی رشد نقدینگی در سال ۱۳۹۹ با بیشتر شدن سیالیت نقدینگی نیز همراه بوده است. بازدهی بالاتر بازارهای موازی بازار پول (همچون بازار سرمایه و بازار ارز و طلا) به طور طبیعی موجب می‌شود که افراد انگیزه کمتری برای نگهداری سپرده‌های بلندمدت بانکی (شبه پول) داشته باشند و منابع مالی خود را با نقدشوندگی بالاتری نگه دارند تا در زمان لازم به راحتی بتوانند در بازارهای دیگر به خرید و فروش بپردازند. همین امر موجب قدرت تورم‌زایی بیشتر نقدینگی می‌شود. به بیان دیگر، با توجه به نقدشوندگی بالاتر پول نسبت به شبه پول، هر چه

نمودار ۶. روند سهم پول و شبه پول از کل نقدینگی

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزیده آمارهای اقتصادی

افزون بر این، سپرده‌های دیداری در یک سال منتهی به اسفندماه ۱۳۹۹ با رشد ۶۸/۶ درصدی همراه بوده و سهم آن از پول معادل ۸۹/۳ درصد و از کل نقدینگی ۱۷/۸ درصد در پایان این سال بوده است. در مقابل، سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از پول در پایان سال ۱۳۹۹ معادل ۱۰/۶ درصد و از کل نقدینگی معادل ۲/۱ درصد رقم خورده است. از طرف دیگر، احیای سپرده‌های دو ساله به عنوان تنها گزینه سرمایه‌گذاری بلندمدت در بازار پول و شکاف حدود ۲۰٪ تا ۴۰٪ واحد درصدی نرخ سود سپرده یک ساله و دو ساله سبب رشد حدوداً ۱۰۰٪ برابری حجم این سپرده‌های بلندمدت در سال ۱۳۹۹ شد تا سهم ۱۳/۴ درصدی از شبه پول داشته باشد. براساس آمار پایه پولی استخراج شده از ترازنامه بانک مرکزی، علت اصلی رشد پایه پولی در سال ۱۳۹۹ رشد ۲۹/۲ درصدی خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی بوده که عمدتاً متأثر از استفاده دولت از منابع غیرقابل دسترسی صندوق توسعه ملی، تجدید ارزیابی این دارایی‌ها و تسعیر منابع ارزی با نرخ برابری بالاتر بوده است. این عامل در سال ۱۳۹۸ نیز با رشد ۴۳/۰ درصدی کلیدی‌ترین عنصر افزایش پایه پولی بود. این در حالی است که

در سال ۱۳۹۷ افزایش شدید خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی مهمترین عامل افزایش پایه پولی بود. خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی در سال ۱۳۹۹ سهم ۹۷/۱ درصدی از پایه پولی داشته است. از طرف دیگر، بدهی بانک‌ها به بانک مرکزی با رشد ۸/۷ درصدی در سال ۱۳۹۹ همراه بوده است. رشد این ارقام در کنار کمتر شدن رقم منفی خالص سایر اقلام، اثر افزایشی بر پایه پولی داشته، در حالی که اثر تغییرات خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی بر پایه پولی در این مدت کاهنده بوده است. خالص بدهی بخش دولتی به بانک مرکزی با کاهش ۲۴۰/۴ درصدی، از مثبت ۱۵۶/۳ هزار میلیارد ریال در پایان سال ۱۳۹۸ به منفی ۲۱۹/۴ در پایان سال ۱۳۹۹ رسیده است. در واقع در سال ۱۳۹۹ برای اولین بار سپرده‌های بخش دولتی نزد بانک مرکزی از بدهی دولت به این بانک پیشی گرفته است. در مجموع، ترکیب پایه پولی در سال ۱۳۹۹ دستخوش تغییر شده و نقش خالص دارایی‌های خارجی بانک مرکزی از قبل هم پررنگ‌تر شده است. از طرفی، پایه پولی در سال ۱۳۹۹ با ضریب فزاینده قابل توجه ۷/۶ واحد به نقدینگی تبدیل شده است.

۲-۶. منابع و مصارف بانکی

مجموع دارایی‌های (بدهی‌های) بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بدون محاسبه اقلام زیر خط در پایان اسفندماه ۱۳۹۹ به ۵۶,۰۶۱/۱ هزار میلیارد ریال رسیده که نسبت به اسفندماه سال قبل از آن ۴۲/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. بخش عمده این دارایی‌ها (بدهی‌ها) با سهم ۶۵/۹ درصدی مربوط به بانک‌های غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی بوده و مابقی آن متعلق به بانک‌های تجاری دولتی (با سهم ۱۹/۵ درصدی) و تخصصی دولتی (با سهم ۱۴/۶ درصدی) است. بیشترین سهم از مانده دارایی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به بدهی بخش غیردولتی به آنها (مانده تسهیلات) اختصاص داشته که ۴۲/۹ درصد دارایی بانک‌ها را تشکیل می‌دهد و در یک سال منتهی به پایان اسفندماه ۱۳۹۹ معادل ۴۸/۴ درصد افزایش یافته است و بالاترین رشد سالانه در سمت دارایی‌ها را به خود اختصاص داده است. پس از آن (بدون در نظر گرفتن سایر دارایی‌ها) دارایی‌های خارجی با سهم ۱۶/۴ درصدی قرار دارد که رشد قابل توجه ۴۷/۹ درصدی را در این

مدت به ثبت رسانده است. اسکناس و مسکوک نیز که کمترین سهم را از کل دارایی‌های بانک‌ها شامل می‌شود (سهم ۰/۱ درصدی)، در این مدت ۲۴/۹ درصد کاهش داشته است. در سمت بدهی‌ها نیز بزرگترین جزء (با سهم ۶۰/۷ درصد) مربوط به سپرده‌های بخش غیردولتی است که در طول سال ۱۳۹۹ رشد ۴۱/۱ درصدی داشته است. در این میان دو جزء دیگر اقلام بدهی بانک‌ها، یعنی وام و سپرده‌های بخش دولتی و حساب سرمایه به ترتیب با ۷/۷ درصد و ۸۷/۴ درصد کاهش در این مدت همراه بوده‌اند. در واقع حساب سرمایه در انتهای اسفندماه ۱۳۹۹ برای بانک‌های غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی منفی شده است. این مهم از پسرقت کفایت سرمایه بانک‌های غیردولتی و خصوصی شده حکایت دارد که در پی افزایش زیان انباشته آنها به وقوع پیوسته است. جدول ۲۱ خلاصه دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی را به تفکیک دولتی (تجاری و تخصصی) و غیردولتی و غیربانکی در پایان اسفندماه سال ۱۳۹۹ به تصویر می‌کشد.

جدول ۲۱. خلاصه دارایی‌ها و بدهی‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی - مانده در انتهای دوره - هزار میلیارد ریال

شرح	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	سهم بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در سال ۱۳۹۹			درصد تغییر ۱۳۹۹ نسبت به	
				تجاری دولتی	تخصیصی دولتی	غیردولتی و غیربانکی	۱۳۹۸	۱۳۹۷
دارایی‌ها (به غیر از ارقام زیر خط)	۵۶,۰۶۱/۱	۳۹,۴۷۰/۳	۳۱,۵۰۴/۸	۱۰,۹۲۴/۴	۸,۱۶۸/۰	۳۶,۹۶۸/۷	۴۲/۰	۷۷/۹
دارایی‌های خارجی	۹,۱۹۲/۸	۶,۲۱۵/۸	۴,۵۲۰/۱	۱,۳۵۱/۴	۲,۲۵۴/۸	۵,۵۸۶/۶	۴۷/۹	۱۰۳/۴
اسکناس و مسکوک	۶۷/۶	۹۰/۰	۸۸/۴	۲۰/۵	۹/۰	۳۸/۱	-۲۴/۹	-۲۳/۵
سپرده نزد بانک مرکزی	۳,۷۵۶/۹	۲,۸۲۷/۱	۲,۰۲۱/۰	۶۹۱/۵	۲۷۶/۴	۲,۷۸۹/۰	۳۲/۹	۸۵/۹
بدهی بخش دولتی	۴,۱۱۶/۵	۳,۰۰۶/۴	۲,۳۶۷/۳	۱,۱۵۹/۳	۶۶۱/۰	۲,۲۹۶/۲	۳۶/۹	۷۳/۹
بدهی بخش غیردولتی	۲۴,۰۶۵/۴	۱۶,۲۲۰/۲	۱۳,۱۲۶/۱	۳,۷۴۶/۳	۳,۸۶۳/۸	۱۶,۴۵۵/۳	۴۸/۴	۸۳/۳
سایر دارایی‌ها	۱۴,۸۶۱/۹	۱۱,۱۱۰/۸	۹,۳۸۱/۹	۳,۹۵۵/۴	۱,۱۰۳/۰	۹,۸۰۳/۵	۳۳/۸	۵۸/۴
بدهی‌ها (به غیر از اقلام زیر خط)	۵۶,۰۶۱/۱	۳۹,۴۷۰/۳	۳۱,۵۰۴/۸	۱۰,۹۲۴/۴	۸,۱۶۸/۰	۳۶,۹۶۸/۷	۴۲/۰	۷۷/۹
سپرده‌های بخش غیردولتی	۳۴,۰۲۶/۷	۲۴,۱۱۰/۱	۱۸,۲۸۱/۴	۶,۴۳۵/۶	۳,۲۱۴/۰	۲۴,۳۷۷/۱	۴۱/۱	۸۶/۱
بدهی به بانک مرکزی	۱,۰۳۰/۰	۱,۱۰۶/۹	۱,۳۸۱/۷	۱۰۵/۰	۴۴۳/۹	۶۵۴/۱	۸/۷	-۱۲/۹
وام‌ها و سپرده‌های بخش دولتی	۳۳۶/۵	۳۶۴/۷	۲۴۹/۷	۱۸۹/۵	۱۰۹/۴	۳۷/۶	-۷/۷	۳۴/۸
حساب سرمایه	-۶۹/۸	-۵۵۵/۲	۳۷۰/۶	۵۰۹/۹	۳۳۷/۲	-۹۱۶/۹	-۸۷/۴	-۱۱۸/۸
وام‌ها و سپرده‌های ارزی	۸,۰۱۹/۰	۵,۰۵۹/۲	۳,۶۸۴/۰	۱,۲۲۵/۷	۱,۹۵۴/۵	۴,۸۳۸/۸	۵۸/۵	۱۱۷/۷
سایر بدهی‌ها	۱۲,۵۴۵/۷	۹,۳۸۴/۶	۷,۵۳۷/۴	۲,۴۵۸/۷	۲,۱۰۹/۰	۷,۹۷۸/۰	۳۳/۷	۶۶/۴

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزیده آمارهای اقتصادی

است. علاوه بر این، نسبت ذخیره قانونی در یک سال منتهی به پایان اسفندماه ۱۳۹۹ کاهش داشته و از ۱۰/۲ درصد در اسفندماه ۱۳۹۸ به ۱۰/۱ درصد در انتهای اسفندماه ۱۳۹۹ رسیده است. این کاهش به اختصاص بخشی از سپرده قانونی بانک‌ها به اعطای تسهیلات کرونا در ماه‌های نخست سال ۱۳۹۹ بر می‌گردد. جدول ۲۲ جزئیات این آمار را نشان می‌دهد.

مانده کل تسهیلات اعطاشده سیستم بانکی در پایان اسفندماه ۱۳۹۹ با ۴۴/۳ درصد رشد نسبت به اسفندماه سال ۱۳۹۸ به ۲۷,۹۲۲/۷ هزار میلیارد ریال رسید. رشد سپرده‌های بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی طی این مدت کمتر از تسهیلات پرداختی ۴۲/۷ درصد بود و به رقم ۳۸,۷۵۴/۶ هزار میلیارد ریال رسید. در نتیجه، نسبت تسهیلات به سپرده از ۷۹/۴ درصد در انتهای اسفندماه ۱۳۹۸ به ۸۰/۲ درصد رسیده

جدول ۲۲. مانده تسهیلات و سپرده‌های ریالی و ارزی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در پایان دوره

شرح	درصد تغییرات ۱۳۹۹ به		۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹
	۱۳۹۸	۱۳۹۷				
تسهیلات (هزار میلیارد ریال)	۴۴/۳	۸۵/۰	۱۲,۵۸۷/۱	۱۵,۰۹۰/۲	۱۹,۳۵۵/۸	۲۷,۹۲۲/۷
سپرده‌ها (هزار میلیارد ریال)	۴۲/۷	۸۷/۵	۱۶,۴۶۴/۱	۲۰,۶۷۳/۴	۲۷,۱۶۲/۸	۳۸,۷۵۴/۶
سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی (هزار میلیارد ریال)	۴۲/۸	۸۷/۵	۱۴,۷۴۱/۹	۱۸,۵۶۸/۳	۲۴,۳۸۱/۱	۳۴,۸۲۴/۰
نسبت ذخیره قانونی (درصد)	-	-	۱۰/۵	۱۰/۲	۱۰/۲	۱۰/۱
نسبت تسهیلات به سپرده‌ها پس از کسر سپرده قانونی (درصد)	-	-	۸۵/۴	۸۱/۳	۷۹/۴	۸۰/۲

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، آمارهای بانکی

بازگانی نیز با دریافت حدود ۱۷/۴ درصد از این تسهیلات در رتبه سوم قرار دارد. در بین اهدافی که برای پرداخت این تسهیلات عنوان می‌شود، ۱۱,۶۳۵/۲ هزار میلیارد ریال تسهیلات تأمین سرمایه در گردش سهم ۶۱/۲ درصدی از کل این تسهیلات داشته که ۷۶/۴ درصد از آن به بخش‌های صنعت و معدن و خدمات اختصاص یافته است. پس از

در طول سال ۱۳۹۹، در مجموع ۱۸,۹۸۹/۲ هزار میلیارد ریال تسهیلات توسط سیستم بانکی کشور به بخش‌های مختلف اقتصادی اعطاشده است که در مقایسه با سال ۱۳۹۸ حدود ۸۸ درصد رشد نشان می‌دهد. دو بخش خدمات و صنعت و معدن به ترتیب با ۳۹/۰ درصد و ۳۰/۵ درصد، بیشترین سهم را از دریافت این تسهیلات داشته‌اند. بخش

تسهیلات به منظور توسعه به بخش خدمات (۱/۳۷۰ هزار میلیارد ریال)، بیشترین تسهیلات به منظور ایجاد به بخش صنعت و معدن (۸/۸۹۵ هزار میلیارد ریال) و بیشترین تسهیلات به منظور خرید کالای شخصی به بخش بازرگانی (۵/۳۹۹ هزار میلیارد ریال) تعلق گرفته است. جدول ۲۳ جزئیات این آمار را به تصویر می‌کشد.

سرمایه در گردش، توسعه، ایجاد و خرید کالای شخصی سه هدف بعدی پرداخت تسهیلات در این سال بوده‌اند که به ترتیب ۱۲/۸ درصد، ۱۱/۲ درصد و ۷/۹ درصد از مجموع کل تسهیلات اعطایی را به خود اختصاص داده‌اند. در بین بخش‌های اقتصادی نمایش داده شده در جدول ۲۳ که بر اساس طبقه‌بندی ISIC دسته‌بندی شده‌اند، بیشترین مقدار

جدول ۲۳. تسهیلات پرداختی به تفکیک بخش‌های اقتصادی (هزار میلیارد ریال) و هدف از دریافت آنها در هر بخش (درصد از کل) در سال ۱۳۹۹

هدف از دریافت/بخش اقتصادی	کشاورزی	صنعت و معدن	مسکن و ساختمان	بازرگانی	خدمات	متفرقه	کل بخش‌ها
مجموع	۱,۲۶۵/۲	۵,۷۹۷/۲	۱,۰۴۸/۶	۳,۳۲۰/۰	۷,۴۴۳/۵	۱۱۴/۵	۱۸,۹۸۹/۱
ایجاد	۲۲/۳	۱۵/۵	۲۱/۵	۴/۰	۱۰/۶	۹۰/۹	۱۲/۸
تأمین سرمایه در گردش	۶۵/۸	۷۵/۱	۳۱/۸	۴۷/۲	۶۱/۰	۴/۵	۶۱/۳
تعمیر	۰/۷	۱/۱	۱/۲۰	۰/۳	۱/۸	۰/۱	۲/۲
توسعه	۷/۱	۷/۲	۴/۱	۶/۰	۱۸/۴	۴/۵	۱۱/۲
خرید کالای شخصی	۱/۲	۰/۹	۰/۰	۴۲/۲	۰/۵	۰/۰	۷/۹
خرید مسکن	۰/۲	۰/۱	۲۱/۵	۰/۳	۰/۵	۰/۰	۱/۵
سایر	۲/۶	۰/۱	۱/۰	۰/۱	۷/۱	۰/۰	۳/۱

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تسهیلات پرداختی به تفکیک بخش‌های اقتصادی و هدف از دریافت طی سال ۱۳۹۹

۷. تورم

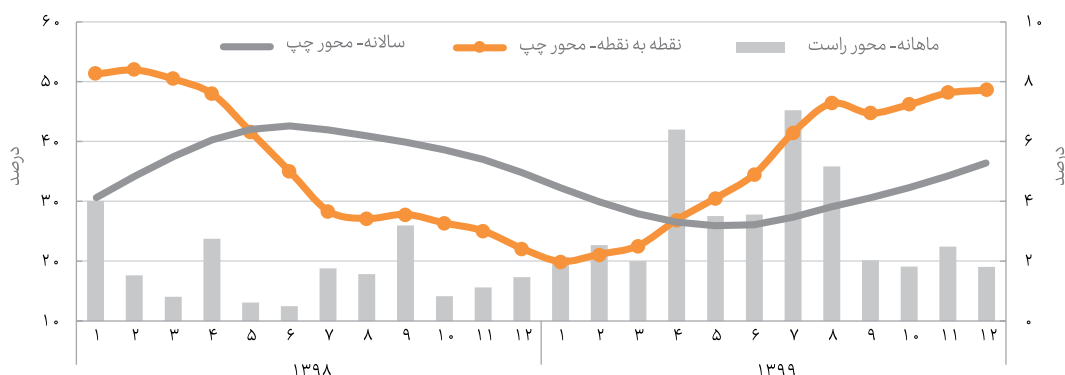
بروز تورم‌های بالا در هر کشوری می‌تواند به عنوان یکی از اساسی‌ترین معضلات اقتصادی محسوب شود. رشد شتابان و مستمر سطح عمومی قیمت‌ها در اقتصاد ایران از سال‌های اولیه دهه پنجاه همراه با افزایش چشمگیر درآمدهای نفتی کشور آغاز شد و تا امروز همواره یکی از حادترین مشکلات اقتصادی-اجتماعی ایران بوده است. ساختار اقتصادی کژکارکرد، ناسالم و تک‌محصولی همراه با سیاست‌های پولی و مالی انبساطی، محدودیت درآمدهای ارزی، تحریم اقتصادی و افزایش هزینه‌های تولید در کنار انتظارات تورمی باعث تداوم تورم بالا در اقتصاد ایران در نیم قرن اخیر شده که البته در برخی سال‌ها بر شدت آن افزوده شده است.

نرخ‌های بالای تورم ماهانه را تا مهرماه سال ۱۳۹۹ رقم زدند. در ادامه سال استقرار دولت جدید آمریکا و اعلام آمادگی برای مذاکره با ایران تا حدودی به کاهش انتظارات تورمی کمک کرد. به این ترتیب نرخ تورم ماهانه از مهرماه ۱۳۹۹ به این سوروندی نزولی به خود گرفت و متعاقباً از شدت افزایش نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه کاسته شد.

بر اساس گزارش مرکز آمار ایران، شاخص قیمت مصرف‌کننده برای کل خانوارهای کشور (اعم از شهری و روستایی) بر مبنای سال پایه ۱۳۹۵ در اسفند ۱۳۹۹ به ۲۹۸/۱ واحد رسید که بیانگر نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه ۴۸/۷ درصدی در این ماه است. این نرخ در ادامه روند نزولی سال ۱۳۹۸، تا خردادماه ۱۳۹۹ در محدوده‌ای کمتر از ۲۳/۰ درصد بود، اما از تیرماه افزایش شدیدی را تجربه کرد و پس از آن در مهرماه به قله ۴۱/۴ درصد رسید. نرخ تورم ماهانه نیز در مهرماه اوج ۷/۰ درصد را تجربه کرد که در سال‌های اخیر بی‌سابقه بوده است. در نتیجه، نرخ تورم سالانه نیز با تأخیر و در نیمه دوم سال شروع به افزایش کرد تا در انتهای سال به ۳۶/۴ درصد برسد. متوسط نرخ تورم ماهانه در این سال ۳/۴ درصد بود که بیشترین آن در مهر (۷/۰ درصد) و کمترین آن در آذر و اسفند (۱/۸ درصد) به ثبت رسید. نمودار ۷ انواع نرخ تورم شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور را در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

نرخ تورم در سال ۱۳۹۷ و اوایل سال ۱۳۹۸ تحت تأثیر عوامل مختلف به طور قابل توجهی بیشتر از نرخ تورم چند سال قبل از آن تحقق یافت که یکی از مهمترین این عوامل رشد سریع نقدینگی در کنار رشد مثبت اندک و گاهی منفی تولید ناخالص داخلی بود و شروع مجدد تحریم‌ها نیز زمینه‌ساز تشدید آن شد. رشد قابل توجه نقدینگی که ریشه در عوامل مختلف (از جمله کسری بودجه مزمین دولت) دارد، در این سال‌ها با عواملی از قبیل محدودیت درآمدهای ارزی و رشد ناچیز یا حتی منفی ارزش افزوده ایجاد شده در اقتصاد در هم آمیخت و منجر به جهش بیشتر سطح عمومی قیمت‌ها شد. سال ۱۳۹۹ در حالی شروع شد که نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در انتهای اسفندماه سال ۱۳۹۸ در پی روند نزولی خود از حدود ۵۱/۰ درصد در ابتدای همان سال به ۲۲/۰ درصد رسیده بود. این روند نزولی تا فروردین ماه سال ۱۳۹۹ ادامه یافت، اگرچه در ماه‌های بعد معکوس شد و نرخ تورم ماهانه با شیب فزاینده افزایش یافت تا در تیرماه و مهرماه این سال به ترتیب نرخ‌های تورم ماهانه کم‌سابقه ۶/۴ درصدی و ۷/۰ درصدی ثبت شود. بدین ترتیب، نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در اسفندماه این سال به ۴۸/۷ درصد رسید و نرخ تورم سالانه نیز در انتهای اسفندماه سطح ۳۶/۴ درصد را تجربه کرد. رشد حدود دو برابری نرخ دلار آمریکا در برابر ریال ایران از ابتدای سال تا انتهای مهرماه تحت تأثیر افت درآمدهای ارزی و کندی جریان مبادلات بین‌المللی در دوره شیوع ویروس کرونا، رشد قابل توجه کل‌های پولی، انتظارات تورمی بالا و همچنین افزایش سیالیت نقدینگی، ثبت

نمودار ۷. تورم شاخص قیمت مصرف‌کننده خانوارهای کشور در سال ۱۳۹۹ - درصد

مأخذ: مرکز آمار ایران، گزارش شاخص بهای مصرف‌کننده، شماره‌های مختلف

گاز و سایر سوخت‌ها» و «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها» معادل ۶۲/۱ درصد است. در تفکیک کالاها و خدمات، نرخ تورم سالانه برای کالاها ۴۴/۰ درصد و برای خدمات ۲۶/۵ درصد به ثبت رسیده است. البته کالاهای بادوام، نرخ تورم سالانه ۸۲/۹ درصدی داشته‌اند که به دلیل ضریب اهمیت اندک ۵/۶ درصدی، نقش آنها در افزایش نرخ تورم سالانه کلیه کالاها اندک بوده است.

در مقایسه بین دهک‌های هزینه‌ای، سبد مصرفی دهک اول نرخ تورم سالانه ۳۴/۶ درصد را تجربه کرده و برای دهک‌های بعدی این نرخ به ترتیب اندکی افزایشی بوده تا برای دهک دهم این نرخ به ۴۳/۵ درصد برسد. به این ترتیب طبق گزارش مرکز آمار، طبقات ضعیف‌تر جامعه تورم کمتری را در مقایسه با دهک‌های بالاتر تجربه کرده‌اند. نرخ تورم در بین استان‌های کشور نیز از حداکثر ۴۰/۱ درصد در کرمانشاه تا حداقل ۳۳/۳ درصد در استان مرکزی متغیر بوده است. جدول ۲۴ تغییرات شاخص قیمت مصرف‌کننده را برای گروه‌های اصلی سبد خانوار در اسفند ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

در میان ۱۲ بخش اصلی سبد مصرفی خانوار نمونه کشور در محاسبات مرکز آمار برای آخرین ماه سال ۱۳۹۹، بیشترین نرخ تورم سالانه با ۶۵/۶ درصد مربوط به گروه حمل و نقل و کمترین آن با ۱۶/۵ درصد متعلق به گروه ارتباطات بوده است. خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها نیز طی این مدت به طور متوسط ۳۹/۱ درصد افزایش قیمت داشته‌اند که این بخش با نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه ۶۷/۰ درصدی بیشترین نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه اسفندماه را در میان بخش‌های اصلی به خود اختصاص داده است. علاوه بر این، بعد از جهش قیمت رسمی بنزین در کشور، رشد قیمت‌ها در بخش حمل و نقل قابل توجه بوده و با ۵۴/۰ درصد نرخ تورم نقطه‌به‌نقطه در اسفندماه، پس از بخش خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها قرار می‌گیرد. از بین ۱۲ بخش عمده سبد مصرفی خانوارهای کشور، چهار بخش «مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها»، «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها»، «بهداشت و درمان» و «حمل و نقل» به ترتیب دارای بیشترین وزن و ضریب اهمیت بوده، به طوری که ۷۸/۶ درصد از وزن سبد کالا و خدمات مورد نیاز خانوارهای کشور را این چهار گروه به خود اختصاص داده‌اند. در این میان، سهم «مسکن، آب، برق،

جدول ۲۴. نرخ تورم شاخص قیمت کالاها و خدمات مصرفی خانوارهای کشور بر حسب بخش‌های اصلی در اسفند ۱۳۹۹ - درصد

شرح	تورم	
	نقطه به نقطه	سالانه
مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها	۳۵/۵	۲۵/۳
خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها	۲۶/۶	۳۹/۱
حمل و نقل	۹/۴	۶۵/۶
بهداشت و درمان	۷/۱	۲۹/۹
پوشاک و کفش	۴/۸	۳۸/۷
کالاها و خدمات متفرقه	۴/۲	۳۷/۴
مبلمان و لوازم خانگی	۳/۹	۴۶/۵
ارتباطات	۲/۹	۱۶/۵
آموزش	۱/۹	۲۱/۵
تفریح و فرهنگ	۱/۷	۴۲/۵
هتل و رستوران	۱/۴	۲۹/۷
دخانیات	۰/۶	۳۶/۶
شاخص کل	۱۰۰/۰	۳۶/۴

مأخذ: مرکز آمار ایران، گزارش شاخص قیمت مصرف‌کننده، اسفندماه ۱۳۹۹

۸. بازار سرمایه

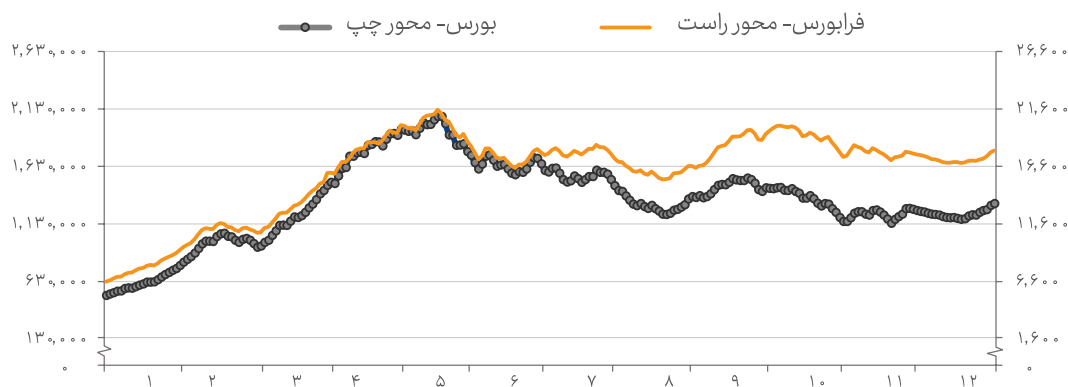
بازدهی بالای بازار سرمایه در سال‌های ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ تحت تأثیر جهش نرخ ارز و در نتیجه رشد فروش و سود اسمی بنگاه‌ها، موجب کم‌رنگ شدن بُعد ریسک بازار سرمایه و افزایش جذابیت آن در بین عامه مردم شده بود. این روند در ابتدای سال ۱۳۹۹ نیز ادامه یافت، در حالی که شیوع ویروس کرونا و رکود در سایر بازارهای مالی در کنار تبلیغات بی‌سابقه دولتی برای حضور مردم در بازار سرمایه به این مسأله دامن می‌زد. تعداد کدهای بورسی صادر شده در سال ۱۳۹۹ کمی کمتر از تعداد کل کدهای بورسی صادر شده در طول تاریخ بازار سرمایه تا قبل از این سال بود.

آبان‌ماه، انتخابات ریاست جمهوری آمریکا و انتظار ریزش نرخ ارز پس از شکست نامزد جمهوری خواه، و همچنین عرضه‌های سنگین توسط بازارگردانان و حقوقی‌ها در سهام شرکت‌های بزرگ، وضعیت بازار سهام را بیش از پیش با سقوط همراه کرد. در نهایت، قیمت‌گذاری دستوری در صنایعی همچون فولاد، سیمان و خودرو در کنار تغییر دامنه نوسان قیمت سهام و کاهش نقدشوندگی و کند شدن اصلاح قیمتی سهام باعث شد شاخص کل با افت ۹/۱ درصدی نسبت به انتهای آذرماه به ۱,۳۰۷/۷ هزار واحد در آخرین روز کاری زمستان برسد. با این وجود، شاخص کل بورس در انتهای اسفندماه ۱۳۹۹ نسبت به اسفندماه ۱۳۹۸ رشد ۱۵۵/۰ درصدی را تجربه کرد که در مقایسه با سایر بازارهای مالی بالاترین بازدهی را ثبت کرده است.

فرابورس هم روند مشابهی داشت و شاخص آن در انتهای اسفند به ۱۷,۹۹۰/۰ واحد رسید که نسبت به ابتدای سال ۱۷۲/۹ درصد افزایش داشت. البته به دلیل سهم قابل توجه ابزارهای سرمایه‌گذاری با درآمد ثابت در فرابورس و عدم ریزش قیمت در این ابزارها، روند نزولی شاخص فرابورس شدت کمتری در مقایسه با بورس اوراق بهادار تهران داشت. به عبارت دیگر از ۱۲ مرداد که سقف تاریخی شاخص بورس اوراق بهادار رقم خورد تا انتهای پاییز، شاخص بورس اوراق بهادار ۲۸/۴ درصد فرافتاد، در حالی که افت شاخص فرابورس در این مدت تنها ۵/۴ درصد بود. نمودار ۸ تحولات روزانه شاخص‌های کل بورس و فرابورس را در سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

شاخص کل بورس اولین روز سال را با ۵۰۸/۷ هزار واحد شروع کرد و در انتهای خرداد ماه به ۱,۲۷۰/۶ هزار واحد رسید که رشد ۱۵۰/۰ درصدی تنها در فصل بهار را نشان می‌دهد. این دوره همچنین با تغییر رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار، عرضه دارا یکم^۱ و آغاز فرآیند آزادسازی فروش سهام عدالت همراه بود. تا اواسط فصل تابستان روند صعودی بازار ادامه داشت و در ۱۲ مردادماه شاخص کل بورس رکورد ۲,۰۱۱/۵ هزار واحد را ثبت کرد. پس از آن سقوط بازار سرمایه آغاز شد و در انتهای شهریور شاخص کل بورس به ۱,۵۹۵/۲ هزار واحد فرافتاد. انتشار خبر فروش اوراق سلف نفتی از سوی دولت، اظهارات متناقض مسئولان در خصوص عرضه سهام شرکت‌های پالایشی به صورت بلوکی یا در قالب صندوق‌های قابل معامله، عملیاتی و اجرایی شدن فروش سهام عدالت، کاهش سقف سرمایه‌گذاری صندوق‌های سرمایه‌گذاری درآمد ثابت در سهام شرکت‌ها از ۱۰/۰ درصد سید سرمایه‌گذاری به ۵/۰ درصد، اختلالات هسته معاملاتی و انجام معاملات در دو نوبت، بروز صف‌های فروش در پی ترس از تداوم ریزش قیمت‌ها و تخلیه حباب شکل گرفته در بازار سرمایه و در نهایت عرضه سهام شرکت‌های پالایشی در قالب صندوق‌های قابل معامله تحت عنوان پالایش یکم از رخدادهای مهم بازار سهام در تابستان بودند. با شدت گرفتن روند نزولی شاخص کل بورس و شکل‌گیری موج خروج سهامداران حقیقی، شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران در انتهای فصل پاییز با کاهش ۲۸/۴ درصدی نسبت به سقف تاریخی خود، به سطح ۱,۴۳۹/۱ هزار واحد بازگشت. در این میان، ممنوعیت معاملات روزانه (ممنوعیت فروش سهام خریداری شده در همان روز) در پنجم مهرماه و لغو آن در بیستم

نمودار ۸. شاخص کل بورس اوراق بهادار تهران و فرابورس ایران در سال ۱۳۹۹

منابع: سایت اینترنتی بورس اوراق بهادار تهران، قابل دسترسی در <http://new.tse.ir> و فرابورس ایران، قابل دسترسی در <http://ifb.ir>

۱. یک صندوق سرمایه‌گذاری قابل معامله که در قالب آن سهام بانکی و بیمه‌ای دولت در سال ۱۳۹۹ به سهامداران خرد واگذار شد.

۸-۱. بورس اوراق بهادار تهران

قابل توجه ارزش بازار سهام طبیعتاً با افزایش قابل توجه معاملات همراه بود. ارزش کل معاملات در سال ۱۳۹۹ به ۲۶,۹۹۳/۳ هزار میلیارد ریال رسید که ۲۴,۴۹۱/۲ هزار میلیارد ریال آن مربوط به سهام شرکت‌ها بوده است. این ارقام نسبت به سال ۱۳۹۸ به ترتیب ۴۲۶/۶ درصد و ۴۲۴/۰ درصد رشد داشته‌اند. علاوه بر بازار سهام، ارزش معاملات صندوق‌های قابل معامله و ارزش معاملات بازار اوراق بدهی نیز به ترتیب رشدهای ۵۵۸/۶ درصدی و ۱۱۹/۲ درصدی را در این سال تجربه کردند. جدول ۲۵ اهم این آمار و ارقام را نشان می‌دهد.

رشد ۱۵۵/۰ درصدی شاخص کل بورس در سال ۱۳۹۹ در حالی اتفاق افتاد که شاخص هم‌وزن نیز ۱۴۸/۳ درصد رشد داشت. شاخص هم‌وزن تنها در طول سه ماهه فصل بهار ۱۳۱/۱ درصد افزایش نشان داد. تفاوت ناچیز رشد شاخص کل و شاخص هم‌وزن نشان می‌دهد که به طور متوسط بازدهی سهام شرکت‌های کوچکتر در سال ۱۳۹۹ تفاوت چندانی با بازدهی سهام شرکت‌های بزرگتر نداشته است. ارزش بازار بورس اوراق بهادار تهران در انتهای این سال با ۱۸۴/۷ درصد افزایش نسبت به ابتدای سال به ۵۳,۳۲۷/۰ هزار میلیارد ریال بالغ شد. رشد

جدول ۲۵. برخی شاخص‌ها و آمار مهم بورس اوراق بهادار تهران

	انتهای دوره				در طول دوره			
	شاخص صنعت	شاخص مالی	شاخص کل	شاخص کل هم‌وزن	ارزش بازار سهام	ارزش معاملات کل	ارزش معاملات سهام	
	هزار واحد	هزار واحد	هزار واحد	هزار واحد	هزار میلیارد ریال	هزار میلیارد ریال	هزار میلیارد ریال	میلیارد سهم
۱۳۹۹	۴۵۸/۰	۵۳,۳۲۷/۰	۱,۱۵۴/۳	۴۳۹/۸	۱,۳۰۷/۷	۲۶,۹۹۳/۳	۲۴,۴۹۱/۲	۲,۲۱۵/۵
۱۳۹۸	۱۶۱/۰	۱۸,۷۳۱/۷	۴۵۸/۰	۱۷۷/۱	۵۱۲/۹	۵,۱۲۶/۴	۴,۶۷۳/۷	۱,۰۸۶/۲
درصد تغییر	۱۸۴/۵	۱۸۴/۷	۱۵۲/۰	۱۴۸/۳	۱۵۵/۰	۴۲۶/۶	۴۲۴/۰	۱۰۴/۰

مأخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران، مدیریت آمار و اطلاعات، گزارش تفصیلی ماهانه بازار، اسفند ۱۳۹۹

صورت گرفت. همچنین ده شرکت برای اولین بار سهام خود را وارد بورس کردند که در مجموع به تأمین مالی ۱۴۶/۵ هزار میلیارد ریالی از این طریق منجر شد. جدول ۲۶ جزئیات روش‌های مختلف تأمین مالی شرکت‌های بورسی را در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ با هم مقایسه می‌کند.

شرکت‌های حاضر در بورس تهران در سال ۱۳۹۹ معادل ۹۳۱/۹ هزار میلیارد ریال تأمین مالی انجام دادند که حدود ۶۸/۷ درصد آن از طریق افزایش سرمایه (مطالبات و آورده نقدی، با اندوخته‌ها و سود انباشته) و حدود ۱۵/۵ درصد آن با انتشار اوراق بدهی و اوراق اختیار فروش تبعی

جدول ۲۶. روش‌های تأمین مالی شرکت‌های حاضر در بورس

درصد تغییر ۱۳۹۹ به ۱۳۹۸	۱۳۹۸		۱۳۹۹		جمع کل
	سهم از کل	ارزش	سهم از کل	ارزش	
	درصد	هزار میلیارد ریال	درصد	هزار میلیارد ریال	
۱۳۹/۰	۱۰۰/۰	۳۹۰/۰	۱۰۰/۰	۹۳۱/۹	عرضه اولیه
۳۸۶/۷	۷/۷	۳۰/۱	۱۵/۷	۱۴۶/۵	افزایش سرمایه (به جز تجدید ارزیابی دارایی)
۱۵۷/۱	۸۵/۶	۲۴۹/۲	۶۸/۷	۶۴۰/۶	انتشار اوراق بدهی
۵۶۱/۰	۵/۲	۲۰/۴	۱۴/۴	۱۳۴/۶	انتشار اوراق اختیار فروش تبعی
۷۸/۲	۱/۵	۷۱/۵	۱/۱	۱۰/۱	

مأخذ: شرکت بورس اوراق بهادار تهران، مدیریت آمار و اطلاعات، گزارش تفصیلی ماهانه بازار، اسفند ۱۳۹۹

۲-۸. فرابورس ایران

معاملات انجام شده در سال ۱۳۹۹ معادل ۴۵/۷ درصد نسبت به سال قبل از آن افزایش یافته و به ۶۵۲/۸ میلیارد ورقه بالغ شده است. این حجم از معاملات در تعداد دفعات بسیار بیشتری نسبت به سال ۱۳۹۸ رقم خورده، به نحوی که تعداد معاملات در این مدت رشد قابل توجه ۱۸۹/۰ درصدی را تجربه کرده است. این مهم نشان می‌دهد که اندازه معاملات در سال ۱۳۹۹ به نسبت سال ۱۳۹۸ کوچک‌تر شده و دلیل آن می‌تواند ورود خیل عظیم اشخاص حقیقی جدید به این بازار باشد. جدول ۲۷ خلاصه این اطلاعات را در مقایسه با سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد.

ارزش کل بازار در فرابورس ایران طی سال ۱۳۹۹ بیش از ۱۷۵/۰ درصد رشد داشت و به نزدیک ۱۹,۱۳۶/۱ هزار میلیارد ریال رسید که حدود ۸۵/۰ درصد آن مربوط به ارزش سهام شرکت‌ها، ۱۲/۹ درصد مربوط به اوراق بدهی و مابقی مربوط به صندوق‌های قابل معامله و گواهی تسهیلات مسکن بوده است. اگر تنها بازار سهام را در نظر بگیریم، رشد ارزش بازار نسبت به سال ۱۳۹۸ به ۱۸۱/۶ درصد می‌رسد. در نتیجه مجموع ارزش بازار سهام در بورس و فرابورس در انتهای سال ۱۳۹۹ به ۶۸,۹۹۸/۴ هزار میلیارد ریال رسیده است که رشد ۱۸۰/۸ درصدی را نسبت به انتهای سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد. علاوه بر این، حجم

جدول ۲۷. برخی شاخص‌ها و آمار مهم فرابورس ایران

شاخص کل	انتهای دوره		در طول دوره		درصد تغییر
	ارزش بازار سهام	ارزش کل بازار	حجم کل معاملات	ارزش کل معاملات	
	هزار میلیارد ریال	هزار میلیارد ریال	میلیون ورقه	هزار میلیارد ریال	
۱۷,۹۹۰/۴	۱۶,۴۵۰/۷	۱۹,۱۳۶/۱	۶۵۲,۸۰۵/۹	۱۷,۷۱۵/۵	۱۳۹۹
۶,۵۹۱/۳	۵,۸۴۱/۱	۶,۹۵۵/۲	۴۴۷,۹۷۸/۹	۳,۲۴۲/۰	۱۳۹۸
۱۷۲/۹	۱۸۱/۶	۱۷۵/۱	۴۵/۷	۴۴۶/۴	

مآخذ: فرابورس ایران، اداره آمار و تحلیل اطلاعات، گزارش آماری سالانه ۱۳۹۹

میلیارد ریال اسناد خزانه اسلامی منتشر شده در سال ۱۳۹۹، ۳۹۰/۰ هزار میلیارد ریال وارد بازار ثانویه اوراق بدهی در فرابورس شده است. بر این اساس، به دنبال تأمین منابع نقدی و غیرنقدی بودجه دولت، رشد حجم و ارزش معاملات در بازار ابزارهای نوین مالی در سال ۱۳۹۹ نسبت به سال ۱۳۹۸ به ترتیب ۳۵۹/۰ درصد و ۶۵۸/۰ درصد بوده است. صندوق‌های سرمایه‌گذاری قابل معامله و جسورانه نیز دو بخش دیگر بازار ابزارهای نوین مالی اند که طی این سال ارزش معاملات آن‌ها به ترتیب حدود ۴۱۸/۰ درصد و ۱,۲۳۹/۴ درصد رشد داشته است. از سال ۱۳۹۸ یک صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی^۱ نیز برای اولین بار وارد این بازار شده و در کنار تأمین مالی جمعی^۲، جزو ابزارهای تازه وارد به این گروه محسوب می‌شود. گواهی تسهیلات مسکن نیز زیرمجموعه دیگری از این بازار است که با افزایش ۷۹/۸ درصدی ارزش معاملات در سال ۱۳۹۹ همراه شده است. جدول ۲۸ ارزش و تعداد نمادهای معامله شده در بازار ابزارهای نوین مالی را به تفکیک نشان می‌دهد.

به غیر از اوراق مالکیتی، سایر اوراق بهادار موجود در فرابورس ایران در زیرمجموعه ابزارهای نوین مالی طبقه‌بندی می‌شوند. اگرچه بازار ابزارهای نوین مالی تنها حدود ۱۴/۰ درصد از کل ارزش بازار را در سال ۱۳۹۹ شامل شده، اما نزدیک به ۴۷/۰ درصد از کل ارزش معاملات فرابورس در طول این سال در این بازار صورت گرفته است. اوراق تأمین مالی بخش مهمی از این بازارند که بزرگ‌ترین جزء آن در سال ۱۳۹۹ - برخلاف سال‌های قبل که اسناد خزانه اسلامی دولت بود - اوراق مراجعه عام دولت است. تأمین مالی نقدی کسری بودجه دولت در سال ۱۳۹۹ منجر به برگزاری ۴۲ مرحله حراج اوراق بدهی دولت از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران شد تا سهم مانده اوراق مراجعه دولت از کل اوراق بدهی دولتی در سال ۱۳۹۹ به ۴۳/۴ درصد بالغ شود. از طرف دیگر، اوراق موسوم به اخزا (اسناد خزانه اسلامی) که به منظور تأمین مالی دولت برای پرداخت بدهی دولت به پیمانکاران منتشر می‌شود، در بازار ثانویه وارد فرابورس می‌شود که این رقم در طول سال ۱۳۹۹ نزدیک به ۳۹۰/۰ هزار میلیارد ریال بوده است. در واقع، از مجموع ۷۲۲/۰ هزار

۱. پذیره‌نویسی اولین صندوق سرمایه‌گذاری خصوصی با نماد نوآور و سرمایه ۵۰۰ میلیارد ریالی در اوایل اسفندماه ۱۳۹۸ صورت گرفت. صندوق‌های سرمایه‌گذاری خصوصی در میان ابزارهای بازار سرمایه برای کسب بازدهی در فعالیتهایی از پیش تعیین شده، مجوز فعالیت می‌گیرند. این صندوق‌ها از طریق تملک در شرکت‌هایی که نیازمند تجدید ساختارند - همانند شرکت‌های موجود در بازار پایه، شرکت‌های اخراجی از بورس و خارج از بازار سرمایه - شرایط ورود نقدینگی را برای آنها فراهم می‌کنند.

۲. تأمین مالی جمعی (Crowdfunding) یکی از شیوه‌های نوین تأمین مالی است که اغلب برای شرکت‌های استارت‌آپ مورد استفاده قرار می‌گیرد و به عنوان یک «فراخوان عمومی» از طریق اینترنت برای تأمین منابع مالی در قالب کمک‌های مالی یا درازای برخی پاداش‌ها و یا به صورت سهام، به منظور حمایت از ایده‌ها و طرح‌ها برای مقاصد خاص تعریف می‌شود. تأمین سرمایه از این روش برای شرکت‌هایی که در بورس و فرابورس پذیرش شده‌اند، منع شده است تا رقابت صرفاً برای تأمین سرمایه شرکت‌های کوچک و دارای طرح و ایده نو صورت پذیرد.

جدول ۲۸. ارزش معاملات در بازار ابزارهای نوین مالی فرابورس - هزار میلیارد ریال

درصد تغییر	۱۳۹۸	۱۳۹۹		
۱۴۲/۲	۲۸۵/۰	۶۹۰/۱	اسناد خزانه اسلامی	
۴۹/۶	۶۳/۰	۹۴/۲	اجاره	
۵۲۸,۸۳/۴	۰/۰	۱۸/۰	رهنی	
-۲۱/۴	۵۶/۱	۴۴/۱	مشارکت	صکوک
۱۶,۵۲۱/۷	۳۱/۴	۵۲۲,۴/۷	مراجعه	
۱۷۸/۵	۴۷۵/۱	۱,۳۲۲/۸	منفعت	
۴۱۸/۰	۱۷۴/۷	۹۰۴/۹	سرمایه‌گذاری قابل معامله	
۱,۲۳۹/۴	۰/۱	۰/۹	سرمایه‌گذاری جسورانه	صندوق
۱۰۵/۷	۰/۱	۰/۳	سرمایه‌گذاری خصوصی	
۷۹/۹	۱۱/۳	۲۰/۴	گواهی تسهیلات مسکن	مشتقه
۵۰/۸	۰/۱	۰/۲	تأمین مالی جمعی	
۶۵۸/۵	۱,۰۹۷/۰	۸,۳۲۰/۷	مجموع	

مأخذ: فرابورس ایران، اداره آمار و تحلیل اطلاعات، گزارش آماری سالانه ۱۳۹۹

تجدید ارزیابی دارایی‌ها - افزایش سرمایه داده‌اند و نزدیک به ۱۲۲/۰ هزار میلیارد ریال نیز عرضه اولیه سهام شرکت‌های تازه‌وارد به فرابورس صورت گرفته است. جدول ۲۹ جزئیات این روش‌های تأمین مالی از طریق فرابورس را در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۱,۹۴۵/۰ هزار میلیارد ریال تأمین مالی از طریق فرابورس ایران صورت گرفته که ۱۵۳/۹ درصد بیشتر از سال قبل از آن است. از این مقدار ۶۷/۹ درصد شامل پذیره‌نویسی اوراق و ۲۰/۰ درصد مربوط به اسناد خزانه اسلامی بوده است. در این سال شرکت‌های حاضر در فرابورس حدود ۱۱۲/۰ هزار میلیارد ریال - بدون محاسبه

جدول ۲۹. روش‌های تأمین مالی از طریق فرابورس

درصد تغییر ۱۳۹۹ به ۱۳۹۸	۱۳۹۸		۱۳۹۹		
	سهام از کل	ارزش	سهام از کل	ارزش	
	درصد	هزار میلیارد ریال	درصد	هزار میلیارد ریال	
۱۵۳/۹	۱۰۰/۰	۷۶۶/۱	۱۰۰/۰	۱,۹۴۵/۰	جمع کل
۴۳۱/۱	۳/۰	۲۲/۹	۶/۳	۱۲۲/۰	عرضه اولیه
۲۱۸/۲	۴/۶	۳۵/۳	۵/۸	۱۱۲/۴	افزایش سرمایه (به جز تجدید ارزیابی دارایی)
۱۷/۶	۴۳/۲	۳۳۱/۲	۲۰/۰	۳۸۹/۶	اسناد خزانه اسلامی
۲۵۰/۸	۴۹/۲	۳۷۶/۵	۶۷/۹	۱,۳۲۰/۹	پذیره‌نویسی

مأخذ: فرابورس ایران، اداره آمار و تحلیل اطلاعات، گزارش آماری سالانه ۱۳۹۹

۹. محیط کسب و کار

منظور از محیط کسب و کار مجموعه عوامل تأثیرگذار بر عملکرد یک بنگاه است که در کنترل مدیران آن نیست. بهبود فضای کسب و کار لازمه حضور مؤثر و موفق بخش خصوصی در اقتصاد است. دولت به عنوان شکل دهنده نهادها و قواعد مؤثر بر عملکرد بنگاه‌ها تأثیر قابل توجهی در مساعد یا نامساعد کردن محیط کسب و کار دارد. دولت می‌تواند از طریق کاهش مداخلات غیرضروری در امور بنگاه‌ها، به رسمیت شناختن آزادی‌ها و حقوق مالکیت صاحبان کسب و کار و همچنین اجتناب از توزیع رانت به طرق مختلف بین فعالان اقتصادی، اعتماد سرمایه‌گذاران و کارآفرینان را جذب کرده و زمینه دستیابی به رشد اقتصادی را فراهم کند. چندین مؤسسه معتبر بین‌المللی به صورت سالانه محیط کسب و کار در کشورهای مختلف را بررسی می‌کنند و نتایج را در قالب چند شاخص گزارش می‌کنند. در نظر گرفتن مجموع این شاخص‌ها تصویر جامعی از محیط کسب و کار در کشور و الزامات و اولویت‌های بهبود آن در آینده به دست می‌دهد.

همچنین گزارش معتبر مجمع جهانی اقتصاد از شاخص رقابت‌پذیری جهانی که تا سال ۲۰۱۹ به رتبه‌بندی کشورها در چهار مؤلفه کلی عوامل مربوط به توانمندسازی محیط، سرمایه انسانی، بازار و عوامل مربوط به پویایی و نوآوری فضای کسب و کار می‌پردازد، در سال ۲۰۲۰ به دلیل شیوع ویروس کرونا از رتبه‌بندی کشورها پرهیز کرده و صرفاً به ارایه راهکارهایی برای بازگشت اقتصادهای جهانی به رونق اقتصادی بسنده کرده است. در ادامه به بررسی برخی دیگر از شاخص‌های مربوط به محیط کسب و کار پرداخته شده است.

یکی از شاخص‌های مهم در این زمینه شاخص انجام کسب و کار بانک جهانی است که از سال ۲۰۰۳ تا سال ۲۰۲۰ در قالب گزارش‌های سالانه به ارزیابی محیط کسب و کار از منظر ده شاخص اصلی پرداخته است. متأسفانه به دلیل افشای پاره‌ای از تخلفات در زمینه دستکاری داده‌های برخی از کشورها از جمله داده‌های مربوط به عربستان سعودی در گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۲۰، انتشار گزارش سال ۲۰۲۱ تا نهایی شدن نتیجه بازرسی و اصلاح فرآیندها به تعویق افتاده و در زمان تهیه این گزارش انتشار عمومی نیافته است.

۹.۱. بررسی محیط کسب و کار کشور از نظر آزادی اقتصادی و فساد

کرده است. در مقابل امتیاز زیرشاخص تملک دارایی‌های دولتی معادل ۳/۰ ارزیابی شده است. در مؤلفه تجارت بین‌المللی نیز امتیاز نرخ ارز بازار غیررسمی صفر بوده، امتیاز تحرک سرمایه و افراد فراتر از ۰/۴، نفته، امتیاز تعرفه‌های تجاری ۴/۱ ارزیابی شده و امتیاز موانع تجاری نظارتی ۴/۷ محاسبه شده است. در مؤلفه ثبات پولی رتبه ایران ۱۵۴ و امتیاز آن ۶/۲ محاسبه شده است. زیرشاخص آزادی تملک ارزهای خارجی امتیاز کامل ۱۰ را کسب کرده، رشد پول امتیاز ۶/۰ را گرفته، امتیاز انحراف معیار تورم ۴/۸ بوده و امتیاز تورم سال‌های اخیر از ۳/۹ فراتر نرفته است. در مؤلفه سیستم‌های قانونی و حقوق مالکیت، امتیاز ایران ۴/۲ و رتبه آن ۱۲۹ ارزیابی شده است. زیرشاخص استقلال قضایی در این زمینه کمترین امتیاز و زیرشاخص هزینه‌های نظارتی بیشترین امتیاز را کسب کرده است. در مؤلفه نظارت نیز امتیاز ایران ۵/۵ و رتبه آن ۱۴۹ ارزیابی شده است. امتیاز زیرشاخص نظارت بر بازار اعتبار ۶/۴، امتیاز زیرشاخص نظارت بر بازار کسب و کار ۵/۲ و امتیاز زیرشاخص نظارت بر بازار کار ۴/۲ بوده است. نکته قابل توجه این است در بین ۱۴۱ کشور مورد بررسی در فاصله سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۸، ایران پس از ونزوئلا،

چند مؤسسه بین‌المللی به صورت سالانه به ارزیابی درجه آزادی اقتصادی در کشورها می‌پردازند که مؤسسه فریزر با معرفی شاخصی در نشریه آزادی اقتصادی جهان^۱ و مؤسسه هریج با ارایه شاخصی به نام شاخص آزادی اقتصادی^۲ از مهم‌ترین آنها به شمار می‌روند. ارزیابی مؤسسه فریزر از درجه آزادی اقتصادی کشورها بر اساس پنج مؤلفه اندازه دولت، سیستم‌های قانونی و حقوق مالکیت، ثبات پولی، آزادی تجارت بین‌المللی و نظارت (مربوط به بازار اعتبارات، بازار کار و کسب و کار) صورت می‌گیرد. آخرین گزارش مؤسسه فریزر که در سال ۲۰۲۰ منتشر شده، حاوی نتایج ارزیابی آزادی اقتصادی ۱۶۲ کشور جهان در سال ۲۰۱۸ است که در آن ایران با کسب رتبه ۱۵۸، نسبت به سال قبل از آن ۱۵ پله تنزل داشته است. تنها کشورهای ونزوئلا، سودان، لیبی و آنگولا وضعیتی بدتر از ایران داشته‌اند. بهترین رتبه ایران در بین این پنج مؤلفه مربوط به اندازه دولت (امتیاز ۵/۹ از ۱۰/۰ و رتبه ۱۱۷) و بدترین آن مربوط به تجارت بین‌المللی (امتیاز ۲/۳ از ۱۰/۰ و رتبه ۱۶۱) بوده است. در مؤلفه اندازه دولت، امتیاز ۸/۰ برای زیرشاخص یارانه‌ها و پرداخت‌های انتقالی کمک قابل توجهی به کسب این رتبه

1. Economic Freedom of the World (EFW)

2. Index of Economic Freedom (IEF)

سوریه، مصر و بحرین، یکی از پنج کشوری است که در شاخص ترکیبی آزادی بشری^۱ (حاصل ترکیب شاخص آزادی اقتصادی^۲ و شاخص آزادی فردی^۳) بیشترین پسرقت را به ثبت رسانده است.

شاخص آزادی اقتصادی مؤسسه هریتیج بر حسب ۱۲ مؤلفه حقوق مالکیت، اثربخشی قضاوت در دادگاه، یکپارچگی دولت، فشار مالیاتی، هزینه کرد دولت، سلامت بودجه‌ای، آزادی کسب و کار، آزادی نیروی کار، آزادی سیاست‌گذاری پولی، آزادی تجارت، آزادی سرمایه‌گذاری و آزادی مالی مورد محاسبه قرار می‌گیرد. بر اساس گزارش مؤسسه هریتیج در سال ۲۰۲۱، ایران در بین ۱۷۸ کشور مورد مطالعه در جایگاه ۱۶۸ قرار گرفته است که نشان‌دهنده چهار پله تنزل نسبت به سال ۲۰۲۰ است. به عبارت دیگر تنها کشورهای سورینام، تیمور شرقی، کیریباتی، بولیوی،

اریتره، زیمبابوه، سودان، کوبا، ونزوئلا و کره شمالی وضعیتی بدتر از ایران داشته‌اند. البته کشورهای عراق، لیبی، لیختن‌اشتاین، سومالی، سوریه و یمن در این رتبه‌بندی مورد ارزیابی قرار نگرفته‌اند. وضعیت ایران تنها در مؤلفه هزینه‌کرد دولت نسبت به سال قبل بهبود یافته و در سایر مؤلفه‌ها شاهد پسرقت بوده است. مهمترین عامل افت چهار پله‌ای رتبه ایران نیز پسرقت در زمینه اثربخشی قضاوت بوده است. بر اساس این گزارش، نامساعدترین رتبه ایران در بین مؤلفه‌های آزادی اقتصادی کشور به ترتیب مربوط به آزادی مالی، آزادی سرمایه‌گذاری و آزادی سیاست‌گذاری پولی و در مقابل مساعدترین رتبه مؤلفه‌ها به ترتیب مربوط به هزینه‌کرد دولت، فشار مالیاتی و سلامت بودجه‌ای بوده است. جدول ۳۰ وضعیت ایران را در این شاخص نشان می‌دهد.

جدول ۳۰. وضعیت ایران در شاخص آزادی اقتصادی مؤسسه هریتیج ۲۰۲۱

مؤلفه	رتبه	امتیاز
هزینه‌کرد دولت	۲۳	۹۰/۱
فشار مالیاتی	۷۲	۸۰/۸
سلامت بودجه‌ای	۸۵	۸۲/۸
آزادی کسب و کار	۱۲۵	۵۷/۱
یکپارچگی دولت	۱۳۴	۳۱/۸
آزادی نیروی کار	۱۳۵	۵۰/۱
اثربخشی قضاوت	۱۳۶	۲۸/۳
حقوق مالکیت	۱۵۵	۳۳/۵
آزادی تجارت	۱۶۷	۵۴/۲
آزادی سیاست‌گذاری پولی	۱۷۳	۴۲/۱
آزادی سرمایه‌گذاری	۱۷۴	۵
آزادی مالی	۱۷۶	۱۰

مأخذ: مؤسسه هریتیج، شاخص آزادی اقتصادی ۲۰۲۱

همچنین در رابطه با حقوق مالکیت و ادراک فساد که در میزان درجه آزادی فعالیت‌های اقتصادی مؤثرند، آخرین گزارش شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت^۴ که توسط اتحادیه حقوق مالکیت^۵ منتشر می‌شود و مربوط به سال ۲۰۲۰ است، نشان می‌دهد که ایران با ۱۰ پله سقوط نسبت به سال قبل از آن در جایگاه ۱۱۳ در بین ۱۲۹ کشور مورد مطالعه قرار

دارد. از سوی دیگر، در زمینه شاخص ادراک فساد^۶ که از سوی مؤسسه شفافیت بین‌الملل^۷ منتشر می‌شود، ایران در سال ۲۰۲۰ با سه پله تنزل نسبت به سال قبل از آن، رتبه ۱۴۹ را در میان ۱۸۰ کشور به خود اختصاص داده است.

1. Human Freedom
2. Economic Freedom
3. Personal Freedom
4. International Property Right Index
5. Property Right Alliance
6. Corruption Perception Index
7. Transparency International

۹-۲. نتایج پایش محیط کسب و کار از سوی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

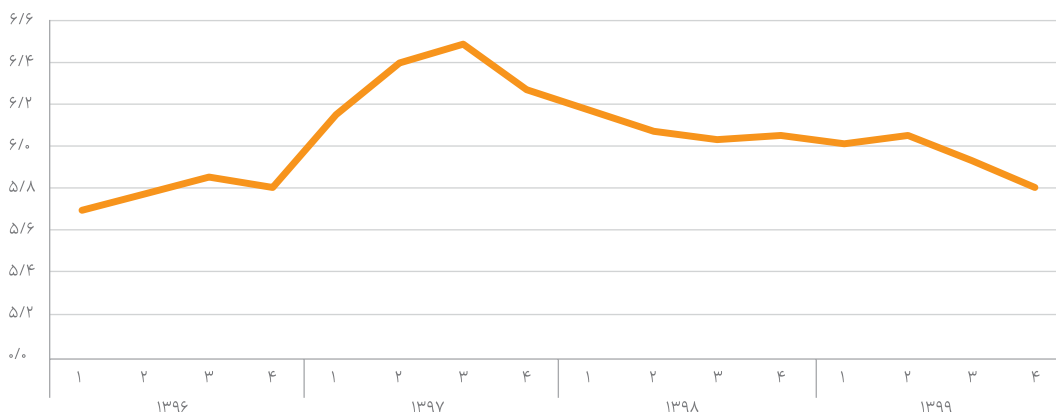
واحدی در زمستان سال ۱۳۹۸، از بهبود نسبی وضعیت حکایت دارد. لازم به ذکر است که این شاخص عددی بین ۰ و ۱۰۰ است که عدد ۱۰۰ بدترین وضعیت ممکن را نشان می‌دهد. در فصل مورد بررسی، فعالان اقتصادی مشارکت‌کننده در این پایش، سه مؤلفه غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات، بی‌ثباتی سیاست‌ها و قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی و دشواری تأمین مالی از بانک‌ها را - همچون سال گذشته - نامساعدترین و سه مؤلفه محدودیت دسترسی به آب، محدودیت دسترسی به حامل‌های انرژی (برق، گاز، گازوئیل و ...) و محدودیت‌های دسترسی به شبکه تلفن همراه و اینترنت را - همچون سال گذشته - مساعدترین مؤلفه‌های محیط کسب و کار معرفی کردند. شایان ذکر است که از پاییز ۱۳۹۶ تاکنون همواره غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات به عنوان نامساعدترین مؤلفه کسب و کار ارزیابی شده است و نشان از اثر بحران تورم بر کسب و کارها دارد. در این شرایط استفاده از مفاهیم نامعتبری همچون «هدایت نقدینگی به سمت تولید» نه تنها کمکی به رونق تولید و رفع مشکلات تولیدکنندگان نمی‌کند، بلکه با تشدید رشد نقدینگی و تورم، وضعیت را بدتر از قبل خواهد کرد. نمودار ۹ روند شاخص کل محیط کسب و کار را به صورت فصلی از بهار ۱۳۹۶ تا زمستان ۱۳۹۹ نشان می‌دهد. به نظر می‌رسد پس از شوک ناشی از تحریم‌های جدید آمریکا، به مرور کسب و کارها با شرایط جدید سازگارتر شده و تلاش برای ثبات سیاست‌های ارزی و تجاری نیز منجر به بهبود اندک وضعیت محیط کسب و کار به ویژه در نیمه دوم سال ۱۳۹۹ شده است.

به موجب قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب سال ۱۳۹۰، اتاق‌های بازرگانی کشور موظف‌اند به منظور اطلاع سیاست‌گذاران از وضعیت محیط کسب و کار در کشور، شاخص‌های ملی محیط کسب و کار در ایران را تدوین کرده و به طور سالانه و فصلی حسب مورد به تفکیک استان‌ها، بخش‌ها و فعالیت‌های اقتصادی اعلام کنند. در ابتدا مرکز پژوهش‌های مجلس مسئولیت انتشار این گزارش‌ها را بر عهده داشت، اما در سال ۱۳۹۴، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران با همکاری اتاق‌های تعاون و اصناف در قالب یک طرح پژوهشی اقدام به شناسایی و معرفی شاخص‌های ملی پایش محیط کسب و کار کرد و از سال ۱۳۹۵ به این سو تهیه گزارش در مرکز پژوهش‌های مجلس متوقف شد.

آخرین گزارش فصلی منتشر شده از سوی اتاق بازرگانی در زمینه پایش محیط کسب و کار ایران مربوط به زمستان ۱۳۹۹ است. در این گزارش، داده‌های پیمایشی حاصل از ادراک‌سنجی از وضعیت مؤلفه‌های محیط کسب و کار کشور از ۲ هزار و ۴۰۰ فعال اقتصادی زیرمجموعه سه اتاق بازرگانی، تعاون و اصناف و با استفاده از روش تکمیل پرسشنامه الکترونیکی و همچنین آمارگیری تلفنی با کمک رایانه صورت گرفته است و داده‌های آماری نیز از منابع آماری رسمی کشور تهیه و مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بر اساس نتایج این گزارش، شاخص ملی محیط کسب و کار در زمستان ۱۳۹۹ به عدد ۵/۸۰ رسیده است که در مقایسه با شاخص ۶/۰۵

نمودار ۹. روند شاخص کل محیط کسب و کار*

مأخذ: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب و کار، زمستان ۱۳۹۹
* کاهش شاخص نشانه بهبود وضعیت محیط کسب و کار است.

پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات بوده است. جدول ۳۱ شاخص محیط کسب‌وکار را به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی در گزارش مذکور نشان می‌دهد.

در زمستان ۱۳۹۹، از نظر فعالان اقتصادی کشور وضعیت محیط کسب‌وکار در بخش کشاورزی نامناسب‌ترین بوده و پس از آن به ترتیب بخش‌های خدمات و صنعت قرار دارند. در هر سه بخش، مساعدترین و نامساعدترین مؤلفه به ترتیب محدودیت دسترسی به آب و غیرقابل

جدول ۳۱. شاخص محیط کسب‌وکار به تفکیک مؤلفه‌های پیمایشی سه اتاق بازرگانی، تعاون و اصناف در سال ۱۳۹۹

مؤلفه‌های پیمایشی محیط کسب‌وکار	زمستان ↓	پاییز	تابستان	بهار
غیرقابل پیش‌بینی بودن و تغییرات قیمت مواد اولیه و محصولات	۸/۵۶	۸/۶۲	۸/۹۳	۸/۵۳
بی‌ثباتی سیاست‌ها، قوانین و مقررات و رویه‌های اجرایی ناظر بر کسب‌وکار	۷/۵۰	۷/۶۲	۷/۸۷	۷/۴۴
دشواری تأمین مالی از بانک‌ها	۷/۴۲	۷/۵۴	۷/۶۳	۷/۶۱
موانع در فرآیندهای اداری و اخذ مجوزهای کسب‌وکار در دستگاه‌های اجرایی	۶/۹۰	۷/۰۶	۶/۸۷	۶/۷۷
فساد و سوء استفاده افراد از مقام و موقعیت اداری در دستگاه‌های اجرایی	۶/۶۰	۶/۶۸	۶/۷۵	۶/۵۸
رویه‌های ناعادلانه ممیزی و دریافت مالیات	۶/۵۳	۶/۶۱	۶/۴۷	۶/۶۳
دخالت‌های غیرمنطقی نهادهای حاکمیتی در تعیین قیمت‌ها در بازار	۶/۴۳	۶/۴۱	۶/۶۸	۶/۴۰
برداشت‌های سلیقه‌ای از قوانین و مقررات توسط مأموران محیط زیست، شهرداری، گمرک، بهداشت و ...	۶/۴۰	۶/۴۴	۶/۵۰	۶/۳۷
وجود انحصار، امتیاز یا هر نوع رانت به یک یا تعدادی از رقبای در بازار	۶/۳۱	۶/۴۵	۶/۷۱	۶/۶۴
تولید و عرضه نسبتاً آزاد کالاهای غیراستاندارد و تقلبی در بازار	۶/۲۶	۶/۴۱	۶/۷۴	۶/۷۶
ضعف دادگاه‌ها در رسیدگی به شکایات و پیگرد مؤثر متجاوزان به حقوق دیگران	۶/۲۴	۶/۱۳	۶/۲۹	۶/۴۲
وجود رقابت غیرمنصفانه شرکت‌ها و مؤسسات دولتی یا شبه‌دولتی در بازار	۶/۲۳	۶/۲۱	۶/۵۰	۶/۵۶
رویه‌های سختگیرانه اداره‌های کار و بیمه تأمین اجتماعی برای مدیریت نیروی انسانی	۶/۱۷	۶/۲۸	۶/۴۱	۶/۳۷
فقدان یا شفاف نبودن آمار و اطلاعات مورد نیاز برای فعالیت اقتصادی	۶/۱۲	۶/۳۳	۶/۶۳	۶/۴۹
عرضه کالاها و محصولات قاچاق در بازار ایران	۵/۹۱	۶/۰۱	۶/۳۱	۶/۳۴
فقدان ارتباط مناسب میان عوامل تأمین مواد اولیه، تولید و عرضه یک محصول در بازار	۵/۶۰	۵/۷۸	۶/۰۲	۵/۸۵
کارگریزی عمومی و ضعف در بازار	۵/۶۰	۵/۸۹	۶/۱۷	۶/۱۴
کمبود فناوری‌های نوین و تجهیزات مورد نیاز	۵/۵۱	۵/۷۶	۵/۹۶	۵/۹۶
بی‌تعهدی طرف‌های قرارداد و معامله به اجرای تعهدات و وعده‌هایشان	۵/۵۰	۵/۶۰	۵/۷۴	۵/۵۷
ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل (جاده‌ای، ریلی، هوایی، دریایی و بندری)	۵/۴۳	۵/۴۶	۵/۶۴	۵/۷۶
ضعف نظام توزیع و مشکل در رساندن محصول به بازار	۵/۲۲	۵/۳۳	۵/۴۹	۵/۴۲
کمبود نیروی کار ماهر	۴/۹۹	۵/۱۹	۵/۴۴	۵/۲۹
کمبود تقاضا در بازار	۴/۹۸	۵/۱۳	۵/۳۷	۵/۴۳
تمایل عمومی به خرید کالاهای خارجی و بی‌ رغبتی به خرید محصولات ایرانی	۴/۸۵	۵/۱۴	۵/۰۴	۵/۱۲
نحوه استقبال مشتریان از نوآوری و ابتکار در ارائه خدمات و محصول	۴/۱۷	۴/۲۲	۴/۰۹	۴/۳۶
محدودیت‌های دسترسی به شبکه تلفن همراه و اینترنت	۳/۵۵	۳/۷۳	۳/۸۴	۳/۷۵
محدودیت دسترسی به حامل‌های انرژی (برق، گاز، گازوئیل و ...)	۳/۳۰	۳/۲۱	۳/۳۲	۳/۴۰
محدودیت دسترسی به آب	۳/۰۰	۳/۰۷	۳/۲۷	۳/۴۸

مأخذ: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، گزارش‌های فصلی پایش محیط کسب‌وکار

ارزیابی زمستان ۱۳۹۹ نشان می‌دهد که استان‌های کردستان، کرمان و چهارمحال و بختیاری به ترتیب دارای بدترین و سمنان، مرکزی و آذربایجان شرقی به ترتیب دارای مساعدترین وضعیت محیط کسب‌وکار بوده‌اند. همچنین در بین رشته فعالیت‌های اقتصادی، رشته فعالیت‌های «سایر فعالیت‌های خدماتی ۱»، «فعالیت حرفه‌ای، علمی و فنی» و «فعالیت اداری و خدمات پشتیبانی» به ترتیب دارای بدترین وضعیت محیط کسب‌وکار و «مالی و بیمه»، «استخراج معدن» و «تولید صنعتی (ساخت)» به ترتیب بهترین وضعیت محیط کسب‌وکار را در مقایسه با سایر رشته

فعالیت‌های اقتصادی در کشور داشته‌اند. از نظر اندازه بنگاه، بنگاه‌هایی که بیش از ۲۰۰ نفر کارکن دارند مساعدترین وضعیت محیط کسب‌وکار و بنگاه‌هایی که بین ۶ تا ۱۰ نفر کارکن دارند نامساعدترین وضعیت محیط کسب‌وکار را داشته‌اند. از نظر سابقه فعالیت بنگاه، در بنگاه‌هایی که فعالیت اقتصادی آنها زیر ۲ سال است، مساعدترین وضعیت محیط کسب‌وکار اعلام شده و بنگاه‌های اقتصادی با سابقه فعالیت بین ۶ تا ۱۰ سال، نامساعدترین وضعیت محیط کسب‌وکار را گزارش کرده‌اند.

۱. منظور از سایر فعالیت‌های خدماتی، فعالیت‌های سازمان‌های دارای عضو، تعمیر رایانه و کالاهای شخصی و خانگی و سایر فعالیت‌های خدماتی شخصی است.

مساعدتر گزارش کرده‌اند. این مسأله نشان می‌دهد که برای افزایش و رونق تولید، رفع موانع پیش روی تولید و بهبود محیط کسب و کار مؤثرتر از اتخاذ سیاست‌های پولی و بودجه‌ای انبساطی خواهد بود.

بنگاه‌های اقتصادی مشارکت‌کننده در این طرح به طور متوسط با ۴۲/۷ درصد از ظرفیت اسمی خود فعالیت داشته‌اند که هرچه بنگاه‌ها در سطح بالاتری از ظرفیت خود فعالیت داشته‌اند، وضعیت محیط کسب و کار را

این صفحه بنا به ضرورت صفحه‌آرایی سفید گذاشته شده است

